

Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030

2013 AKTUALIZACJA

POZnań*

*Miasto know-how

Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 dokonano przy współudziale radnych Miasta Poznania, przewodniczących programów strategicznych wraz z zespołami, naukowców poznańskich uczelni oraz przedstawicieli różnych środowisk działających w mieście i metropolii Poznań. W trwającym ponad rok procesie tworzenia dokumentu korzystano z sugestii i uwag formułowanych podczas licznych spotkań konsultacyjnych. Nadając ostateczny kształt aktualizacji, wykorzystano subiektywne odczucia poznaniaków zebrane podczas badań jakości życia. Pełna lista osób zaproszonych do współpracy przy formułowaniu Strategii oraz opracowujących programy strategiczne znajduje się w załącznikach nr 1,2,3.

Wydział Rozwoju Miasta składa podziękowania wszystkim tym, którzy uczestniczyli w pracach nad aktualizacją Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030.

Koordynowanie procesu zarządzania strategicznego w Urzędzie Miasta Poznania:
Tomasz J. Kayser, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania

Współpraca ekspercka w ramach aktualizacji Strategii:
Ocena aktualności wyzwań strategicznych w kontekście obecnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych Miasta Poznania. Obszary strategiczne:
Konkurencyjna gospodarka: prof. dr hab. Wanda Gaczek
Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu: prof. dr hab. Tadeusz Stryjakiewicz
Jakość życia: prof. dr hab. Ryszard Cichocki
Metropolia: prof. dr hab. Tomasz Karczmarek
Recenzja dokumentu: prof. dr hab. Cezary Kochalski
Koncepcje: metodyki aktualizacji, systemu monitoringu: dr Monika Matusiak

Wydział prowadzący: Wydział Rozwoju Miasta kierowany przez dr Bogdana Frąckowiaka, dyrektora wydziału i przewodniczącego Komitetu Sterującego, odpowiedzialnego za integrację systemu zarządzania strategicznego i wieloletniego planowania budżetowego.

Koordynacja prac nad aktualizacją Strategii, dostosowanie koncepcji do praktyki funkcjonowania Urzędu Miasta Poznania : Iwona Matuszczak-Szulc, Zastępca Dyrektora Wydziału Rozwoju Miasta

Redakcja tekstu: Jakub Kozłowski, Karolina Łukowska, Katarzyna Plewa z Wydziału Rozwoju Miasta;

Spis treści

Słowo wstępne 5

1. Założenia metodyczne i proces strategiczny 8

1.1. Planowanie strategiczne w Poznaniu 8

1.2. Główne przesłanki aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 9

do roku 2030 9

1.3. Cykl strategiczny 10

1.4. Ramowy przebieg aktualizacji 12

1.4.1. Etap pierwszy – system monitoringu 13

1.4.2. Etap drugi – aktualizacja Strategii 15

1.5. Podejście partycypacyjne do aktualizacji Strategii 16

1.6. Priorytety rozwoju miasta 17

2. Aktualizacja diagnozy: Ocena aktualności wyzwań strategicznych w kontekście obecnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych Miasta Poznania 18

2.1 Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka. 19

2.1.1. Wprowadzenie 19

2.1.2. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań 20

2.1.3. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań 49

2.1.4. Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji Miasta 53

2.2 Obszar strategiczny: Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu. 57

2.2.1. Wprowadzenie 57

2.2.2. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań 57

2.2.3. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań 70

2.2.4. Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji Miasta 81

2.3. Obszar strategiczny: Jakość życia. 84

2.3.1. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań 84

2.3.2. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań 97

2.3.3. Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji miasta 101

2.4. Obszar strategiczny: Metropolia 101

2.4.1. Wprowadzenie 101

2.4.2. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań 102

2.4.3. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań 126

3. Zaktualizowana analiza SWOT 138
4. Wyzwania strategiczne dla Miasta Poznania w roku 2013 - podsumowanie 160
4.1. Konkurencyjna gospodarka 160
4.2. Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu 164
4.3. Jakość życia 166
4.4. Metropolitalny Poznań 169
5. Priorytety rozwoju miasta na lata 2014–2020 173
6. Misja 181
7. Wizja 183
8. Cele strategiczne i pośrednie 184
8.1. Cel strategiczny 1.: Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta 186
8.1.1. Poprawa warunków przestrzennych, infrastrukturalnych i prawno-administracyjnych dla przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem branż wysokich technologii, branż kreatywnych oraz sektora MŚP 187
8.1.2. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez rozwój współpracy z poznańskimi uczelniami i instytucjami naukowo-badawczymi 187
8.2. Cel strategiczny 2.: Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu 188
8.2.1. Umocnienie pozycji Poznania jako europejskiego ośrodka naukowego i akademickiego, w tym umiędzynarodowienie badań i internacjonalizacja kształcenia 189
8.2.2. Uzyskanie przez Poznań rangi międzynarodowego centrum kultury i turystyki 190
8.2.3. Wzbogacenie oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców i przyjezdnych 191
8.3. Cel strategiczny 3.: Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta 192
8.3.1. Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska i odpadami 193
8.3.2. Zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do zamieszkania 194
8.3.3. Wyeksponowanie i wzrost atrakcyjności wartościowych układów i elementów przestrzeni Poznania oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych 194
8.3.4. Podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania 195
8.3.5. Podniesienie świadomości prozdrowotnej wśród mieszkańców oraz dostępności do świadczeń zdrowotnych 196

8.3.6. Rozwój kapitału społecznego, budowanie spójności społecznej oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego 197
8.4. Cel strategiczny 4.: Utworzenie Metropolii Poznań 198
8.4.1. Wzrost międzynarodowego znaczenia Poznania w sieci metropolii europejskich 199
8.4.2. Wzrost spójności metropolii poprzez integrację przestrzenno-funkcjonalną miasta Poznania z gminami aglomeracji 199
9. Szacunkowe koszty realizacji strategii 201
10. Programy strategiczne: 202
11. System monitoringu 280
11.1. Przyjęte koncepcje i założenia teoretyczne 280
11.2. Organizacja systemu monitoringu 281
11.3. System wskaźników kontekstowych i strategicznych 283
11.4. Wskaźniki kontekstowe powiązane z wizją rozwoju i celami strategicznymi – wskaźniki ogólnego rozwoju miasta 284
11.5. Wskaźniki realizacji programów i działań strategicznych 289
11.6. Analiza programów strategicznych 291
11.7. Analiza trendów 291
12. System wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 293
13. Załączniki 295
13.1. Załącznik nr 1 295
13.2. Załącznik nr 2 299
13.3. Załącznik nr 3 306
13.4. Załącznik nr 4. Wykaz źródeł 308
13.5. Załącznik nr 5. Definicje wskaźników celów strategicznych 312
13.6. Załącznik nr 6. Definicje wskaźników kontekstowych i strategicznych dla programów strategicznych 318
Spis wykresów 346
Spis tabel 349
Spis rysunków 351

Słowo wstępne

Niezależnie od tego jak dobra jest twoja strategia, od czasu do czasu powinieneś sprawdzić rezultaty – Winston Churchill

Zarządzanie strategiczne, monitoring efektów i nakładów oraz zaawansowane planowanie o charakterze partycypacyjnym stały się w ostatnich latach wyznacznikami właściwego zarządzania w sektorze publicznym. Ich zastosowanie wymaga jednak często wprowadzenia zmian organizacyjnych oraz podnoszenia świadomości i kompetencji osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary zarządzania. Głównymi przesłankami aktualizacji Strategii Rozwoju Poznania do roku 2030 są konieczność jej dostosowania do nowoczesnych standardów zarządzania publicznego, poprzez wykorzystanie wniosków z jej wdrażania oraz przeprowadzonego monitoringu strategicznego; zmiana sytuacji gospodarczej miasta wymagająca precyzyjniejszego planowania zasobów; wymagania polskiej i europejskiej polityki miejskiej oraz nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014 - 2020, w której konieczne będzie wprowadzanie nowych rozwiązań dla całych obszarów metropolitalnych na skalę większą niż dotychczas.

Przygotowanie dokumentu Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 poprzedzono gruntownie przeprowadzoną diagnozą sytuacji społeczno – gospodarczej Poznania dla roku 2009. Kluczowe wnioski w postaci wyzwań rozwojowych szeroko skonsultowano z mieszkańcami podczas licznych spotkań i prezentacji dokumentu na forum publicznym. W efekcie prac i dyskusji wypracowano główne kierunki rozwoju dla Poznania na najbliższe 20 lat budując obraz miasta w przyszłości zawarty w wizji: „Poznań miastem metropolitalnym o silnej gospodarce i wysokiej jakości życia, opierającym swój rozwój na wiedzy". O ile zapisy Strategii przez ostatnie lata nie straciły na aktualności w zakresie misji, wizji i celów strategicznych, o tyle, na poziomie konkretnych działań, po trzech latach należało przemodelować zbiór programów strategicznych oraz ich zawartość.

Prezentowana propozycja aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 jest zwieńczeniem długich i żmudnych prac, które trwały w Urzędzie Miasta Poznania od grudnia 2012 r. przy współpracy z gremium naukowców reprezentujących poznańskie uczelnie, specjalistami z najważniejszych dziedzin funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego. Najważniejsze elementy przedstawionego dokumentu były konsultowane

z mieszkańcami Poznania na poszczególnych etapach powstania opracowania. Strategia zawiera wszystkie elementy przynależne do tego typu dokumentów. Przyjęte założenia metodyczne są zgodne ze współczesnym dorobkiem teorii i praktyki zarządzania strategicznego, wzbogacone o indywidualne rozwiązania, dopasowane do specyfiki funkcjonowania Urzędu Miasta Poznania, jako koordynatora działań zmierzających do urzeczywistnienia wizji miasta.

Podjęcie się trudnego procesu wdrażania i monitoringu Strategii dowodzi zaangażowania Miasta w realizację przyjętego uchwałą Rady Miasta Poznania dokumentu i chęci osiągnięcia mierzalnych wyników tego procesu. Zakłada się, iż realizacja Strategii powinna prowadzić do pozytywnych zmian strategicznych rozumianych jako osiągnięcie postępu w stosunku do stanu obecnego. Zmiany te powinny być mierzalne i prowadzić do efektów w postaci zmian zachowania grup docelowych Strategii lub zmiany ogólnego poziomu rozwoju miasta. Podstawą podejmowania decyzji zarządczych powinny być w takim razie związki przyczynowo - skutkowe między zrealizowanymi działaniami a zmianami zachodzącymi w danym obszarze.

Współcześnie miasta traktowane są jako złożone, dynamiczne i adaptacyjne systemy, w których zmiany są wynikiem działań wielu różnych aktorów. Władze danej jednostki terytorialnej są jedynie jednym z wielu aktorów i podejmowane przez nie działania tylko w pewnym stopniu generują pożądane zmiany. Odpowiednie zaangażowanie osób, instytucji i organizacji współpracujących na danym obszarze zarówno w procesie strategicznym, wdrażaniu Strategii, jak i jej monitorowaniu i ewaluacji pozwala multiplikować efekty zmian i prowadzi do osiągnięcia wizji rozwoju danego terytorium w długim okresie.

Zdaniem ekspertów i mieszkańców Poznań roku 2030, to:

- Ośrodek gospodarczy o wysokim poziomie innowacji i usieciowieniu, wykorzystujący wiedzę i współpracę,
- Miasto o różnorodnym rynku pracy, wysokim poziomie przedsiębiorczości, dobrych warunkach ekonomicznych na rynku pracy, atrakcyjnym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych,
- Miasto o wysokim udziale uczniów osiągających bardzo dobre wyniki edukacyjne,
- Silny ośrodek uniwersytecki w wymiarze europejskim,
- Miasto, w którym odbywają się prestiżowe wydarzenia kulturalne o znaczeniu międzynarodowym, a uczestnictwo w kulturze obejmuje,

– Miasto o bogatej ofercie turystycznej skierowanej do szerokiego grona turystów i wizerunku miasta łączącego historię z nowoczesnością,

– Miasto o korzystnej sytuacji demograficznej w ramach Metropolii Poznań,

– Miasto przeciwdziałające zjawiskom wykluczenia społecznego poprzez zapewnienie spójności społecznej oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,

– Miasto o systematycznej implementacji idei ładu przestrzennego do gospodarowania przestrzenią miejską, zachowującej jej elementy unikatowe,

– Miasto oferujące dobre warunki do rozwoju mieszkalnictwa i działalności gospodarczej, gospodarujące zasobem lokalowym w sposób adekwatny do potrzeb mieszkańców,

– Rdzeń spójnej terytorialnie Metropolii Poznań z silnym zarządzaniem metropolitalnym zachowująca autonomię samorządów w sprawach lokalnych,

– Rdzeń metropolii europejskiej średniej wielkości o dużej dynamice rozwoju i nowoczesnych funkcjach,

– Rdzeń Metropolii Poznań ze zintegrowanym transportem publicznym i dominującym udziałem środków transportu zbiorowego.

1. Założenia metodyczne i proces strategiczny

1.1. Planowanie strategiczne w Poznaniu

Historia planowania strategicznego w Poznaniu sięga ostatnich 20 lat, miasto było bowiem jednym z pierwszych w Polsce, które rozpoczęły strategiczne planowanie swojego rozwoju. W 1994 r. przyjęto dokument "Program Strategicznego Rozwoju Miasta Poznania", który pełnił funkcję pierwszej strategii. Po 10 latach jej realizacji opracowano "Plan Rozwoju Miasta na lata 2005-2010", w którym po raz pierwszy pojawiły się programy strategiczne. Kolejna aktualizacja przypadła na 2010 r., kiedy przyjęto dokument "Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030", zwaną dalej „Strategią". Strategii towarzyszyły zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania dotyczące systemu jej wdrażania. Przyjmowane kolejno dokumenty strategiczne odzwierciedlały ewolucję planowania strategicznego i każdorazowo miały coraz bardziej zaawansowany charakter. W obecnej aktualizacji położono nacisk na elementy monitoringu strategicznego i mierzenia efektów realizowanych działań oraz planowanie nakładów niezbędnych do realizacji strategii.

Najważniejsze wyzwania i cele rozwoju miasta, realizujące wizję jego rozwoju zoperacjonalizowano w 18 programach strategicznych, z których każdy ma swój cel główny, cele operacyjne oraz zestaw działań o charakterze projektowym i procesowym wraz ze wskaźnikami ich realizacji. Wielkość wskaźników określono na poziomie bazowym (dla 2010 r., a przy programach nowych lub znacząco zmienionych dla innych lat), pośrednim (dla 2020 r.) i docelowym. Należy podkreślić, iż planowane wielkości wskaźników mają charakter intencjonalny i zostały oszacowane na podstawie dostępnych obecnie informacji i danych. Ich osiągnięcie zależne jest od wielu czynników zewnętrznych, na które Miasto nie zawsze ma wpływ. Dla każdego programu dokonano także szacowania nakładów niezbędnych do jego realizacji. Za realizację każdego z programów odpowiada jego przewodniczący, wyznaczono także osoby odpowiedzialne za monitoring strategiczny. Kluczowe decyzje w procesie realizacji Strategii, w tym finansowanie projektów z niej wynikających, wypracowuje Komitet Sterujący, zrzeszający dyrektorów wydziałów i biur UMP oraz miejskich jednostek organizacyjnych. Ostateczny portfel realizowanych przedsięwzięć wieloletnich, po akceptacji Prezydenta Miasta, zatwierdza Rada Miasta Poznania w trybie

uchwały. Nad realizacją głównych celów Strategii czuwa również Rada Strategii, której członkami są wybitni eksperci z zakresu dziedzin objętych dokumentem.

1.2. Główne przesłanki aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030

Zarządzanie strategiczne, monitoring efektów i nakładów oraz zaawansowane planowanie o charakterze partycypacyjnym stały się w ostatnich latach wyznacznikami właściwego zarządzania w sektorze publicznym. Ich zastosowanie wymaga jednak często wprowadzenia zmian organizacyjnych oraz podnoszenia świadomości i kompetencji osób odpowiedzialnych za poszczególne obszary zarządzania. Głównymi przesłankami aktualizacji Strategii Rozwoju Poznania do roku 2030 są konieczność jej dostosowania do nowoczesnych standardów zarządzania publicznego[1], poprzez wykorzystanie wniosków z jej wdrażania oraz przeprowadzonego monitoringu strategicznego; zmiana sytuacji gospodarczej miasta wymagająca precyzyjniejszego planowania zasobów; wymagania polskiej i europejskiej polityki miejskiej oraz nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2014–2020, w której konieczne będzie wprowadzanie nowych rozwiązań dla całych obszarów metropolitalnych na skalę większą niż dotychczas.

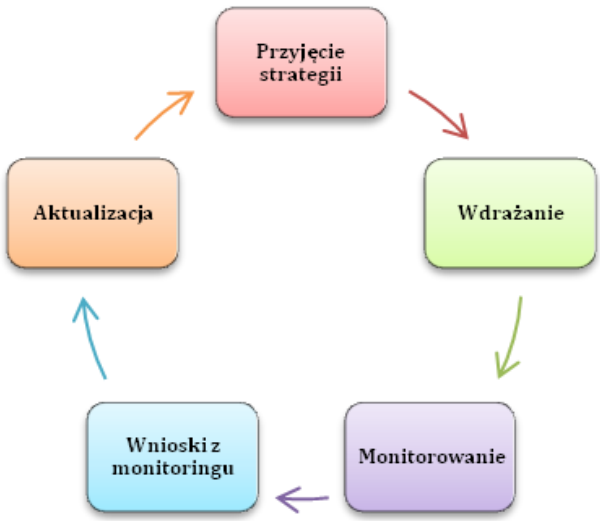
System monitoringu strategicznego oparto na mierzeniu efektów realizacji Strategii oraz nakładów poniesionych na jej realizację. Dwuletnie prace nad opracowaniem i wdrożeniem zestawu wskaźników strategicznych oraz dążenie do zwiększenia porównywalności programów strategicznych doprowadziły do konieczności doprecyzowania i uporządkowania tych programów, w tym w szczególności uporządkowania zestawu celów i działań dla każdego programu oraz dobór odpowiednich wskaźników ich realizacji.

[1] Do głównych dokumentów i pozycji książkowych będących podstawą metodologiczną aktualizacji należą:
- J. M. Bryson, 2004, *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations,* wydanie trzecie, oraz J. M. Bryson, F. K. Alston, 2005, *Creating and Implementing Your Strategic Plan,* wydanie drugie, Jossey-Bass, San Francisco – pozycje od lat kształtujące światowe standardy w planowaniu i zarządzaniu publicznym,
- Bank Światowy, 2011, *Impact Evaluation in Practice*, World Bank Washington – jedna z najważniejszych pozycji metodologicznych dotyczących polityki opartej na faktach oraz praktycznego wdrożenia oceny rezultatów i nakładów,
- Dokumenty rządowe – *Założenia systemu zarządzania rozwojem w Polsce przyjęte przez Radę Ministrów w dniu 27 kwietnia 2009,*
- Dokumenty Komisji Europejskiej – *Komunikat KE z 29 czerwca 2011 w sprawie wieloletnich ram finansowych na okres 2014–2020: Budżet z perspektywy "Europy 2020".*

Dodatkowo, w ostatnich latach zmieniła się sytuacja gospodarcza i finansowa miasta – w czasie uchwalania Strategii była ona dobra i pozwalała na przyjęcie ambitnych planów rozwojowych. W dobie kryzysu gospodarczego i problemów finansowych samorządów powstała konieczność bardziej precyzyjnego ustalenia priorytetów oraz planowania wydatków. Wreszcie, unijna polityka miejska oraz możliwość wprowadzania tzw. Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych na obszarach miejskich w nowej perspektywie finansowej wymagają jasnego zdefiniowania i uzasadnienia kluczowych inwestycji. Przyczyny te stały się podstawą aktualizacji Strategii skoncentrowanej na uwiarygodnieniu i doprecyzowaniu 18 programów strategicznych dla Poznania oraz wprowadzeniu mierników ich realizacji.

1.3. Cykl strategiczny

Cykl strategiczny przyjęty w ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 jest oparty na zasadzie stałej poprawy jakości i zakłada ciągłą analizę wniosków z wdrażania Strategii i cykliczne aktualizacje przeprowadzane co 5 lat (rys. 1).

Rysunek 1. Cykl strategiczny – stała poprawa jakości

Aktualizowana Strategia została przyjęta Uchwałą Rady Miasta Poznania w maju 2010 r.[2]Tuż po jej uchwaleniu wprowadzono system rozwiązań organizacyjnych

[2] Uchwała nr LXXII/990/V/2010 Rady Miasta Poznania z dnia 11 maja 2010 r. w/s Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030.

prowadzących do podniesienia jakości zarządzania strategicznego w Urzędzie Miasta Poznania. Powołano Komitet Sterujący[3], odpowiedzialny za integrację procesu zarządzania strategicznego i wieloletniego planowania budżetowego oraz przewodniczących programów strategicznych[4], którym przydzielono odpowiedzialność za wdrażanie programów strategicznych. W ramach integracji systemów wprowadzono także system zarządzania projektami[5] pozwalający na organizację wdrażania strategii na poziomie operacyjnym.

Kolejnym ważnym etapem było powiązanie zarządzania strategicznego z planowaniem budżetowym. Jego głównym założeniem było zestawienie wszystkich poziomów planowania strategicznego ze środkami finansowymi umożliwiającymi ich realizację, przy czym stopień szczegółowości tej integracji zależy od perspektywy czasowej – im dłuższy horyzont planowania, tym ogólniejsze założenia. Przyjęte podejście wynika nie tylko z ogólnych zasad planowania strategicznego, ale także wysokiego stopnia niepewności przy planowaniu długoterminowym. Na poziomie priorytetów i celów strategicznych powiązanie występuje na poziomie wieloletniej prognozy finansowej, podczas gdy działania o charakterze procesowym planowane są głównie na poziomie budżetu zadaniowego[6]. W ramach obecnej aktualizacji skupiono się na próbie oszacowania nakładów niezbędnych do realizacji poszczególnych programów strategicznych w okresach 5-letnich, z których pierwszy jest zawsze najbardziej szczegółowy (wyjątkowo obejmuje 7 lat, ze względu na pierwszy cykl strategiczny), oraz wprowadzeniu bieżącego monitoringu wydatkowania środków na poszczególne cele i działania.

W 2012 r. rozpoczęły się prace nad koncepcją systemu monitoringu opartą na założeniu mierzenia nakładów i efektów realizacji Strategii[7]. Wnioski z pierwszych dwóch lat wdrażania Strategii oraz wynikające z przeprowadzonego monitoringu były podstawą jej aktualizacji. Obejmowała ona przegląd postępów w realizacji programów strategicznych, ocenę efektywności i zasadności dalszej realizacji działań strategicznych oraz ich

[3] Zarządzenie Nr 518/2010/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 13 września 2010r. w sprawie powołania Komitetu Sterującego odpowiedzialnego za integrację procesu zarządzania strategicznego i wieloletniego planowania budżetowego.

[4] Zarządzenie Nr 350/2011/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 9 czerwca 2011r. w sprawie powołania przewodniczących 21 programów strategicznych do wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030.

[5] Zarządzenie Nr 359/2011/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 14 czerwca 2011r. w sprawie strategicznego zarządzania rozwojem miasta Poznania oraz wieloletniego planowania budżetowego.

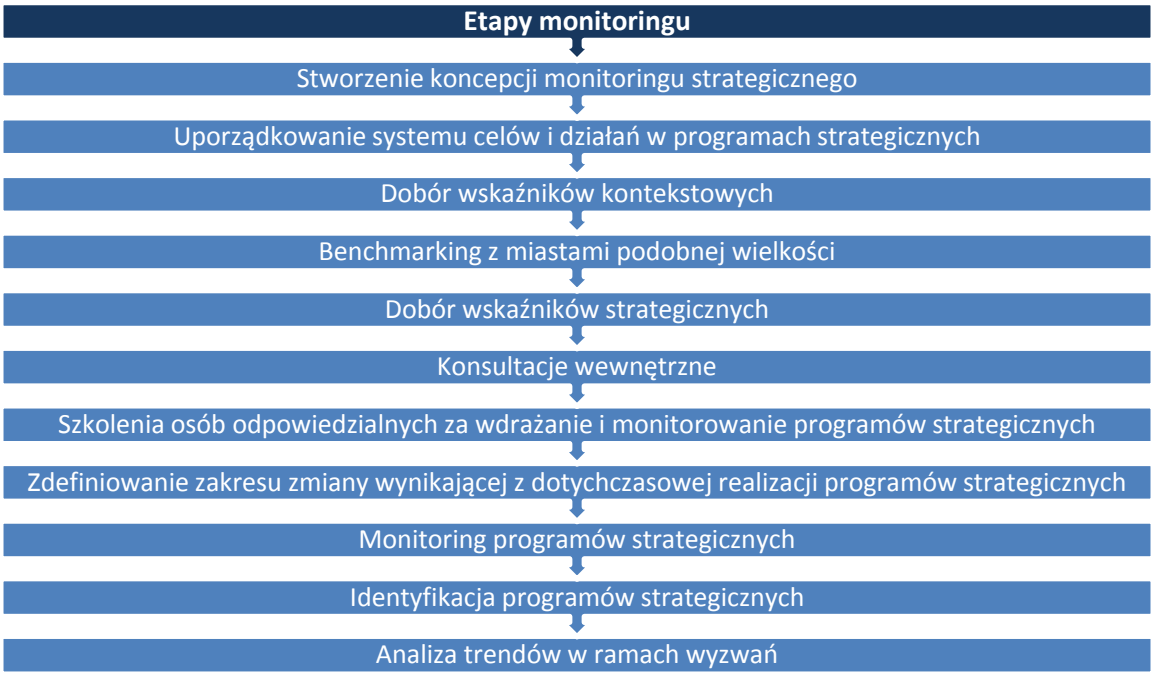
[6] Matuszczak-Szulc I., Wiśniewski P., 2011, *Integracja systemu zarządzania strategicznego z wieloletnim planowaniem budżetowym na przykładzie Urzędu Miasta Poznania*, w: Kożuch B., Kochalski C. (red.), 2011, *Strategiczne zarządzanie miastem w teorii i praktyce Urzędu Miasta Poznania,* Monografie i Studia Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego nr 7/2011, Kraków.

[7] Matusiak M., 2012, *Koncepcja systemu monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030,* ekspertyza dla Urzędu Miasta Poznania.

dostosowanie do bieżących realiów. Kolejne aktualizacje Strategii będą realizowane w cyklach czteroletnich.

1.4. Ramowy przebieg aktualizacji

Jako, że wnioski wynikające z wdrożenia systemu monitoringu były jedną z głównych przesłanek aktualizacji Strategii, poniżej przedstawiono główne etapy działań monitorujących, a następnie proces aktualizacji Strategii (rys. 2). Każdy z etapów został krótko opisany.

Rysunek 2. Główne etapy procesu monitoringu i aktualizacji Strategii

1.4.1. Etap pierwszy – system monitoringu

Wdrożenie systemu monitoringu opartego na mierzeniu efektów realizacji Strategii wymagało doprecyzowania przyjętych celów i działań strategicznych w programach w taki sposób, aby możliwe było określenie zakresu zmiany strategicznej i właściwych mierników jej realizacji. Istotne okazało się również nadanie wszystkim programom porównywalnej struktury celów i działań tak, aby możliwe było porównywanie zakresu realizacji programów strategicznych. Opracowany i przyjęty do wdrażania system monitoringu jest systemem nowoczesnym, opartym na najlepszych doświadczeniach międzynarodowych. Zastosowane podejście oparte na porównaniu nakładów z efektami nie było dotychczas stosowane w innych polskich miastach.

Pierwszym etapem prac było stworzenie koncepcji monitoringu zgodnie z metodologią oceny efektów działań i mierzenia niezbędnych nakładów (*impact assessment*). Koncepcja opierała się na kilku istotnych założeniach obejmujących konieczność wdrożenia polityki opartej na faktach (*fact-based policy*), wzmocnieniu funkcji komunikacyjnej monitoringu tak, aby generował on zrozumiałe i łatwe do wykorzystania informacje o postępach w realizacji Strategii; internalizacji procesu strategicznego w Urzędzie Miasta oraz wdrożeniu monitoringu opartego na obserwacji wskaźników niezależnych od działań władz miasta, lub takich, na które ich wpływ jest jedynie pośredni

(wskaźników kontekstowych) oraz wskaźników bezpośrednio powiązanych z realizacją zadań (wskaźników strategicznych). Przyjęcie zestawu wskaźników kontekstowych mierzących sytuację w obszarach objętych celami strategicznymi pozwoliło na przeprowadzenie benchmarkingu w stosunku do innych polskich miast podobnej wielkości i identyfikację obszarów, w których potrzebne są szczególnie intensywne działania strategiczne. Porównaniem objęto miasta takie jak Warszawa, Gdańsk, Kraków, Łódź i Wrocław.

Aby możliwe było wypracowanie wskaźników strategicznych dla działań strategicznych w 18 programach, niezbędne było uporządkowanie systemów celów i przedsięwzięć w tych programach dla zapewnienia ich poprawności metodologicznej i porównywalności. Przyjęto więc jednolitą strukturę drzewa celów dla każdego programu obejmującą cel główny, 2-4 celów operacyjnych oraz 1-5 działań strategicznych dla każdego z celów. Ze względu na dużą liczbę programów i ich rozbudowaną strukturę zdecydowano się przypisać wskaźniki strategiczne jedynie na poziomie działań, a zmianę sytuacji w całym obszarze monitorować na poziomie wskaźników kontekstowych.

Wdrożenie systemu monitoringu odbywało się w ramach konsultacji wewnętrznych z osobami odpowiedzialnymi za realizację programów na poziomie decyzyjnym i operacyjnym. Przeprowadzono także szkolenia kadry kierowniczej i pracowników operacyjnych wdrażających nowy system monitoringu. W ramach procesu wewnętrznego wypracowano zakres niezbędnych zmian w każdym z programów strategicznych tak, aby nie zmieniać zasadniczych treści programów uchwalonych przez Radę Miasta, ale umożliwić precyzyjne mierzenie postępów w ich realizacji i usunąć działania, których wdrożenie okazało się niemożliwe lub zbędne.

Kolejnym krokiem było przeprowadzenie dwóch próbnych cykli monitoringu, w ramach których zebrano wskaźniki kontekstowe i strategiczne dla całego okresu wdrażania Strategii – lata 2010-2012. Analiza wskaźników dla wszystkich programów pozwoliła porównać je pod kątem zaawansowania w realizacji, w tym stopnia realizacji działań strategicznych, poziomu nakładów, liczby przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji oraz osiągniętych zmian wskaźników.

Prace nad wdrożeniem systemu monitoringu Strategii pozwoliły na wypracowanie kluczowych wniosków, które wzięto pod uwagę przygotowując aktualizację Strategii:

- Potrzeba zidentyfikowania jasno zdefiniowanych priorytetów w rozwoju miasta oraz ich uwzględnienie w realizacji i finansowaniu programów strategicznych,

- Zdefiniowanie obszarów zmiany strategicznej i sposobu jej osiągania w ramach poszczególnych programów strategicznych,
- Ściślejsze powiązanie planowania strategicznego z planowaniem finansowym i organizacyjnym,
- Konieczność mierzenia efektów realizacji działań strategicznych ze szczególnym uwzględnieniem ich wpływu na zmiany zachowań grup docelowych i zmiany wskaźników kontekstowych.

Kolejnym krokiem była analiza trendów, w ramach której dokonano przeglądu międzynarodowych badań i dobrych praktyk realizowanych w innych miastach na świecie.

1.4.2. Etap drugi – aktualizacja Strategii

Jednym z głównych wniosków wypracowanych w ramach monitoringu strategicznego było wprowadzenie jasno zdefiniowanego zakresu zmiany strategicznej planowanej w ramach poszczególnych programów strategicznych w oparciu o konkretne dane wynikające z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta. W związku z powyższym oraz dla zapewnienia porównywalności programów strategicznych przygotowano wzór karty programu obejmującej min. drzewo celów, wykaz działań strategicznych, wykaz wskaźników kontekstowych i strategicznych oraz pakiet kluczowych projektów/przedsięwzięć na kolejne lata. Wprowadzono również konieczność oszacowania nakładów niezbędnych do realizacji poszczególnych programów tak, aby każde działanie miało swoje źródło finansowania i było możliwe do realizacji. Istotne jest powiązanie kluczowych działań z wieloletnią prognozą finansową miasta oraz budżetem zadaniowym tak, aby w przyszłości możliwe było spójne mierzenie nakładów na realizację Strategii.

Każdy z programów strategicznych przypisany jest w Strategii do celów strategicznych i pośrednich realizujących przyjętą wizję rozwoju miasta. Dotychczas jeden program był często przypisany do kilku celów obydwóch poziomów, ze względu na horyzontalny lub pośredni charakter części zadań. W trakcie aktualizacji zdecydowano uprościć tę strukturę, tak aby wskazać logikę interwencji o charakterze bezpośredniego wpływu i ciągu przyczynowo - skutkowego. W związku z tym jeden program został przypisany do jednego celu strategicznego i jednego celu pośredniego.

W ramach aktualizacji określono także szacunkowe nakłady na realizację Strategii. Należy podkreślić, że zmieniająca się sytuacja gospodarcza i prawna samorządów oraz długi horyzont czasowy Strategii pozwoliły na jedynie przybliżone określenie niezbędnych nakładów, ich weryfikacja będzie następowała w ramach kolejnych cykli strategicznych.

Ze względu na zmiany w sytuacji społeczno – gospodarczej otoczenia, które mają wpływ na funkcjonowanie miasta, przeprowadzono aktualizację diagnozy dla obszarów priorytetowych zidentyfikowanych w Strategii z 2009 r. Seria 4 ekspertyz miała za zadanie zweryfikować, na podstawie aktualnych danych statystycznych i trendów rozwoju miast, istotność dotychczasowych wyzwań strategicznych oraz określić kluczowe spośród nich na kolejne lata. Dla każdego z obszarów przeprowadzono także zaktualizowaną analizę SWOT, którą poddano analizie strategicznej – procedurom hierarchizacji i wagowania, analizie relacji, zdefiniowaniu problemów kluczowych i analizie drzewa problemów. Dla każdego z problemów określono także preferowane rozwiązanie powiązane z celami strategicznymi.

Przeprowadzona diagnoza potwierdziła aktualność większości wyzwań strategicznych, dla kilku eksperci zaproponowali poprawki. Potwierdziła się także aktualność misji i wizji oraz celów strategicznych przyjętych w 2009 r. Będą one realizowane poprzez zaktualizowane programy strategiczne.

1.5. Podejście partycypacyjne do aktualizacji Strategii

Ze względu na specyfikę procesu aktualizacji Strategii zdecydowano się uwzględnić obszar partycypacji interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, gdzie interesariuszami wewnętrznymi są władze miasta oraz kadra kierownicza i pracownicy wydziałów i miejskich jednostek organizacyjnych, a interesariusze zewnętrzni (nie podlegający bezpośrednio urzędowi) to mieszkańcy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, przedstawiciele instytucji publicznych, studenci oraz eksperci.

O ile procesy partycypacyjne angażujące interesariuszy zewnętrznych upowszechniły się już w polskich samorządach, niewiele procesów strategicznych faktycznie angażuje interesariuszy wewnętrznych – strategie są często zlecane na zewnątrz i tworzone przy niewielkim udziale urzędników, co prowadzi do braku internalizacji zapisów i zaangażowania w ich realizację. Jednym z celów przeprowadzonego procesu aktualizacji było doprowadzenie do sytuacji, w której osoby realizujące Strategię będą się identyfikowały z jej zapisami

i rozumiały konieczność ich wdrożenia. Z tego powodu, już od momentu wprowadzania systemu monitoringu strategicznego, każdy etap prac był konsultowany z osobami podejmującymi decyzje oraz bezpośrednio odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych programów strategicznych. Odbyła się także seria szkoleń oraz indywidualnych spotkań ze wszystkimi przewodniczącymi programów oraz osobami realizującymi działania operacyjne, w trakcie których budowano świadomość i kompetencje oraz dyskutowano indywidualne kwestie związane z planowaniem poszczególnych celów i działań. Efektem takiego procesu jest wzmocnienie identyfikacji osób wdrażających Strategię z jej zapisami, jasne przypisanie odpowiedzialności za poszczególne działania oraz ich monitorowanie oraz operacjonalizacja ogólnie zarysowanych działań, co uprawdopodabnia faktyczną realizację Strategii i wdrożenie założeń polityki opartej na faktach.

Opinie interesariuszy zewnętrznych pozyskiwano w ramach badań jakości życia, konsultacji z organizacjami pozarządowymi i samorządami pomocniczymi, debat strategicznych (Rady Strategii, konsultacje prowadzone przez przedstawicieli poznańskich uczelni) oraz ankiety internetowej. Przedmiotem konsultacji społecznych było zebranie opinii na temat głównych wyzwań strategicznych miasta zidentyfikowanych w 2009 r., zawartych w obowiązującej Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030, w celu ich ewentualnej zmiany i nadaniu im priorytetowej rangi.

1.6. Priorytety rozwoju miasta

Na podstawie zestawienia wyników monitoringu strategicznego, szczególnie w odniesieniu do analizy wskaźników kontekstowych przypisanych do celów strategicznych, przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej miasta przez ekspertów, konsultacji społecznych oraz badań jakości życia zidentyfikowano priorytety rozwoju miasta, których ostateczny wybór należy do Rady Miasta Poznania. Zgodnie z metodyką planowania strategicznego, wybór priorytetów powinien ograniczyć się do 3-5 kluczowych kwestii, na których realizację należy położyć szczególny nacisk w ramach wdrażania Strategii. Priorytety mogą być wskazówką dla Rady Miasta Poznania i Komitetu Sterującego przy alokowaniu środków finansowych na realizację Strategii. Programy strategiczne odpowiadające zidentyfikowanym wyzwaniom powinny być intensywnie realizowane i szczegółowo monitorowane.

2. Aktualizacja diagnozy: Ocena aktualności wyzwań strategicznych w kontekście obecnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych Miasta Poznania

Ze względu na jedynie trzyletni okres wdrażania Strategii, co jest krótkim okresem w kontekście zmiany strategicznej, podjęto decyzję o nieprzeprowadzaniu całkowicie nowej diagnozy, lecz pogłębieniu analizy wyzwań strategicznych zdefiniowanych w Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 z 2009 r. i ocenie ich aktualności w kontekście obecnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych Poznania. Ocena została przeprowadzona w czterech obszarach strategicznych: „Konkurencyjna gospodarka", „Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu", „Jakość życia" oraz „Metropolia". Wybrane obszary odpowiadają zdefiniowanym czterem celom strategicznym: „Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta"; „Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu"; „Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta"; „Utworzenie Metropolii Poznań". Wpisują się one w klasyczne obszary rozwoju zrównoważonego: gospodarkę, społeczeństwo oraz przestrzeń i środowisko. W swej strukturze zakres analizy obejmuje trzy zagadnienia:

- Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań: W tej części, na podstawie dostępnych danych statystycznych oraz innych informacji (w tym uzyskanych podczas konsultacji społecznych) poddano pogłębionej diagnozie wyzwania zdefiniowane w 2009 r. Celem tej części jest odpowiedź na zasadnicze pytanie: czy dane wyzwanie stojące przed Poznaniem pozostaje ciągle aktualne?
- Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań wraz z pogłębioną diagnozą nowych wyzwań: W tej części opracowania przedstawiono rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 r. wraz z ich syntetycznym uzasadnieniem. Dla uaktualnionych wyzwań wykonano analizę SWOT oraz wskazano stan docelowy, do którego należy dążyć, by sprostać poszczególnym wyzwaniom.
- Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji miasta: W tej w części raportu podjęto próbę identyfikacji obszarów strategicznej interwencji w odniesieniu do działań miasta.

2.1 Obszar strategiczny: Konkurencyjna gospodarka.

2.1.1. Wprowadzenie

Poznań pełni funkcję ośrodka centralnego metropolii Poznań, a od dawna jest centrum aglomeracji poznańskiej. Jak wynika z badań ankietowych przeprowadzanych wśród mieszkańców, gospodarka jest tym obszarem działalności w mieście, na który należy zwrócić szczególną uwagę. Wzrost gospodarczy wymaga konkurencyjności podmiotów nie tylko na rynku krajowym, ale również międzynarodowym. Miasto może tę konkurencyjność wzmacniać przez zapewnienie warunków społeczno-ekonomicznych oraz przestrzennych ułatwiających podmiotom gospodarczym działalność i możliwości wykorzystywania zewnętrznych korzyści aglomeracyjnych. Będzie to skutkować poprawą warunków materialnych życia przez wzrost dochodów mieszkańców, tworzeniem nowych miejsc pracy i zapewnieniem wpływu dochodów podatkowych do budżetu miasta, co przełoży się na możliwości inwestycyjne w gospodarce komunalnej i szeroko pojętej przestrzeni publicznej.

Gospodarka metropolitalna powinna charakteryzować się dużą różnorodnością sektorową zapewniającą przepływy międzybranżowe, szczególną rolą usług wyższego rzędu, wysoką innowacyjnością, obecnością sektorów kreatywnych oraz znaczącym rozdrobnieniem wielkości podmiotów gospodarczych. Wśród cech takiej gospodarki można też wymienić wystarczającą gęstość podmiotów otoczenia biznesu, nasycenie rynku pracy wysokimi kwalifikacjami zaawansowanych technologii, powiązanie sektora nauki z sektorem biznesu oraz wysoką jakość zagospodarowania przestrzeni. Miasta metropolitalne, a do takiego pretenduje Poznań, powinny być węzłami gospodarki opartej na wiedzy włączonymi w globalną sieć przepływów biznesowych i finansowych. Miasto takie powinno też charakteryzować się umiędzynarodowieniem kulturowym, w tym także zdolnością do wykorzystywania różnorodności kulturowej w zarządzaniu biznesowym i publicznym.

Działania skierowane na budowę konkurencyjnej gospodarki Poznania powinny koncentrować się na wzmacnianiu krajowych i międzynarodowych powiązań funkcjonalnych firm rodzimych oraz przyciąganiu oddziałów firm międzynarodowych. Konieczne jest podjęcie działań, które zapewnią, że pozycja konkurencyjna gospodarki Poznania w przestrzeni ekonomicznej kraju i Europy będzie wynikała nie z niskich kosztów pracy, ale przede wszystkim z kompetencji pracowników, wydajności pracy, jakości produktów i usług,

umiejętności wykorzystywania kapitału wiedzy i zdolności innowacyjnych firm działających w korzystnych warunkach otoczenia. Sformułowane w 2010 r. dwa główne wyzwania w obszarze *konkurencyjna gospodarka* w *Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030* uwzględniały uwarunkowania społeczno-gospodarcze w otoczeniu oraz były w zasadzie powiązane z potrzebą budowania gospodarki typu metropolitalnego.

Ocena wyzwań strategicznych rozwoju Poznania w obszarze *konkurencyjna gospodarka* zostanie dokonana po analizie wybranych cech gospodarki miasta. W miarę możliwości określone dla Poznania wskaźniki będą porównywane do Warszawy, Krakowa, Wrocławia, Łodzi i Szczecina, a także średnich dla kraju i woj. wielkopolskiego. Oprócz danych GUS i literatury w opracowaniu wykorzystane będą także dokumenty przygotowane w Urzędzie Miasta oraz wnioski z dyskusji przeprowadzonych w czerwcu i wrześniu 2013 r. w ramach spotkań konsultacyjnych.

2.1.2. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań

W *Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030* wyzwania[8] traktowane są jako problemy i zagadnienia, które należy rozwiązać tak, aby zapewnić miastu nowe impulsy rozwojowe.

Dla obszaru *konkurencyjna gospodarka* zidentyfikowano na podstawie analizy stanu istniejącego i zamierzeń, jakie chcemy osiągnąć w trakcie realizacji Strategii dwa wyzwania:

- Poznań miastem przedsiębiorstw zdolnych do konkurowania na rynku globalnym;
- Poznań miastem atrakcyjnym dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, kreatywnych, aktywnych i przedsiębiorczych.

Dla zapewnienia warunków rozwoju konkurencyjnej gospodarki mają jednak także znaczenie inne wyzwania, np.: Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu, Rozwój funkcji metropolitalnych oraz Poprawa zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni miejskiej. Wydaje się, że dopiero rozwiązanie problemów związanych z tymi pięcioma wyzwaniami zapewni efekt synergii i umożliwi realizację sformułowanych dla rozwoju Poznania do roku 2030 celów strategicznych w obszarze *konkurencyjna gospodarka.*

[8] Lista sformułowanych w 2009 roku wyzwań strategicznych dla Miasta Poznania znajduje się w Strategii Rozwoju Miasta Poznania. Aktualizacja, 2013.

Poznań miastem przedsiębiorstw zdolnych do konkurowania na rynku globalnym

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

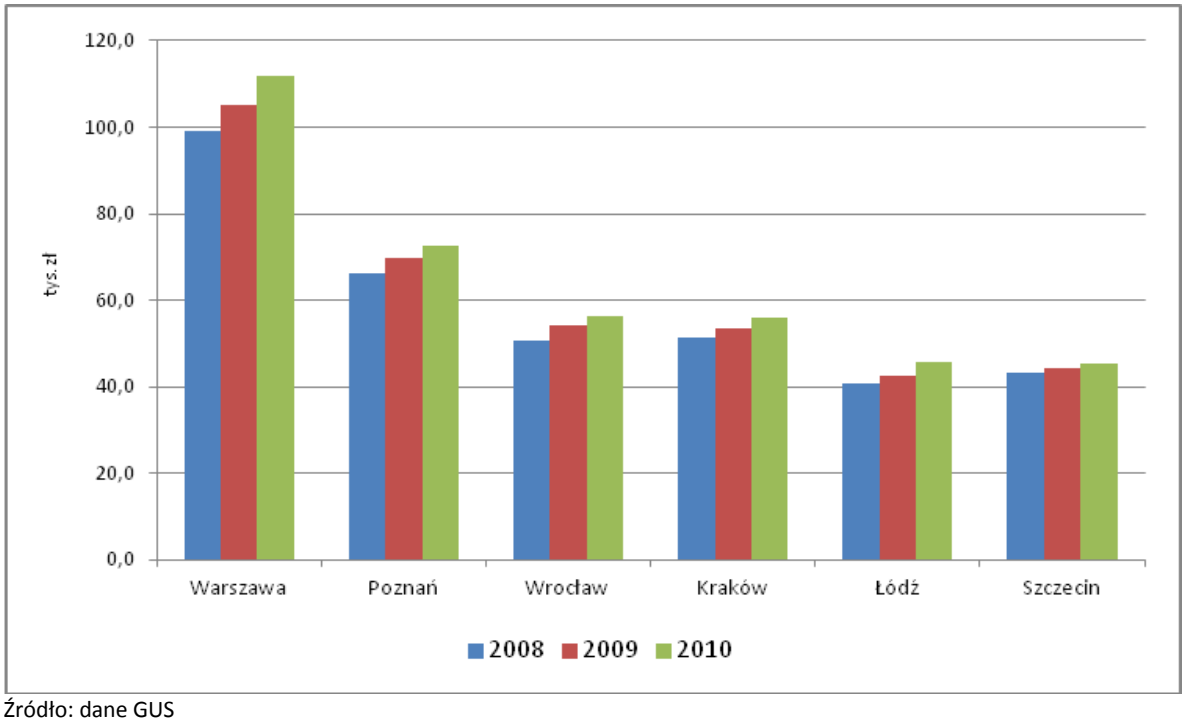
Analiza stanu gospodarki miasta w 2009 r. pozwoliła stwierdzić, że „małe i średnie przedsiębiorstwa zlokalizowane w Poznaniu mają ograniczone możliwości korzystania z zaawansowanych technologii i ich rozwoju. Poznań powinien dążyć do wspierania rozwoju tych przedsiębiorstw w kierunku tworzenia lokalnej gospodarki opartej na wiedzy oraz rozwijać współpracę i powiązania sieciowe pomiędzy przedsiębiorstwami, uczelniami oraz instytucjami B+R (klastry). Wzmocnienie kondycji będzie sprzyjać dyfuzji wiedzy i technologii, podniesieniu konkurencyjności przedsiębiorstw, a w rezultacie zwiększeniu rangi miasta jako silnego ośrodka gospodarczego”[9].

Produkt krajowy brutto i struktura wytwarzania WDB

Informacje na temat PKB są aktualnie dostępne do 2010 r. Miasto Poznań w 2008 r. dostarczyło 2,90%, w 2009 r. – 2,88%, a w 2010 r. – 2,83% krajowego produktu brutto. W przeliczeniu PKB *per capita* Poznań wśród największych miast kraju niezmiennie zajmuje drugie miejsce po Warszawie (wyk. 1) – w stosunku do średniej krajowej wskaźnik poznański jest wyższy o 97-96 punktów procentowych, ale najwyższa jego przewaga występowała w 2009 r. Różnice na niekorzyść Poznania w stosunku do Warszawy są duże i wzrastały. Przewaga Poznania w stosunku do Wrocławia była mniejsza, ale nieznacznie rosła. Również w stosunku do Krakowa i Łodzi przewaga ta powiększyła się.

[9] Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030, strona 75.

Wykres 1. Produkt krajowy brutto *per capita* wybranych miast

Źródło: dane GUS

Miernikiem wydajności gospodarki może być wartość dodana brutto wytworzona w jednostce przez 1 pracującego. Również pod tym względem Poznań od 2008 r. zajmuje niezmiennie drugie miejsce w grupie największych miast (tab. 1). W latach 2008-2010 wydajność pracy w Poznaniu wzrosła o 12,5%, w Warszawie o 12,7%, we Wrocławiu o 10,8%, a w Krakowie tylko o 7,0%.

Przewaga wydajności pracy (WDB na pracującego) gospodarki Poznania była największa w stosunku do Łodzi i w ostatnich latach powiększała się (w 2010 r. pracujący w Poznaniu wytworzył o 60 tys. zł więcej wartości dodanej brutto niż pracujący w Łodzi). W stosunku do Krakowa przewaga wydajności gospodarki Poznania również rosła i w 2010 roku sięgała 17,3 tys. zł. Najmniejszą, ale również rosnącą przewagę wydajności pracy, miała gospodarka Poznania w stosunku do Wrocławia (w 2008 r. – 9,5 tys. zł, a w 2010 r. już 12,3 tys. zł. na pracującego). Niestety nie wystąpił trend zmniejszania się przewagi wydajności pracy Warszawy nad Poznaniem.

Tabela 1. Wartość dodana brutto na 1 pracującego

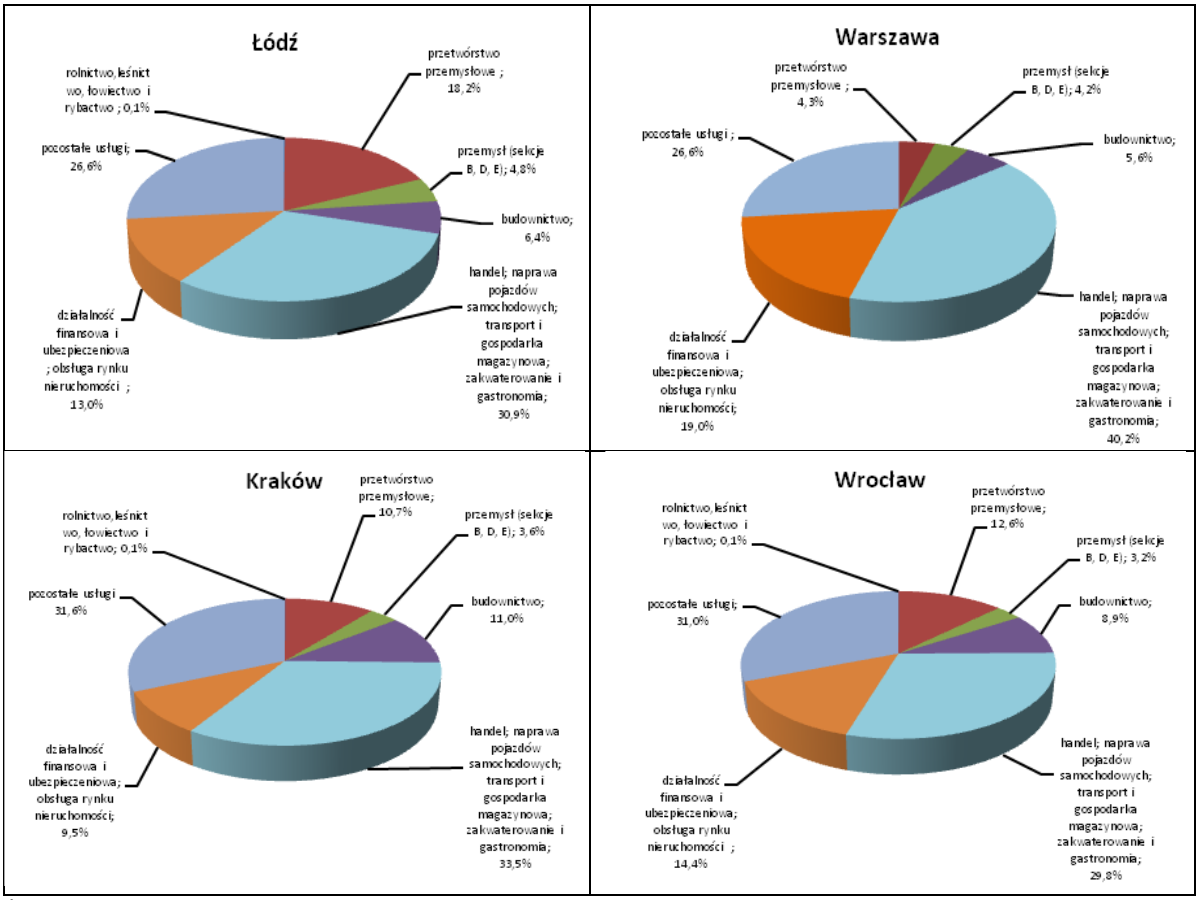
	2008			2009			2010		
	zł	Polska 100	Ranking	zł	Polska 100	Ranking	zł	Polska 100	Ranking
Łódź	84136	106,8	**6**	90584	106,6	**6**	96103	106,7	**6**
Warszawa	137535	174,6	**1**	141845	166,9	**1**	154992	171,8	**1**
Kraków	89867	114,1	**5**	92305	108,6	**5**	96156	106,6	**5**
Szczecin	90281	114,6	**4**	96140	113,1	**3**	102340	113,5	**3**
Wrocław	91441	116,1	**3**	96061	113,0	**4**	101290	112,3	**4**
Poznań	**100924**	**128,1**	**2**	**107189**	**126,1**	**2**	**113504**	**125,8**	**2**
Wielkopolskie	75567	95,9	*	83470	98,2	*	86352	95,7	*
POLSKA	78784	-	*	84976	100,0	*	90193	-	*

Źródło: BDL GUS

Struktura wytwarzania wartości dodanej brutto w miastach jest względnie trwała. Najbardziej specyficzną strukturę ma Warszawa, gdzie w 2010 r. *przetwórstwo przemysłowe* wytworzyło zaledwie 4,3%, a *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* wraz z *obsługą nieruchomości* 19% WDB. Poznań i Łódź charakteryzowały się największym udziałem *przetwórstwa przemysłowego*, natomiast w Krakowie udział ten był niższy (wyk. 2 i wyk. 3). W Poznaniu w latach 2008-2010 rola *przetwórstwa przemysłowego* w WDB nieznacznie zmalała, ale w końcu pierwszej dekady XXI wieku sekcja ta dostarczyła nieco ponad 16% WDB.

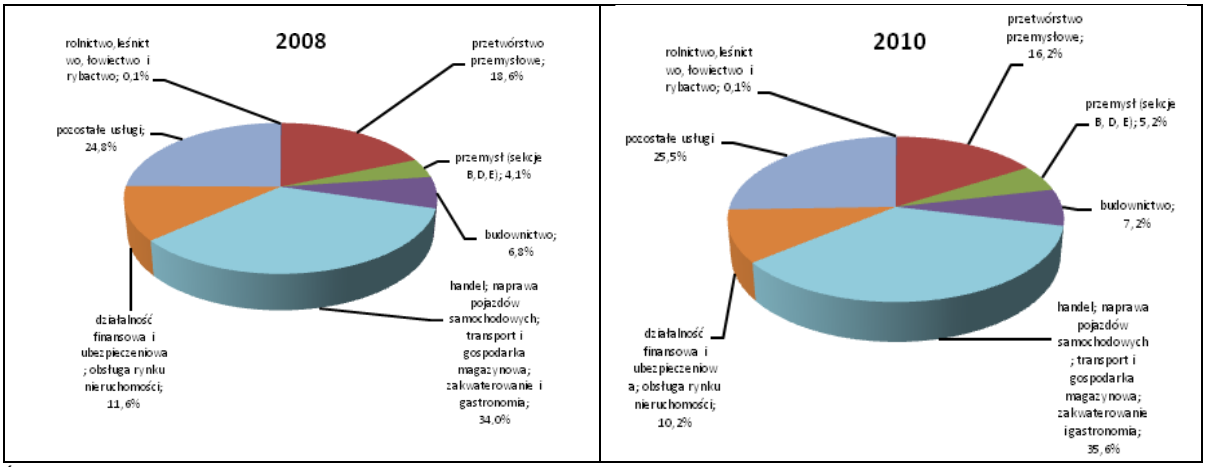
Największy udział w wytwarzaniu wartości dodanej we wszystkich miastach miały sekcje: *handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie i gastronomia* oraz *informacja i komunikacja*. Najwyższy ich udział w WDB występował w Warszawie, a Poznań zajmował pod tym względem drugie miejsce. W Poznaniu zwraca uwagę stosunkowo małe w stosunku do innych miast znaczenie sekcji *działalność finansowa i ubezpieczeniowa* oraz *obsługa rynku nieruchomościami.* Sekcje te odgrywały największą rolę w Warszawie, ale w porównaniu do Poznania miały jednak większe znaczenie we Wrocławiu i Łodzi, a tylko nieco mniejsze w Krakowie.

Wykres 2. Struktura wytworzenia wartości dodanej brutto wybranych miast (stan w 2010 r.)

Źródło: Roczniki Statystyczne Województw, BDL

Wykres 3. Zmiany struktury wytwarzania wartości dodanej brutto w Poznaniu

Źródło: Roczniki Statystyczne Województw, BDL

Wydajność pracy w poszczególnych sekcjach między miastami jest zróżnicowana. Najwyższa wydajność pracy usług zaawansowanych technologii, do których można zaliczyć: *działalność finansową i ubezpieczeniową* oraz *obsługę rynku nieruchomości*, wystąpiła w Warszawie i Szczecinie. Poznań pod tym względem zajmował w 2009 r. dopiero piąte, a w 2010 r. czwarte miejsce (przed Krakowem i Wrocławiem, ale poniżej Warszawy,

Szczecina i Łodzi). Wysoka wydajność pracy występuje w Poznaniu w sekcjach *przemysł* i *budownictwo* – w tych sekcjach miasto w 2009 r. zajmowało pierwsze, a w 2010 r. drugie miejsce w grupie badanych miast. Przewaga wydajności pracy gospodarki Poznania w stosunku do Wrocławia, Łodzi, Krakowa i Szczecina występowała w sekcjach *handel, naprawa pojazdów samochodowych; transport i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia*.

Wysoka wydajność pracy przemysłu Poznania jest w dużym stopniu efektem podnoszenia poziomu technologicznego, automatyzacji i informatyzacji procesów produkcyjnych. W przedsiębiorstwach przemysłowych (zatrudniających ponad 49 osób) stopniowo wzrasta liczba linii produkcyjnych sterowanych komputerem nie tylko w branżach zaawansowanych technologicznie (np. produkcja pojazdów samochodowych), ale także produkcji artykułów spożywczych i napojów. Stopień automatyzacji procesów produkcyjnych jest ściśle powiązany ze strukturą wytwórczości – największa liczba robotów i manipulatorów przemysłowych występowała stale w branży produkcji samochodów. W przemyśle Poznania liczba komputerów do sterowania i regulacji procesami technologicznymi była największa w 2009 r., a w kolejnych dwóch latach zmniejszyła się aż o 27%. Zaawansowanie technologiczne pozostaje nadal istotnym wyzwaniem w procesie podnoszenia konkurencyjności globalnej firm produkcyjnych. Brak danych uniemożliwia przeprowadzenie analizy zaawansowania technologicznego innych branż.

Źródłem przewagi konkurencyjnej gospodarki Poznania wśród dużych miast polskich do 2010 r. była, a prawdopodobnie jest nadal, produkcja przemysłowa i budownictwo oraz usługi rynkowe o średnim i niskim zaawansowaniu technologicznym i słabszym nasyceniu wiedzą. Konieczne wydaje się podniesienie wydajności pracy i zwiększenie udziału w WDB usług wyższego rzędu, w tym działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz działalności związanej z sektorem badań i rozwoju (wnioskowanie utrudnia brak informacji na temat wkładu sektorów zaawansowanych technologii nasyconych wiedzą oraz wydajności pracy w tych sektorach dla badanych miast).

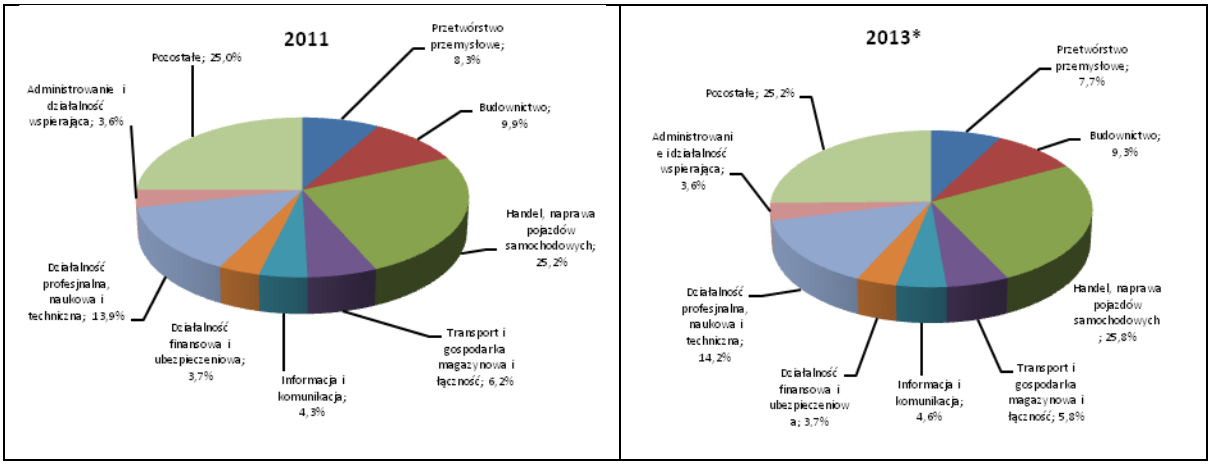
Struktura gospodarki

Poznań charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem przedsiębiorczości oraz zróżnicowaną strukturą branżową, własnościową i wielkości przedsiębiorstw. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej stale wzrasta, w 2012 r. sięgała już 102,5 tys. Największa liczba zarejestrowanych podmiotów występowała w sekcji *handel*,

naprawa pojazdów samochodowych oraz *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna.* Wzrost liczby podmiotów wystąpił w sekcji *administrowanie i działalność wspierająca* oraz *działalność finansowa i ubezpieczeniowa,* a zmiejszenie w sekcjach *przetwórstwo przemysłowe* i *budownictwo.*

Nieprzerwanie od 2009 r. wzrasta też w Poznaniu liczba podmiotów działu *badania naukowe i prace rozwojowe*[10]. Udział tego działu w ogólnej liczbie podmiotów miasta jest jednak niewielki – w 2012 r. stanowiły one 0,19% liczby tych podmiotów. Pod tym względem Poznań zajmuje dopiero trzecie miejsce po Krakowie i Warszawie, ale przed Wrocławiem, Gdańskiem i Łodzią. Przewaga Krakowa i Warszawy nad Poznaniem jest jednak większa niż przewaga Poznania nad Wrocławiem. Największa dynamika wzrostu liczby podmiotów działu *badania naukowe i prace rozwojowe* w latach 2009–2012 wystąpiła we Wrocławiu, gdzie w ciągu czterech lat ich liczba wzrosła aż o 65%, podczas gdy w Poznaniu o 43%. Słabsza niż w Poznaniu dynamika przyrostu podmiotów tego działu wystąpiła w Gdańsku, Krakowie i Warszawie.

Wykres 4. Poznań. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji

* stan na koniec marca 2013 r.

Źródło: Biuletyn Statystyczny Poznań, US w Poznaniu

Struktura podmiotów gospodarki narodowej w Poznaniu według sekcji wykazuje względną trwałość. Zmniejszył się jedynie udział podmiotów *przetwórstwa przemysłowego*, *budownictwa* oraz sekcji *transport i gospodarka magazynowa*. Udział podmiotów sekcji

[10] Dane na temat liczby podmiotów działu *badania naukowe i prace rozwojowe* (*sekcja M, dział 72*) na podstawie informacji Urzędu Miasta Poznania.

działalność finansowa i ubezpieczeniowa nie zwiększył się. Jedyną sekcją, która wykazała wzrost w strukturze jest *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* (wyk. 4).

Rosnący udział w strukturze branżowej gospodarki miasta podmiotów sekcji *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*, w tym szczególnie działu *badania naukowe i prace rozwojowe*, może mieć znaczenie dla podniesienia jakości obsługi MSP w zakresie wykorzystywania nowych technologii, a także pomocy w dostępie do funduszy zewnętrznych dla finansowania inwestycji i wdrażania innowacji. Stają się one tym samym znaczącym elementem budowania gospodarki opartej na wiedzy w mieście.

Struktura sektorowa i branżowa gospodarki Poznania jest względnie kompleksowa, różnorodna i stopniowo od kilkunastu lat przekształca się w strukturę charakterystyczną dla współczesnego wielkiego miasta. W strukturze (zarejestrowane podmioty, liczba pracujących, wytwarzanie WDB) występują zarówno usługi rynkowe podstawowe (handel), transport, budownictwo, jak i usługi zaawansowane oparte na wiedzy (działalność badawczo-rozwojowa, finanse i ubezpieczenia, edukacja wyższa, działalność kulturalna, usługi profesjonalne zaawansowanych technologii i inne sektory kreatywne), a także przemysł.

W sektorze przemysłu występują zarówno działy pracochłonne i surowcochłonne (np. produkcja artykułów spożywczych i napojów), branże standardowej produkcji (np. produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, produkcja chemikaliów, produkcja papieru), jak i działy technologicznie intensywne opierające się na dostawach komponentów (np. produkcja urządzeń eklektycznych oraz działy technologicznie intensywne oparte na technologii innowacyjnej (np. produkcja pojazdów samochodowych czy wyrobów farmaceutycznych).

Liczba i gęstość podmiotów otoczenia biznesu jest duża i rośnie, w tym także podmiotów sekcji *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna* oraz działu *informacja i komunikacja*. Są one jednak pod względem wielkości (pracujących i obrotu) bardzo rozdrobnione i wymagają specyficznego zarządzania oraz finansowania (usługi w zakresie małych i bardzo małych projektów).

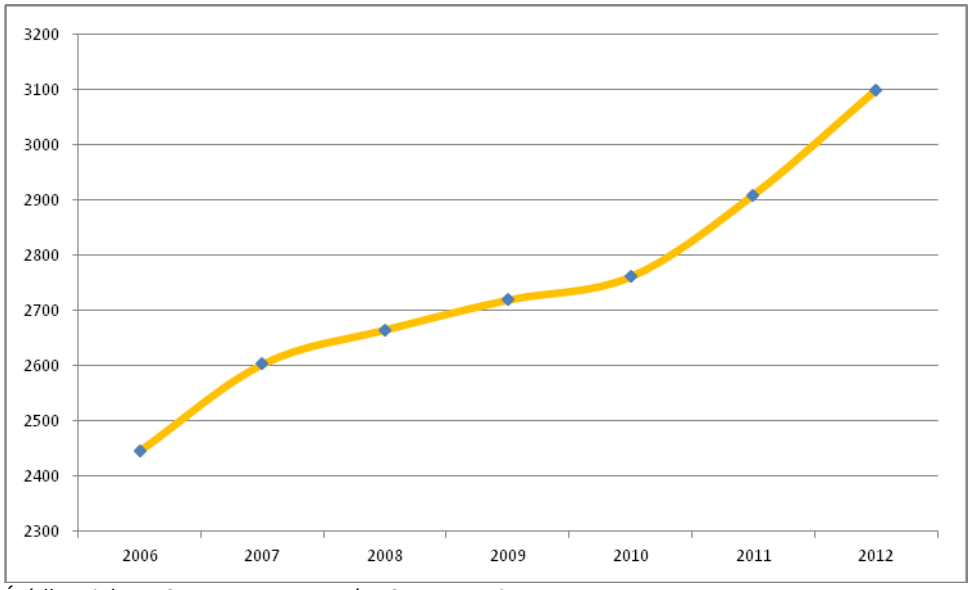
W strukturze wytwarzania WDB oraz strukturze pracujących zbyt wolno wzrasta znacznie sekcji *finanse i ubezpieczenia* oraz pozostałych usług zaawansowanych technologicznie wraz z sektorami kreatywnymi.

Ocena zaawansowania przepływów (wiedzy, dóbr, pracowników) między branżami, które jest jedną z cech gospodarki miasta metropolitalnego wymaga dalszych, szczegółowych badań. Wydaje się, że są one ciągle niewystarczające – często firmy poszukują usług zaawansowanych technologicznie poza przestrzenią miasta.

Struktura branżowa podmiotów gospodarki Poznania w 2012 r. charakteryzowała się względnym zrównoważeniem, a gęstość podmiotów w przestrzeni miasta umożliwiała wymianę doświadczeń i wzajemne uczenie się oraz przepływy wiedzy ukrytej. Wątpliwości mogą tylko pojawiać się, podobnie jak w latach 2008-2009, przy popycie na wiedzę i usługi zaawansowanych technologii ze strony podmiotów gospodarczych.

W gospodarce Poznania dominują mikropodmioty (do 9 pracujących), które w 2012 r. stanowiły 95,3%, a jednostki małe i średnie (MSP) około 4,6% podmiotów miasta. Struktura wielkości zarejestrowanych podmiotów jest w dużych miastach zbliżona do siebie i zmienia się bardzo wolno. Małe i średnie przedsiębiorstwa są najbardziej elastyczne w procesach produkcji i powinny odgrywać dużą rolę w podnoszeniu innowacyjności gospodarki. Jednak, jak wynika z wcześniej prowadzonych badań, największe nakłady na działalność innowacyjną ponoszone są przez duże i bardzo duże przedsiębiorstwa. Mikroprzedsiębiorstwa, najczęściej działające w branży usług rynkowych, w tym także doradztwa administracyjnego i działalności wspierającej, są narażone na pojawiające się zagrożenia kryzysowe, ale przy dobrym zarządzaniu, mogą szybciej reagować na potrzeby rynku. Struktura wielkości przedsiębiorstw jest w Poznaniu wystarczająco zróżnicowana.

Wykres 5. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego w Poznaniu

Źródło: Biuletyn Statystyczny Poznań, US w Poznaniu

W mieście wzrasta liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (wyk. 5). W 2012 r. w Poznaniu na 10 tysięcy mieszkańców zarejestrowanych było 56,3 spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego – było to drugie miejsce po Warszawie (w tym samym czasie w Łodzi wskaźnik ten wynosił 25, w Krakowie – 40, w Szczecnie – 51, a we Wrocławiu prawie 54). Duże nasycenie przestrzeni ekonomicznej i rosnąca liczba spółek handlowych z kapitałem zagranicznym na 10 tys. mieszkańców może być korzystna dla podnoszenia innowacyjności gospodarki miasta i budowania jego przewagi konkurencyjnej.

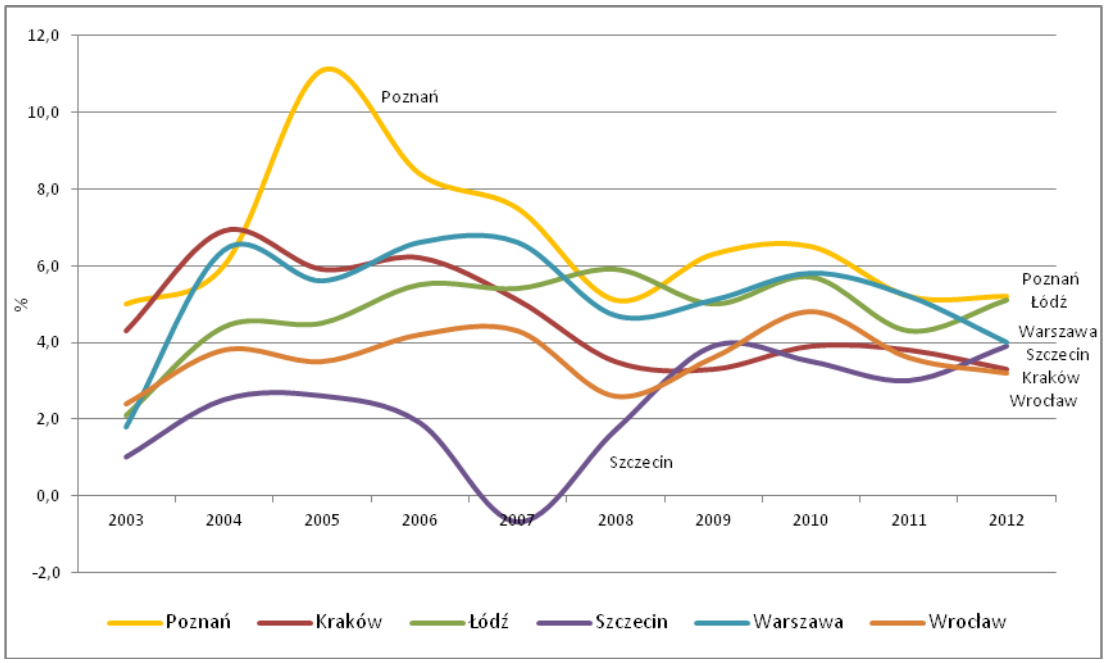
Dla rozwoju Poznania decydujące znaczenie mają firmy rodzime, które stanowią najważniejszy endogeniczny kapitał wzrostu gospodarczego. Wykorzystanie tego kapitału wymaga jednak usieciowienia gospodarki, ułatwienia nawiązywania kontaktów między przedsiębiorstwami różnej wielkości oraz tworzenia warunków do nawiązywania przez przedsiębiorstwa kontaktów z otoczeniem zewnętrznym, w tym także otoczeniem międzynarodowym oraz przedsiębiorstwami z kapitałem zagranicznym działającymi w przestrzeni miasta.

Kondycja finansowa i nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Kondycja finansowa przedsiębiorstw w Poznaniu określona na podstawie przychodów netto ze sprzedaży produktów zmienia się. Do 2009 r. wyniki finansowe poznańskich firm były dobre i wyróżniały się wysokimi wskaźnikami rentowności na tle innych dużych miast.

Analizy wykazały, że kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw poznańskich pogorszyła się w 2009 r. [11]

Wykres 6. Wskaźnik rentowności obrotów brutto w przedsiębiorstwach przemysłowych

Źródło: Biuletyn Statystyczny Poznań, US w Poznaniu

Wskaźnik rentowności obrotów brutto w przedsiębiorstwach przemysłowych[12] w Poznaniu był w latach 2003-2012 najwyższy wśród dużych miast – jedynie w 2008 r. był nieco niższy niż w Łodzi. Najwyższa przewaga Poznania występowała w roku 2005 i 2006, w kolejnych latach obniżała, a jej podwyższenie wystąpiło w 2009 i 2010 r. (wyk. 6).

Wskaźniki rentowności obrotów przedsiębiorstw Poznania były zróżnicowane w sektorach i branżach. Wyższe były w *przetwórstwie przemysłowym* niż w *budownictwie*, a jeszcze wyraźniej wyższe niż w branżach *handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa* oraz *zakwaterowanie i gastronomia*. Wysoką rentownością obrotu charakteryzowały się takie branże, jak: *obsługa rynku nieruchomości* oraz *administrowanie i działalność wspierająca*. Ujemny wskaźnik rentowności obrotów brutto w 2011 r. wystąpił w branży *zakwaterowanie i gastronomia*, a w 2012 r. w branży

[11] Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030, str. 27

[12] Wskaźnik ten jest miernikiem zyskowności przedsiębiorstwa – w procentach pokazuje ile zysku przypada na jednostkę sprzedaży produktów i wyrobów przedsiębiorstw.

informacja i komunikacja. Najniższe wskaźniki rentowności występowały w *handlu, transporcie* oraz *zakwaterowaniu i gastronomii*.

Dobrym miernikiem oceny kondycji przedsiębiorstw jest też wartość przychodów netto. Słabsza dynamika wzrostu wartości przychodów przedsiębiorstw Poznania wystąpiła w 2009 r. (w stosunku do roku poprzedniego wzrost tylko o 2 pp), a już w następnych dwóch latach nastąpił jej wyraźny wzrost (w 2011 r. w stosunku do poprzedniego wzrost przychodów netto ze sprzedaży sięgał 13 pp).

Zdolność do inwestycji w przedsiębiorstwach odzwierciedla ich kondycję finansową. W przeliczeniu na 1 mieszkańca przedsiębiorstwa działające w Poznaniu ponoszą wysokie nakłady inwestycyjne (tab. 2). W tym zakresie gospodarka Poznania w latach 2008-2010 zajmowała drugie miejsce po Warszawie, a w 2011 r. przesunęła się na trzecie miejsce wśród porównywanych miast. Nakłady inwestycyjne na mieszkańca w Poznaniu obniżyły się po 2008 r., ale już w 2011 r. znacząco wzrosły w stosunku do roku poprzedniego. Największa przewaga Poznania w tym zakresie występowała w stosunku do Szczecina i Łodzi, a także Krakowa. Duże wahania nakładów inwestycyjnych występowały w latach 2008-2010 we Wrocławiu. W sektorze przedsiębiorstw Poznania już od 2011 r. obserwuje się wychodzenie z kryzysu.

Tabela 2. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w zł

	2008	**2009**	**2010**	**2011**
Łódź	4512	3003	2903	3682
Warszawa	12024	10534	11427	11798
Kraków	5503	4109	3477	4629
Szczecin	3138	2839	3150	2935
Wrocław	5622	4380	4422	6346
Poznań	**7368**	**5696**	**5263**	**6225**
Wielkopolskie	3675	2637	2768	3322
POLSKA	3518	3122	2987	3392

Źródło: Roczniki Statystyczne Województw, nakłady inwestycyjne liczone są przez GUS wg lokalizacji inwestycji

Nakłady inwestycyjne w 2011 r. w Poznaniu były ponoszone przede wszystkim w *przemyśle i budownictwie* (45%) oraz w usługach rynkowych sekcji: *handel, naprawa pojazdów samochodowych, transport i gospodarka magazynowa, zakwaterowanie*

i gastronomia oraz *informacja i komunikacja* (33% nakładów inwestycyjnych sektora przedsiębiorstw miasta).

Innowacyjność gospodarki miasta

Dostępne informacje o innowacyjności gospodarki miast dotyczą sektora przemysłu. Możliwe jest porównywanie nakładów na innowacje ponoszonych w przemyśle Poznania na tle woj. wielkopolskiego i Polski oraz wartości sprzedanej przemysłu wybranych miast. Należy pamiętać, że *przemysł* dostarczył w 2010 r. ponad 21,4%, a samo *przetwórstwo przemysłowe* aż 16,3% wartości dodanej brutto wytworzonej w Poznaniu, czyli nieco tylko mniej niż *przemysł* w Łodzi, ale wyraźnie więcej niż *przemysł* w Krakowie czy we Wrocławiu.

Tabela 3. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca

	2007		2008		2009		2010		2011	
	zł	Rok poprzedni 100	zł	Rok poprzedni 100	zł	Rok poprzedni 100	zł	Rok poprzedni 100	zł	Rok poprzedni 100
Łódź	13623	112,3	14813	108,7	15296	103,3	16574	108,4	17927	108,2
Warszawa	48659	108,4	52278	107,4	48529	92,8	50047	103,1	56164	112,2
Kraków	28564	112,9	23496	82,3	21321	90,7	27133	127,3	35278	130,0
Szczecin	11168	102,6	11973	107,2	11676	97,5	11257	96,4	14701	130,6
Wrocław	20213	109,1	20691	102,4	21011	101,5	24679	117,5	23239	94,2
Poznań	**46729**	**98,7**	**48728**	**104,3**	**49635**	**101,9**	**52030**	**104,8**	**59866**	**115,1**
Wielkopolskie	25824	108,6	26668	103,3	26886	100,8	28148	104,7	32660	116,0
Polska	21298	112,9	22465	105,5	21883	97,4	23888	109,2	27715	116,0

Źródło: obliczenia własne, dane BDL GUS

Wartość produkcji sprzedanej przemysłu w przeliczeniu na mieszkańca od 2007 r. wzrastała z tym, że największa dynamika jej wzrostu wystąpiła w 2011 r. (tab. 3). Podkreślić należy, że pod względem tego wskaźnika od 2009 r. Poznań zajmuje pierwsze miejsce wśród porównywanych dużych miast.

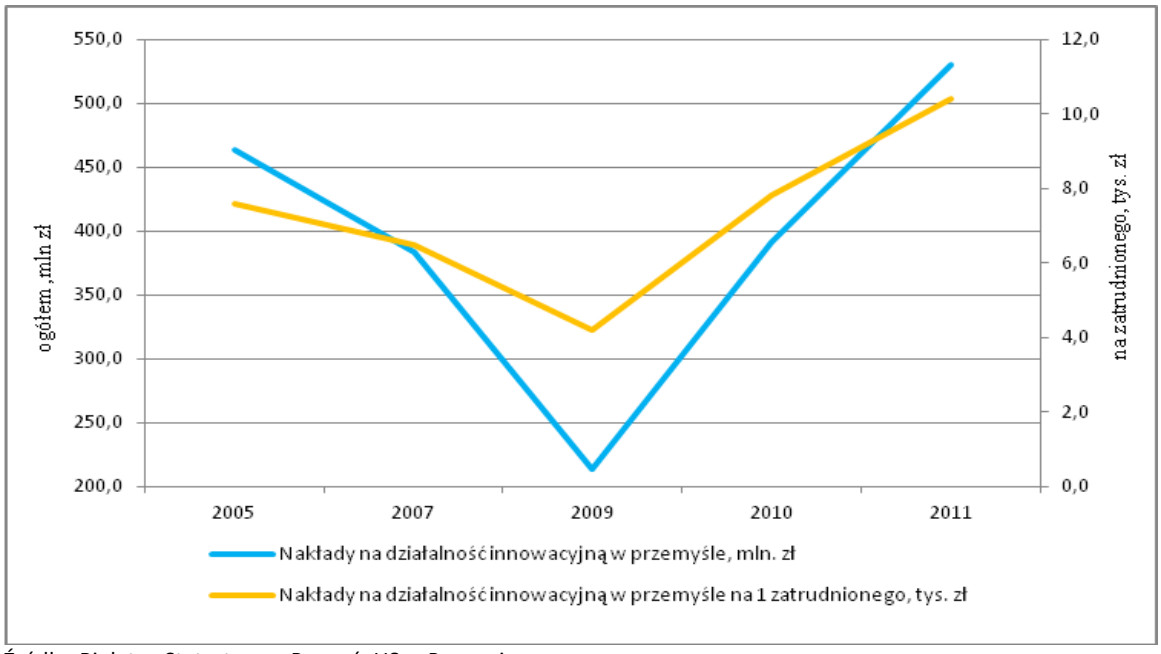
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle w Poznaniu[13] podobnie, jak w innych regionach i miastach, wykazują duże wahania. W 2005 r. przemysł miasta poniósł duże nakłady na innowacje, które zmniejszały się aż do 2009 r., a następnie znacznie wzrosły. Wydaje się, że niskie nakłady na działalność innowacyjną w 2009r. były efektem występowania kryzysu w gospodarce, ale w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych miasta kryzys ten został częściowo pokonany w 2011 r. (wyk. 7).

[13] GUS zbiera te informacje tylko dla podmiotów zatrudniających powyżej 49 osób. W publikacjach GUS nie są dostępne informacje o nakładach na innowacje i o poziomie innowacyjności w usługach dla Poznania.

Intensywność nakładów na działalność innowacyjną możemy określić w stosunku do wartości produkcji sprzedanej przemysłu bądź w stosunku do liczby pracujących.

W przemyśle Poznania w 2007 r. poniesiono około 6,5 tys. zł, w 2009 r. tylko 4,2 tys. zł, natomiast w 2010 r. – 7,8 tys. zł, a w 2011r. już 10,4 tys. zł nakładów innowacyjnych na zatrudnionego (wyk. 7). Intensywność nakładów na innowacje w przemyśle woj. wielkopolskiego była niższa w 2011 r. o 4,9 tys. zł niż w Poznaniu. Przewaga ta potwierdza wyraźnie wyższą innowacyjność gospodarki miasta i może być traktowana jako symptom budowania metropolitalności tej gospodarki.

Wykres 7. Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle

Źródło: Biuletyn Statystyczny Poznań, US w Poznaniu

Poznań w 2011 r. dostarczył 29,4% produkcji sprzedanej przemysłu, zatrudniał zaledwie 15% zatrudnionych w tej gałęzi, a poniósł 23,5% nakładów na działalność innowacyjną przemysłu woj. wielkopolskiego. Wydajność pracy w przemyśle Poznania była zdecydowanie wyższa niż w województwie. Udział nakładów innowacyjnych w produkcji sprzedanej województwa wynosił 2%, a w Poznaniu zaledwie 1,6%, ale intensywność tych nakładów w stosunku do pracujących była w Poznaniu zdecydowanie większa. Najwyższy udział nakładów innowacyjnych w produkcji sprzedanej przemysłu występował w Poznaniu w 2005 r., a najniższy w 2009 r. W kolejnych latach udział ten stopniowo rósł (tab. 4).

Tabela 4. Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle w stosunku do wartości produkcji sprzedanej

Lata	Wyszczególnienie	Polska	Wielkopolskie	**Poznań**
2005	Nakłady w mln zł	14329,1	1455,9	**463,7**
	Udział w produkcji sprzedanej przemysłu	2,25%	1,99%	**1,82**%
2007	Nakłady w mln zł	19804,6	1412,3	**383,4**
	Udział w produkcji sprzedanej przemysłu	2,44%	1,62%	**1,45**%
2009	Nakłady w mln zł	22652,1	988,4	**213,3**
	Udział w produkcji sprzedanej przemysłu	2,71%	1,08%	**0,77**%
2010	Nakłady w mln zł	23757,8	1535,1	**391,1**
	Udział w produkcji sprzedanej przemysłu	2,58%	1,58%	**1,35**%
2011	Nakłady w mln zł	20821,1	2250,3	**529,8**
	Udział w produkcji sprzedanej przemysłu	1,95%	2,00%	**1,60**%

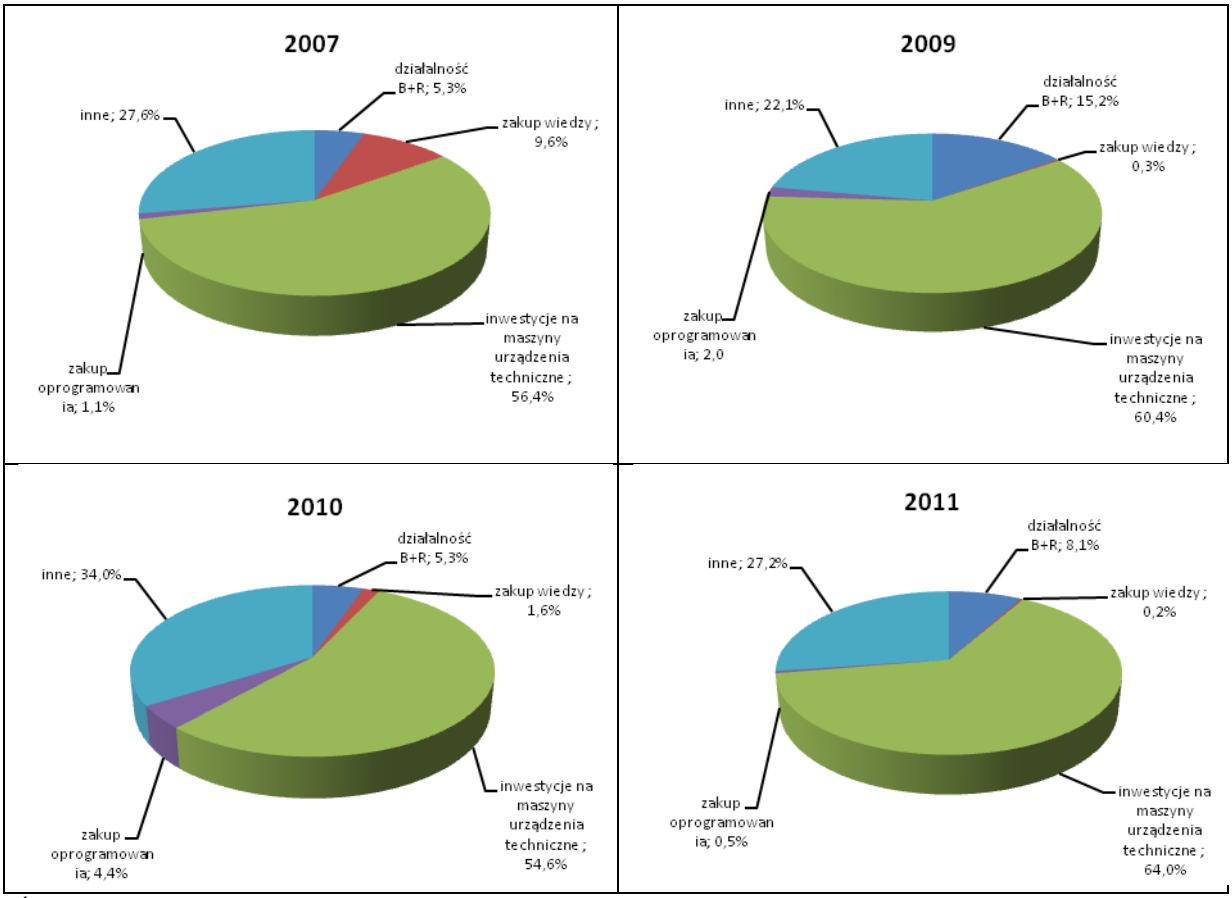
Źródło: Roczniki statystyczne GUS, Biuletyn Statystyczny Poznań, US w Poznaniu

Uwaga: 1) Wartość produkcji sprzedanej przemysłu dla podmiotów zatrudniających > 9 osób

2) Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle dla podmiotów zatrudniających > 49 osób

Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle mogą być przeznaczane na działalność badawczo-rozwojową, na zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych, na inwestycje w maszyny i urządzenia techniczne oraz środki transportu, a także na zakup oprogramowania. Mniejszą ich część przeznacza się na działalność marketingową i promocyjną oraz szkolenia pracowników wdrażających innowacje. W Poznaniu, podobnie jak w kraju i poszczególnych województwach, największą część wydatków innowacyjnych pochłaniają wydatki na maszyny oraz urządzenia techniczne (w 2011 r. było to aż 64%). Udział nakładów na działalność badawczo-rozwojową w nakładach na innowacje w przemyśle jest stosunkowo niski – w 2011 r. wyniósł zaledwie 8,1% i w stosunku do roku 2009 zmalał (wyk. 8).

Wykres 8. Struktura wydatkowania nakładów na działalnośc innowacyjną w przemyśle Poznania

Źródło: Roczniki Statystyczne GUS, Biuletyn Statystyczny Poznań, US w Poznaniu

Największa część nakładów innowacyjnych przemysłu Poznania ponoszona jest w sektorze prywatnym (w 2010 r. było to prawie 93%, a w 2011r. aż 95%) i wystepują one przede wszystkim w przetwórstwie przemysłowym (w 2011 r. było to aż 75,4% nakładów). Wśród branż największe nakłady na działalność innowacyjną ponoszono w 2011 r. w branży *produkcja wyrobów farmaceutycznych, produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych,* a w 2010 r. także w branży *produkcja maszyn i urządzeń*[14].

W 2011 r. sprzedaż produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przemyśle Poznania stanowiła prawie 29% przychodów netto. Były to jednak głównie innowacje w skali przedsiębiorstwa, a zdecydowanie mniej było innowacji w skali rynku. Warto jednak zuważyć, że w przetwórstwie przemysłowym, gdzie dominowały innowacje w skali przedsiębiorstwa (czyli będące adaptacją już istniejących rozwiązań na rynku), wyroby nowe były kierowane głównie na eksport. Najbardziej tego typu rozwiązania adaptacyjne kierowano na eksport z branży *produkcja pojazdów samochodowych przyczep i naczep.*

[14] GUS ze względu na klauzulę tajemnicy statystycznej nie ujawnia informacji o nakładach na działalność innowacyjną dla wszystkich branż w skali miast.

Odwrotna natomiast sytuacja występowała w branży *poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji,* gdzie wdrażano produkty innowacyjne w skali rynku, ale nie były one kierowane na eksport (tab. 5).

Tabela 5. Sprzedaż produktów nowych i zmodernizowanych w przemyśle Poznania

	Udział w sprzedaży ogółem produktów nowych lub istotnie ulepszonych, %				Udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych, %			
	2010				2011			
	Ogółem	Innowacje w skali rynku	Innowacje w skali firmy	Kierowane na eksport	Ogółem	Innowacje w skali rynku	Innowacje w skali firmy	Kierowane na eksport
Ogółem w przemyśle	11,7	2,7	9	9,0	28,7	2,9	25,8	24,6
Przetwórstwo przemysłowe	17,0	3,8	13,2	13,2	38,8	3,9	34,9	33,6
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji	14,4	13,7	0,7	1,3	25,2	25,2	0,0	2,8
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	3,2	0,4	2,9	0,0	10,2	3,1	7,2	0,0
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	40,3	3,5	36,9	39,44	94,9	3,4	91,5	93,1

Źródło: Biuletyny Statystyczne Poznań, US w Poznaniu

Efektywność działalności innowacyjnej w przemyśle, określona w uproszczeniu na podstawie udziału przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych, w przedsiębiorstwach Poznania była wyraźnie wyższa niż w woj. wielkopolskim. W 2011 r. przychody te w mieście sięgały prawie 29% w przemyśle, a w przetwórstwie przemysłowym prawie 39% i były kierowane w dużym stopniu na eksport. W tym samym roku w województwie udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych sięgał zaledwie 17% w przemyśle ogółem, a w przetwórstwie przemysłowym prawie 20%. Można jednak zauważyć, że udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych w skali rynku w województwie był nieco wyższy niż w Poznaniu.

Ocena innowacyjności gospodarki Poznania wymaga dalszych szczegółowych badań. Nakłady na innowacje w przemyśle miasta ponownie rosną od 2010 r. po kilku latach tendencji spadkowej. Już w 2011 r. nakłady te przekroczyły 550 mln zł. Wzrasta również intensywność nakładów innowacyjnych na pracującego w przemyśle. Można zauważyć, że już w 2010 r. była ona wyższa niż w 2007 r., czyli przed kryzysem. Jednocześnie, przy wysokiej wydajności pracy w przemyśle Poznania, wartość nakładów na działalność innowacyjną w stosunku do wartości produkcji sprzedanej przemysłu w 2011 r. nie osiągnęła jeszcze wartości z 2005 r., ale była już wyraźnie wyższa niż w 2009 r.

Sektor badawczo-rozwojowy

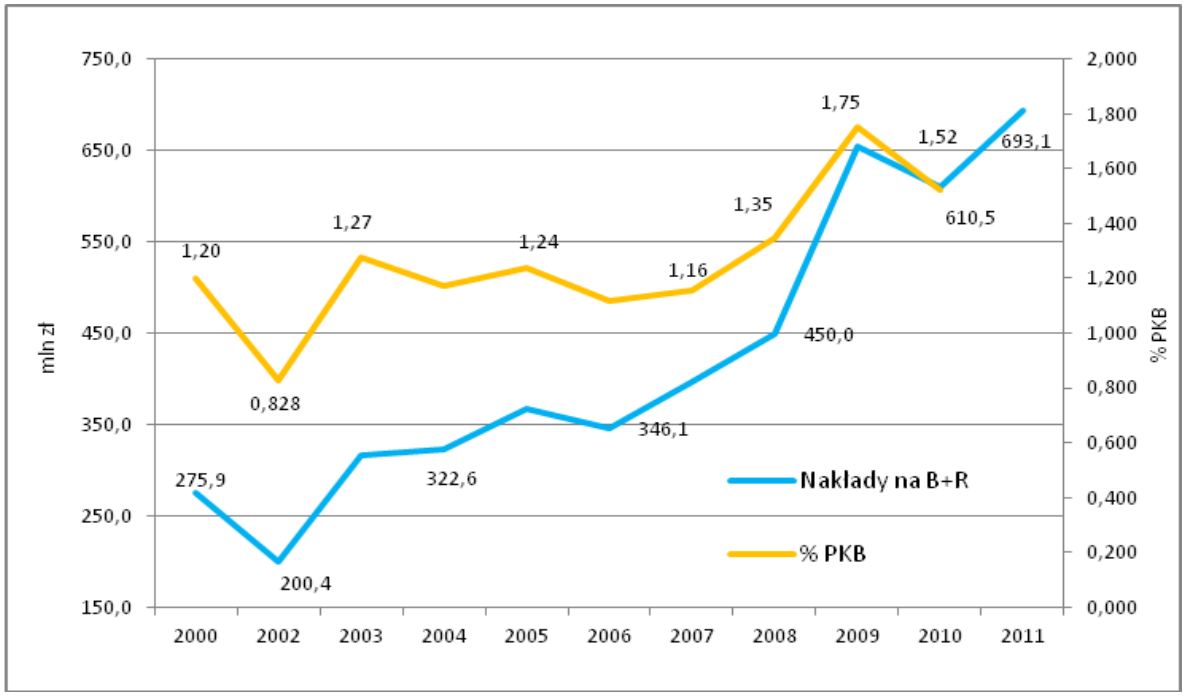
Poznań jest znaczącym ośrodkiem akademickim i badawczym w Polsce. Niezmiennie w zakresie oceny parametrycznej zajmuje trzecie miejsce w kraju po Warszawie i Krakowie. Miasto koncentrowało w 2011 r. 76,2% nakładów B+R woj. wielkopolskiego i było to 5,93% nakładów B+R Polski.

Nakłady na badania i rozwój w Poznaniu od 2002 r. wykazują tendencję wzrostu. Ich spadek w wartościach bezwzględnych wystapił w 2010 r., ale już w 2011 r. ponowny wyraźny wzrost (wyk. 9). Miernikiem zaawansowania gospodarki opartej na wiedzy jest udział nakładów na badania i rozwój w stosunku do regionalnego produktu brutto. W Poznaniu wskaźnik ten od 2003 r. przekraczał 1%, w 2009 r. sięgał 1,75%, niestety w nastepnym roku spadł.

Utrzymanie tendencji wejścia na ścieżkę gospodarki opartej na wiedzy wymaga podniesienia tego wskaźnika i jego utrzymania na poziomie około 2% PKB w mieście. Poznański ośrodek naukowo-badawczy pełni funkcję zaplecza naukowo-badawczego dla całego województwa, a w wybranych dziedzinach, w tym zaawansowanych technologiach, takich, jak np.: bioinformatyka, inżynieria materiałowa czy niektóre dyscypliny nauk chemicznych odgrywa rolę centrum krajowego współpracującego z ośrodkami międzynarodowymi. Utrzymanie roli metropolitalnego centrum naukowo-badawczego wymaga identyfikacji dziedzin najlepiej rozwiniętych, znaczących w nauce europejskiej, a także wskazania tych dziedzin, które mają największe związki ze zidentyfikowanymi w strukturze branżowej sekcjami wiodącymi, najlepiej w grupie dziedzin zaawansowanych technologii.

Jeżeli nakłady na działalność badawczo-rozwojową nie wzrosną w kolejnych latach i nie utrzymają sie na poziomie około 2% PKB, ranga tego ośrodka zacznie spadać, a tym samym miasto utraci jeden z istotnych atutów gospodarki opartej na wiedzy.

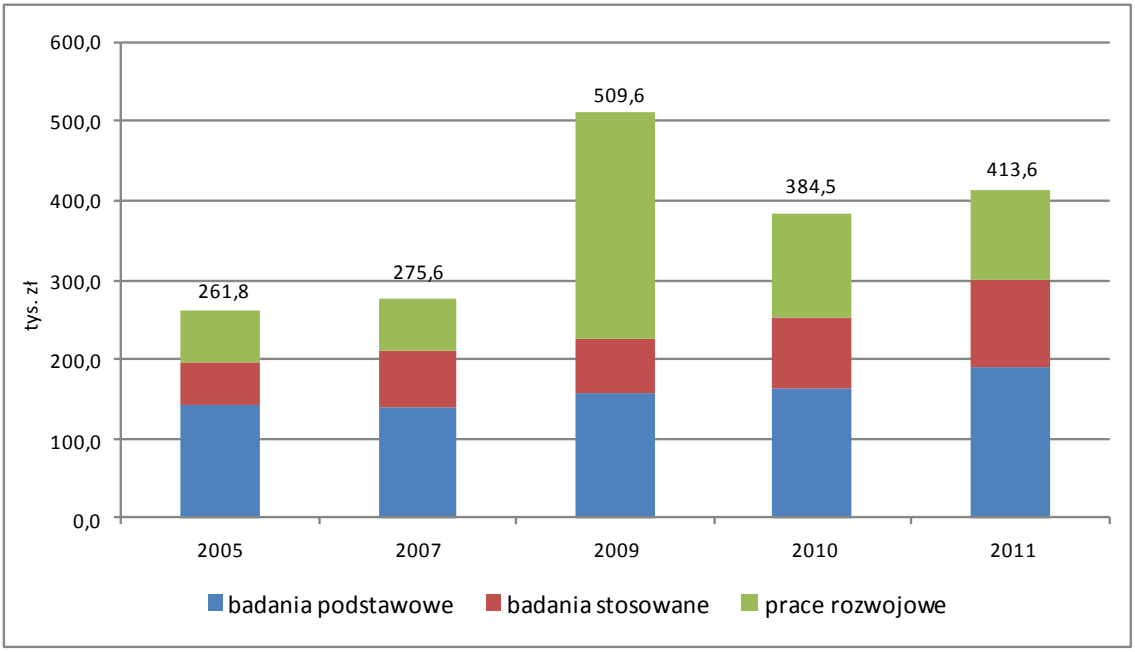
Wykres 9. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w stosunku do produktu krajowego brutto

Źródło: Roczniki Statystyczne Województw

Nakłady bieżące (bez nakładów inwestycyjnych na środki trwałe) stanowiły w Poznaniu prawie 63% nakładów B+R ogółem. Struktura wydatkowania tych nakładów odzwierciedla do pewnego stopnia dystans sektora badań i rozwoju do rynku. Regiony, gdzie udział nakładów na prace rozwojowe, a w części także badania stosowane jest duży, to regiony, gdzie dystans ten jest mały, a działalność badawcza istotnie powiązana z sektorem przedsiębiorstw.

Wykres 10. Struktura wydatkowania bieżących nakładów na działalność badawczą i rozwojową w Poznaniu wg rodzajów badań

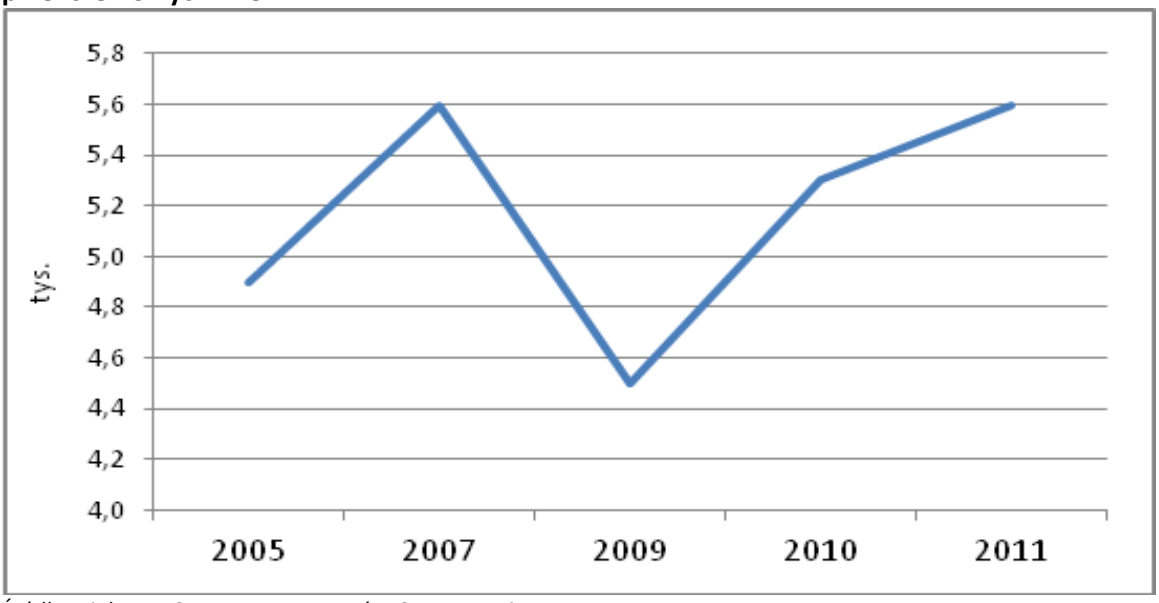

Źródło: Biuletyny Statystyczne Poznań, US w Poznaniu

Na badania podstawowe w Poznaniu w 2010 r. wydano 42% nakładów bieżących sektora B+R, a w 2011 r. wzrosły one do około 46%. W tym samym czasie udział wydatków na prace rozwojowe w stosunku do 2009 r. i 2010 r. znacząco zmniejszył się i w 2011 r. obejmował zaledwie 27% nakładów. Stopniowo wzrasta natomiast udział i wartość wydatków na badania stosowane (wyk. 10).

Dystans poznańskiego sektora badawczo-rozwojowego do rynku nieco zmniejszył się w stosunku do 2005 r., a struktura kierunkowa wydatkowania nakładów bieżących B+R stopniowo zbliża się do zrównoważenia (35-40%, nakłady na badania podstawowe, 60-65% na badania stosowane i prace rozwojowe; nieco większe wydatki na badania podstawowe w Poznaniu można tłumaczyć występowaniem instytutów PAN). Nadal jednak wielkość wydatków na prace rozwojowe, które są głównie finansowane przez sektor przedsiębiorstw jest zbyt mała. Można to tłumaczyć z jednej strony niedopasowaniem wyników badań naukowych do potrzeb gospodarki, niewystarczającą jakością badań praktycznych prowadzonych w ośrodku, ale także, a może przede wszystkim niewystarczajacym popytem sektora biznesu wynikami prac badawczych.

Wykres 11. Poznań. Zatrudnieni w sektorze badawczo-rozwojowym w jednostkach przeliczeniowych EPC

Źródło: Biuletyny Statystyczne Poznań, US w Poznaniu

W sektorze B+R w Poznaniu pracuje od 2005 r. około 11-12 tys. osób. Statystyki nie pokazały spadku liczby pracujących w tym sektorze. Jeżeli jednak uwzględni się informacje o realnie pracujących w tym sektorze w tzw. ekwiwalencie pełnego czasu pracy to okazuje się, że wystąpiło zmniejszenie się liczby osób zajmujących się działalnością badawczo-rozwojową w Poznaniu w 2009 r., a dopiero w kolejnych latach obserwowano stopniowy wzrost liczby osób aktywnych badawczo[15] (wyk. 11). Niestety, z ogólnej liczby pracujacych w sektorze B+R w 2010 r. zaledwie 2%, a w 2011 r. – 2,8% zatrudnionych było w podmiotach gospodarczych, czyli tam gdzie prowadzi się głównie prace rozwojowe.

Systematycznie wzrasta w mieście liczba jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową. W 2007 r. było to tylko 46, a w 2011 r. 93 jednostki. W grupie tej znacząco wzrosła liczba jednostek podmiotów gospodarczych prowadzących działalność badawczo-rozwojową – w 2011 r. było ich już 41, ale podmiot taki zatrudniał średnio zaledwie 3,9 osób (EPC). Taka mała wielkość podmiotu może istotnie utrudniać prowadzenie prac badawczych zarówno o charakterze badań stosowanych, jak i prac rozwojowych. Jednocześnie można zauważyć, że podmioty te wykorzystywały zaledwie 4% nakładów sektora B+R w Poznaniu.

[15] Różnice między liczbą zatrudnionych w działalności B+R ogółem, a liczbą prowadzących działalność badawczą w ekwiwalencie pełnego czasu pracy są bardzo duże. Ogółem w Poznaniu w sektorze B+R pracowało 12,1 tys. osób, ale po przeliczeniu na wskaźnik EPC okazuje się, że działalność taką prowadziło 5,6 tys. osób (patrz Roczniki Statystyczne *Nauka i technika*).

Gęstość jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową w stosunku do ogólnej liczby podmiotów, jeżeli pominiemy mikroprzedsiębiorstwa, jest w Poznaniu wystarczająca. Dalszy ich przyrost może powodować nadmierne rozproszenie nakładów bieżących i utratę potencjalnych korzyści skali. Konieczne wydaje się poprawienie skuteczności jednostek prowadzących działalność wspierającą transfer wiedzy z sektora B+R do przedsiębiorstw.

Poznań miastem atrakcyjnym dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, kreatywnych, aktywnych i przedsiębiorczych

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

W 2009 r. stwierdzono, że Poznań charakteryzuje się niską atrakcyjnością dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, kreatywnych i przedsiębiorczych[16]. Podniesienie tak rozumianej atrakcyjności miasta, a także zmiana jego negatywnego wizerunku w kraju, wymaga nie tylko zapewnienia odpowiednich tzn. wysokopłatnych, rozwojowych, kreatywnych miejsc pracy, ale także realizacji wszystkich strategicznych wyzwań powiązanych z jakością życia w mieście.

W obszarze *konkurencyjna gospodarka* tworzenie atrakcyjnego miejsca dla obecnych i potencjalnych mieszkańców oraz pracowników z otoczenia aglomeracyjnego Poznania odnosi się przede wszystkim do zapewnienia atrakcyjnych miejsc pracy i ograniczania bezrobocia, ułatwień uruchamiania działalności gospodarczej, zapewnienia wysokich zarobków, a także tworzenia specyficznego otoczenia dla uruchamiania działalności kreatywnej, w tym także związanej z zaawansowanymi technologiami.

Przedsiębiorczość

Poziom przedsiębiorczości, według liczby podmiotów zarejestrowanych na 10 tys. mieszkańców, jest w Poznaniu wysoki i od 2006 r. systematycznie wzrasta. Dynamika wzrostu przedsiębiorczości nie została zahamowana po 2008 r. Niezmiennie pod tym względem Poznań, w grupie największych miast, zajmuje drugie miejsce po Warszawie (tab. 6). W Poznaniu wzrasta także liczba nowo rejestrowanych podmiotów. W 2008 r. zarejestrowano 130, a w 2012 r. już 163 nowe podmioty na 10 tys. mieszkańców. Różnice

[16] Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030, str. 75

liczby rejestrowanych podmiotów między Warszawą a Poznaniem zmniejszają się, przewaga utrzymuje się stale w stosunku do pozostałych miast, największa jest w stosunku do Łodzi.

Można dodać, że poziom przedsiębiorczości według liczby zarejestrowanych i liczby nowo rejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarki narodowej, wzrasta we wszystkich miastach. W Łodzi, Krakowie, a także Gdańsku oraz Warszawie pojawiały się jednak wahania wskaźnika liczby nowo rejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców.

Tabela 6. Przedsiębiorczość wybranych miast

	Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców				
	2008	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Warszawa	1897	1915	2001	1995	2070
Wrocław	1512	1544	1602	1605	1665
Szczecin	1575	1584	1621	1590	1617
Kraków	1400	1459	1530	1530	1598
Łódź	1266	1137	1191	1197	1244
Poznań	**1673**	**1713**	**1778**	**1796**	**1861**
Wielkopolskie	1063	1054	1098	1090	1121
POLSKA	985	981	1024	1004	1032

Źródło: Roczniki Statystyczne Województw, dane za 2012 r. z Urzędu Miasta Poznania

Wysoki poziom przedsiębiorczości Poznania jest istotnym czynnikiem utrzymywania konkurencyjności gospodarki miasta, może być jednym z warunków, prawdopodobnie koniecznym, ale niewystarczającym dla jej podnoszenia wobec zmienności otoczenia zewnętrznego. Uzupełniającą rolę w stosunku do przedsiębiorczości będzie odgrywała zdolność do ponoszenia nakładów inwestycyjnych i nakładów na innowacje, gotowość i umiejętność współpracy z innymi przedsiębiorstwami (klastry) w sektorze wytwórczości i jednostkami sektora badań i rozwoju.

Rynek pracy i bezrobocie

Liczba pracujących w Poznaniu w 2009 r. sięgała prawie 309 tys., w kolejnym roku spadła, ale w 2011 r. ponownie wzrosła i obejmowała prawie 313 tys. Liczba pracujących w Poznaniu była porównywalna do liczby pracujących we Wrocławia (tab. 7). Można zauważyć, że pracujący w Poznaniu stanowili 2,2% ogółu pracujących w kraju, a jednocześnie miasto dostarczało w 2010 r. około 2,8% PKB. Liczba pracujących w mieście wydaje się

wystarczająco duża dla tworzenia różnorodnego rynku pracy z tym, że wykorzystuje on także zasoby z obszaru podmiejskiego.

Liczba pracujacych w gospodarce Poznania systematycznie wzrasta, jej zmniejszenie wystąpiło w 2010 r., a w 2011 r. obserwowano już wyraźny wzrost. Różnice dynamiki zmian między poszczególnymi miastami są wyraźnie widoczne.

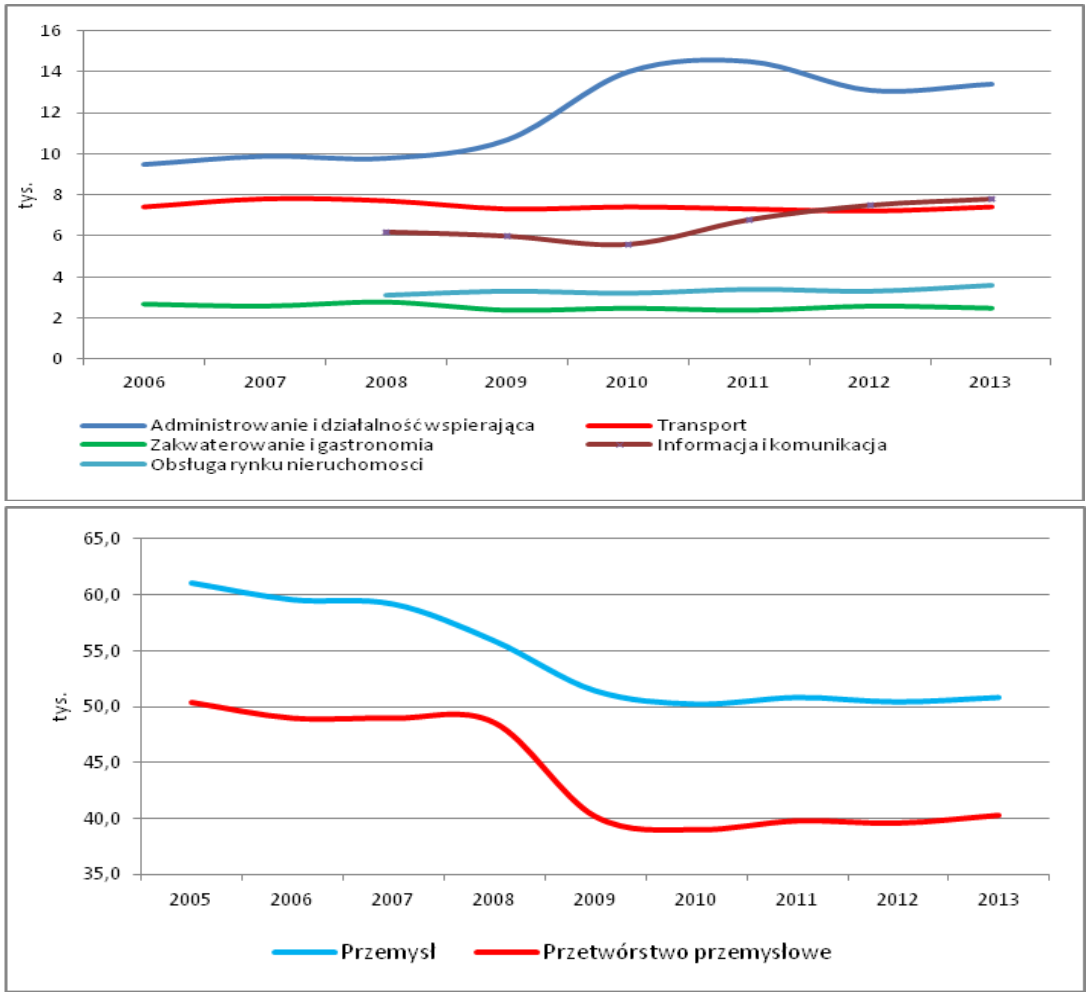
Tabela 7. Pracujący w gospodarce narodowej wg faktycznego miejsca pracy, tys.

	2008	**2009**	**2010**	**2011**
Wrocław	237,2	303,7	301,8	309,1
Łódź	224,3	301,0	304,6	299,7
Kraków	281,2	375,8	376,7	381,7
Szczecin	116,1	154,0	153,2	154,7
Warszawa	848,1	1082,3	1052,2	1075,2
Poznań	**230,1**	**308,7**	**300,4**	**312,8**
Wielkopolska	1030,2	1310,5	1327,8	1350,2
Polska	10684,3	13449,1	13778,3	13911,2

Źródło: Roczniki Statystyczne Województw
Uwaga: W 2008 dane wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; bez podmiotów o liczbie pracujących do 9 osób; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, a od 2009r. wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (GUS)

Decydujące znaczenie dla wzrostu gospodarczego miasta ma sektor przedsiębiorstw, który warunkuje przewagę konkurencyjną gospodarki. Pracujący w tym sektorze wprowadzają na rynek produkty i usługi, tutaj wdrażane są innowacje i osiągane są najwyższe wynagrodzenia. Liczba pracujących w tym sektorze wykazuje zdecydowanie większe wahania niż liczba pracujących ogółem w mieście.

Wykres 12. Poznań. Zmiany liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw wybranych branż

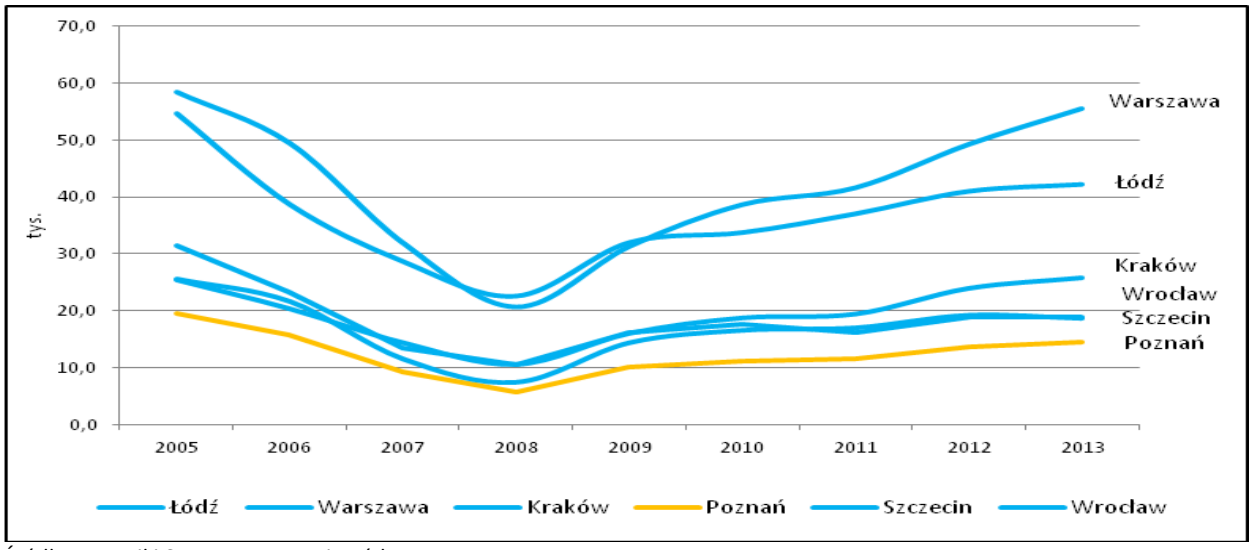

Źródło: Biuletyny Statystyczne Poznań, US w Poznaniu

W sektorze przedsiebiorstw Poznania liczba pracujących wykazywała jednak większe wahania. Znaczny spadek liczby pracujących wystąpił w 2009 r., a następnie rozpoczął się jej niewielki przyrost; w marcu 2013 r. liczba pracujących nie osiągnęła jednak stanu z 2005 r. Sektorem, w którym występowały duże wahania liczby pracujących w tym czasie było przetwórstwo przemysłowe, gdzie po 2005 r. liczba pracujących stale zmniejszała się z tym, że dynamika spadku wydaje się wyhamowywać. Sektorem, w którym obserwowano wzrost liczby pracujących był dział: *administrowanie i działalność wspierająca*, w którym pracowało w 2012 r. – 13,1 tys. osób (9,1% ogólnej liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw Poznania). Dział ten może mieć duże znaczenie dla wzdrażania gospodarki opartej na wiedzy. Niestety liczba pracujących w dziale *produkcja urządzeń elektrycznych oraz maszyn i urządzeń elektrycznych* zdecydowanie spadała – w 2012 r. w dziale tym pracowało 2,8%, podczas gdy w 2008 r. jeszcze 3,4% pracujących. Jednocześnie należy zauważyć, że

wydajność pracy w sektorze przemysłu i budownictwa Poznania po 2008 r. wzrastała i w stosunku do innych miast była wyraźnie wyższa. Może to oznaczać, że nadal proste czynniki produkcji produkcji zapewniają wystarczający wzrost w sektorze, jednak w stosunku do średnich krajowych dynamika tego wzrostu wyhamowuje.

Wykres 13. Zmiany liczby bezrobotnych w wybranych miastach

Źródło: Roczniki Statystyczne Województw

Stopa bezrobocia w Poznaniu należy do najniższych w kraju. Przewaga gospodarki miasta w tym zakresie w stosunku do Łodzi i Szczecina jest szczególnie widoczna. Niestety liczba bezrobotnych w Poznaniu, podobnie jak w pozostałych porównywanych miastach od 2009 r. rośnie (tab. 8).

Tabela 8. Bezrobotni zarejestrowani, w tys.

	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013*	
	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B	A	B
Łódź	28,6	8,5	22,5	6,8	32,0	9,6	33,7	10,0	37,0	11,0	41,0	12,1	42,2	12,3
Warszawa	31,9	2,9	20,7	1,9	31,3	2,8	38,6	3,5	41,6	3,7	49,2	4,4	55,5	4,9
Kraków	14,4	3,8	10,6	2,8	16,0	4,1	18,7	4,7	19,4	4,8	23,9	5,9	25,7	6,3
Szczecin	11,5	6,5	7,4	4,3	14,3	8,5	16,5	9,7	16,9	9,9	19,1	11,1	18,6	10,7
Wrocław	13,5	4,5	10,6	3,3	16,2	5,1	17,5	5,5	16,2	5,0	19,0	5,8	18,8	5,7
Poznań	**9,3**	**2,9**	**5,6**	**1,8**	**10,2**	**3,2**	**11,2**	**3,6**	**11,6**	**3,6**	**13,7**	**4,2**	**14,4**	**4,4**
Wielkopolskie	112,8	7,8	91,4	6,4	133,6	9,2	135,2	9,2	135,0	9,1	147,9	9,9	143,5	9,6
Polska	1746,6	11,2	1473,8	9,5	1892,7	12,1	1954,7	12,4	1982,7	12,5	2136,8	13,4	2093,1	13,1

Źródło: BDL GUS

* stan na 31 lipca 2013r.

A - liczba bezrobotnych zarejestrowanych

B - stopa bezrobocia

Wzrost liczby bezrobotnych po 2012 r. został nieco zahamowany tylko we Wrocławiu i w Szczecinie. We wszystkich pozostałych miastach, w tym również w Poznaniu, liczba ta nadal rosła. We Wrocławiu w niewielkim stopniu zahamowany został też wzrost stopy bezrobocia (tab. 8, wyk. 13).

Liczba bezrobotnych na jedną ofertę pracy w 2012 r. w Poznaniu była wyraźnie większa niż w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu, ale niższa niż w Łodzi i Szczecinie. Korzystny wskaźnik liczby bezrobotnych w stosunku do ofert pracy występował w Poznaniu w 2011 r., ale pogorszył się w końcu 2012 r., a jego poprawa w 2013 r. jest jak dotychczas niewielka.

Poziom wynagrodzeń

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Poznaniu jest od 2008 r. o 11 punktów procentowych wyższe niż przeciętnie w kraju i w wartościach bezwzględych stale wzrasta (tab. 9). Wyższy poziom wynagrodzeń w grupie porównywanych miast występował w Warszawie[17]. Znacząca była natomiast przewaga wynagrodzeń Poznania w stosunku do Łodzi, Krakowa, Szczecina, a także Wrocławia.

Tabela 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem Rok poprzeni=100

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2008	2009	2010	2011	2012
Łódź	2698,1	3002,1	3159,2	3243,2	3427,1	3568,8	111,3	105,2	102,7	105,7	104,1
Warszawa	4099,7	4504,9	4603,3	4694,5	4936,4	5077,5	109,9	102,2	102,0	105,2	102,9
Kraków	2995,2	3259,6	3423,6	3543,4	3722,5	3877,6	108,8	105,0	103,5	105,1	104,2
Szczecin	2975,7	3290,7	3472,5	3586,8	3761,9	3881,5	110,6	105,5	103,3	104,9	103,2
Wrocław	3049,0	3415,4	3556,1	3675,9	3827,7	3923,9	112,0	104,1	103,4	104,1	102,5
Poznań	**3156,7**	**3517,3**	**3668,6**	**3814,1**	**3987,1**	**4119,7**	**111,4**	**104,3**	**104,0**	**104,5**	**103,3**
Wielkopolskie	2610,8	2868,8	2976,3	3126,4	3284,4	3397,3	109,9	103,7	105,0	105,1	103,4
Polska	2866,0	3158,5	3315,4	3435,0	3625,2	3744,4	110,2	105,0	103,6	105,5	103,3

Źródło: BDL GUS

W sektorze przedsiębiorstw przemysłu Poznania przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto były od 2010 r. wyższe niż w innych porównywanych miastach (tab. 9). Różnice te potwierdzają wysoką wydajność pracy poznańskiego przemysłu. Można zauważyć, że przewaga wynagrodzeń w sektorze poznańskich przedsiębiorstw nie występowała w 2012 r. w usługach rynkowych (sekcje: *handel, naprawa pojazdów*

[17] W latach 2008-2012 przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw w Gdańsku i Katowicach było, podobnie jak w Warszawie, wyższe niż w Poznaniu.

samochodowych) oraz w *transporcie i gospodarce magazynowej*, a w *budownictwie* były one wyższe niż w Poznaniu tylko w Warszawie.

Dochody budżetu miasta

Pod względem wielkości dochodów własnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca Poznań niezmiennie zajmuje trzecie miejsce po Warszawie i Wrocławiu w grupie badanych miast (tab. 10). Dochody te w stosunku do średniej krajowej czy średniej w Wielkopolsce są zdecydowanie większe.

Dochody własne na 1 mieszkańca, po niewielkim wahnięciu w 2010 r. stale wzrastały. Należy zauważyć, że od 2011 r. nie malały dochody uzyskiwane przez miasto z udziałów w PIT (może to potwierdzać, że mieszkańcy miasta dysponują większymi dochodami), natomiast od 2010 r. maleje wysokość dochodów własnych uzyskiwanych w Poznaniu z udziałów w CIT[18] (pośrednio świadczyć to może o obniżeniu się, a przynajmniej wahaniu kondycji finansowej przedsiębiorstw). Wzrastała też wartość udziałów w innych dochodach podatkowych na mieszkańca.

W okresie 2010-2012 dochody własne na mieszkańca w Poznaniu wzrosły jednak o 8,5%, podczas gdy we Wrocławiu o 9,4%, a w Krakowie 10,3%. Dynamika wzrostu była inna w zakresie udziałów z podatków PIT i CIT. W latach 2010-2012 w Poznaniu udziały z PIT wzrosły o 7,7%, a udziały z CIT zmalały niestety aż o 12%, natomiast we Wrocławiu udziały z PIT wzrosły o 8,5%, a udziały z CIT zmalały tylko o 4%. Stale w wartościach bezwzględnych udziały te były niższe w Poznaniu niż w Warszawie.

[18] Warto zauważyć, że wyższe dochody z udziałów w CIT i PIP, a także innych dochodów podatkowych, w grupie sześciu badanych miast miała tylko Warszawa, a Poznań pod tym względem niezmiennie zajmował drugie miejsce.

Tabela 10. Dochody własne na 1 mieszkańca, zł

	Ogółem	Ranking	Udziały z PIT	Udziały z CIT	Inne dochody podatkowe
2009					
Łódź	2264,9	5	913,5	97,6	482,9
Warszawa	4941,3	1	2030,1	405,9	774,3
Kraków	2917,8	4	1140,1	123,5	565,3
Szczecin	2106,2	6	914,8	86,9	490,0
Wrocław	3298,0	2	1155,2	148,1	540,7
Poznań	**3123,6**	**3**	**1273,8**	**207,0**	**654,6**
2010					
Łódź	2297,4	5	895,0	88,7	506,7
Warszawa	4903,5	1	1983,8	315,4	854,2
Kraków	2830,8	4	1120,7	91,4	571,6
Szczecin	1967,2	6	873,4	58,5	516,3
Wrocław	3711,3	2	1142,1	124,2	602,9
Poznań	**3119,4**	**3**	**1229,0**	**181,3**	**703,2**
2011					
Łódź	2579,2	5	978,4	94,6	551,4
Warszawa	5118,8	1	2015,8	343,2	829,8
Kraków	3011,8	4	1203,7	102,7	609,3
Szczecin	2038,1	6	930,3	69,4	564,9
Wrocław	4117,6	2	1197,9	101,1	603,2
Poznań	**3135,8**	**3**	**1294,8**	**180,7**	**698,6**
2012					
Łódź	2801,7	5	1028,4	90,9	587,0
Warszawa	5179,6	1	2056,1	314,0	775,9
Kraków	3121,8	4	1211,6	90,4	645,8
Szczecin	2446,6	6	930,5	66,8	586,5
Wrocław	4057,7	2	1238,6	119,3	658,1
Poznań	**3382,9**	**3**	**1323,6**	**159,7**	**747,8**

Źródło: BDL GUS

Liczba płatników CIT w Poznaniu w grupie mikroprzedsiębiorstw systematycznie wzrastała, przekraczając 9 tys. w 2012 r. Nieznacznie zmniejszyła się liczba małych przedsiębiorstw przy utrzymywaniu się liczby płatników z grupy przedsiębiorstw średnich. Wzrosła liczba płatników z grupy dużych firm, których w Poznaniu w 2012 r. było tylko 134, ale wniosły one prawie 60% podatku CIT w mieście. Dane Urzędu Skarbowego nie pozwalają szczegółowo analizować i wyjaśniać kondycji finansowej firm według wielkości. Pozytywnym wnioskiem wynikającym z analizy wielkości dochodów własnych jest to, że mimo tendencji

spadkowej liczby podatników (2008–2011) dochody własne w budżecie miasta z udziału w tym podatku jednak rosły.

2.1.3. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań

Określone w 2009 r. wyzwania, które uznano za kluczowe dla rozwoju Poznania w obszarze *konkurencyjna gospodarka* pozostają ciągle aktualne. Należy poddać je tylko częściowej modyfikacji i inaczej rozłożyć akcenty w ich sformułowaniach.

Tabela 11. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 roku

WYZWANIA 2009
– Poznań miastem przedsiębiorstw zdolnych do konkurowania na rynku globalnym; – Poznań miastem atrakcyjnym dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, kreatywnych, aktywnych i przedsiębiorczych;
WYZWANIA 2013
– Silny ośrodek gospodarczy ze znaczącą rolą firm rodzimych, wysoką wydajnością pracy i innowacyjnością, usieciowieniem wewnętrznym i zewnętrznym, wykorzystujący kapitał wiedzy oraz konkurujący z powodzeniem na rynku globalnym; – Poznań miastem atrakcyjnym dla działalności gospodarczej oraz atrakcyjnym pod względem ekonomicznym i społecznym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych;

Silny ośrodek gospodarczy ze znaczącą rolą firm rodzimych, wysoką wydajnością pracy i innowacyjnością, usieciowieniem wewnętrznym i zewnętrznym, wykorzystujący kapitał wiedzy oraz konkurujący z powodzeniem na rynku globalnym

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

Przeprowadzona analiza stanu gospodarki i rynku pracy Poznania pozwoliła stwierdzić, że w 2012 r. Poznań był silnym ośrodkiem gospodarczym o różnorodnej strukturze wewnętrznej i wysokiej wydajności pracy, ale o niewystarczającym poziomie innowacyjności oraz stosunkowo słabymi związkami między wytwórczością, a sektorem badawczo-rozwojowym. Dystans sektora B+R do rynku stopniowo zmniejszał się, ale nadal wydaje się zbyt duży (jednostki rozwojowe, podmioty gospodarcze wydają niewielką część nakładów na badania i rozwój oraz są nadmiernie rozdrobnione). Konkurencyjność gospodarki miasta mierzona wskaźnikami makroekonomicznymi jest wyraźna w stosunku do Wrocławia, Krakowa, Łodzi i Szczecina, ale wymaga utrwalenia i oparcia na dalszym

podnoszeniu wydajności pracy, szczególnie w usługach wyższego rzędu oraz umiędzynarodowieniu gospodarki. Głównym atutem miasta, który można uznać za zasób unikatowy bądź dobro rzadkie pozostaje nadal wysoka przedsiębiorczość mieszkańców oraz firmy rodzime, w tym także znaczące na rynku firmy rodzinne. Zasób ten można traktować jako główny endogeniczny czynnik wzrostu i rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Przy wysokiej różnorodności struktury gospodarki wskazane jest poszukiwanie tzw. inteligentnych specjalizacji, wspieranie relacji między dziedzinami nauki oraz wspieranie współpracy między jednostkami sektora badawczego, a przedsiębiorstwami w ramach tych specjalizacji.

Nadal niewystarczające jest usieciowienie gospodarki wewnątrz miasta, szczególnie w zakresie współpracy MSP z dużymi przedsiębiorstwami oraz jednostkami sektora badawczego. Wsparcia wymaga też usieciowienie gospodarki miasta z gospodarką terenów otaczających w poznańskim obszarze metropolitalnym oraz dalszy rozwój współpracy z podmiotami otoczenia międzynarodowego.

Zidentyfikowano rosnącą zdolność do współpracy między przedsiębiorstwami, natomiast współpraca między sektorami nadal jest niewystarczająca. Zdolność gospodarki do konkurowania na rynku globalnym pozostaje wyzwaniem ciągle aktualnym dla Poznania.

Tabela 12. Analiza SWOT dla wyzwania „Silny ośrodek gospodarczy ze znaczącą rolą firm rodzimych, wysoką wydajnością pracy i innowacyjnością, usieciowieniem wewnętrznym i zewnętrznym, wykorzystujący kapitał wiedzy oraz konkurujący z powodzeniem na rynku globalnym"

Silne strony	Słabe strony
– wysoka wydajność pracy w gospodarce miasta i wysoki PKB *per capita* na tle innych miast w kraju, – wysoka wydajność pracy w sektorze przemysłu oraz handlu, – bardzo wysoka wartość produkcji sprzedanej przemysłu na mieszkańca, – różnorodna struktura wielkości podmiotów i struktura branżowa sektora przedsiębiorstw, duża gęstość jednostek otoczenia biznesu, – rosnąca liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, – wysokie nakłady inwestycyjne w gospodarce, – różnorodna struktura sektora	– słabsza wydajność pracy i zbyt niski udział w tworzeniu WDB sekcji *działalność finansowa i ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości*, – zbyt małe nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle, – słaby wzrost znaczenia sekcji przemysłu zaawansowanych technologii i usług wyższego rzędu, – dominacja innowacji produktowych w skali przedsiębiorstwa, zbyt mało innowacji w skali rynku, – wahania nakładów na działalność badawczo-rozwojową (spadek w 2010 r.), – nadmierne rozdrobnienie jednostek

badawczo-rozwojowego ze wzrastającą liczbą jednostek, – wielkość ośrodka gospodarczego (gęstość podmiotów i pracujących) umożliwia wykorzystywanie korzyści skali, wzajemne uczenie się.	sektora B+R prowadzących prace rozwojowe (grupa podmiotów gospodarczych), – niewystarczający zakres współpracy miedzy sektorem wytwórczości, a sektorem badawczo-rozwojowym, – rosnąca, ale ciągle zbyt słaba współpraca między przedsiębiorstwami a jednostkami otoczenia biznesu, – zbyt słabe dopasowanie oferowanych umiejętności/kwalifikacji na rynku pracy do potrzeb pracodawców, – brak określenia inteligentnych specjalizacji w gospodarce miasta (aglomeracji) i wiodących dziedzin poznańskiego ośrodka badawczego w skali ponadregionalnej.
Szanse	**Zagrożenia**
– nacisk Komisji Europejskiej na budowanie gospodarki opartej na wiedzy, spójnej i bardziej przyjaznej środowisku, – podejmowanie inicjatyw ogólnopolskich i europejskich na rzecz pobudzania innowacji w Europie, – potencjalne zapewnienie środków z funduszy strukturalnych w okresie budżetowym 2014-2020 na podnoszenie innowacyjności w przedsiębiorstwach, – wzrost znaczenia polityki miejskiej w Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce.	– niekorzystne trendy odpływu inwestycji do regionów oferujących krótkookresowe, korzystne warunki funkcjonowania, w tym niskie koszty pracy, – brak ogólnokrajowych rozwiązań wzmacniających kondycję finansową budżetów miast, a tym samym ograniczenie możliwości inwestycyjnych.

Poznań miastem atrakcyjnym dla działalności gospodarczej oraz atrakcyjnym pod względem ekonomicznym i społecznym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

W *Strategii Europa 2020* Komisja Europejska zakłada wspieranie wzrostu gospodarczego i kreowania nowych miejsc pracy. Gospodarka według założeń tego dokumentu powinna być konkurencyjna i oparta na wiedzy, spójna, bardziej przyjazna środowisku i sprzyjająca włączeniu społecznemu, szybko wzrastająca i zrównoważona,

zapewniająca wysoki poziom zatrudnienia i postęp społeczny. Takie ustalenia i zapisy z unijnego dokumentu strategicznego mogą być traktowane jako szansa w otoczeniu miasta i wykorzystywane również w Strategii rozwoju Poznania na rzecz budowania przewagi konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach.

Kluczową inicjatywą *Strategii Europa 2020*, jest „Unia innowacji", której celem jest pobudzenie innowacji, a także usunięcie przeszkód blokujących wprowadzanie na rynek innowacyjnych produktów i realizowanie specyficznych innowacyjnych projektów zarówno w wymiarze gospodarczym, jak i społecznym. Inicjatywa „Unia innowacji" skupiona jest wokół tworzenia partnerstw innowacyjnych między sektorem publicznym i prywatnym, ale może też i powinna być wykorzystywana do podnoszenia poziomu innowacyjności gospodarki Poznania.

Tabela 13. Analiza SWOT dla wyzwania „Poznań miastem atrakcyjnym dla działalności gospodarczej oraz atrakcyjnym pod względem ekonomicznym i społecznym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych"

Silne strony	Słabe strony
– wysoki poziom przedsiębiorczości, duża liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych; – bardzo niska stopa bezrobocia; – zahamowany trend spadku liczby pracujących ogółem; – rosnąca liczba osób pracujących w jednostkach otoczenia biznesu (dział *administrowanie i działalność wspierająca,* w tym sekcji *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*); – wysokie średnie wynagrodzenia brutto, ale zróżnicowane według sekcji; – rosnące sumy dochodów podatników PIT; – wysokie dochody własne w budżecie miasta na 1 mieszkańca; – wysoka atrakcyjność miejsc pracy w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie; – łatwość zakładania własnej działalności gospodarczej w mieście; – wysoki kapitał społeczny; – wysoka przedsiębiorczość i tradycje	– wzrastająca liczba bezrobotnych i duża liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy; – malejące udziały z CIT wpływające do budżetu miasta; – stosunkowo niskie wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw na wysokich stanowiskach menedżerskich; – utrwalany przez media niekorzystny wizerunek przedsiębiorcy; – niewystarczająca świadomość znaczenia gospodarki dla rozwoju społeczno-gospodarczego miasta; – niewystarczająca promocja wysokiej jakości produktów i najlepszych przedsiębiorstw; – niedopasowana do potrzeb rynku struktura i jakość edukacji wszystkich szczebli od kształcenia zawodowego do wyższego; – niewystarczająca gotowość do ryzyka i w opinii ogólnopolskiej słaba kreatywność mieszkańców miasta; – brak atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego i wysokiej jakości ofert edukacji dla przyciągnięcia

historyczne „grzybnią” wzrostu gospodarczego – rosnące umiędzynarodowienie miasta; – rosnąca zdolność do współpracy w grupie MSP.	menedżerów o wysokich bardzo wysokich kwalifikacjach, w tym menedżerów z zagranicy; – rosnący, ale nadal niewystarczający poziom budowania społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego.
Szanse	**Zagrożenia**
– rosnąca mobilność na rynku pracy w wymiarze krajowym i międzynarodowym	– odpływ wysoko wyspecjalizowanej kadry poza poznański ośrodek gospodarczy;

2.1.4. Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji Miasta

W *Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030*. w obszarze *konkurencyjna gospodarka* za cel strategiczny przyjęto: rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Cel ten obejmował dwa cele pośrednie:

– poprawa warunków przestrzennych, infrastrukturalnych i prawno-administracyjnych dla przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem branż wysokich technologii, branż kreatywnych oraz sektora MSP;

– wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez rozwój współpracy z poznańskimi uczelniami i instytucjami naukowo-badawczymi.

Cele te wynikały z dwóch przyjętych wyzwań wskazanych na początku opracowania. Zdecydowano, że przyjęte wyzwania są nadal aktualne. Wymagają one jedynie dopracowania oraz położenia nacisku na inne elementy/czynniki konkurencyjności gospodarki.

W proces realizacji celu strategicznego *konkurencyjna gospodarka* wpisane zostały: program *wiedza dla biznesu* i program *przestrzenie dla biznesu*[19] .

Program *Wiedza dla biznesu* miał na celu stworzenie przyjaznego klimatu dla przedsiębiorczości oraz poprawę społecznego wizerunku przedsiębiorcy, obniżenie kosztów i ryzyka, zwiększenie bezpieczeństwa podejmowania działalności gospodarczej, zwiększenie kompetencji biznesowych i menedżerskich sektora MSP, rozwój współpracy między nauką a biznesem przez podejmowanie wspólnych projektów badawczo-rozwojowych, wdrożenie innowacyjnych rozwiązań w konkretnych firmach, wzrost poziomu nauczania przedsiębiorczości w szkołach. Program ten w dużym stopniu spełnia swoje zadania

[19] Strategia Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030, str. 104-105

w zakresie poprawy warunków prawno-administracyjnych dla przedsiębiorstw z tym, że w zbyt małym stopniu uwzględnia branże wysokich technologii. W największym stopniu program zrealizował cele operacyjne: *wspieranie powstawania i rozwoju przedsiębiorstw* oraz *promowanie przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych*. Natomiast w niewystarczającym stopniu cel *wsparcie rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych.*

Program *Przestrzenie dla biznesu* miał na celu głównie aktywizację gospodarczą terenów inwestycyjnych – obszarów poprzemysłowych, tworzenie nowych miejsc pracy oraz wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej miasta, a także zahamowanie procesu degradacji wartościowych, historycznych układów urbanistycznych. Ten ostatni program koncentrował się tym samym na zagospodarowaniu przestrzennym, nie uwzględniał natomiast oddziaływania na inne elementy atrakcyjności miasta dla mieszkańców, pracowników, pracodawców, menedżerów i osób kreatywnych.

Po analizie sytuacji w gospodarce Poznania w latach 2008-2012 oraz uwzględnieniu uwag uczestników dyskusji w ramach obszaru strategicznego *konkrecyjna gospodarka* przeprowadzonych w czerwcu i wrześniu 2013 r. sformułować należy rekomendacje obszarów strategicznej interwencji miasta.

Utworzenie do 2030 r. silnego ośrodka gospodarczego ze znaczącą rolą firm rodzimych, wysoką wydajnością pracy i innowacyjnością, usieciowieniem zewnętrznym i wewnętrznym, z gospodarką opartą na wiedzy, której przedsiębiorstwa z powodzeniem konkurują na rynku globalnym wymaga podjęcia przez Poznań interwencji w następujących obszarach:

- zwiększenie wsparcia organizacyjnego i intelektualnego na rzecz wdrażania innowacji w przedsiębiorstwach, w tym pomoc w zakresie dostępu do unijnych środków np. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, i podejmowanie w większym zakresie innowacyjnych projektów w gospodarce komunalnej oraz projektów w partnerstwie publiczno-prywatnym,
- udoskonalenie przekazu informacyjnego na temat ułatwień dla innowatorów z sektora MSP,
- zwiększenie możliwości i poprawa warunków na rzecz współpracy między sektorem wytwórczości a sektorem badawczo-rozwojowym,
- określenie inteligentnych specjalizacji w gospodarce miasta i całej aglomeracji,

- bardziej efektywne wykorzystywanie rosnącej zdolności do współpracy między przedsiębiorstwami produkcyjnymi, a jednostkami otoczenia biznesu,
- promocja firm rodzimych i ich produktów na rynku miasta i regionu, a także promocja liderów poza granicami kraju,
- promocja przedsiębiorczości miasta i ułatwienia utrzymania firm rdzennie poznańskich ze wsparciem ich usieciowienia z jednostkami otoczenia;
- poprawa wizerunku przedsiębiorcy wśród mieszkańców, nagradzanie firm Społecznie Odpowiedzialnego Biznesu,
- promocja znaczenia gospodarki dla rozwoju miasta wśród radnych („dzień gospodarki" na specjalnej Radzie Miasta Poznania w ramach organizowanych corocznych Dni Przedsiębiorczości),
- kreowanie postaw przedsiębiorczych i gotowości do ryzyka w procesie edukacyjnym od szkoły podstawowej, inspirowanie uczniów do podejmowania własnej działalności i gotowości do ponoszenia ryzyka,
- nacisk na usieciowienie gospodarki (sieci współpracy, klastry, w tym klastry na pograniczu sektora wytwórczości i sektora badawczo-rozwojowego), identyfikacja i wsparcie realnie, efektywnie działających w Poznaniu klastrów,
- dalsze wsparcie dla inwestycji zagranicznych określonych branż o wysokim zaawansowaniu technologicznym,
- umiędzynarodowienie gospodarki miasta.

Utworzenie z Poznania miasta atrakcyjnego dla działalności gospodarczej oraz atrakcyjnego pod względem ekonomicznym i społecznym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych wymaga działań długofalowych. Powinny one zapewnić, że w roku 2030 Poznań będzie miastem o dobrych społecznych i przestrzennych warunkach prowadzenia działalności gospodarczej przez firmy rodzime, w tym rodzinne, atrakcyjnym dla inwestorów zagranicznych wysokich technologii i usług wyższego rzędu, o wystarczająco głębokim, różnorodnym rynku pracy, wysokim poziomie przedsiębiorczości, dobrych warunkach ekonomicznych na rynku pracy z atrakcyjnymi miejscami zamieszkania i pracy dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych. W celu osiągnięcia pożądanego stanu miasta można zaproponować następujące obszary strategicznej interwencji (z tym, że interwencje

te muszą być powiązane z celami strategicznymi *miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu*, *jakość życia*, a w mniejszym stopniu także *metropolia*):

- utrzymanie wysokiego poziomu przedsiębiorczości, dalsze wykorzystywanie już stosowanych instrumentów ułatwiania rejestracji nowych podmiotów,
- zatrzymanie odpływu wysoko wyspecjalizowanych kadr absolwentów uczelni wyższych poza Poznań,
- wzmocnienie świadomości poznaniaków i ich przekonywanie o konieczności patriotyzmu gospodarczego Poznania,
- promocja poznańskiej jakości i produktów wysoko innowacyjnych wytwarzanych w mieście,
- promocja liderów przedsiębiorczości i wysokiej jakości wyrobów lokalnych,
- promocja atrakcyjności życia i prowadzenia działalności gospodarczej w Poznaniu, dalsze wykorzystywanie marki Miasto *know-how,*
- wzmocnienie warunków atrakcyjności współpracy między przedsiębiorstwami (lepsze wykorzystanie gotowości do współpracy przedsiębiorców, która została wywołana załamaniem gospodarczym w 2009 r.),
- podjęcie działań na rzecz określenia tzw. wehikułu innowacji, który wskaże potencjalną komplementarność procesów innowacyjnych, oceni przyjazność otoczenia biznesu i otoczenia rynkowego dla procesów innowacyjnych, określi warunki brzegowe ryzyka podejmowania innowacji,
- ułatwienie wykorzystania historycznych walorów miasta, w tym przedsiębiorczej mentalności Poznaniaków i skutków zakorzenienia efektów pracy organicznej w mieście, specyficznej atmosfery społecznej, etosu pracy, a także promowanie już wysokiej wydajności pracy w firmach rodzimych,
- wzmocnienie poszukiwania, ułatwienie wdrażania nowych, bardziej efektywnych i dostosowanych do nowych warunków ekonomicznych form zarządzania firmami rodzinnymi tak, żeby były one bardziej konkurencyjne (promocja dobrych praktyk),
- podnoszenie umiejętności przedstawiania informacji o Poznaniu do otoczenia,
- wzmacnianie warunków atrakcyjności osiedlenia się w mieście bądź w obszarze aglomeracji dla menedżerów o bardzo wysokich kwalifikacjach,

– poprawa jakości przestrzeni publicznej, popieranie wysokiej jakości rozwiązań architektonicznych i urbanistycznych,
– oferta atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego i uczestnictwa w kulturze wysokiej w mieście,
– oferta wysokiej jakości edukacji podstawowej i gimnazjalnej dla menedżerów i mieszkańców o najwyższych aspiracjach,
– dalsze i bardziej widoczne w promocji wspieranie osiągnięć najlepszych uczniów i najlepszych studentów (poszukiwanie liderów i ich wiązanie z miastem).

2.2 Obszar strategiczny: Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu.

2.2.1. Wprowadzenie

Współczesna rzeczywistość społeczno-gospodarcza podlega coraz szybciej zachodzącym zmianom – zarówno o charakterze globalnym, krajowym, regionalnym, jak i lokalnym.

Do tych zmian trzeba dostosowywać kierunki polityk i strategii na różnych poziomach terytorialnych - stąd wynika potrzeba ich aktualizacji również w Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. Celem niniejszego raportu jest ocena aktualności wyzwań w kontekście obecnych uwarunkowań społeczno-gospodarczych miasta Poznania w odniesieniu do obszaru strategicznego „Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu".

Oprócz danych GUS i literatury w opracowaniu wykorzystane zostały także dokumenty przygotowane w Urzędzie Miasta oraz wnioski z dyskusji przeprowadzonych w czerwcu i wrześniu 2013 r. w ramach spotkań konsultacyjnych.

2.2.2. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań

W ramach prac nad Strategią Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 wyzwania zdefiniowano jako „obszary problemowe i zagadnienia, z którymi należy się zmierzyć, aby dać miastu nowy impuls rozwojowy". Określano je poprzez przeciwstawienie stanu

obecnego stanowi zamierzonemu do osiągnięcia w 2030 r. Wyznaczono łącznie 14 tak zdefiniowanych wyzwań, z czego cztery są związane z wiedzą, kulturą i turystyką:

- Poprawa jakości kształcenia,
- Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu,
- Wykreowanie produktu kulturalnego Poznania w związku z realizacją jego funkcji metropolitalnych,
- Wzbogacenie oferty turystycznej miasta.

Poniżej, w czterech podrozdziałach przedstawiono szczegółową analizę zdefiniowanych w 2009 r. wyzwań w obecnych uwarunkowaniach społeczno-gospodarczych.

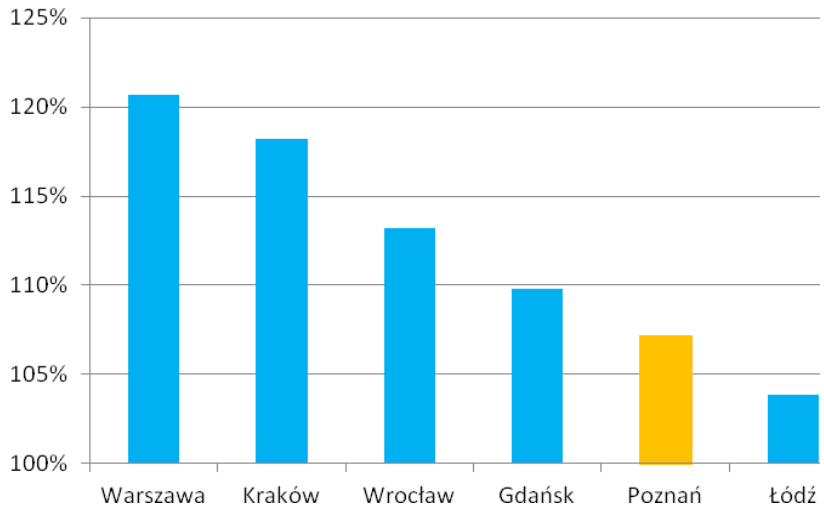
Poprawa jakości kształcenia

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Pierwszym z wyzwań dotyczących obszaru edukacji i wiedzy określonych w Strategii była poprawa jakości kształcenia – wiązało się to ze zidentyfikowanym w 2009 r. „niezadowalającym poziomem kształcenia realizowanego przez placówki oświatowe". Jako wskaźniki pokazujące niekorzystne tendencje uznano m.in. niezadowalające wyniki egzaminów (zwłaszcza gimnazjalnych) oraz zmniejszenie zainteresowania naukami ścisłymi wśród uczniów, co w konsekwencji skutkowało mniejszą liczbą absolwentów kierunków technicznych (szczególnie pożądanych na lokalnym rynku pracy). Ponadto, wskazano na konieczność wypracowania systemu motywacyjnego dla nauczycieli oraz podkreślono znaczenie odpowiedniego wyposażenia szkół. Dokonując weryfikacji i oceny tego wyzwania, należy pamiętać, że kompetencje miasta Poznania w zakresie kształcenia sprowadzają się do poziomu szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich.

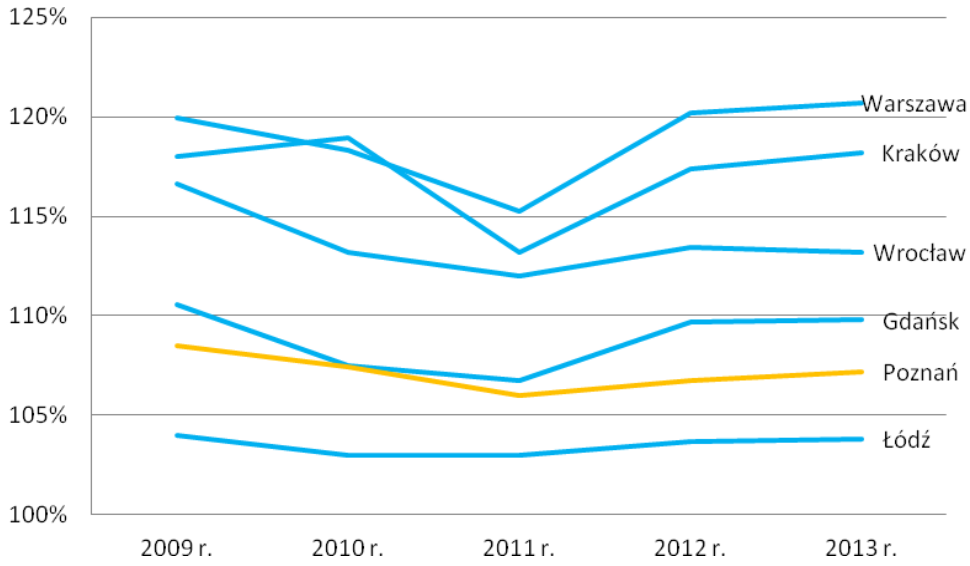
Najnowsze dane dotyczące wyników edukacyjnych (z 2013 r.) pokazują, że Poznań wśród sześciu największych miast w Polsce ciągle zajmuje relatywnie niską pozycję. W przypadku sprawdzianu zdawanego na koniec szkoły podstawowej, poznańscy uczniowie plasują się na piątym miejscu (wyk. 14) – w tym przypadku średnia zdobytych punktów jest o ok. 7% wyższa niż przeciętna dla całej Polski. Dystans do dwóch największych miast jest jednak dość duży – do Krakowa wynosi 11%, a do Warszawy aż 14%. Poznań wypada w tej dziedzinie również gorzej niż Wrocław (o 6%) i Gdańsk (o 3%). Jedynym z dużych miast, w którym uczniowie osiągają gorsze wyniki niż w Poznaniu jest Łódź.

Wykres 14. Średnie wyniki sprawdzianu uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej w 2013 r. W największych miastach w Polsce jako % średniego wyniku w całej Polsce

Źródło: dane Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku i Łodzi

Wykres 15. Dynamika zmian średnich wyników sprawdzianu szóstoklasistów (jako % średniego wyniku w całej Polsce) w latach 2009–2013 w największych miastach w Polsce

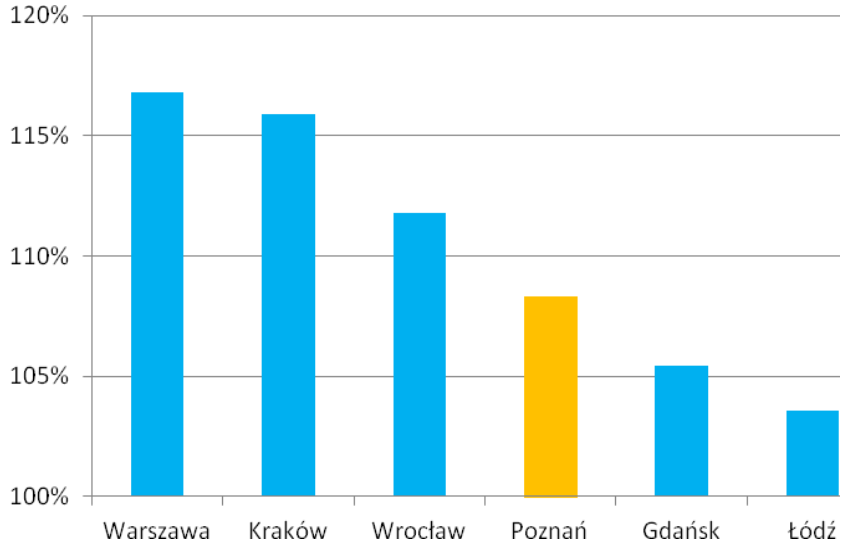
Źródło: dane Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku i Łodzi

Dynamika zmian wyników egzaminów szóstoklasistów w ostatnich pięciu latach (wyk. 15) potwierdza tylko różnice między Poznaniem a pozostałymi miastami widoczne w 2013 r. Średnioroczny wynik Poznania dla ostatnich pięciu lat wynosi nieco ponad 107% średniej krajowej. Natomiast dla Warszawy jest to wartość blisko 119%, dla Krakowa – ponad 117%, dla Wrocławia – prawie 114%, a dla Gdańska – ok. 109%. Jedynie pozycja Łodzi jest

gorsza od pozycji Poznania – łódzcy uczniowie w ciągu ostatnich pięciu lat osiągali wyniki na poziomie 103,5% średniej krajowej.

W przypadku wyników egzaminów gimnazjalnych, Poznań zajmuje trochę lepszą, czwartą pozycję (wyk. 16). W 2013 r. poznańscy gimnazjaliści osiągnęli średni wynik na poziomie 108% średniej krajowej, wyprzedzając tym samym uczniów z Gdańska (średnia na poziomie 105%) i Łodzi (ok. 104%). Dystans, jaki w rankingu dzieli Poznań od liderów jest już jednak nieco mniejszy i wynosi odpowiednio: do Krakowa 8% i do Warszawy 9%. Również w przypadku egzaminów gimnazjalnych sytuacja z 2013 r. jest potwierdzeniem wyników edukacyjnych w ostatnich pięciu latach (wyk. 17).

Wykres 16. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2013 r. w największych miastach w Polsce jako % średniego wyniku w całej Polsce

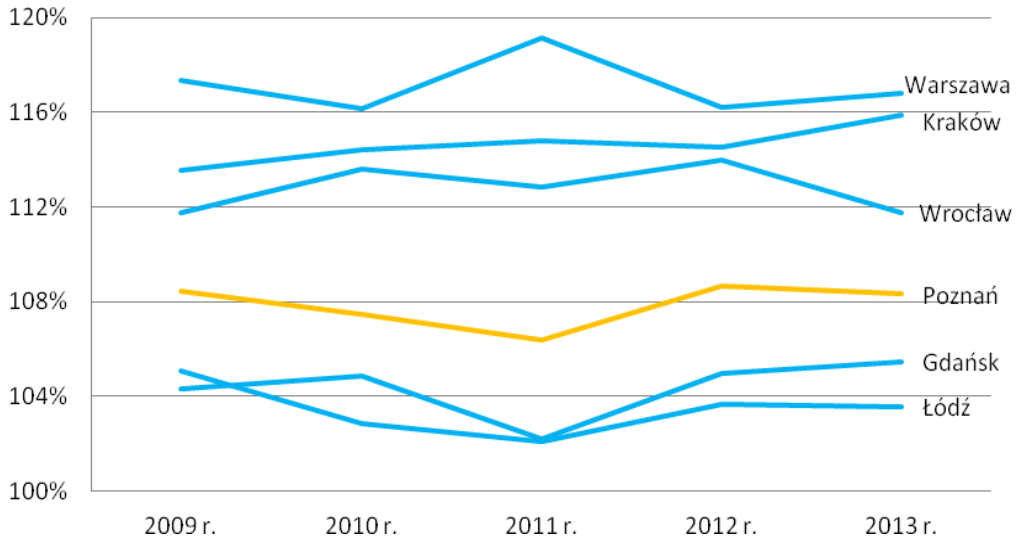
Źródło: dane Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku i Łodzi

Różnice między Poznaniem i pozostałymi dużymi miastami w Polsce w zakresie wyników edukacyjnych zaznaczają się również na poziomie szkół średnich – poznańscy maturzyści zajmują zazwyczaj piąte miejsce (wyprzedzając tylko maturzystów łódzkich) wśród największych miast w Polsce. Ponadto, poznańskie licea wypadają bardzo słabo w ogólnopolskich rankingach tego typu szkół w Polsce. W jednym z nich, sporządzanym corocznie przez miesięcznik Perspektywy[20], najlepsza poznańska szkoła maturalna (II LO im. Gen. Zamoyskiej i Heleny Modrzejewskiej) zajmuje dopiero 40. miejsce. W pierwszej pięćdziesiątce tego rankingu, prócz II LO jest jeszcze tylko jedno poznańskie liceum - I LO im.

[20] *Ogólnopolski Ranking Liceów Ogólnokształcących,* 2013.

Karola Marcinkowskiego. W grupie najlepszych szkół licealnych rankingu z 2013 r. aż 16 stanowiły szkoły warszawskie, a w rankingu prezentującym najlepsze 15 liceów w ostatnich 15 latach[21] również nie ma żadnej szkoły poznańskiej (jedyne takie miasto spośród sześciu największych).

Wykres 17. Dynamika zmian średnich wyników egzaminu gimnazjalnego (jako % średniego wyniku w całej Polsce) w latach 2009-2013 w największych miastach w Polsce

Źródło: dane Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych w Warszawie, Krakowie, Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku i Łodzi

Poznań ciągle pozostaje jednym z największych ośrodków akademickich w Polsce. Pod względem liczby studentów zajmuje 4 miejsce, ustępując tylko Warszawie, Krakowowi i Wrocławiowi (wyk. 18) – w 2012 r. kształciło się w Poznaniu blisko 130 tys. osób. Uwzględniając jednak liczbę mieszkańców poszczególnych miast, Poznań jest drugim co do wielkości ośrodkiem akademickim w Polsce (z niewielką „stratą" do Krakowa). Jak twierdzi Bajerski[22], „o randze poznańskiego ośrodka akademickiego decyduje przede wszystkim renoma, oferta edukacyjna oraz potencjał naukowy poznańskich uczelni publicznych – uczelnie te zajmują wysokie miejsca w publikowanych w prasie rankingach szkół wyższych (np. miesięcznika „Perspektywy" i dziennika „Rzeczpospolita", tygodników „Newsweek" oraz „Wprost")."

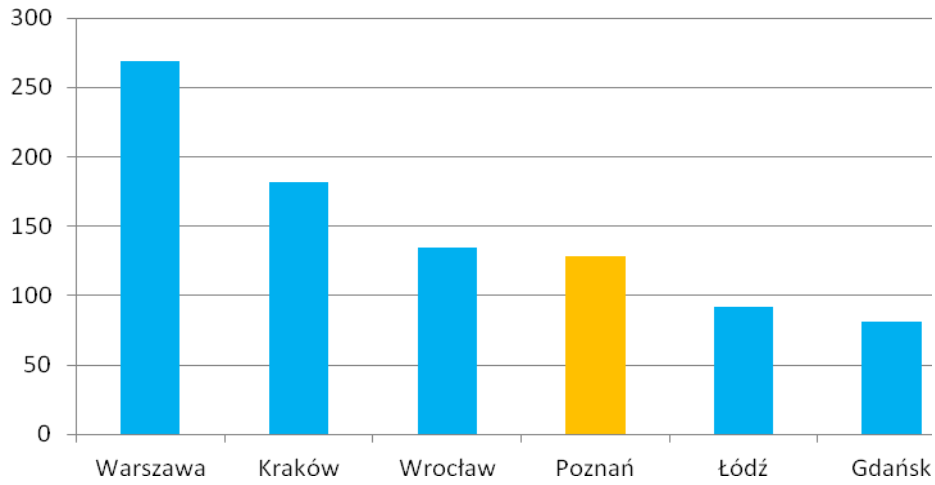
[21] *Ogólnopolski Ranking Liceów Ogólnokształcących,* 2013.
[22] Bajerski A., 2011, *Organizacja przestrzenna i funkcjonowanie usług edukacyjnych w aglomeracji poznańskiej*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Kolejne zidentyfikowane w 2009 r. wyzwanie związane było z nauką i szkolnictwem wyższym i przybrało sformułowanie: „Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu". Na podstawie przeprowadzonej w 2009 r. diagnozy określono Poznań jako ważny ośrodek akademicki w wymiarze krajowym, zwracając uwagę na konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na wzrost pozycji miasta do rangi ośrodka akademickiego o znaczeniu europejskim.

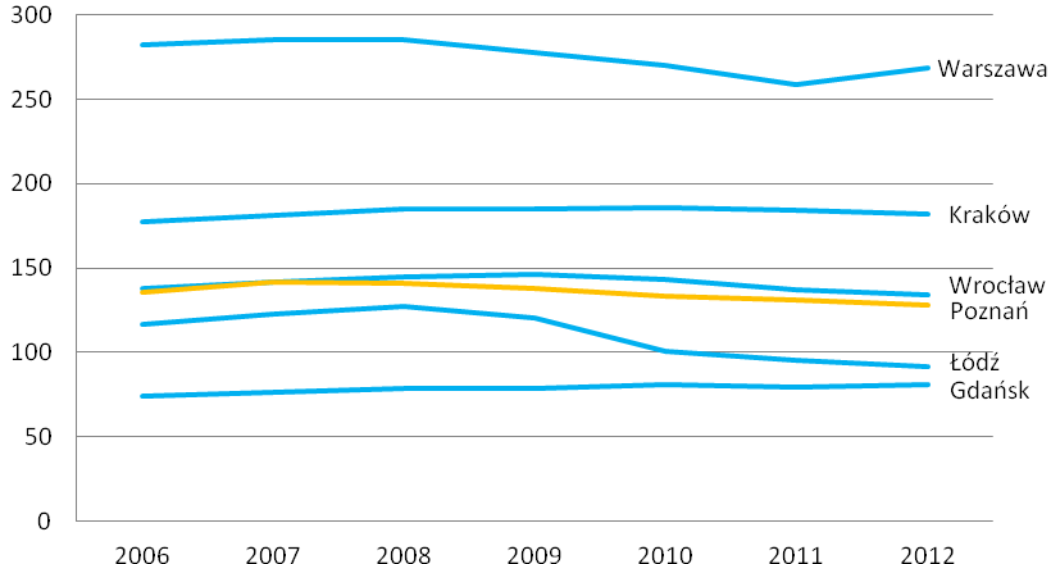
Wykres 18. Liczba studentów [w tys.] w 2012 r. w największych miastach w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepokojące, z punktu widzenia rozwoju szkolnictwa wyższego w Poznaniu, jest jednak tempo spadku liczby studentów w ostatnich latach (wyk. 19), co pokazuje, że należy zastanowić się nad kwestiami strukturalnymi szkolnictwa wyższego w Poznaniu i profilami kształcenia, które odpowiadałyby potrzebom gospodarki miasta. W Poznaniu notuje się najwyższe w kraju wartości wskaźnika liczby studentów szkół niepublicznych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców miasta (w 2012 r. wskaźnik ten wynosił ok. 59 studentów na 1000 mieszkańców; dla porównania, w Warszawie kształtował się na poziomie 55, a w Krakowie na poziomie 40 studentów na 1000 mieszkańców). Biorąc pod uwagę, że postępujący spadek liczby studentów dotyka w pierwszej kolejności szkoły niepubliczne, Poznań może być miastem, które w największym stopniu odczuje nadchodzące zmiany.

Wykres 19. Dynamika liczby studentów [w tys.] w latach 2006-2012 w największych miastach w Polsce

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyczna cechą poznańskiego szkolnictwa wyższego, widoczną zwłaszcza w porównaniu ośrodkami akademickimi Europy, jest jego rozdrobnienie organizacyjne. Do interesujących wniosków może prowadzić np. porównanie Poznania z drugim ośrodkiem akademickim Wielkie Brytanii – Birmingham. Poznań ma ok. 550 tys. mieszkańców, 27 szkół wyższych (8 publicznych i 19 niepublicznych) oraz 130 tys. studentów; Birmingham – ok. 1,1 mln mieszkańców, 7 uczelni wyższych i 65 tys. studentów. Na 1000 mieszkańców przypada w Poznaniu 235 studentów, a w Birmingham 65 (dane za rok 2012/2013). Zaznacza się zatem potrzeba konsolidacji strukturalno-organizacyjnej poznańskiego ośrodka akademickiego.

Rozpatrując rolę Poznania jako ośrodka uniwersyteckiego o europejskim znaczeniu, nie można pominąć kwestii studentów zagranicznych. Pogłębiona diagnoza zmian tego wskaźnika jest jednak niemożliwa, ponieważ dostęp do danych porównawczych, pokazujących liczbę studentów zagranicznych w stosunku do liczby polskich studentów jest bardzo utrudniony. Warto więc – kontekście zdefiniowanego wyzwania – prowadzić monitoring tego wskaźnika w przyszłości, by wiedzieć jak wypada Poznań na tle innych miast. Wycinkowe dane świadczą o wzroście liczby studentów zagranicznych, ale ich udział ciągle jest zbyt mały w porównaniu nie tylko z wiodącymi ośrodkami akademickimi Europy, ale także z Warszawą lub Krakowem.

Wykreowanie produktu kulturalnego Poznania w związku z realizacją jego funkcji metropolitalnych

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Jako wyzwanie w dziedzinie kultury określono wykreowanie produktu kulturalnego Poznania w związku z realizacją jego funkcji metropolitalnych, nieodłącznie związanych z istnieniem w mieście specyficznego, unikatowego klimatu oraz korzystnych warunków dla twórczych działań środowiska kultury. Autorzy dokumentu wskazali, że Poznań jest ośrodkiem o bogatej, lecz niedostatecznie wypromowanej i zintensyfikowanej ofercie kulturalnej. Akcentowano przy tym konieczność podejmowania działań służących podkreśleniu unikatowości danego miejsca a także zintensyfikowaniu współpracy poznańskich instytucji kultury w sieciach międzynarodowych.

Diagnoza potencjału instytucji kultury według stanu na koniec 2012 r. wskazuje, że w mieście aktywnie działa wiele instytucji kultury: 9 teatrów i instytucji muzycznych dysponujących blisko 3,9 tys. miejsc, ok. 40 galerii i 19 placówek muzealnych. Wśród nich znajdują się m.in.: Teatr Polski, Teatr Nowy, Teatr Ósmego Dnia, Teatr Animacji, Teatr Wielki, Teatr Muzyczny, Estrada Poznańska, Polski Teatr Tańca, Filharmonia Poznańska im. Tadeusza Szeligowskiego, Orkiestra Kameralna Polskiego Radia Amadeus, Chór Chłopięcy i Męski Filharmonii Poznańskiej Poznańskie Słowiki, Poznański Chór Chłopięcy, Poznański Chór Katedralny, Galeria Miejska Arsenał, Centrum Kultury Zamek. Poznańskie teatry i instytucje muzyczne organizują rocznie blisko 2,5 tys. przedstawień i koncertów, a placówki muzealne prezentują łącznie 300 tys. eksponatów. W ostatnich latach zmodernizowano i wyremontowano Teatr Polski, Teatr Wielki oraz Centrum Kultury Zamek. Nie ma własnej sceny Polski Teatr Tańca, Teatr Biuro Podróży i Teatr Usta Usta, a siedziba Teatru Muzycznego wymaga modernizacji.

W Poznaniu odbywają się cykliczne i znane w kraju imprezy kulturalne:

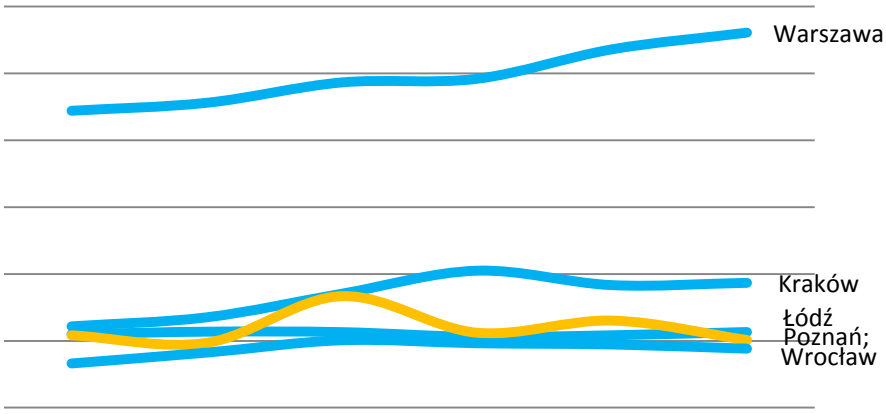
– Wśród imprez muzycznych wymienić można m.in.: Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy oraz Lutniczy im. Henryka Wieniawskiego, Malta Festival Poznań, Festiwal Muzyki Współczesnej Poznańska Wiosna Muzyczna, Dancing Poznań – Międzynarodowe Warsztaty Tańca Współczesnego i Międzynarodowy Festiwal Teatrów Tańca, Festiwal Chórów Uniwersyteckich Universitas Cantat, Festiwal Muzyki Dawnej – Persona Grata oraz Festiwal Poznań Baroque , Międzynarodowy Festiwal Muzyki Kameralnej „Q'arto

Mondi", Międzynarodowy Listopad Poetycki, Międzynarodowy Festiwal Sztuki Słowa „Verba Sacra",, Mediations Biennale, Międzynarodowy Festiwal Flamenco Duende Poznań, Międzynarodowy Festiwal Rzeźby Lodowej.

– Coraz większego znaczenia (także międzynarodowego) nabierają festiwale filmowe, m.in. Międzynarodowy Festiwal Filmów Młodego Widza „Ale Kino!", Międzynarodowy Festiwal Filmów Dokumentalnych „Off Cinema", Międzynarodowy Festiwal Filmów Animowanych „Animator" oraz Międzynarodowy Festiwal Filmu i Muzyki „Transatlantyk".

– Miasto jest organizatorem projektów promujących kulturę innych narodów, m.in. Dni Judaizmu, Kaziuka Wileńskiego, Dni Kultury Francuskiej, Ukraińskiej, Tzadik Poznań Festiwal, Ethno Port Poznań, Światowe Spotkania z Kulturą Romską. Od 2008 r. organizowany jest ponadto Mediations Biennale, którego ideą jest dialog między kulturami świata.

Wykres 20. Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych [w tys.] w największych miastach w Polsce w latach 2006-2011

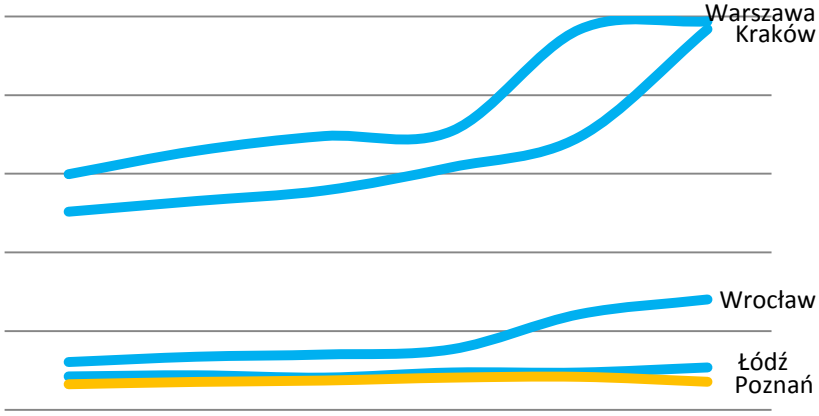
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obecnie realizowane są nowe projekty przestrzeni dla kultury: Pawilon Nowa Gazownia, Mój Teatr, Centrum Rezydencji Teatralnej Scena Robocza, Ośrodek Edukacji Teatralnej Łejery, muzeum policji, wirtualne muzeum poznańskiej kultury, rezerwat archeologiczny Genius Loci – przekrój Poznania, Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego.

Diagnoza wykonana przed przystąpieniem do aktualizacji Strategii wykazała, że sytuacja kultury w Poznaniu jest złożona. „Rozciąganie działań" między różnorodne oferty kulturalne nie przekłada się na wzrost uczestnictwa w kulturze. W szczególności w ostatnich

latach spada w Poznaniu liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych. Trend ten jest niekorzystny – w Warszawie liczba ta rośnie, w Krakowie, Łodzi i Wrocławiu wahania i spadki są niewielkie, mniejsze niż w Poznaniu (wyk. 20).

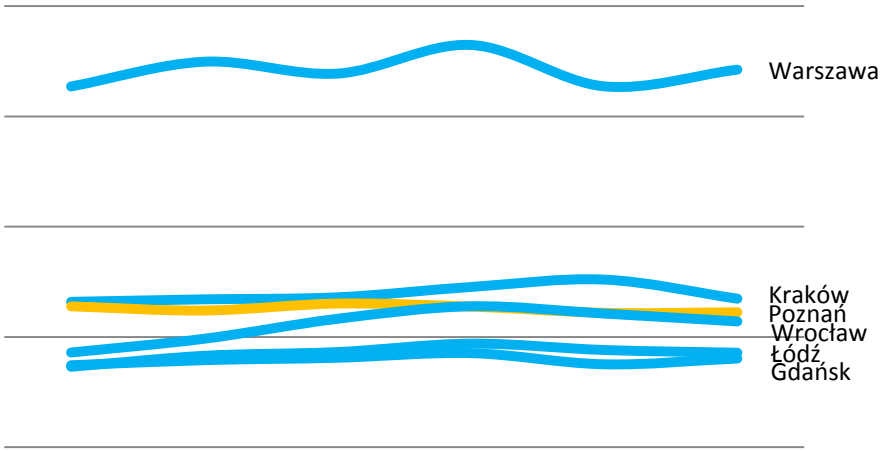
Wykres 21. Liczba osób zwiedzających muzea i galerie sztuki [w tys.] w największych miastach w Polsce w latach 2006-2011

Źródło: Urząd Miejski w Poznaniu na podstawie danych GUS

Kolejny niekorzystny wskaźnik, szczególnie na tle innych dużych miast w kraju, dotyczy liczby zwiedzających muzea oraz galerie sztuki w Poznaniu w ostatnich latach. Od 2008 r. liczba ta spada, a Poznań znacząco pozostaje w tyle za największymi miastami w kraju, szczególnie Warszawą i Krakowem, a w dalszej kolejności Wrocławiem (wyk. 21).

Wykres 22. Liczba widzów w kinach [w mln.] w największych miastach w Polsce w latach 2006-2011

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Poznania

Jednocześnie jednak w Poznaniu funkcjonuje 12 kin, w tym 5 multipleksów. Obiekty te dysponują 16,4 tys. miejsc na widowni. Liczba widzów w kinach utrzymuje się na stałym poziomie, a Poznań wśród największych miast w kraju od 2009 r. zajmuje 3. lokatę – przed Wrocławiem, Łodzią i Gdańskiem. W innych dużych miastach w Polsce zaobserwować można podobną tendencję – tam również liczba osób odwiedzających kina w ostatnich latach jest wyrównana (wyk. 22).

Uczestnicy sesji dyskusyjnej zwracali ponadto uwagę, że w Poznaniu kultura jest bardziej „udomowiona" niż w innych miastach (tzn. mieszkańcy miasta znaczną część wolnego czasu spędzają w domach), a także że brak jest silnych, ponadlokalnych „wyróżników" życia kulturalnego. Wydaje się, że na tę kwestię warto zwrócić większą uwagę w zaktualizowanej Strategii.

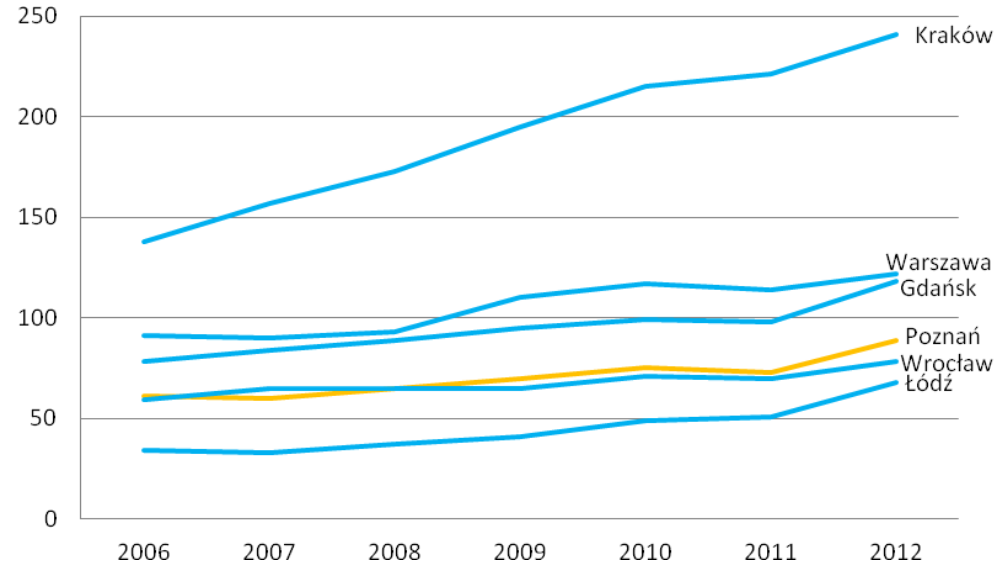
Wzbogacenie oferty turystycznej miasta

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Ostatnim z wyzwań związanych obszarem wiedzy, kultury i turystyki zidentyfikowanym w 2009 r. było wzbogacenie oferty turystycznej miasta. Zidentyfikowano w Poznaniu wysoki poziom rozwoju tzw. turystyki biznesowo-kongresowej, twierdząc przy tym, że należy wzmocnić segment turystyki kulturowej i miejskiej związanej z przedsięwzięciami kulturalnymi. Jako jeden z istotnych potencjałów, niestety niedostatecznie wykorzystany, wskazano historyczne dziedzictwo miasta.

Dane dotyczące liczby turystycznych obiektów noclegowych, pokazują, że ich liczba w Poznaniu od 2007 r. systematycznie wzrasta. Od 2008 r. Poznań nieznacznie wyprzedza pod względem tego wskaźnika Wrocław. Wyraźnie „poza zasięgiem" jest Kraków, w którym liczba miejsc noclegowych w 2012 r. dwukrotnie przewyższała liczbę miejsc w drugiej co do kolejności Warszawie (wyk. 23).

Wykres 23. Dynamika liczby turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w największych miastach w Polsce w latach 2006-2012

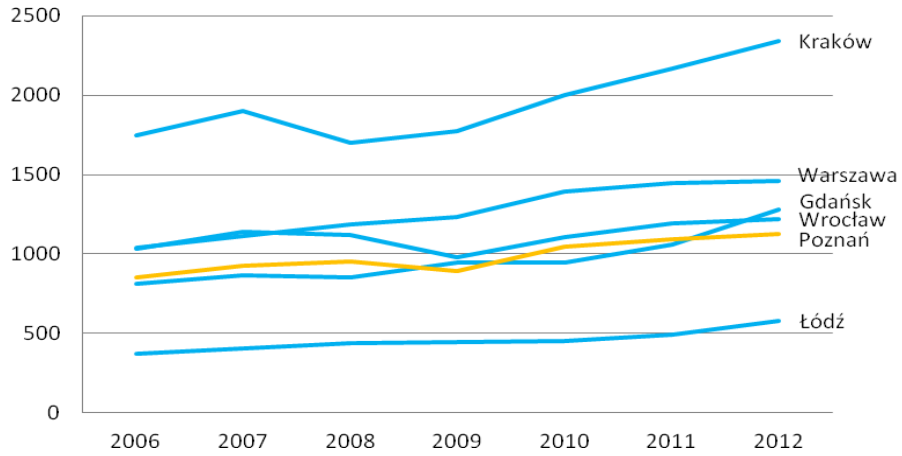

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Poznania

Biorąc pod uwagę wskaźnik liczby osób korzystających z obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców, Poznań w grupie sześciu porównywanych miast plasuje się na piątej pozycji (wyk. 24), tracąc w ostatnich latach miejsce czwarte na rzecz Gdańska. Podobnie wygląda sytuacja Poznania związana z liczbą turystów zagranicznych – ich liczba w ostatnich latach nie ulega znaczącym zmianom (wyk. 25). Analizując dostępne dane, widać również relatywnie niewielki wpływ organizowanych w 2012 r. Mistrzostw Europy w piłce nożnej na liczbę turystów korzystających z obiektów noclegowych – choć początkowe zapowiedzi i oczekiwania były obiecujące[23]. Największy wzrost liczby turystów w 2012 r. osiągnęły Kraków (w którym nie odbywały się mecze Euro 2012) oraz Gdańsk. Może to oznaczać, że ponoszenie wysokich kosztów finansowych organizacji dużych imprez nie wpływa w istotny sposób na wzrost liczby osób odwiedzających dane miejsce w późniejszym okresie. Dużo ważniejsza w tym względzie może być strategia długofalowa oparta na pełniejszym wykorzystaniu lokalnych zasobów (np. historycznych).

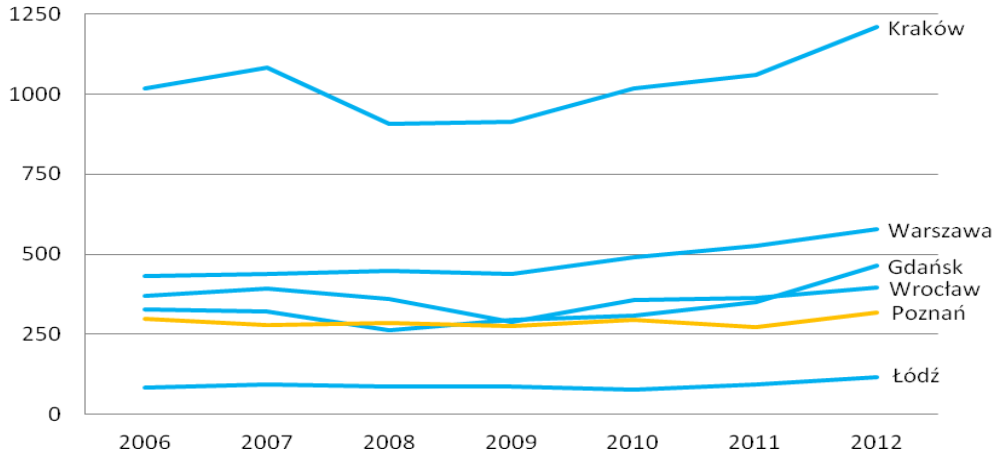
[23] Majchrzak K. i in., 2011, *Rozwój rtynku turystycznego w Poznaniu w latach 2000-2030*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

Wykres 24. Dynamika liczby korzystających z turystycznych obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców, w największych miastach w Polsce w latach 2006-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 25. Dynamika liczby turystów zagranicznych korzystających z turystycznych obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców, w największych miastach w Polsce w latach 2006–2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dotychczas wykonywane badania dotyczące wizerunku turystycznego Poznania [24]pokazują, że jest on utożsamiany dość często z miastem biznesu oraz miastem koziołków, jednak bardziej symptomatyczne jest to, że w badaniach tych tak naprawdę brakuje jednego, silnego skojarzenia z Poznaniem, na bazie którego można budować ofertę turystyczną.

[24] (por. m.in. badania przeprowadzone przez Agencję Marketingową FOCUS pod kierunkiem H. Mruka w 2005 r.; *Z czym Poznań…*, 2006; Majchrzak 2011)

2.2.3. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań

W poprzednim rozdziale poddano ocenie wyzwania przed którymi stoi Poznań, określone w 2009 r. – wszystkie z nich pozostają ciągle aktualne, choć co do szczegółów warto zastanowić się nad ich częściową modyfikacją. W niniejszym rozdziale przedstawiono właśnie propozycję aktualizacji i rekomendacji zmian w zakresie wyzwań zdefiniowanych w 2009 r. Ponadto, zaproponowano wprowadzenie nowego wyzwania związanego z obszarem sportu i rekreacji. Syntezę rekomendacji zmian w zakresie wyzwań zapisano w tab. 14., natomiast w dalszej części przedstawiono uzasadnienie poszczególnych rekomendacji wraz z analizą SWOT dla nowo zdefiniowanych wyzwań.

Tabela 14. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 r.

WYZWANIA 2009
– Poprawa jakości kształcenia; – Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu; – Wykreowanie produktu kulturalnego Poznania w związku z realizacją jego funkcji metropolitalnych; – Wzbogacenie oferty turystycznej miasta;
WYZWANIA 2013
– Poprawa jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów; – Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu; – Wzmocnienie pozycji kultury i wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze; – Wzbogacenie oferty i budowa wyrazistego wizerunku turystycznego miasta;

Poprawa jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

Dane empiryczne przedstawione w poprzednim rozdziale pokazują, że poznańska edukacja osiąga raczej średnie wyniki. Ciągle aktualnym i nierozwiązanym problemem pozostaje kształcenie najlepszych uczniów i wykorzystywanie ich talentów. Poznań ma umiarkowanie dobre wyniki jeśli chodzi o średnich uczniów, jednak sukces miast przekładający się z edukacji na innowacyjność i kreatywność młodych osób opiera się głównie na kilku procentach najwybitniejszych absolwentów. Problem braku działań skierowanych do grupy najlepszych uczniów został również poruszony podczas spotkania konsultacyjnego zorganizowanego w związku z aktualizacją Strategii – wątek ten podjęła i rozszerzyła m.in. Wielkopolska Kurator Oświaty:

„Jest zbyt mało uczniów uzyskujących najwyższe wyniki, średnia krajowa to ponad 5%, w Wielkopolsce jest to 2,20% (połowa), a uczniów z najniższymi wynikami Wielkopolska ma więcej niż średnia krajowa. Wielkopolska wyniki wyższe od średniej krajowej ma jedynie w grupie uczniów uzyskujących średnie wyniki. Świadczy to o tym, że jest brak zróżnicowania podejścia do uczniów. Nie wykorzystuje się zdolności uczniów. Pracuje się jednakowymi metodami ze wszystkimi uczniami."

Mając na uwadze powyższe przesłanki, rekomenduje się modyfikację dotychczas przyjętego wyzwania, które określano jako „poprawa jakości kształcenia". W kontekście zidentyfikowanych uwarunkowań należy podkreślić znaczenie indywidualnego podejścia do wybitnie zdolnych uczniów i jako wyzwanie przyjąć „poprawę jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów".

Tabela 15. Analiza SWOT dla wyzwania „Poprawa jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów"

Silne strony	**Słabe strony**
– wyrównany poziom nauczania w najlepszych szkołach średnich sprzyjający tworzeniu się mechanizmów konkurowania, – dobrze rozwinięte szkolnictwo zawodowe.	– niski poziom wyników edukacyjnych, – niewielkie sukcesy uczniów na konkursach i olimpiadach przedmiotowych, – nie rozwiązana kwestia sieci szkół i konfliktów na tle likwidowania niektórych placówek, – niedostatek dyrektorów szkół o cechach przywódczych, umiejętnie wykorzystujących możliwości różnicowania oferty edukacyjnej.
Szanse	**Zagrożenia**
– zwiększająca się mobilność młodych osób sprzyjająca nawiązywaniu kontaktów i kompetencji społecznych.	– koncentracja na edukacji polegającej na umiejętnym rozwiązywaniu testów a nie kształtowaniu umiejętności, – niekorzystne trendy demograficzne wpływające na sieć szkół (a w konsekwencji na ich dostępność).

Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., aktualne w 2013 r.)

Oceniając wyzwanie strategiczne „Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu" należy przyznać, że jest ono z pewnością wzywaniem ambitnym i – w perspektywie długoterminowej – możliwym do osiągnięcia. Trzeba jednak zdawać sobie sprawę z szeregu trudności związanych z funkcjonowaniem nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce oraz z ograniczonych możliwości stymulowania zmian w tym sektorze przez organy administracji publicznej działające na poziomie gminy i powiatu. Biorąc pod uwagę rolę jaką odgrywają współcześnie wiedza i umiejętności nabywane w procesie edukacji (szczególnie na poziomie wyższym), rekomenduje się pozostawienie tego wyzwania w niezmienionej formie.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że osiągnięcie celów związanych z tym wyzwaniem będzie zależeć (podobnie jak w przypadku kształcenia na poziomie podstawowym i średnim) nie tyle od masowości kształcenia, lecz przede wszystkim jego jakości oraz osiągnięć studentów wybitnych. Dobry poziom nauczania oraz osiągnięć naukowych pozwala obecnie uczelniom zajmować wysoką pozycję w kraju. Jednak by zaistnieć wśród europejskich ośrodków akademickich, należy wciąż podnosić poziom nauczania i osiągnięć naukowych wśród najlepszych szkół wyższych, na najlepszych kierunkach. Nie oznacza to braku wsparcia dla średnich i dobrych uczelni oraz ich studentów i pracowników naukowych – jest ono równie istotne. Należy jednak zakładać, że poprzez wykorzystanie potencjału najwybitniejszych jednostek oraz mechanizmów dyfuzji wiedzy i umiejętności, staną się one swoistymi „ogniwami innowacji i kreatywności", podnosząc tym samym poziom wyników pozostałych jednostek naukowych i przyciągając talenty z zewnątrz.

Tabela 16. Analiza SWOT dla wyzwania „Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu"

Silne strony	Słabe strony
– wysokie pozycje poznańskich uczelni w rankingach ogólnopolskich, – wysoki poziom nauczania na uczelniach publicznych, – nowoczesna baza lokalowa i infrastruktura badawcza poznańskich jednostek akademickich, – wzrost oferty kształcenia w językach obcych.	– rozdrobnienie sieci szkolnictwa wyższego, – niedostateczny poziom wzajemnej współpracy między uczelniami i jednostkami naukowymi, – słabe współdziałanie sektora nauki i szkolnictwa wyższego z praktyką (mimo postępu w tym zakresie), – zbyt powolne włączanie się niektórych jednostek w europejskie sieci badawcze

	i edukacyjne.
Szanse	**Zagrożenia**
– zmiany regulacyjne na poziomie krajowym wspierające jednostki bardzo dobre – „zwrot projakościowy”, – rozwój technologii informacyjnych sprzyjający włączeniu się w dyskusje naukowe „głównego światowego nurtu”, – szerokie możliwości włączania się w projekty Unii Europejskiej.	– postępująca fragmentacja i biurokratyzacja działalności naukowej, – dewaluacja społecznej rangi wykształcenia wyższego, które w coraz mniejszym stopniu zapewnia sukces na rynku pracy, – ciągle niewielkie nakłady na naukę i szkolnictwo wyższe w Polsce, – odpływ najlepszych naukowców do jednostek zagranicznych.

Wzmocnienie pozycji kultury i wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

Podczas dyskusji na pierwszym spotkaniu konsultacyjnym opracowywanej aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania, która odbyła się 19 czerwca 2013 r., kilkukrotnie poruszany był temat kultury. Uczestnicy spotkania unikali oceny, w jakim stopniu udało się już wykreować „produkt kulturalny” Poznania i czy w ogóle jest to możliwe. Podkreślano jednak, że należy kłaść duży nacisk na codzienne uczestnictwo w kulturze, które wpływa na jakość życia i określa tożsamość miasta. Mówiono o konieczności organizacji i szeroko zakrojonej promocji różnorodnych znaczących, nie tylko cyklicznych, wydarzeń kulturalnych. Zwracano uwagę na użyteczność przekazywania informacji kulturalnej z wykorzystaniem różnych technik i nośników. Informacja ta powinna trafiać zarówno do mieszkańców miasta, jak i do turystów.

Warto zastanowić się nad możliwością przeformułowania wyzwania „wykreowanie produktu kulturalnego Poznania w związku z realizacją jego funkcji metropolitalnych” np. na „*wzmocnienie pozycji kultury i wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze*”. Uniknięcie sformułowania „produkt kulturalny” pozwoliłoby na uniknięcie późniejszych trudności w weryfikacji realizacji celu. Jednocześnie wsparcie i promocja kultury w Poznaniu powinno dotyczyć zarówno funkcji egzogenicznych miasta, związanych z obsługą turystów i gości, jak również funkcji endogenicznych – prowadzących do lepszej obsługi mieszkańców. Wydaje się, że w mieście, które aspiruje do miana metropolii, zainteresowanie kulturą powinno być pobudzane, a dostęp do niej wspierany, gdyż obecny poziom uczestnictwa w kulturze jest wysoce niezadowalający.

Z pewnością w dalszym ciągu Strategia powinna podkreślać konieczność koncentrowania się na promowaniu i intensyfikowaniu oferty kulturalnej miasta, szczególnie podkreślającej unikatowość placówek i wydarzeń odbywających się w stolicy Wielkopolski. Diagnoza wykonana przed przystąpieniem do aktualizacji Strategii wykazała niską pozycję wśród największych miast w Polsce w zakresie zwiedzających wystawy w muzeach i galeriach sztuki, a także w teatrach i instytucjach muzycznych. Zasadnym postulatem jest zatem organizacja atrakcyjnych wydarzeń kulturalnych w tych miejscach, które przyciągają dużą liczbę zwiedzających. Równie ważnym elementem wyzwania związanego z kulturą powinno być zachęcanie poznaniaków i gości do częstego odwiedzania poznańskich teatrów, muzeów, galerii sztuki. O tym, że sztuka może być ciekawa i interesująca świadczy np. rosnąca popularność Nocy Muzeów. Wydarzenie to zostało zapoczątkowane w 2003 r. przez Muzeum Narodowe w Poznaniu, a od kilku lat organizowane jest corocznie w wielu miastach Polski w wybranym dniu maja. Jest to wspaniała możliwość odwiedzania miejsc związanych ze sztuką wieczorową i nocną porą[25]. Należy również wspierać dalszą organizację cyklicznych wydarzeń artystyczno-kulturalnych, w tym muzycznych i filmowych.

Warto w tym miejscu dodać, że we współczesnym świecie szczególnego znaczenia nabierają obszary, które opierają swój rozwój na kreatywności i wiedzy. Jeden z klasyków badań nad współczesnym rozwojem miast – Peter Hall – w konkluzji swych wieloletnich studiów stwierdza, że powiązania innowacyjności technologicznej, kreatywności i planowania strategicznego stanowią główną siłę rozwoju obszarów miejskich w XXI wieku. Jego zdaniem tylko regiony metropolitalne, które są w pełni kreatywne będą w stanie przetrwać w czasach globalnej konkurencji[26]. Jak wspomniano, kultura i sztuka jest niezbędnym elementem tożsamości lokalnej i regionalnej, wzmacnia więzi społeczne i stąd wymaga wsparcia ze strony władz państwowych.

Władze Poznania wyznaczyły cele związane z kulturą w sporządzonym w 2010 r. programie Kulturalny Poznań. Ponadto, w zakresie sektora kreatywnego i jego wpływu na rozwój miasta Poznania, władze miejskie stworzyły podstawy działań, opierając się m.in. na realizowanym w ostatnich latach, przy udziale różnorodnych partnerów społecznych, unijnym projekcie CREA.RE. W 2012 r. z inicjatywy Urzędu Miasta Poznania sporządzony

[25] http://www.nimoz.pl/upload/wydawnictwa/Muzealnictwo/muzealnictwo49/muz_49-25.pdf

[26] Stryjakiewicz T. i in., 2010, *Uwarunkowania, poziom i dynamika rozwoju sektora kreatywnego w poznańskim obszarze metropolitalnym,* Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

został Lokalny Plan Działania na rzecz sektorów kreatywnych w Poznaniu i Wielkopolsce. Należy podkreślić zasadność tak obranego kierunku - warto kontynuować podjęte działania strategiczne w tym zakresie i wykorzystać wspomniany dokument przy aktualizacji Strategii.

Tabela 17. Analiza SWOT dla wyzwania „Wzmocnienie pozycji kultury i wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze"

Silne strony	Słabe strony
– działalność instytucji sceny teatralno-muzycznej, – działalność licznych stowarzyszeń i organizacji związanych z kulturą, – sukcesy w organizacji wielu ciekawych imprez muzycznych, filmowych, promujących dialog międzykulturowy i kulturę innych narodów, – rozwinięta baza kinowa, – realizacja inwestycji w dziedzinie kultury (np. ICHOT).	– spadająca liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, – spadająca liczba osób odwiedzających muzea i galerie sztuki, – nie wszystkie organizacje kulturalne działające w Poznaniu mają swoje siedziby i warunki działania, które odpowiadałyby współczesnym wymogom i potrzebom.
Szanse	**Zagrożenia**
– nowe inicjatywy związane z kulturą: zainteresowanie poznaniaków i gości nowymi przestrzeniami dla kultury oraz nowymi wydarzeniami, – promocja regionalnego dziedzictwa kulturalnego, opartego o historię Poznania, gwarę poznańską i poznańskie produkty regionalne (rogale marcińskie, brzdące, faworki, pyzy, pyry z gzikiem).	– wzrost zainteresowania rozrywkami masowymi, kosztem spadku zainteresowania sztuką i kulturą „wysoką" (muzeami, teatrami, filharmoniami), – możliwość pogorszenia stanu technicznego budynków, w których działają instytucje kultury i sztuki.

Wzbogacenie oferty i budowa wyrazistego wizerunku turystycznego miasta

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

Obecna oferta turystyczna Poznania jest – co trzeba jasno powiedzieć – dużo mniej atrakcyjna niż np. oferta Krakowa. Poznań nie ma tak dużej liczby dobrze zachowanych materialnych zasobów dziedzictwa historycznego, które w powiązaniu z ważną rolą Krakowa w historii Polski generują duży ruch turystyczny. Poznań nie jest też miastem, które stanie się liderem w zakresie turystyki biznesowej. Pozycja Warszawy w tym zakresie jest raczej niezagrożona z uwagi na lokalizację w stolicy polskich oddziałów najważniejszych światowych korporacji. Dotychczas przeprowadzone badania wizerunku polskich miast pokazują istniejące w świadomości potencjalnych turystów skojarzenia Poznania z „miastem

targowym" (wątek ten został również kilkukrotnie poruszony podczas spotkań konsultacyjnych). Jednak wydaje się, że opieranie strategii turystycznej na „targowej grupie docelowej" nie jest dobrym rozwiązaniem, tym bardziej, że brakuje wyraźnego profilu targów poznańskich. Ponadto można założyć, że dla turysty biznesowego nie jest szczególnie istotna atrakcyjność miasta (choć oczywiście nie jest ona bez znaczenia). Decyzję o przyjeździe podejmuje on w związku z faktem odbywania się w danym miejscu interesującego dla jego działalności wydarzenia. Targi w dalszym ciągu są najważniejszym czynnikiem przyjazdu turystów do Poznania[27] - nie można tego ignorować i należy wspierać dalszy rozwój tego segmentu turystyki. Na szczególną uwagę zasługuje propozycja Prezesa Zarządu Instytutu Edukacji Europejskiej, zgłoszona podczas konsultacji społecznych, dotycząca lokalizacji na terenach targowych cyklicznego międzynarodowego forum dyskusyjnego (skupiającego przede wszystkim ludzi młodych) na temat kluczowych problemów przyszłości świata (*World Future Forum).*

Warto jednak zastanowić się nad podjęciem działań, które sprawią, że Poznań będzie mógł również wykorzystać swoje walory turystyczne oparte np. na dziedzictwie historycznym, powiązaniu turystyki ze spektakularnymi wydarzeniami kulturalnymi lub planowaną realizacją nowych atrakcji turystycznych (takich jak Uniwersytecki Park Historii Ziemi). W tym celu niezbędne jest nie tylko poszerzenie oferty turystycznej[28] i lepsza koordynacja działań różnych organizacji i instytucji, ale również budowa bardziej wyrazistego niż dotąd wizerunku wśród potencjalnych turystów. Dlatego rekomenduje się zmianę wyzwania „wzbogacenie oferty turystycznej miasta" na „wzbogacenie oferty i budowa wyrazistego wizerunku turystycznego miasta".

Tabela 18. Analiza SWOT dla wyzwania „Wzbogacenie oferty i budowa wyrazistego wizerunku turystycznego miasta"

Silne strony	Słabe strony
– unikalne dziedzictwo historyczne miasta, – zasoby przyrodnicze miasta – „kliny zieleni", parki, Warta, wody termalne, – „poznańska przedsiębiorczość" sprzyjająca rozwojowi infrastruktury turystycznej,	– brak jednoznacznych skojarzeń z miastem, korzystnych z punktu widzenia poszerzenia grupy docelowej, do której skierowana jest oferta turystyczna, – dezintegracja systemu kluczowych obiektów turystycznych w centrum

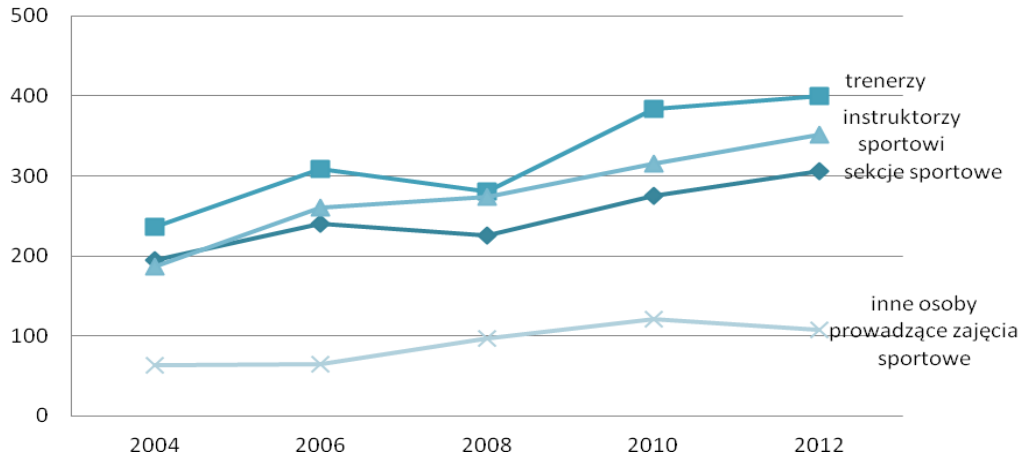
[27] Bosiacki 2011, str. 115

[28] Podczas konsultacji założeń Aktualizacji Strategii zwracano uwagę m.in. na potrzebę szybkiego wzbogacenia oferty turystycznej m.in. o *sightseeing tours* oraz zwarte turystyczne programy weekendowe.

– Poznań „miastem targowym”, – kompleks sportowo-rekreacyjny nad jeziorem Malta, – zabudowa twierdzy Poznań (zasób niedostatecznie dotychczas wykorzystany).	miasta (m.in. na linii Ostrów Tumski – Stary Rynek), – niewykorzystany potencjał rzeki Warty.
Szanse	**Zagrożenia**
– zwiększone zainteresowanie turystyką militarną w kontekście istniejącego w Poznaniu systemu fortyfikacji, – coraz lepsza promocja i szerszy oddźwięk istniejących wydarzeń kulturalnych, – inicjatywy wzbogacające ofertę turystyczną miasta (np. projekt budowy Uniwersyteckiego Parku Historii Ziemi).	– kryzys gospodarczy powodujący zmniejszanie się dochodów ludności, a tym samym rezygnację z wyjazdów turystycznych.

Ważnym elementem codziennej aktywności i jednym z częstych zainteresowań poznaniaków, jest sport. Poznańska baza sportowo-rekreacyjna obejmuje ponad 900 obiektów: 14 pływalni krytych, 6 kąpielisk i pływalni odkrytych, 4 stadiony (w tym Stadion Miejski Klasy ELITE na ok. 42 tys. miejsc), 6 dużych boisk sportowych z widownią, 489 mniejszych boisk, w tym 13 kompleksów wybudowanych w ramach programu Moje Boisko – Orlik 2012, 189 hal i sal sportowych, 6 strzelnic, 5 kręgielni, 4 lodowiska, 3 ściany wspinaczkowe, 2 skateparki, 135 kortów tenisowych, 23 korty do squasha oraz tory – regatowy, samochodowy, saneczkowy, łuczniczy, a także stok narciarski, hipodrom, pole golfowe, kolejka górska, kompleks sportowo-rekreacyjny „Termy Maltańskie”. Jest to całkiem spora baza sportowa, z której korzystają na co dzień ważne dla lokalnej społeczności kluby i stowarzyszenia sportowe. Organizowane przez nie i inne organizacje różnorodne imprezy sportowe przynoszą miastu zasłużoną sławę i prestiż.

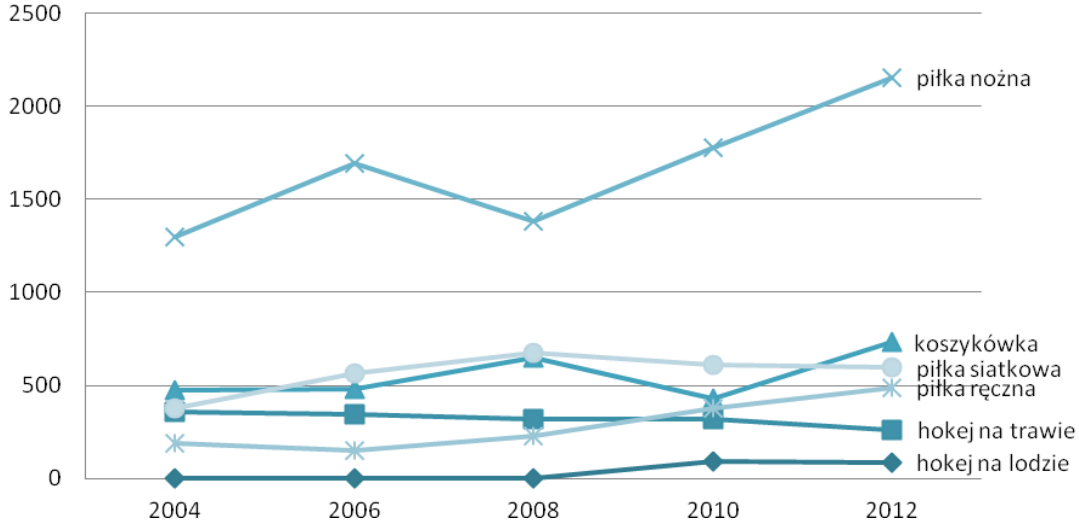
Wykres 26. Dynamika liczby sekcji sportowych oraz osób prowadzących zawodowo zajęcia sportowe w latach 2004-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Od 2008 r. systematycznie rośnie w Poznaniu liczba sekcji sportowych, a także trenerów i instruktorów sportowych (wyk. 26). W sportach indywidualnych szczególnie popularne w Poznaniu są kajakarstwo, wioślarstwo, lekka atletyka i boks. Liczne sukcesy poznańskich sportowców spowodowały, że te dyscypliny sportowe są swoistą „wizytówką Poznania”[29]. W ostatnich latach wzrosła również popularność sekcji sportów zespołowych. W 2012 r., w porównaniu z 2008 r., było znacznie więcej członków sekcji piłki nożnej, koszykówki i piłki ręcznej (wyk. 27).

Wykres 27. Członkowie sekcji sportów zespołowych w latach 2004-2012

Źródło: opracownie własne na podstawie danych GUS

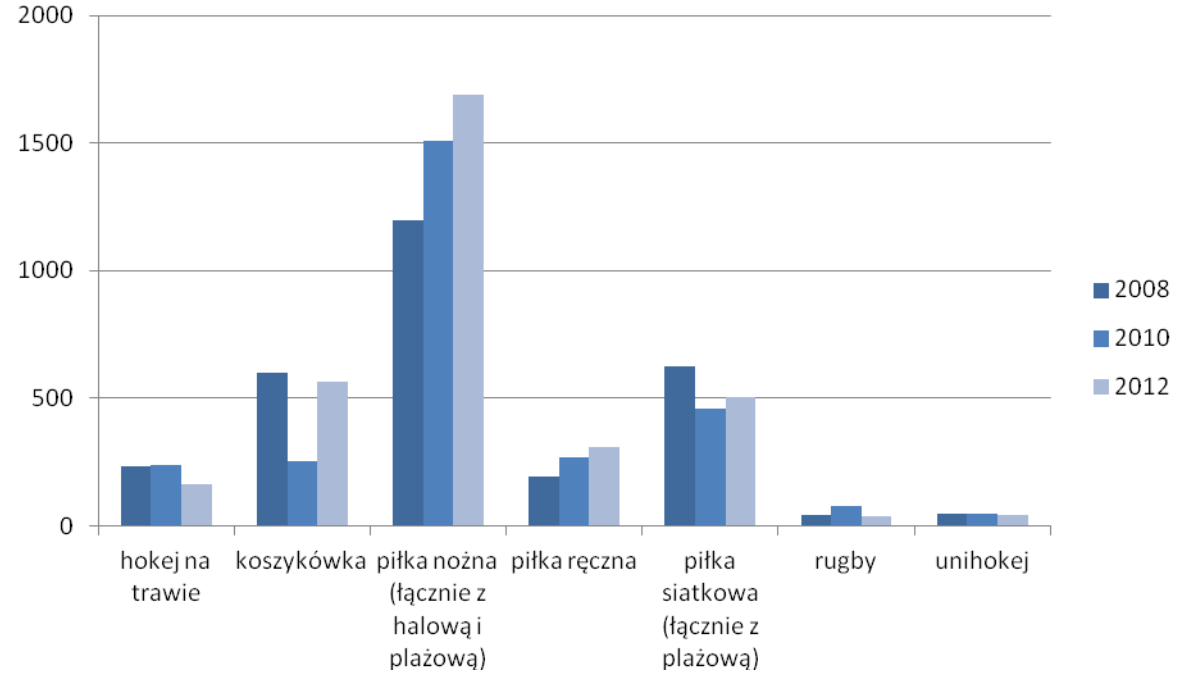
[29] Motek P., Kossowski T., Bogacka E., 2010, *Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej nr 7: Sport w aglomeracji poznańskiej*., Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

Wśród młodzieży – w ligach juniorów – najpopularniejszą dyscypliną sportu jest piłka nożna (łącznie z halową i plażową). W 2012 r. w klubach piłkarskich trenowało łącznie już ponad 1600 juniorów (wyk. 28).

Wciąż rosnąca popularność piłki nożnej w Poznaniu związana jest z organizacją w lipcu 2012 r. w stolicy Wielkopolski Euro 2012 - Mistrzostw Europy w piłce nożnej. Wydarzenie to było poprzedzone budową nowoczesnego stadionu piłkarskiego, w którym na co dzień gra drużyna KKS Lech Poznań. Sukcesy KKS Lech Poznań w ciągu ostatnich 4 lat w rozgrywkach krajowych i międzynarodowych przełożyły się na niesłabnącą popularność meczów najlepszego i najbardziej znanego poznańskiego zespołu. W 2009 r. KKS Lech Poznań zdobył puchar i superpuchar Polski, w 2010 r. mistrzostwo kraju, a w 2013 r.– wicemistrzostwo. W sezonie 2012/2013 średnia frekwencja na meczach Ekstraklasy w Poznaniu wynosiła 22 460 osób na mecz, tj. o 7 tys. osób na mecz więcej niż w sezonie 2011/2012. Była to ponadto najwyższa wartość w Polsce[30]. W sezonie 2008/09 Lech doszedł do III rundy pucharu UEFA (obecnie Liga Europejska), a rozgrywki z takimi zespołami jak CSKA Moskwa, Deportivo La Coruna, AS Nancy, Feyenord Rotterdam czy Udinese Calcio dostarczyły wielu emocji kibicom nie tylko w Wielkopolsce, ale i w całym kraju. Po raz drugi na europejskiej arenie poznański „Kolejorz" zaistniał w sezonie 2010/2011 Ligi Europejskiej, gdy po wspaniałych meczach z Manchesterem City, Juventusem Turyn i FC Salzburg, odpadł dopiero w 1/16 finału z FC Basel.

[30]http://www.poznan.sport.pl/sport-poznan/1,124479,14030963,Wielki_wzrost_frekwencji na_meczach_Lecha_Poznan_.html

Wykres 28. Liczba juniorów w klubach najpopularniejszych sportów młodzieżowych w Poznaniu w latach 2008–2012

Źródło: opracownie własne na podstawie GUS

Obok UEFA Euro 2012 w Poznaniu odbywają się liczne imprezy sportowe o zasięgu krajowym i międzynarodowym. Wiele imprez tego typu odbywa się na torze regatowym Malta w centrum miasta. Organizacja zawodów kajakarskich i wioślarskich, a niekiedy również innych, możliwa jest tam, gdyż jest to jeden z najnowocześniejszych tego typu obiektów na świecie, o dobrze rozwiniętym zapleczu technicznym[31]. Coraz większą popularnością cieszy się Poznań Maraton (od 2010 r. nazwany imieniem zmarłego zastępcy prezydenta Poznania, Macieja Frankiewicza). W 2000 r. wystartowało w nim zaledwie 831 uczestników, w 2004 r. – 1182, w 2008 r. 2795, a w kolejnych już odpowiednio: 4230 w 2009 r., 3967 w 2010 r., 4702 w 2011 r. i 5466 w 2012 r[32]. Sukcesem zakończyły się również imprezy hippiczne: Międzynarodowe Zawody Konne w Skokach przez Przeszkody CSI Derby Poznań 2012 oraz Międzynarodowe Halowe Zawody w Skokach przez Przeszkody CSI*-3 Cavaliada; tenisowe: Porsche Open Powered by ENEA oraz ATP Challenger, a także zawody w piłce ręcznej, motocrossie i hokeju na trawie. Wszystkie powyższe fakty wskazują na wysoką pozycję sportu (zarówno wyczynowego, jak i masowego) w życiu miasta.

[31] http://www.poznan.pl/mim/sport/tor-regatowy-malta,poi,2850,6056/tor-regatowy-malta,42387.html
[32] http://marathon.poznan.pl/pl/maraton/historia

Zauważalny jest również wzrost zainteresowania poznaniaków różnymi formami rekreacji. Niezmiennie dużą popularnością w tym względzie cieszą się spacery, *nordic walking,* bieganie w parkach, jazda na rowerach oraz korzystanie z otwartych boisk sportowych i siłowni. Sukcesem okazał się funkcjonujący od kwietnia 2012 r. projekt „Poznański rower miejski", umożliwiający wypożyczanie jednośladów z kilku wypożyczalni zlokalizowanych w centrum miasta.

W świetle powyższej dyskusji może się wydawać, że skoro „jest tak dobrze", to nie ma potrzeby formułowania odrębnego wyzwania strategicznego dla sportu i rekreacji. Za takim rozwiązaniem przemawiałaby również zasada „brzytwy Ockhama", zgodnie z którą należałoby ograniczyć liczbę wyzwań do niezbędnego minimum. Z drugiej jednak strony utrzymanie wysokiej pozycji w sporcie wydaje się też ważnym wyzwaniem, a przemiany struktury demograficznej skłaniają do poszukiwania nowych form rekreacji.

2.2.4. Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji Miasta

W Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 uchwalonej w 2010 r. jeden z celów strategicznych sformułowany został jako „zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu". Cel ten obejmuje cztery różne strategiczne dziedziny, które z jednej strony są ważne z punktu widzenia jakości życia mieszkańców, z drugiej świadczą o znaczeniu miasta na zewnątrz, a dodatkowo mogą przyczynić się do polepszenia jakości kapitału ludzkiego Poznania, który kreować będzie przyszłość miasta.

Szczegółowe rekomendacje dotyczące obszarów strategicznej interwencji w zakresie czterech obszarów zawartych w analizowanym celu strategicznym sformułować można następująco:

WIEDZA:

- stworzenie programu stypendialnego dla najlepszych uczniów szkół podstawowych i gimnazjów;
- wprowadzenie systemu nagród dla najlepszych nauczycieli (efektywność pracy nauczycieli możliwa do weryfikacji dzięki wskaźnikowi Edukacyjnej Wartości Dodanej);
- działania na rzecz wzmacniania sieci współpracy środowisk akademickich (np. poprzez inicjowanie cyklicznych spotkań poznańskich młodych naukowców zajmujących się podobną problematyką);

– intensyfikacja współpracy między uczelniami a miastem (np. poprzez tworzenie zespołów ekspertów-doradców Prezydenta Miasta Poznania, składających się m.in. z przedstawicieli poznańskich uczelni; wspieranie przez miasto projektów realizacji inicjatyw środowisk akademickich popularyzujących wiedzę - przykładem takiej inicjatywy jest projekt Uniwersyteckiego Parku Historii Ziemi);

– pełniejsze powiązanie strategii rozwoju miasta oraz strategii rozwoju poznańskich uczelni (np. w zakresie wspólnego pozyskiwania środków z funduszy europejskich, promocji międzynarodowej).

KULTURA:

– wypracowanie nowych form przyciągnięcia widzów i słuchaczy do teatrów i instytucji muzycznych oraz muzeów i galerii sztuki,

– pełniejsza integracja działań miasta oraz instytucji i organizacji kulturalnych działających w Poznaniu,

– szeroka promocja organizowanych wydarzeń kulturalnych oraz regionalnego dziedzictwa kulturalnego,

– zainteresowanie poznaniaków i gości nowymi przestrzeniami dla kultury oraz nowymi wydarzeniami; wsparcie dla inicjatyw turystyki kulturowej,

– działania na rzecz tworzenia silnych „wyróżników" poznańskiej kultury;

TURYSTYKA:

– budowa strategii wizerunkowej pełniej wykorzystującej walory turystyczne miasta;

– prowadzenie bardziej szczegółowego monitoringu turystycznego, np. czynników motywujących turystów do przyjazdu do Poznania;

– rewitalizacja obszarów zdegradowanych z punktu widzenia wzrostu ich atrakcyjności turystycznej (m.in. dolina Warty, Śródka, Chwaliszewo, Św. Wojciech);

– reintegracja atrakcyjnych turystycznie obszarów w centrum miasta (od Śródki do Starego Rynku);

– utworzenie forum współpracy poznańskich operatorów turystyki, właścicieli obiektów gastronomicznych i hotelowych oraz realizatorów projektów wzbogacających ofertę turystyczną;

SPORT I REKREACJA:

- budowa nowej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym dla ludzi starszych oraz dla mieszkańców nie zrzeszonych w klubach sportowych;
- lepsze wykorzystanie poznańskich obiektów sportowych oraz organizacja masowych imprez i wydarzeń sportowo-rekreacyjnych;
- budowa nowych ścieżek rowerowych, tworzenie kolejnych wypożyczalni dla rowerów.

W obliczu wszystkich wyzwań, jakie stoją przed władzami miasta, to radni (władza uchwałodawcza) oraz prezydent (władza wykonawcza) muszą zdecydować, które z obszarów wskazanych w opracowywanym dokumencie są najbardziej strategiczne i jak podzielić ograniczone fundusze znajdujące się w dyspozycji samorządu. Warto pamiętać, że z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego z pewnością bardzo ważne jest wspieranie sektora nauki i edukacji – już od najmłodszych lat (wiedza jest generatorem rozwoju). Jednocześnie zapewnienie atrakcyjnych możliwości spędzania czasu wolnego przez mieszkańców (w tym miejsc i wydarzeń związanych z kulturą, sportem i rekreacją), prowadzi do rozbudzania zainteresowań i aktywności zarówno wśród młodzieży, jak i coraz liczniejszej grupy osób starszych.

W działaniach podejmowanych w ramach aktualizowanej Strategii należy pamiętać o potrzebie swego rodzaju „równowagi" między dążeniem do zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców miasta a uzasadnionymi aspiracjami wzrostu znaczenia miasta w krajowej i międzynarodowej sieci metropolii. W tym kontekście pewnym niepokojem napawają wyniki raportu z konsultacji społecznych przeprowadzonych przez Urząd Miasta wśród jednostek samorządu pomocniczego – osiedli oraz wśród internautów. W świetle tych opinii za główne wyzwania rozwoju Poznania uznano:

- optymalizację transportu w mieście i aglomeracji poznańskiej,
- poprawę wyglądu i zagospodarowanie przestrzeni miejskiej,
- zahamowanie spadku liczby ludności.

Najmniej wskazań uzyskały takie kwestie jak:

- wzbogacenie oferty turystycznej miasta,
- Poznań jako europejski ośrodek akademicki,
- podniesienie prestiżu wydarzeń kulturalnych organizowanych w Poznaniu
- poprawa jakości kształcenia,

– wykreowanie produktu kulturalnego Poznania w związku z realizacją jego funkcji metropolitalnych.

Można zatem zastanowić się, czy jednym z przyszłych wyzwań nie powinno stać się podjęcie działań wpływających na zmianę świadomości społeczności lokalnej, która obszarowi strategicznemu „Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu" przypisuje stosunkowo niewielkie znaczenie na tle pozostałych obszarów strategicznych.

2.3. Obszar strategiczny: Jakość życia.

2.3.1. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań

W Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 wyzwania traktowane są jako problemy i zagadnienia, które należy rozwiązać tak, aby zapewnić miastu nowe impulsy rozwojowe. Dla obszaru Jakość życia zidentyfikowano na podstawie analizy stanu istniejącego i zamierzeń, jakie chcemy osiągnąć w trakcie realizacji strategii cztery wyzwania:

– Zahamowanie spadku liczebności ludności miasta Poznania;

– Wypracowanie systemu działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;

– Poprawa zagospodarowanie i wykorzystanie przestrzeni miejskiej;

– Zapewnienie sprawności zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze.

Dla zapewnienia warunków rozwoju w ramach obszaru Jakość życia mają także znaczenie inne wyzwania, np. Poznań miastem atrakcyjnym dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, kreatywnych, aktywnych i przedsiębiorczych; Optymalizacja transportu w mieście oraz aglomeracji poznańskiej; Stworzenie funkcjonalnego, zgodnego z wymogami Unii Europejskiej, systemu usług komunalnych. Wydaje się, że dopiero rozwiązanie problemów związanych z tymi siedmioma wyzwaniami zapewni efekt synergii i umożliwi realizację sformułowanych dla rozwoju Poznania do roku 2030 celów strategicznych w obszarze Jakość życia.

Zahamowanie spadku liczebności ludności miasta Poznania

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Poznań zajmuje 5. pozycję wśród miast w Polsce pod względem liczby mieszkańców. Poznaniacy stanowią 1,4% ludności kraju oraz 16% mieszkańców województwa wielkopolskiego. W Poznaniu mieszka 553,6 tys. osób[33]. Wskaźnik feminizacji wynosi 115 i od 1999 r. pozostaje na niezmienionym poziomie. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 2114 osób.

Od początku lat 90. w mieście utrzymuje się, zgodny z tendencją charakterystyczną dla większości dużych miast w Polsce[34], spadek liczby ludności[35] spowodowany ujemnym saldem migracji. W największych polskich miastach wystąpił wzrost liczby urodzeń przy jednoczesnym znacznym spadku[36] liczby zgonów[37]. W Poznaniu od 2007 r. występuje dodatni przyrost naturalny. W 2011 r., w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, wskaźnik ten wyniósł 0,8. Pomimo tego, wskaźnik dzietności ogólnej, wynoszący zaledwie 1,1965, nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń. W mieście rocznie umiera ok. 5,5 tys. osób, głównie na choroby cywilizacyjne[38].

Od 20 lat w Poznaniu notuje się stały wzrost średniej długości życia. W 2011 r. średnia długość życia mężczyzn wynosiła 74,9 lat, a kobiet – 81,4 lat, czyli odpowiednio o 2 lata i 1,3 lat więcej niż w województwie wielkopolskim i o 2,5 i 0,5 lat więcej niż w kraju. W porównaniu z największymi polskimi miastami dłużej żyją jedynie mieszkańcy Warszawy oraz mieszkanki Warszawy, Krakowa i Wrocławia.

Podobnie jak w największych polskich miastach, blisko 2/3 mieszkańców Poznania to ludność w wieku produkcyjnym (18–59/64 lata). Od 2007 r. liczebność tej grupy zmniejsza się (podobnie jak grupy przedprodukcyjnej do 18 lat), a wzrasta udział grupy poprodukcyjnej (od 59/64 lat). Spowodowane jest to wydłużaniem się życia ludności przy równoczesnym niskim poziomie liczby urodzeń oraz migracją osób w wieku produkcyjnym, szczególnie rodzin z dziećmi. Spadek liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i wzrost w wieku

[33] Dane na koniec 2011 r.

[34] W grupie miast wojewódzkich tendencję wzrostową liczby ludności odnotowano w tym okresie w Warszawie i Krakowie oraz 5 relatywnie mniejszych dużych ośrodkach miejskich: Białystok, Olsztyn, Rzeszów, Toruń, Zielona Góra.

[35] Od 1995 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się o blisko 28 tys. osób.

[36] Odmienna tendencja wystąpiła w grupie pozostałych miast wojewódzkich, gdzie zanotowano wzrost liczby zgonów, znacząco przewyższający minimalny wzrost liczby urodzeń.

[37] Od 1995 r. najwyższy spadek zgonów wystąpił w Poznaniu.

[38] Do głównych przyczyn zgonów należą choroby układu krążenia oraz nowotwory.

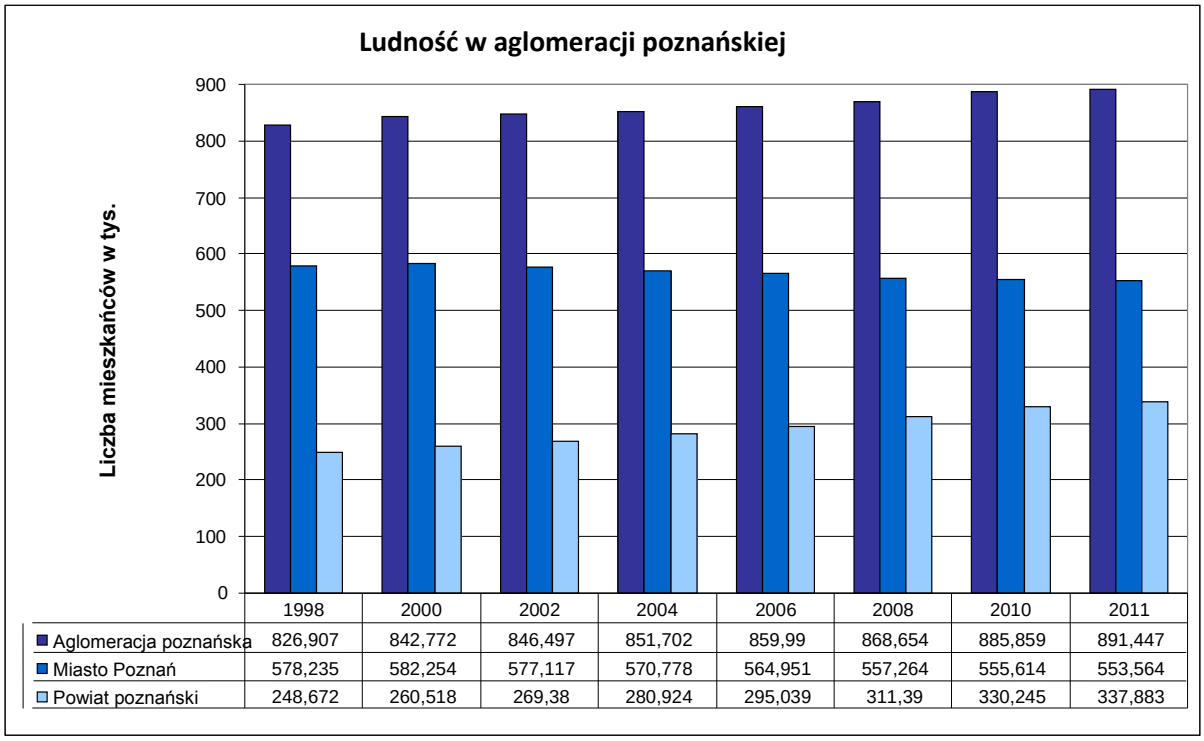
poprodukcyjnym jest charakterystyczny dla wszystkich miast wojewódzkich, bez względu na ich wielkość. Prognozy przewidują pogłębianie się tej tendencji.

Pomimo, iż liczba osób migrujących do Poznania zwiększyła się w stosunku do 1995 r., nie zrekompensowało to najwyższej w grupie miast wojewódzkich dynamiki liczby mieszkańców emigrujących z Poznania. Od 2000 r. notuje się ujemne saldo migracji, szczególnie w grupie osób w wieku produkcyjnym. Na koniec 2011 r. wynosiło ono -4,5‰ i było najniższe wśród miast wojewódzkich. Większość osób emigrujących z miasta wybiera jako nowe miejsce zamieszkania obszar powiatu poznańskiego. Powodem tego są niższe ceny nieruchomości oraz bardziej korzystne warunki zamieszkania. Utrzymanie powyższych tendencji grozi w przyszłości szybkim wyludnianiem się miasta. Osoby migrujące nie zrywają jednak z reguły związków z Poznaniem, w którym nadal pracują i uczą się. Według badań Urzędu Statystycznego w Poznaniu na jedną osobę dojeżdżającą do pracy z Poznania do innej miejscowości przypadają 4 osoby przyjeżdżające do pracy do Poznania, szczególnie z gmin sąsiadujących.

Według prognozy demograficznej sporządzonej przez Centrum Statystyki Regionalnej (CSR) przy Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu liczba ludności Poznania w najbliższych latach będzie systematycznie się zmniejszać, a w 2030 r. osiągnie 506,5 tys. mieszkańców, tj. o 8,5% mniej niż w 2011 r. Ubytek ludności będzie następował mimo założenia spadku umieralności oraz wzrostu płodności poznanianek. W prognozie uwzględniono zróżnicowanie trendów wśród grup wiekowych poniżej 24 roku życia. Obok generalnych spadków liczebności, spodziewać się można przejściowych wzrostów liczebności grupy dzieci w wieku 3–6 lat do 2012 r., grupy dzieci w wieku 7–12 lat do 2017 r., grupy osób w wieku 19–24 lat po 2021 r. Zakłada się także znaczny (o 55,3 tys. osób, czyli 51%) wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym. Prognozuje się, że spadek nastąpi w grupie przedprodukcyjnej (do 17 lat), której liczebność w 2030 r. ma być niższa o 14% od liczebności notowanej w 2011 r. Podobna tendencja będzie dotyczyć grupy osób w wieku produkcyjnym – CSR prognozuje, iż jej spadek do 2030 r. będzie wynosił 25%. Na takie same trendy wskazuje najnowsza prognoza demograficzna Głównego Urzędu Statystycznego, która zakłada jeszcze większy spadek liczby mieszkańców. Według prognozy GUS w 2035 r. ludność Poznania nie będzie przekraczać 500 tys. osób i praktycznie zrówna się z liczbą mieszkańców dynamicznie rozwijającego się pod względem demograficznym powiatu poznańskiego. W rezultacie,

w 2035 r. ludność zamieszkująca obszar aglomeracji poznańskiej, obejmującej Poznań i powiat poznański, wzrośnie o ok. 10% i wyniesie 970 tys. osób.

Wykres 29. Ludność w aglomeracji poznańskiej w latach 1998-2011

	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
Aglomeracja poznańska	826,907	842,772	846,497	851,702	859,99	868,654	885,859	891,447
Miasto Poznań	578,235	582,254	577,117	570,778	564,951	557,264	555,614	553,564
Powiat poznański	248,672	260,518	269,38	280,924	295,039	311,39	330,245	337,883

Źródło: GUS

Wokół miasta rozwija się strefa podmiejska o charakterze mieszkaniowym, przemysłowym oraz usługowo-rzemieślniczym. Obejmuje ona zurbanizowany obszar wokół Poznania z ośrodkami o wykształconych więziach funkcjonalnych w sferach społecznej i gospodarczej oraz rozwiniętej infrastrukturze komunikacyjnej. Więzi te ciążą wyraźnie ku stolicy regionu, gdzie koncentrują się usługi ponadlokalne dla obszaru całej aglomeracji tworzonej przez Poznań i sąsiadujące gminy powiatu poznańskiego w układzie dwóch pierścieni otaczających miasto. Tak zdefiniowany obszar aglomeracji stanowi 7,2% województwa wielkopolskiego, a zamieszkuje go blisko 900 tys. mieszkańców, czyli ponad 25% mieszkańców Wielkopolski.

Aglomeracja poznańska charakteryzuje się wysokim zurbanizowaniem terenów pozamiejskich, dużym potencjałem demograficznym z możliwymi obszarami migracji, prężnym i rozwiniętym rynkiem pracy, dynamiczną gospodarką, rozwiniętą siecią komunikacyjną, bogatym środowiskiem przyrodniczym oraz wysoką atrakcyjnością

turystyczną. Stanowi to dobre perspektywy dla wszechstronnego rozwoju tego obszaru i pozwala uznać aglomerację poznańską za ośrodek metropolitalny.

Główne spostrzeżenia w odniesieniu do diagnozy wyzwania:

- problem zahamowania odpływu ludności do innych ośrodków miejskich czy też za granicę nie jest problemem specyficznie poznańskim, ale dotyczy wielu innych miast w Polsce i Europie,
- przyszłości Poznania nie należy rozpatrywać w kategoriach bezwzględnego kurczenia się, lecz raczej suburbanizacji, gdyż jak wskazują badania, to osoby, które mieszkają w Poznaniu wyprowadzają się najczęściej do powiatu poznańskiego,
- dynamika suburbanizacji w ramach aglomeracji poznańskiej wydaje się na tyle silna, że efektywne przeciwdziałanie suburbanizacji byłoby na tyle kosztowne i trudne, iż wątpliwa wydaje się możliwość skutecznego odwrócenia tego trendu,
- mieszkańcy wyprowadzający się z Poznania, nie wyprowadzają się w przeważającej mierze za granicę czy do innych województw, ale zamieszkują najczęściej gminy ościenne, przez co problem migracji sprowadza się z znacznej mierze do finansowania rozwoju w ramach aglomeracji,
- pewnym problemem pozostaje odpływ osób o najwyższych kwalifikacjach, w szczególności do Warszawy jako kluczowego ośrodka gospodarczego w kraju oraz za granicę, mobilność jest przy tym cechą dystynktywną tzw. klasy kreatywnej, jednakże trzeba zwiększać atrakcyjność miasta w szczególności dla absolwentów poznańskich uczelni,
- choć na przestrzeni ostatnich kilku lat można zauważyć, że ten przyrost naturalny w Poznaniu jest na dodatnim poziomie, to jednak prognozy pozostają negatywne, a przyrost naturalny będzie ujemny na przestrzeni najbliższych 15-20 lat,
- starzenie się społeczeństwa zarówno w ściśle rozumianym Poznaniu, jak również i szerzej rozumianej aglomeracji, pozostaje kluczowym wyzwaniem demograficznym, na które nie ma obecnie odpowiedzi.

Wypracowanie systemu działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Pomoc społeczna skierowana jest do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Rocznie korzysta z niej od 4 do 5% mieszkańców Poznania. Wśród objętych pomocą 1/3 stanowią osoby samotne. Najczęstszymi powodami korzystania ze świadczeń pomocy społecznej są: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Miasto Poznań finansuje instytucjonalne formy pomocy społecznej, miejskie programy pomocy dla różnych grup osób potrzebujących wsparcia oraz dotuje działania organizacji pozarządowych. Stacjonarna pomoc społeczna skierowana jest do osób starszych, szczególnie samotnych i przewlekle somatycznie lub psychicznie chorych, niepełnosprawnych intelektualnie lub fizycznie, niepełnoletnich z problemami wychowawczymi oraz nie posiadających rodziców naturalnych. Z budżetu Miasta Poznania finansowana jest działalność m.in. 20 placówek opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży[39] (w tym 2 domów dziecka, 3 ośrodków socjalizacyjnych, 6 rodzinnych domów dziecka), 7 domów pomocy społecznej[40], 6 dziennych domów pomocy społecznej[41], 10 domów dla osób bezdomnych i uzależnionych, w tym domu samotnej matki, 9 środowiskowych domów samopomocy, dziennego ośrodka adaptacyjnego i Miejskiego Centrum Interwencji Kryzysowej. Z pomocy tych placówek korzysta ok. 3 tys. osób wymagających wsparcia. W Poznaniu brakuje jednak wystarczającej liczby miejsc w domach pomocy społecznej oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Miasto Poznań prowadzi programy pomocy m.in. skierowane do osób niepełnosprawnych[42], bezdomnych[43] i z zaburzeniami psychicznymi. Podejmowane są

[39] W związku z wprowadzoną w 2012 r. nowelizacją Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z placówek opiekuńczo-wychowawczych wyłączono wcześniej ujmowane świetlice socjoterapeutyczne, których w Poznaniu w 2012 r. funkcjonowało 13.

[40] Około 1/4 pensjonariuszy domów pomocy społecznej (z ogólnej liczby 0,7 tys. osób) stanowiły osoby nieopuszczające łóżek, a ponad połowa wymagała stałej opieki pielęgniarskiej.

[41] Tj. Zespołu Dziennych Domów Pomocy, składającego się z 5 filii oraz placówki niepublicznej – „Klubu Słoneczna Przystań".

[42] Według wyników przeprowadzonego w 2002 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań ponad 16% poznaniaków to osoby niepełnosprawne, w większości z orzeczoną grupą inwalidztwa. Dzieci, młodzież i dorośli o zróżnicowanym stopniu niepełnosprawności kształcą się w 60 (w tym 5 przedszkolach specjalnych) placówkach specjalnych wszystkich stopni oraz oddziałach alternatywnych zorganizowanych w szkołach ogólnodostępnych . Na terenie Poznania dla osób niepełnosprawnych co roku organizowane są stałe zajęcia sportowe, różnego rodzaju turnieje i imprezy sportowe oraz warsztaty terapii zajęciowej. Ponadto podejmowanych jest wiele innych działań

również akcje mające na celu przeciwdziałanie różnym formom wykluczenia społecznego, w tym przemocy domowej oraz procederowi żebractwa. Z różnych form pomocy mogą także korzystać osoby starsze. M.in. w mieście działa Centrum Inicjatyw Senioralnych, które podejmuje inicjatywy aktywizujące środowisko osób starszych oraz działania informacyjno-edukacyjne ukierunkowane na integrację społeczną i dialog międzypokoleniowy.

Kompleksowe wsparcie osobom zagrożonym, a często już wykluczonym społecznie, oferują także podmioty ekonomii społecznej. Do najbardziej znanych należy Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka", będąca jedną z największych w Polsce organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom bezdomnym lub znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Fundacja była wielokrotnie nagradzana za liczne projekty skierowane do tej grupy osób. W Poznaniu działa także Stowarzyszenie Na Rzecz Spółdzielni Socjalnych, którego zadaniem jest tworzenie nowych i wspieranie istniejących spółdzielni. Rozwój spółdzielni socjalnych wspiera także Miasto Poznań.

Główne spostrzeżenia w odniesieniu do diagnozy wyzwania:

- sytuacja w zakresie polityki społecznej korzystnie pozycjonuje Poznań w porównaniu z innymi ośrodkami miejskimi w kraju,
- wypracowane zostały narzędzia do radzenia sobie z problemami wykluczenia społecznego, dostępne są również środki na przeciwdziałanie wykluczenia,
- wyzwanie w krótkim terminie stanowi ciągłość finansowania w świetle przechodzenia do nowej perspektywy finansowej w ramach środków europejskich,
- głównym czynnikiem wykluczenia ekonomicznego pozostaje niedostatek kompetencji zaspokajających zapotrzebowanie na rynku pracy oraz niskie zaufanie społeczne do osób wykluczonych,
- korzystne są doświadczenia w zakresie rozwijania ekonomii społecznej jako narzędzia przeciwdziałania wykluczeniu,
- problem gettoizacji w znacznie mniejszej mierze dotyczy Poznania niż innych miast w Polsce, znaczącym wyzwaniem pozostaje jakość życia w centrum miasta, gdzie znaczący

w kierunku integracji i aktywizacji zawodowej oraz społecznej osób z dysfunkcjami, zmagającymi się z koniecznością przezwyciężania wielu barier, nie tylko architektonicznych.

[43] Szacuje się, że w Poznaniu problem bezdomności dotyka ponad tysiąca osób. Jedynie część z nich korzysta z pomocy ośrodków dla bezdomnych. Miasto Poznań prowadzi Ośrodek dla Bezdomnych nr 1 oraz przekazuje dotacje finansowe organizacjom pozarządowym i zgromadzeniom zakonnym, finansując w ten sposób m.in. blisko 0,7 tys. miejsc noclegowych dla bezdomnych oraz zapewniając im ciepły posiłek, niezbędną odzież, pomoc medyczną, możliwość wykonania zabiegów sanitarno-higienicznych.

udział mają mieszkańcy zagrożeni wykluczeniem ze względu na proces suburbanizacji, gentryfikacja części dzielnic śródmiejskich jest procesem, który wymaga również uwagi ze względu na konieczność utrzymywania spójności społecznej.

Poprawa zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni miejskiej

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Powierzchnia miasta wynosi 261,9 km², co daje Poznaniowi 6. pozycję wśród miast wojewódzkich. Tereny zabudowane stanowią 44% jego powierzchni, a użytki rolne, tereny leśne oraz zielone – 48%. W strukturze własnościowej najwyższy udział stanowią grunty komunalne (36,3%) oraz grunty prywatne (36,2%). Miasto ma duże możliwości rozwojowe na terenach użytków rolnych od IV do VI klasy bonitacyjnej gleb.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna miasta ukształtowała się w oparciu o naturalne warunki dolin rzek Warty i Cybiny. Dolina rzeki Warty stanowi korytarz ekologiczny o randze krajowej, a także jeden z elementów europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Od północy, wschodu i południa Poznań sąsiaduje z kompleksami leśnymi, które – wraz z Jeziorem Kierskim od zachodu i Jeziorem Swarzędzkim od wschodu – stanowią naturalne zakończenie struktur urbanistycznych i cenne tereny rekreacyjne.

W przestrzeni Poznania wyróżnia się trzy podstawowe strefy zróżnicowane funkcjonalnie: śródmiejską (intensywnego zagospodarowania usługowego), pośrednią (intensywnego zagospodarowania mieszkaniowego i produkcyjnego) i peryferyjną (ekstensywnego zagospodarowania rolniczego i mieszkaniowego oraz rejonów aktywności gospodarczej). W strukturach przestrzennych centrum miasta oraz Jeżyc, Łazarza i Wildy – rejonów z zabytkową zabudową secesyjną – zachowały się atrakcyjne elementy przestrzeni publicznej, takie jak ulice i place o indywidualnym charakterze, nadające tym obszarom odrębność i swoisty klimat. Z kolei wybudowane w latach 60.–80. XX w. duże modernistyczne osiedla mieszkaniowe na Ratajach, Winogradach, Piątkowie i Grunwaldzie stanowią przykład budownictwa monokulturowego, bez różnorodności funkcjonalnej.

Centrum miasta traci swoją funkcję miastotwórczą na rzecz obszarów peryferyjnych, na których powstają nowe kompleksy usługowo-rekreacyjno-kulturalne, centra handlowe oraz nowe, małe osiedla mieszkaniowe. Badania socjologiczne pokazują, że śródmieście traci także atrakcyjność jako miejsce zamieszkania.

Na terenach wymagających publicznego wsparcia Miasto Poznań realizuje miejski program rewitalizacji[44], a także projekt „Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu", którego oś wyznaczają najbardziej wartościowe, atrakcyjne kulturowo i historycznie obszary oraz obiekty w centrum miasta.

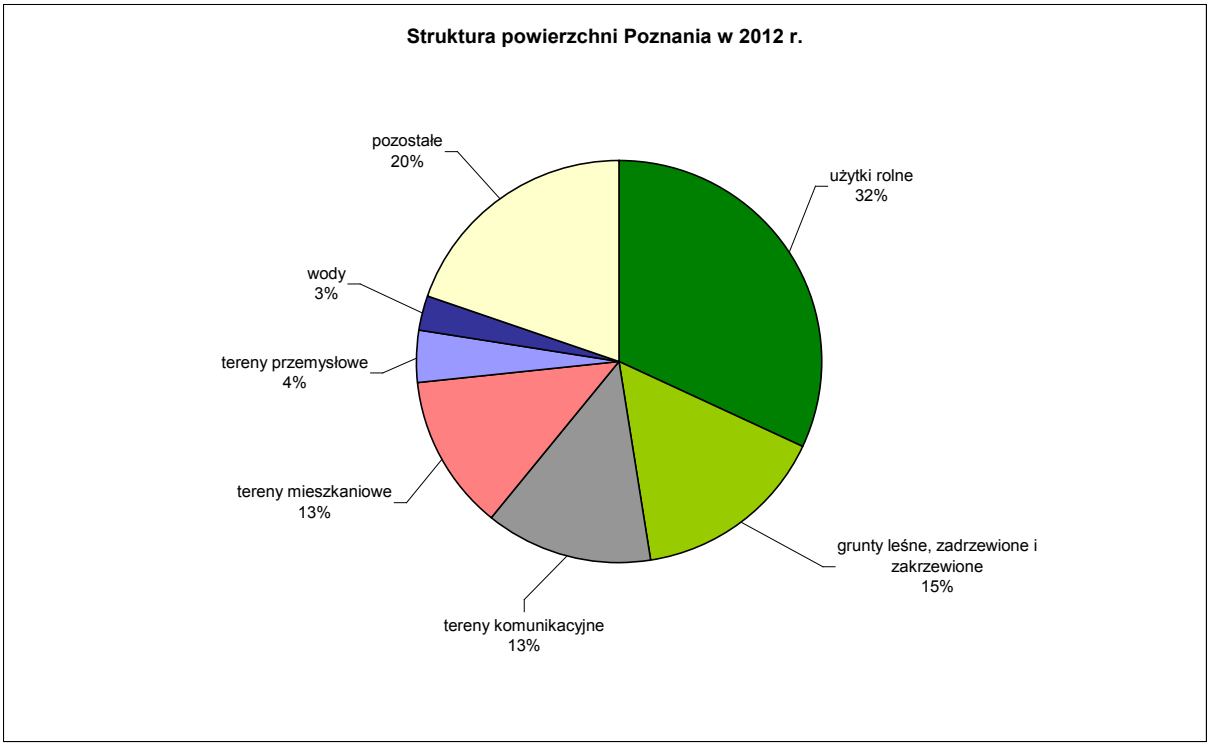
W mieście znajdują się niezagospodarowane zabytkowe tereny poprzemysłowe starej rzeźni czy starej gazowni. Przykład byłego browaru Hüggera przy ul. Krakowskiej, w którym powstało Centrum Handlu, Sztuki i Biznesu „Stary Browar" o powierzchni ponad 120 tys. m², pokazuje, że obiekty te mogą być z powodzeniem wykorzystane. Niezagospodarowana jest także przestrzeń wokół rzeki Warty, która powinna pełnić funkcję rekreacyjno-turystyczną.

Politykę przestrzenną Poznania określa uaktualnione[45] w 2008 r. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Poznania, w którym określone zostały kierunki rozwoju gospodarki przestrzennej. Stanowią one wytyczne do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązują dla 34,7% powierzchni miasta, a dla 32% są w opracowaniu (wg stanu na grudzień 2012).

[44]Celem Miejskiego Programu Rewitalizacji jest poprawa warunków mieszkaniowych osób mieszkających na obszarach słabych ekonomicznie i z poważnymi problemami społecznymi, ochrona poznańskiego dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz ochrona środowiska naturalnego, w tym zachowanie terenów zieleni.

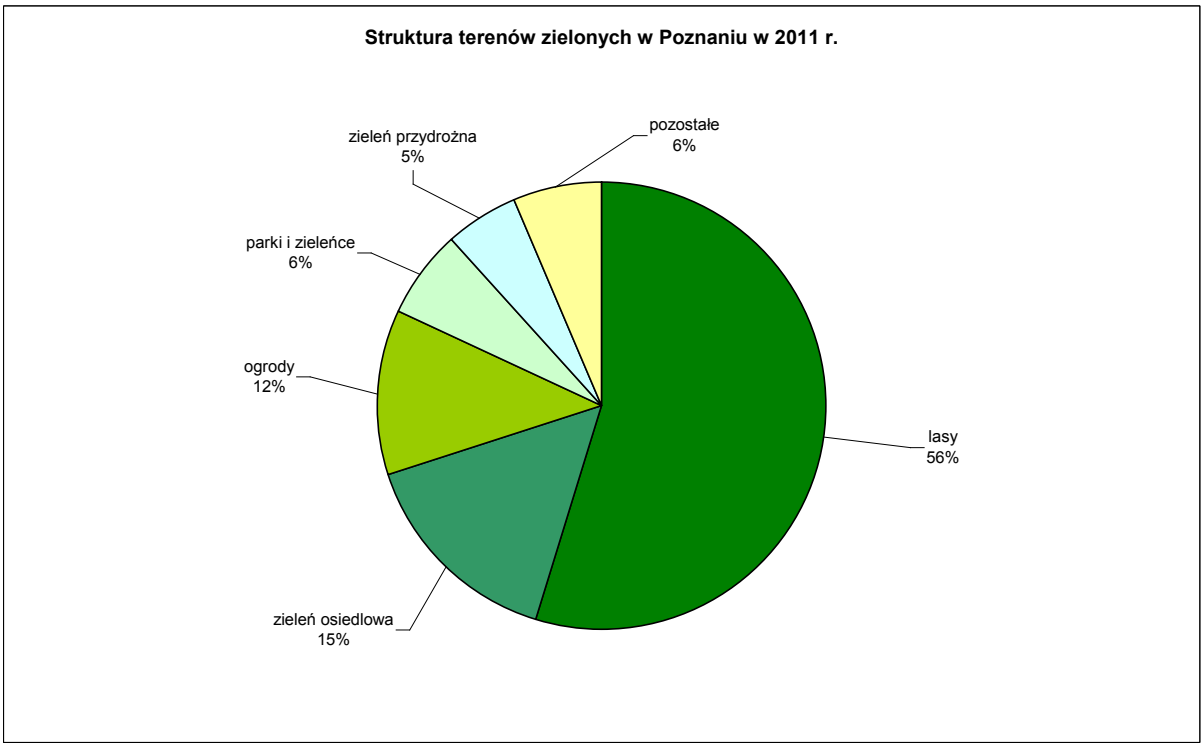
[45] W 2012 r. rada Miasta Poznania podjęła uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania.

Wykres 30. Struktura powierzchni Poznania w 2012 r.

Źródło: GEOPOZ

Wykres 31. Struktura terenów zielonych w Poznaniu w 2011 r.

Źródło: GUS

Główne spostrzeżenia w odniesieniu do diagnozy wyzwania:

- efektywność stosowania narzędzi planowania urbanistycznego ograniczona jest przez stosunki własnościowe, występują zasadnicze problemy w zakresie godzenia interesów prywatnych z interesem publicznym,
- z perspektywy czasu korzystnie oceniane są modernistyczne osiedla budowane w drugiej połowie XX wieku, nowo powstające osiedla deweloperskie są nadmiernie zagęszczone, poza tym ignorują szerszy kontekst urbanistyczny usytuowania budynku,
- pomimo wysokiej oceny tego jak bliskość parków poprawia jakość życia, tereny zielone pozostają zagrożone przez dogęszczanie zabudowy miejskiej,
- wskazywano na ogromną wartość jaką ma zachowanie w Poznaniu klinowego układu zieleni,
- pozytywnie oceniano inicjatywy na rzecz poprawy jakości przestrzeni miejskiej, między innymi ochrony krajobrazu miejskiego przed oszpecaniem przez reklamy zewnętrzne.

Zapewnienie sprawności zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

W Poznaniu znajduje się 242,8 tys. mieszkań[46] o łącznej powierzchni użytkowej 15,7 mln m^2. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wynosi 64,5 m^2 i zwiększyła się o 1 m^2 w stosunku do 2006 r. Na jedno mieszkanie przypada średnio 3,49 izby, w których zamieszkuje 2,27 osób. Około 75% mieszkań znajduje się w zabudowie wielorodzinnej. W prawie wszystkich mieszkaniach istnieje możliwość korzystania z wody bieżącej (97,8%), ponad 90% mieszkań jest podłączona do kanalizacji i ciepłej wody bieżącej oraz posiada łazienkę, ponad 60% korzysta z gazu sieciowego i posiada centralne ogrzewanie. Najwięcej[47] mieszkań wybudowano w latach 1971-1990. Rocznie w Poznaniu powstaje blisko 3 tys. nowych mieszkań[48], jednak ich liczba rośnie wolniej niż w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu. Statystycznie liczba mieszkań w zasobach mieszkaniowych jest równa lub nieznacznie przewyższa liczbę gospodarstw domowych. Nie oznacza to jednak zaspokojenia potrzeb

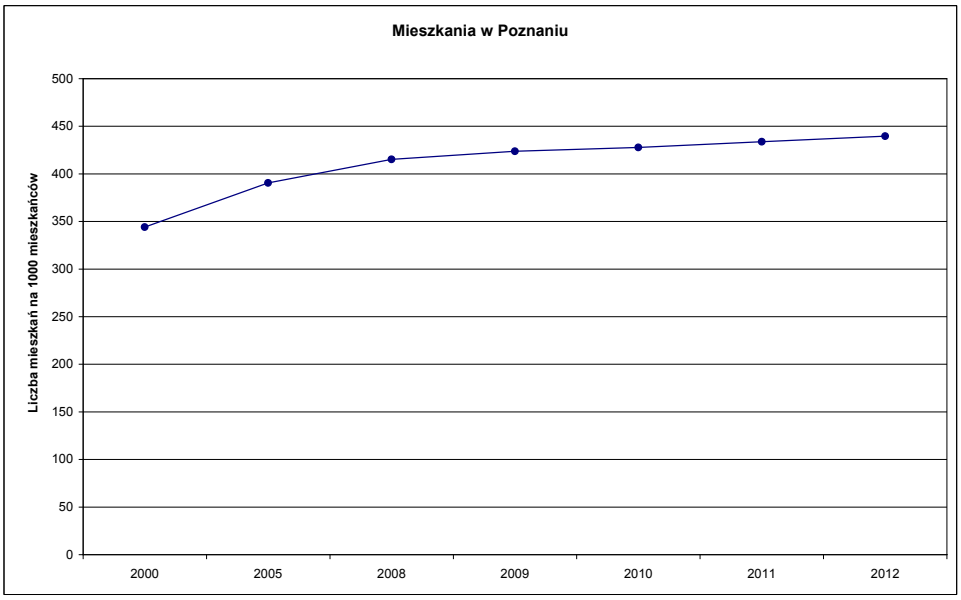
[46] Dane na koniec 2012 r.
[47] Do 1970 r. powstało 38% mieszkań, 42% wybudowano w latach 1971-1990, 20% powstało po 1990 r.
[48] W 2012 r. oddano do użytku 2,7 tys. nowych mieszkań o powierzchni użytkowej 194,1 tys. m2.

mieszkaniowych większości rodzin o dochodach uniemożliwiających uzyskanie kredytu bankowego.

Rynek inwestorów budownictwa mieszkaniowego tworzą przede wszystkim: prywatni deweloperzy, spółdzielnie mieszkaniowe, towarzystwo budownictwa społecznego oraz inwestorzy indywidualni. Najwięcej nowych mieszkań oddają prywatni deweloperzy oraz osoby fizyczne.

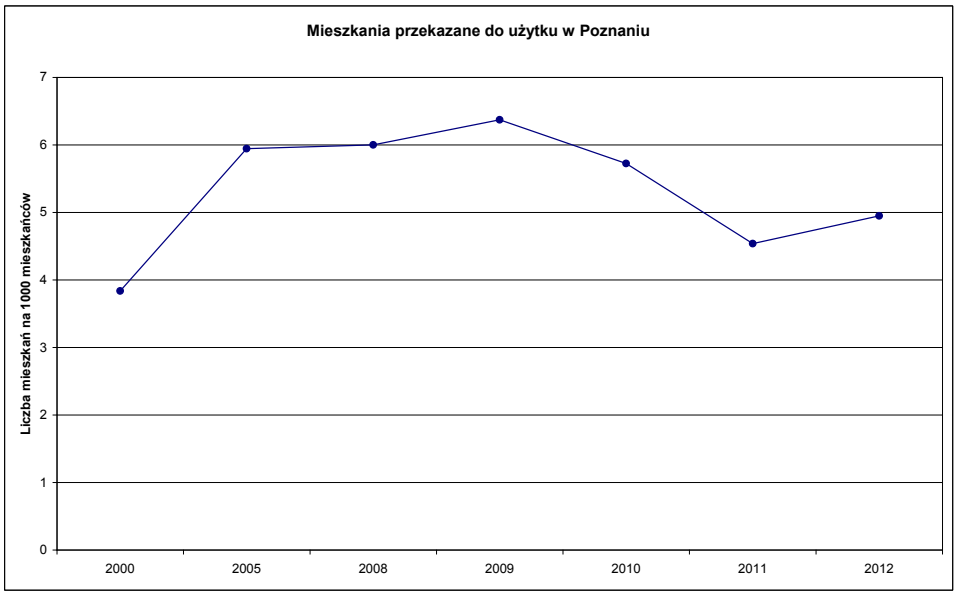
Większość zasobów mieszkaniowych należy do spółdzielni (41%) i osób fizycznych (34%). Zasoby komunalne stanowią 5,4%. Około 80% mieszkań w Poznaniu jest własnością prywatną. Znaczny wpływ na to miała prowadzona w ostatnich latach sprzedaż mieszkań komunalnych, Skarbu Państwa, spółdzielczych i zakładowych.

Wykres 32. Mieszkania w Poznaniu na przestrzeni lat 2000–2012

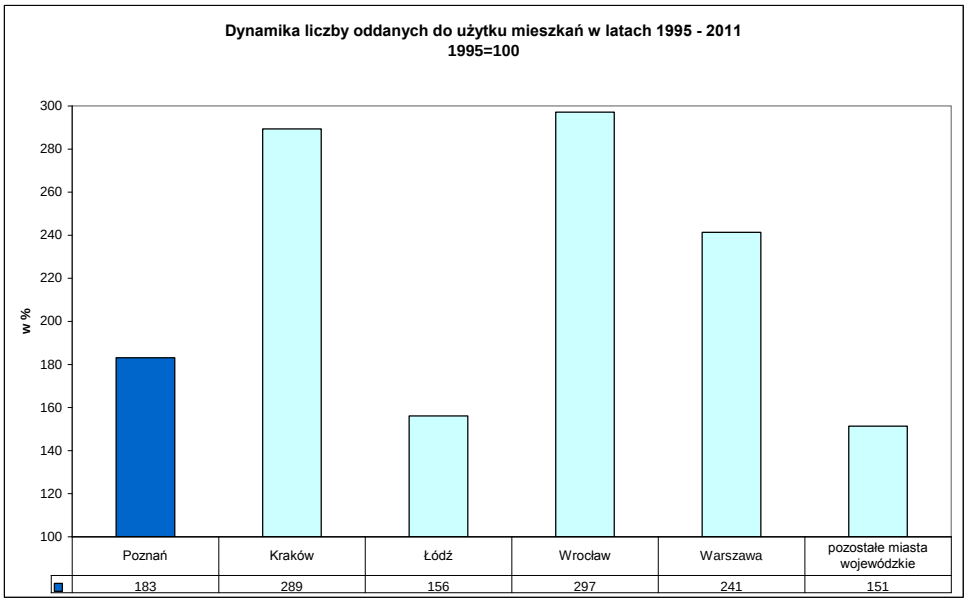
Źródło: GUS, obliczenia własne.

Wykres 33. Mieszkania przekazane do użytku w Poznaniu na przestrzeni lat 2000–2012

Źródło: GUS, obliczenia własne.

Wykres 34. Dynamika liczby oddanych do użytku mieszkań w latach 1995–2011

Źródło: GUS, obliczenia własne.

Główne spostrzeżenia w odniesieniu do diagnozy wyzwania:

- wskazywano na skuteczne przeciwdziałanie gettoizacji jako ważny cel polityki miejskiej, osoby zagrożone wykluczeniem nie powinny być koncentrowane przestrzennie,
- podkreślano problemy wynikające z procesów suburbanizacji oraz gentryfikacji jako wyzwanie dla kształtowania polityki w odniesieniu do dzielnic śródmiejskich,

– wskazywano na problemy i sprzeczności uwikłane w działania rewitalizacyjne, które wymagają przede wszystkim decyzji w kierunku jakich funkcji powinno się rewitalizować poszczególne obszary.

2.3.2. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań

W poprzednim rozdziale poddano ocenie wyzwania w obszarze jakości życia, przed którymi stoi Poznań, określone w 2009 r. – wszystkie z nich pozostają ciągle aktualne, choć co do szczegółów warto zastanowić się nad ich częściową modyfikacją. W niniejszym rozdziale przedstawiono propozycję aktualizacji i rekomendacji zmian w zakresie wyzwań zdefiniowanych w 2009 r. Syntezę rekomendacji zmian w zakresie wyzwań zapisano w tab. 19, natomiast w dalszej części przedstawiono uzasadnienie poszczególnych rekomendacji wraz z analizą SWOT dla nowo zdefiniowanych wyzwań.

Tabela 19. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 r.

WYZWANIA 2009
1. Zahamowanie spadku liczebności ludności miasta Poznania; 2. Wypracowanie systemu działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu; 3. Poprawa zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni miejskiej; 4. Zapewnienie sprawności zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze.
WYZWANIA 2013
1. Utrzymanie dodatniego salda migracji w metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania; 2. Wypracowanie systemu działań mających na celu zapewnienie spójności społecznej mieszkańców Poznania oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; 3. Poprawa zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu; 4. Kreowanie polityki zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze.

Utrzymanie dodatniego salda migracji w metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

Wyzwanie polega na znalezieniu rozwiązań przeciwdziałających negatywnym skutkom spadku ludności miasta. Wieloletnie negatywne zmiany demograficzne w tym zakresie pozostają ściśle związane z trendami migracyjnymi w obrębie aglomeracji prowadzącymi do rozwoju suburbiów poza administracyjnymi granicami miasta. Jest to zbieżne z tendencją rozwojową dużych miast europejskich. Biorąc jednak pod uwagę fakt, iż wyprowadzający się poznaniacy nie tracą związku z miastem (korzystają m.in. z usług edukacyjnych, zdrowotnych, rynku pracy), należy koncentrować się na utrzymaniu pozytywnego salda migracji i wzrostu aglomeracji jako całości oraz efektywnym odpowiadaniu na potrzeby inwestycyjne wynikające z dynamiki migracji wewnątrz-aglomeracyjnych.

Tabela 20. Analiza SWOT dla wyzwania „Utrzymanie dodatniego salda migracji w metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania"

Silne strony	Słabe strony
– Korzystna sytuacja demograficzna aglomeracji jako całości – Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców Poznania z miastem – Niski poziom bezrobocia – Korzystna sytuacja gospodarcza – Silna integracja społeczna regionu – akceptacja dla integracji systemowej – Poznań jako znaczący ośrodek akademicki – znaczna liczba studentów	– Separacja polityki aglomeracyjnej – utrudnienia administracyjne w integracji Poznania i gmin powiatu poznańskiego – Spadek liczby ludności miasta Poznania – Słabe skomunikowanie śródmieścia z suburbiami
Szanse	**Zagrożenia**
– Rozwiązania prawne wzmacniające krajowe polityki aglomeracyjne – Inwestycje transportowe w zakresie komunikacji zbiorowej i indywidualnej – Pozytywne saldo migracji na poziomie aglomeracji – Pozytywne wskaźniki przyrostu naturalnego na poziomie aglomeracji	– Brak implementacji odpowiednich rozwiązań prawnych – Utrzymanie separacji fiskalnej miasta i gmin powiatu poznańskiego – Długotrwałość procesu kształtowania nowych funkcji śródmieścia

Wypracowanie systemu działań mających na celu zapewnienie spójności społecznej mieszkańców Poznania oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r, zaktualizowane w 2013 r.)

Konsultacje społeczne wskazały na korzystny rozwój programów wsparcia dla osób z kategorii społecznych zagrożonych wykluczeniem, wskazywano jednocześnie na zagrożenia dla trwałości i zrównoważonego rozwoju już zapoczątkowanych programów. Należy zatem kontynuować dotychczasowy kierunek oraz formułę działań podejmowanych w odpowiedzi na wyzwanie.

Tabela 21. Analiza SWOT dla wyzwania „Wypracowanie systemu działań mających na celu zapewnienie spójności społecznej mieszkańców Poznania oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym"

Silne strony	Słabe strony
– Relatywnie niski poziom bezrobocia – Dobrze funkcjonujące programy wsparcia dla kategorii zagrożonych wykluczeniem – Skuteczne przeciwdziałania procesom gettoizacji przestrzeni miejskiej	– Brak integracji polityki społecznej i programów rozwiązywania problemów społecznych w perspektywie aglomeracyjnej – Uzależnienie części programów wsparcia od finansowania w ramach programów Unii Europejskiej
Szanse	**Zagrożenia**
– Rozwój programów ekonomii społecznej – Wspieranie programów bezpieczeństwa socjalnego osób starszych	– Starzenie się społeczeństwa – Ustanie zewnętrznego względem budżetu miasta finansowania programów w ramach programów Unii Europejskiej

Poprawa zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

Przestrzeń miasta Poznania obejmuje wiele unikatowych i wartościowych elementów wynikających z systematycznej i wieloletniej implementacji długookresowych założeń urbanizacyjnych. Obecne działania miasta powinny koncentrować się na zapewnieniu trwałości tych rozwiązań i utrzymaniu takich unikatowych lub wartościowych elementów jak: kliny zieleni, tereny rekreacyjne, zabudowa historyczna, obszar śródmiejski oraz układ urbanistyczny osiedli modernistycznych.

Tabela 22. Analiza SWOT dla wyzwania „Poprawa zagospodarowania i wykorzystanie przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu"

Silne strony	Słabe strony
– Ciągłość unikatowych rozwiązań urbanistycznych w rozwoju miasta – Atrakcyjność utrzymywanych rozwiązań z punktu widzenia mieszkańców	– Brak jednolitej koncepcji zagospodarowania przestrzeni w sferze suburbiów – Ograniczone możliwości wpływania na praktyki kształtowania przestrzeni na nowych osiedlach
Szanse	**Zagrożenia**
– Świadomość wagi unikatowych rozwiązań urbanistycznych dla rozwoju miasta – Zrównoważony rozwój aglomeracyjny	– Brak możliwości efektywnej kontroli nad praktykami prywatnych deweloperów – Depopulacja centrum, zmiana centrów zamieszkiwania w obrębie aglomeracji

Kreowanie polityki zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., zaktualizowane w 2013 r.)

Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed zarządzającymi Poznaniem jest zahamowanie niekorzystnych tendencji przejawiających się odpływem mieszkańców miasta do gmin ościennych oraz przenoszeniem drobnej działalności gospodarczej poza granice miasta. Skutkuje to obniżeniem bazy podatkowej budżetu miasta, a tym samym zmniejszeniem potencjału finansowego. Główną przesłanką do podjęcia decyzji o wyborze lokalizacji na obszarach gmin w aglomeracji są korzystniejsze warunki finansowe oferowane przez gminy ościenne. Należy dążyć do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych ludności oraz zapewnienia optymalnych warunków rozwoju działalności gospodarczej – głównie w sferze przestrzennej i administracyjnej. Sprostanie temu wyzwaniu ma na celu przekonanie, iż Poznań jest miastem wygodnym i przyjaznym zarówno do zamieszkania, jak i prowadzenia biznesu.

W świetle przeprowadzonych konsultacji stwierdzono, iż dotychczasowe zapisy strategiczne nie są wystarczające i wymagają nadania im bardziej dynamiczego charakteru.

2.3.3. Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji miasta

W Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 jeden z celów strategicznych określony został jako: „poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta".

W związku z przeprowadzoną wyżej analizą, szczegółowe rekomendacje dotyczące obszarów strategicznej interwencji w zakresie obejmującym analizowany cel strategiczny sformułować można następująco:

- zwiększanie atrakcyjności aglomeracji poznańskiej jako miejsca zamieszkania,
- rewitalizacja oraz redefinicja funkcji podlegających depopulacji dzielnic śródmiejskich,
- racjonalizacja sieci szkół z perspektywy zmieniającej się dystrybucji przestrzennej mieszkańców w obrębie aglomeracji,
- aglomeracyjna integracja infrastruktury transportowej w zakresie komunikacji zbiorowej oraz indywidualnej zapewniająca efektywne połączenia suburbiów z dzielnicami śródmiejskimi.

2.4. Obszar strategiczny: Metropolia

2.4.1. Wprowadzenie

Po wielu trudnych dekadach, polskie miasta weszły na ścieżkę przyspieszonego rozwoju, dzięki któremu mają szanse doścignąć metropolie Zachodniej Europy i zapewnić swoim mieszkańcom wysoką jakość życia. Można zaryzykować wręcz tezę, że nigdy w historii przed polskimi miastami nie rysowały się szanse tak ogromne – a jednocześnie realne. Z jednej strony, po trudnych latach transformacji udało się w Polsce zbudować solidne rynkowe instytucje gospodarcze i demokratyczne oraz instytucje społeczno-polityczne, umożliwiające wzrost wszelkich form aktywności obywateli. Miasta zyskały narzędzia do samodzielnego decydowania o swojej strategii rozwojowej, a ich mieszkańcy do bogacenia się i poszukiwania nowych form czerpania przyjemności z życia.

W niniejszym opracowaniu oprócz danych GUS i literatury w wykorzystane zostały także wnioski z dyskusji przeprowadzonych w czerwcu i wrześniu 2013 r. w ramach spotkań konsultacyjnych.

2.4.2. Weryfikacja i ocena istniejących wyzwań

W Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 wyzwania traktowane są jako problemy i zagadnienia, które należy rozwiązać tak, aby zapewnić miastu nowe impulsy rozwojowe. Dla obszaru Metropolia zidentyfikowano na podstawie analizy stanu istniejącego i zamierzeń, jakie chcemy osiągnąć w trakcie realizacji Strategii trzy wyzwania:

- rozwój współpracy samorządów aglomeracji poznańskiej,
- rozwój funkcji metropolitalnych,
- optymalizacja transportu w mieście oraz aglomeracji poznańskiej.

Dla zapewnienia warunków rozwoju w ramach obszaru Metropolia mają także znaczenie inne wyzwania, np. Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu; Poznań miastem przedsiębiorstw zdolnych do konkurowania na rynku globalnym; Wykreowanie produktu kulturalnego Poznania w związku z realizacją jego funkcji metropolitalnych; Wzbogacenie oferty turystycznej miasta. Wydaje się, że dopiero rozwiązanie problemów związanych z tymi siedmioma wyzwaniami zapewni efekt synergii i umożliwi realizację sformułowanych dla rozwoju Poznania do roku 2030 celów strategicznych w obszarze Metropolia.

Rozwój współpracy samorządów aglomeracji poznańskiej
(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Jednostki administracyjne wchodzące w skład aglomeracji poznańskiej w obliczu pojawienia się w ostatnich latach nowych czynników rozwojowych (globalizacja, metropolizacja, wejście Polski do UE, intensywne procesy suburbanizacji, rozwój gospodarki opartej na wiedzy) stanęły przed wyzwaniem restrukturyzacji modelu zarządzania w oparciu o model *governance* – współzarządzania w wymiarze terytorialnym. Konieczność swoistego przeskalowania zarządzania dotyczy zasadniczo współpracy interkomunalnej, obejmującej cały obszar metropolitalny, szczególnie w zakresie integracji komunikacji publicznej,

planowania przestrzennego, świadczenia usług komunalnych i społecznych (*intercommunal governance*).

Governance to funkcja zarządzania złożonymi organizacjami poprzez koordynowanie działań podmiotów należących do różnych sektorów[49]. Tak rozumiane współzarządzanie, oparte na ścisłej współpracy samorządów z mieszkańcami, reprezentującymi je organizacjami społecznymi a także lokalnym biznesem i środowiskiem naukowym, jest dziś standardem rozwoju wielu nowoczesnych metropolii. Dokumenty rządowe takie, jak: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 czy Założenia Krajowej Polityki Miejskiej formułują jednoznacznie konieczność „tworzenia warunków dla skutecznego, efektywnego i partnerskiego zarządzania rozwojem na obszarach miejskich, w tym w szczególności na obszarach metropolitalnych".

Przed miastem Poznań, jako centrum metropolii stoi wyzwanie nie tylko koordynowania, ale także inicjowania i liderowania współpracy metropolitalnej.

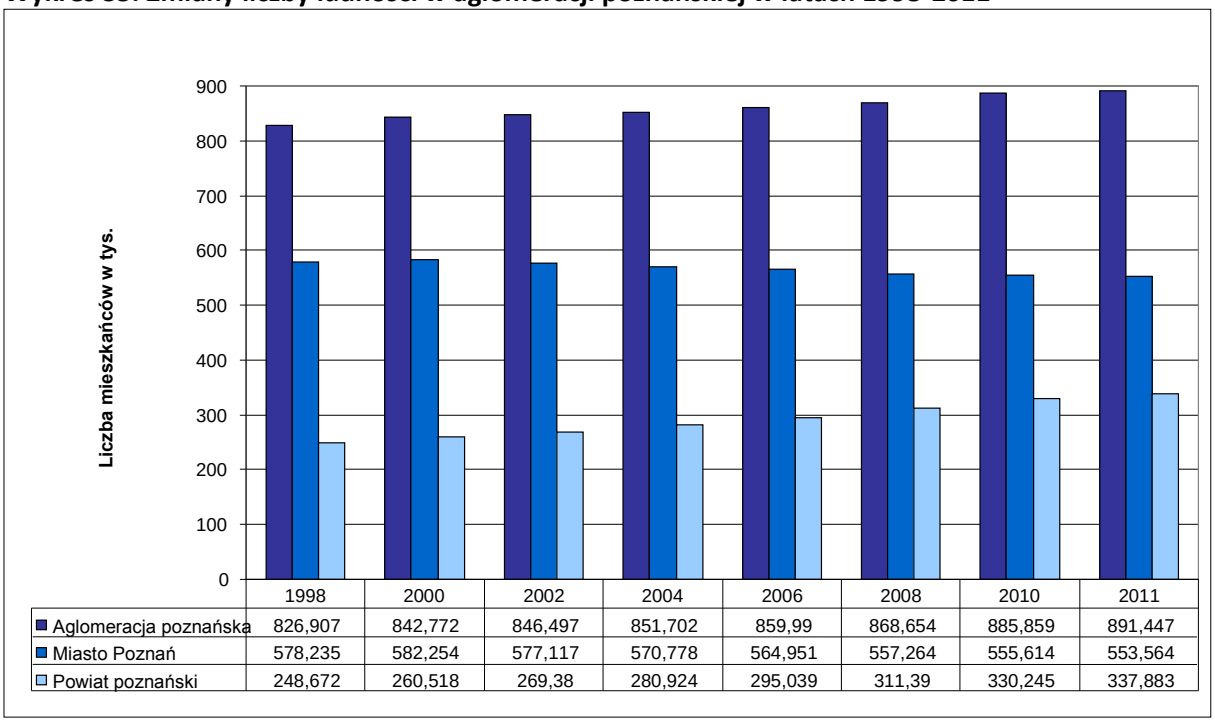
Kwestia integracji zarządzania w obszarach metropolitalnych nie jest jednoznaczna. Z jednej strony mówi się o relacjach między samorządami, które powinny bazować na partnerstwie, czyli tworzyć poziomą sieć współpracy. Nawiązanie do koncepcji *governance* prowadzi jednak również do jej krytyki: m.in. pojawiają się zarzuty niskiej skuteczności poziomych, pozbawionych hierarchicznych układów form współpracy. Stąd też formalne ramy współpracy są nieodzowne, gdyż tylko one mogą zapewnić odpowiedni aparat logistyczny, kompetencje administracyjne i stabilną bazę finansową. Zatem oprócz oddolnej współpracy samorządów powinny istnieć formy ich wsparcia legislacyjnego i finansowego ze strony państwa, o które samorząd Poznania i gmin aglomeracji powinien nieustannie zabiegać.

Aglomeracja poznańska należy do grupy siedmiu najbardziej zurbanizowanych obszarów Polski, obok czterech aglomeracji: warszawskiej, krakowskiej, łódzkiej, wrocławskiej oraz dwóch konurbacji: górnośląskiej i trójmiejskiej. Aglomeracja poznańska to liczące blisko 550 tys. mieszkańców miasto Poznań oraz strefa podmiejska, obejmującą zasadniczo miasta i gminy powiatu poznańskiego. Aglomeracja w granicach określonych przez Stowarzyszenie Metropolia Poznań liczy blisko 960 tys. mieszkańców. Stanowią oni 2,5% ludności kraju i 25% ludności województwa wielkopolskiego.

[49] Izdebski W., 2009, *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju I działalności*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa

Aglomerację poznańską na tle kraju wyróżnia wyjątkowo silne natężenie procesu suburbanizacji (emigracji mieszkańców i lokalizacji podmiotów gospodarczych poza granicami Poznania, w sąsiednich gminach powiatu poznańskiego). Dzięki dynamice gospodarczej i społecznej aglomeracja poznańska notuje stały wzrost liczby mieszkańców. W latach 2000–2011 wyniósł on 5,8 %. Wzrost zaludnienia nie rozkłada się jednak równomiernie w przestrzeni (wyk. 35, tab. 23). Od lat 90 obserwuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Poznania przy eksplozywnym wzroście zaludnienia w gminach powiatu poznańskiego.

Wykres 35. Zmiany liczby ludności w aglomeracji poznańskiej w latach 1998-2011

	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2011
Aglomeracja poznańska	826,907	842,772	846,497	851,702	859,99	868,654	885,859	891,447
Miasto Poznań	578,235	582,254	577,117	570,778	564,951	557,264	555,614	553,564
Powiat poznański	248,672	260,518	269,38	280,924	295,039	311,39	330,245	337,883

Źródło: Urząd Miasta Poznania na podstawie GUS.

Tabela 23. Zmiany liczby ludności w aglomeracji poznańskiej w latach 2000-2011

Jednostka administracyjna	Liczba ludności w 2000 r.	Liczba ludności w 2011 r.	Dynamika zmian w %
Buk	11622	12297	5,8
Czerwonak	21522	26285	22,1
Dopiewo	10702	19391	81,2
Kleszczewo	4689	6384	36,1
Komorniki	11677	20890	78,9
Kostrzyn	15139	17242	13,9
Kórnik	14955	21495	43,7
Luboń	23589	30066	27,5
Mosina	23570	28515	21,0
Murowana Goślina	15107	16530	9,4

Pobiedziska	15038	18368	22,1
Puszczykowo	8983	9812	9,2
Rokietnica	7729	13294	72,0
Stęszew	13414	14600	8,8
Suchy Las	10129	15253	50,6
Swarzędz	36513	45160	23,7
Tarnowo Podgórne	16140	22301	38,2
Powiat poznański	260518	337883	29,7
Poznań	582254	553564	-4,9
Aglomeracja	842772	891447	5,8

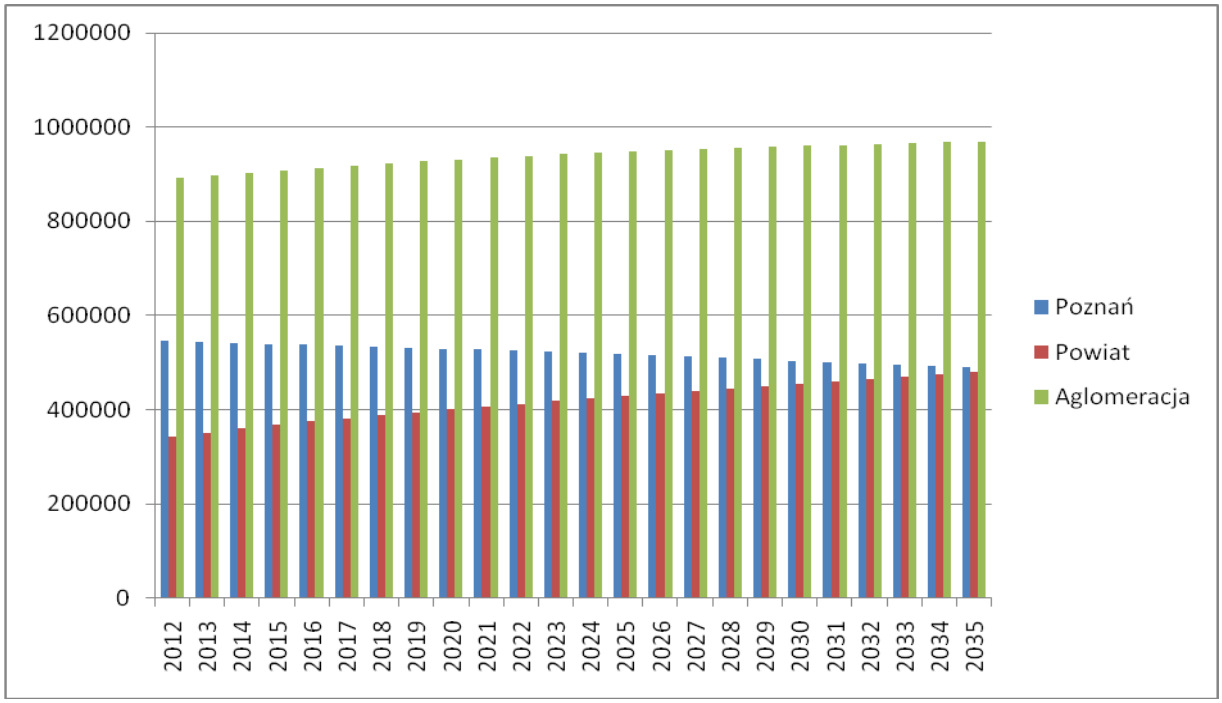
Źródło: Obliczenia własne na podstawie BDL GUS.

W 2000 r. Poznań liczył 582 tys., a powiat poznański 260,5 tys. stałych mieszkańców. W 2011 r. odpowiednio liczby wynosiły 553,5 tys. i 337,9 tys. mieszkańców. Ubytek ludności w mieście o 30 tys. został w skali aglomeracji zrekompensowany z dużą nadwyżką przez przyrost zameldowanych w powiecie o blisko 80 tys.

W latach 2000–2010 w śródmieściu Poznania ubyło tyle mieszkańców, ile przybyło w dwóch gminach podmiejskich: Dopiewo i Komorniki. Do najbardziej wyludniających się dzielnic Poznania należą: Stare Miasto, Łazarz i Wilda, gdzie ubytki w ciągu dekady przekraczają 10 % populacji. Najwięcej ludności przybywa w pierwszym pierścieniu gmin aglomeracji. W ostatniej dekadzie najsilniejszy wzrost zaludnienia miał miejsce w gminach: Dopiewo (o 81,2 %), Komorniki (78,9 %), Rokietnica (72 %) i Suchy Las (50,6 %). Przeciętnie w gminach powiatu poznańskiego przyrost liczby ludności w latach 2000–2011 wyniósł 29,7 %.

Prognoza demograficzna do 2035 r. opracowana przez Główny Urząd Statystyczny, pozwala określić tendencje demograficzne, które zachodzić będą w najbliższych 20 latach w mieście i w powiecie poznańskim (wyk. 36).

Wykres 36. Prognoza zmian liczby ludności do 2035 roku (wg GUS)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS.

Według prognozy w 2035 r. liczba mieszkańców aglomeracji poznańskiej wyniesie 969 536 osób, co oznacza wzrost zaludnienia o 10,3 % w stosunku do 2010 r. W tym czasie przewiduje się spadek zaludnienia Polski o 5,8 %.

Na obszarze aglomeracji poznańskiej będzie postępować relokacja ludności z miasta Poznania na obszary podmiejskie. W 2035 r. w Poznaniu będą mieszkać 489 522 osoby (ubytek w stosunku do 2010 r. o 11,3 %) a w 17 gminach podmiejskich - 480 014 (wzrost o 46,7 %). Oznacza to, że za 20 lat liczba ludności Poznania niemalże zrówna się z liczbą mieszkańców dynamicznie rozwijającego się pod względem demograficznym powiatu poznańskiego. Udział ludności zamieszkujących miasto Poznań w aglomeracji poznańskiej zmniejszy się z 62% w 2010 r. do 50% w 2035 r.

Kwestia integracji zarządzania w obszarach metropolitalnych, pojawia się szczególnie dotkliwie[50], gdy zwalnia się tempo inkorporacji nowych obszarów przez miasto centralne i nie ma szans na zmiany jego zewnętrznych granic. Tak jest w przypadku Poznania, którego granic nie można już arbitralnie powiększać. Czynnik ten w dużym stopniu determinuje cały proces suburbanizacji. W jej wyniku w aglomeracji poznańskiej dochodzi do znaczących przekształceń funkcjonalnych i przestrzennych.

[50] Soja E., 2000, *Postmetropolis: Critical Studies of Cities and Regions*, Blackwell Publishers Ltd

Do najważniejszych trendów rozwojowych zaliczyć należy (Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej, 2012):

- zmniejszanie się liczby ludności miasta Poznania, głównie wskutek emigracji na rzecz terenów podmiejskich,
- silny rozwój budownictwa mieszkaniowego w gminach podmiejskich, przybierający niejednokrotnie postać *urban sprawl*, czyli rozlewania się zabudowy poza zwarte osiedla,
- dynamiczne zmiany w środowisku pod wpływem antropopresji, prowadzące do zmniejszania się powierzchni biologicznie czynnych i lokalizacji zabudowy przy terenach cennych przyrodniczo,
- dekoncentracja funkcji miasta, w tym głównie produkcyjnych i logistycznych, na obszary podmiejskie,
- wzrost liczby miejsc pracy poza miastem, zarówno w sferze produkcyjnej, jak i usługowej,
- rozwój zjawiska migracji wahadłowych między miejscem pracy, zamieszkania i usług, nie tylko z obszaru podmiejskiego do Poznania, ale także z miasta do sąsiednich gmin,
- rozwój motoryzacji indywidualnej, za którym nie nadąża rozwój infrastruktury transportowej,
- narastanie problemów transportowych, uniemożliwiający sprawne podróżowanie w obrębie aglomeracji,
- rosnące dochody gmin podmiejskich z tytułu podatków, stopniowa utrata dochodów przez miasto centralne w związku z osiedlaniem się mieszkańców (podatników) i podmiotów gospodarczych poza jego granicami,
- dysproporcje pomiędzy miejscami korzystania z usług a miejscami zamieszkania i płacenia podatków,
- utrzymywanie przez miasto centralne placówek usługowych i infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym, z której korzystają mieszkańcy całej aglomeracji.

Diagnozując sytuację w zakresie rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej należy zwrócić uwagę na szereg negatywnych zjawisk, których eskalacja w dłuższym okresie czasu może doprowadzić do osłabiania jej potencjału z negatywnymi skutkami dla środowiska przyrodniczego i warunków życia przyszłych pokoleń mieszkańców aglomeracji. Niemal wszystkie gminy podmiejskie wokół Poznania wybrały drogę silnego rozwoju

przestrzennego, czyniąc z tych działań nawet swoje hasło promocyjne. W efekcie w wymiarze przestrzennym obszary aglomeracji stanowią niezwykle dynamiczny układ, kształtowany przez proces intensywnej suburbanizacji.

Zestawienie istniejących dokumentów planistycznych w gminach nie pozwala na stwierdzenie, że zawarte w nich rozwiązania przestrzenne przyczynią się w pełnym zakresie do poprawy transportu, optymalizacji rozmieszczenia podstawowych funkcji na obszarze metropolii oraz ograniczenia zjawiska rozlewania się zabudowy przy stosunkowo niskiej intensywności.

System zarządczy i planistyczny aglomeracji miejskich może i powinien funkcjonować w sposób nieco zmodyfikowany w stosunku do standardowych rozwiązań prawnych w państwie. W obliczu ciągnących się od długiego czasu prac nad projektem ustawy metropolitalnej, w najbliższych latach planowanie i zarządzanie rozwojem aglomeracji powinno opierać się przede wszystkim na oddolnej i dobrowolnej współpracy samorządów lokalnych, przy wsparciu samorządu województwa oraz lokalnego biznesu, organizacji społecznych i środowiska akademickiego.

Konkurencja o mieszkańców i płatników PIT pomiędzy miastem centralnym a gminami podmiejskimi jest realnym faktem, nawet jeżeli nie wynika ze świadomie nakierowanej na taką rywalizację polityki władz samorządowych[51]. Sam fakt istnienia takiej konkurencji nie jest niczym nagannym, a w świetle koncepcji wyboru publicznego (*public choice)* w odniesieniu do np. niektórych usług prowadzi, szczególnie w krótkiej perspektywie do poprawy ich funkcjonowania. Istnieje jednak cala gama powodów, dla których współdziałanie a nie konkurencja przyczynia się do zwiększania efektywności zarządzania publicznego i poprawy jakości życia mieszkańców całej aglomeracji. Należą do nich:

- integracja działań w rozwiązywaniu problemów przekraczających granice pojedynczych jednostek terytorialnych,
- integracja planowania przestrzennego w skali ponadlokalnej,

[51] Mikuła Ł., 2013. *Polityka przestrzenna a rozwój aglomeracji: pomiędzy konkurencją a integracją. W: Kształtowanie współczesnej przestrzeni miejskiej.* Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego (w druku).

– stworzenie podstaw do prowadzenia zintegrowanego zarządzania terytorialnego w dziedzinach przekraczających możliwości kompetencyjne, finansowe, organizacyjne i kadrowe istniejących jednostek terytorialnych,

– osiąganie korzyści przewagi kooperacyjnej, podniesienie efektywności działań oraz zmniejszenie ich kosztów w skali metropolitalnej (np. wspólne świadczenie usług, promocja),

– pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych (w tym unijnych) na realizację zadań aglomeracyjnych,

– prowadzenie analiz społeczno-gospodarczych w skali całej aglomeracji, wytyczanie kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego, budowanie strategii rozwoju,

– zbieranie i harmonizację bazy danych w skali metropolitalnej (obszary metropolitalne jako osobne jednostki w ramach statystyki publicznej).

Należy nadmienić, że obok korzyści związanych z integracją zarządzania terytorialnego w aglomeracjach miejskich należy też wspomnieć o jej barierach i ograniczeniach, takich jak[52]:

– utrata części niezależności gmin w zakresie zarządu sprawami lokalnymi, w tym ograniczenie władztwa Poznania na swoim terytorium w sprawach dotyczących całej aglomeracji (np. ustalanie cen biletów w zintegrowanym terytorialnie transporcie publicznym),

– konieczność wypracowania konsensusu w ramach autonomicznych dotąd polityk rozwojowych i planistycznych (korzyści odnoszone przez gminy nie będą jednakowe we wszystkich sferach i nie zawsze w jednakowym czasie),

– solidarne ponoszenie kosztów związanych z funkcjonowaniem obszaru aglomeracji jako całości (co zaburza dotychczasowe zasady finansowania np, inwestycji lub świadczenia opłat za korzystanie ze wspólnej aglomeracyjnej infrastruktury),

– konieczność budowania nowego typu tożsamości i myślenia aglomeracyjnego wśród mieszkańców („myśl metropolitalnie, działaj lokalnie”).

Mimo istniejących barier prawno-organizacyjnych oraz politycznych a nawet mentalnych, wymienione powyżej zasadnicze przesłanki spowodowały podjęcie przez

[52] Kaczmarek T., Mikuła Ł., 2007, *Ustroje terytorialno-administracyjne obszarów metropolitalnych w Europie*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.

samorządy aglomeracji poznańskiej w ostatnich latach szeregu działań i projektów integracyjnych.

Głównymi wyznacznikami „poznańskiej ścieżki integracji metropolitalnej" są:

- podjęcie intensywnej oddolnej współpracy jednostek samorządu miasta Poznania i starostwa powiatowego, polegające m.in. na fuzji niektórych sfer zarządzania (np. wspólna administracja w zakresie opieki społecznej i rynku pracy),
- tworzenie międzygminnych związków komunalnych,
- opracowanie wspólnej strategii rozwoju,
- sformalizowanie współpracy poprzez utworzenie Stowarzyszenia Metropolia Poznań, jednostki koordynującej wdrażanie strategii,
- wdrażanie, stosownie do możliwości finansowych i organizacyjnych samorządów, wybranych programów strategicznych (infrastrukturalnych, gospodarczych i społecznych),
- szeroka współpraca z organizacjami przedsiębiorców i organizacjami społecznymi, przy wsparciu poznańskiego środowiska akademickiego.

Rozwój funkcji metropolitalnych

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r.)

Współczesny rozwój społeczno-gospodarczy należy rozpatrywać głównie w dwóch procesach:

- Globalizacji gospodarki otwartej na nieograniczony barierami politycznymi i celnymi przepływ kapitału, dóbr, usług, wiedzy i ludności; zajęcie konkurencyjnej pozycji umożliwia rozwinięta sieć informacyjna oraz coraz sprawniejsze systemy transportu, zdolne sprostać zindywidualizowanym potrzebom,
- Metropolizacji**,** czyli koncentracji ludności na obszarach silnie zurbanizowanych (metropolitalnych), na których olbrzymi potencjał ludzi i gospodarki oraz coraz większe jej zróżnicowanie kreuje nowe potrzeby i wymagania, gdzie przyśpieszonej dynamice zmian życia społecznego i gospodarczego towarzyszą działania na rzecz poprawy warunków życia ludności oraz podnoszenia funkcjonalności miast.

Metropolizacja jest jednym z najważniejszych wyznaczników współczesnego modelu rozwoju. Większość wielkich miast krajów wysoko rozwiniętych i niektóre z wielkich miast

krajów rozwijających się, stało się ośrodkami nowoczesnej, wysoko wydajnej gospodarki o dominacji usług – w tym naukowych, doradczych, finansowych, publikacyjnych i medialnych. Ośrodki te są siedzibami zarządów globalnych korporacji, stając się centrami podejmowania decyzji o zasięgu międzynarodowym, często ogólnoświatowym. Są to jednocześnie miejsca, w których rodzą się nie tylko innowacje technologiczne, ale także nowe wzorce kulturowe, style życia i wartości. Metropolie są dobrze skomunikowane ze światem. Ich zasoby kulturowe powodują, iż są atrakcyjnymi miejscami odwiedzin, przyciągając turystów z całego niemal świata, w tym szczególnie turystów „biznesowych".

Metropolizacja jest to proces podejmowania w skali ponadnarodowej przez duże miasta funkcji kierowniczych w sferze gospodarczej oraz politycznej, a także funkcji wzorcotwórczych w kulturze. Metropolią w wymiarze europejskim jest miasto, które liczy co najmniej 500 000 mieszkańców i charakteryzuje się takimi cechami jak: bardzo dobra dostępność komunikacyjna, wysoka jakość usług, koncentracja instytucji o ponadregionalnym znaczeniu, potencjał innowacyjny w zakresie technicznym, ekonomicznym, społecznym, politycznym i kulturalnym oraz wyjątkowość i specyfika miejsca.

Przyjmowana w polskich studiach nad metropoliami wartość 500 tys. mieszkańców traktowana jest jako niezbędne minimum dla skutecznego wykreowania funkcji metropolitalnych. Kryterium wielkościowe nie jest jedynym ani wystarczającym miernikiem identyfikacji metropolii[53]. W wymiarze krajowym metropolizacja oznacza świadczenie w danym ośrodku usług najwyższego rzędu, bowiem metropolia jest z całą pewnością, także ośrodkiem ponadregionalnym. Chodzi tu przede wszystkim o usługi w sferze: obsługi finansowej, edukacji, nauki, kultury, rozrywki, transportu i komunikacji (zwłaszcza międzynarodowej). Wymiar globalny istnienia metropolii to przede wszystkim funkcjonowanie firm globalnych i coraz to nowsze inwestycje zagraniczne, przyciągnięte przez występujące w metropolii czynniki rozwoju. To także przyczyniające się do wzrostu znaczenia metropolii, ciągle rozwijane powiązania globalne.

W przypadku miast polskich można odpowiedzialnie mówić o wykształconym i rozwijającym się obszarze metropolitalnym Warszawy oraz o tworzących się obszarach metropolitalnych Poznania, Wrocławia, Krakowa, Trójmiasta i Katowic, a w perspektywie Łodzi,

[53] Jałowiecki B., 2010, *Metropolie XXI wieku w: Europejskie wyzwania dla polskich regionów*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Szczecina i Lublina. Charakterystyczny dla współczesnego świata proces metropolizacji toczy się zatem także na ziemiach polskich, choć przebiega z pewnym opóźnieniem i mniejszą dynamiką w stosunku do metropolii światowych[54].

Rozwój metropolii nabiera praktycznego znaczenia w obliczu polityki regionalnej Unii Europejskiej. To właśnie obszary metropolitalne w kolejnych latach mają być beneficjentami środków wspierających w ramach ITI (Integrated Territorial Investment). W przygotowywanej nowej polityce spójności 2014-2020 „Europa stawia na miasta". Choć dziś 80 % Europejczyków mieszka w miastach, do tej pory Unia nie koncentrowała się (w odpowiednim do skali problemów zakresie) na tych obszarach. W nowej polityce spójności ma się to zmienić, a jednym z kluczowych programów mają być zintegrowane inwestycje terytorialne adresowane do funkcjonalnych obszarów miejskich. Komisja Europejska proponuje utworzenie specjalnego funduszu oraz specjalnej platformy wymiany doświadczeń dla blisko 300 miast europejskich.

Wybrane funkcje metropolitalne

W Programie Metropolitalny Poznań, zawartym w Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030 oraz w programie 3.1.3. Strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej, zakłada się identyfikację kluczowych branż metropolitalnych, co z kolei umożliwia odpowiednią reakcję na procesy zachodzące w gospodarce krajowej i międzynarodowej. W aglomeracji poznańskiej wykształciło się wiele firm i instytucji związanych z różnymi typami funkcji metropolitalnych, o charakterze regionalnym, krajowym i międzynarodowym. Na poznańskim obszarze metropolitarnym zidentyfikowano łącznie 2469 firm i instytucji o takiej skali działania, co stanowi około 1,8 % ogółu wszystkich podmiotów gospodarczych w aglomeracji. Oznacza to, że 2 podmioty na 100 mają charakter ponadregionalny i powiązania z rynkiem globalnym. Najwięcej (1171) podmiotów przynależy do funkcji ośrodka biznesu, a dalej w kolejności do funkcji „gateway" (568 podmiotów), funkcji ośrodka nauki i innowacji (306 firm) funkcji kulturalnej (193) i decyzyjnej (131) (Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej, 2012).

Zdecydowana większość funkcji metropolitalnych zlokalizowanych jest w Poznaniu (1940 jednostek, 79 % w skali aglomeracji). Poznań posiada funkcje silnego ośrodka krajowego z kilkoma funkcjami o znaczeniu międzynarodowym, przede wszystkim europejskim. Do takich funkcji należą w pierwszym rzędzie funkcje targowe, przemysłowe

[54] Smętkowski M. i in., 2008, *Metropolis and its Regions - New Relations in the Information Economy*, European Planning Studies

(produkcja na rynek europejski a nawet globalny), funkcje akademickie oraz funkcje węzła transportowego.

Międzynarodowe Targi Poznańskie

Od 1921 r. wizytówka gospodarczą Poznania na rynku krajowym, a od 1925 r. także międzynarodowym są Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o. (MTP), w których Miasto jest udziałowcem. Na przestrzeni ostatnich lat mimo olbrzymiej konkurencji zagranicznej i rosnącej konkurencji krajowej pozycja MTP na mapie targowej i nie tylko nie osłabła, ale uległa wzmocnieniu.

Według danych Polskiej Izby Przemysłu Targowego MTP utrzymały czołową pozycję na rynku targowym w Polsce, zarówno pod względem wielkości sprzedanej powierzchni wystawienniczej i liczby wystawców, jak i liczby zwiedzających. Poznańskie Targi uplasowały się na 25. miejscu pod względem wielkości posiadanej infrastruktury w Europie, a w Polsce pozostały jedynym centrum wystawienniczym dysponującym ponad 10 ha zadaszonej powierzchni wystawienniczej. Poznań – jako jedyny ośrodek w Polsce – został ponadto ujęty w światowym rankingu miast targowych AUMA.

W 2012 r. MTP zorganizowały 66 imprez targowych, w których uczestniczyło ponad 11 tys. wystawców (w tym około 3 tys. zagranicznych) z 68 krajów świata (o 10,6% więcej niż w 2011 r.). Targi posiadają około 60 % udziałów w rynku targowym w Polsce. MTP należą do organizacji skupiających liderów targowych z całego świata (UFI - Światowe Stowarzyszenie Przemysłu Targowego i Centrex - Międzynarodowy Związek Statystyk Targowych). Wśród zorganizowanych imprez targowych szczególnie dużym zainteresowaniem wystawców zarówno krajowych, jak i zagranicznych, cieszyły się: Budma, ITM Polska i Tour Salon. MTP wynajęły w 2012 r. ogółem ponad 412 tys. m^2 powierzchni wystawowej (o 29,8% więcej niż przed rokiem), z tego 312,6 tys. m^2 w pawilonach i 99,6 tys.m^2 na terenach otwartych. Największymi imprezami pod względem sprzedanej powierzchni były: Eko Las, Polskie Zboża, Polagra – Premiery, Motor Show, Budma, ITM Polska, Drema. Targi w 2012 roku odwiedziło 493 tys. osób (o 10,6% więcej niż w 2011 r.). Najliczniej odwiedzanymi imprezami były: Motor Show (46,8 tys.); Budma, CBS, Bumasz, Glass (41,1 tys.); Polagra – Tech, Polagra – Food, Polagra – Gastro, Invest – Hotel, Taropak (38,8 tys.).

MTP, dysponujące 16 przestrzennymi, klimatyzowanymi pawilonami oraz 77 klimatyzowanymi doskonale wyposażonymi salami konferencyjnymi, zorganizowały w 2012 r. poprzez Poznań Congress Center ponad 1,6 tys. konferencji i kongresów, w których

uczestniczyło 539 tys. osób z całego świata. Targi Poznańskie posiadają 16 pawilonów o wysokim standardzie i dużej powierzchni oraz 81 nowoczesnych sal konferencyjnych, w tym jedną z najnowocześniejszych w Polsce „Salę Ziemi".

Port lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego.

Międzynarodowy port lotniczy Poznań-Ławica to jedno z najstarszych lotnisk w Polsce, obecnie wyznaczający dostępność Poznania w skali Europy i świata. Funkcja *gateway* we współczesnej gospodarce jest kluczowa, a rozwój portu lotniczego w Poznaniu jest dowodem na podniesienie rangi tej funkcji z krajowej do międzynarodowej.

Pod względem liczby odprawianych pasażerów, jak też pod względem liczby operacji lotniczych jest to obecnie 6. polski port lotniczy za warszawskim Okęciem, krakowskimi Balicami, gdańskim Rębiechowem, katowickimi Pyrzowicami i wrocławskimi Strachowicami. Z pewnością nie jest to pozycja satysfakcjonująca, biorąc pod uwagę potencjał gospodarczy Poznania i Wielkopolski Jedną z przyczyn tego stanu rzeczy była do niedawna słaba jak na warunki europejskie infrastruktura portu (mały terminal pasażerki, brak równoległej drogi kołowania dla samolotów) oraz polityka transportowa państwa, preferująca przez dziesiątki lat rozwój centralnego portu lotniczego w Warszawie. Na słabość poznańskiego lotniska wpływa również silna pozycja portów lotniczych w Warszawie i Berlinie i szybkie połączenie autostradowe Poznania z tymi miastami.

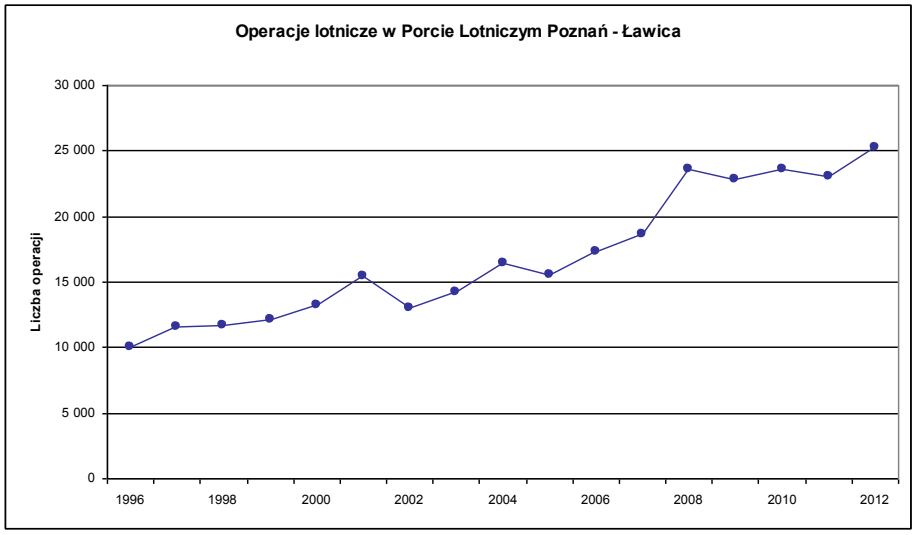
Od Euro 2012 znacznej poprawie uległa infrastruktura lotniska (rozbudowa terminala pasażerskiego, droga kołowania, dodatkowe miejsca postojowe), którego zdolność przewozowa szacowana jest obecnie na 3,5 mln pasażerów (przed modernizacją na 1 mln). Lotnisko w Poznaniu posiada obecnie 7 regularnych połączeń tradycyjnych (Warszawa, Frankfurt nad menem, Dusseldorf, Kopenhaga, Monachium, Dubrownik, Zadar) oraz 18 połączeń realizowanych przez tanie linie lotnicze (m.in. Burgas, Barcelona, Bristol, Edynburg Liverpool, Londyn, Oslo, Paryż, Rzym i Sztokholm). W sezonie letnim w ofercie biur podróży znajdowało się 29 kierunków czarterowych do Bułgarii, Chorwacji, Egiptu, Grecji, Hiszpanii, Maroka, Portugalii i Turcji (tab. 24 i wyk. 37).

Tabela 24. Połączenia i pasażerowie na lotnisku-Ławica w latach 2009-2012

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ławica, liczba połączeń lotniczych	26	25	31	34
Liczba pasażerów	1 271 757	1 419 121	1 463 468	1 595 221

Źródło: Port Lotniczy Ławica

Wykres 37. Operacje lotnicze w porcie Ławica w latach 1996-2012

Źródło: Port Lotniczy Ławica

W prognozie dla portu lotniczego Poznań-Ławica na lata 2010 – 2034 przewiduje się zwiększenie udziału pasażerów korzystających z przewoźników niskokosztowych do około 61,5%, natomiast udział przewoźników czarterowych ma spaść do 21%, podobnie jak tradycyjnych do około 16,8%, przy równoczesnym nieznacznym wzroście general aviation do 0,7%. Wraz z rosnącą zamożnością wzrasta skłonność do spędzania wakacji za granicą i rola przewoźników czarterowych w kreowaniu ruchu na poznańskim lotnisku może mimo prognoz rosnąc. Jak wynika z badań, najwięcej pasażerów korzysta z transportu lotniczego w celach turystycznych i odwiedzin u rodziny i znajomych (71,3%), a coraz mniej lata w celach biznesowych (18,6%) i dolatuje do miejsca zatrudnienia (10%). W przypadku tradycyjnych linii lotniczych pasażerowie wylatujący z Poznania w celach służbowych stanowią 60%, a niskokosztowych jedynie 11,7%[55].

Funkcje akademickie Poznania

Możliwości rozwoju Poznania jako metropolii wiążą się przede wszystkim z funkcją ośrodka nauki i innowacji. Liczba uczelni, kierunków studiów oraz studentów świadczy o wysokim stopniu rozwoju funkcji akademickiej. Zdecydowanie gorzej jest w przypadku działalności innowacyjnej. Chociaż na terenie aglomeracji funkcjonują parki technologiczne i inkubatory przedsiębiorczości, to jednak ich działalność jeszcze w niewielkim stopniu ma wpływ na liczbę przedsiębiorstw innowacyjnych. Zidentyfikowane skupiska działalności związanych z funkcją innowacyjną wskazują, że w tej dziedzinie istotnym czynnikiem są

[55] Regionalne porty lotnicze w Polsce, 2011.

korzyści aglomeracji, dlatego na tych obszarach powinny powstawać nowe jednostki. Do rozwoju kreatywności konieczny jest także rozwój funkcji kulturalnej, która reprezentowana jest na tym poziomie tylko w Poznaniu.

Poznań należy do grupy największych i najbardziej cenionych ośrodków nauki w Polsce. Decyduje o tym przede wszystkim silnie rozwinięty sektor akademicki (8 uczelni publicznych i 19 niepublicznych). Istotną rolę pełnią również placówki Polskiej Akademii Nauk (PAN – 5 instytutów) oraz liczne jednostki badawczo-rozwojowe (JBR).

Dotychczasowe, prowadzone przez Bajerskiego (2012) badania wykazały, że Poznań zajmuje 3 miejsce w Polsce pod względem potencjału naukowego. Pozycję tę Poznań zachowuje w ujęciu większości spośród głównych mierników opisujących potencjał naukowy: pozyskanego finansowania badań naukowych w ramach projektów badawczych własnych MNiSW, uczestnictwa w Programach Ramowych Unii Europejskiej, ale także posiadanych uprawnień do nadawania stopni naukowych, jak i nadanych tytułów naukowych profesora. Wyżej od Poznania plasują się tylko dominująca w polskiej nauce Warszawa i Kraków. Na uwagę zasługuje jednak dopiero czwarta pozycja Poznania w ujęciu publikacji w najbardziej prestiżowych czasopismach świata (indeksowane na Web of Science), nie tylko za Warszawą i Krakowem, ale także Wrocławiem (tab. 25). Niższa, niż w przypadku pozostałych miast, pozycja Poznania wynika zapewne w dużej mierze z relatywnie niskiego (w zestawieniu z największymi ośrodkami nauki w Polsce) umiędzynarodowienia badań. Niespełna 30% artykułów publikowanych przez poznańskich naukowców są to publikacje przygotowane wespół z badaczami zagranicznymi. Wydaje się, że poznańscy naukowcy w zbyt małym stopniu wykorzystują możliwość prowadzenia badań w ramach międzynarodowych zespołów i sieci naukowych. Istniejący w tym względzie potencjał potwierdza m.in. wysoka w skali kraju liczba zespołów uczestniczących w Programach Ramowych Unii Europejskiej.

Tabela 25. Potencjał naukowy Poznania na tle innych dużych miast kraju

Miasto	Finansowanie projektów MNiSW	Skuteczność pozyskiwania projektów MNiSW	Uczestnictwo w 6. i 7. PR UE	Uprawnienia dr i dr hab.	Nominacje prof.	Publikacje na WoS	Średnia pozycja
Warszawa	1	1	1	1	1	1	1,0
Kraków	2	3	2	2	2	2	2,2
Poznań	**3**	**2**	**3**	**3**	**3**	**4**	**3,0**
Wrocław	4	4	5	4	4	3	4,0

Łódź	5	7	6	5	5	5	5,5
Gdańsk	6	8	4	6	8	6	6,3
Lublin	7	9	9	7	7	7	7,7
Katowice	9	6	7	8	6	8	7,3
Szczecin	8	10	8	9	9	9	8,8
Białystok	10	5	10	10	10	10	9,2
Bydgoszcz	11	11	11	11	11	11	11,0

Źródło: Bajerski, 2012.

W skali Europy, biorąc pod uwagę miasta o liczbie ludności porównywalnej z Poznaniem, Poznań jest ośrodkiem przeciętnym (plasuje się na 22 miejscu w grupie 39 miast w przypadku publikacji na Web of Science i na 24 miejscu w przypadku uczestnictwa w Programach Ramowych Unii Europejskiej). Zauważa się jednak, że pozycja Poznania jest różna w poszczególnych dyscyplinach nauki. Spośród 6 analizowanych dyscyplin, zaznacza się przede wszystkim 8 miejsce Poznania w dziedzinie chemii oraz 14 miejsce w przypadku nauki o materiałach i 15 miejscu w dziedzinie nauk inżynieryjnych.

Optymalizacja transportu w mieście oraz aglomeracji poznańskiej

(Wyzwanie sformułowane w 2009 *r.*)

Transport jest jednym z najważniejszych dziedzin funkcjonowania aglomeracji miejskich, a wśród potrzeb zbiorowych, których zaspokajanie należy do sfery publicznej, znajduje się na czołowym miejscu. Zapóźnienia w sferze transportu przez lata odbijały się na tempie rozwoju gospodarczego Polski, w tym także największych miast. Ich likwidacja stała się jednym z priorytetów rozwoju cywilizacyjnego kraju i jednym z najważniejszych wyzwań rozwoju aglomeracji miejskich.

Transport zarówno indywidualny, jak i publiczny na obszarach wielkomiejskich pełni wielorakie funkcje, stając się swoistym krwioobiegiem każdej aglomeracji. Trudno dzisiaj sobie wyobrazić sprawnie funkcjonującą metropolię, którą ogranicza dostępność transportowa i słaba jakość infrastruktury i organizacji transportu. Osiągalność danego miejsca jest jednym z absolutnie podstawowych czynników lokalizacji, która określa dostępność do rynku pracy, czy usług. Znane są przypadki miast, którym znakomite funkcjonowanie transportu pomogło we wzniesieniu się na wyższy poziom rozwoju społeczno – gospodarczego. Wiele miast zachodnioeuropejskich od lat 60. XX w. podjęło

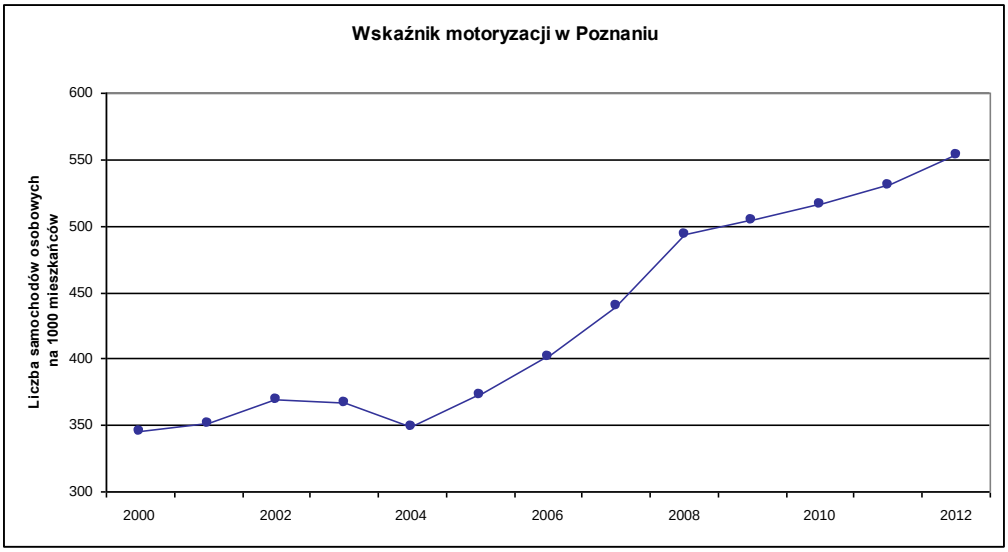
wysiłek integracji funkcjonalnej i przestrzennej transportu w postaci metropolitalnych związków transportowych. Dotychczasowe studia wskazują, ze integracja przestrzenna transportu na całym obszarze wielkomiejskim stanowi dziś standard w obszarach metropolitalnych i przyczynia się do znaczącej poprawy jakości życia ich mieszkańców. Mieszkańcy Poznania i okolicznych gmin wskazują na transport jako na najważniejszy dla nich problem o charakterze aglomeracyjnym, w którego rozwiązanie zaangażowane i intensyfikowane powinny być działania władz samorządowych.

Rozwój procesów suburbanizacyjnych w aglomeracji poznańskiej spowodował znaczący wzrost przemieszczeń zarówno osób, jak i towarów, co stawia nowe wyzwania zarówno w zakresie rozwoju infrastruktury drogowej i szynowej, jak i zarządzania transportem publicznym. Szacuje się, że w latach 2000 – 2012 wielkość przemieszczeń przy wykorzystaniu samochodu w aglomeracji poznańskiej wzrosła o 100%. Poznań i powiat poznański charakteryzuje bardzo wysoki wskaźnik motoryzacji nie tylko w skali kraju, ale i miast europejskich. Liczba samochodów na 1000 mieszkańców przekroczyła w 2009 r. 500 i stale rośnie. Aglomerację poznańską wyróżnia na tle kraju, a nawet Europy, wskaźnik zmotoryzowania mieszkańców. Wartość wskaźnika dla Poznania wynosi 550 pojazdów osobowych na 1000 mieszkańców, co jest wynikiem bardzo wysokim (podobnej klasy miasta zachodnioeuropejskie cechuje wartość w/w wskaźnika na poziomie 300 – 350 pojazdów na 1000 mieszkańców). Wskaźnik ten w Poznaniu jest większy niż w dużych miastach niemieckich, co odzwierciedla stopień wykorzystania transportu indywidualnego w relacji do transportu zbiorowego. Wartości wskaźnika dla miasta Poznania i powiatu poznańskiego są zbliżone, co oznacza wysoką dynamikę rozwoju motoryzacji także w strefie podmiejskiej. Wzrost motoryzacji indywidualnej powoduje zmianę zachowań transportowych, co przekłada się na powolny spadek użytkowników transportu publicznego na terenie miasta i całej aglomeracji (wyk. 38 i wyk. 39).

Olbrzymie znaczenie dla codziennego funkcjonowania transportu w aglomeracji mają codzienne dojazdów do pracy. Aglomeracja poznańska z uwagi na potencjał rynku pracy i edukacji stanowi jeden z najważniejszych ośrodków migracji wahadłowych w Polsce. Przyczyną wzrostu codziennych jest także coraz większe zróżnicowanie przestrzenne poszczególnych funkcji pomiędzy centrum miasta a obszarami podmiejskimi. Dojazdy pracownicze w największym stopniu decydują o kongestii komunikacyjnej w aglomeracji, ze względu na duży udział relacji wykonywanych transportem indywidualnym. Według

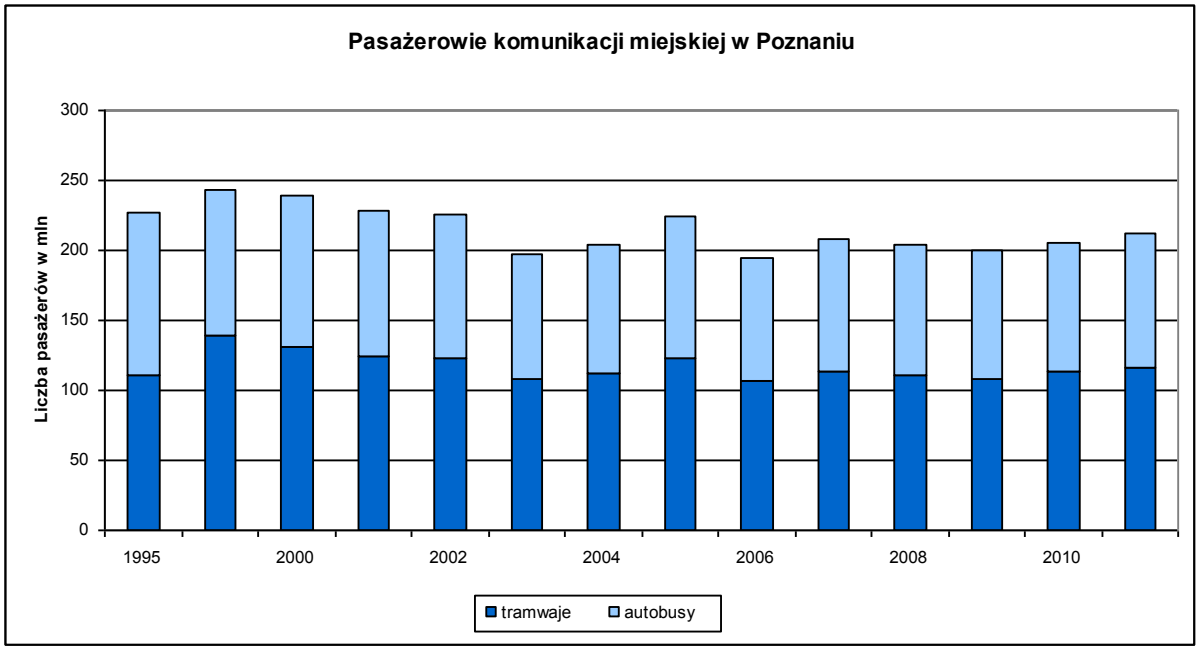
badań CBM tylko 25% mieszkańców powiatu korzysta z transportu zbiorowego w codziennych dojazdach do pracy, jednocześnie ponad 60% z nich deklaruje, że do codziennych dojazdów do pracy wykorzystuje jedynie własny samochód.

Wykres 38. Dynamika przyrostu samochodów osobowych w Poznaniu w latach 2000-2012

Źródło: Opracowanie UM w Poznaniu.

Wykres 39. Ruch pasażerski w transporcie publicznym Poznania w latach 1995-2011

Źródło: Opracowanie UM w Poznaniu.

Jak wynika z badań przeprowadzonych przez R. Bula[56] w dni robocze w godzinach porannych (5:00-8:00 – kolej i autobusy oraz 5:30-8:30 – samochody osobowe) z ościennych gmin dociera do Poznania ponad 60 tys. osób. Najliczniejsza grupa dojeżdża samochodem – ok. 52 tys. osób (40 tys. pojazdów), następnie koleją ok. 9 tys. osób i jedynie kilkaset dojeżdża autobusami PKS-u (głównie od strony Śremu i Pniew).

W licznych badaniach społecznych na terenie aglomeracji transport stawiany jest z reguły na jednym z pierwszych miejsc w zakresie poprawy warunków życia. Mieszkańcy oczekują od władz miasta zapewnienia płynnego przemieszczania się po całej aglomeracji, która obecnie stanowi wspólny rynek pracy i usług dla około 1 mln mieszkańców. System transportowy aglomeracji poznańskiej charakteryzuje obecnie silna fragmentacja, z uwagi na realizacje zadań transportowych przez poszczególne gminy. Konkurencja w zakresie organizacji transportu publicznego pomiędzy Poznaniem jako miastem centralnym aglomeracji a gminami podmiejskimi jest realnym faktem, nawet jeżeli nie wynika ze świadomie nakierowanej na taką rywalizację polityki władz samorządowych. Długofalowo prowadzi to do zmniejszania efektywności funkcjonowania transportu i spadku jakości życia mieszkańców całej aglomeracji.

Integracja transportu publicznego

Najważniejszym zadaniem przed jakim stoją obecnie samorządy aglomeracji jest stworzenie spójnego i zintegrowanego systemu transportu publicznego, który będzie w stanie zaspokoić potrzeby przewozowe mieszkańców i będzie dla nich przejrzysty, relatywnie tani i przyjazny. W zamyśle większości władz wszystkich trzech szczebli samorządu terytorialnego stworzenie takiego systemu jest niezbędne w celu podniesienia poziomu usług przewozowych tak, by te stanowiły alternatywę dla transportu indywidualnego. Konieczność integracji transportu zbiorowego znalazła się w zapisach dokumentów diagnostycznych i strategicznych opracowanych dla obszaru aglomeracji, takich jak Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej i Strategia rozwoju aglomeracji poznańskiej.

Na terenie aglomeracji poznańskiej zbiorową komunikację organizuje Miasto Poznań oraz 14 gmin powiatu poznańskiego. Przewozy realizowane są przez 12 przewoźników

[56] Bul. R., 2013. Migracje wahadłowe mieszkańców aglomeracji poznańskiej w okresie intensywnej suburbanizacji. Praca doktorska napisana pod kier. prof. dr hab. Tomasz Kaczmarka. Wydział Nauk geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

świadczących usługi na rzecz gmin na podstawie stosownych umów. We wszystkich 10 gminach bezpośrednio sąsiadujących z Poznaniem funkcjonują systemy lokalnego transportu zbiorowego. Transport zbiorowy cechuje się wciąż wysokim stopniem dezintegracji. Nie tylko brakuje zharmonizowania rozkładów czy taryf, ale często proponowany układ linii jest niespójny na tyle, że nie ma możliwości zaplanowania podróży transportem zbiorowym w pożądanej relacji przewozowej.

Prace nad zintegrowaniem systemów transportu publicznego Poznania i okolicznych gmin zainicjowane zostały w 2006 r. zleceniem przez Miasto Poznań opracowania określającego możliwości organizacji transportu zbiorowego w aglomeracji. Eksperci Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu za najlepszy uznali model zakładający powstanie związku międzygminnego, w którym kluczową rolę odgrywa organizator-regulator lokalnego rynku przewozowego posiadający liczne kompetencje i będący własnością publiczną dopuszczający do świadczenia przewozów operatorów o różnej formie własności. Powyższy model uzyskał akceptację polityczną. Bardzo ważnym etapem, na drodze do pełnej integracji transportu publicznego, było powołanie do życia 1 października 2008 r. Zarządu Transportu Miejskiego (ZTM) – organizatora-regulatora transportu publicznego.

W drodze uzgodnień pomiędzy samorządami zdecydowano, że w pierwszym etapie proces integracji transportu zbiorowego w aglomeracji poznańskiej opierać się będzie na porozumieniach międzygminnych. W perspektywie, kolejnym krokiem ma być utworzenie przez zainteresowane gminy Związku Międzygminnego Transport Publiczny Metropolii Poznań, który przejąłby od gmin go tworzących wszystkie zadania związane z organizacją lokalnego transportu zbiorowego. Miałby to być nowy organizator transportu, który będzie odrębną jednostką samodzielnie ustanawiającą politykę związaną z transportem publicznym na terenie miasta Poznania i powiatu poznańskiego.

Zadania wykonywane dotychczas przez ZTM oraz poszczególne gminy, takie jak: planowanie tras, układanie rozkładów jazdy, sprzedaż biletów, propagowanie informacji pasażerskiej zostaną przejęte przez Związek. Dotychczas przeprowadzone działania doprowadziły do uporządkowania numeracji linii autobusowych i wprowadzenia biletów strefowych funkcjonujących jedynie na niewielkim obszarze, ponieważ nieliczne gminy podpisały z miastem Poznań stosowne porozumienia międzygminne.

Można zatem uznać, że sformułowane w Strategii zadanie – stworzenie komunalnego związku transportu publicznego z gminami obszaru metropolitalnego w celu integracji,

optymalizacji i rozwoju lokalnego transportu zbiorowego i realizacji konsekwentnej wspólnej polityki transportowej jest w trakcie realizacji.

W 2010 r. w myśl uchwały przyjętej przez Rady Miasta Poznania i Lubonia w oparciu o istniejący ZTM powołano do życia Związek Międzygminny Transport Aglomeracji Poznańskiej. Celem utworzenia Związku jest wykonywanie zadań własnych miast i gmin w zakresie lokalnego transportu zbiorowego oraz modernizacja i rozbudowywanie istniejącego układu komunikacyjnego, a także harmonizacja realizacji przewozów w lokalnym transporcie zbiorowym i przyspieszenie procesu integracji systemów transportowych gmin. Od 2011 r. wszystkie linie komunikacji miejskiej w Luboniu, Komornikach, Dopiewie połączone zostały w jeden spójny system transportu miejskiego. Oznacza to, że na wyżej wymienionych liniach obowiązuje już spójna numeracja linii, a przede wszystkim jedna taryfa biletowa (wspólny bilet). Jest to jednak minimalny poziom realizacji tego zadania zważywszy, że wszystkie pozostałe 9 gmin graniczących z Poznaniem realizuje przewozy we własnym zakresie. Dlatego koniecznie jest podjęcie dalszych działań mających na celu rozszerzenie działalności Związku, a przede wszystkim zwiększenie udziału transportu publicznego w podziale zadań transportowych w obszarze metropolitalnym.

Mieszkańcy aglomeracji poznańskiej mogą także korzystać ze wspólnego biletu miesięcznego "Bus-Tramwaj-Kolej - Jeden Bilet", który obowiązuje w pociągach regionalnych spółek w promieniu ok. 30 km od Poznania oraz tramwajach i autobusach komunikacji miejskiej.

Działaniem wspomagającym, niejako oddolnie, integrację transportu w obszarze metropolitalnym jest wprowadzenie Poznańskiej Elektronicznej Karty Aglomeracyjnej (PEKA), a jej rosnąca popularność będzie jednym z silnych bodźców przyspieszających ten proces. PEKA jest nie tylko użyteczna i wygodna dla korzystających z niej mieszkańców aglomeracji dzięki swoim licznym funkcjom, ale równocześnie umożliwi przewoźnikom dokonywanie precyzyjnych rozliczeń. Będzie także narzędziem do pomiaru przepływu pasażerów. Działania integracyjne muszą także objąć ujednolicenie systemu informacji pasażerskiej, co częściowo zostało już wykonane poprzez wprowadzenie ujednoliconej numeracji linii i odpowiedniego skomunikowania rozkładów jazdy w szczególności w kluczowych węzłach systemu transportu aglomeracyjnego i skoordynowania przebiegu linii komunikacyjnych obsługiwanych przez różnych przewoźników.

Kolej metropolitalna

O potrzebie powstania systemu kolei aglomeracyjnej (metropolitalnej) w Poznaniu i jego strefie podmiejskiej mówi się od początku lat 70` poprzedniego wieku. Z uwagi na nasilenie niekorzystnych zjawisk transportowych (kongestia) widocznych szczególnie w Poznaniu, temat coraz częściej był poruszany nie tylko w literaturze naukowej, ale także w licznych ekspertyzach i publikacjach lokalnych. Potrzeba uruchomienia kolei metropolitalnej w aglomeracji poznańskiej jest obecnie jednym z najważniejszych zagadnień poruszanych w wielu dokumentach strategicznych wskazujących kierunki rozwoju tego obszaru. Szczególnie mocno temat został zaakcentowany w przygotowanej przez Centrum Badań Metropolitalnych UAM i przyjętej przez podmioty tworzące Stowarzyszenie Metropolia Poznań Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. W ramach dokumentu w Osi Strategicznej 2 „Infrastruktura i organizacja transportu" znalazł się Program 2.2 „Kolej Metropolitalna", w którym wskazano główne cele, niezbędne elementy do realizacji, źródła finansowania oraz realizatorów projektu. Na konieczność rozwoju systemu kolei regionalnych, szczególnie w dojazdach do miasta Poznania wskazuje także projekt aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020. Również w projekcie Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006–2015 znalazł się program rozwoju transportu publicznego, który podkreśla potrzebę uruchomienia systemu kolei na obszarze aglomeracji. Także część opracowań planistycznych zawiera elementy koncepcji kolei metropolitalnej. Przykładami mogą Studium Uwarunkowań i Rozwoju Przestrzennego Aglomeracji Poznańskiej UAM oraz projekt Planu Zagospodarowania Przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, który powstał w Wielkopolskim Biurze Planowania Przestrzennego w Poznaniu. O wadze i potrzebie realizacji projektu świadczą wyniki analiz i konsultacji przeprowadzonych przed przyjęciem dokumentów strategicznych. W ramach badań wykonanych przy okazji konsultacji społecznych Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej Program „Kolej Metropolitalna" został uznany za drugi najważniejszy postulat do realizacji zarówno w opinii mieszkańców jak i lokalnych polityków. Wydaje się zatem, że utworzenie systemu kolei jest dziś jednym z najważniejszych zadań przed jakim stoją Samorząd województwa, miasto Poznań i samorządy gmin aglomeracji.

Brak przewoźnika kolejowego, którego kluczowym obszarem działalności byłaby realizacja przewozów metropolitalnych spowodował, że do prac nad perspektywiczną koncepcją pasażerskiego publicznego transportu kolejowego w regionie przystąpił Urząd

Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Samorząd województwa stał się organizatorem przewozów regionalnych po tym jak Sejmik Wojewódzki 28 września 2009 r. podjął uchwałę o przejęciu przewozów regionalnych (dotychczas obsługiwanych przez spółkę Przewozy Regionalne). Oszacowane zostały potoki podróżnych na liniach dojazdowych do aglomeracji i niezbędna liczba par pociągów w dobie, opracowane zostały także lokalizacje nowych przystanków kolejowych w aglomeracji i w samym Poznaniu (tab. 26).

Tabela 26. Projektowany Przebieg tras kolei metropolitalnej

Nr linii	Trasa	Trakcja i prędkość maksymalna (km/h)
S1	(Gniezno) – Pobiedziska – Poznań Wschód – Poznań Główny – Luboń – Czempiń – (Kościan)	elektryczna, 160
S2	(Września) – Kostrzyn – Swarzędz – Poznań Wschód – Poznań Główny – Poznań Górczyn – Opalenica – (Nowy Tomyśl)	elektryczna, 160
S3	(Wągrowiec) – Murowana Goślina – Poznań Wschód – Luboń – Stęszew – (Grodzisk Wielkopolski)	spalinowa, 120
S4	(Wronki) – Szamotuły – Rokietnica – Poznań Jeżyce – Poznań Główny – Poznań Starołęka – Środa Wielkopolska (Jarocin)	elektryczna, 120 i 160
S5	(Rogoźno) – Oborniki Wielkopolskie – Poznań Jeżyce – Poznań Główny	elektryczna, 120

W nawiasie podano stacje, do których pociągi aglomeracyjne dojeżdżać będą z mniejszą częstotliwością.
Źródło: Wielkopolski Urząd Marszałkowski w Poznaniu.

Kolej metropolitalna ma tworzyć szkielet systemu zbiorowego transportu publicznego i służyć jako środek transportu aglomeracyjnego, jak również środek transportu miejskiego dla mieszkańców stref peryferyjnych miasta. Pociągi kursujące na pozostałych liniach mogą pełnić funkcję dowożącą pasażerów z bardziej oddalonych od Poznania i słabiej komunikowanych bezpośrednio miasteczek i wsi.

W celu wykorzystania istniejącej infrastruktury kolejowej dla usprawnienia komunikacji publicznej w obszarze metropolitalnym Poznania zbudowano partnerstwo, w skład którego - obok Stowarzyszenia Metropolia Poznań jako lidera - weszły między innymi: Województwo Wielkopolskie, PKP Polskie Linie Kolejowe S.A., Koleje Wielkopolskie Sp. z o.o., 20 jednostek samorządu terytorialnego - członków Stowarzyszenia Metropolia Poznań. Działając w imieniu partnerów, Stowarzyszenie przygotowało i złożyło w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego projekt pt. „Master plan dla Poznańskiej Kolei Metropolitalnej", aplikując o środki z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG). Ideą Master Planu jest określenie koniecznych do spełnienia

warunków dla funkcjonowania połączeń z gmin, będących partnerami projektu, do stacji Poznań Główny z częstotliwością w godzinach szczytu co 30 minut.

Ważnym działaniem ze strony Stowarzyszenia Metropolia Poznań było opracowanie ekspertyzy pt. „Diagnoza społecznego zapotrzebowania na usługi transportowe poznańskiej kolei metropolitalnej". Stało się ono podstawą do ubiegania o środki na realizacje Master Planu Poznańskiej Kolei Metropolitalnej, który to będzie podstawą do realizacji projektu „Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszych struktur sieciowych".

Transport rowerowy

Transport rowerowy na terenie miasta Poznania i gmin ościennych przeszedł ewolucje od środka transportu służącego rekreacji do środka, za pomocą którego coraz większy odsetek mieszkańców realizuje codzienne dojazdy do szkół, do pracy i usług. Wymaga to nowego podejścia, zarówno w zakresie rozbudowy dróg rowerowych, jak i integracji tego środka transportu z innymi środkami transportu, przede wszystkim z transportem tramwajowym i kolejowym.

W 2011 r. rowerzyści w Poznaniu mogli korzystać łącznie z 90 km dróg dla rowerów i dróg dla rowerów i pieszych. Ponadto do dyspozycji mieli[57]:

- 3,30 km ulic wyposażonych w jednokierunkowe pasy dla rowerów (w kierunku zgodnym z kierunkiem ruchu pozostałych pojazdów);
- 0,80 km kontrapasów rowerowych (tj. pasów jednokierunkowych przeznaczonych do jazdy pod prąd ulicami jednokierunkowymi);
- 1,25 km dwukierunkowych pasów dla rowerów.

W 2012 r. wytyczone na terenie miasta ścieżki rowerowe o łącznej długości 121 km stanowiły około 12% sieci ulic miejskich (wg Stan obecny miasta, 2013).

Ważnym aspektem dróg rowerowych jest jakość ich nawierzchni. Najwyższą jakość oferuje nawierzchnia z mieszanki mineralno-asfaltowej lub żywicznej, z której zbudowanych jest ok. 62,8% (56,5 km) poznańskich dróg rowerowych. Niestety aż 28,2 km dróg rowerowych (31,3%) posiada nawierzchnię z kostki, a 5,3 km (5,9%) nawierzchnię z płyt chodnikowych. W ostatnich latach struktura nawierzchni dróg rowerowych ulega poprawie, bowiem w 2003 r. udział nawierzchni asfaltowych wynosił 53,5%, a nawierzchni z kostki i płyt

[57] Kaźmierczak A., Kulupa R., Rakower R., 2011, *Społeczny raport na temat polityki rowerowej Poznania,* Stowarzyszenie "Sekcja Rowerzystów Miejskich", Poznań

chodnikowych odpowiednio 38,2% i 8,3%. Jazda rowerem po Poznaniu utrudniona jest także z innych powodów. Do kluczowych zaliczyć należy: niespójność sieci dróg rowerowych, zbyt małą liczbę ulic jednokierunkowych dopuszczających ruch rowerów w obu kierunkach, utrudnienia techniczne na szlakach rowerowych (np. wysokie krawężniki, bariery fizyczne), utrudnienia ze strony ruchu samochodowego i pieszego, brak możliwości jazdy pod prąd na ulicach jednokierunkowych, szczególnie w centrum, niedostateczna liczba stojaków dla rowerów i strzeżonych miejsc parkingowych.

2.4.3. Aktualizacja i rekomendacja zmian w zakresie wyzwań

W poprzednim rozdziale poddano ocenie wyzwania, przed którymi stoi Poznań, określone w 2009 r. – wszystkie z nich pozostają ciągle aktualne. W niniejszym rozdziale przedstawiono silne i słabe strony oraz istotne szanse i zagrożenia dla realizacji obszaru strategicznego Metropolia w kontekście kluczowych wyzwań rozwojowych miasta.

Tabela 27. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 r.

WYZWANIA 2009
– Rozwój współpracy samorządów aglomeracji poznańskiej; – Rozwój funkcji metropolitalnych; – Optymalizacja transportu w mieście oraz aglomeracji poznańskiej;
WYZWANIA 2013
– Poprawa spójności terytorialnej metropolii Poznań; – Rozwój funkcji metropolitalnych; – Optymalizacja transportu w mieście oraz metropolii Poznań;

Poprawa spójności terytorialnej metropolii Poznań

(Wyzwanie sformułowane w 2013 r.)

Powodzenie rozwoju poznańskiej metropolii wymaga ścisłej współpracy pomiędzy samorządami lokalnymi aglomeracji poznańskiej. Dotyczy to przede wszystkim współdziałania w zakresie wdrażania konkretnych projektów oraz pozyskiwania środków zewnętrznych na ich realizację. Chęć uzyskania maksymalnej skuteczności i efektywności tych działań będzie pociągać za sobą konieczność zawiązywania związków celowych, czyli

formalno-prawnych podmiotów powoływanych w celu wspólnego wykonywania określonych zadań publicznych.

Tylko taka forma współdziałania o charakterze celowym, poprzez wspólne podejmowanie działań o zasięgu metropolitalnym, daje rzeczywistą szansę rozwoju dla całej metropolii. Stanowi także doskonałe narzędzie do promowania obszaru metropolitalnego w skali krajowej i międzynarodowej. Kompleksowe podejście do realizacji strategii skłania ku stwierdzeniu, iż w pełni zasadne było powołanie Biura Stowarzyszenia Metropolia Poznań jako jednostki odpowiedzialnej za koordynację i wdrażanie strategii metropolitalnej, ale także za pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania programów strategicznych. Można sobie wyobrazić także sytuację, w której rozwiązania legislacyjne doprowadzą do przekształcenia dobrowolnej współpracy samorządów w nową formę ustrojowa; obligatoryjny związek metropolitalny lub powiat metropolitalny. Oznacza to w perspektywie 15 lat ukonstytuowanie się silnego zarządzania metropolitalnego, być może w wyniku określonych rozwiązań legislacyjnych silnej władzy metropolitalnej.

Tabela 28. Analiza SWOT dla wyzwania „Poprawa spójności terytorialnej metropolii Poznań"

Silne strony	Słabe strony
– Istnienie struktur administracji zespolonej na poziomie powiatowym - wspólnych dla miasta i powiatu ziemskiego (policja, straż pożarna, urząd pracy). – Powstanie Stowarzyszenia Metropolia Poznań. – Powstanie i przyjęcie przez organy wykonawcze samorządów Strategii Rozwoju Metropolia Poznań 2020. – Podjęcie i rozwój współpracy w zakresie związku odpadowego. Powstanie Związku Komunalnego Gospodarki Odpadami Aglomeracji Poznańskiej. – Podjęcie i rozwój współpracy w zakresie utworzenia związku komunikacyjnego, Transport Metropolii Poznań. – Korzystna struktura terytorialno-administracyjna z punktu widzenia integracji w aglomeracji (miasto centralne i jeden powiat okólny). – Wola pogłębiania współpracy ze strony polityków lokalnych. – Istnienie rozpoznawalnych liderów politycznych procesu integracji: Prezydenta	– Brak solidnej podstawy prawnej integracji – ustawy metropolitalnej. – Brak jak dotąd interwencjonizmu państwowego w procesie integracji aglomeracyjnej (wsparcie finansowe, utworzenie i wdrożenie konkretnej polityki wobec aglomeracji). – Słabe jak dotąd wsparcie procesu integracji metropolitalnej przez samorząd wojewódzki. – Bariery legislacyjne: ograniczone ustawowo możliwości współpracy samorządowej między szczeblem gminnym a powiatowym. – Doświadczenia trudności w zakresie współpracy komunalnej w aglomeracji z minionego 20-lecia. – Długie procedury prawne związane z tworzeniem form integracji, głównie związków celowych, zniechęcające do działań. – Sceptycyzm wobec integracji wśród niektórych wójtów i burmistrzów oraz rad gmin pierwszego pierścienia wokół Poznania. – Słaba promocja idei integracji metropolitalnej i samej aglomeracji w mediach.

Poznania i Starosty Poznańskiego. – Istnienie silnych osobowości po stronie burmistrzów i wójtów gmin leżących w drugim pierścieniu wokół Poznania. – Poparcie społeczne dla pogłębiania współpracy komunalnej miasta Poznania i gmin podmiejskich. – Wsparcie dla procesu integracji i promocji metropolitalnej lokalnych organizacji gospodarczych (Forum gospodarcze metropolii Poznań). – Powstanie Centrum Badań Metropolitalnych – zaplecza eksperckiego dla procesu integracji metropolitalnej. – Zaistnienie problemu integracji zarządzania szczególnie w zakresie usług publicznych (transport) w mediach poznańskich.	– Ograniczona wśród mieszkańców znajomość działań podejmowanych na poziomie metropolitalnym. – Słaba znajomość Stowarzyszenia Metropolia Poznań i jego zadań. – Brak w szeregach Stowarzyszenia gminy podmiejskiej Czerwonak. – Brak silnych środowisk lokalnych popierających proces integracji aglomeracyjnej (organizacje społeczne). – Słabe wyeksponowanie idei integracji metropolitalnej w programach znaczących w aglomeracji partii politycznych. – Ograniczone tylko do dziedziny transportu współdziałanie Stowarzyszenia z samorządem województwa i *vice versa* (poza ustawowymi formami konsultacji, uzgodnień etc.). – Słaba jak dotąd kooperacja integrujących się samorządów (Rada, Stowarzyszenie) z organizacjami społecznymi.
Szanse	**Zagrożenia**
– Uszczegółowienie operacyjne programów strategicznych jako atrakcyjnej formy wspólnego działania wraz z podstawami ich finansowania. – Polepszający się klimat społeczny dla współpracy (naciski społeczne), szczególnie w przypadku potęgowania się zjawisk problemowych. – Tworzenie bardziej zaawansowanych relacji partnerskich w obliczu prognozowanego równoważenia się potencjału demograficznego i gospodarczego miasta i strefy podmiejskiej. – Współpraca krajowa między aglomeracjami, lobbing na rzecz integracji zarządzania oraz zmian prawnych umożliwiających ściślejsze współdziałanie. – Nawiązanie współpracy międzynarodowej w zakresie wymiany doświadczeń na polu integracji zarządzania. – Powstanie polityki miejskiej UE i rządu RP wspierającej programowo i finansowo integracyjne działania metropolitalne. Realizacja przez rząd zapisów białej księgi obszarów metropolitalnych. – Pojawienie się środków finansowych UE na działania integracyjne szczególnie na realizacje kosztownych, twardych, infrastrukturalnych programów	– Oparcie integracji na wyłącznie oddolnej inicjatywie, zaniechanie uchwalenia ustawy metropolitalnej w ciągu najbliższych miesięcy/lat. – Nie realizowanie polityk wspierających rozwój obszarów wielkomiejskich przez rząd i UE. – Pogłębienie trudnej sytuacji finansowej samorządów lokalnych, brak środków własnych na działania integracyjne. – Pojawienie się działań rewanżystycznych miasta wobec gmin, w obliczu ewentualnego braku współpracy z ich strony (np. w sferze usług ogólnoaglomeracyjnych: komunikacji publicznej, kultury, edukacji). – Ewentualne negatywne skutki wyborów lokalnych dla procesu integracji (pojawienie się postaw antyintegracyjnych nowo wybranych polityków lokalnych w 2014 r.). – Poszerzanie zasięgu Stowarzyszenia Metropolia Poznań w sposób przypadkowy poprzez przyjmowanie do niej gmin słabo powiązanych funkcjonalnie i infrastrukturalnie z Poznaniem – „rozmycie" integracji metropolitalnej. – Zaniechanie realizacji przyjętej strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej w obliczu pierwszych niepowodzeń wybranych programów.

aglomeracyjnych (np. kolej metropolitalna). – Pojawienie się kolejnego projektu ustawy metropolitalnej (ustawa o powiecie metropolitalnym), która niezależnie od jego powodzenia, wywołuje dyskusje polityczne nt,. przyszłości obszarów metropolitalnych.	

Rozwój funkcji metropolitalnych

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., aktualne w 2013 r.)

Wyzwanie związane z rozwojem funkcji metropolitalnych należy do najtrudniejszych do realizacji w całej Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. Wynika to z długofalowego procesu kształtowania się silnej metropolii, z wykształconymi funkcjami wyższego rzędu oraz uzależnienia go od wielu czynników zewnętrznych, często trudnych do przewidzenia,

bo o charakterze globalnym. Kluczowym w perspektywie najbliższych 15 lat będzie przejście od silnej gospodarczo aglomeracji poznańskiej, jednego z najważniejszych ogniw sieci osadniczej Polski do metropolii europejskiej średniej wielkości z licznymi funkcjami i powiązaniami międzynarodowymi.

Kształtujący się nowy typ relacji między metropolią a otaczającym go regionem, jak podkreślają badacze procesów metropolizacji[58], nie ma charakteru relacji symetrycznej. Funkcjonowanie regionu i kształtowanie rozwoju regionalnego bez współdziałania z metropolią i dynamicznym obszarem metropolitalnym jest niemożliwe. Podczas gdy współczesne metropolie mogą się rozwijać niezależnie od silnych związków ze swoim bezpośrednim zapleczem, to trudno wyobrazić sobie rozwój silnego regionu bez relacji z jego rdzeniem, uważanym za motor rozwoju regionalnego.

W gospodarce postindustrialnej związki między metropolią i regionem ulegają osłabieniu. Rola zaplecza zostaje ograniczona do dostarczania prostej i wykwalifikowanej siły roboczej poprzez dojazdy do pracy, okresowe lub stale migracje, a także zasobów, ale już nie tyle surowcowych, ile środowiskowych: wody pitnej oraz przestrzeni rekreacyjnej i rezydencjalnej. Nowy typ relacji region-metropolia wiedzie na ogół do postępującej

[58] Castells M. 1998. *The information age: Economy, Society and Culture – The rise of network society*, t. II. Blackwell. Oxford, Sassen S. 1991. The global city. Princetown University Press.

dywergencji tych dwóch jednostek terytorialnych. Analogiczne uwarunkowania wpływają na dzisiejsze relacje metropolii i regionu, w tym Poznania i województwa wielkopolskiego[59].

Duża rozbieżność stopnia rozwoju jednostek przy braku aktywnej polityki regionalnej, ukierunkowanej na tworzenie infrastrukturalnych, komunikacyjnych, instytucjonalnych i społecznych kanałów transmisji efektu wzrostowego na tereny zaplecza może skutkować pogłębiającą się dywergencją wewnątrzregionalną. Wobec faktu, że rosnące dysproporcje wewnątrzregionalne nie wypływają z ubożenia słabiej rozwiniętych jednostek terytorialnych, a jedynie z wolniejszego tempa ich wzrostu, rodzi się pytanie, czy omawiana dywersyfikacja stanowi faktycznie problem, z którym należy walczyć. Otóż jest to dylemat natury ogólnej, związany z polaryzacją nie tylko w wymiarze terytorialnym, ale przede wszystkim społecznym. Silne dysproporcje w poziomie rozwoju wpływają na pogorszenie subiektywnie odczuwanej jakości życia w wolniej rozwijających się jednostkach. To z kolei intensyfikuje procesy emigracyjne, czyli odpływu kapitału ludzkiego, a w dłuższej perspektywie stagnację i degradację obszaru, co w konsekwencji obniża efektywność całego układu[60].

Tabela 29. Analiza SWOT dla wyzwania „Rozwój funkcji metropolitalnych"

Silne strony	Słabe strony
– Obecność w mieście i strefie podmiejskiej dużej liczby korporacji globalnych, powiązanych z rynkami światowymi. – Relatywnie wysoka pozycja rankingowa miasta w sieci metropolii światowych. – Rozpoznawalna marka Poznania w Polsce. – Dobre powiązania transportowe w sieci europejskich powiązań drogowych, lotniczych i kolejowych. – Silnie rozwinięte funkcje targowe i kongresowe, pozwalające na organizacje imprez rangi międzynarodowej. – Wykształcone funkcje akademickie o europejskiej renomie szczególnie w zakresie nauk ścisłych. – Wielostronne relacje z polskimi i zagranicznymi partnerami samorządowymi. – Obecność infrastruktury pozwalającej utrzymywać szerokie kontakty	– Mało innowacyjny przemysł i relatywnie słabo rozwinięty sektor otoczenia biznesu. – Wciąż słabo rozpoznawalna marka Poznania za granicą. – Zahamowanie rozwoju połączeń lotniczych po EURO 2012. – Relatywnie słabe w relacji do potencjału miasta międzynarodowe powiązania naukowe. – Słabo wykorzystywany potencjał turystyczny miasta za granicą. – Słabe usieciowienie instytucjonalne miasta, brak siedzib lub filii ważnych organizacji międzynarodowych. – Mało intensywna współpraca z miastami partnerskimi, szczególnie w zakresie rozwoju kontaktów gospodarczych. – Niedosyt rzetelnych publikacji w mediach na temat integracji metropolitalnej i aspiracji metropolitalnych Poznania.

[59] Kaczmarek T., 2012. *Analiza relacji funkcjonalnych aglomeracji poznańskiej z otoczeniem regionalnym (w kontekście dyfuzyjno-absorpcyjnego modelu rozwoju).* Opracowanie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Poznań.

[60] Smętkowski M. i in., 2009, *Obszary metropolitalne w Polsce – diagnoza i rekomendacje*, Studia regionalne i lokalne

międzynarodowe. – Obecność bazy dla przyjęcia uczestników i organizacji bardzo dużych imprez targowych i wystawienniczych oraz kongresów, konferencji, festiwali i niektórych rodzajów kulturalnych oraz sportowych wydarzeń w skali europejskiej i światowej.	– Słaba promocja korzyści Poznania z tytułu rozwoju funkcji metropolitalnych – Zanikające powiązania Poznania z regionem, słaby efekt dyfuzji funkcji metropolitalnych na region Wielkopolski.
Szanse	**Zagrożenia**
– Realizacja założeń krajowej polityki miejskiej, której celem jest wzmacnianie funkcji metropolitalnych. – Środki strukturalne Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020, dające wsparcie dla rozwoju metropolii i ich obszarów wpływów. – Poprawiająca się z roku na rok dostępność transportowa miasta. – Usieciowienie metropolii w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej.	– Kryzys gospodarczy, ograniczający napływ inwestycji zagranicznych do metropolii – Przesuwanie zainteresowania korporacji globalnych z Europy na inne kontynenty – Silna konkurencja innych metropolii krajowych (szczególnie Wrocławia, Krakowa i Gdańska). – Dalsze osłabianie powiązań metropolii z regionem i zmniejszanie oddziaływanie funkcji metropolitalnych na region.

Optymalizacja transportu w mieście oraz aglomeracji poznańskiej

(Wyzwanie sformułowane w 2009 r., aktualne w 2013 r.)

Integracja transportu publicznego w aglomeracji poznańskiej wydaje się w perspektywie 2030 r. osiągalnym wyzwaniem. Integracja jest warunkiem zrównoważenia oferty przewozowej i wzrostu znaczenia transportu publicznego w przewozach na terenie aglomeracji. Spójność transportowa aglomeracji i nowoczesna infrastruktura transportu metropolitalnego jest warunkiem poprawy jakości życia oraz wzrostu konkurencyjności Poznania jako miejsca inwestycji, napływu nowych mieszkańców.

Przed wybraniem docelowego modelu integracji transportu publicznego w aglomeracji poznańskiej, ważne jest określenie kluczowych, silnych i słabych, elementów funkcjonowania transportu zbiorowego na tym obszarze. Ocenie poddano organizację transportu zbiorowego w aglomeracji.

Najsilniejszym bodźcem w kierunku dalszej integracji systemów transportu publicznego Poznania i gmin obszaru metropolitalnego będą pozytywne doświadczenia i korzyści dla użytkowników i operatorów odniesione w wyniku integracji. Dobre przykłady z pewnością podziałają mobilizująco, jeśli nie bezpośrednio na lokalnych polityków,

to na mieszkańców, którzy wymuszą na swoich reprezentantach przeprowadzenie procesu integracji[61].

Czynnikami sprzyjającymi rozwojowi transportu publicznego w aglomeracji poznańskiej będzie rosnący poziom kongestii transportowej i rosnące ceny paliw, które będą powodować wybór przez mieszkańców alternatywnych do samochodu środków transportu.

Barierą w procesie integracji transportu publicznego i inwestycji prowadzonych na rzecz poprawy jego funkcjonowania są trudności z uzyskaniem porozumienia pomiędzy władzami samorządowymi. Najbardziej istotną kwestią, a bardzo trudną do uzgodnienia, będzie udział w finansowaniu poszczególnych zamierzeń inwestycyjnych, a także podział kosztów utrzymania i eksploatacji danego składnika infrastruktury. Trudności mogą się również pojawić przy ustalaniu harmonogramu wdrażania kolejnych działań i realizacji inwestycji ze względu na ich różne znaczenie dla poszczególnych gmin. Największym ograniczeniem w realizacji zadań opisanych w programie transportowym będzie pozyskanie na nie wystarczających środków finansowych.

Tabela 30. Analiza SWOT dla wyzwania „Optymalizacja transportu w mieście oraz metropolii Poznań"

Silne strony	Słabe strony
– Zawiązanie Związku Międzygminnego TAP przez Poznań, Luboń i Dopiewo – Podpisanie listów intencyjnych przez kolejne 3 gminy ościennych w sprawie wejścia do związku komunikacyjnego – Integracja komunikacji publicznej Poznania i Lubonia – Włączenie niektórych linii podmiejskich do systemu transportu publicznego Poznania (ZTM) na podstawie porozumień międzygminnych – Aktywna rola gmin strefy podmiejskiej Poznania (pierwszy pierścień) w organizacji transportu publicznego na terenie aglomeracji – Ograniczona w porównaniu z innymi aglomeracjami rola drobnych przewoźników prywatnych, dezintegrujących organizację systemu transportowego poprzez „nieuczciwą" konkurencję – Rozszerzenie systemu taryfowo-biletowego ZTM o bilety zintegrowane z koleją metropolitalna i PKS	– Brak jednego organizatora transportu publicznego na obszarze całej aglomeracji – Brak integracji taryfowo – biletowej pomiędzy przewoźnikami (typy i ceny biletów, harmonizacja tras i rozkładów jazdy, rożne regulaminy przewozów oraz ulgi i zwolnienia) – Zróżnicowany standard przewozów, wynikający z różnego stopnia finansowania usług przewozowych – Brak porozumień transportowych dotyczących niektórych lokalnych linii komunikacyjnych pomiędzy gminami – Funkcjonowanie tzw. „porozumień odwrotnych" (miedzy Poznaniem a Swarzędzem i Czerwonakiem), utrzymujących dotychczasowe rozdrobnienie organizacyjne transportu w aglomeracji na niektórych liniach) – Ograniczony wpływ samorządów lokalnych na organizację i funkcjonowanie kolejowych przewozów aglomeracyjnych (kompetencja zastrzeżona dla samorządu wojewódzkiego) – Brak dokumentów planistycznych w zakresie

[61] *„Koncepcja wdrażania … „* 2012

– Początki organizacji kolei metropolitalnej (sieci łączące aglomeracje) – Zintegrowany Transport Publiczny jako jednego z kluczowych elementów Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. Metropolia Poznań 2020. – Bardzo silne poparcie społeczne (mieszkańcy i władze lokalne) dla działań integracyjnych w zakresie transportu publicznego w aglomeracji (wynik konsultacji Zielonej Księgi Aglomeracji Poznańskiej).	transportu zbiorowego w gminach i całej aglomeracji – Brak aktualnych danych dotyczących ruchu pojazdów na terenie aglomeracji oraz wyników badań zachowań transportowych w aglomeracji poznańskiej (ostatni KBR 2000)
Szanse	**Zagrożenia**
– Opracowanie wielowariantowego modelu finansowania związku transportowego i wybór optymalnej dla całej aglomeracji formuły organizacyjnej związku – Opracowanie zintegrowanego planu rozwoju transportu publicznego dla całej aglomeracji poznańskiej – Wprowadzenie Poznańskiej Karty Aglomeracyjnej – Realizacja koncepcji kolei metropolitalnej przy wsparciu środków zewnętrznych, w tym regionalnego programu operacyjnego i zintegrowanych inwestycji terytorialnych dla miejskich obszarów funkcjonalnych.	– Nie pełna integracja, odrzucenie formuły zintegrowanego transportu przez niektóre gminy, szczególnie z pierwszego pierścienia, które zapewniają łączność transportowa Poznania z gminami położonymi dalej – Trudności w powstawaniu partnerskiego związku tansportowego, w którym decyzje będą zapadać kolegialnie – Utrzymanie się sieci porozumień miedzy Poznaniem a gminami aglomeracji, utrzymujących dotychczasowe rozdrobnienie organizacyjne transportu w aglomeracji na niektórych liniach) – Ograniczony wpływ samorządów lokalnych na organizację i funkcjonowanie kolejowych przewozów aglomeracyjnych (kompetencja zastrzeżona dla samorządu wojewódzkiego)

2.4.4. Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji Miasta.

Identyfikacja obszarów strategicznej interwencji samorządu nie jest zagadnieniem prostym. Realizacja wizji rozwoju metropolitalnego Poznania jest zadaniem wielu podmiotów, zarówno samorządowych (różnych szczebli: gminnego, powiatowego i wojewódzkiego, jak i sfery gospodarczej i społecznej miasta). Przejście od aglomeracji krajowej do metropolii o znaczeniu europejskim jest zadaniem cywilizacyjnym wymagającym współdziałania i wysiłku wielu instytucji miasta Poznania i jego obszaru funkcjonalnego. W przypadku realizacji pozytywnego scenariusza rozwoju polskich miast, w przypadku kilku z nich, w tym Poznania, scenariusz dogonienia miast zachodnioeuropejskich jest całkiem realny[62].

[62] Wyzwania inwestycyjne głównych miast Polski, 2012. PWC. Warszawa

Realizowany program strategiczny Metropolitalny Poznań ma w wielu aspektach charakter pionierski w skali kraju, co ogranicza korzystanie z wcześniejszych doświadczeń. Skuteczna jego realizacja oprócz działań samego samorządu miasta Poznania wymaga stałego pozyskiwania partnerów do działań strategicznych wśród różnych instytucji i organizacji na terenie aglomeracji poznańskiej: administracji samorządowej różnych szczebli, administracji rządowej i specjalnej, organizacji społecznych, izb gospodarczych, przedsiębiorców itd.

W obliczu wielu uwarunkowań i czynników jakie wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy Poznania, szczególnego znaczenia nabiera tworzenie spójnych i perspektywicznych polityk, mających na celu harmonijny i długofalowy rozwój miasta. Polityki te powinny mieć wymiar zarówno sektorowy (branżowy) jak i przestrzenny (regionalny).

Tworzenie i prowadzenie przemyślanej polityki miejskiej w kształtującej się metropolii Poznań powinno mieć na uwadze dwa zasadnicze cele:

- Utrzymanie i przyciąganie nowych zasobów decydujących o randze i jakości funkcji metropolitalnych, szczególnie w sektorach o wysokiej wartości dodanej. Oznacza to także konieczność budowania atrakcyjności miasta w oparciu o takie czynniki jak atrakcyjny rynek pracy, rozwinięty sektor usługowy, czyste środowisko, dobrze działający transport miejski, ciekawa oferta kulturalna czy różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu;
- Promowanie zintegrowanego podejścia do rozwoju miasta, opartego na strategicznym planowaniu. Takie podejście wymaga łączenia instrumentów inżynierii finansowej, stosowania mechanizmów partnerstwa interkomunalnego oraz publiczno-prywatnego, wreszcie zintegrowanego planowania przestrzennego.

Problem integracji planowania i zarządzania rozwojem przestrzennym w skali metropolitalnej jest od pewnego czasu wyraźniej dostrzegany w rządowych dokumentach strategicznych. Oficjalnie już obowiązującym dokumentem polityki przestrzennej szczebla krajowego jest „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030" (2012). Kluczowym elementem we wdrażaniu polityki przestrzennego zagospodarowania kraju ma być planowanie dla obszarów funkcjonalnych, wśród których na pierwszym miejscu znajdują się obszary metropolitalne. Działania w zakresie integracji obszarów funkcjonalnych miast mają skupić się na opracowaniu i wdrożeniu regulacji umożliwiających prowadzenie zintegrowanej polityki przestrzennej w miejskich obszarach funkcjonalnych(MOF).

Charakter programu Metropolitalny Poznań wymaga specjalnego traktowania w ramach koncepcji wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. Kierowanie i koordynowanie wdrażania tego programu wymaga przywództwa umożliwiającego tworzenie i utrzymywanie powiązań zewnętrznych przy jednoczesnym posiadaniu silnej pozycji w samorządzie poznańskim pozwalającej mobilizować zasoby w celu rozwijania metropolitalnego charakteru miasta. Wdrażanie programu należy powiązać z utrzymywaniem relacji z powołanym w 2012 r. Biurem Stowarzyszenia Metropolia Poznań.

Funkcjonowanie Biura Stowarzyszenia Metropolia Poznań, przy założeniu jego aktywnej działalności, będzie wymagało odpowiedniego partnera po stronie Urzędu Miasta Poznania. Do tej pory relacje ze Stowarzyszeniem były realizowane bezpośrednio przez Prezydenta jako Prezesa Stowarzyszenia i pracowników z gabinetu prezydenta. Rolę partnera biura Stowarzyszenia może odgrywać Wydział Rozwoju Miasta, który jest dobrze przygotowany, zwłaszcza pod względem merytorycznym, do takiego zadania. Miastu powinno zależeć aby działalność Stowarzyszenia sprzyjała realizacji metropolitalnej wizji rozwoju zapisanej w Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030.

Utworzenie Stowarzyszenia Metropolia Poznań i uruchomienie oddolnego i elastycznego procesu budowania systemu zarządzania na obszarze przyszłej metropolii jest niewątpliwie wielkim sukcesem Poznania w skali krajowej w dziedzinie budowania sieci partnerstwa[63]. W opracowaniu przytoczono wiele dowodów na doświadczenie i zaangażowanie miasta w proces budowania sieci partnerstwa. Przedstawiciele miasta mają też znaczną wiedzę i kompetencje w budowaniu relacji z partnerami zewnętrznymi. Obecnie następuje etap wykorzystania tych zasobów do realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania i Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. Kompetencje w dziedzinie budowania sieci partnerstwa z podmiotami zewnętrznymi powinny stać się powszechne u pracowników Urzędu Miasta Poznania i powinny być jedną z podstawowych cech ocenianych i rozwijanych u pracowników. Sprawdzianem rzeczywistych kompetencji w dziedzinie współdziałania z podmiotami zewnętrznymi będą realizacje konkretnych projektów zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta Poznania i Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej, gdzie zakłada się obecność partnerów ze środowisk społecznych, gospodarczych, pozarządowych, kulturalnych, naukowych czy sportowych.

[63] Koncepcja wdrażania… 2011

Funkcje metropolitalne związane są z oddziaływaniem gospodarczym, kulturalnym lub społecznym mają wymiar co najmniej ponadregionalny. Efekt ten jest osiągany głównie dzięki aktywności podmiotów gospodarczych i społeczeństwa oraz przy zaangażowaniu i współpracy władz lokalnych. Pobudzanie rozwoju tych funkcji metropolitalnych można wspierać przez rozbudowę sieci kooperacji, w których ważnymi ogniwami są samorządy lokalne. Usieciowienie, w tym kooperacja i współpraca jednostek należących do różnych sektorów, uznaje się za warunek niezbędny rozwoju aglomeracji miejskich i przekształcania się ich w dynamiczne, innowacyjne, sprawnie funkcjonujące metropolie o znaczeniu ponad regionalnym oraz międzynarodowym. Zadaniem władz Poznania i innych samorządów z terenu aglomeracji poznańskiej w świetle tych ustaleń powinno być wzmacnianie wszelkich działań skupiających funkcje centralne, decyzyjne, niezależnie od sektora i charakteru prowadzonej działalności. Chodzi o kształtowanie wizerunku obszaru jako sprzyjającego powstawaniu nowych rozwiązań, form organizacji, idei, przyjaznego dla kreatywności w wszystkich dziedzinach, tak gospodarczych jak i społecznych czy środowiskowych.

W obecnej sytuacji legislacyjnej utworzenie Stowarzyszenia Metropolia Poznań jako formalnej organizacji łączącej samorządy we wspieraniu rozwoju społeczno-gospodarczego aglomeracji należy uznać za bardzo dobre rozwiązanie. Udział w pracach Stowarzyszenia umożliwia podejmowanie współpracy przez jego członków, ale nie blokuje aktywności poszczególnych samorządów i daje im szansę znajdowania optymalnych rozwiązań organizacyjnych.

Sytuacja ustrojowa samorządów nie jest dana raz na zawsze i wciąż pojawiają się propozycje nowych rozwiązań w zakresie zarządzania metropolitalnego. Najbardziej prawdopodobne jest przyjęcie obligatoryjnych form współpracy gmin w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych, jako beneficjentów nowego programu wsparcia: Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Należy mieć nadzieje ze ich wykorzystanie przyczyni się w perspektywie finansowej 2014-2020 do znaczącego zwiększenia spójności i konkurencyjności metropolii poznańskiej.

Samorząd Poznania powinien być przygotowany w dziedzinie metropolizacji na różne rozwiązania organizacyjne zależnie od zmian wprowadzanych legislacyjnie i działań innych dużych aglomeracji w kraju. Należy jednak uznać, że dotychczasowe działania skupiające się na budowaniu współpracy i wzajemnego zaufania oparte na działaniach powołanego Stowarzyszenia Metropolia Poznań są podstawą wszelkich dalszych rozwiązań i powinny być

nie tylko kontynuowane, ale i zintensyfikowane. Poważnym wsparciem dla integracji metropolitalnej w perspektywie finansowej 2014-2020 będą ZIT.

Zintegrowane podejście terytorialne zakłada odejście od postrzegania obszarów przez pryzmat granic administracyjnych na rzecz ich indywidualnych potencjałów, barier i wzajemnych zależności. Relacje te mogą zachodzić zarówno na płaszczyźnie instytucjonalnej, programowej, jak i na poziomie konkretnych interwencji, infrastrukturalnych, społecznych, edukacyjnych zwiększających wzajemne pozytywne oddziaływanie pomiędzy obszarami.

Wyróżnić można następujące priorytetowe kierunki działań w ramach ZIT na obszarze metropolii poznańskiej:

- rozwijanie funkcji metropolitalnych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym, w tym funkcje gospodarcze, naukowe, kulturowe i symboliczne,
- rozwój i promowanie transportu publicznego,
- realizacja kompleksowych programów rewitalizacji (obejmujących rewitalizację społeczną, fizyczną i gospodarczą, ochronę środowiska),
- działania związane z ochroną środowiska i wspieraniem efektywności wykorzystywania zasobów, w tym poprawa efektywności energetycznej, i zmniejszanie zużycia energii i paliw oraz realizacją niskoemisyjnych strategii dla obszarów miejskich,
- tworzenie gospodarki opartej na wiedzy poprzez wsparcie budowania powiązań sieciowych między sektorem B+R i sektorem przedsiębiorstw,
- budowanie kultury partnerstwa poprzez wspieranie programów współpracy i sieciowania miast w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego (np. nauka, biznes) i rozwiązywania wspólnych problemów.

Władze Poznania i powiatu poznańskiego rozpoczęły trudny proces integrowania samorządów lokalnych aglomeracji poznańskiej. Ze względu na odmienność i specyfikę uczestników tego procesu, brak gwarancji finansowania oraz odpowiednich regulacji na poziomie krajowym, proces ten należy uznać za bardzo trudny, a zrealizowane dotychczas działania za istotne. Rzeczywista integracja gmin obszaru metropolitalnego będzie jednak wymagała w przyszłości intensyfikacji ich współpracy i realizacji przyjętej strategii rozwoju w oparciu o środki własne i finansowe wsparcie z funduszy UE.

3. Zaktualizowana analiza SWOT

Analiza SWOT dla zaktualizowanych wyzwań strategicznych została przygotowana w ramach opracowań eksperckich. Opracowania te z założenia miały na celu pogłębienie diagnozy dla wyzwań strategicznych sformułowanych po diagnozie ogólnej w 2009 r. i sprawdzenie aktualności tych wyzwań. Ich zapisy zostały następnie podzielone na klasyczne obszary rozwoju zrównoważonego: gospodarka, społeczeństwo, przestrzeń i środowisko, ten ostatni uzupełniony o zagadnienia współpracy metropolitalnej, która jest ważna dla przestrzennego rozwoju Poznania. Zidentyfikowane w ramach każdego z rozdziałów mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia zostały następnie podane wartościowaniu w celu wyłonienia kluczowych problemów rozwojowych. Wartościowanie przeprowadzono w ramach procedur hierarchizacji i wagowania, gdzie każdy z czynników oceniono pod kątem jego kierunku i siły wpływu na rozwój miasta w każdym z obszarów (ocena w skali -5 do +5). Drugą częścią oceny była istotność danego czynnika dla rozwoju miasta poprzez nadanie wag w skali (0,01 do 1). Iloczyn obu wyników pozwala na ocenę znaczenia danego czynnika. Grupy czynników zidentyfikowane w ramach każdej z części analizy zostały następnie uśrednione. Czynniki, które otrzymały najwyższą liczbę punktów, zostały następnie przeanalizowane pod kątem wzajemnych relacji (analiza SWOT) – zbiorczo dla mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń. Po analizie najbardziej powiązanych czynników kluczowych zidentyfikowano problemy kluczowe, dla których przygotowano drzewa problemów wskazujące na przyczyny i skutki występujących zjawisk. Drzewa problemów przełożono na drzewo celów w Strategii. Pogłębiona analiza wykazała aktualność celów strategicznych, które będą realizowane poprzez zestaw zaktualizowanych programów strategicznych.

Tabela 31. Wartościowanie analizy SWOT – hierarchizacja i wagowanie

WYZWANIA GOSPODARCZE							
Silne strony	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**	**Słabe strony**	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**
Wysokie PKB *per capita* na tle innych miast w kraju	5	0,06	0,3	Niska innowacyjność gospodarki miasta	-5	0,09	-0,45
Wysoka wydajność pracy w sektorze przemysłu oraz handlu	4	0,04	0,16	Słabsza wydajność pracy i zbyt niski udział w tworzeniu WDB sekcji *działalność finansowa i ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości*	-3	0,07	-0,21
Bardzo wysoka wartość produkcji sprzedanej przemysłu na mieszkańca	4	0,04	0,16	Zbyt małe nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle	-4	0,06	-0,24
Różnorodna struktura wielkości podmiotów i struktura branżowa sektora przedsiębiorstw	4	0,05	0,2	Słaby wzrost znaczenia sekcji przemysłu zaawansowanych technologii i usług wyższego rzędu	-4	0,08	-0,32
Duża gęstość jednostek otoczenia biznesu	3	0,04	0,12	Dominacja innowacji produktowych w skali przedsiębiorstwa, zbyt mało innowacji w skali rynku	-4	0,03	-0,12
Rosnąca liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego	3	0,04	0,12	Wahania nakładów na działalność badawczo-rozwojową (spadek w 2010 r.)	-4	0,05	-0,2
Wysokie nakłady inwestycyjne w gospodarce	3	0,05	0,15	Nadmierne rozdrobnienie jednostek sektora B+R prowadzących prace rozwojowe (grupa podmiotów gospodarczych)	-3	0,02	-0,06
Różnorodna struktura sektora badawczo-rozwojowego ze wzrastającą liczbą jednostek	2	0,03	0,06	Niewystarczający zakres współpracy miedzy sektorem wytwórczości, a sektorem badawczo-rozwojowym	-4	0,06	-0,24
Wielkość ośrodka gospodarczego (gęstość podmiotów i pracujących) umożliwia wykorzystywanie korzyści skali, wzajemne uczenie się	4	0,05	0,2	Rosnąca, ale ciągle zbyt słaba współpraca między przedsiębiorstwami a jednostkami otoczenia biznesu	-3	0,04	-0,12
Wysoki poziom przedsiębiorczości, duża liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych	5	0,06	0,3	Zbyt słabe dopasowanie oferowanych umiejętności/kwalifikacji na rynku pracy do potrzeb pracodawców	-2	0,05	-0,1
Bardzo niska stopa bezrobocia	5	0,04	0,2	Brak określenia inteligentnych specjalizacji w gospodarce miasta (aglomeracji) i wiodących dziedzin poznańskiego ośrodka badawczego w skali ponadregionalnej	-1	0,02	-0,02

Zahamowany trend spadku liczby pracujących ogółem	3	0,03	0,09	Wzrastająca liczba bezrobotnych i duża liczba bezrobotnych na 1 ofertę pracy	-1	0,02	-0,02
Rosnąca liczba osób pracujących w jednostkach otoczenia biznesu (dział *administrowanie i działalność wspierająca,* w tym sekcji *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*)	4	0,04	0,16	Malejące udziały z CIT wpływające do budżetu miasta	-2	0,03	-0,06
Wysokie średnie wynagrodzenia brutto, ale zróżnicowane według sekcji	3	0,03	0,09	Stosunkowo niskie wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw na wysokich stanowiskach menedżerskich	-2	0,03	-0,06
Rosnące sumy dochodów podatników PIT	5	0,03	0,15	Niewystarczająca świadomość znaczenia gospodarki dla rozwoju społeczno-gospodarczego miasta	-1	0,01	-0,01
Wysokie dochody własne w budżecie miasta na 1 mieszkańca	4	0,01	0,04	Niewystarczająca promocja wysokiej jakości produktów i najlepszych przedsiębiorstw	-2	0,03	-0,06
Wysoka atrakcyjność miejsc pracy w przetwórstwie przemysłowym i budownictwie	1	0,02	0,02	Niedopasowana do potrzeb rynku struktura i jakość edukacji wszystkich szczebli od kształcenia zawodowego do wyższego	-3	0,05	-0,15
Łatwość zakładania własnej działalności gospodarczej w mieście	2	0,02	0,04	Rosnący, ale nadal niewystarczający poziom budowania społeczeństwa obywatelskiego i informacyjnego	-2	0,02	-0,04
Wysoki kapitał społeczny	4	0,05	0,2	Niewystarczająca gotowość do ryzyka i w opinii ogólnopolskiej słaba kreatywność mieszkańców miasta	-3	0,05	-0,15
Rosnąca zdolność do współpracy w grupie MSP	3	0,03	0,09	Brak atrakcyjnych ofert spędzania czasu wolnego i wysokiej jakości ofert edukacji dla przyciągnięcia menedżerów o wysokich bardzo wysokich kwalifikacjach, w tym menedżerów z zagranicy	-2	0,03	-0,06
Rosnące umiędzynarodowienie miasta	3	0,05	0,15	Brak jednoznacznych skojarzeń z miastem, korzystnych z punktu widzenia poszerzenia grupy docelowej, do której skierowana jest oferta turystyczna	-3	0,03	-0,09
Obecność w mieście i strefie podmiejskiej dużej liczby korporacji globalnych, powiązanych z rynkami światowymi	4	0,05	0,2	Słabo wykorzystywany potencjał turystyczny miasta za granicą	-2	0,03	-0,06
Silnie rozwinięte funkcje targowe i kongresowe, pozwalające na organizacje imprez rangi międzynarodowej	3	0,04	0,12	Słabe usieciowienie instytucjonalne miasta, brak siedzib lub filii ważnych organizacji międzynarodowych	-4	0,05	-0,2
Relatywnie wysoka pozycja rankingowa miasta w sieci metropolii światowych.	3	0,03	0,09	Wciąż słabo rozpoznawalna marka Poznania zagranicą	-3	0,04	-0,12

Rozpoznawalna marka Poznania w Polsce	4	0,04	0,16	Mało intensywna współpraca z miastami partnerskimi, szczególnie w zakresie rozwoju kontaktów gospodarczych	-1	0,01	-0,01
Obecność bazy dla przyjęcia uczestników i organizacji bardzo dużych imprez targowych i wystawienniczych oraz kongresów, konferencji, festiwali i niektórych rodzajów kulturalnych oraz sportowych wydarzeń w skali europejskiej i światowej.	3	0,03	0,09				
	Suma wag	**1**			**Suma wag**	**1**	
	SUMA PO UŚREDNIENIU		**0,14**		**SUMA PO UŚREDNIENIU**		**-0,13**
Szanse	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**	**Zagrożenia**	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**
Nacisk Komisji Europejskiej na budowanie gospodarki opartej na wiedzy, spójnej i bardziej przyjaznej środowisku	2	0,2	0,4	Niekorzystne trendy odpływu inwestycji do regionów oferujących krótkookresowe, korzystne warunki funkcjonowania, w tym niskie koszty pracy	-3	0,25	-0,75
Podejmowanie inicjatyw ogólnopolskich i europejskich na rzecz pobudzania innowacji w Europie	2	0,1	0,2	Brak ogólnokrajowych rozwiązań wzmacniających kondycję finansową budżetów miast, a tym samym ograniczenie możliwości inwestycyjnych	-2	0,15	-0,3
Potencjalne zapewnienie środków z funduszy strukturalnych w okresie budżetowym 2014-2020 na podnoszenie innowacyjności w przedsiębiorstwach	3	0,4	1,2	Odpływ wysoko wyspecjalizowanej kadry poza poznański ośrodek gospodarczy	-3	0,1	-0,3
Wzrost znaczenia polityki miejskiej w Unii Europejskiej, a tym samym w Polsce	1	0,1	0,1	Utrwalany przez media niekorzystny wizerunek przedsiębiorcy	-1	0,05	-0,05
Rosnąca mobilność na rynku pracy w wymiarze krajowym i międzynarodowym	2	0,2	0,4	Kryzys gospodarczy powodujący zmniejszanie się dochodów ludności i ograniczający napływ inwestycji zagranicznych do metropolii	-2	0,05	-0,1
				Przesuwanie zainteresowania korporacji globalnych z Europy na inne kontynenty	-3	0,15	-0,45
				Silna konkurencja innych metropolii krajowych (szczególnie Wrocławia, Krakowa i Gdańska).	-4	0,25	-1
	Suma wag	**1**			**Suma wag**	**1**	
	SUMA PO UŚREDNIENIU		**0,46**		**SUMA PO UŚREDNIENIU**		**-0,42**

Źródło: opracowanie własne

Do dalszej analizy wybrano mocne i słabe strony, które uzyskały ocenę 0,2 i powyżej, oraz najważniejszą szansę i zagrożenie – te ostatnie tylko po jednej ze względu na ich relatywnie mniejszą liczbę.

Analiza drzewa problemów dla obszaru Gospodarka

Najistotniejsze czynniki z analizy SWOT:

1. Wysokie PKB *per capita* na tle innych miast w kraju
2. Różnorodna struktura wielkości podmiotów i struktura branżowa sektora przedsiębiorstw
3. Wielkość ośrodka gospodarczego (gęstość podmiotów i pracujących) umożliwia wykorzystywanie korzyści skali, wzajemne uczenie się
4. Wysoki poziom przedsiębiorczości, duża liczba nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych
5. Bardzo niska stopa bezrobocia
6. Wysoki kapitał społeczny
7. Obecność w mieście i strefie podmiejskiej dużej liczby korporacji globalnych, powiązanych z rynkami światowymi
8. Niska innowacyjność gospodarki miasta
9. Słabsza wydajność pracy i zbyt niski udział w tworzeniu WDB sekcji *działalność finansowa i ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości*
10. Zbyt małe nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle
11. Słaby wzrost znaczenia sekcji przemysłu zaawansowanych technologii i usług wyższego rzędu
12. Niewystarczający zakres współpracy miedzy sektorem wytwórczości, a sektorem badawczo-rozwojowym
13. Potencjalne zapewnienie środków z funduszy strukturalnych w okresie budżetowym 2014-2020 na podnoszenie innowacyjności w przedsiębiorstwach
14. Niekorzystne trendy odpływu inwestycji do regionów oferujących krótkookresowe, korzystne warunki funkcjonowania, w tym niskie koszty pracy

Tabela 32. Analiza relacji

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	SUMA
1		2	2	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	**19**
2	1		2	1	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	**10**
3	1	1		2	0	2	1	1	0	0	0	1	0	1	**10**
4	1	1	1		1	2	1	0	0	0	0	0	0	1	**8**
5	2	2	2	2		2	2	0	1	0	0	0	0	1	**14**
6	1	0	2	1	0		0	0	0	0	0	0	0	0	**4**
7	2	1	2	2	1	2		0	1	0	1	1	2	2	**17**
8	0	0	0	0	1	1	1		0	2	2	2	2	0	**11**
9	0	0	0	0	1	1	1	1		0	0	1	0	0	**5**
10	0	0	0	0	0	1	1	2	0		2	2	2	0	**10**
11	0	0	0	0	1	1	1	2	0	2		2	2	0	**11**
12	0	0	0	0	0	1	1	2	0	2	2		2	0	**10**
13	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2	2	2		0	**8**
14	0	0	1	0	2	0	2	2	0	2	2	2	1		**14**
SUMA	**8**	**7**	**12**	**10**	**9**	**16**	**14**	**13**	**3**	**11**	**13**	**15**	**13**	**7**	

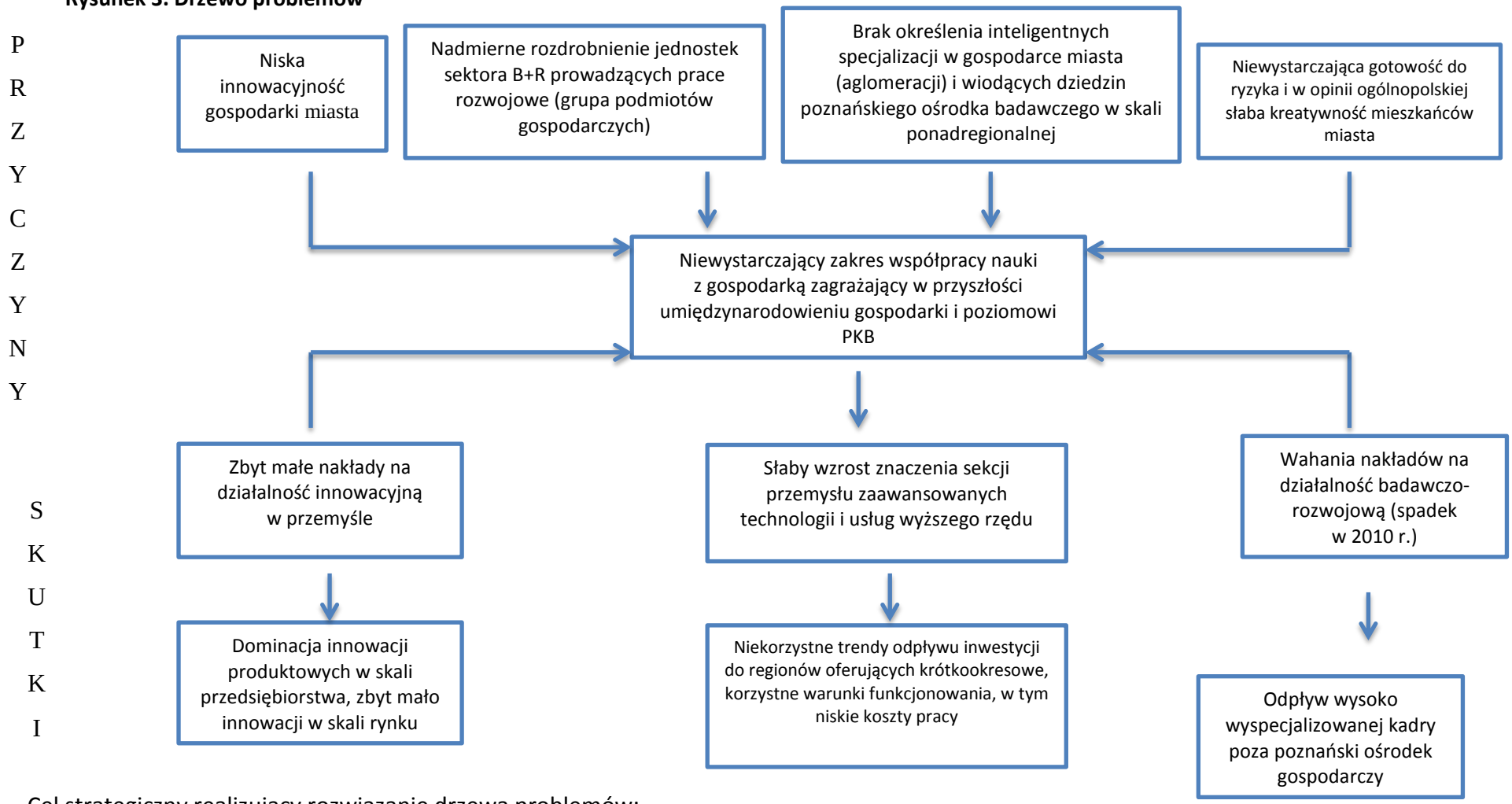
Czynnik/wpływ	Grupa najwyższa	Grupa wysoka
Poza zasięgiem wpływu władz miasta	1 - Wysokie PKB *per capita* na tle innych miast w kraju 6 - Wysoki kapitał społeczny	5 - Bardzo niska stopa bezrobocia 14 - Niekorzystne trendy odpływu inwestycji do regionów oferujących krótkookresowe, korzystne warunki funkcjonowania, w tym niskie koszty pracy
Istnieje wpływ władz miasta	7 - Obecność w mieście i strefie podmiejskiej dużej liczby korporacji globalnych, powiązanych z rynkami światowymi	12 -Niewystarczający zakres współpracy miedzy sektorem wytwórczości, a sektorem badawczo-rozwojowym

Problem kluczowy sformułowano na bazie czynników leżących w zasięgu wpływu władz miasta łącząc czynniki 7 i 12 i odnosząc je do najwyżej ocenionego czynnika nr 1.

Problem kluczowy: **Niewystarczający zakres współpracy nauki z gospodarką zagrażający w przyszłości umiędzynarodowieniu gospodarki i poziomowi PKB**

Rozwiązanie problemu kluczowego: **Zwiększenie poziomu współpracy nauki z gospodarką**

Rysunek 3. Drzewo problemów

Cel strategiczny realizujący rozwiązanie drzewa problemów:

Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta

Tabela 33. Wartościowanie analizy SWOT – hierarchizacja i wagowanie

WYZWANIA SPOŁECZNE							
Silne strony	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**	**Słabe strony**	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**
Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców Poznania z miastem	4	0,08	0,32	Spadek liczby ludności miasta Poznania	-5	0,1	-0,5
Niski poziom bezrobocia	5	0,1	0,5	Niski poziom wyników edukacyjnych w szkolnictwie gimnazjalnym i średnim	-5	0,08	-0,4
Poznań jako znaczący ośrodek akademicki – duża liczba studentów	5	0,08	0,4	Niewielkie sukcesy uczniów na konkursach i olimpiadach przedmiotowych	-3	0,02	-0,06
Wykształcone funkcje akademickie o europejskiej renomie szczególnie w zakresie nauk ścisłych	3	0,05	0,15	Relatywnie słabe w relacji do potencjału miasta międzynarodowe powiązania naukowe	-4	0,08	-0,32
Wyrównany poziom nauczania w najlepszych szkołach średnich sprzyjający tworzeniu się mechanizmów konkurowania	2	0,04	0,08	Nie rozwiązana kwestia sieci szkół i konfliktów na tle likwidowania niektórych placówek	-2	0,07	-0,14
Dobrze rozwinięte szkolnictwo zawodowe	3	0,04	0,12	Niedostatek dyrektorów szkół o cechach przywódczych, umiejętnie wykorzystujących możliwości różnicowania oferty edukacyjnej	-2	0,03	-0,06
Wysokie pozycje poznańskich uczelni w rankingach ogólnopolskich	4	0,08	0,32	Rozdrobnienie sieci szkolnictwa wyższego	-3	0,08	-0,24
Wysoki poziom nauczania na uczelniach publicznych	4	0,05	0,2	Niedostateczny poziom wzajemnej współpracy między uczelniami i jednostkami naukowymi	-2	0,06	-0,12
Nowoczesna baza lokalowa i infrastruktura badawcza poznańskich jednostek akademickich	4	0,04	0,16	Słabe współdziałanie sektora nauki i szkolnictwa wyższego z praktyką (mimo postępu w tym zakresie)	-5	0,09	-0,45
Wzrost oferty kształcenia w językach obcych	3	0,02	0,06	Zbyt powolne włączanie się niektórych jednostek w europejskie sieci badawcze i edukacyjne	-4	0,05	-0,2
Działalność instytucji sceny teatralno-muzycznej	2	0,04	0,08	Spadająca liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych	-3	0,05	-0,15
Działalność licznych stowarzyszeń i organizacji związanych z kulturą	3	0,03	0,09	Spadająca liczba osób odwiedzających muzea i galerie sztuki	-2	0,05	-0,1
Sukcesy w organizacji wielu ciekawych imprez muzycznych, filmowych, promujących dialog międzykulturowy i kulturę innych narodów	3	0,02	0,06	Nie wszystkie organizacje kulturalne działające w Poznaniu mają swoje siedziby i warunki działania, które odpowiadałyby współczesnym wymogom i potrzebom	-1	0,02	-0,02

Promocja regionalnego dziedzictwa kulturalnego, opartego o historię Poznania, gwarę poznańską i poznańskie produkty regionalne (rogale marcińskie, brzdące, faworki, pyzy, pyry z gzikiem)	2	0,02	0,04	Brak środków na utrzymanie dobrego stanu technicznego niektórych budynków, w których działają instytucje kultury i sztuki	-1	0,01	-0,01
Nowe inicjatywy związane z kulturą: zainteresowanie poznaniaków i gości nowymi przestrzeniami dla kultury oraz nowymi wydarzeniami	3	0,02	0,06	Niewystarczająca liczba małych obiektów sportowo-rekreacyjnych dostępnych dla mieszkańców niezrzeszonych w klubach sportowych	-3	0,04	-0,12
Realizacja inwestycji w dziedzinie kultury (np. IHOT)	3	0,04	0,12	Niewystarczająca długość ścieżek rowerowych	-2	0,06	-0,12
Rozwinięta baza kinowa	2	0,03	0,06	Uzależnienie części programów wsparcia społecznego od finansowania w ramach programów Unii Europejskiej	-4	0,05	-0,2
Unikalne dziedzictwo historyczne miasta	2	0,04	0,08	Brak integracji polityki społecznej i programów rozwiązywania problemów społecznych w perspektywie aglomeracyjnej	-3	0,04	-0,12
Kompleks sportowo-rekreacyjny nad jeziorem Malta	3	0,04	0,12	Brak środków finansowych na modernizację obiektów sportowych oraz wsparcie klubów i stowarzyszeń	-3	0,02	-0,06
Coraz lepsza promocja i szerszy oddźwięk istniejących wydarzeń kulturalnych	2	0,01	0,02				
Inicjatywy wzbogacające ofertę turystyczną miasta (np. projekt budowy Uniwersyteckiego Parku Historii Ziemi)	2	0,05	0,1				
Dobrze rozwinięta baza sportowa do uprawiania sportów zespołowych	3	0,02	0,06				
Duża, systematycznie rosnąca popularność sportu wśród młodzieży	3	0,02	0,06				
Sukces organizacji Euro 2012 i promocja sportu w Poznaniu poprzez to wydarzenie powodująca, że miasto jest kojarzone ze sportem	2	0,02	0,04				
Rosnące zainteresowanie imprezami i wydarzeniami sportowymi w mieście, a także amatorskim sportem i rekreacją	2	0,01	0,02				
Dobrze funkcjonujące programy wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem	1	0,01	0,01				
	Suma wag	**1**			**Suma wag**	**1**	

	SUMA PO UŚREDNIENIU		0,13		SUMA PO UŚREDNIENIU		-0,18
Szanse	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**	**Zagrożenia**	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**
Pozytywne saldo migracji na poziomie aglomeracji	+5	0,2	1	Starzenie się społeczeństwa	-5	0,2	-1
Silna integracja społeczna obszaru metropolitalnego – akceptacja dla integracji systemowej	+4	0,15	0,6	Ustanie zewnętrznego względem budżetu miasta finansowania programów społecznych w ramach programów Unii Europejskiej	-3	0,05	-0,15
Pozytywne wskaźniki przyrostu naturalnego na poziomie aglomeracji	+5	0,2	1	Koncentracja na edukacji polegającej na umiejętnym rozwiązywaniu testów a nie kształtowaniu umiejętności	-5	0,17	-0,85
Rozwój programów ekonomii społecznej	+3	0,02	0,06	Niekorzystne trendy demograficzne wpływające na sieć szkół (a w konsekwencji na ich dostępność)	-5	0,1	-0,5
Wspieranie programów bezpieczeństwa socjalnego osób starszych	+1	0,05	0,05	Postępująca fragmentacja i biurokratyzacja działalności naukowej	-3	0,07	-0,21
Zwiększająca się mobilność młodych osób sprzyjająca nawiązywaniu kontaktów i kompetencji społecznych	+3	0,05	0,15	Dewaluacja społecznej rangi wykształcenia wyższego, które w coraz mniejszym stopniu zapewnia sukces na rynku pracy	-4	0,1	-0,4
Zmiany regulacyjne na poziomie krajowym wspierające bardzo dobre jednostki naukowe– „zwrot projakościowy”	+3	0,07	0,21	Ciągle niewielkie nakłady na naukę i szkolnictwo wyższe w Polsce	-5	0,2	-1
Rozwój technologii informacyjnych sprzyjający włączeniu się w dyskusje naukowe „głównego światowego nurtu”	+2	0,07	0,14	Wzrost zainteresowania rozrywkami masowymi, kosztem spadku zainteresowania sztuką i kulturą „wysoką” (muzeami, teatrami, filharmoniami)	-4	0,06	-0,24
Szerokie możliwości włączania się w projekty Unii Europejskiej	+4	0,1	0,4	Odpływ najlepszych naukowców do jednostek zagranicznych	-3	0,05	-0,15
Skuteczne przykłady przeciwdziałania procesom gettoizacji przestrzeni miejskiej	+2	0,03	0,06				
Zwiększone zainteresowanie turystyką militarną w kontekście istniejącego w Poznaniu systemu fortyfikacji	+3	0,06	0,18				
	Suma wag	**1**			**Suma wag**	**1**	
	SUMA PO UŚREDNIENIU		**0,35**		**SUMA PO UŚREDNIENIU**		**-0,5**

Do dalszej analizy wybrano mocne i słabe strony, które uzyskały ocenę 0,2 i powyżej, oraz najważniejsze szanse (dwie o tej samej liczbie punktów) i zagrożenie – te ostatnie tylko po jednej ze względu na ich relatywnie mniejszą liczbę.

Analiza drzewa problemów dla obszaru Społeczeństwo

Najistotniejsze czynniki z analizy SWOT:

1. Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców Poznania z miastem
2. Niski poziom bezrobocia
3. Poznań jako znaczący ośrodek akademicki – duża liczba studentów
4. Wysokie pozycje poznańskich uczelni w rankingach ogólnopolskich
5. Wysoki poziom nauczania na uczelniach publicznych
6. Spadek liczby ludności miasta Poznania
7. Niski poziom wyników edukacyjnych w szkolnictwie gimnazjalnym i średnim
8. Relatywnie słabe w relacji do potencjału miasta międzynarodowe powiązania naukowe
9. Rozdrobnienie sieci szkolnictwa wyższego
10. Słabe współdziałanie sektora nauki i szkolnictwa wyższego z praktyką (mimo postępu w tym zakresie)
11. Zbyt powolne włączanie się niektórych jednostek w europejskie sieci badawcze i edukacyjne
12. Uzależnienie części programów wsparcia społecznego od finansowania w ramach programów Unii Europejskiej
13. Pozytywne saldo migracji na poziomie aglomeracji
14. Pozytywne wskaźniki przyrostu naturalnego na poziomie aglomeracji
15. Starzenie się społeczeństwa

Tabela 34. Analiza relacji

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	SUMA
1		0	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	2	**10**
2	0		2	2	1	0	1	0	0	1	0	1	0	1	2	**11**
3	0	2		2	2	0	0	1	1	1	1	0	2	1	0	**13**
4	0	0	2		2	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	**9**
5	0	0	1	1		0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	**6**
6	0	1	1	0	0		0	0	0	0	0	0	2	2	2	**8**
7	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	**0**
8	0	0	0	0	0	0	0		2	0	2	0	0	0	0	**4**
9	0	0	2	1	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	**3**
10	0	0	1	1	1	0	0	1	2		1	0	0	0	0	**7**
11	0	0	1	1	0	0	0	2	2	0		0	0	0	0	**6**
12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	**0**
13	2	2	2	1	2	2	0	0	0	0	0	1		1	0	**13**
14	0	2	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2		0	**8**
15	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0		**1**
SUMA	**2**	**7**	**16**	**11**	**9**	**6**	**2**	**6**	**9**	**3**	**6**	**3**	**7**	**6**	**6**	

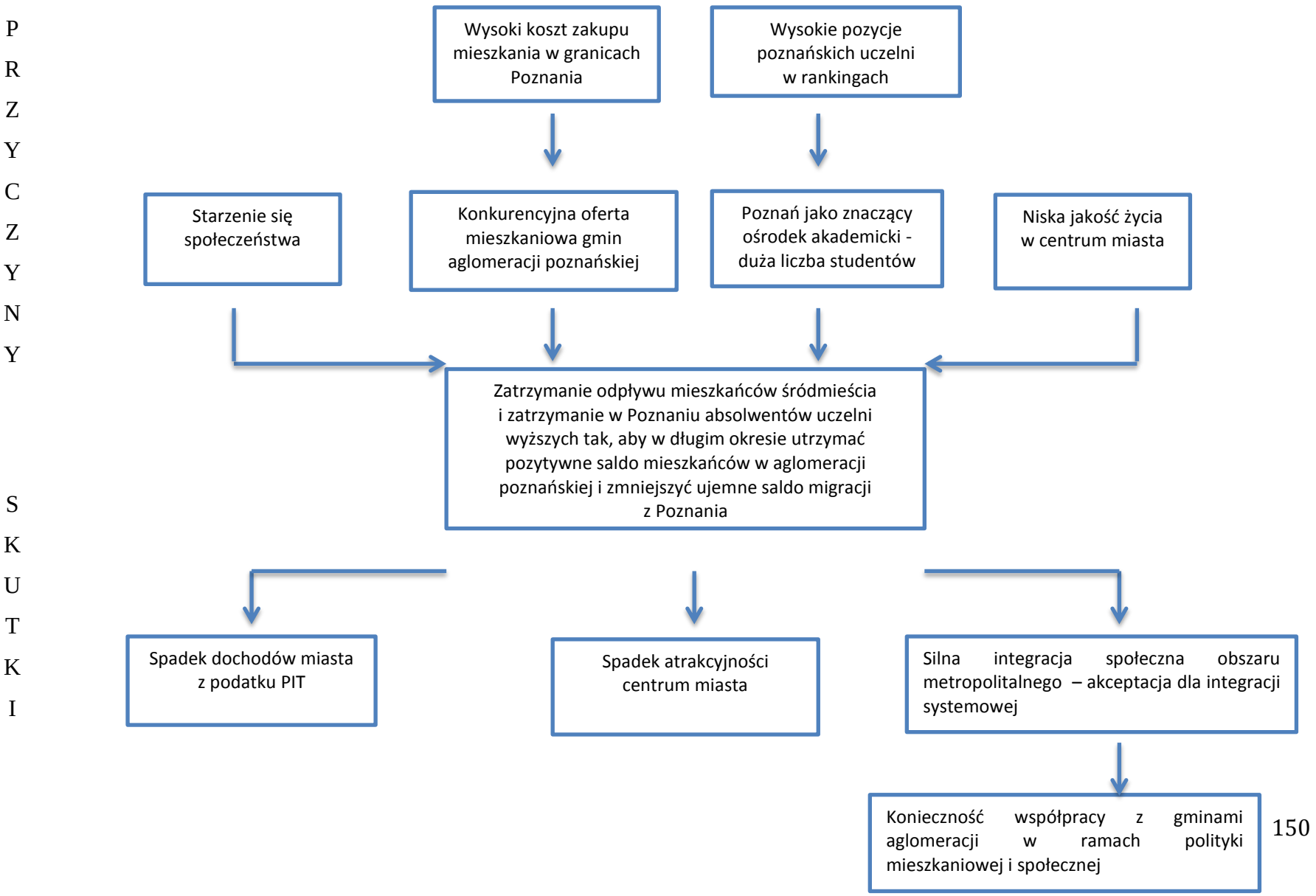
Czynnik/wpływ	Grupa najwyższa	Grupa wysoka
Poza zasięgiem wpływu władz miasta	3- Poznań jako znaczący ośrodek akademicki – duża liczba studentów	**4 -** Wysokie pozycje poznańskich uczelni w rankingach ogólnopolskich 2 - Niski poziom bezrobocia
Istnieje wpływ władz miasta	13 - Pozytywne saldo migracji na poziomie aglomeracji (wpływ częściowy)	1 - Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców Poznania z miastem

Ze względu na to, że najistotniejszy czynnik (13) będący w zasięgu wpływu władz miasta zależy również od działań innych gmin aglomeracji poznańskiej, problem kluczowy sformułowano łącząc go z czynnikiem najbardziej z nim powiązanym (6) oraz odnosząc go do czynnika, który otrzymał największą liczbę punktów.

Problem kluczowy: **Zatrzymanie odpływu mieszkańców śródmieścia i zatrzymanie w Poznaniu absolwentów uczelni wyższych tak, aby w długim okresie utrzymać pozytywne saldo mieszkańców w aglomeracji poznańskiej i zmniejszyć ujemne saldo migracji z Poznania**

Rozwiązanie problemu kluczowego: **Poprawa jakości życia w mieście i jego oferty mieszkaniowe**

Rysunek 4. Drzewo problemów

Poprawa jakości życia w mieście i lepsza oferta mieszkaniowa może się bowiem przyczynić do zatrzymania w Poznaniu wielu mieszkańców wybierających dziś mieszkania i domy na przedmieściach. W ramach analizy SWOT zidentyfikowano także inne ważne czynniki takie jak rozwój sektora nauki, turystyki, kultury i sportu, które nie są kluczowe dla rozwoju miasta, ale znacząco wpływają na odczuwalną jakość życia mieszkańców.

Cele strategiczne realizujące rozwiązanie:

Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta

Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu

Tabela 35. Wartościowanie analizy SWOT – hierarchizacja i wagowanie

WYZWANIA PRZESTRZENNE I ŚRODOWISKOWE, WSPÓŁPRACA METROPOLITALNA							
Silne strony	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**	**Słabe strony**	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**
Zasoby przyrodnicze miasta – „kliny zieleni", parki, Warta, wody termalne	5	0,08	0,4	Dezintegracja systemu kluczowych obiektów turystycznych w centrum miasta (m.in. na linii Ostrów Tumski – Stary Rynek)	-2	0,02	-0,04
Zabudowa twierdzy Poznań (zasób niedostatecznie dotychczas wykorzystany)	2	0,01	0,02	Niewykorzystany potencjał rzeki Warty	-4	0,05	-0,2
Inwestycje transportowe w zakresie komunikacji zbiorowej i indywidualnej	5	0,08	0,4	Słabe skomunikowanie śródmieścia z suburbiami	-5	0,07	-0,35
Ciągłość unikatowych rozwiązań urbanistycznych w rozwoju miasta	4	0,05	0,2	Długotrwałość procesu kształtowania nowych funkcji śródmieścia	-4	0,06	-0,24
Atrakcyjność utrzymywanych rozwiązań urbanistycznych z punktu widzenia mieszkańców i świadomość ich wagi dla rozwoju miasta	4	0,05	0,2	Brak jednolitej koncepcji zagospodarowania przestrzeni w sferze suburbiów	-4	0,06	-0,24
Istnienie struktur administracji zespolonej na poziomie powiatowym - wspólnych dla miasta i powiatu ziemskiego (policja, straż pożarna, urząd pracy).	5	0,02	0,1	Ograniczone możliwości wpływania na praktyki kształtowania przestrzeni na nowych osiedlach	-4	0,05	-0,2

Powstanie Stowarzyszenia Metropolia Poznań.	4	0,02	0,08	Depopulacja centrum, zmiana centrów zamieszkiwania w obrębie aglomeracji	-5	0,08	-0,4
Powstanie i przyjęcie przez organy wykonawcze samorządów Strategii Rozwoju Metropolia Poznań 2020	4	0,03	0,12	Doświadczenia trudności w zakresie współpracy komunalnej w aglomeracji z minionego 20-lecia	-3	0,03	-0,09
Podjęcie i rozwój współpracy w zakresie związku odpadowego. Powstanie Związku Komunalnego Gospodarki Odpadami Aglomeracji Poznańskiej	4	0,04	0,16	Słaba promocja idei integracji metropolitalnej i samej aglomeracji w mediach	-2	0,03	-0,06
Podjęcie i rozwój współpracy w zakresie utworzenia związku komunikacyjnego, Transport Metropolii Poznań	4	0,07	0,28	Ograniczona wśród mieszkańców znajomość działań podejmowanych na poziomie metropolitalnym	-2	0,03	-0,06
Zintegrowany Transport Publiczny jako jednego z kluczowych elementów Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. Metropolia Poznań 2020	2	0,02	0,04	Brak jednego organizatora transportu publicznego na obszarze całej aglomeracji	-5	0,06	-0,3
Włączenie niektórych linii podmiejskich do systemu transportu publicznego Poznania (ZTM) na podstawie porozumień międzygminnych	3	0,04	0,12	Brak integracji taryfowo – biletowej pomiędzy przewoźnikami (typy i ceny biletów, harmonizacja tras i rozkładów jazdy, rożne regulaminy przewozów oraz ulgi i zwolnienia)	-5	0,06	-0,3
Korzystna struktura terytorialno-administracyjna z punktu widzenia integracji w aglomeracji (miasto centralne i jeden powiat okólny)	5	0,03	0,15	Zróżnicowany standard przewozów, wynikający z różnego stopnia finansowania usług przewozowych	-4	0,04	-0,16
Bardzo silne poparcie społeczne (mieszkańcy i władze lokalne) dla działań integracyjnych w zakresie transportu publicznego w aglomeracji (wynik konsultacji Zielonej Księgi Aglomeracji Poznańskiej).	4	0,02	0,08	Funkcjonowanie tzw. „porozumień odwrotnych” (między Poznaniem a Swarzędzem i Czerwonakiem), utrzymujących dotychczasowe rozdrobnienie organizacyjne transportu w aglomeracji na niektórych liniach)	-3	0,05	-0,15
Wola pogłębiania współpracy ze strony polityków lokalnych.	3	0,02	0,06	Ostrożne podchodzenie władz Poznania do utraty pełnej kontroli nad ustalaniem stawek taryfowych w ramach metropolitalnego związku transportowego.	-3	0,02	-0,06
Powstanie Centrum Badań Metropolitalnych – zaplecza eksperckiego dla procesu integracji metropolitalnej.	2	0,02	0,04	Słabe wyeksponowanie idei integracji metropolitalnej w programach znaczących w aglomeracji partii politycznych	-3	0,02	-0,06
Uszczegółowienie operacyjne programów strategicznych w strategii aglomeracji jako atrakcyjnej formy wspólnego działania wraz z podstawami ich finansowania	1	0,01	0,01	Ograniczone tylko do dziedziny transportu współdziałanie Stowarzyszenia z samorządem województwa i *vice versa* (poza ustawowymi formami konsultacji, uzgodnień etc.)	-3	0,04	-0,12
Nawiązanie współpracy międzynarodowej w zakresie wymiany doświadczeń na polu integracji zarządzania	1	0,02	0,02	Słaba jak dotąd kooperacja integrujących się samorządów (Rada, Stowarzyszenie) z organizacjami społecznymi	-2	0,02	-0,04

Poprawiająca się z roku na rok dostępność transportowa miasta	3	0,07	0,21	Oparcie integracji na wyłącznie oddolnej inicjatywie	-3	0,03	-0,09
Polepszający się klimat społeczny dla współpracy metropolitalnej (naciski społeczne), szczególnie w przypadku potęgowania się zjawisk problemowych	2	0,02	0,04	Poszerzanie zasięgu Stowarzyszenia Metropolia Poznań w sposób przypadkowy poprzez przyjmowanie do niej gmin słabo powiązanych funkcjonalnie i infrastrukturalnie z Poznaniem – „rozmycie" integracji metropolitalnej	-3	0,04	-0,12
Zaistnienie problemu integracji zarządzania szczególnie w zakresie usług publicznych (transport) w mediach poznańskich.	2	0,01	0,02	Zaniechanie realizacji przyjętej strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej w obliczu pierwszych niepowodzeń wybranych programów	-3	0,05	-0,15
Dobre powiązania transportowe w sieci europejskich powiązań drogowych, lotniczych i kolejowych	4	0,08	0,32	Zahamowanie rozwoju połączeń lotniczych po EURO 2012	-3	0,04	-0,12
Wsparcie dla procesu integracji i promocji metropolitalnej lokalnych organizacji gospodarczych (Forum gospodarcze metropolii Poznań).	2	0,02	0,04	Niedosyt rzetelnych publikacji w mediach na temat integracji metropolitalnej i aspiracji metropolitalnych Poznania	-2	0,02	-0,04
Istnienie rozpoznawalnych liderów politycznych procesu integracji metropolitalnej: Prezydenta Poznania i Starosty Poznańskiego	4	0,05	0,2	Słaba promocja korzyści Poznania z tytułu rozwoju funkcji metropolitalnych	-2	0,02	-0,04
Poparcie społeczne dla pogłębiania współpracy komunalnej miasta Poznania i gmin podmiejskich	2	0,02	0,06	Zanikające powiązania Poznania z regionem, słaby efekt dyfuzji funkcji metropolitalnych na region Wielkopolski	-3	0,05	-0,15
Wprowadzenie Poznańskiej Karty Aglomeracyjnej	3	0,06	0,18	Zaistnienie problemu integracji zarządzania szczególnie w zakresie usług publicznych (transport) w mediach poznańskich.	-3	0,03	-0,09
Obecność infrastruktury pozwalającej utrzymywać szerokie kontakty międzynarodowe	3	0,03	0,09				
Wielostronne relacje z polskimi i zagranicznymi partnerami samorządowymi	2	0,01	0,02				
	Suma wag	**1**			**Suma wag**	**1**	
	SUMA PO UŚREDNIENIU		**0,13**		**SUMA PO UŚREDNIENIU**		**-0,14**
Szanse	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**	**Zagrożenia**	**Kierunek i siła wpływu**	**Istotność**	**SUMA**
Rozwiązania prawne wzmacniające krajowe polityki aglomeracyjne	5	0,07	0,35	Separacja polityki aglomeracyjnej – utrudnienia administracyjne w integracji Poznania i gmin powiatu poznańskiego	-4	0,05	-0,2
Zrównoważony rozwój aglomeracyjny	5	0,1	0,5	Utrzymanie separacji fiskalnej miasta	-4	0,04	-0,16

				i gmin powiatu poznańskiego			
Istnienie silnych osobowości po stronie burmistrzów i wójtów gmin leżących w drugim pierścieniu wokół Poznania.	3	0,04	0,12	Brak możliwości efektywnej kontroli nad praktykami prywatnych deweloperów	-4	0,07	-0,28
Tworzenie bardziej zaawansowanych relacji partnerskich w obliczu prognozowanego równoważenia się potencjału demograficznego i gospodarczego miasta i strefy podmiejskiej	4	0,05	0,2	Brak solidnej podstawy prawnej integracji – ustawy metropolitalnej	-5	0,2	-1
Współpraca krajowa między aglomeracjami, lobbing na rzecz integracji zarządzania oraz zmian prawnych umożliwiających ściślejsze współdziałanie	2	0,06	0,12	Brak jak dotąd interwencjonizmu państwowego w procesie integracji aglomeracyjnej (wsparcie finansowe, utworzenie i wdrożenie konkretnej polityki wobec aglomeracji)	-5	0,1	-0,5
Powstanie i realizacja założeń polityki miejskiej UE i rządu RP wspierającej programowo i finansowo integracyjne działania metropolitalne	5	0,1	0,5	Słabe jak dotąd wsparcie procesu integracji metropolitalnej przez samorząd wojewódzki	-4	0,08	-0,32
Realizacja przez rząd zapisów białej księgi obszarów metropolitalnych	3	0,07	0,21	Bariery legislacyjne: ograniczone ustawowo możliwości współpracy samorządowej między szczeblem gminnym a powiatowym	-4	0,06	-0,24
Pojawienie się środków finansowych UE na działania integracyjne szczególnie na realizację kosztownych, twardych, infrastrukturalnych programów aglomeracyjnych (np. kolej metropolitalna)	4	0,09	0,36	Długie procedury prawne związane z tworzeniem form integracji, głównie związków celowych, zniechęcające do działań	-3	0,05	-0,15
Pojawienie się kolejnego projektu ustawy metropolitalnej (ustawa o powiecie metropolitalnym), która niezależnie od jego powodzenia, wywołuje dyskusje polityczne nt. przyszłości obszarów metropolitalnych	3	0,03	0,09	Sceptycyzm wobec integracji wśród niektórych wójtów i burmistrzów oraz rad gmin pierwszego pierścienia wokół Poznania	-3	0,04	-0,12
Początki organizacji kolei metropolitalnej (sieci łączące aglomeracje)	3	0,04	0,12	Brak w szeregach Stowarzyszenia Metropolia Poznań gminy podmiejskiej Czerwonak	-3	0,03	-0,09
Usieciowienie metropolii w skali regionalnej, krajowej i międzynarodowej	3	0,04	0,12	Pogłębienie trudnej sytuacji finansowej samorządów lokalnych, brak środków własnych na działania integracyjne	-4	0,1	-0,4
Aktywna rola gmin strefy podmiejskiej Poznania (pierwszy pierścień) w organizacji transportu publicznego na terenie aglomeracji	4	0,04	0,16	Ograniczony wpływ samorządów lokalnych na organizację i funkcjonowanie kolejowych przewozów aglomeracyjnych (kompetencja zastrzeżona dla samorządu wojewódzkiego)	-4	0,05	-0,2
Rozszerzenie systemu taryfowo-biletowego ZTM o bilety zintegrowane z koleją metropolitalna i PKS	4	0,08	0,32	Brak porozumień transportowych dotyczących niektórych lokalnych linii komunikacyjnych pomiędzy gminami	-3	0,04	-0,12
Ograniczona w porównaniu z innymi aglomeracjami rola drobnych przewoźników prywatnych, dezintegrujących organizację systemu transportowego poprzez „nieuczciwą” konkurencję	3	0,02	0,06	Brak dokumentów planistycznych w zakresie transportu zbiorowego w gminach i całej aglomeracji	-3	0,04	-0,12

Opracowanie wielowariantowego modelu finansowania związku transportowego i wybór optymalnej dla całej aglomeracji formuły organizacyjnej związku	3	0,03	0,09	Niepełna integracja, odrzucenie formuły zintegrowanego transportu przez niektóre gminy, szczególnie z pierwszego pierścienia, które zapewniają łączność transportową Poznania z gminami położonymi dalej	-3	0,03	-0,09
Realizacja koncepcji kolei metropolitalnej przy wsparciu środków zewnętrznych, w tym regionalnego programu operacyjnego i zintegrowanych inwestycji terytorialnych dla miejskich obszarów funkcjonalnych	4	0,1	0,4	Utrzymanie się sieci porozumień miedzy Poznaniem a gminami aglomeracji, utrzymujących dotychczasowe rozdrobnienie organizacyjne transportu w aglomeracji na niektórych liniach)	-2	0,02	-0,04
Opracowanie zintegrowanego planu rozwoju transportu publicznego dla całej aglomeracji poznańskiej	3	0,04	0,12				
	Suma wag	**1**			**Suma wag**	**1**	
	SUMA PO UŚREDNIENIU		**0,22**		**SUMA PO UŚREDNIENIU**		**-0,25**

Ze względu na bardzo dużą liczbę podobnych czynników, które otrzymały ocenę 0,2, do dalszej analizy wybrano mocne i słabe strony, które uzyskały ocenę 0,25 i powyżej, oraz po 2 najważniejsze szanse i zagrożenia, których jest więcej niż w poprzednich częściach analizy

Analiza drzewa problemów dla obszaru Przestrzeń, środowisko, współpraca metropolitalna

Najistotniejsze czynniki z analizy SWOT:

1. Zasoby przyrodnicze miasta – „kliny zieleni”, parki, Warta, wody termalne
2. Inwestycje transportowe w zakresie komunikacji zbiorowej i indywidualnej
3. Podjęcie i rozwój współpracy w zakresie utworzenia związku komunikacyjnego, Transport Metropolii Poznań.
4. Dobre powiązania transportowe w sieci europejskich powiązań drogowych, lotniczych i kolejowych
5. Słabe skomunikowanie śródmieścia z suburbiami
6. Depopulacja centrum, zmiana centrów zamieszkiwania w obrębie aglomeracji
7. Brak jednego organizatora transportu publicznego na obszarze całej aglomeracji
8. Brak integracji taryfowo – biletowej pomiędzy przewoźnikami (typy i ceny biletów, harmonizacja tras i rozkładów jazdy, rożne regulaminy przewozów oraz ulgi i zwolnienia)
9. Zrównoważony rozwój aglomeracyjny
10. Powstanie i realizacja założeń polityki miejskiej UE i rządu RP wspierającej programowo i finansowo integracyjne działania metropolitalne
11. Brak jak dotąd interwencjonizmu państwowego w procesie integracji aglomeracyjnej (wsparcie finansowe, utworzenie i wdrożenie konkretnej polityki wobec aglomeracji)
12. Pogłębienie trudnej sytuacji finansowej samorządów lokalnych, brak środków własnych na działania integracyjne

Tabela 36. Analiza relacji

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	SUMA
1		1	0	1	0	2	0	0	2	0	0	0	**6**
2	0		2	1	2	2	2	0	2	1	0	2	**14**
3	0	2		0	2	2	1	2	2	1	0	0	**12**
4	0	2	1		0	0	0	0	0	0	0	0	**3**
5	0	2	2	0		0	2	2	1	0	0	2	**11**
6	0	1	0	0	0		2	0	0	0	0	0	**3**
7	0	0	2	0	0	0		2	1	0	0	0	**5**
8	0	0	2	0	0	0	0		1	0	0	0	**3**
9	2	2	2	2	2	2	1	1		1	0	1	**16**
10	0	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	**0**
11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2		0	**2**
12	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2		**4**
SUMA	**2**	**11**	**11**	**4**	**6**	**8**	**8**	**7**	**9**	**6**	**2**	**5**	

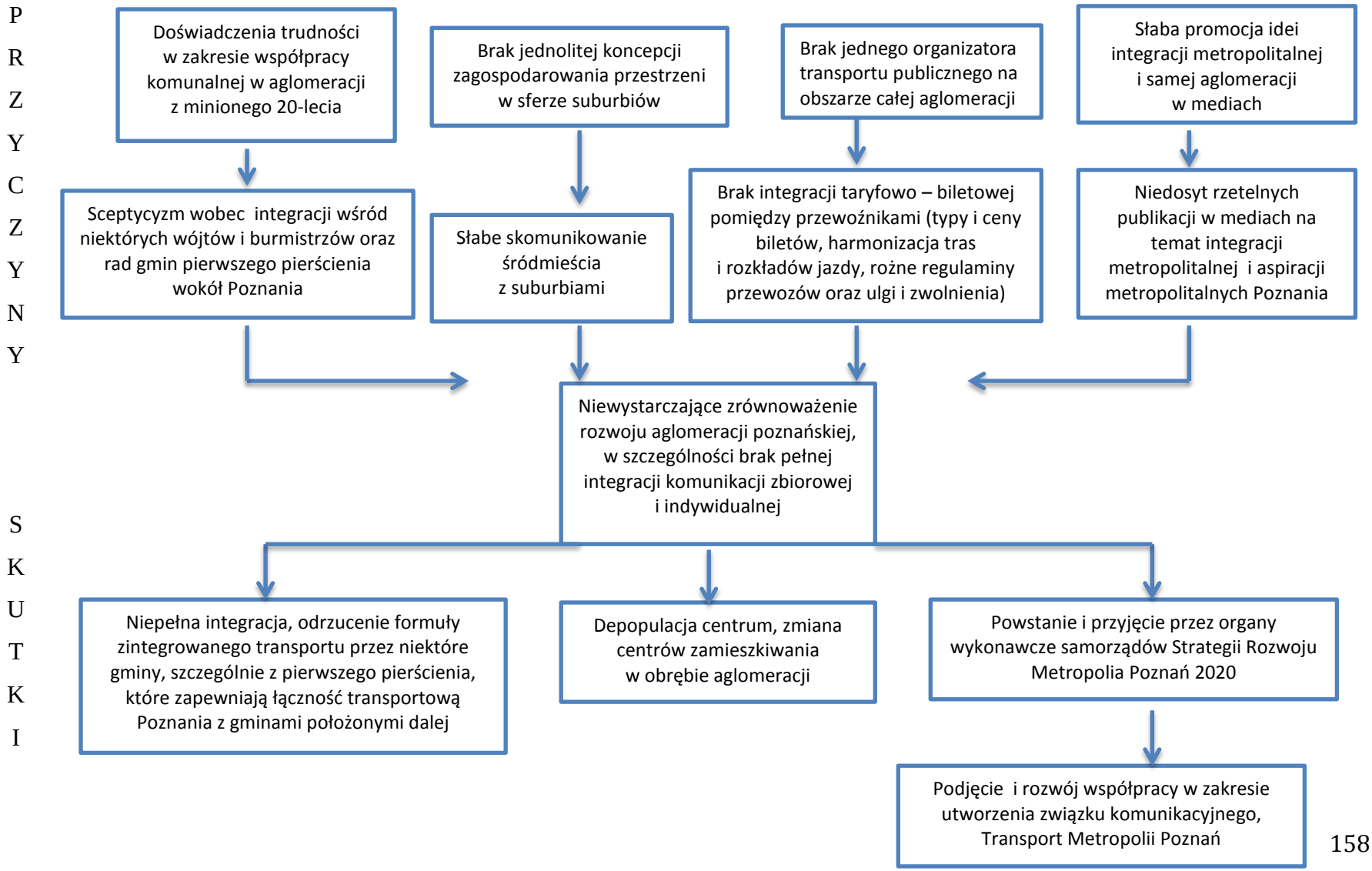
Czynnik/wpływ	Grupa najwyższa	Grupa wysoka
Poza zasięgiem wpływu władz miasta	Brak wśród najważniejszych czynników	Brak wśród najważniejszych czynników
Istnieje wpływ władz miasta	9 – zrównoważony rozwój aglomeracyjny (wpływ częściowy) 2 - Inwestycje transportowe w zakresie komunikacji zbiorowej i indywidualnej	3 - Podjęcie i rozwój współpracy w zakresie utworzenia związku komunikacyjnego, Transport Metropolii Poznań 5 - Słabe skomunikowanie śródmieścia z suburbiami

W ramach analizy wyzwań przestrzenno-środowiskowych, wszystkie kluczowe czynniki rozwojowe leżą w przynajmniej częściowej gestii władz miasta. Ze względu na to, że najistotniejszy czynnik (9) będący w zasięgu wpływu władz miasta zależy również od działań innych gmin aglomeracji poznańskiej, a wszystkie pozostałe ważne czynniki (2, 3 i 5) dotyczą jednej kwestii, problem kluczowy sformułowano łącząc wszystkie czynniki kluczowe.

Problem kluczowy: **Niewystarczające zrównoważenie rozwoju aglomeracji poznańskiej, w szczególności brak pełnej integracji komunikacji zbiorowej i indywidualnej**

Rozwiązanie problemu kluczowego: **Współpraca metropolitalna, szczególnie w zakresie integracji transportu publicznego**.

Rysunek 5. Drzewo problemów

Cel strategiczny realizujący rozwiązanie:

Utworzenie Metropolii Poznań

Wnioski z analizy SWOT

W obszarze gospodarki i społeczeństwa, kluczowe czynniki rozwojowe znajdują się poza bezpośrednim wpływem władz miasta, co wymaga nacisku na współdziałanie z otoczeniem i uwzględnianie czynników zewnętrznych. Szczególnie ważna jest tutaj rola współpracy na obszarze aglomeracji poznańskiej, w ramach której Poznań powinien wzmocnić swoją rolę lidera. Wniosek ten potwierdza analiza przestrzenno-środowiskowa, w której współpraca metropolitalna jest kluczowa dla zrównoważenia transportowego miasta. Poznań, jako jeden z liderów integracji metropolitalnej powinien więc realizować swoje cele rozwojowe we współpracy nie tylko z gminami aglomeracji poznańskiej, ale również szerszym otoczeniem – jako stolica województwa i jedno z głównych polskich miast o ambicjach międzynarodowych.

4. Wyzwania strategiczne dla Miasta Poznania w roku 2013 - podsumowanie

4.1. Konkurencyjna gospodarka

Analiza stanu gospodarki potwierdza, że Poznań jest silnym ośrodkiem gospodarczym w skali kraju. Jego przewaga w zakresie PKB *per capita* utrzymuje się wyraźnie w stosunku do Wrocławia, Krakowa i innych miast, natomiast nie zmniejsza się dystans do Warszawy. Gospodarka miasta pod względem wydajności pracy (WDB na pracującego) zajmuje niezmiennie drugie miejsce; wydajność ta wzrasta w stosunku do Krakowa, Łodzi, a także Wrocławia. W strukturze wytwarzania WDB dużą rolę odgrywa przetwórstwo przemysłowe. Najwyższa wydajność pracy występowała w Poznaniu w sekcji *przemysł i budownictwo*. Rosnąca wydajność pracy w przemyśle poznańskim, szczególnie w przetwórstwie przemysłowym, jest w dużym stopniu skutkiem mechanizacji i informatyzacji procesów produkcyjnych. Poziom zaawansowania tych procesów jest warunkowany strukturą wytwórczości, w tym znaczącym udziałem branż o średnio-niskim zaawansowaniu technologicznym w gospodarce miasta (*produkcja artykułów spożywczych i napojów*). Wysoką wydajność pracy przedsiębiorstw przemysłowych potwierdza też wskaźnik rentowności obrotu przedsiębiorstw przemysłowych oraz bardzo wysoka wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca (od 2009 r. najwyższa wśród sześciu porównywanych miast).

Struktura wielkości podmiotów gospodarczych w mieście jest wystarczająco zróżnicowana. Dominują, podobnie jak w innych miastach, mikroprzedsiębiorstwa. Pożądane jest ułatwienie prób ich łączenia się w małe, a lepiej zintensyfikowanie włączania się w procesy współpracy, w ramach branż czy klastrów.

Wzrasta liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego, których gęstość w stosunku do liczy mieszkańców w Poznaniu jest wysoka. Wykorzystanie korzyści z inwestowanego w mieście kapitału zagranicznego wymaga większego „związania" tych spółek z firmami rodzimymi, przedsiębiorstwami przemysłowymi oraz usługowymi zakorzenionymi w przestrzeni miasta, w tym także z jednostkami sektora badawczo-rozwojowego.

Nakłady inwestycyjne Poznania w przeliczeniu na mieszkańca po obniżeniu się w 2009 i 2010 r. w następnym znacząco wzrosły. W tym zakresie miasto do 2010 r. miało dużą przewagę w stosunku do Krakowa, Szczecina, Wrocławia oraz Łodzi, a w 2011 r. utraciło ją nieznacznie na rzecz Wrocławia. Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle Poznania rosną po załamaniu w 2009 r. Ich intensywność na pracującego również wzrasta. Niestety, w stosunku do wartości produkcji sprzedanej przemysłu nakłady te są zbyt niskie.

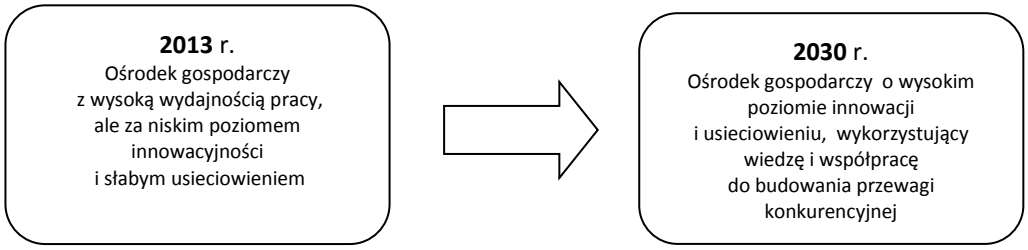
Efektywność nakładów innowacyjnych mierzona udziałem w sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w 2011 r. wzrosła w stosunku do roku poprzedniego - dominują jednak produkty innowacyjne w skali firmy. Innowacyjność przedsiębiorstw przemysłowych Poznania wynika więc raczej z adaptacji rozwiązań już wdrożonych na rynku. Pozytywnym symptomem jest jednak utrzymujący się duży udział produktów nowych i istotnie ulepszonych kierowanych z przetwórstwa przemysłowego na eksport.

Nakłady sektora B+R sięgały w 2010 r. – 1,5% produktu brutto miasta. Powinny one wzrosnąć przynajmniej o 0,5 pp, tak żeby miasto mogło utrzymać się na ścieżce budowy gospodarki opartej na wiedzy i podnosić poziom innowacyjności nie tylko poprzez adaptowanie rozwiązań, ale także wdrażanie innowacji oryginalnych oraz zaawansowanie procesów patentowania i intensywnego włączania się w europejską przestrzeń badawczą.

Wzrasta liczba jednostek prowadzących działalność badawczo-rozwojową, a także liczba osób zatrudnionych w tym sektorze. Wśród jednostek sektora B+R wzrasta liczba podmiotów gospodarczych (jednostki rozwojowe), ale są one nadmiernie rozdrobnione. Bez podniesienia skuteczności współpracy, usieciowienia wewnątrz sektora oraz zwiększenia zakresu współpracy z innymi ośrodkami krajowymi oraz zagranicznymi utrzymanie przewagi konkurencyjnej poznańskiego ośrodka naukowo-badawczego będzie utrudnione.

Sektor badawczo-rozwojowy Poznania stopniowo zmniejsza dystans do rynku, konieczne jest jednak zapewnienie lepszych warunków współpracy jednostek B+R z firmami produkcyjnymi oraz usługowymi, a także otoczeniem zewnętrznym w wymiarze międzynarodowym. Wydatki bieżące na prace rozwojowe stale jednak są zbyt niskie, co znacząco ogranicza możliwości budowania relacji i współpracy między sektorem biznesu, a sektorem badawczo-rozwojowym.

Wyzwanie 1: Silny ośrodek gospodarczy ze znaczącą rolą firm rodzimych, wysoką wydajnością pracy i innowacyjnością, usieciowieniem wewnętrznym i zewnętrznym, wykorzystującym kapitał wiedzy, konkurującym z powodzeniem na rynku globalnym.

Poznań charakteryzuje się wystarczająco różnorodnym branżowo i głębokim rynkiem pracy. Na rynku tym występują osoby ze zróżnicowanymi, w tym wysokimi, wyspecjalizowanymi kwalifikacjami. Liczba pracujących w mieście systematycznie wzrasta.

Od 2009 r. nie występuje wyraźny trend wzrostu liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw. W tym decydującym dla utrzymania konkurencyjności gospodarki sektorze, pracowało w 2012 r. 144 tys. osób, z tego prawie 50 tys. w przemyśle. Liczba pracujących w przedsiębiorstwach przemysłowych maleje od 2006 r. Spadek liczby pracujących wystąpił także w budownictwie, a niewielkie wahania – świadczące o niestabilności sytuacji – występowały w handlu i pozostałych usługach rynkowych. Niestety nie wystąpił wzrost liczby pracujących w przedsiębiorstwach branż zaawansowanych technologicznie. Wzrasta natomiast liczba osób pracujących w dziale *administrowanie i działalność wspierająca,* w tym także w sekcji *działalność profesjonalna, naukowa i techniczna*.

Zmiany liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw mogą być symptomem pojawiania się wyspecjalizowanych kwalifikacji na rynku pracy, który z oporami wchłania absolwentów szkół wyższych w założeniu z wysokimi kwalifikacjami. Wśród ofert pracy na poznańskim rynku dominują jednak oferty dla osób o wyspecjalizowanych, ale prostych kwalifikacjach. Liczba pracujących w sekcji *informacja i komunikacja* w końcu 2012 r. wzrosła do 7,5 tys. osób, a kwalifikacje tej grupy pracowników wyróżniają Poznań na tle innych miast. Konkurencyjność przedsiębiorstw tej sekcji może być jednak rozpatrywana w skali regionalnej bądź krajowej, natomiast nie są one w stanie konkurować na rynku międzynarodowym o wysoko wykwalifikowanych pracowników.

Miasto charakteryzuje się bardzo wysokim poziomem przedsiębiorczości, która uznawana jest za jeden z jego głównych atutów w skali kraju. Może też być to atut w stosunku do innych miast europejskich. Nieco wyższa liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców niż w Poznaniu występowała tylko w Warszawie. O wysokim poziomie przedsiębiorczości świadczy też rosnąca liczba nowo rejestrowanych podmiotów w mieście.

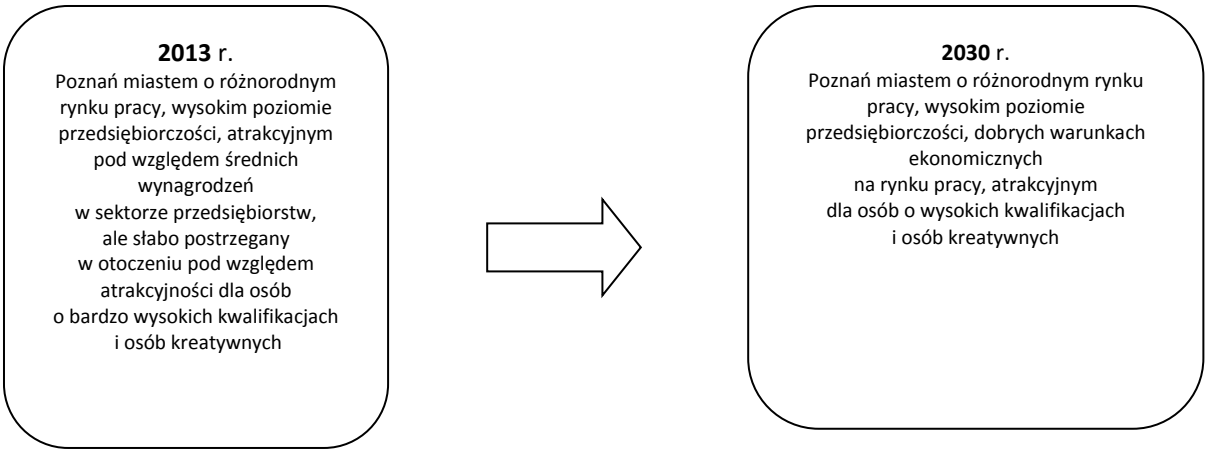
Wynagrodzenia brutto w gospodarce Poznania należą do wysokich - w grupie badanych miast są niższe tylko od Warszawy. Wysokie przeciętne wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw występowały w przemyśle. W ostatnich latach były one wyższe niż w Warszawie, a niższe tylko niż w Katowicach i Gdańsku. Wynagrodzenia w budownictwie w Poznaniu należały również do najwyższych w kraju w grupie miast wojewódzkich. W 2012 r. były wyższe niż w Poznaniu tylko w Warszawie. Przewaga wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw Poznania w stosunku do innych miast nie była już tak wyraźna w *handlu*, *transporcie i gospodarce magazynowej*, a także *zakwaterowaniu i gastronomii.* Oznaczać to może, że poza przemysłem i budownictwem atrakcyjność ekonomiczna miejsc pracy w Poznaniu nie wzrasta.

Pod względem wysokości dochodów własnych na 1 mieszkańca (które odzwierciedlają kondycję gospodarki danej jednostki), Poznań od 2009 r. niezmiennie zajmuje trzecie miejsce w grupie porównywanych miast. Jednocześnie dochody w budżecie z udziałów PIT i CIT stale sytuowały miasto na drugim miejscu po Warszawie. Należy zauważyć, że wpływy z udziałów CIT do dochodów miasta po 2009 r. obniżają się, natomiast trend spadku udziałów PIT został zahamowany od 2011 r. Po znaczącym zmniejszeniu przychodów podatników PIT w 2009 i 2010 r. już w 2011 r. suma tych przychodów zaczęła wzrastać. Statystyki ujawniają też rosnącą od 2008 r. sumę dochodu podatników PIT w Poznaniu. Potwierdza to rosnący od 2012 r., w stosunku do lat poprzednich, udział PIT w dochodach własnych budżetu miasta na 1 mieszkańca.

Liczba bezrobotnych w Poznaniu wzrasta od 2008 r., ale stopa bezrobocia należy do najniższych w kraju. Niestety jednak liczba bezrobotnych na jedną ofertę pracy w 2012 r. była w Poznaniu większa niż w Krakowie, Warszawie i Wrocławiu, a niższa tylko niż w Łodzi i Szczecinie. Znaczne pogorszenie relacji między liczbą ofert, a liczbą bezrobotnych w Poznaniu wystąpiło dopiero od 2012 r., ale jej symptomy były widoczne już wcześniej.

Wydaje się, że atrakcyjność Poznania dla ludzi przedsiębiorczych została do 2012 r. w znacznym stopniu podniesiona również w efekcie działań podejmowanych przez władze miasta i administrację. Potwierdza to stale rosnąca liczba nowo rejestrowanych podmiotów i rosnący poziom przedsiębiorczości. Jednak głównym czynnikiem atrakcyjności przestrzeni miasta dla ludzi przedsiębiorczych jest kapitał społeczny Poznania.

Wyzwanie 2: Poznań miastem atrakcyjnym dla działalności gospodarczej oraz atrakcyjnym pod względem ekonomicznym i społecznym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych.

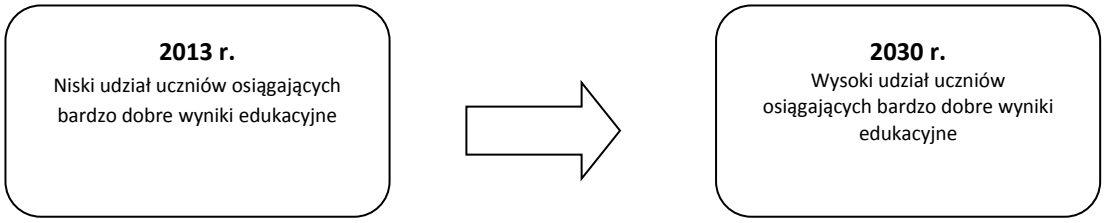

4.2. Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu

Sytuacja poznańskiej edukacji w zasadzie nie uległa zmianie w ciągu ostatnich 5 lat. Można zatem uznać, że wyzwanie zdefiniowane w 2009 r. w dalszym ciągu pozostaje aktualne, a cele z nim związane nadal nie zostały osiągnięte. Należy jednak zastanowić się nad konkretyzacją tego wyzwania. Wyniki edukacyjne uczniów słabych i średnich pozostają w Poznaniu na relatywnie dobrym poziomie, czego nie można powiedzieć o kształceniu uczniów dobrych i bardzo dobrych[64]. W zaktualizowanej Strategii należy położyć większy nacisk na „wyławianie talentów" i ich wspieranie na wszystkich szczeblach systemu edukacyjnego.

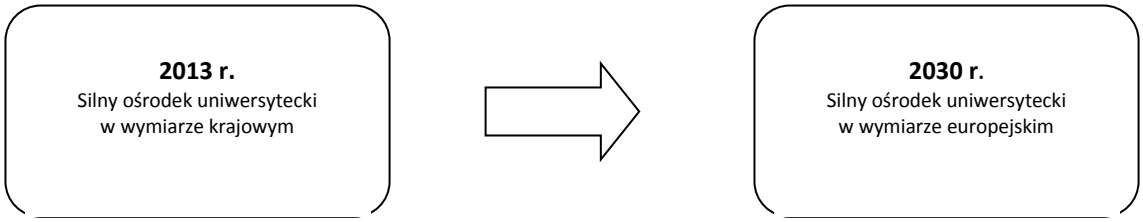
[64] (jest to w zasadzie cecha całego polskiego systemu kształcenia; por. The Learning Curve…, 2012).

Wyzwanie 3: Poprawa jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów.

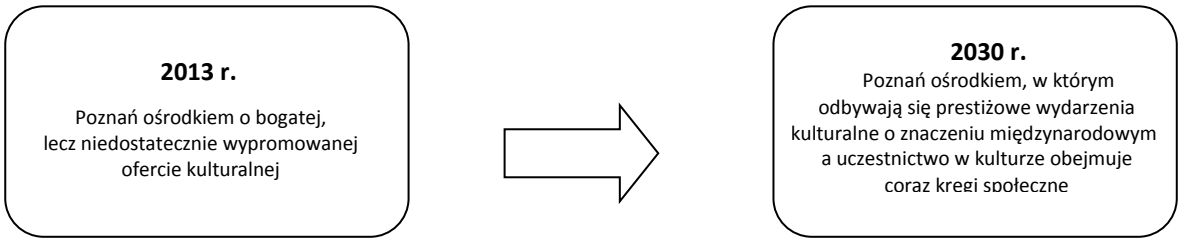
Ocena wyzwania „Poznań ośrodkiem akademickim o europejskim znaczeniu" jest niełatwa z uwagi na ograniczony dostęp do danych porównawczych (w szczególności dotyczących dynamiki liczby studentów zagranicznych). Można jednak – na podstawie zgromadzonych danych – sformułować tezę, że Poznań wciąż nie jest ośrodkiem akademickim o znaczeniu europejskim, choć jego znaczenie w Polsce jest niepodważalne. Wyzwanie określone w 2009 r. pozostaje zatem aktualne, a spadek liczby krajowych studentów i konieczność szerszego włączenia się w tzw. Europejską Przestrzeń Badawczą czynią je obecnie nawet jeszcze bardziej aktualnym niż kilka lat temu.

Wyzwanie 4: Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu.

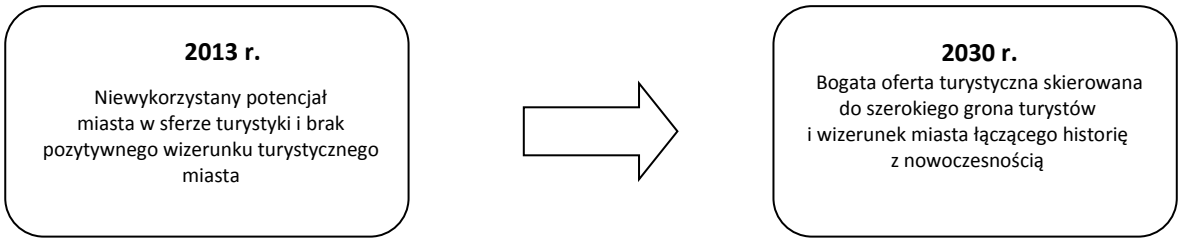
Wyzwanie dotyczące wspierania kultury nazwane wykreowaniem poznańskiego produktu kulturalnego udało się zrealizować tylko częściowo. Z danych wynika, że coraz większa część mieszkańców aglomeracji poznańskiej oraz gości i turystów nie odwiedza miejsc związanych z kulturą i sztuką „wyższą". Stałą popularnością cieszą się jednak kina.

Wyzwanie 5: Wzmocnienie pozycji kultury i wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze.

Wzbogacanie oferty turystycznej miasta pozostaje ciągle aktualnym wyzwaniem. W ostatnich latach, pozycja Poznania w zakresie turystyki (określana wskaźnikami obrazującymi efekty zmian) w zasadzie nie uległa zmianie.

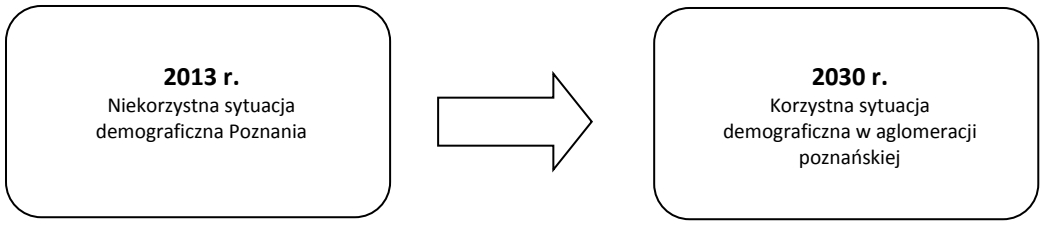
Wyzwanie 6: Wzbogacenie oferty i budowa wyrazistego wizerunku turystycznego miasta.

4.3. Jakość życia

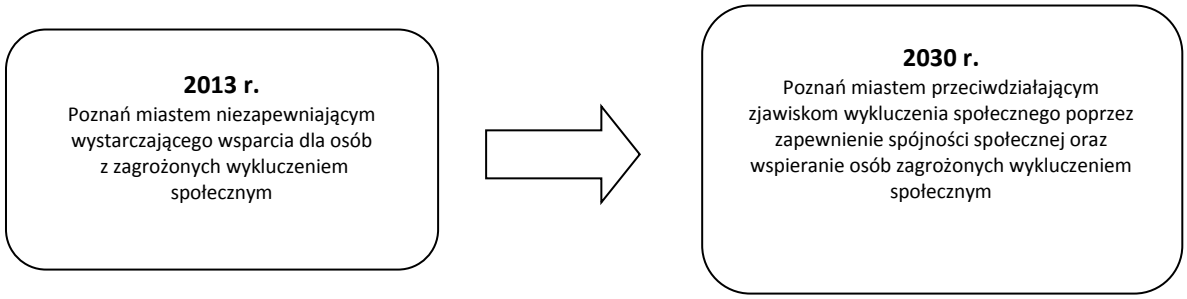
Procesy suburbanizacyjne, którym podlega miasto Poznań, są przejawem naturalnych tendencji w rozwoju tkanki miejskiej, nie tylko w Polsce ale też i na świecie. Niewątpliwie pozytywnym aspektem jest kierunek migracyjny wskazując na główny odpływ ludności miasta do suburbiów Poznania, nie zaś poza granice powiatu poznańskiego. Procesów tych nie da się zatrzymać, należy raczej znaleźć rozwiązania ograniczające negatywne konsekwencje „depopulacji" centrów miast. Na Poznań nie można już dłużej patrzyć poprzez pryzmat granic administracyjnych, należy dążyć do rozwiązań prawno-administracyjnych sprzyjających integracji systemowej Poznania oraz jego suburbiów, np. poprzez promowanie idei miasta aglomeracyjnego.

Wyzwanie 7: Utrzymanie dodatniego salda migracji w metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania.

Na uwagę zwraca przede wszystkim kompleksowość działań podejmowanych zarówno przez lokalny samorząd, w tym miejskie instytucje opieki socjalnej oraz opieki rodzinnej, jak też i przez organizacje pozarządowe działające w Poznaniu. Wyzwaniem dla miasta Poznania będzie podtrzymanie funkcjonującego modelu współpracy, w tym zapewnienie finansowania instytucji pozarządowych w ramach nowej perspektywy finansowej UE. Wyzwaniem będzie również przeciwdziałanie gentryfikacji śródmieścia Poznania oraz gettoizacji przestrzeni miejskiej a także zapewnienie spójności społecznej mieszkańców Poznania.

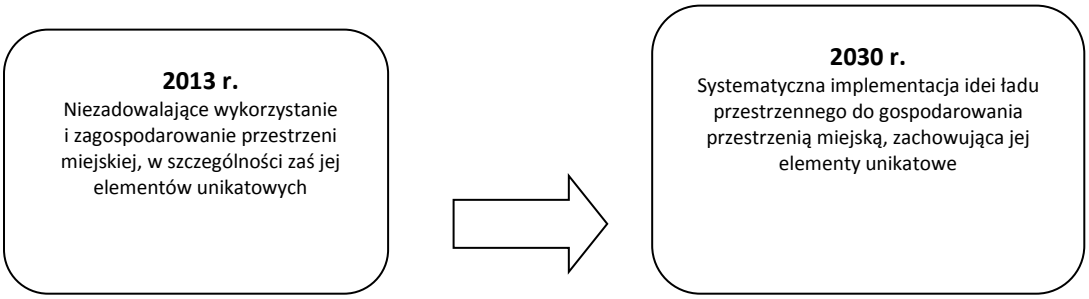
Wyzwanie 8: Wypracowanie systemu działań mających na celu zapewnienie spójności społecznej mieszkańców Poznania oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej miasta w 2013 r. oraz wyniki konsultacji społecznych przeprowadzonych z przedstawicielami równych środowisk miejskich wskazuje na aktualność wyzwania zapisanego jako „Poprawa zagospodarowania i wykorzystanie przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu". Kluczowym wyzwaniem wydaje się zarówno zachowanie unikatowych walorów związanych z terenami zielonymi miasta wraz z redefinicją ich funkcji użytkowych, jak też rewitalizacja terenów wokół Warty oraz

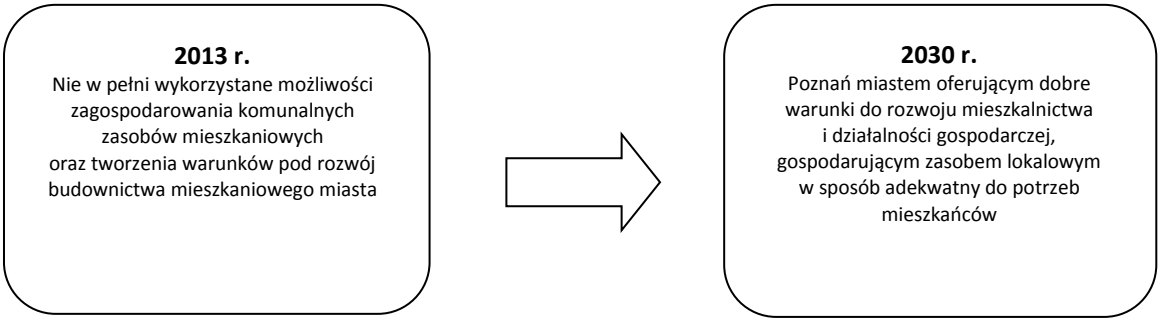
poprzemysłowych terenów w centrum miasta, w tym zwłaszcza obszaru „Starej Gazowni", „Starej Rzeźni", czy też „Starego koryta Warty".

Wyzwanie 9: Poprawa zagospodarowania i wykorzystanie przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu.

Wyzwanie „Zapewnienie sprawności zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze" określone w dokumencie strategicznym Poznania w 2009 r. pozostaje nadal aktualne. Pozostaje zresztą silnie powiązanie z wyzwaniem mającym na celu przeciwdziałanie negatywnym procesom demograficznym zachodzącym w mieście. Należy zwrócić uwagę na spadek liczby mieszkań w Poznaniu oddanych do użytkowania oraz dużo mniejszą dynamikę liczby oddanych do użytku mieszkań niż w Warszawie, Wrocławiu oraz Krakowie. Sytuacja taka wspiera tendencje suburbanizacyjne oraz depopulację centrum miasta. Należy również dążyć do wypracowania sprawnego modelu zarządzania zasobami będącymi w dyspozycji miasta oraz wspieranie działań mających na celu zasiedlanie śródmieścia.

Wyzwanie 10: Kreowanie polityki zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze.

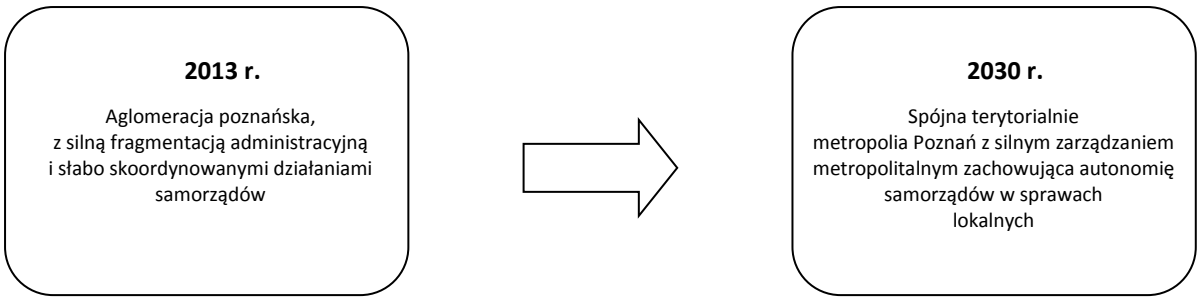

4.4. Metropolitalny Poznań

Efektem przemian społeczno-gospodarczych w Polsce w ostatnich dwóch dekadach było pojawienie się nowych czynników rozwoju miast a tym samym nowych, nieznanych dotąd problemów związanych z zagospodarowaniem przestrzennym i relacjami pomiędzy miastem a jego bliskim otoczeniem. Nowe zjawiska i procesy wymagają od władz samorządowych podjęcia działań w wymiarze politycznym oraz organizacyjnym.

Aglomeracja poznańska jako kształtująca się metropolia wyróżnia się na tle kraju indywidualną ścieżką oddolnej integracji zarządzania oraz współpracy ze środowiskiem gospodarczym i naukowym. Przemawia za tym konieczność rozwiązywania problemów dynamicznie urbanizującego się obszaru, które w polityce państwa nie są traktowane odpowiednio do swej rangi. W aglomeracji poznańskiej od reformy powiatowej w 1999 r. postępuje współpraca władz samorządowych w zakresie rynku pracy (wspólny dla miasta i powiatu urząd pracy), bezpieczeństwa publicznego (wspólne komendy powiatowe policji i straży pożarnej), usług oświatowych i socjalnych. W ostatnich latach nasila się integracja w zakresie organizacji transportu publicznego, gospodarki odpadami i różnorodnych usług komunalnych oraz wspólna promocja inwestycyjna i turystyczna. Aglomeracja poznańska jako jedna z nielicznych w Polsce, a wśród największych jedyna, tworzy jeden powiat okólny. Niewątpliwie ułatwia to współpracę powiatu miejskiego i ziemskiego, jak też zintegrowane współdziałanie gmin. Aglomeracja poznańska ma aspiracje stania się krajowym laboratorium zintegrowanego rozwoju. Konkretyzacja działań integracyjnych od 2011 r. następuje poprzez wdrażanie wspólnej strategii rozwoju aglomeracji - Metropolia Poznań 2020 oraz programu miejskiego - Metropolitalny Poznań. Wyzwania integracyjne są wciąż aktualne, choć konieczna jest ich stała weryfikacja z uwagi na zmieniające się uwarunkowania prawne i finansowe, a także zróżnicowaną wolę współpracy wśród przedstawicieli władz samorządowych miast i gmin metropolii. Od 2014 r. szczególnym wyzwaniem będzie pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na modernizację i rozwój infrastruktury, oraz projekty przyczyniające się do rozwoju społecznego i gospodarczego całej aglomeracji.

Wyzwanie 11: Poprawa spójności terytorialnej metropolii Poznań.

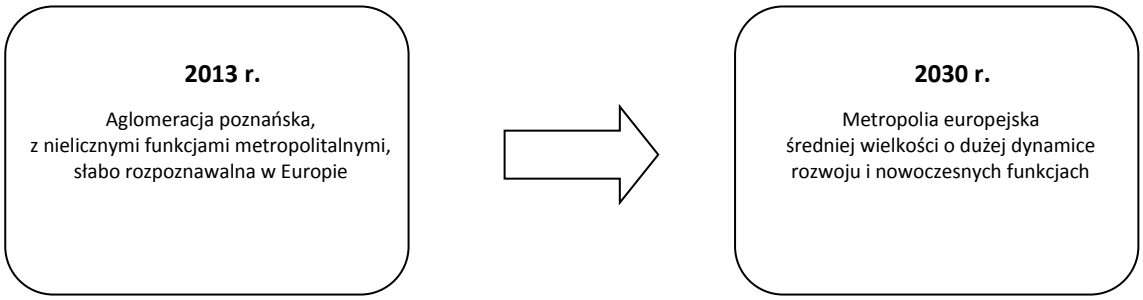
O konkurencyjności metropolii Poznań w skali europejskiej decydują takie parametry jak: kapitał społeczny i wysokie PKB na 1 mieszkańca, koncentracja funkcji biznesowych, szczególnie targowych o znaczeniu międzynarodowym, nowoczesne funkcje przemysłowe i akademickie, bardzo dobra dostępność w komunikacji drogowej, lotniczej i kolejowej.

Rozwija się sieć powiązań Poznania z innymi miastami w Europie na świecie, przede wszystkim w obszarze transportu, gospodarki, polityki, nauki i kultury. Miernikami międzynarodowego usieciowienia Poznania są m.in. połączenia lotnicze, przepływy finansowe między przedsiębiorstwami, zagraniczne kontakty uczelni, międzynarodowe powiązania handlowe i transgraniczna współpraca samorządów, instytucji społecznych i podmiotów gospodarczych.

Jednym z wyznaczników nowoczesnych metropolii jest także innowacyjne zarządzanie, oparte na idei multisektorowego i wielopoziomowego *governance*. Poznań podobnie jak i inne duże miasta europejskie wszedł na ścieżkę zintegrowanego zarządzania w skali aglomeracji, praktykowanego od lat w wielu metropoliach zachodniej Europy. Poznań ma szanse, aby uzyskać pozycję ważnego europolu, czyli bieguna rozwoju o znaczeniu europejskim. Możliwości te wynikają z rozwijania coraz mocniejszych i silniejszych powiązań komunikacyjnych, ekonomicznych, naukowych i kulturowych Poznania z innymi ośrodkami europejskimi. Umiędzynarodowienie wielu sfer funkcjonowania miasta jest wymogiem i wynikiem konkurencyjności miast o podobnym do Poznania potencjale rozwojowym w unijnej przestrzeni europejskiej. Na rosnącą rangę Poznania wskazuje szczególnie obserwowany rozwój powiązań biznesowych. Poznań nie jest metropolią w rozumieniu globalnym. Zalicza się do metropolii o znaczeniu krajowym, z funkcjami także o znaczeniu międzynarodowym. Miastach

takie jak Poznań określa się : „*second cities*”, miasta w skali Europy średniej wielkości. *Second cities* stają się coraz ważniejsze, bo największe metropolie osiągają już masę krytyczną i mają wiele problemów wynikających ze swojej wielkości. Do „drugich miast” określanych także jako *„medium size metropolis”* zalicza się natomiast bardzo szybko rozwijające się miasta takie jak: Rotterdam, Birmingham, Stuttgart, Helsinki, Bilbao. Jak zauważa Jonathan Vickery, angielski specjalista od strategii miejskich „bycie mniejszym oznacza szybszą reakcję na problemy. W przeciągu następnych 20 lat takie miasta zyskają na znaczeniu. Dzięki rozwojowi sieci transportowej bycie prowincjonalnym miastem przestaje być problemem, bo wszędzie można dotrzeć w kilka godzin na różne sposoby”.

Wyzwanie 12: Rozwój funkcji metropolitalnych.

Transport miejski, jego modernizacja, optymalizacja zarządzania i integracja z ościennymi gminami należą do priorytetowych zadań samorządów szczebla lokalnego i regionalnego. Aktualność tego zadania dla samorządu miasta Poznania jako wyzwania w długiej perspektywie rozwojowej nie podlega żadnej dyskusji. Wraz z upływem lat narastające nierozwiązane problemy transportowe w skali całej aglomeracji mogą odbić się znacząco na jej funkcjonowaniu obniżając znacząco warunki życia mieszkańców.

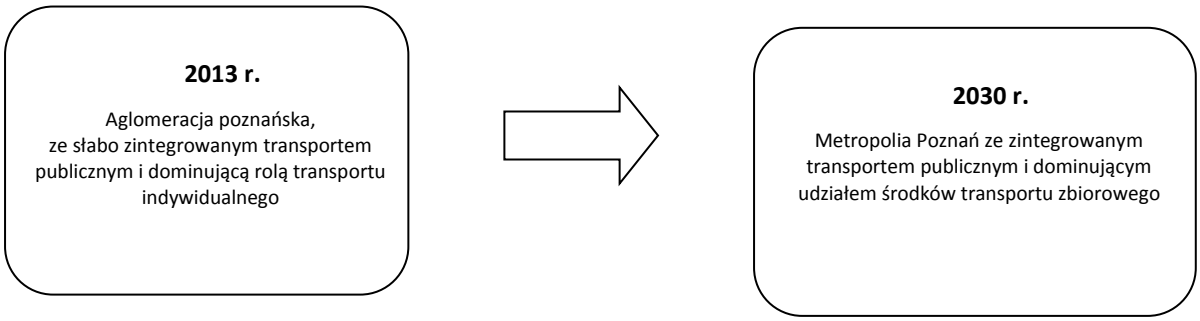
Dla funkcjonowania transportu olbrzymie znaczenie mają codzienne dojazdy do pracy i szkół. Aglomeracja poznańska z uwagi na potencjał rynku pracy i edukacji stanowi jeden z najważniejszych ośrodków migracji wahadłowych w Polsce. Przyczyną wzrostu codziennych migracji jest także coraz większe zróżnicowanie przestrzenne poszczególnych funkcji pomiędzy centrum miasta a jego obszarami peryferyjnymi podmiejskimi. Silny rozwój motoryzacji indywidualnej w Poznaniu i powiecie poznańskim powoduje zmianę zachowań transportowych. Inwestycje drogowe ostatnich lat (autostrada, drogi ekspresowe,

modernizacje i poszerzanie dróg wylotowych z miasta) jeszcze bardziej wzmogły ruch samochodowy i zachęciły mieszkańców do kupna kolejnego samochodu w rodzinie. Przekłada się to na powolny spadek użytkowników transportu publicznego na terenie miasta i całej aglomeracji.

Plany rozwoju Poznania zakładają objęcie komunikacji zbiorowej oraz ruchu rowerowego i pieszego priorytetem inwestycyjnym, przy jednoczesnym wprowadzeniu ograniczeń dla ruchu samochodowego, szczególnie w centrum miasta. Podjęto działania zmierzające do integracji systemu komunikacji publicznej w ramach aglomeracji poznańskiej. Trwają prace nad wdrożeniem wspólnego systemu transportu zbiorowego w ramach Związku Międzygminnego Transport Publiczny Metropolii Poznań. Podjęto prace nad opracowaniem planu zrównoważonego transportu zbiorowego dla całej aglomeracji poznańskiej. Na etapie początkowym znajduje się realizacja masterplanu poznańskiej kolei metropolitalnej. Działaniem wspomagającym, niejako oddolnie, integrację transportu w obszarze metropolitalnym jest wprowadzenie Poznańskiej Elektronicznej Karty Aglomeracyjnej, a jej rosnąca popularność będzie jednym z silnych bodźców przyspieszających ten proces.

Podjęte działania i projekty powinny owocować zrównoważeniem i poprawą funkcjonowania transportu zarówno w skali miasta, jak i całej aglomeracji w perspektywie najbliższych 10 lat, co oznacza znaczące zwiększenie spójności przestrzenno-funkcjonalnej metropolii. Wsparcie dla transportu publicznego oznaczać będzie także zmniejszenie emisji spalin i znaczącą poprawę środowiskowych warunków życia mieszkańców.

Wyzwanie 13: Optymalizacja transportu w mieście oraz metropolii Poznań.

5. Priorytety rozwoju miasta na lata 2014–2020

Priorytety w rozwoju miasta zidentyfikowano zestawiając wyniki monitoringu strategicznego, szczególnie w odniesieniu do analizy wskaźników kontekstowych przypisanych do celów strategicznych, diagnozy sytuacji społeczno – gospodarczej miasta przeprowadzonej przez ekspertów, konsultacji społecznych oraz badań jakości życia.

W ramach monitoringu strategicznego wypracowano następujące wyzwania:

- Zatrzymanie spadku liczby mieszkańców Poznania,
- Poprawa jakości kształcenia,
- Zwiększenie innowacyjności i wiedzochłonności gospodarki,
- Poprawa atrakcyjności turystycznej miasta,
- Rozwój funkcji metropolitalnych.

Zidentyfikowane w 2009 r. wyzwania strategiczne poddano konsultacjom społecznym. Wyniki konsultacji z organizacjami pozarządowymi, samorządami pomocniczymi i mieszkańcami przedstawiono w tabeli nr 37.

Tabela 37. Rangowanie wyzwań strategicznych w ramach konsultacji społecznych

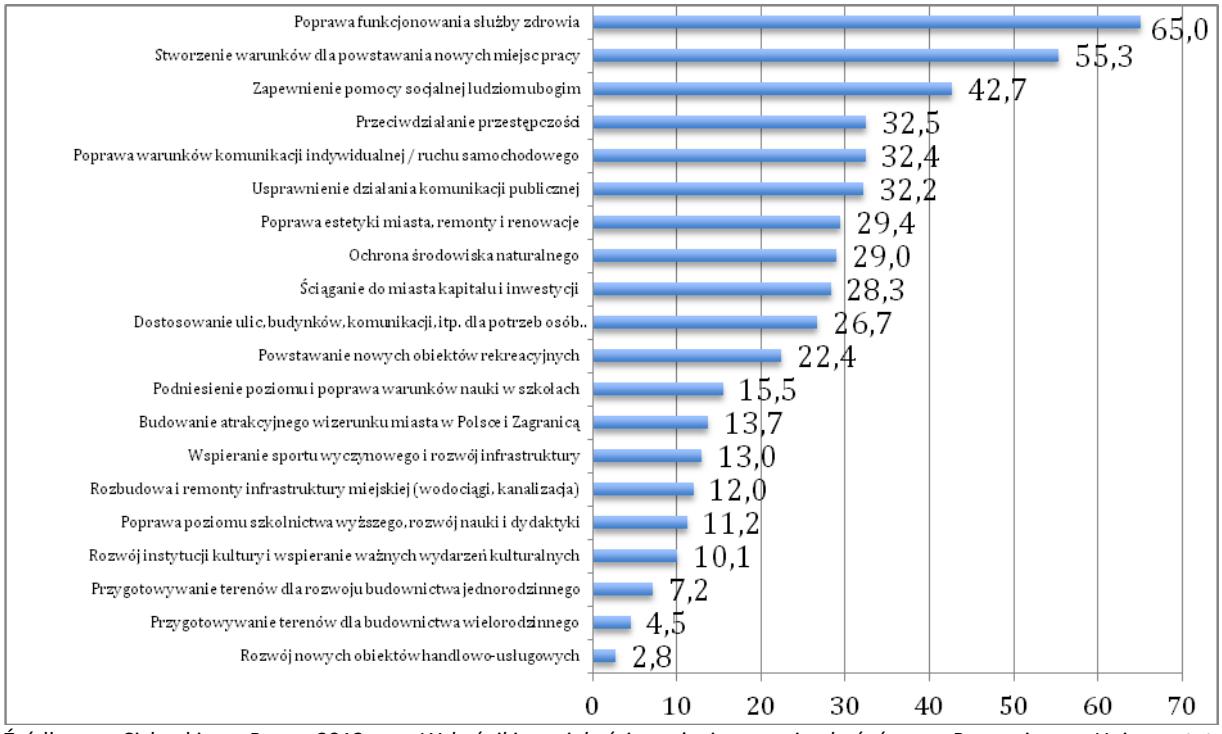
Wyzwanie	Rekomendacja
1. Optymalizacja transportu w mieście oraz aglomeracji poznańskiej	Wyzwanie priorytetowe.
2. Poprawa wyglądu i zagospodarowania przestrzeni miejskiej	Wyzwanie priorytetowe.
3. Miasto atrakcyjne dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, aktywnych i przedsiębiorczych	Wyzwanie priorytetowe – rozważyć połączenie go z nr 4.
4. Poznań miastem przedsiębiorstw zdolnych do konkurowania na rynku globalnym	Wyzwanie priorytetowe – rozważyć połączenie go z nr 3.
5. Zahamowanie spadku liczby mieszkańców miasta	Wyzwanie priorytetowe – należy jednak zauważyć, że wpływ na nie mają również działania odnoszące do pozostałych wyzwań. Posiada ono wobec nich charakter nadrzędny.
6. Rozwój współpracy Poznania z gminami w ramach aglomeracji	Wyzwanie mało zinternalizowane przez mieszkańców.
7. Podniesienie prestiżu wydarzeń kulturalnych organizowanych w Poznaniu	Wyzwanie umiarkowane – zwłaszcza w kontekście trudnej sytuacji finansowej.

8. Poznań jako europejski ośrodek akademicki	Wyzwanie nie jest odbierane jako ważne – być może dlatego, że nie jest postrzegane w kategoriach deficytów.
9. Sprawne zarządzanie lokalami miasta i gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze	Wyzwanie marginalne.
10. Wzbogacenie oferty turystycznej miasta	Wyzwanie marginalne – może to mieć związek z wizerunkiem Poznania jako miasta "nieturystycznego".
11. Poziom kształcenia w poznańskich szkołach	Wyzwanie marginalne – konieczność pogłębienia tego zagadnienia.
12. Poznań jako centralny ośrodek regionu	Wyzwanie marginalne – zbyt abstrakcyjnie i pojemnie sformułowane.
13. Pomoc osobom zagrożonym wykluczeniu społecznemu	Wyzwanie marginalne – konieczność pogłębienia tego zagadnienia.
14. Dostosowanie systemu usług komunalnych (w zakresie wody, energii elektrycznej, gazu, ciepła oraz odprowadzania ścieków)do wymogów Unii Europejskiej	Wyzwanie marginalne – niezrozumiałe, hermetyczne, traktowane jako wyzwanie dla biurokracji, a nie miasta.

Źródło: Urząd Miasta Poznania, Biuro Prezydenta, Oddział Dialogu Społecznego: *Podsumowanie konsultacji dot. aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania,* kwiecień-maj 2013r.

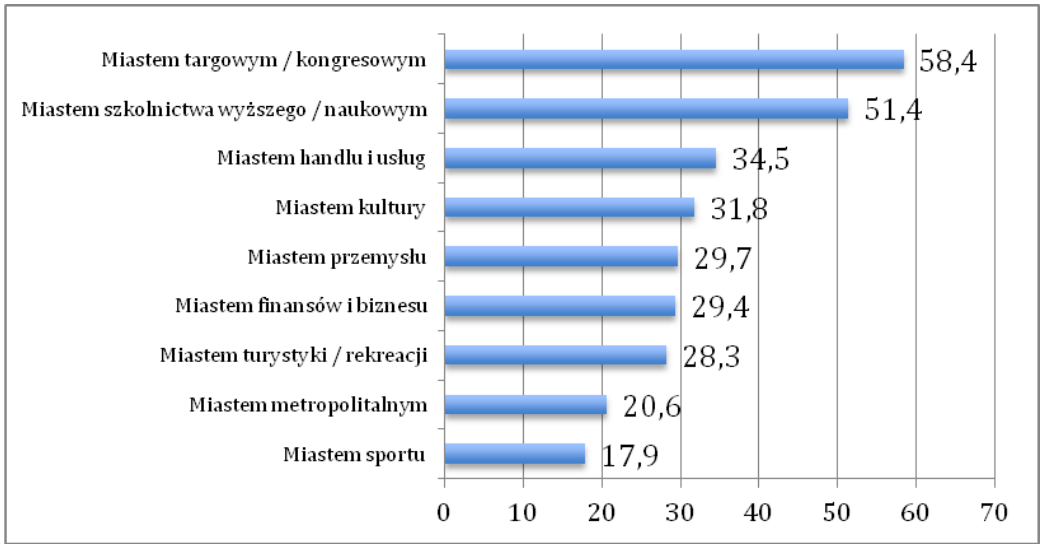
Opinie mieszkańców zebrano także podczas badania jakości życia. To cyklicznie realizowane badanie subiektywnych odczuć mieszkańców, powtarzane od 2002 r. W roku 2013 badanie przeprowadzono na reprezentatywnej próbie 500 osób w wieku 16-70 lat, zameldowanych w Poznaniu. W ramach badania poproszono mieszkańców o zidentyfikowanie głównych problemów rozwoju miasta (wyk. 40), preferowanych kierunkach rozwoju miasta (wyk. 41) oraz najważniejszych wyzwań rozwoju miasta (wyk. 42).

Wykres 40. Najważniejsze problemy rozwoju miasta w opinii mieszkańców

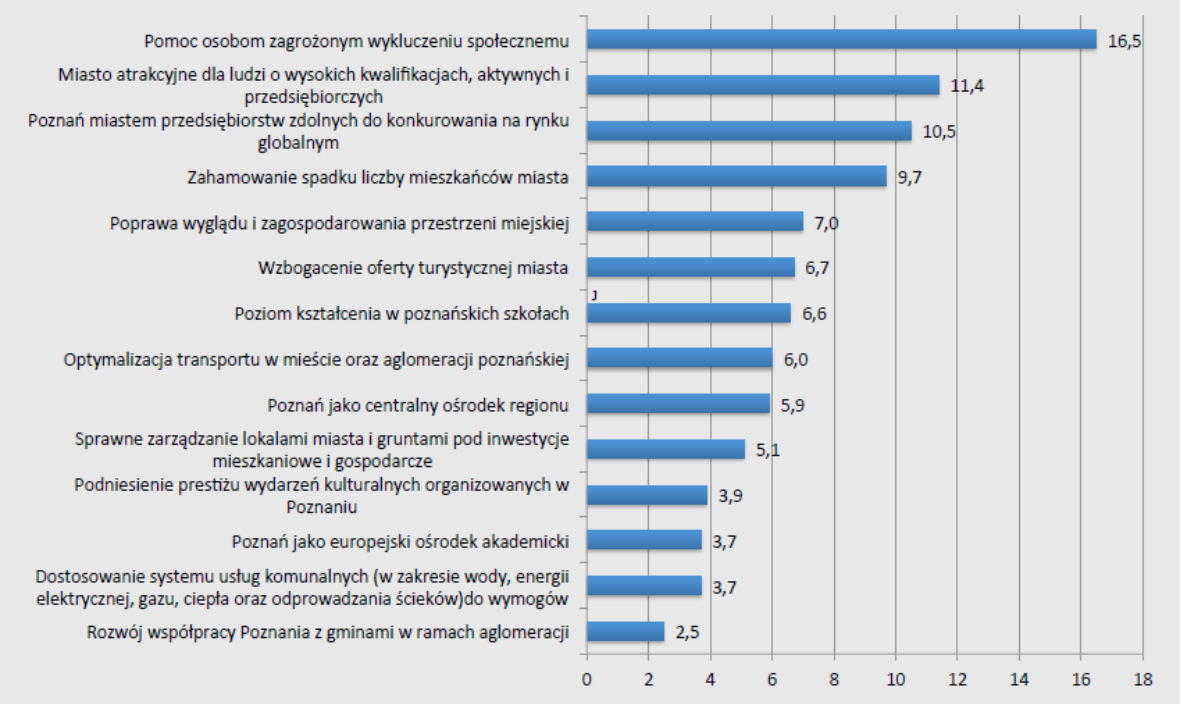
Źródło: Cichocki R. 2013, *Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania,* Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Instytut Socjologii.

Wykres 41. Preferowane kierunki rozwoju miasta w opinii mieszkańców

Źródło: Cichocki R., 2013, *Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania,* Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Instytut Socjologii.

Wykres 42. Najważniejsze wyzwania rozwoju miasta (1 z 4)

Źródło: Cichocki R. 2013, *Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania,* Uniwersytet im. A. Mickiewicza, Instytut Socjologii.

Zestawienie wyników przeprowadzonych analiz i badań jakościowych przedstawiono w tabeli 38. W pierwszej kolumnie zamieszczono wyzwania wynikające z przeprowadzonej analizy wskaźników kontekstowych w ramach monitoringu Strategii. Druga kolumna obejmuje wnioski wypracowane przez ekspertów – przedstawicieli poznańskiego środowiska naukowego, z uwzględnieniem postulatów zgłaszanych w trakcie debat. W ramach wyzwań zidentyfikowanych w trakcie konsultacji społecznych (trzecia kolumna) przedstawiono 5 kwestii uznanych przez mieszkańców za najistotniejsze (pozostałe zostały odrzucone jako umiarkowane lub marginalne). Podobnie, spośród wskazań w badaniu jakości życia wybrano 5 najwyższych wskazań (czwarta kolumna).

Porównanie priorytetów wskazanych na poszczególnych etapach procesu strategicznego pozwala stwierdzić, że priorytety, które otrzymały najwyższą liczbę wskazań w poszczególnych zestawieniach to:

- Utrzymanie dodatniego salda migracji metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania,
- Rozwój gospodarczy, zwiększenie innowacyjności i wiedzochłonności gospodarki,
- Optymalizacja transportu w mieście i metropolii Poznań,

- Poprawa zagospodarowania i wykorzystanie przestrzeni miejskiej.

W odniesieniu do pierwszego z priorytetów należy podkreślić, iż korzystna sytuacja demograficzna jest zachowana w odniesieniu do obszaru metropolii Poznań i powinna być dalej utrzymywana. Będzie to rozwiązanie wystarczające pod warunkiem zacieśnienia współpracy metropolitalnej i rozstrzygnięcia kwestii fiskalnych. Na podstawie badań przeprowadzonych w 2012 r. przez GUS można stwierdzić, iż wyprowadzając się z Poznania, migranci nadal związani są z miastem. Wielu z nich pracuje lub uczy się w Poznaniu i korzysta z poznańskich placówek kulturalnych, edukacyjnych, handlowych, służby zdrowia i obiektów rekreacyjnych. Według obecnej prognozy demograficznej GUS-u w 2035 r. dla aglomeracji poznańskiej przewiduje się 1-procentowy wzrost ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do poziomu z 2011 r., przy jednoczesnym spadku tej liczby o 11% dla województwa wielkopolskiego i aż o 16% dla Polski. Oznacza to, że spełnienie się tej prognozy wymagać będzie utrzymania przez Poznań wysokiego poziomu atrakcyjności, skutkującej przejmowaniem mieszkańców w wieku aktywności zawodowej z innych regionów i zdolnością do zatrzymywania ich na rynku pracy aglomeracji poznańskiej.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera konsekwentna kontynuacja prowadzonej od kilku lat polityki miasta, zwracającej szczególną uwagę na integrację Poznania z gminami ościennymi w celu stworzenia silnej metropolii, konkurencyjnej względem innych ośrodków w Polsce oraz zajmującej liczącą się pozycję w sieci metropolii europejskich. Istotny jest tu rozwój Poznania jako bieguna wzrostu metropolii, co pociąga za sobą systematyczny i stały wzrost znaczenia sąsiadujących z nim gmin. Należy jednak podkreślić, iż siła metropolii jest w pierwszym rzędzie związana ze zdolnością do pełnienia funkcji metropolitalnych oraz pozycją konkurencyjną Poznania jako znaczącego i liczącego się w Polsce i Europie ośrodka gospodarczego, naukowego, usługowego i kulturalnego.

Podkreślenie konieczności traktowania Metropolii Poznań jako całości nie oznacza zaniechania prowadzenia przez Poznań aktywnej polityki mieszkaniowej i poprawy jakości życia tak, aby zahamować depopulację centrum miasta i stworzyć atrakcyjną ofertę życia w mieście dla obecnych i nowych mieszkańców. Jej zasadniczym celem nie jest konkurencja w ramach metropolii, ale zwiększenie zdolności do pozyskiwania nowych mieszkańców przez całą aglomerację, dzięki wzbogaceniu oferty mieszkaniowej, której poznański rynek nieruchomości stanowi ważną część. Przygotowywanie i udostępnianie nowych terenów pod

budownictwo mieszkaniowe oraz zabezpieczenie przez plany miejscowe wysokiej jakości struktury zabudowy i jej otoczenia należą do najważniejszych działań odpowiadających na stojące przed miastem wyzwania demograficzne.

Z zestawienia wyzwań strategicznych wygenerowanych w procesie aktualizacji strategii nie wynika priorytet w zakresie poprawy jakości kształcenia w poznańskich szkołach. Na konieczność poprawy sytuacji w tym obszarze wskazują eksperci, którzy uzasadniają swoje stanowisko analizując wskaźniki kontekstowe badane także w ramach monitoringu strategicznego oraz uczestnicy licznych debat organizowanych podczas aktualizacji Strategii . Biorąc pod uwagę znaczenie osiągania zadawalających wyników nauczania przez uczniów poznańskich szkół w procesie rozwoju miasta, należy dodatkowo sformułować priorytet w brzmieniu:

- Poprawa jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów.

Zidentyfikowane priorytety powinny być wskazówką dla Rady Miasta Poznania i Komitetu Sterującego przy alokowaniu środków finansowych na realizację strategii. Programy strategiczne odpowiadające zidentyfikowanym wyzwaniom powinny być intensywnie realizowane i szczegółowo monitorowane.

Tabela 38. Zestawienie wyzwań strategicznych wygenerowanych w procesie aktualizacji strategii

Monitoring strategiczny	Weryfikacja wyzwań przez ekspertów	Konsultacje społeczne	Badania jakości życia (5 najważniejszych)
Zatrzymanie spadku liczby mieszkańców Poznania	Utrzymanie dodatniego salda migracji w metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania	Zahamowanie spadku liczby mieszkańców miasta	Zahamowanie spadku liczby mieszkańców miasta
Zwiększenie innowacyjności i wiedzochłonności gospodarki	Silny ośrodek gospodarczy ze znaczącą rolą firm rodzimych, wysoką wydajnością pracy i innowacyjnością, usieciowieniem wewnętrznym i zewnętrznym, wykorzystującym kapitał wiedzy, konkurującym z powodzeniem na rynku globalnym		Poznań miastem przedsiębiorstw zdolnych do konkurowania na rynku globalnym
	Poznań miastem atrakcyjnym dla działalności gospodarczej oraz atrakcyjnym pod względem ekonomicznym i społecznym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych	Miasto atrakcyjne dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, aktywnych i przedsiębiorczych	Miasto atrakcyjne dla ludzi o wysokich kwalifikacjach, aktywnych i przedsiębiorczych
	Poprawa zagospodarowania i wykorzystanie przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu	Poprawa wyglądu i zagospodarowania przestrzeni miejskiej	Poprawa wyglądu i zagospodarowania przestrzeni miejskiej
	Optymalizacja transportu w mieście i metropolii	Optymalizacja transportu w mieście oraz aglomeracji poznańskiej	Poprawa warunków komunikacji indywidualnej/ruchu samochodowego
Poprawa jakości kształcenia	Poprawa jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów		
Poprawa atrakcyjności turystycznej miasta	Wzbogacenie oferty i budowa wyrazistego wizerunku turystycznego miasta		
Rozwój funkcji metropolitalnych	Rozwój funkcji metropolitalnych. Poprawa spójności terytorialnej Metropolii Poznań		
	Wypracowanie systemu działań		Pomoc osobom zagrożonym

	mających na celu zapewnienie spójności społecznej mieszkańców Poznania oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym		wykluczeniu społecznemu
	Kreowanie polityki zarządzania zasobami lokalowymi oraz gruntami pod inwestycje mieszkaniowe i gospodarcze		
	Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu		
	Wzmocnienie pozycji kultury i wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze		

6. Misja

Poznań staje się atrakcyjną metropolią…
…dzięki budowaniu partnerskiej współpracy wszystkich zainteresowanych: władz samorządowych, instytucji, organizacji, podmiotów oraz mieszkańców i dynamizuje swój rozwój przez identyfikację i przyjmowanie odpowiedzialności na wszystkich poziomach działania samorządu.
…Poznań jako stolica Wielkopolski o bogatej tradycji…
Podstawowe wartości budujące misję Poznania wynikają z jego tysiącletniej tradycji, sięgającej początków państwowości polskiej, świetności miasta renesansowego w okresie złotego wieku i doświadczeń pracy organicznej wieku XIX. Z tradycji tej wywodzi się państwotwórcze myślenie poznaniaków, ich postawa obywatelska, a także utrwalony etos pracy.
…funkcjonuje jako europejskie centrum regionu …
Poznań jako stolica Wielkopolski, regionu o dużym potencjale terytorialnym, demograficznym, ekonomicznym, bogatych tradycjach historyczno-kulturowych, występuje w sieci europejskich metropolii jako centrum silnego regionu. Jako europejskie centrum regionu rozwija funkcje przynależne metropoliom.
…stwarza warunki dla rozwoju kapitału społecznego …
Atrybutami kapitału społecznego są: wzajemne zaufanie ludzi, duch wspólnoty, obywatelskie zaangażowanie, poczucie osobistej odpowiedzialności za dobro wspólne, wysoka ranga akceptacji społecznej i przynależności do niej, a także respektowanie zwyczajów, które sprzyjają porządkowi i wspólnej pomyślności. Kapitał społeczny zwiększa produkcyjny potencjał społeczności, promuje tworzenie się sieci gospodarczych, partycypację w zarządzaniu oraz wspólne przedsięwzięcia, umożliwia szybszy przepływ innowacji, sprawny przebieg transakcji. Wpływa na rozwój działalności gospodarczej oraz sprzyja wspólnemu rozwiązywaniu problemów przez społeczność miasta.
…wspiera aktywność, przedsiębiorczość i przyciąga inwestycje …
Poznań jako miasto o utrwalonym stylu przedsiębiorczego działania, oferując dogodne położenie, dobrze rozwinięte instytucje otoczenia biznesu i wykwalifikowanych pracowników, przyciąga inwestorów krajowych i zagranicznych. Tworzy przyjazny klimat dla przedsiębiorczości, wspomaga tworzenie nowych firm oraz wspiera rozwój firm istniejących.

…wyróżnia się atrakcyjną przestrzenią i architekturą z tętniącym życiem historycznym centrum …
Cenne zespoły urbanistyczne, pojedyncze obiekty architektoniczne, atrakcyjne pod względem formy i treści elementy usługowe i handlowe, miejsca mitów i legend, pomniki i fontanny stanowią o walorach przestrzeni Poznania. Wydarzenia kulturalne i imprezy organizowane w atrakcyjnej przestrzeni śródmiejskiej spowodują, że centrum miasta stanie się rzeczywistym „sercem miasta" i jednocześnie unikatową atrakcją turystyczną.
…zapewnia różnorodne formy spędzania wolnego czasu w zakresie kultury, sportu i rekreacji …
Bogata oferta imprez oraz wydarzeń kulturalnych i sportowych (również o znaczeniu międzynarodowym) daje mieszkańcom miasta i przyjezdnym wiele możliwości spędzenia wolnego czasu. Atrakcyjne obiekty sportowe i rekreacyjne umożliwiają odpoczynek oraz korzystanie z różnych form aktywności sportowej. Są także źródłem rozrywki.
…dba o zrównoważony rozwój …
Zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w celu zapewnienia dobrych warunków życia pokoleniom obecnym i przyszłym, nadrzędną wartością jest zachowanie dziedzictwa przyrodniczego i kształtowanie przyjaznego środowiska antropogenicznego.
…poprawia funkcjonalność miasta …
Funkcjonalność miasta polega na dostosowaniu organizacji jego przestrzeni do potrzeb mieszkańców i przyjezdnych. Ma związek z ich aktywnością zawodową, edukacją, uczestnictwem w kulturze, a także ze zdrowiem i opieką społeczną oraz komunikacją.
…dba o bezpieczne warunki życia …
Istotną wartością jakości życia w mieście jest poczucie bezpieczeństwa, w tym zdrowotnego i socjalnego, w wymiarze jednostki i grup społecznych. Budowane jest ono poprzez rozwój więzi społecznych i rodzinnych, reintegrację osób i grup podlegających społecznemu wykluczeniu, umożliwienie osobom starszym i niepełnosprawnym właściwego funkcjonowania w środowisku oraz dostęp do usług opieki zdrowotnej.

7. Wizja

Wizja 2030: „Poznań miastem metropolitalnym o silnej gospodarce i wysokiej jakości życia, opierającym swój rozwój na wiedzy".

DOM STRATEGICZNY

8. Cele strategiczne i pośrednie

Zaktualizowany układ drzewa celów, wraz z programami strategicznymi będącymi operacjonalizacją zapisów przedstawiono poniżej.

Cel strategiczny 1: **Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta**

Cel pośredni 1.1.: Poprawa warunków przestrzennych i infrastrukturalnych i prawno-administracyjnych dla przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem branż wysokich technologii, branż kreatywnych oraz sektora MŚP

Program strategiczny: Przestrzenie dla biznesu

Cel pośredni 1.2.: Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez rozwój współpracy z poznańskimi uczelniami i instytucjami naukowo-badawczymi

Programy strategiczne: Wiedza dla biznesu
Cyfrowy Poznań

Cel strategiczny 2: **Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu**

Cel pośredni 2.1.: Umocnienie pozycji Poznania jako europejskiego ośrodka naukowego i akademickiego, w tym umiędzynarodowienie badań i internacjonalizacja kształcenia

Program strategiczny: Akademicki i naukowy Poznań

Cel pośredni 2.2.: Uzyskanie przez Poznań rangi międzynarodowego centrum kultury i turystyki

Programy strategiczne: Kulturalny Poznań
Turystyczny Poznań

Cel pośredni 2.3.: Wzbogacenie oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców i przyjezdnych

Programy strategiczne: Sportowy Poznań
Rzeka w mieście

Cel strategiczny 3: **Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta**

Cel pośredni 3.1.: Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska i odpadami
Program strategiczny: Ekologiczny Poznań

Cel pośredni 3.2.: Zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do zamieszkania
Programy strategiczne: Bezpieczny Poznań
Mieszkajmy w Poznaniu

Cel pośredni 3.3.: Wyeksponowanie i wzrost atrakcyjności wartościowych układów i elementów przestrzeni Poznania oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych
Program strategiczny: Przyjazne Śródmieście

Cel pośredni 3.4.: Podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania
Program strategiczny: Wysoka jakość edukacji i wychowania

Cel pośredni 3.5.: Podniesienie świadomości prozdrowotnej wśród mieszkańców oraz dostępności do świadczeń zdrowotnych
Program strategiczny: Zdrowy Poznań

Cel pośredni 3.6.: Rozwój kapitału społecznego, budowanie spójności społecznej oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego
Programy strategiczne: Obywatelski Poznań
Poznań wrażliwy społecznie

Cel strategiczny 4: **Utworzenie Metropolii Poznań**

Cel pośredni 4.1.: Wzrost międzynarodowego znaczenia Poznania w sieci metropolii europejskich
Program strategiczny: Metropolitalny Poznań

Cel pośredni 4.2.: Wzrost spójności metropolii poprzez integrację przestrzenno-funkcjonalną miasta Poznania z gminami aglomeracji
Program strategiczny: Zrównoważony rozwój transportu

Rysunek 6. Zaktualizowane drzewo celów dla Strategii Rozwoju Miasta Poznania

8.1. Cel strategiczny 1.: Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta.

Obszar: Konkurencyjna gospodarka

Gospodarka konkurencyjna to gospodarka, która w warunkach wolnego handlu i swobodnego przepływu czynników wytwórczych (w tym w szczególności kapitału) może relatywnie szybko wzrastać i rozwijać się w długim okresie. Międzynarodowa konkurencyjność gospodarcza jest uwarunkowana między innymi jakością rozwiązań technologiczno-organizacyjnych przedsiębiorstw oraz środowiska ich funkcjonowania[65]. Gospodarka oparta na innowacjach stanowi najwyższy, wzrostowy poziom zdolności konkurencyjnej gospodarki i jest najbardziej odporna na wahania koniunktury i działania czynników zewnętrznych.

Rolą władz samorządowych we wzmacnianiu zdolności konkurencyjnej poznańskiej gospodarki w perspektywie wieloletniej będzie wspieranie tych elementów środowiska miejskiego, które sprzyjają innowacjom, postępowi gospodarczemu oraz rozwojowi przedsiębiorczości.

Współczesne tendencje w gospodarce wskazują na rosnącą rywalizację ośrodków miejskich w staraniach o przyciągnięcie innowacyjnych przedsiębiorstw. Efekty globalizacji spowodują, iż tendencje te będą się nasilać. Należy zatem zintensyfikować działania mające na celu wzrost atrakcyjności inwestycyjnej miasta. Wzrost innowacyjności gospodarki[66] wpłynie na uatrakcyjnienie rynku pracy. Cel strategiczny 1 będzie korelować z realizacją celu strategicznego 2, gdyż niezbędnym czynnikiem umożliwiającym wzrost innowacyjności gospodarki jest wykorzystanie kapitału intelektualnego.

Cel rozwija priorytety dotyczące zwiększania innowacyjności i konkurencyjności, zawarte w dokumentach strategicznych kraju („Polska 2030. Wyzwania rozwojowe") oraz Europy (Strategia „Europa 2020").

[65]Gospodarka Polski w rankingu „The Global Competitiveness Report 2008–2009" przesunęła się z fazy 2 – gospodarki napędzane przez wydajność, do grupy przejściowej między fazą efektywności a fazą innowacji, w: „Polska 2030. Wyzwania rozwojowe", Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, 2009.

[66]Gospodarka innowacyjna charakteryzuje się wdrażaniem nowych metod produkcyjnych, organizacyjnych, marketingowych i zarządzania.

8.1.1. Poprawa warunków przestrzennych, infrastrukturalnych i prawno-administracyjnych dla przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem branż wysokich technologii, branż kreatywnych oraz sektora MŚP

Zapewnienie dogodnych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw jest konieczne w budowaniu silnej i nowoczesnej gospodarki aglomeracji poznańskiej. Realizacja celu pośredniego związana jest z celem strategicznym „Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta".

Założeniem celu pośredniego – tworzenie optymalnych warunków dla przedsiębiorstw jest kompleksowe ujmowanie potrzeb przedsiębiorców, przekładające się na różnorakie działania. Zakres działań obejmuje zarówno wspieranie już istniejących przedsiębiorstw, jak i tworzenie warunków dla potencjalnych inwestorów. Oprócz rozwoju poznańskich przedsiębiorstw, istotną grupą odbiorców są inwestorzy zewnętrzni, a wśród nich inwestorzy zagraniczni. Szczególne wsparcie przeznaczone jest dla przedsiębiorstw mikro i małych, należących do branż wysokich technologii (*high-tech*) oraz sektorów kreatywnych. Poszczególne grupy interesariuszy stawiają przed miastem odmienne wymagania, co wymusza elastyczne podejście (w zakresie stosowanych narzędzi, dystrybucji zasobów) w realizacji tego celu.

Wśród głównych obszarów działania należy wymienić: zapewnienie warunków przestrzennych i infrastrukturalnych wynikających z programu „Przestrzenie dla biznesu" – przygotowywanie obszarów inwestycyjnych, rozwój Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego (PPTP), podstrefy Kostrzyńsko-Słubickiej (SSE) oraz udostępnianie zasobów lokalowych dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw; prawno-administracyjnych – ulgi w podatkach i opłatach lokalnych.

8.1.2. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez rozwój współpracy z poznańskimi uczelniami i instytucjami naukowo-badawczymi

W dobie narastającej globalizacji konkurencyjność gospodarek coraz bardziej zależy od innowacyjności przedsiębiorstw. Jest to zjawisko szczególnie istotne, gdyż innowacyjność pozwala w coraz pełniejszym stopniu zaspokajać potrzeby społeczne, a wraz

z przedsiębiorczością stanowi zasadniczy element konkurencyjności i wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego.

Realizacja celu pośredniego „Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez rozwój współpracy z poznańskimi uczelniami i instytucjami naukowo-badawczymi" wiąże się z celem strategicznym „Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta".

Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw powinno odbywać się przy współpracy trzech grup interesariuszy: przedsiębiorstw, jednostek naukowo-badawczych oraz administracji. Stworzenie innowacyjnej sieci współpracy przyczyni się do unowocześnienia i poprawy wydajności wszystkich zaangażowanych podmiotów. Obecnie notuje się bardzo niski poziom współpracy przedsiębiorstw z instytucjami B+R w dziedzinie innowacyjności.

W przyszłości, poprzez tworzenie dogodnych warunków umożliwiających kooperację różnych instytucji, przedsiębiorstwa będą w stanie podnosić swoją konkurencyjność zarówno na rynku krajowym, jak i międzynarodowym. Zadanie to będzie możliwe dzięki realizacji programu „Wiedza dla biznesu" (zakładającego wspierane sieci współpracy poznańskich uczelni i instytucji naukowo-badawczych z sektorem przedsiębiorstw) oraz programu „Cyfrowy Poznań" (przewidującego utworzenie centrum rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych, edukację teleinformatyczną oraz budowę społeczeństwa informacyjnego).

8.2. Cel strategiczny 2.: Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu

Obszar: Miaszto wiedzy, kultury, turystyki i sportu.

Miasto wiedzy stanowi główny element kreujący wizerunek Poznania do 2030 roku. Poznań, miasto o wielowiekowych tradycjach akademickich oraz znaczącym potencjale naukowym, zabiega o osiągnięcie pozycji ośrodka naukowego o znaczeniu europejskim. Realizacja tego celu będzie wymagać dalszego rozwijania współpracy z poznańskimi uczelniami wyższymi. Osiągnięcie celu będzie możliwe również poprzez przyciągnięcie do miasta osób kreatywnych, dynamicznych, o wysokich kwalifikacjach związanych z nowymi dziedzinami wiedzy. Cel ten wiąże się także z realizacją ambitnych projektów rozbudowy

infrastruktury naukowo-badawczej oraz tworzeniem nowych instytucji, takich jak międzyuczelniane centra zaawansowanych technologii.

Poznań ma znaczący potencjał kulturalny. Potencjał ten nie jest jednak w pełni wykorzystany. Miasto, aspirując do rangi metropolii zmierzać będzie do wykreowania produktów kulturalnych na wysokim międzynarodowym poziomie, dzięki którym Poznań znany będzie poza granicami kraju. Celem będzie także budowanie partnerskich relacji z instytucjami kultury z zagranicy. Działania podejmowane w ramach tego celu stworzą warunki do wszechstronnego rozwoju kultury zarówno w wymiarze indywidualnym (pogłębianie tożsamości lokalnej i regionalnej), jak również globalnym (otwarcie na przemiany kulturowe w przestrzeni europejskiej).

Miasto Poznań zmierzać będzie do wykreowania markowych produktów turystycznych, zwłaszcza w obszarze turystyki kulturowej oraz konferencyjno-kongresowej. Poznań posiada duży potencjał w tych obszarach, niezbędna jest promocja oraz zintegrowanie oferty różnych instytucji i podmiotów, jak i dostosowanie oferty do oczekiwań turystów.

Miasto Poznań zamierza utrzymać silną pozycję ośrodka sportowego–gospodarza prestiżowych międzynarodowych imprez sportowych i masowych.

8.2.1. Umocnienie pozycji Poznania jako europejskiego ośrodka naukowego i akademickiego, w tym umiędzynarodowienie badań i internacjonalizacja kształcenia

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej stworzyło większe szanse na współpracę z najlepszymi ośrodkami akademickimi Europy Zachodniej i dało możliwość poznańskiemu środowisku naukowemu uczestniczenia w międzynarodowych projektach badawczych. Wzmocnienie pozycji poznańskiej nauki na arenie międzynarodowej jest zatem jednym z zasadniczych celów rozwoju miasta w perspektywie wieloletniej. Temu celowi służyć będzie tworzenie placówek naukowych zajmujących się gospodarką i kulturą różnych regionów świata.

Wysoką rangę Poznania jako ośrodka edukacji akademickiej i badań naukowych potwierdzają liczne rankingi uczelni krajowych, sukcesy studentów w międzynarodowych konkursach oraz wybitne osiągnięcia rangi światowej w wybranych dziedzinach nauki.

Dostosowując się do przemian, jakie obejmują europejską i krajową naukę, poznańskie środowisko naukowe wdraża nowe rozwiązania, integrując się dla celów badawczych z różnymi jednostkami krajowymi i zagranicznymi. W formie centrów doskonałości, centrów zaawansowanych technologii, platform technologicznych podejmuje priorytetowe kierunki badań, uczestnicząc w projektach nie tylko krajowych, ale także międzynarodowych, w szczególności w ramach programów Unii Europejskiej.

W toku realizacji celu istotną rolę odgrywać będzie m.in.: systematyczne podnoszenie jakości kształcenia, umiędzynarodowienie tego procesu oraz badań naukowych, pomoc instytucjom akademickim w popularyzacji osiągnięć naukowych i współpracy na arenie międzynarodowej, a także współorganizowanie seminariów i konferencji naukowych, stały proces doskonalenia kadry naukowej w rozwoju naukowym oraz zwiększenie otwartości poznańskich uczelni na potrzeby nauki europejskiej. Wynikiem działań promujących poznańskie uczelnie na arenie międzynarodowej będzie zwiększenie liczby osób wybierających Poznań jako najlepsze miejsce do studiowania oraz podnoszenia kwalifikacji.

8.2.2. Uzyskanie przez Poznań rangi międzynarodowego centrum kultury i turystyki

Cel pośredni „Uzyskanie przez Poznań rangi międzynarodowego centrum kultury i turystyki" wiąże się z celem strategicznym „Metropolia".

Poznań kojarzony jest w kraju z etosem pracy organicznej, prężnie działającą gospodarką, a jednocześnie z dość zachowawczą ofertą kulturalną. Wyzwanie stanowi zmiana wizerunku miasta oraz zwiększenie aktywności kulturalnej mieszkańców Poznania. Już dzisiaj nie brak w Poznaniu wydarzeń kulturalnych wysokiej rangi, takich jak Międzynarodowy Festiwal Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego czy Międzynarodowy Festiwal Teatralny Malta. W większości są to jednak imprezy adresowane do wąskiego grona odbiorców. Brakuje natomiast imprez spektakularnych, masowych, odbywających się regularnie, a nie wyłącznie przy okazji organizacji w Poznaniu konferencji, kongresów czy podobnego rodzaju wydarzeń.

Jedną z szans na wzbogacenie oferty kulturalnej Poznania stanowi Trakt Królewsko-Cesarski. Jest to inicjatywa podjęta przede wszystkim z myślą o turystach odwiedzających Poznań, którzy chcą zobaczyć najważniejsze jego zabytki. Realizacja Interaktywnego Centrum Historii Ostrowa Tumskiego oraz idei Traktu przyniesie naszemu miastu rozgłos historycznej

stolicy Polski. Po ukończeniu tego projektu miasto uzyska wyróżniający się produkt turystyczny, który może stanowić atrakcję, wokół której miasto będzie rozbudowywać ofertę kulturalną.

Ważne jest również dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb turystów odwiedzających miasto. Obecnie w strukturze odwiedzin w Poznaniu przeważa krótkookresowa turystyka biznesowa (targi, konferencje, spotkania biznesowe). W ofercie Poznania należy również uwzględnić rosnącą grupę turystów zagranicznych, a także turystów polskich, którzy chętnie odwiedzają nasze miasto ze względu na jego historię i zabytki.

Realizacja powyższych działań wsparta odpowiednią promocją spowoduje zmianę stereotypu miasta i przyczyni się do umocnienia rangi Poznania jako centrum kultury zarówno w kraju, jak i za granicą.

8.2.3. Wzbogacenie oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców i przyjezdnych

Realizacja celu „Wzbogacenie oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców i przyjezdnych" wiąże się z celem strategicznym „Wzrost znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu". Odbiorcami działań są głównie mieszkańcy Poznania i aglomeracji oraz przyjezdni.

Mimo że w Poznaniu w ostatnim czasie przybyło wiele obiektów sportowych, głównie boisk ze sztuczną nawierzchnią i kortów tenisowych, ich liczba jest wciąż niewystarczająca. Istnieje również zapotrzebowanie na specjalistyczne obiekty sportowe, z możliwością całorocznego użytkowania. Wymienić tutaj można lodowiska, ścianki wspinaczkowe, boiska do squasha, skateparki itd.

Równie istotna jest infrastruktura sportowa, zwłaszcza na najwyższym poziomie. Polska i Poznań coraz częściej wybierane są na gospodarzy wielkich imprez sportowych. W 2009 r. w Poznaniu odbyły się mistrzostwa Europy w koszykówce, a w 2012 r. mistrzostwa Europy w piłce nożnej. Poza stadionem oraz Torem Regatowym Malta (uznawanym za jeden z najlepszych na świecie) pozostałe obiekty wymagają nakładów na modernizację lub remonty. Hala widowiskowo-sportowa Arena wiele lat temu była jedną z ikon Poznania, obecnie nie spełnia już standardów niezbędnych do przeprowadzania imprez w grach zespołowych, podobnie jak obiekt lekkoatletyczny i stadion żużlowy na Golęcinie.

Dostępność lodowisk jest ograniczona dla mieszkańców, a tym bardziej dla ewentualnej drużyny hokeja na lodzie.

Poznaniacy nie tylko lubią uprawiać sport, ale i uczestniczyć w widowiskach sportowych, kibicując ulubionym drużynom, dlatego należy zadbać o infrastrukturę sportową na najwyższym poziomie, organizację wielu imprez o randze międzynarodowej, a także imprez masowych.

8.3. Cel strategiczny 3.: Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta

Obszar: Jakość życia

Na jakość życia składa się szereg uwarunkowań, do których należą m.in.: możliwość zaspokojenia różnych potrzeb, poczucie bezpieczeństwa (wynikające ze skuteczności przeciwdziałania przestępczości i zagrożeniom dla życia i zdrowia mieszkańców, ich mienia i środowiska), życie rodzinne i we wspólnocie, warunki środowiska naturalnego i antropogenicznego, wolność i stabilność polityczna.

Poznań już dziś zajmuje czołowe lokaty w ogólnopolskich rankingach dotyczących poziomu jakości życia. Realizacja tego celu pozwoli na dalsze polepszanie komfortu życia w mieście, wpłynie także na zachęcenie kolejnych osób do osiedlania się w Poznaniu. W ramach planowanych działań, obejmujących zarówno czynniki tzw. „miękkie", jak i „twarde", planuje się realizację szeregu działań w sferze niematerialnej oraz systematyczny i stały rozwój elementów infrastruktury.

Na komfort życia znaczący wpływ ma także zróżnicowana oferta form spędzania czasu wolnego. Ten element może mieć w przyszłości decydujący wpływ na postrzeganie Poznania jako miejsca, w którym warto żyć. Poznań powinien być w 2030 roku kojarzony z miastem oferującym nie tylko atrakcyjne możliwości zatrudnienia i zamieszkania, ale także różnorodne możliwości wszelkiej aktywności.

Jednym z podstawowych celów strategii jest kontynuacja działań zmierzających do uczynienia z Poznania miasta przyjaznego mieszkańcom oraz otwartości poprzez m.in. wzrost jego atrakcyjności dla przyjezdnych. Najistotniejsze w tym obszarze jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury oraz uporządkowanie elementów przestrzeni

miejskiej wymagających zmiany funkcji lub optymalizacji użytkowania, w tym także wyeksponowanie elementów wartościowych w strukturze przestrzennej miasta.

8.3.1. Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska i odpadami

Cel pośredni „Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska i odpadami" będzie realizowany w ramach celu strategicznego „Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta".

W ostatnich latach znacząco wzrosła świadomość ekologiczna poznaniaków. Wraz z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej nastąpiło dostosowanie prawa polskiego do norm europejskich w dziedzinie ochrony środowiska. Poznań realizuje szeroki zakres działań proekologicznych, które wielokrotnie uhonorowane zostały nagrodami i wyróżnieniami międzynarodowymi i krajowymi (The Green Apple Environment Awards 2003, The International Awards for Liveable Communities, Lider Polskiej Ekologii 2009 za działania w ramach projektu Poznań 2008. Rok Klimatu i Środowiska).

Dbałość o stan środowiska przyrodniczego istotnie wpływa na jakość życia w mieście i może stać się wyróżnikiem Poznania, budującym jego wizerunek w kraju i poza granicami.

Głównym wyzwaniem w ramach celu pośredniego jest prowadzenie w dziedzinie gospodarki zasobami środowiska i odpadami działań zaspokajających potrzeby mieszkańców Poznania i jednocześnie cechujących się dbałością o stan środowiska przyrodniczego. Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska i odpadami stanowi wyzwanie w kontekście zarządzania rozwijającą się aglomeracją. Rozwój aglomeracji i wzrost powierzchni obszarów zabudowanych (zagęszczenie zabudowy) stwarzają konieczność uwzględniania warunków hydrologicznych w procesie inwestycyjnym. Lokalizacja nowych inwestycji musi uwzględniać potrzebę ochrony zasobów wodnych – powierzchniowych i podziemnych.

W ramach tego celu proponowanym programem jest „Ekologiczny Poznań". Zakłada on zrównoważony system gospodarki odpadami, budowę odpowiedniej infrastruktury (ekologiczna gospodarka: wodami, energią elektryczną, cieplną i gazową, odprowadzanie ścieków oraz prawidłowa gospodarka wodami opadowymi).

Dodatkowo zakłada się, że uwarunkowania ekologiczne i edukacja ekologiczna będą stanowiły element każdego z programów realizowanych w ramach strategii.

8.3.2. Zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do zamieszkania

Cel pośredni „Zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do zamieszkania" będzie realizowany w ramach celu strategicznego „Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta".

Głównym wyzwaniem w ramach tego celu jest poprawa warunków mieszkaniowych w Poznaniu oraz rozbudowa infrastruktury towarzyszącej funkcjom mieszkaniowym, w tym rekreacyjno-wypoczynkowej. Realizacja celu wymaga wprowadzenia ułatwień dla osób chcących zamieszkać w Poznaniu, podjęcia działań zmierzających do rewitalizacji obszarów zdegradowanych oraz poprawy estetyki przestrzeni publicznych miasta. Odbiorcami działań w ramach tego celu będą obecni oraz przyszli mieszkańcy miasta.

Cel realizowany będzie przez programy: „Mieszkajmy w Poznaniu" oraz „Bezpieczny Poznań".

Pierwszy z wymienionych programów ma za zadanie wdrożyć działania, które ukształtują wśród mieszkańców Poznania i osób spoza Poznania przekonanie, że Poznań jest miastem wygodnym i przyjaznym do zamieszkania, stwarzającym sprzyjające warunki przestrzenne i techniczne do realizacji potrzeb mieszkaniowych różnych grup społecznych. Efekty programów powinny stanowić atrakcyjną alternatywę dla oferty mieszkaniowej gmin sąsiednich, co pozwoli zahamować negatywną migrację mieszkańców. Zakłada on stworzenie komunalnych zasobów mieszkaniowych, wykorzystywanych adekwatnie do potrzeb i możliwości mieszkańców. Realizacja celu wymagać będzie przygotowania i udostępnienia gruntów pod zabudowę mieszkaniową.

Program „Bezpieczny Poznań" ma na celu ograniczenie przestępczości oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa.

8.3.3. Wyeksponowanie i wzrost atrakcyjności wartościowych układów i elementów przestrzeni Poznania oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Cel pośredni „Wyeksponowanie i wzrost atrakcyjności wartościowych układów i elementów przestrzeni Poznania oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych" będzie realizowany w ramach celu strategicznego „Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności

przestrzeni i architektury miasta". Odbiorcami działań są społeczności lokalne, mieszkańcy, przedsiębiorcy, turyści i inwestorzy.

Głównym wyzwaniem w ramach celu pośredniego jest ochrona wartościowych układów przestrzennych oraz podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej. Znaczenie priorytetowe przypisuje się ochronie układów urbanistycznych, gdyż to one określają charakter miasta, stanowią o jego wyjątkowości i nadają mu unikatowy klimat. Wraz z rozwojem miasta powstaje konieczność zagospodarowywania terenu poprzez dogęszczanie zabudowy, co często istotnie zmienia pierwotny charakter obszaru.

Kolejnym wyzwaniem jest podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej. W mieście istnieje wciąż wiele zaniedbanych układów przestrzennych, które dzięki odpowiednim działaniom i inwestycjom mogłyby zyskać na funkcjonalności i estetyce, co przyczyniłoby się do poprawy atrakcyjności wielu fragmentów przestrzeni miejskiej. Wzrost atrakcyjności przestrzennej Poznania uwzględnia zasoby wodne kształtujące sieć hydrologiczną miasta, mającej wpływ na charakter wielu obszarów w mieście.

W ramach celu realizowany będzie program: „Przyjazne Śródmieście". Celem programu jest zintegrowanie działań mających na celu rozwój śródmieścia Poznania, tak aby stanowiło ono wielofunkcyjną dzielnicę wyposażoną w wysokiej jakości infrastrukturę oraz szczególną przestrzeń kulturową, która będzie stanowić czynnik integracji mieszkańców całego miasta.

8.3.4. Podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania

Cel „Podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania" realizuje założenia celu strategicznego „Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta".

Cel ten ma charakter dalekosiężny, gdyż rezultaty wynikające z jego realizacji będą widoczne po upływie wielu lat. Wiedza ma kluczowe znaczenie dla strategii rozwoju miasta i może stanowić główne źródło przewagi konkurencyjnej Poznania pod warunkiem, że uda się stworzyć sprzyjające warunki rozwoju i synergii systemów innowacji i edukacji. Wzrost produktywności, i w konsekwencji konkurencyjności, jest możliwy wtedy, gdy rozwojowi infrastruktury systemów edukacji i innowacji towarzyszy stała poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Jednym z warunków budowania konkurencyjnej gospodarki jest posiadanie odpowiednio przygotowanych pracowników odpowiadających na nieustannie zmieniające się zapotrzebowania rynku. Wyzwanie tworzenia wysokiej jakości kapitału ludzkiego polega na koordynacji wielu instytucji pełniących funkcje edukacyjne i wychowawcze. Aby budować miasto wiedzy, nie wystarczy rozwijać szkolnictwo wyższe, trzeba jednocześnie podnosić poziom kształcenia na wcześniejszych etapach procesu edukacji. W rezultacie lepiej przygotowana młodzież będzie motywować do polepszenia jakości kształcenia na uczelniach wyższych. Dobre funkcjonowanie tego typu instytucji jest nie tylko uzależnione od wsparcia samorządu, ale także od jakości kapitału ludzkiego zaangażowanego w ten proces.

Szkoła, oprócz podstawowej funkcji edukacyjnej, powinna również wychowywać, gdyż jest jednym z pierwszych etapów socjalizacji młodych ludzi. Stwarza to możliwości kształtowania zachowania uczniów (postawy, normy społeczne), które są tak samo istotne z punktu widzenia przygotowania kapitału ludzkiego jak wyniki kształcenia. Działania związane z realizacją celu są zapisane w programie „Wysoka jakość edukacji i wychowania".

8.3.5. Podniesienie świadomości prozdrowotnej wśród mieszkańców oraz dostępności do świadczeń zdrowotnych

Cel „Podniesienie świadomości prozdrowotnej wśród mieszkańców oraz dostępności do świadczeń zdrowotnych" jest realizowany w ramach celu strategicznego „Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta". Według badań przeprowadzonych w 2013 r.[67], 65% respondentów wskazuje konieczność poprawy funkcjonowania służby zdrowia. Problem służby zdrowia jest problemem ogólnopolskim, a w odniesieniu do miasta należy uwzględnić dwa odmienne działania: pierwsze z nich dotyczy podniesienia świadomości zdrowotnej mieszkańców, która przyczyni się do wcześniejszego wykrywania chorób oraz zapobiegania nim poprzez profilaktykę. Drugie działanie wiąże się z dostępnością do świadczeń zdrowotnych. Obecnie oczekiwanie na specjalistyczny zabieg często trwa miesiącami, co jest stanem wysoce niezadowalającym.

[67] Badania ankietowe mieszkańców Poznania zrealizowane dla potrzeb strategii rozwoju miasta przez prof. R. Cichockiego, „Jakość życia w Poznaniu".

Rozwiązaniem alternatywnym może być organizowanie poza szpitalami akcji o charakterze profilaktycznym oraz akcji propagujących zdrowe odżywianie i zdrowy tryb życia. Również istotna jest poprawa dostępności do placówek ZOZ-u niezależnie od zamożności przyszłych pacjentów.

Ze względu na pesymistyczną prognozę demograficzną i starzenie się społeczeństwa Poznania działania zawarte w programie „Zdrowy Poznań" będą miały zasadnicze znaczenie dla kondycji społeczeństwa miasta w perspektywie wieloletniej.

8.3.6. Rozwój kapitału społecznego, budowanie spójności społecznej oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego

Wysoki poziom rozwoju Poznania w znacznym stopniu wynika z zasobu kapitału społecznego samych poznaniaków, czyli przekonań, poglądów i zachowań ich charakteryzujących.

W dobie globalizacji, dynamicznego rozwoju kapitalistycznej gospodarki i postępu technologicznego, powszechnej integracji, przy jednoczesnym zmniejszaniu znaczenia tradycyjnych wartości, pogłębia się podział społeczeństwa i następuje powstawanie coraz większych różnic społecznych, prowadzących do upowszechniania się takich zjawisk, jak: wykluczenie społeczne (w tym także cyfrowe), ubóstwo, przestępczość czy patologie.

Dla budowania spójności i więzi społecznych kluczowe jest przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym oraz zapobieganie skutkom tendencji i zmian demograficznych. Zasadne jest zatem ukierunkowanie miejskiej polityki społecznej przede wszystkim na wspieranie rodzin, aktywizację osób starszych i niepełnosprawnych, czego efektem będzie wzmocnienie samodzielności osób starszych i niepełnosprawnych. Należy przy tym dążyć także do zapewnienia szerokiego i powszechnego dostępu do wysokiej jakości usług, w tym najnowszych zdobyczy cywilizacyjnych, wszystkim jednostkom i grupom społecznym.

Realizacja zamierzonego celu oparta będzie także na współpracy z instytucjami i podmiotami działającymi non-profit, w tym w szczególności z organizacjami pozarządowymi realizującymi powierzone zadania, właściwe administracji samorządowej, w imieniu Miasta.

Filarem rozwoju społecznego i gospodarczego Poznania będzie w przyszłości szeroko rozumiane zaufanie społeczne ukształtowane poprzez zaufanie do instytucji, poczucie

bezpieczeństwa, postawy i aktywność obywatelską, wrażliwość i więzi społeczne oraz szeroką integrację.

Budowa lokalnego społeczeństwa obywatelskiego, połączona z promocją dobrych norm i wzorców, przy poszanowaniu każdego człowieka, przyczyni się do zintegrowania poznaniaków oraz zbudowania silnej i trwałej tożsamości lokalnej. Działania związane z realizacją celu są zapisane w programach: „Obywatelski Poznań" oraz „Poznań wrażliwy społecznie".

8.4. Cel strategiczny 4.: Utworzenie Metropolii Poznań

Obszar: Metropolia

Realizację celu należy rozpatrywać w dwóch aspektach – rozwój silnego ośrodka centralnego – stolicy zintegrowanej metropolii Poznań oraz osiągnięcie pozycji metropolii, stanowiącej ważne ogniwo w sieci miast metropolitalnych, zdolnej do konkurowania na arenie krajowej i międzynarodowej.

W obszarze położonym w sąsiedztwie Poznania wykształciły się najsilniejsze w kraju cechy aglomeracyjne. Stwarza to konieczność wypracowania modelu efektywnego zarządzania obszarem metropolitalnym jako spójnym układem przestrzenno-funkcjonalnym. Skupienie się na formułowaniu działań w tym obszarze jest konieczne ze względu na niekorzystne tendencje w wyborze miejsca zamieszkania, które zgodnie z prognozami będą się nasilać. Warunkiem osiągnięcia przez obszar metropolitalny rangi Metropolii Poznań jest współpraca oraz integracja miasta Poznania z sąsiadującymi z nim gminami.

Poznań, spośród dużych Polskich miast, ma najsilniejsze tradycje powiązań i współpracy międzynarodowej wywodzące się z pozycji Międzynarodowych Targów Poznańskich i pełnienia przez Poznań funkcji znaczącego ośrodka wystawienniczego w skali środkowoeuropejskiej.

Obecnie coraz silniejsze powiązania komunikacyjne, gospodarcze, naukowe, kulturowe Poznania z innymi ośrodkami europejskimi przyczyniają się do przyspieszenia osiągnięcia pozycji miasta metropolitalnego. Umiędzynarodowienie wielu sfer funkcjonowania miasta jest wymogiem i wynikiem konkurencyjności miast w unijnej przestrzeni europejskiej o podobnym do Poznania potencjale rozwojowym.

8.4.1. Wzrost międzynarodowego znaczenia Poznania w sieci metropolii europejskich

Poprzez realizację celu pośredniego „Wzrost międzynarodowego znaczenia Poznania w sieci metropolii europejskich" Poznań osiągnie pozycję ośrodka zdolnego do konkurowania na arenie międzynarodowej.

Planowane działania, zapisane w ramach programu „Metropolitalny Poznań", zakładają w pierwszej kolejności wzrost współpracy gmin w ramach aglomeracji poznańskiej poprzez integrację działań w zakresie komunikacji, gospodarki komunalnej i planowania przestrzennego. Przewiduje się także wypracowanie wspólnego modelu promocji inwestycyjnej. Połączenie z europejską siecią transportową oraz budowa intermodalnego węzła komunikacyjnego zapewni zwiększenie dostępności miasta. W celu podniesienia prestiżu miasta w relacjach zewnętrznych będzie się dążyć do tworzenia warunków do lokalizacji siedzib i przedstawicielstw instytucji europejskich i innych organizacji międzynarodowych. Istotne jest także kreowanie wizerunku Poznania jako optymalnego miejsca do organizowania wydarzeń wysokiej rangi. Aktywne uczestnictwo Poznania w strukturach skupiających metropolie oraz intensyfikacja współpracy z ośrodkami metropolitalnymi pozwoli na bieżące śledzenie tendencji rozwojowych oraz wymianę doświadczeń.

Efekty realizacji celu wpłyną na wzrost pozycji Poznania w europejskich rankingach miast i obszarów metropolitalnych oraz przyczynią się do wzrostu prestiżu miasta.

8.4.2. Wzrost spójności metropolii poprzez integrację przestrzenno-funkcjonalną miasta Poznania z gminami aglomeracji

Cel pośredni „Wzrost spójności metropolii poprzez integrację przestrzenno-funkcjonalną miasta Poznania z gminami aglomeracji" będzie realizowany w ramach celu strategicznego „Utworzenie Metropolii Poznań".

Głównym wyzwaniem jest rozwój zintegrowanej wewnętrznie metropolii świadczącej wysokiej jakości usługi oraz osiągnięcie ważnej pozycji przez Poznań w sieci miast metropolitalnych, pozwalającej skutecznie konkurować na arenie krajowej i międzynarodowej.

Istotnym elementem jest wypracowanie ram działania i współpracy wewnątrz metropolii. Poznań jest nie tylko liderem w aglomeracji, ale także inicjatorem działań. Miasto, rozumiejąc potrzebę integracji na poziomie lokalnym w dziedzinie społeczno-gospodarczej, w aspekcie przemian globalnych rozwija współpracę z gminami ościennymi na zasadzie otwartości, koherencji, współzarządzania w obszarze metropolii między innymi poprzez wzmacnianie i rozwijanie nieformalnych i zinstytucjonalizowanych form współdziałania. Należy dążyć do zachowania spójności rozwoju sieci organizacyjnej (usługowej i informatycznej), transportowej i infrastruktury komunalnej, mając na uwadze wdrażanie planów wypracowanych przez gminy, a przede wszystkim generowanie projektów wspólnych, które mają większe szanse na dofinansowanie ze środków zewnętrznych.

Odbiorcami działań w ramach tego celu będą mieszkańcy miasta, przyjezdni, przedsiębiorcy i inwestorzy, dla których sprawna współpraca, spójność oraz dostępność komunikacyjna podniesie atrakcyjność inwestycyjną metropolii.

Cel ten realizowany będzie poprzez projekty i zadania zawarte w programie „Zrównoważony rozwój transportu". Ważnym aspektem programu jest wzrost funkcjonalności rozwiązań komunikacyjnych oraz integracja transportu w aglomeracji poprzez m.in. szersze wykorzystanie sieci kolejowej wewnątrz aglomeracji, stworzenie komunalnego związku transportu publicznego z gminami obszaru metropolitalnego w celu integracji, optymalizacji i rozwoju lokalnego transportu zbiorowego i realizacji konsekwentnej wspólnej polityki transportowej. Wszystkie działania mają na celu harmonizację rozwoju gospodarczego miasta Poznania i gmin obszaru metropolitalnego.

9. Szacunkowe koszty realizacji strategii

Szacunkowe nakłady na realizację strategii, w programach dla których ich oszacowanie było możliwe, przedstawiono w tabeli poniżej, w układzie celów strategicznych. Należy podkreślić, że zmieniająca się sytuacja gospodarcza i prawna samorządów oraz długi horyzont czasowy strategii pozwoliły na jedynie szacunkowe określenie niezbędnych nakładów, ich weryfikacja będzie następowała w ramach kolejnych cykli strategicznych.

Tabela 39. Szacunkowy koszt realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030

	2014-2020	2021-2025	2026-2030
w tys. zł			
Konkurencyjna gospodarka			
Wiedza dla biznesu	3 500	3 000	3 000
Przestrzenie dla biznesu	341 300	155 500	155 500
Cyfrowy Poznań	50 000	40 000	40 000
Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu			
Akademicki i naukowy Poznań	17 500	15 000	15 000
Kulturalny Poznań	808 500	577 500	577 500
Turystyczny Poznań	5 000	5 500	6 000
Sportowy Poznań	559 900	10 100	9 900
Rzeka w mieście	38 000	64 000	80 000
Jakość życia			
Ekologiczny Poznań	70 800	496 100	1 197 800
Mieszkajmy w Poznaniu	44 100	24 000	18 500
Wysoka jakość edukacji i wychowania	6 300 000	4 500 000	4 500 000
Zdrowy Poznań	126 000	79 000	70 000
Bezpieczny Poznań	21 000	15 000	15 000
Poznań wrażliwy społecznie	681 100	648 200	567 300
Obywatelski Poznań	10 700	7 400	7 400
Przyjazne śródmieście	1 254 300	609 600	609 600
Metropolia			
Metropolitalny Poznań	790 000	10 000	15 000
Zrównoważony rozwój transportu	6 937 000	3 441 000	2 619 000
Suma wydatków w programach strategicznych	**18 058 700**	**10 700 900**	**10 506 500**

10. Programy strategiczne:

- Akademicki i naukowy Poznań
- Bezpieczny Poznań
- Cyfrowy Poznań
- Ekologiczny Poznań
- Kulturalny Poznań
- Metropolitalny Poznań
- Mieszkajmy w Poznaniu
- Obywatelski Poznań
- Poznań wrażliwy społecznie
- Przestrzenie dla biznesu
- Przyjazne Śródmieście
- Rzeka w mieście
- Sportowy Poznań
- Turystyczny Poznań
- Wiedza dla biznesu
- Wysoka jakość edukacji i wychowania
- Zdrowy Poznań
- Zrównoważony rozwój transportu

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu: **AKADEMICKI I NAUKOWY POZNAŃ**	***nr programu:*** **kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu (Obszar: Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu).**

III Cel pośredni:

1. **Umocnienie pozycji Poznania jako europejskiego ośrodka naukowego i akademickiego poprzez umiędzynarodowienie badań i internacjonalizację kształcenia.**

IV Cel główny programu:

1. **Wzmocnienie pozycji Poznania jako ośrodka akademickiego w kraju i za granicą.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Poprawa oferty miasta i uczelni dla młodzieży studenckiej i pracowników naukowych.**

Poprawa oferty miasta dla studentów i pracowników naukowych poznańskich uczelni polegać będzie na realizacji działań zachęcających do podjęcia studiów w Poznaniu, wspieraniu działań uczelni w podnoszeniu jakości kształcenia, poprawie warunków w sferze naukowo-badawczej, zwiększaniu oferty spędzania czasu wolnego dla studentów i integracji środowiska studenckiego oraz popularyzacji osiągnięć poznańskiej nauki oraz jej uspołecznianiu.

2. **Zwiększenie potencjału rozwojowego uczelni.**

Zwiększenie potencjału rozwojowego uczelni obejmuje wspólne pozyskiwanie środków finansowych krajowych i zagranicznych przez Miasto i uczelnie, wspieranie przez Miasto inwestycji szkół wyższych i ośrodków naukowo-badawczych, inicjowanie i integrowanie pracy zespołów uczelni poznańskich, wspieranie działań szkół wyższych w tworzeniu konsorcjum publicznych uczelni poznańskich, intensyfikację współpracy z przedstawicielami uczelni przy realizacji działań Miasta oraz wspieranie współpracy poznańskich szkół wyższych i instytucji naukowo-badawczych z sektorem przedsiębiorstw.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Środowisko akademickie jest istotną, integralną częścią środowiska miasta oraz stanowi o jego prestiżu i rozwoju. Podejmowanie działań wspierających uczelnie w pozyskiwaniu studentów, prowadzeniu projektów dydaktycznych i naukowych oraz zapewnieniu pracy absolwentom stanowi priorytet dla władz Miasta.

Poznań jest jednym z najważniejszych ośrodków akademickich i naukowych w Polsce (na 27 uczelniach, w tym 8 publicznych, kształci się ponad 130 tys. studentów, w tym ok. 2,5 tys. studentów z zagranicy). W ostatnich latach, głównie ze względu na niż demograficzny, notuje się jednak spadek liczby studentów; z 133 640 w 2010 r. do 128 212 w 2012 r. Zmniejsza się także, choć nie tak znacząco, liczba absolwentów na 10 tys. mieszkańców – z 666 w 2010 r. do 643 w 2012 r.

W najbliższych latach, podobnie jak pozostałe polskie ośrodki akademickie, Poznań będzie musiał się zmierzyć z zagrożeniem dalszego spadku liczby studentów wynikającym z tendencji demograficznych oraz konkurencyjności ofert studiowania i pracy w innych miastach. Utrzymanie czołowej pozycji Poznania w sferze dydaktycznej i naukowej upatruje się m.in. w integracji środowiska akademickiego, umiędzynarodowieniu studiów, dopasowaniu oferty studiów do oczekiwań rynku pracy oraz interdyscyplinarności projektów badawczych.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

W ramach realizacji programu planowane jest zacieśnienie współpracy Miasta z uczelniami, co pozwoli budować wizerunek Poznania jako ośrodka spełniającego potrzeby środowiska akademickiego. Zaplanowane działania, m.in. organizacja kampanii promocyjnych, przyznawanie stypendiów dla studentów, wsparcie i organizacja wydarzeń studenckich, wsparcie modyfikacji programów nauczania, nagrody dla naukowców, wsparcie inwestycji uczelnianych i interdyscyplinarnych projektów badawczych oraz inicjowanie współpracy na styku nauka – biznes przyczyniają się do przyciągania na poznańskie uczelnie najlepszych maturzystów, zwiększania liczby studentów zagranicznych, zajmowania przez poznańskie uczelnie czołowych pozycji w rankingach i przygotowywania absolwentów do wejścia na rynek pracy. Dzięki realizacji programu „Akademicki i naukowy Poznań" miasto nie tylko umocni swoją pozycję jako ośrodek akademicki i naukowy w kraju, ale także zwiększy swoje znaczenie na arenie międzynarodowej. Popularyzacja anglojęzycznych programów nauczania sprawi, że w mieście będzie chciało studiować więcej niż obecnie studentów zagranicznych. Kontynuacja idei zapraszania do Poznania znanych na świecie naukowców, zarówno w celu udziału w projektach badawczych, jak i prezentowania swoich teorii naukowych na organizowanych w mieście sympozjach i konferencjach, pozwoli poznańskim naukowcom na nawiązanie trwałej współpracy z największymi autorytetami w danej dziedzinie. Na poznańskich uczelniach kształtować się będą nowe pokolenia wysoko wyspecjalizowanej kadry, aktywnie uczestniczącej w rozwoju nauki oraz skutecznie konkurującej z naukowcami z innych krajów.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Poprawa oferty miasta i uczelni dla młodzieży studenckiej i pracowników naukowych**	Cel operacyjny 2. **Zwiększenie potencjału rozwojowego uczelni**

1. Budowa i wzmocnienie wizerunku Poznania jako najlepszego miasta do studiowania w Polsce	1. Wspólne pozyskiwanie przez Miasto i uczelnie środków finansowych krajowych i zagranicznych na rozwój poznańskich uczelni
2.Wspieranie działań uczelni poznańskich w podnoszeniu jakości kształcenia	2. Wspieranie inwestycji szkół wyższych i ośrodków naukowo-badawczych
3. Wsparcie oferty spędzania czasu wolnego dla studentów i integracja środowiska studenckiego	3. Intensyfikacja współpracy z przedstawicielami uczelni przy realizacji działań Miasta
4.Popularyzacja osiągnięć nauki poznańskiej i jej uspołecznienie	4. Wspieranie współpracy poznańskich uczelni i instytucji naukowo-badawczych z sektorem przedsiębiorstw w celu wykorzystania ich potencjału dla unowocześnienia i poprawy konkurencyjności gospodarki aglomeracji poznańskiej

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Inicjowanie i ikoordynowanie działań zmierzających do zwiększenia liczby studentów polskich i zagranicznych na poznańskich uczelniach
	2. Wsparcie działań w zakresie tworzenia konsorcjum publicznych uczelni poznańskich
	3. Stworzenie miejskiego funduszu stypendialnego obejmującego stypendia i nagrody naukowe, artystyczne i sportowe Miasta, przyznawanie nagród, stypendiów naukowych, organizacja konkursu na najlepsze prace magisterskie i doktorskie
	4. Podjęcie działań dot. poprawy sytuacji w sferze naukowo-badawczej i materialno-bytowej doktorantów
	5. Inicjowanie współpracy uczelni poznańskich z uczelniami miast partnerskich Poznania
	6. Stworzenie systemu komunikacji z absolwentami uczelni poznańskich
	7. Współfinansowanie i współorganizacja wykładów otwartych światowej sławy naukowców i artystów
	8. Popularyzacja osiągnięć naukowych absolwentów poznańskich uczelni działających zawodowo za granicą
	9. Wsparcie oferty spędzania czasu wolnego dla studentów i integracja środowiska studenckiego
Cel operacyjny 2.	1. Wsparcie działań uczelni dążących do internacjonalizacji aktywności naukowej
	2. Dofinansowywanie projektów badawczo-rozwojowych realizowanych na poznańskich uczelniach
	3. Koordynacja sieci Promotorów Przedsiębiorczości Akademickiej na poznańskich uczelniach
	4. Rozwój współpracy z centrami zaawansowanych technologii, klastrami i parkami naukowo-technologicznymi

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Kulturalny Poznań;
2. Metropolitalny Poznań;
3. Mieszkajmy w Poznaniu;
4. Przestrzenie dla biznesu;
5. Sportowy Poznań;
6. Turystyczny Poznań;
7. Wiedza dla biznesu;
8. Wysoka jakość edukacji i wychowania.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030;
2. Strategia rozwoju nauki w Polsce do 2015 roku;
3. Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej;
4. Strategia Europa 2020;
5. Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku;
6. Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010–2020;
7. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Strategia Akademicka i Naukowa Miasta Poznania;
2. Strategia Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009–2019;
3. Strategia Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu na lata 2013–2020;
4. Strategia rozwoju Politechniki Poznańskiej do roku 2020;
5. Strategia rozwoju Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu na lata 2013–2020;
6. Strategia Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu do 2020 roku;
7. Strategia Rozwoju i Działalności Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu na lata 2012–2020;
8. Strategia Rozwoju Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu na lata 2012–2020.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Budżet Województwa;
3. Budżet Państwa;
4. Budżety uczelni poznańskich;
5. Budżety gmin wchodzących w skład Metropolii Poznań;
6. Środki unijne.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba studentów uczelni poznańskich na 1000 mieszkańców;
1.2 Pozycje uczelni poznańskich w rankingach (Ranking "Rzeczpospolitej" i "Perspektyw");
1.3 Udział studentów zagranicznych w ogóle studentów w Poznaniu;
1.4 Liczba uczestników studiów doktoranckich na 1000 mieszkańców;
1.5 Liczba absolwentów studiów podyplomowych na 1000 mieszkańców;
1.6 Udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym do 27 roku życia wśród rejestrujących się po raz pierwszy.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Poprawa oferty miasta i uczelni dla młodzieży studenckiej i pracowników naukowych	Budowa i wzmocnienie wizerunku Poznania jako najlepszego miasta do studiowania w Polsce	Udział maturzystów gotowych do podjęcia studiów w Poznaniu	57,1 (2012)	60	65
		Udział poznańskich studentów, którzy poleciliby Poznań jako dobre miejsce do studiowania	93,9 (2012)	95	96
	Wspieranie działań uczelni poznańskich w podnoszeniu jakości kształcenia	Liczba odbiorców dofinansowanych działań podnoszących jakość kształcenia	brak danych	1 000	1 500
	Wsparcie oferty spędzania czasu wolnego dla studentów i integracja środowiska studenckiego	Liczba udzielonych patronatów honorowych wydarzeniom o charakterze akademickim	70	100	150
	Popularyzacja osiągnięć nauki poznańskiej i jej uspołecznienie	Liczba osób zgłoszonych do Stypendium Miasta Poznania dla młodych badaczy	31	50	70
		Liczba osób biorących udział w konkursie "Nagroda za wyróżniającą się pracę magisterską /doktorancką"	51	100	150

2. Zwiększenie potencjału naukowego uczelni	Wspieranie inwestycji szkół wyższych i ośrodków naukowo-badawczych	Obszar gruntów przekazanych pod inwestycje nieodpłatnie lub z bonifikatą	53,7 tys.	brak możliwości oszacowania – w zależności od potrzeb inwestycyjnych uczelni	brak możliwości oszacowania – w zależności od potrzeb inwestycyjnych uczelni
	Intensyfikacja współpracy z przedstawicielami uczelni przy realizacji działań Miasta	Liczba działań podjętych przy współpracy z przedstawicielami uczelni w celu rozwiązywania problemów Miasta	brak danych	10	20
	Wspieranie współpracy poznańskich uczelni i instytucji naukowo-badawczych z sektorem przedsiębiorstw w celu wykorzystania ich potencjału dla unowocześnienia i poprawy konkurencyjności gospodarki aglomeracji poznańskiej	Liczba ofert współpracy uczelni i instytutów naukowo-badawczych kierowanych do gospodarki umieszczonych w bazie portalu Wielkopolska Platforma Innowacyjna	144	500	1000
		Kwota zwolnienia z podatku od nieruchomości dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarach parków technologiczno-przemysłowych i naukowo-technologicznych	173 871,96	400 000,00	600 000,00
	Wspólne pozyskiwanie przez Miasto i uczelnie środków finansowych krajowych i zagranicznych	Liczba projektów podjętych przez Miasto w partnerstwie z poznańskimi uczelniami, dofinansowanych przez środki zewnętrzne	3	10	20

XV Beneficjenci:

1. Młodzież szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
2. Studenci i absolwenci poznańskich uczelni (w tym studenci zagraniczni);
3. Poznańskie uczelnie i instytucje naukowo-badawcze;
4. Instytucje oświaty oraz szkolenia zawodowego.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Poznańskie uczelnie i instytucje naukowo-badawcze;
2. Administracja lokalna i regionalna;
3. Instytucje oświaty i kształcenia ustawicznego;
4. Organizacje pozarządowe;
5. Firmy poznańskie;
6. Media.

XVII Przewodniczący programu:
Anna Wawdysz, Wydział Rozwoju Miasta

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	**Zakres tematyczny**
Biuro Obsługi Inwestorów	Cel operacyjny 1.
Biuro Promocji Miasta	
Biuro Prezydenta	
Wydział Oświaty	
Rada Zarządzająca Programu „Akademicki i naukowy Poznań”	
Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa	Cel operacyjny 2.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
BEZPIECZNY POZNAŃ	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: Jakość życia).**

III Cel pośredni:

1. **Zwiększenie atrakcyjności poznania jako miejsca do zamieszkania.**

IV Cel główny programu:

1. **Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w Poznaniu.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Ograniczenie przestępczości i wzrost skuteczności działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców.**

Dużą rolę przywiązuje się do przeciwdziałania wykroczeniom porządkowym i przestępstwom zagrożonym niską karą, ale jednocześnie szczególnie uciążliwym dla społeczności lokalnej. Wychodzi się z założenia, że bierna postawa wobec tych zabronionych czynów powoduje wzrost liczby przestępstw o większym ciężarze gatunkowym. Wymaga to podejmowania, obok działań represyjnych, długofalowych działań profilaktycznych i wychowawczych. Tylko wspólne, systematyczne i skoordynowane działania służb miejskich i państwowych, samorządów pomocniczych, różnych instytucji i organizacji oraz mieszkańców mogą doprowadzić do wyraźnej poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście.

2. **Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym.**

Cel zostanie zrealizowany poprzez wykonywanie zadań z zakresu wzmocnienia nadzoru ulic, charakteryzujących się wysoką wypadkowością (stała analiza zagrożeń). Jest to możliwe dzięki, m.in. zastosowaniu środków technicznych poprawiających bezpieczeństwo w ruchu drogowym i modernizacji systemu transportu wokół obiektów, na których odbywają się imprezy masowe.

3. **Zapewnienie ochrony ludności i poprawa skuteczności działań ratowniczych.**

Realizację celu zapewni m.in. optymalizacja sieci podmiotów ratowniczych, doskonalenie systemu powiadamiania ratunkowego oraz działań w zakresie ratownictwa specjalistycznego, jak również wykorzystanie wolontariatu ratowniczego w obszarze zwalczania nadzwyczajnych zagrożeń.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Na zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do zamieszkania duży wpływ ma stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście. Wyniki badań społecznych oraz lokalnej opinii publicznej wskazują, że mieszkańcy Poznania za jeden z najważniejszych problemów do rozwiązania w mieście uznają ograniczenie przestępczości i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa. W 2012 w Poznaniu odnotowano 29 692 przestępstw, ich wykrywalność plasowała się na poziomie 59%. W 2012 r. wypadków było 551, podczas gdy rok wcześniej 790. Ofiar śmiertelnych w 2012 r. było 39, w 2011 r. – 59 osób, natomiast rannych w wypadkach w 2012 r. było 631, a w 2011 r. – 968 osób. Kolizji w 2012 r. było 9 942, czyli o 1 181 mniej niż w 2011 r. Liczba nietrzeźwych kierowców kształtowała się następująco – w 2012 r. było ich 811, a w 2011 r. - 571.

Pomimo spadku liczby zdarzeń niebezpiecznych, Poznaniacy nadal odczuwają potrzebę podejmowania działań niwelujących negatywne zjawiska oraz działań profilaktycznych, które w przyszłości uchronić mogą od zaistnienia takich zdarzeń. Poczucie bezpieczeństwa jest jednym z najważniejszych aspektów branych pod uwagę przy ocenie jakości życia w mieście.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Specyfika działań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa oznacza konieczność reagowania na zmieniającą się sytuację, w związku z czym tylko niektóre działania mogą być zaplanowane z dużym wyprzedzeniem. Konsekwentna realizacja rozpoczętych już działań, projektów i programów oraz wdrażanie nowych działań zgodnych z priorytetami wynikającymi z corocznej analizy bezpieczeństwa umożliwi jego poprawę i zwiększy poczucie bezpieczeństwa mieszkańców Poznania oraz odwiedzających Miasto gości. Planowane działania są odpowiedzią na zapotrzebowanie zgłaszane zarówno przez lokalne społeczności jak i poszczególnych mieszkańców. Realizacja Programu zakłada podejmowanie obok działań represyjnych, także długofalowych działań profilaktycznych, wychowawczych i doskonalących. Szereg istotnych działań wpływających na stan bezpieczeństwa w mieście realizowanych jest w ramach innych programów strategicznych. Wspólne, systematyczne i skoordynowane działania służb takich jak min. policja, straż miejska, straż pożarna, pogotowie ratunkowe, inspekcje weterynaryjne, sanepid i inne doprowadzą do poprawy stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, zwiększenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz polepszenia skuteczności działań ratowniczych w Mieście.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Ograniczenie przestępczości i wzrost skuteczności działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców**	Cel operacyjny 2. **Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym**	Cel operacyjny 3. **Zapewnienie ochrony ludności i poprawa skuteczności działań ratowniczych**
1. Zmniejszenie liczby przestępstw pospolitych i wzrost ich wykrywalności	1. Podniesienie efektywności ujawniania sprawców przestępstw i wykroczeń drogowych	1. Poprawa bezpieczeństwa pożarowego poprzez zwiększenie skuteczności działań prewencyjnych i kontrolnych
2. Ograniczenie przestępczości narkotykowej	2. Zmniejszenie liczby zdarzeń drogowych	2. Podniesienie skuteczności działań ratowniczych poprzez wsparcie działań PSP i OSP
3. Przeciwdziałanie przestępczości nieletnich poprzez zwiększenie skuteczności działań prewencyjnych i represyjnych	3. Zmniejszenie liczby ofiar śmiertelnych i rannych w wypadkach drogowych	
4. Poprawa skuteczności działań zapewniających porządek publiczny		
5. Doskonalenie obsługi obywatela poprzez szybką i skuteczną reakcję służb		

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Realizacja kierunkowych programów prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego (m.in. Szkoła wolna od narkotyków i przemocy, Wiem jak ratować życie, Bezpieczna dzielnica – bezpieczny mieszkaniec, Patrole antyalkoholowe, Dziecko pod parasolem prawa, Seniorzy bezpieczeństwo osobiste)
	2. Rozbudowa i utrzymanie Systemu Monitoringu Wizyjnego Miasta
	3. Podejmowanie działań represyjnych i prewencyjnych mających na celu ograniczenie przestępczości (w tym narkotykowej i nieletnich)
Cel operacyjny 2.	1. Realizacja kierunkowych programów prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa w ruchu drogowym (m.in. Bezpieczna droga do szkoły, Bezpieczne wakacje, Bezpieczny weekend, Tydzień bezpieczeństwa pieszych, Tydzień trzeźwości)
	2. Przebudowa infrastruktury drogowej w celu podniesienia poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego
Cel operacyjny 3.	1. Realizacja kierunkowych programów prewencyjnych w zakresie ochrony ludności (m.in. bezpieczeństwo obszarów wodnych, programy profilaktyczne z zakresu ochrony przeciwpożarowej, przeciwpowodziowej, ratownictwa, programy profilaktyczne z zakresu zadań oraz działań służb podczas sytuacji nadzwyczajnych, propagujących zapoznanie społeczeństwa ze sposobami działania służb (Policji, PSP i innych służb ratowniczych) w rejonie tych działań oraz wynikającymi stąd ograniczeniami dla ludności, przeciwdziałanie zagrożeniom ze strony dzikich zwierząt)
	2. Optymalizacja rozmieszczenia jednostek ochrony przeciwpożarowej na terenie aglomeracji poznańskiej
	3.Wsparcie funkcjonowania jednostek ochrony przeciwpożarowej
	4. Doskonalenie systemu zarządzania w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej lub zagrożeń miejscowych

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Cyfrowy Poznań;
2. Ekologiczny Poznań;
3. Obywatelski Poznań;
4. Przyjazne Śródmieście;
5. Sportowy Poznań;
6. Turystyczny Poznań;
7. Wysoka jakość edukacji i wychowania;
8. Zdrowy Poznań.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
2. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;
3. Rządowy Program „Razem Bezpieczniej";
4. Strategia Rozwoju Ratownictwa i Ochrony Przeciwpożarowej dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2010–2020;
5. Strategia Rozwoju Ratownictwa i Ochrony Przeciwpożarowej i Ochrony Środowiska Aglomeracji Poznańskiej w latach 2011–2020;
6. Wielkopolski program zapobiegania i walki z pożarami – edukacja i profilaktyka pożarowa.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego;
2. Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii;
3. Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
4. Wieloletnia Prognoza Finansowa.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Dotacje rządowe;
3. Środki unijne;
4. Środki organizacji, stowarzyszeń i klubów realizujących działania w zakresie bezpieczeństwa;
5. Środki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1. Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem;
1.2. Zakłócenia porządku publicznego (liczba interwencji zgłoszonych do SMMP);
1.3. Liczba pożarów, miejscowych zagrożeń;
1.4. Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania (Badanie Jakości Życia).

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Ograniczenie przestępczości i wzrost skuteczności działań w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców	Zmniejszenie liczby przestępstw pospolitych i wzrost ich wykrywalności	Liczba przestępstw stwierdzonych w 6 kategoriach	26 066	25 500	25 000
		Wykrywalność przestępstw w 6 kategoriach	54,7	56	60
	Ograniczenie przestępczości narkotykowej	Liczba sprawców popełniających przestępstwa narkotykowe	626	560	500
		Liczba stwierdzonych czynów narkotykowych	4 292	3800	3500
	Przeciwdziałanie przestępczości nieletnich poprzez zwiększenie skuteczności działań prewencyjnych i represyjnych	Udział czynów karalnych nieletnich w ogólnej liczbieprzestępstw stwierdzonych	19,83	18	17
		Udział nieletnich sprawców czynów karalnych w liczbie podejrzanych	13,89	12	11
	Poprawa skuteczności działań zapewniających porządek publiczny	Liczba interwencji w zakresie zaniedbań porządkowych	13 516	13 000	12 000
		Liczba interwencji w zakresie niewłaściwego parkowania pojazdów	40 771	30 000	20 000
	Doskonalenie obsługi obywatela poprzez szybką i skuteczną reakcję służb	Udział odebranych połączeń na nr 986 w liczbie połączeń ogółem	1 półrocze 2013 56,29	65	75

2. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Ujawnianie sprawców przestępstw i wykroczeń drogowych	Udział nietrzeźwych kierujących w liczbie kontroli drogowych	3,02	2,8	2
	Zmniejszenie liczby zdarzeń drogowych	Liczba kolizji / wypadków drogowych	7 772 / 414	7 500 / 400	7 000 / 380
	Zmniejszenie liczby ofiar śmiertelnych i rannych w wypadkach drogowych	Liczba osób rannych / ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych	486 / 27	400 / 20	370 /15
3. Zapewnienie ochrony ludności i poprawa skuteczności działań ratowniczych	Poprawa bezpieczeństwa pożarowego poprzez zwiększenie skuteczności działań prewencyjnych i kontrolnych	Liczba ofiar śmiertelnych w wyniku zatrucia tlenkiem węgla	6	4	2
		Liczba nieprawidłowości z zakresu przestrzegania przepisów ppoż. w obiektach, stwierdzonych podczas kontroli	351 / 100	300 / 100	250 / 100
	Podniesienie skuteczności działań ratowniczych,poprzez wsparcie działań PSP i OSP	Liczba rannych / ofiar śmiertelnych w pożarach	78 / 6	70 / 4	60 / 2
		Średni czas dojazdu do zdarzenia jednostek ochrony przeciwpożarowej w min.	11	10	10

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania i regionu;
2. Młodzież szkolna;
3. Społeczności lokalne;
4. Podmioty gospodarcze, firmy i instytucje;
5. Służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Służby, straże i inspekcje odpowiedzialne za bezpieczeństwo;
2. Samorządy Pomocnicze Miasta Poznania;
3. Instytucje rządowe;
4. Placówki oświatowe.

XVII Przewodniczący programu:
Hieronim Węclewski, Dyrektor Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Komenda Miejska Policji	Cel operacyjny 1. i 2.
Straż Miejska Miasta Poznania	
Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej	Cel operacyjny 3.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu: **CYFROWY POZNAŃ**	***nr programu:*** **kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta (Obszar: Konkurencyjna gospodarka).**

III Cel pośredni:

1. **Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez rozwój współpracy z poznańskimi uczelniami i instytucjami naukowo-badawczymi oraz poprawę warunków prawno-administracyjnych dla funkcjonowania sektora MSP.**

IV Cel główny programu:

1. **Stworzenie systemu cyfrowych usług publicznych pozwalającego na zwiększenie ich efektywności oraz zmniejszenie ich kosztów finansowych i środowiskowych, a także zwiększenie partycypacji obywateli w życiu miasta.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Umożliwienie obywatelom i przedsiębiorcom korzystanie z elektronicznych usług publicznych będących w kompetencji samorządu gminy.**

Analizując sposób postrzegania administracji publicznej w jej działalności mamy do czynienia z dwoma w dużym stopniu sprzecznymi wymaganiami i oczekiwaniami społecznymi. Z jednej strony oczekuje się od administracji bardziej efektywnego działania, niezależnie od stopnia skomplikowania zadań, a z drugiej – zamierza się przeznaczać na nią mniejsze środki finansowe potrzebne do realizacji innych ważnych społecznie i gospodarczo celów. Jedyną szansą na zrealizowanie obu tych wymagań jest zastosowanie na szeroką skalę technologii elektronicznych pozwalających na świadczenie usług publicznych przez Internet, gdyż tylko takie rozwiązanie (właściwie zaprojektowane, wykonane i wdrożone) jednocześnie poprawia efektywność i obniża koszty funkcjonowania administracji. Cel zostanie zrealizowany dzięki systematycznemu rozszerzaniu istniejącego zbioru usług administracyjno-biznesowych, świadczonych drogą elektroniczną m.in. w ramach Biuletynu Informacji Publicznej (BIP), o kolejne usługi, o możliwie najwyższym stopniu transakcyjności. BIP będzie stopniowo ewoluował w stronę rozwiązania zapewniającego świadczenie usług w sposób bezpieczny, procesowy, transakcyjny, „odmiejscowiony" i bez ograniczeń czasowych. Ważnym rodzajem usług będą te, pozwalające na ponowne wykorzystanie danych publicznych zgodnie z zasadami, tzw. Open Government Data. Pozwoli to na automatyczne pobieranie miejskich danych referencyjnych przez wszystkie zainteresowane osoby lub podmioty.

2. **Usprawnienie systemu zarządzania miastem, tak aby przyspieszyć realizację procesów i procedur oraz ograniczyć liczbę dokumentów papierowych.**

Cel zostanie zrealizowany dzięki optymalizacji procesów i procedur organizacyjnych, a następnie implementacji nowych rozwiązań i narzędzi ICT, które pozwolą usprawnić pracę jednostek miejskich oraz podnieść poziom obsługi interesantów. Głównymi kierunkami działań będą: stopniowa budowa architektury korporacyjnej Miasta (ze szczególnym uwzględnieniem procesu „czyszczenia" i aktualizacji miejskich rejestrów referencyjnych) oraz wdrażanie jednolitych rozwiązań informatycznych udostępnianych w modelu „chmury prywatnej" w możliwie jak największej liczbie miejskich jednostek organizacyjnych.

3. **Zwiększenie partycypacji obywateli w życiu miasta dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań informacyjno-komunikacyjnych.**

Cel zostanie zrealizowany dzięki regularnemu umieszczaniu transparentnych i łatwo dostępnych informacji nt. działań samorządu i Urzędu Miasta na miejskim portalu internetowym. Zastosowane zostaną nowoczesne narzędzia informacyjne i konsultacyjne, takie jak: blogi, czaty, sieci społecznościowe, itp.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Wykorzystanie technologii informacyjnych jest współcześnie niezbędny wskaźnikiem funkcjonowania obywateli, przedsiębiorstw i administracji publicznej. Dane dotyczące tych problemów nie są dostępne na poziomie miasta, jednak obserwacja danych dotyczących Wielkopolski (na podstawie diagnozy do Regionalnej Strategii Innowacji) pokazuje, że wykorzystanie komputera i Internetu przez przedsiębiorstwa jest nieco poniżej średniej krajowej i kształtuje się na poziomie niewiele ponad 94%. Tylko połowa przedsiębiorstw posiada własne strony internetowe, a jedynie 39% wykorzystuje je do prezentacji swojej oferty. Wielkopolska jest jednym z czterech najsłabszych regionów pod względem posiadania stron internetowych. Jeszcze gorzej wygląda wykorzystanie sieci komputerowych do składania i otrzymywania zamówień – czyni to jedynie odpowiednio 10% i 5% przedsiębiorstw. Wykorzystanie Internetu do kontaktów z administracją publiczną jest w Wielkopolsce o 1% niższe niż średnia krajowa w tym zakresie (dane za 2010 r.). Jeżeli chodzi o mieszkańców, analizy Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (KSRR) wskazują, że wysoki stopień rozwoju społeczeństwa informacyjnego jest skorelowany z aktywnością społeczną, zaangażowaniem w życie publiczne i działania na rzecz społeczności lokalnej oraz frekwencją w wyborach. Dowodzi również silnego pozytywnego związku wykorzystania nowych technologii komunikacyjnych z rozwojem kapitału społecznego, a w konsekwencji z rozwojem gospodarczym. Wielkopolska należy do regionów o słabszym wykorzystaniu Internetu przez gospodarstwa domowe i nie wykorzystuje wystarczająco tej szansy rozwojowej. Mniejsze wykorzystanie Internetu niż w innych regionach może wynikać z postaw mentalnych i bariery psychologicznej, szczególnie wśród osób starszych. Jedynie niecałe 43% (dane za 2010 r.) gospodarstw domowych jest wyposażonych w sprzęt niezbędny do funkcjonowania w społeczeństwie informacyjnym, co sytuuje województwo wielkopolskie dopiero na 12. pozycji w kraju. Należy stwierdzić, że poprawa dostępności do Internetu jest warunkiem rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Wielkopolsce.

Wspierając swoje działania technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, Miasto powinno stać się inicjatorem rozwoju gospodarki i kapitału społecznego, wdrażającym wiedzę o nowych, elektronicznych możliwościach realizacji procesów administracyjnych i biznesowych. Uwzględniając rosnącą popularność idei „inteligentnych miast" (ang. smart city), Miasto powinno wymuszać nowy paradygmat myślenia o zasobach informacyjnych miast, sposobie ich budowania i wykorzystywania oraz zarządzania nimi. Jednym z elementów tej idei jest uspołecznienie dostępu do danych i treści, a także nacisk położony na pozyskiwanie danych i wykorzystywanie ich w modelu współdzielenia się nimi z mieszkańcami i klientami zewnętrznymi. Idea „smart city" zakłada maksymalne otwarcie i neutralność technologiczną miejskich systemów informacyjnych.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Program opiera się na wdrożeniu zarówno klasycznych rozwiązań e-government odpowiadających międzynarodowym standardom w tym zakresie, jak i rozwiązań niekonwencjonalnych wykorzystujących wiedzę i doświadczenie podmiotów lokalnych (szczególnie w zakresie otwarcia miejskich zasobów informacyjnych, a także pozyskiwania danych i treści od partnerów społecznych i instytucjonalnych oraz mieszkańców). Jego realizacja pozwoli na uruchomienie systemu usług publicznych w obszarach G2C (Government to Citizens: administracja-obywatel), G2B (Government to Businesses: administracja przedsiębiorstwa), G2E (Government to Employees: administracja-pracownicy), G2G (Government to Governments: administracja-inne jednostki publiczne) oraz C2G (Citizens to Governments: obywatel-administracja). Efektem realizacji programu powinien być szeroki zakres łatwo dostępnych i przyjaznych usług elektronicznych dla przedsiębiorstw i mieszkańców oraz zestaw rozwiązań ułatwiających i usprawniających zarządzanie miastem. Realizacja programu pozwoli również na wzmocnienie partycypacji społecznej w życiu miasta dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych. Oferowane przez Miasto usługi elektroniczne będą dostępne również w wersjach mobilnych, a ich wykorzystanie będzie możliwe przez wszystkie grupy mieszkańców, niezależnie od ich dochodów i poziomu umiejętności informatycznych.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Umożliwienie obywatelom i przedsiębiorcom korzystanie z elektronicznych usług publicznych będących w kompetencji samorządu gminy**	Cel operacyjny 2. **Usprawnienie systemu zarządzania miastem, tak aby przyspieszyć realizację procesów i procedur oraz ograniczyć liczbę dokumentów papierowych**	Cel operacyjny 3. **Zwiększenie partycypacji obywateli w życiu miasta dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań informacyjno-komunikacyjnych**
1. Rozwój miejskiej infrastruktury teleinformatycznej	1. Integracja wymiany danych pomiędzy miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz osiągnięcie spójności, koordynacji i synergii ich działań	1. Regularne umieszczanie transparentnych i łatwo dostępnych informacji nt. działań samorządu i Urzędu Miasta na miejskim portalu internetowym
2. Stworzenie internetowych modułów informacyjnych, komunikacyjnych, transakcyjnych i konsultacyjnych w ramach usług publicznych świadczonych przez samorząd dla obywateli i przedsiębiorców	2. Usprawnienie komunikacji z innymi jednostkami i szczeblami administracji publicznej	2. Zastosowanie nowoczesnych narzędzi informacyjnych i konsultacyjnych, takich jak: blogi, czaty, sieci społecznościowe i nowe media do zwiększania partycypacji społecznej
3. Rozwój systemu mobilnego dostępu do informacji i usług publicznych oraz innych kanałów poprawiających dostępność informacji dla mieszkańców i przedsiębiorców zgodnie z zasadami ponownego wykorzystania informacji publicznej (ang. Open Government Data)		

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Rozbudowa miejskiej sieci teletransmisyjnej umożliwiającej wymianę informacji cyfrowej pomiędzy jednostkami Miasta oraz elementami zdecentralizowanych systemów ICT
	2. Rozbudowa bezprzewodowej sieci szerokopasmowej komunikacji (w tym zwiększenie dostępu do Internetu) na użytek jednostek Miasta, mieszkańców, przedsiębiorców i przyjezdnych
	3. Rozbudowa pasywnej infrastruktury dla rozwoju sieci szerokopasmowych
	4. Uruchomienie usług elektronicznych (w tym w wersji na urządzenia mobilne) w obszarach najczęściej wykorzystywanych przez mieszkańców, przedsiębiorców, przyjezdnych
	5. Transformacja Miejskiego Informatora Multimedialnego i Biuletynu Informacji Publicznej w system brokera informacji umożliwiający pobieranie treści (w tym danych referencyjnych) i implementowanie ich w zewnętrznych serwisach informacyjno-usługowych, opartych na otwartych standardach

Cel operacyjny 2.	1. Rozbudowa Zintegrowanego Systemu Informatycznego Wspomagającego Zarządzanie Miastem (ZSIWZM)
	2. Rozbudowa Elektronicznego Obiegu Dokumentów między miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz zewnętrznymi systemami administracji publicznej i biznesu, opartego na otwartych standardach wymiany danych
	3. Rozbudowa Systemu Informacji Przestrzennej (SIP) jako źródła specjalistycznych informacji o mieście oraz danych referencyjnych użytecznych w procesach inwestycyjnych i analizach przestrzennych
	4. Outsourcing usług i infrastruktury informatycznej miejskich jednostek organizacyjnych
Cel operacyjny 3.	1. Uruchomienie rozwiązań elektronicznej partycypacji pozwalających mieszkańcom na współtworzenie projektów miejskich i ich konsultowanie oraz elektroniczne głosowanie w sprawach miejskich (np. przy uchwalaniu budżetu partycypacyjnego)

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Metropolitalny Poznań;
2. Obywatelski Poznań;
3. Turystyczny Poznań;
4. Wysoka jakość edukacji i wychowania;
5. Zrównoważony rozwój transportu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Strategia Europa 2020;
2. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020;
3. Strategia Sprawne Państwo 2020;
4. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.;
5. Strategia kierunkowa rozwoju informatyzacji Polski do 2013 r. oraz perspektywiczna prognoza transformacji społeczeństwa informacyjnego do 2020 r.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Strategia Informatyzacji Miasta Poznania;
2. Strategia rozwoju miejskiej infrastruktury telekomunikacyjnej.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Środki unijne (WRPO);
3. Programy krajowe;
4. Granty resortowe;
5. Granty wspólnotowe;
6. Kapitał prywatny.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba podmiotów sektora ICT;
1.2 Liczba odwiedzających stronę internetową www.poznan.pl;
1.3 Liczba przemysłowych linii produkcyjnych sterowanych komputerowo.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Umożliwienie obywatelom i przedsiębiorcom korzystania z elektronicznych usług publicznych będących w kompetencji samorządu gminy	Rozwój miejskiej infrastruktury teleinformatycznej	Liczba miejskich jednostek organizacyjnych połączonych miejską siecią korporacyjną	47	60	100
		Liczba użytkowników sieci bezprzewodowej	0	50 000	100 000

	Stworzenie internetowych modułów informacyjnych, komunikacyjnych, transakcyjnych i konsultacyjnych w ramach usług publicznych świadczonych przez samorząd dla obywateli i przedsiębiorców	Liczba klientów e-usług	brak danych	100 000	250 000
	Rozwój systemu mobilnego dostępu do informacji i usług publicznych oraz innych kanałów poprawiających dostępność informacji dla mieszkańców i przedsiębiorców zgodnie z zasadami ponownego wykorzystania informacji publicznej (ang. Open Government Data)	Liczba klientów wykorzystujących interfejs programowania aplikacji miejskiej platformy informacyjno-usługowej	0	20	40
2. Usprawnienie systemu zarządzania miastem, tak aby przyspieszyć realizację procesów i procedur oraz ograniczyć liczbę dokumentów papierowych	Integracja wymiany danych pomiędzy miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz osiągnięcie spójności, koordynacji i synergii ich działań	Liczba jednostek objętych jednolitym systemem elektronicznego obiegu dokumentów	10	30	50
		Liczba jednostek objętych Zintegrowanym Systemem Informatycznym Wspomagającym Zarządzanie Miastem	10	30	50
	Usprawnienie komunikacji z innymi jednostkami i szczeblami administracji publicznej	Liczba uruchomionych procedur wymiany danych z innymi jednostkami administracji publicznej	0	20	50
3. Zwiększenie partycypacji obywateli w życiu miasta dzięki zastosowaniu nowoczesnych rozwiązań informacyjno-komunikacyjnych	Regularne umieszczanie transparentnych i łatwo dostępnych informacji nt. działań samorządu i Urzędu Miasta na miejskim portalu internetowym	Liczba użytkowników (unique users) Miejskiego Informatora Multimedialnego i Biuletynu Informacji Publicznej	brak danych	5 000 000	7 000 000
	Zastosowanie nowoczesnych narzędzi informacyjnych i konsultacyjnych, takich jak: blogi, czaty, sieci społecznościowe i nowe media do zwiększania partycypacji społecznej	Liczba uruchomionych elektronicznych usług partycypacyjnych	0	50	100

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania;
2. Osoby fizyczne i prawne korzystające z usług administracji miejskiej.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Administracja lokalna i regionalna;
2. Przedsiębiorstwa, izby i organizacje gospodarcze;
3. Organizacje pozarządowe;
4. Media.

XVII Przewodniczący programu:
Andrzej Piechowiak, Dyrektor Wydziału Informatyki

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Zarząd Geodezji i Katastru Miejskiego GEOPOZ	Cel operacyjny 1. i 2.
Wydział Organizacyjny	Cel operacyjny 1., 2. i 3.
Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Cel operacyjny 1.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:

EKOLOGICZNY POZNAŃ

nr programu:

Kontynuowany

II Cel strategiczny:

1. **Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: Jakość życia).**

III Cel pośredni:

1. **Ekologiczne i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska i odpadami.**

IV Cel główny programu:

1. **Realizacja polityki ochrony środowiska odpowiadającej standardom europejskim.**

V Cele operacyjne programu:

1. Ciągła poprawa stanu środowiska naturalnego.

Dążenie do osiągnięcia ww. celu będzie realizowane przez różnorodne przedsięwzięcia, projekty i inwestycje, które zapewnią ochronę poszczególnych komponentów środowiska z zachowaniem i nieuszczuplaniem jego zasobów. W razie zagrożenia wystąpienia niepożądanych zmian lub oddziaływań, które mogłyby zakłócić funkcjonowanie środowiska jako całości, bądź któregokolwiek z jego elementów, podejmowane będą odpowiednie kroki w celu ich wyeliminowania lub zminimalizowania. W ramach realizacji powyższego celu podejmowane będą działania dążące do osiągnięcia możliwie najlepszego stanu środowiska w danym momencie.

Realizacja celu obejmuje również działania na rzecz likwidacji nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, stanowiących potencjalne źródła skażenia środowiska naturalnego i uregulowania prowadzonej gospodarki nieczystościami ciekłymi.

2. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców.

Dążenie do osiągnięcia ww. celu będzie realizowane przez różnorodne akcje i przedsięwzięcia podejmowane w ramach edukacji ekologicznej. Realizacja celu operacyjnego skutkować będzie zwiększeniem poziomu wrażliwości mieszkańców na problemy ochrony środowiska i przyrody, w tym również stanu środowiska naturalnego i czystości na terenie miasta. Wpłynie na poszerzenie wiedzy z zakresu: działań energooszczędnych, ochrony zwierząt i roślin występujących na terenie miasta, postępowania z odpadami komunalnymi, szkodliwości niektórych działań podejmowanych w wyniku niewiedzy (np. spalanie paliw stałych w indywidualnych systemach grzewczych). Dzięki realizacji celu społeczeństwo będzie podejmować bardziej świadome decyzje i zwiększy swoje zaangażowanie w działania na rzecz ochrony środowiska, co w okresie długofalowym wpłynie na poprawę stanu środowiska i jakości życia w mieście.

3. Zapewnienie funkcjonowania zrównoważonego systemu gospodarki odpadami komunalnymi.

Realizacja celu ma zapewnić spełnienie przez Miasto Poznań wymogów w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi poprzez stworzenie warunków do budowy bądź rozbudowy regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych. Mając na uwadze konieczny do osiągnięcia poziom redukcji kierowanych do składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, nieodzowna jest budowa instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych, posiadającej status instalacji regionalnej dla Regionu II, do którego należy Miasto Poznań, oraz instalacji zastępczej dla innych regionów. Dla zapewnienia zrównoważonego systemu w zakresie odpadów komunalnych niezbędna jest również budowa kompostowni odpadów ulegających biodegradacji, gdyż moc przerobowa dotychczasowej instalacji jest niewystarczająca w stosunku do wytwarzanych ilości tego rodzaju nieczystości. W ramach tworzenia zrównoważonego rozwoju sytemu gospodarki odpadami planuje się również rozbudowę składowiska odpadów w Suchym Lesie poprzez budowę dwóch nowych kwater.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

W porównaniu z innymi dużymi miastami w Polsce, Poznań ma dużą powierzchnię terenów zieleni, które w 2012 r. stanowiły 15% jego całkowitej powierzchni. W 2010 r. wskaźnik emisji gazów cieplarnianych dla Poznania wynosił 8,3 ton CO2ekw/mieszkańca (średnio dla Polski 10,5 ton CO2ekw/mieszkańca). Od 2010 r. odnotowano nieznaczny wzrost emisji gazów cieplarnianych w Poznaniu z uwagi na zwiększające się liczbę samochodów osobowych i zapotrzebowanie na energię elektryczną. Stężenia dwutlenku siarki i dwutlenku azotu, monitorowane od wielu lat, są znacznie niższe niż wartości dopuszczalne i nie wpływają negatywnie na jakości powietrza. Podobnie jak i pozostałe związki gazowe, w tym ozon i benzen. Ocena jakości powietrza w Poznaniu wykazuje jedynie przekroczenia wartości dopuszczalnych stężeń średnich 24-godzinnych pyłu zawieszonego PM10 oraz niewielkie przekroczenia bezno(a)pirenu. Przyczyną jest niska emisja, powstająca w wyniku spalania paliw stałych, w indywidualnych systemach grzewczych. Dodatkowy wpływ mają niekorzystne warunki atmosferyczne (niska temperatura ok. -5°C i jednocześnie bezwietrzna pogoda). Poznań cechuje się wysokim stopniem skanalizowania (wg danych GUS w 2011 r. ok. 91% ogółu ludności korzystało z miejskiej kanalizacji sanitarnej). Incydentalnie zdarzają się przyłączenia ścieków bytowych do kanalizacji deszczowej (zazwyczaj wynikające z działań sprzed kilkudziesięciu lat), generujące zanieczyszczenia wód. Problem ten jest eliminowany w czasie prowadzonych przez właściciela kanalizacji kontroli pozwalających wykryć nielegalne przyłącza. Głównym zagrożeniem dla poznańskich wód powierzchniowych (szczególnie jezior) mogą być zanieczyszczenia niesione przez wody wpływające na obszar miasta z terenów sąsiednich. Ich przyczyną są spływy związków biogennych z pól oraz niewłaściwie prowadzona gospodarka wodno-ściekowa na terenie gmin ościennych (dopływ do wód powierzchniowych niewłaściwie oczyszczonych ścieków deszczowych, często wymieszanych ze ściekami sanitarnymi).

Dla utrzymania czystości i porządku w mieście istotne znaczenie ma gospodarka odpadami. Poznań rozpoczął już istotne przedsięwzięcia mające na celu racjonalizację tej gospodarki. Z roku na rok wzrasta ilość przeznaczonych do recyklingu odpadów zbieranych w sposób selektywny. Wskaźnik odzysku wyniósł w 2009 r. 13,24%, w 2010 r. – 17,43%, natomiast w 2011 r. – 18,23%. W 2012 r. wskaźnik odzysku wyniósł już ponad 30%, podczas gdy polskie prawo wymagało segregacji na poziomie 10%. W Poznaniu realizowana jest również selektywna zbiórka odpadów zielonych ulegających biodegradacji. Gminy zobowiązane zostały do osiągania wymaganych poziomów

redukcji odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania. Do 31 grudnia 2010 r. do zadań własnych gmin należało ograniczenie masy ulegających biodegradacji odpadów komunalnych kierowanych do składowania do nie więcej niż 75% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. Na lata kolejne wprowadzone zostały dalsze ograniczenia w tym zakresie, tak aby do 16 lipca 2020 r. ograniczenie masy powyższych odpadów wyniosło do 35%.
Pomimo działań już podjętych przez Miasto, konieczna jest kontynuacja i intensyfikacja przedsięwzięć prowadzących do ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza i wody, racjonalizacji gospodarki odpadami i zwiększania wykorzystania odnawialnych źródeł emisji, które będą zgodne z normami przyjętymi w Unii Europejskiej i wpłyną na poprawę środowiska naturalnego, a tym samym poprawę jakości życia w mieście.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.
Istotą programu jest zapewnienie należytego stanu czystości miasta i dbałość o stan jego środowiska naturalnego, tak aby zwiększyć atrakcyjność Poznania jako miejsca do zamieszkania oraz pracy zawodowej i spędzania wolnego czasu. Na terenie miasta kontynuowane będą działania mające na celu zmniejszenie stężenia substancji gazowych i pyłowych w powietrzu. Pasy zieleni będą tworzone w taki sposób, by poprzez ich rozmieszczenie zwiększyć przewietrzanie obszarów szczególnie narażonych na emisję substancji gazowych i pyłowych. Realizacja programu powinna również doprowadzić do wyeliminowania spalania paliw stałych w indywidualnych systemach grzewczych oraz zwiększenia wykorzystania proekologicznych źródeł ogrzewania przez mieszkańców i podmioty gospodarcze, np. poprzez podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz wykorzystanie paliwa gazowego, energii elektrycznej i źródeł energii odnawialnej. Realizacja programu powinna zapewnić zachowanie zasobów zieleni na dotychczasowym poziomie lub zapewnić zwiększanie jej udziału poprzez nowe nasadzenia, poprawę jej jakości przez specjalistyczną pielęgnację oraz obejmowanie cennych przyrodniczo obszarów zieleni nowymi formami ochrony przyrody. Dla poprawy jakości wód powierzchniowych, a pośrednio także podziemnych, należy dążyć do wyeliminowania źródeł zanieczyszczeń, zarówno stałych, jak i o charakterze incydentalnym. Konieczne jest zapewnienie mieszkańcom możliwości podłączenia do kanalizacji sanitarnej na terenie całego miasta oraz zastosowanie działań rekultywacyjnych na zbiornikach o obniżonej jakości wód. Miasto stara się także wspierać wykorzystanie alternatywnych źródeł energii odnawialnej. Kluczową inwestycją realizowaną w najbliższych latach będzie budowa Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych (ITPOK), której uruchomienie nastąpić ma w 2016 r. Szacunkowa wartość produkcji energii kształtuje się na poziomie ok. 128 000 MWh/rok energii elektrycznej i ok. 267 000 GJ/rok energii cieplnej w kogeneracji. Energetykę miejską zasili 42% wyprodukowanej przez spalarnię odpadów energii elektrycznej i 100% energii cieplnej. Po zakończeniu inwestycji łączna wartość ciepła wytwarzanego na bazie źródeł odnawialnych dla systemu ciepłowniczego Poznania wyniesie ok. 27% zapotrzebowania. Dzięki realizacji programu Poznań ma być miastem przyjaznym środowisku i wolnym od zaśmieceń, z rozwiniętym i scentralizowanym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, zapewniającym właściwe zaopatrzenie ludności w ciepło, energię elektryczną, paliwa gazowe, a także w wodę, z dobrze rozwiniętą siecią kanalizacji sanitarnej. Realizacja programu bezpośrednio wpłynie na poprawę jakości życia w mieście, przy jednoczesnym racjonalnym gospodarowaniu jego zasobami. Zapewniona zostanie też opieka nad bezdomnymi zwierzętami, co zwiększy bezpieczeństwo w Poznaniu.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Ciągła poprawa stanu środowiska naturalnego**	Cel operacyjny 2. **Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców**	Cel operacyjny 3. **Zapewnienie funkcjonowania zrównoważonego systemu gospodarki odpadami komunalnymi**
1. Doprowadzenie do spełnienia przez Poznań europejskich standardów ekologicznych w zakresie gospodarki zasobami wody, powietrza, energii elektrycznej, cieplnej oraz odprowadzania ścieków	1. Intensyfikacja edukacji ekologicznej z zakresu dbania o czystość w mieście	1. Ograniczenie składowania odpadów ulegających biodegradacji
2. Zmniejszenie uciążliwości dla środowiska zbiorników bezodpływowych.	2. Inicjowanie działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnych skierowanych na wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej mieszkańców z zakresu ochrony środowiska	2. Utrzymanie porządku i czystości w mieście, tak aby stan ten odpowiadał standardom miast europejskich
3. Zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków oraz ochrona zasobów wodnych.		3. Rozwój systemu gospodarowania odpadami problemowymi, tak aby możliwe było wydzielanie tych frakcji na poziomach określonych w przepisach prawa oraz w Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012-2017, poprzez:- nawiązywanie współpracy z organizacjami odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego,- utrzymywanie i rozwój punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych
4. Utrzymanie i wzbogacenie zasobów zieleni publicznej i obszarów cennych przyrodniczo.		
5. Rozwój i modernizacja sieci szaletów miejskich.		
6. Zapewnienie opieki nad bezdomnymi zwierzętami		

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:	
Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Nowe przedsięwzięcie WOŚ - powietrze – *Inwentaryzacja niskich źródeł emisji zanieczyszczeń*.
	2. Wdrażanie i realizacja nowego systemu przejęcia przez Miasto obowiązków właścicieli nieruchomości z zakresu pozbywania się nieczystości ciekłych.
	3. „Inwestycje z udziałem ludności" – projekt, w którym Miasto pokrywa 75% kosztów inwestycji (np. budowa kanalizacji, sieci wodociągowej).
	4. AQUANET S.A. - Rozwój i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na podstawie projektu „Program działań inwestycyjnych Aquanet S.A. na lata 2013–2022".
	5. Dalkia S.A. – Rozwój i modernizacja sieci ciepłowniczej
	6. Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. – Rozwój i modernizacja sieci gazowej
	7. ENEA Operator S.A. – Rozwój i modernizacja sieci energetycznej
	8. Budowa nowego schroniska dla zwierząt
	9. Biologiczna odnowa wód rzeki Bogdanki
	10. System stałego doczyszczania wód ciągu rzeki Cybiny
	11. W ramach zadania w strefie pożytku publicznego „Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego" – Rekultywacja jezior na terenie miasta Poznania
	12. Działania rekultywacyjne na zbiornikach wodnych
	13. Ustanawianie form ochrony przyrody
	14. Identyfikacja źródeł niskich emisji
Cel operacyjny 2.	1. Organizacja akcji proekologicznych: „Sprzątanie Świata", „Wiosenne Porządki" oraz „Dni Recyklingu"
	2. Współpraca Miasta z organizacjami pożytku publicznego w zakresie edukacji ekologicznej w ramach zadnia: „Ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrona dziedzictwa przyrodniczego"
Cel operacyjny 3.	1. Realizacja projektu System gospodarki odpadami dla Miasta Poznania
	2. Zagospodarowanie odpadów komunalnych w instalacji termicznego przekształcania odpadów komunalnych (ITPOK) w Poznaniu
	3. Współpraca ze Związkiem Międzygminnym „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej" w usprawnianiu zintegrowanego systemu odbioru i transportu odpadów komunalnych
	4. Kontynuacja Programu Miejskiego „Kejter też poznaniak"
	5. Porządkowanie nieruchomości Miasta Poznania – miejskich nieruchomości niezagospodarowanych

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Bezpieczny Poznań;
2. Metropolitalny Poznań;
3. Mieszkajmy w Poznaniu;
4. Przyjazne Śródmieście;
5. Rzeka w mieście;
6. Turystyczny Poznań;
7. Zdrowy Poznań;
8. Zrównoważony rozwój transportu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2012–2017;
2. Krajowy plan gospodarki odpadami 2014;
3. Polityka ekologiczna Państwa;
4. Program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań;
5. Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Program Ochrony Środowiska dla miasta Poznania;
2. Program Ochrony Środowiska przed Hałasem ;

3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Poznania;
4. Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Poznania;
5. Regulamin utrzymania czystości i porządku na obszarze gmin wchodzących w skład Związku Międzygminnego „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej", podjęty przez Zgromadzenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej" (do którego przystąpiło Miasto Poznań);
6. Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt w Poznaniu;
7. Program Rozwoju Sieci Szaletów Miejskich;
8. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla obszaru miasta Poznania;
9. Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych, będących w posiadaniu AQUANET S.A.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Fundusz Spójności;
2. Budżet Miasta;
3. Budżet Związku Międzygminnego „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej" ;
4. Kapitał prywatny, w tym partnerstwo publiczno-prywatne;
5. Fundusze ochrony środowiska;
6. Budżet własny spółek: AQUANET, Dalkia, ENEA Operator, Wielkopolska Spółka Gazownictwa.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1. Zużycie wody przez gospodarstwa domowe na 1 mieszkańca;
1.2. Ocena czystości i porządku w mieście (Badanie Jakości Życia);
1.3. Ilość odpadów na 1 mieszkańca;
1.4. Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła;
1.5. Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych;
1.6. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania;
1.7. Stężenie średnioroczne pyłu PM10;
1.8. Stężenie średnioroczne bezno(a)piranu w powietrzu

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Ciągła poprawa stanu środowiska naturalnego	Doprowadzenie do spełnienia przez Poznań europejskich standardów ekologicznych w zakresie efektywnej gospodarki zasobami wody, energii elektrycznej, cieplnej oraz odprowadzania ścieków i ochrony powietrza	Udział mieszkańców i zakładów przemysłowych korzystających z sieci kanalizacyjnej	96,3	98	98,5
		Długość sieci cieplnej	436,7	Wartości trudne do oszacowania	Wartości trudne do oszacowania
	Zmniejszenie uciążliwości dla środowiska zbiorników bezodpływowych	Udział właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe objętych nowym systemem przejęcia przez Miasto obowiązków w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych	Nowy wskaźnik	100	100
		Liczba wydanych decyzji administracyjnych nakazujących wykonanie obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej	Nowy wskaźnik	30	15
	Zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków oraz ochrona zasobów wodnych	Liczba działań ochronnych na rzecz poprawy jakości wód	19	20	21
	Utrzymanie i wzbogacenie zasobów zieleni publicznej i obszarów cennych przyrodniczo	Dostępność zieleni publicznej	119	122,9	123
		Liczba obiektów prawnie chronionych i ich powierzchnia	40 / 604	50 / 1 000	60 / 1 300
	Rozwój i modernizacja sieci szaletów miejskich	Liczba nowych i zmodernizowanych szaletów	0 / 3	16 / 10	16 / 10
	Zapewnienie opieki	Liczba miejsc	300	600	600

	nad bezdomnymi zwierzętami	w schroniskach dla zwierząt			
		Liczba psów oddanych do adopcji	726	660	660
2. Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców	Intensyfikacja edukacji ekologicznej promującej dbanie o czystość w mieście, minimalizację powstawania odpadów i ich selektywną zbiórkę	Liczba zorganizowanych prelekcji / akcji edukacyjnych z zakresu dbania o czystość w mieście	24 / 3	25 / 4	26 / 5
	Inicjowanie działań edukacyjno-informacyjno-promocyjnych skierowanych na wzrost wiedzy i świadomości ekologicznej mieszkańców z zakresu ochrony środowiska	Liczba zorganizowanych przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych i promocyjnych z zakresu ochrony środowiska	21	20	20
		Roczna liczba wejść na stronę internetową www.poznan.pl/srodowisko	287 (2012)	290	295
3. Zapewnienie funkcjonowania zrównoważonego systemu gospodarki odpadami komunalnymi	Ograniczenie składowania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji	Ilość odpadów ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania	30 930,63	23 000	28 000
	Utrzymanie porządku i czystości w mieście	Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie stanu czystościowego miasta	Nowy wskaźnik	1 200	1 000
		Liczba uporządkowanych nieruchomości Miasta Poznania	982	950	900
	Rozwój systemu gospodarowania odpadami problemowymi	Ilość odpadów problemowych przyjętych przez punkty selektywnego zbierania odpadów	1 500	2 500	3 000

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy;
2. Turyści.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Związek Międzygminny „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej";
2. Przedsiębiorcy wybrani w drodze przetargu przez Związek Międzygminny „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej" do obsługi danego sektora;
3. AQUANET S.A.;
4. Dalkia S.A.;
5. ENEA Operator S.A.;
6. Wielkopolska Spółka Gazownictwa S.A.;
7. SITA Zielona Energia Sp. z o. o.;
8. Podmioty prowadzące działalność w zakresie odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, a także zarządzające zasobami energetycznymi;
9. Organizacje pożytku publicznego zajmujące się opieką nad zwierzętami.

XVII Przewodniczący programu:
Bożena Przewoźna, Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Cel operacyjny 1., 2. i 3.
Wydział Ochrony Środowiska	
Związek Międzygminny „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej"	Cel operacyjny 2. i 3
Jednostka budżetowa Usługi Komunalne	Cel operacyjny 1.
Aquanet S.A.	
Dalkia S.A.	
ENEA Operator S.A.	
Wielkopolska Spółka Gazownictwa S.A.	

Zarząd Zieleni Miejskiej	Cel operacyjny 1. i 3.
Zarząd Dróg Miejskich	
Zarząd Transportu Miejskiego	
Straż Miejska Miasta Poznania	Cel operacyjny 3.
Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych	
Wydział Gospodarki Nieruchomościami	

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu: KULTURALNY POZNAŃ	***nr programu:***
	kontynuowany

II Cel strategiczny:

1. **Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu (Obszar: Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu).**

III Cel pośredni:

1. **Uzyskanie przez Poznań rangi międzynarodowego centrum kultury i turystyki.**

IV Cel główny programu:

1. **Istotne wzmocnienie pozycji kultury jako czynnika rozwoju Metropolii Poznań w oparciu o potencjał kulturalny i kreatywny.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Rozwój i zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej Miasta.**

Istotą celu jest budowanie atrakcyjnego wizerunku Poznania jako metropolii zarówno na arenie ogólnopolskiej, jak i międzynarodowej poprzez wspieranie, promowanie i organizowanie wydarzeń kulturalnych realizowanych w ramach współpracy międzysektorowej. Priorytetem jest kontynuowanie dotychczasowych przedsięwzięć, a także inicjowanie nowych wydarzeń z różnych dziedzin kultury, w tym flagowych, interdyscyplinarnych projektów festiwalowych oraz kameralnych imprez dziedzinowych. Ponadto, jednym z nadrzędnych działań w ramach przedmiotowego celu, jest ciągłe inicjowanie dialogu międzypokoleniowego, utrwalającego pamięć oraz dziedzictwo kulturowe miasta i regionu.

2. **Zwiększenie kompetencji kulturalnych mieszkańców miasta i regionu.**

Istotą celu jest efektywne podnoszenie kompetencji kulturalnych mieszkańców Poznania i regionu poprzez atrakcyjne formy edukacyjne realizowane przez podmioty publiczne, obywatelskie i prywatne. Narzędziami do osiągnięcia przedmiotowego celu są ciągłe tworzenie i promowanie atrakcyjnej oferty kulturalnej, aktywizującej w szczególności środowisko akademickie, dzieci, młodzież i seniorów, a także poprawa, rewitalizacja i adaptacja istniejącej infrastruktury w celu rozwoju kultury. Ważnym aspektem tych działań miałoby być również integrowanie lokalnych środowisk oraz budowanie wzajemnej tolerancji z mniejszościami etnicznymi i religijnymi.

3. **Tworzenie międzynarodowej marki Poznania przez wspieranie sektora kreatywnego i jego produktów kulturalnych oraz promocja turystyki kulturowej.**

Istotą celu jest budowanie silnej i rozpoznawalnej marki Poznania jako znaczącego ośrodka kulturalnego na arenie międzynarodowej. Kluczowymi narzędziami do osiągnięcia celu są: wzmacnianie współpracy z miastami partnerskimi w obszarze kultury, promocja i upowszechnianie dorobku poznańskich twórców oraz tworzenie atrakcyjnych narzędzi promujących i informujących o kulturowym dziedzictwie miasta.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

W porównaniu z innymi dużymi miastami w Polsce Poznań nie jest powszechnie uznawany za miasto kultury i sztuki. Cechami wyróżniającymi go wśród takich miast, jak Kraków czy Wrocław są aktywność teatrów muzycznych, tańca i musicalu oraz działalność teatrów alternatywnych funkcjonujących w ramach pozainstytucjonalnych. W porównaniu z wymienionymi miastami Poznań przyciąga jednak znacznie mniej zwiedzających muzea (jedynie 7% liczby osiąganej w Krakowie i 28% liczby zwiedzających we Wrocławiu). Poznań ma też najniższą – wśród badanych miast – liczbę czytelników bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców.
Ważnym czynnikiem kreującym atmosferę kulturalną w mieście jest szeroka działalność organizacji pozarządowych z obszaru kultury. Miasto współpracuje z ok. 200 organizacjami na poziomie organizacyjnym, finansowym i merytorycznym. Ponadto Wydział Kultury i Dziedzictwa sprawuje kontrolę nad działalnością 14 miejskich instytucji kultury, oferujących szeroką gamę działań skierowanych do mieszkańców miasta i regionu. Biorąc pod uwagę potencjał organizacyjny, merytoryczny i osobowy działających na terenie Poznania podmiotów z obszaru kultury, należy permanentnie wspierać jego rozwój, a tym samym podnosić kompetencje kulturalne mieszkańców miasta i regionu.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Istotą programu jest wzmocnienie pozycji kultury jako czynnika budującego atrakcyjny i znaczący wizerunek metropolii Poznań na arenie lokalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej dzięki podejmowaniu takich działań, jak: wzbogacanie oferty kulturalnej oraz zwiększanie dostępności do niej mieszkańców metropolii Poznań i turystów, wspieranie inicjatyw kultywujących tradycje historyczne i dziedzictwo kulturowe, promowanie i wspieranie sektora kreatywnego oraz jego produktów, a także podnoszenie kompetencji kulturalnych odbiorców. W 2030 r. Poznań będzie znany z kilku sztandarowych międzynarodowych festiwali i imprez kulturalnych, takich jak: Malta Festival Poznań, Mediations Biennale, Międzynarodowy Festiwal Filmów Animowanych „Animator", Międzynarodowy Festiwal Filmu i Muzyki „Transatlantyk", Ethno Port Poznań, Międzynarodowy Festiwal Rzeźby Lodowej, a także Międzynarodowe Konkursy Skrzypcowy oraz Lutniczy im. Henryka Wieniawskiego. Będą one nie tylko wyznaczać rytm działań kulturalnych w mieście i stanowić interesującą ofertę spędzania wolnego czasu dla mieszkańców miasta i regionu, ale przede wszystkim promować Poznań w kraju i na świecie oraz zachęcać ogólnopolską i międzynarodową publiczność do odwiedzenia stolicy Wielkopolski.Program ma na celu zainteresowanie poznaniaków jednak nie tylko dużymi międzynarodowymi imprezami, ale także mniejszymi, integrującymi lokalne środowisko wydarzeniami inicjowanymi przez Rady Osiedli oraz samych mieszkańców. Zlokalizowanie imprez na pobliskich placach i w parkach zwiększy chęć udziału okolicznych mieszkańców w tych inicjatywach oraz przyczyni się do ożywienia często niewykorzystywanych należycie miejsc. Bogaty program zajęć oferowany przez filie biblioteczne oraz domy, ośrodki kultury, kluby i świetlice adresowany będzie

zarówno do młodszych, jak i starszych poznaniaków, co przyczyni się do aktywizacji wszystkich pokoleń oraz nawiązania dialogu między nimi.
Dzięki wsparciu przez władze Miasta działań animacyjnych podejmowanych przez instytucje i twórców kultury, organizacje pozarządowe oraz samych mieszkańców poszerzy się oferta kulturalna w Poznaniu. Zwiększenie zarówno dostępności do instytucji kultury (np. przez uelastycznienie godzin otwarcia), jak i możliwości korzystania z ich propozycji (np. przez zniżki cen biletów, promocje) przyczyni się do wzrostu frekwencji w wydarzeniach kulturalnych, większego zainteresowania ofertą np. muzeów, a także wzrostu liczby widzów spektakli i słuchaczy koncertów zaliczanych do tzw. kultury wysokiej. Większa częstotliwość korzystania z oferty kulturalnej poprawi z kolei świadomość kulturalną społeczeństwa. Wsparcie przez władze Miasta inicjatyw kultywujących tradycje historyczne i dziedzictwo kulturowe, przywracanie na mapie miasta miejsc pamięci narodowej oraz tworzenie placówek popularyzujących historię Poznania przyczyni się nie tylko do uatrakcyjnienia świadczonej w Poznaniu oferty w tym zakresie, lecz także wzmocni poczucie tożsamości mieszkańców z miastem i regionem.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Rozwój i zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej miasta**	Cel operacyjny 2. **Zwiększenie kompetencji kulturalnych mieszkańców miasta i regionu**	Cel operacyjny 3. **Tworzenie międzynarodowej marki Poznania przez wspieranie sektora kreatywnego i jego produktów kulturalnych oraz promocja turystyki kulturowej**
1. Wspieranie i promowanie wydarzeń kulturalnych o randze lokalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej realizowanych przez miejskie instytucje kultury i organizacje pozarządowe	1. Wspieranie i promocja działań edukacyjnych w obszarze kultury realizowanych przez podmioty publiczne, obywatelskie i prywatne, tak aby zwiększyć liczbę świadomych odbiorców	1. Wspieranie przedsięwzięć artystycznych realizowanych w ramach współpracy kulturalnej z zagranicą, m.in. tych stanowiących płaszczyznę mediacji i konfrontacji artystycznych, tak aby wzmacniać pozycję i rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej
2. Wzmacnianie współpracy międzysektorowej (publicznej, obywatelskiej, prywatnej) usprawniającej funkcjonowanie obszaru metropolii Poznań w obszarze kultury	*2.* Poprawa infrastruktury kulturalnej i turystycznej przez wspieranie lokalnych (w tym osiedlowych i dzielnicowych) projektów kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych, tak aby zwiększyła się liczba odbiorców ich działań	*2.* Wykorzystywanie nowych technologii do prezentacji i dorobku poznańskich twórców w kraju i za granicą, w tym dorobku laureatów Nagrody Artystycznej i Naukowej Miasta Poznania i stypendystów w celu umocnienia ich pozycji na arenie międzynarodowej
3. Wspieranie projektów kultywujących pamięć o wybitnych postaciach zasłużonych dla miasta i regionu oraz wydarzeniach i miejscach historycznych, w tym inicjatyw budujących dialog międzypokoleniowy, tak aby zwiększyć rozpoznawalność dziedzictwa historycznego miasta	3. Poszerzenie grona odbiorców oferty kulturalnej przez działania integrujące społeczność lokalną z mniejszościami etnicznymi i religijnymi	3. Stworzenie spójnego systemu informacji o kulturze i dziedzictwie miasta na bazie sieci nowoczesnych placówek muzealnych
	4. Budowa, rewitalizacja i adaptacja istniejącej infrastruktury na cele kulturalne	

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Malta Festival Poznań
	2. Międzynarodowy Festiwal Filmu i Muzyki „Transatlantyk”
	3. Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. Henryka Wieniawskiego
	4. Mediations Biennale
	5. Festiwal Ethno Port
	6. Festiwal Poznań Music Enter
	7. Kontener Art Mobilne Centrum Kultury
	8. Maraton Gitarowy – wydarzenie towarzyszące Festiwalowi Polish Guitar Academy
	9. Festiwal Poznań Baroque
	10.Festiwal Jazzowy Made in Chicago
	11.Międzynarodowy Festiwal Filmów Dokumentalnych „Off Ciemna”
	12.Międzynarodowy Festiwal Filmów Animowanych „Animator"
	13.Międzynarodowy Festiwal Chórów Chłopięcych
	14. Działalność Wielkopolskiego Muzeum Walk Niepodległościowych
	15. Działalność Salonu Muzycznego Feliksa Nowowiejskiego
	16. Zachowanie i kultywowanie polskiej tradycji patriotycznej Bambrów Poznańskich

Cel operacyjny 2.	1. Międzynarodowy Festiwal Filmów Młodego Widza „Ale Kino!”
	2. Biennale Sztuki dla Dziecka
	3. Projekty artystyczne i edukacyjne Centrum Sztuki Dziecka
	4. Speaking Concerts - cykl koncertów edukacyjnych
	5. Międzynarodowe Warsztaty Niepokoju Twórczego „Kieszeń Vincenta”, „Piłka w Kieszeni Vincenta”
	6. Poznański Festiwal Nauki i Sztuki
	7. Zakupy inwestycyjne w miejskich instytucjach kultury
	8. Kolekcja sztuki współczesnej w Galerii Miejskiej „Arsenał”
	9. Rozwój Rezerwatu Archeologicznego na Ostrowie Tumskim
	10. Rozbudowa Centrum Teatru Niezależnego
	11. Przystosowanie przestrzeni Międzynarodowych Targów Poznańskich oraz obiektów sportowych do organizacji imprez i wydarzeń artystycznych
Cel operacyjny 3.	1. Nagrody oraz stypendia artystyczne Miasta Poznania
	2. Światowy Przegląd Folkloru” Integracje”
	3. Europejskie Spotkania Teatralne „Bliscy Nieznajomi”

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Akademicki i naukowy Poznań;
2. Metropolitalny Poznań;
3. Obywatelski Poznań;
4. Przyjazne Śródmieście;
5. Poznań wrażliwy społecznie;
6. Przestrzenie dla biznesu;
7. Rzeka w mieście;
8. Turystyczny Poznań.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2007–2013;
2. Uzupełnienie Narodowej Strategii Rozwoju Kultury do roku 2020.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Roczny Program Współpracy Miasta Poznania z organizacjami pozarządowymi.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Budżet Województwa;
3. Budżet Państwa;
4. Środki unijne;
5. Kapitał prywatny.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba zwiedzających muzea i ich oddziały na 1000 mieszkańców;
1.2 Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców;
1.3 Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 mieszkańców;
1.4 Widzowie w kinach na 1000 mieszkańców;
1.5 Liczba kulturalnych imprez masowych;
1.6 Liczba uczestników kulturalnych imprez masowych.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)

1. Rozwój i zwiększenie atrakcyjności oferty kulturalnej miasta	Wspieranie i promowanie wydarzeń kulturalnych o randze lokalnej, ogólnopolskiej i międzynarodowej realizowanych przez miejskie instytucje kultury i organizacje pozarządowe	Liczba uczestników wydarzeń realizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe	1 658 674	ok. 1 800 000	ok. 2 000 000
		Liczba nowych przedsięwzięć o charakterze festiwalowym	3	3	3
	Wzmacnianie współpracy międzysektorowej (publicznej, obywatelskiej, prywatnej) usprawniającej funkcjonowanie obszaru metropolitalnego Poznania w obszarze kultury	Liczba projektów kulturalnych realizowanych przez sektor publiczny wspólnie z sektorem prywatnym lub obywatelskim	59	70	90
	Wspieranie projektów kultywujących pamięć o wybitnych postaciach zasłużonych dla miasta i regionu oraz wydarzeniach i miejscach historycznych, w tym inicjatyw budujących dialog międzypokoleniowy, tak aby zwiększyć rozpoznawalność dziedzictwa historycznego miasta	Liczba projektów kulturalnych o charakterze międzypokoleniowym	10	12	15
2. Zwiększenie kompetencji kulturalnych mieszkańców miasta i regionu	Wspieranie i promocja działań edukacyjnych w obszarze kultury realizowanych przez podmioty publiczne, obywatelskie i prywatne, tak aby zwiększyć liczbę świadomych odbiorców	Liczba uczestników zrealizowanych projektów z zakresu edukacji kulturalnej	308 113	400 000	450 000
		Udział projektów z zakresu edukacji kulturalnej dofinansowanych z innych źródeł (poza budżetem miejskim) zrealizowanych przez organizacje pozarządowe	48 (2012)	60	80
	Poprawa infrastruktury kulturalnej i turystycznej przez wspieranie lokalnych (w tym osiedlowych i dzielnicowych) projektów kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych, tak aby zwiększyła się liczba odbiorców ich działań	Liczba uczestników lokalnych (w tym osiedlowych i dzielnicowych) wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych	174 364	180 000	180 000
	Poszerzenie grona odbiorców oferty kulturalnej przez działania integrujące społeczność lokalną z mniejszościami etnicznymi i religijnymi	Liczba projektów o charakterze międzykulturowym	21	25	25
		Liczba uczestników projektów integrujących społeczność lokalną z mniejszościami etnicznymi i religijnymi	43 854	45 000	45 000
	Budowa, rewitalizacja i adaptacja istniejącej infrastruktury na cele kulturalne	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów oraz przestrzeni zaadaptowanych na cele kultury	4	4	4

3. Tworzenie międzynarodowej marki Poznania przez wspieranie sektora kreatywnego i jego produktów kulturalnych oraz promocja turystyki kulturowej	Wspieranie przedsięwzięć artystycznych realizowanych w ramach współpracy kulturalnej z zagranicą, m.in. tych stanowiących płaszczyznę mediacji i konfrontacji artystycznych, tak aby wzmacniać pozycję i rozpoznawalność miasta na arenie międzynarodowej	Liczba podmiotów artystycznych zaangażowanych w programy rezydencji artystycznych oraz prezentację i promocję dorobku poznańskich twórców w celu umocnienia ich pozycji na arenie międzynarodowej	9	15	20
		Liczba wydarzeń artystycznych stanowiących płaszczyznę mediacji i konfrontacji międzynarodowych	121 489	150 000	150 000
	Wykorzystywanie nowych technologii do prezentacji dorobku poznańskich twórców w kraju i za granicą, w tym dorobku laureatów Nagrody Artystycznej i Naukowej Miasta Poznania oraz stypendystów w celu umocnienia ich pozycji na arenie międzynarodowej	Liczba zasobów zdigitalizowanych i przetłumaczonych	2	5	5
	Stworzenie spójnego systemu informacji o kulturze i dziedzictwie miasta na bazie sieci nowoczesnych placówek muzealnych	Liczba osób odwiedzających placówki muzealne tematycznie związane z historią i dziedzictwem kulturowym miasta	159 197	170 000	170 000

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania;
2. Mieszkańcy aglomeracji poznańskiej;
3. Mieszkańcy regionu;
4. Turyści polscy i zagraniczni;
5. Organizacje pozarządowe;
6. Instytucje kultury;
7. Sektor prywatny;
8. Jednostki naukowe;
9. Uczelnie;
10. Instytucje otoczenia biznesu.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Instytucje kultury podległe Marszałkowi Województwa Wielkopolskiego oraz Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
2. Uczelnie;
3. Organizacje pozarządowe;
4. Sektor prywatny;
5. Partnerzy społeczni;
6. Placówki oświatowe (przedszkola, szkoły itp.).

XVII Przewodniczący programu:
Robert Kaźmierczak, Dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Wydział Kultury i Dziedzictwa	Cel operacyjny 1., 2. i 3.
Miejskie instytucje kultury	
Organizacje pozarządowe	
Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego	Cel operacyjny 1.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
METROPOLITALNY POZNAŃ	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Utworzenie Metropolii Poznań (Obszar: Metropolia).**

III Cel pośredni:

1. **Wzrost znaczenia Poznania w sieci metropolii europejskich.**

IV Cel główny programu:

1. **Wzrost spójności i konkurencyjności metropolii Poznań.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Wzmocnienie spójności metropolii Poznań.**
2. **Zwiększenie usieciowienia metropolii Poznań (powiązania w regionie, kraju, Europie, świecie).**

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Obszar metropolitalny, w którego skład wchodzą obecnie 22 gminy, zamieszkuje ponad milion osób. Współpraca z działającymi na tym obszarze jednostkami samorządu terytorialnego jest niezbędna dla prawidłowego rozwoju Miasta Poznania. Zrzeszające te jednostki Stowarzyszenie Metropolia Poznań przyjęło w 2011 r. Strategię Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej, która określiła wizję i kierunki jej rozwoju do roku 2020. Do kluczowych wyzwań zidentyfikowanych w ramach prac nad strategią należą: kreowanie spójnej polityki przestrzennej aglomeracji, skupionej na przeciwdziałaniu niekorzystnym trendom w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym suburbanizacji, rozwiązywanie narastających problemów komunikacji publicznej, a także wspólnej promocji marketingowej Poznania i gmin obszaru funkcjonalnego, pozwalającej kierować jasny, czytelny i atrakcyjny przekaz dla inwestorów i potencjalnych mieszkańców.

Do najważniejszych, a jednoczenie najtrudniejszych wyzwań warunkujących możliwości rozwoju całego obszaru metropolitalnego należy utrzymanie korzystnej struktury wiekowej mieszkańców, ze znaczną przewagą osób w wieku produkcyjnym. Według obecnej prognozy demograficznej GUS-u w 2035 r. w aglomeracji poznańskiej przewiduje się 1-procentowy wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do poziomu z 2011 r., przy jednoczesnym spadku tej liczby o 19% dla Poznania, o 11% dla województwa wielkopolskiego i o 16% dla Polski. Aby osiągać wysoki poziom rozwoju na obszarze metropolii powinno się podejmować działania mające na celu zatrzymanie w jej granicach mieszkańców w wieku aktywności zawodowej oraz przyciąganie osób w wieku produkcyjnym z innych regionów.

W tym kontekście szczególnego znaczenia nabiera konsekwentna kontynuacja prowadzonej od kilku lat polityki Miasta, zwracającej szczególną uwagę na integrację Poznania z Powiatem Poznańskim oraz z gminami obszaru metropolitalnego w celu utworzenia silnej i konkurencyjnej dla innych ośrodków metropolii. Niezwykle ważne jest także prowadzenie wspólnej polityki w zakresie dostarczania usług publicznych mieszkańcom aglomeracji, zmierzającej do ujednolicenia ich poziomu oraz osiągnięcia możliwie wysokiej jakości życia.

Siła metropolii jest w pierwszym rzędzie związana z pozycją konkurencyjną Miasta Poznania jako znaczącego i liczącego się w Polsce i Europie ośrodka gospodarczego, naukowego, usługowego i kulturalnego oraz jego zdolnością do pełnienia funkcji metropolitalnych. Rozwój Miasta Poznania, jako bieguna wzrostu, jest czynnikiem niezbędnym dla stymulowania rozwoju gospodarczego całego obszaru metropolitalnego, który pozostaje w ścisłej symbiozie z centralnym ośrodkiem miejskim, ich funkcje są komplementarne, a współpraca powinna generować efekt synergii odczuwalny zarówno dla Miasta jak i jego otoczenia.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Spójne i zoptymalizowane zarządzanie wspólnymi przedsięwzięciami metropolitalnymi umożliwi, przy wykorzystaniu efektów synergii i skali, obniżenie kosztów tych przedsięwzięć oraz skutkować będzie znacznie większą konkurencyjnością całego obszaru metropolitalnego.

Realizacja programu powinna doprowadzić do integracji działań Miasta Poznania, Powiatu i gmin w obszarach takich jak: gospodarka przestrzenna i środowisko, infrastruktura i organizacja transportu, gospodarka i rynek pracy, usługi społeczne oraz zintegrowane zarządzanie i marketing terytorialny. Jedną z wypadkowych realizacji zarówno tego, jak i wszystkich innych programów powinno być podniesienie poziomu jakości życia mieszkańców, a w konsekwencji zwiększenie atrakcyjności metropolii Poznań. Ponadto realizacja programu przyczyni się do wzmocnienia pozycji metropolii jako centrum usług wyższego rzędu dla regionu i kraju.

Realizacja działań ujętych w programie strategicznym będzie odbywać się przy współpracy ze Stowarzyszeniem Metropolia Poznań, którego nadrzędnym celem jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz obrona wspólnych interesów jego członków, wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego oraz współpracy gmin i powiatów oraz prowadzenie działań na rzecz powołania metropolitalnego związku JST z udziałem Miasta Poznania. Działania te odpowiadają także założeniom Unii Europejskiej, która w kolejnej perspektywie finansowej 2014-2020 kładzie nacisk na wzmocnienie współpracy samorządów przy wykorzystaniu narzędzia, jakim są Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT). Dzięki nim miasto Poznań i samorządy znajdujące się w jego oddziaływaniu mogą realizować wspólne przedsięwzięcia, łączące działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Stowarzyszenie Metropolia Poznań będzie instytucją zarządzającą ZIT.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Wzmocnienie spójności metropolii Poznań**	Cel operacyjny 2. **Zwiększenie usieciowienia metropolii Poznań (powiązania w regionie, kraju, Europie, świecie)**
1. Integracja planowania przestrzennego w metropolii	1. Realizacja projektów międzynarodowych o charakterze metropolitalnym
2. Rozwój sieci współpracy na rzecz świadczenia usług publicznych w obszarze metropolitalnym	2. Wypracowanie wspólnej promocji marketingowej dla metropolii
3. Budowa świadomości i tożsamości metropolitalnej	3. Wspieranie instytucji - filarów metropolitalności

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Opracowanie koncepcji kierunków zagospodarowania przestrzennego metropolii Poznań.
	2. Opracowanie metropolitalnego systemu informacji przestrzennej
	3. Opracowanie metropolitalnego planu gospodarki niskoemisyjnej
	4. Utworzenie metropolitalnego związku JST z udziałem Miasta Poznania poprzedzone aktywnym uczestnictwem w pracach Stowarzyszenia Metropolia Poznań
	5. Utworzenie Związku Międzygminnego „Gospodarka Wodno-Ściekowa Metropolii Poznań”
	6. Utworzenie Związku Międzygminnego „Transport Publiczny Metropolii Poznań”
	7. Budowa Poznańskiej Kolei Metropolitalnej
	8. Budowa systemu wspólnej promocji gospodarczej metropolii
	9. Opracowanie i promocja metropolitalnej oferty turystycznej
	10. Kształtowanie, rozwój i promocja identyfikacji mieszkańców z Metropolią Poznań jako wspólnym miejscem zamieszkania, pracy i wypoczynku
	11. Badania świadomości i tożsamości metropolitalnej
Cel opracyjny 2.	1. Połączenie metropolii z polską i europejską siecią transportową i komunikacyjną
	2. Organizacja lub udział w konferencjach o zasięgu krajowym i międzynarodowym
	3. Budowa rozpoznawalnej marki „Metropolia Poznań”
	4. Promocja marki „Metropolia Poznań”
	5. Rozwój Międzynarodowego Portu Lotniczego jako filaru wspierającego rozwój metropolii
	6. Wzmacnianie roli Międzynarodowych Targów Poznańskich, jako europejskiego centrum handlu, wystaw i konferencji oraz bieguna rozwoju metropolii

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Akademicki i naukowy Poznań;
2. Bezpieczny Poznań;
3. Cyfrowy Poznań;
4. Ekologiczny Poznań
5. Kulturalny Poznań;
6. Mieszkajmy w Poznaniu;
7. Obywatelski Poznań;
8. Przestrzenie dla biznesu;
9. Sportowy Poznań;
10. Turystyczny Poznań;
11. Wiedza dla biznesu;
12. Wysoka jakość edukacji i wychowania;
13. Zdrowy Poznań;
14. Zrównoważony rozwój transportu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020;
2. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
3. Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej – Metropolia Poznań 2020;
4. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania (Uchwała Nr XXXI/299/V/2008 RMP z 18.01.2008 r.);
2. Strategia marki Poznań;
3. Polityka transportowa Miasta Poznania;
4. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Państwa;
2. Budżet Województwa;
3. Budżet Miasta;
4. Budżet jednostek samorządu terytorialnego metropolii;
5. Środki Stowarzyszenia Metropolia Poznań;
6. Środki unijne;
7. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
8. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
9. Kapitał prywatny, w tym partnerstwo publiczno – prywatne.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Saldo migracji w aglomeracji na 1000 mieszkańców;

1.2 Liczba podmiotów gospodarczych w metropolii na 1000 mieszkańców.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Wzmocnienie spójności metropolii poprzez rozwój i instytucjonalizację istniejących powiązań funkcjonalnych.	Integracja planowania przestrzennego w metropolii.	Liczba gmin, które dostosowały swoje dokumenty planistyczne do ustaleń „Koncepcji kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań”	0	10	23
	Rozwój sieci współpracy na rzecz świadczenia usług publicznych w obszarze metropolitalnym.	Liczba metropolitalnych przedsięwzięć z udziałem Miasta Poznania.	5	14	20
	Budowa świadomości i tożsamości metropolitalnej.	Liczba zrealizowanych projektów budujących świadomość i tożsamość metropolitalną.	2	4	6

2. Zwiększenie usieciowienia metropolii (powiązania w regionie, kraju, Europie, świecie)	Realizacja projektów międzynarodowych o charakterze metropolitalnym.	Liczba zrealizowanych projektów międzynarodowych o charakterze metropolitalnym.	0	2	2
	Wypracowanie wspólnej promocji marketingowej dla metropolii.	Wskaźnik rozpoznawalności marki – Ranking siły metropolitalności miast według Nordea Metrox	4	2	2
	Wspieranie instytucji-filarów metropolitalności.	Liczba pasażerów w porcie lotniczym Poznań-Ławica	1 419 000	2 000 000	3 000 000
		Liczba wystawców biorących udział w imprezach targowych i wystawienniczych na Międzynarodowych Targach Poznańskich	11 185	15 000	20 000

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy metropolii;
2. Inwestorzy, przedsiębiorcy;
3. Studenci i uczniowie;
4. Turyści.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Stowarzyszenie Metropolia Poznań;
2. Jednostki samorządu terytorialnego z obszaru funkcjonalnego Poznania;
3. Województwo Wielkopolskie;
4. Centrum Badań Metropolitalnych UAM;
5. Celowe związki międzygminne i powiatowe.
6. Stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego działające na obszarze metropolii;
7. Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna (PLOT);
8. PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.;
9. Przewozy Regionalne Sp. z o. o.;
10. Koleje Wielkopolskie Sp. z o.o.;
11. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad;
12. Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu;
13. AQUANET S.A.;
14. Port Lotniczy Poznań – Ławica;
15. Międzynarodowe Targi Poznańskie;
16. Wielkopolska Izba Przemysłowo-Handlowa;
17. Organizacje obywatelskie działające na obszarze metropolii;
18. Kapitał prywatny.

XVII Przewodniczący programu:
Maciej Musiał – Dyrektor Biura Stowarzyszenia Metropolia Poznań

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Centrum Badań Metropolitalnych UAM	Cel operacyjny 1. i 2
Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna	Cel operacyjny 1. i 2
Międzynarodowe Targi Poznańskie	Cel operacyjny 2
Wydział Rozwoju Miasta	Cel operacyjny 1. i 2
Biuro Promocji Miasta	Cel operacyjny 1. i 2
Biuro Prezydenta	Cel operacyjny 1. i 2

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
MIESZKAJMY W POZNANIU	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (obszar: Jakość życia).**

III Cel pośredni:

1. **Zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do zamieszkania.**

IV Cel główny programu:

1. **Poprawa warunków mieszkaniowych i dostępności mieszkań w Poznaniu.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Zwiększenie dostępności mieszkań dla kluczowych grup odbiorców.**

Cel ten będzie realizowany poprzez zwiększenie dostępności mieszkań dla kluczowych grup odbiorców. W życie zostanie wprowadzony m.in. program „Mieszkanie dla Absolwenta", który pozwoli zwiększyć dostępność mieszkań dla absolwentów poznańskich uczelni. Przyczyni się to do wzrostu liczby osób pozostających w Poznaniu po studiach. W kręgu zainteresowań pozostają także seniorzy, dla których realizowany będzie program „Mieszkanie dla Seniora".

2. **Tworzenie i wdrażanie skutecznych instrumentów polityki mieszkaniowej.**

Cel ten zostanie zrealizowany poprzez przygotowanie nowych lokalizacji pod zabudowę komunalną i jednorodzinną oraz ich stopniową zabudowę. Zwiększona zostanie również efektywność gospodarowania istniejącym zasobem komunalnym, a ceny najmu mieszkań komunalnych będą stopniowo racjonalizowane, tak aby ich poziom zbliżył się do rzeczywistego kosztu ich utrzymania.

3. **Poprawa jakości zamieszkania w śródmieściu.**

Cel ten będzie realizowany poprzez przygotowanie zintegrowanego planu działań dla śródmieścia Poznania obejmującego zarówno zadania inwestycyjne, jak i pozainwestycyjne. Pozwolą one na odnowę i rozwój śródmieścia i współpracę przy realizacji tego zadania z podmiotami zewnętrznymi i wewnętrznymi, w tym przede wszystkim ze społecznością lokalną.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Liczba mieszkańców Poznania od wielu lat systematycznie się zmniejsza. Ujemne saldo migracji jest obserwowane już od 2000 r., przy czym od 2004 r. roczny ubytek mieszkańców przekroczył 2 tys. osób, a w niektórych latach osiągał liczbę 3 tys. Dwie na trzy osoby opuszczające Poznań przenoszą się na teren gmin aglomeracji poznańskiej. Nie tracą jednak kontaktu z miastem i nadal korzystają z oferty kulturalnej, rekreacyjno-sportowej, zdrowotnej oraz edukacyjnej Poznania. Pozostają także na obszarze wspólnego rynku pracy, utrzymując wysoką jakość zasobów pracy na terenie metropolii Poznań.

Realizacja programu „Mieszkajmy w Poznaniu" ma na celu zatrzymanie trendu odpływu mieszkańców. W tym celu konieczne jest wykreowanie i wyeksponowanie zalet wynikających z zamieszkania w mieście. Program ma za zadanie wdrożyć działania, które ukształtują wśród mieszkańców Poznania oraz osób spoza miasta przekonanie, że stolica Wielkopolski jest miejscem wygodnym i przyjaznym do zamieszkania oraz prowadzenia działalności gospodarczej, zapewniającym sprzyjające warunki przestrzenne i techniczne do realizacji potrzeb mieszkaniowych różnych grup społecznych. Program powinien być atrakcyjną alternatywą dla oferty mieszkaniowej gmin sąsiednich, co pozwoli zahamować odpływ mieszkańców.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Program „Mieszkajmy w Poznaniu" obejmuje stworzenie i wdrażanie skutecznych instrumentów polityki mieszkaniowej oraz zwiększenie dostępności mieszkań dla kluczowych grup odbiorców. Realizacja Programu przyczyni się to zwiększenia atrakcyjności Poznania, jako miejsca do zamieszkania. Zostanie to osiągnięte dzięki dostosowaniu oferty mieszkaniowej miasta do potrzeb różnych grup społecznych – od osób korzystających z lokali komunalnych po zainteresowanych zabudową jednorodzinną. Skierowanie specjalnych działań do absolwentów poznańskich uczelni sprawi, że chętniej będą wybierać Poznań jako miejsce do zamieszkania.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Zwiększanie dostępności mieszkań dla kluczowych grup odbiorców**	Cel operacyjny 2. **Tworzenie i wdrażanie skutecznych instrumentów polityki mieszkaniowej**	Cel operacyjny 3. **Poprawa jakości zamieszkania w śródmieściu**
1. Zwiększenie dostępności mieszkań dla absolwentów poznańskich uczelni	1. Ułatwienie zamiany i pozyskiwania mieszkań komunalnych w zależności od potrzeb rodziny i statusu mieszkaniowego	1. Uzupełnienie funkcji mieszkalnych w śródmieściu przez inwestycje towarzyszące (parkingi, budownictwo wielofunkcyjne)
2. Kontynuacja realizacji programu „Mieszkanie dla Seniora"	2. Racjonalizacja cen najmu mieszkań komunalnych	2. Realizacja programu „Przyjazne Podwórko"

	3. Przygotowanie nowych lokalizacji pod zabudowę komunalną oraz ich zabudowa	

IX. Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Kontynuacja realizacji programu „Mieszkanie dla Absolwenta”
	2. Realizacja programu „Mieszkanie dla Seniora”
Cel operacyjny 2.	1. Zasiedlenie lokali socjalnych poprzez wskazanie osobom oczekującym, które posiadają uprawnienia na mocy wyroku sądowego lub zostały umieszczone na liście osób uprawnionych do otrzymania lokalu socjalnego w związku z obowiązującą Uchwałą
	2. Przygotowanie nowych lokalizacji pod zabudowę komunalną oraz ich zabudowa w celu zabezpieczenia potrzeb mieszkaniowych mieszkańców Poznania
	3. Sprzedaż ok. 500 lokali komunalnych dotychczasowym najemcom
	4. Termomodernizacja ok. 10 budynków komunalnych w celu zmniejszenia kosztów ich utrzymania i zwiększenia ich atrakcyjności dla przyszłych najemców
	5. Podwyżka cen czynszu w lokalach komunalnych o 10 %
Cel operacyjny 3.	1. Opracowanie docelowego sposobu zagospodarowania budynków komunalnych położonych w obszarze staromiejskim Poznania
	2. Przygotowanie i realizacja projektu „Przyjazne podwórko”

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Akademicki i naukowy Poznań;
2. Ekologiczny Poznań;
3. Metropolitalny Poznań;
4. Poznań wrażliwy społecznie;
5. Przyjazne Śródmieście;
6. Zrównoważony rozwój transportu.

XI. Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Narodowa Strategia Rozwoju Sektora Mieszkaniowego na lata 2008–2015.

XII. Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Uchwała o zasadach wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Poznania;
2. Uchwała w sprawie programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Miasta Poznania na lata 2009–2013;
3. Uchwała Rady Miasta w sprawie polityki mieszkaniowej Miasta Poznania (aktualnie trwają prace nad uchwałą);
4. Uchwała Rady Miasta Poznania z 10 czerwca 2008 r. w sprawie przyjęcia Polityki Parkingowej Miasta Poznania.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrzne:

1. Budżet Miasta;
2. Bank Gospodarstwa Krajowego;
3. Europejski Bank Inwestycyjny;
4. Fundusz Dopłat;
5. Kapitał prywatny;
6. Środki unijne.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Komunalne zasoby mieszkaniowe;
1.2 Przeciętna powierzchnia użytkowa w lokalach komunalnych;
1.3 Zasoby mieszkaniowe TBS.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)

1. Zwiększanie dostępności mieszkań dla kluczowych grup odbiorców	Zwiększenie dostępności mieszkań dla absolwentów poznańskich uczelni wyższych	Liczba mieszkań przygotowanych dla absolwentów	0	143	200
	Kontynuacja Programu „Mieszkanie dla Seniora”	Liczba przygotowanych mieszkań dla seniorów	147	200	200
2. Tworzenie i wdrażanie skutecznych instrumentów polityki mieszkaniowej	Ułatwienie zamiany i pozyskiwania mieszkań komunalnych w zależności od potrzeb rodziny i statusu mieszkaniowego	Liczba mieszkań udostępnionych najemcom	499	550	600
		Liczba mieszkań zamienionych	129	250	250
		Liczba zwolnionych lokali przeznaczonych do zagospodarowania na lokale socjalne	100	150	150
		Liczba odzyskanych w całości lokali wspólnych	10	5	5
		Liczba zagospodarowanych pustostanów	496	400	300
	Racjonalizacja cen najmu mieszkań komunalnych	Średnia wysokość czynszu w mieszkaniach komunalnych	2008 r.: minimalna stawka czynszu-4,90/m2, maksymalna stawka czynszu-9,70/zł/m2;stawka czynszu za najem lokali socjalnych w wysokości 2,45zł/m2 (wg karty punktowej)	minimalna stawka czynszu-5,39zł/m2, maksymalna stawka czynszu 10,67zł/m2stawka czynszu za najem lokali socjalnych w wysokości 2,70zł/m2 (wg karty punktowej)	Minimalna stawka czynszu-5,93zł/m2, maksymalna stawka czynszu-11,74zł/m2; stawka czynszu za najem lokali socjalnych w wysokości 2,97zł/m2 (według karty punktowej)
	Przygotowanie nowych lokalizacji pod zabudowę komunalną oraz ich zabudowa	Liczba nowych lokalizacji pod zabudowę komunalną	9	5	5
		Liczba wybudowanych nowych mieszkań komunalnych	128	300	300
		Liczba budynków, w których została przeprowadzona termomodernizacja	3	5	5
		Liczba sprzedanych mieszkań komunalnych	902	500	500
3. Poprawa jakości zamieszkania w śródmieściu	Uzupełnienie funkcji mieszkalnych w śródmieściu przez inwestycje towarzyszące (parkingi, budownictwo wielofunkcyjne)	Liczba przygotowanych projektów	0	1	1
	Realizacja programu „Przyjazne Podwórko”	Liczba przyjętych wniosków	0	70	100

V Beneficjenci:

1. Mieszkańcy metropolii;
2. Potencjalni mieszkańcy Poznania;
3. Mieszkańcy okolicznych gmin;
4. Inwestorzy;
5. Studenci;
6. Usługodawcy (rekreacja, czas wolny, rzemiosło);
7. Studenci;
8. Spółki: MPK, Dalkia, Enea, Aquanet;
9. Handlowcy;
10. Miasto Poznań.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Inwestorzy prywatni;
2. Bank Gospodarstwa Krajowego;
3. Banki;
4. Gestorzy sieci;
5. Towarzystwo Budownictwa Społecznego.

XVII Przewodniczący programu:
Aleksandra Konieczna, Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Cel operacyjny 1. i 3.
Zarząd Komunalnych Zasobów Mieszkaniowych	Cel operacyjny 1., 2. i 3.
Wydział Gospodarki Nieruchomościami	Cel operacyjny 2.
Towarzystwo Budownictwa Społecznego	Cel operacyjny 1.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
OBYWATELSKI POZNAŃ	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: Jakość życia).**

III Cel pośredni:

1. **Rozwój kapitału społecznego, budowanie spójności społecznej oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.**

IV Cel główny programu:

1. **Rozwój społeczeństwa obywatelskiego w Poznaniu.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Podniesienie aktywności obywatelskiej mieszkańców.**

Cel zostanie osiągnięty dzięki podniesieniu aktywności obywatelskiej mieszkańców ujawniającej się poprzez udział w takich działaniach, jak: konsultacje społeczne, tworzenie Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego oraz rozwiązywanie problemów lokalnych w oparciu o tzw. inicjatywę lokalną. Aktywni mieszkańcy, to świadomi mieszkańcy utożsamiający się z miejscem, w którym żyją, jego historią i tradycjami. Realizacja powyższego celu umożliwi budowanie społeczeństwa obywatelskiego ściśle związanego z miastem.

2. **Rozwój idei samorządowej oraz poczucia identyfikacji z miastem.**

Cel ma wpływać na budowanie poczucia związku z miastem w duchu idei samorządowej. Jego realizacja będzie opierać się na działaniach informacyjno-edukacyjnych, a efekty będą monitorowane w oparciu o badania klimatu społecznego Poznania. Elementem konstytutywnym celu jest tworzenie warunków do rozwoju samorządności na najniższym szczeblu – jednostek pomocniczych miasta.

3. **Wzmocnienie i wsparcie sektora organizacji pozarządowych.**

Cel opiera się na elementach modelu współpracy z organizacjami pozarządowymi w trzech podstawowych zakresach: tworzenia polityk publicznych oraz ich realizacji, a także tworzenia warunków dla społecznej aktywności organizacji pozarządowych. Sektor NGO odgrywa bardzo ważną rolę w funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Skupia on osoby i organizacje mocno zaangażowane w realizację zadań związanych m.in. z zapewnieniem wsparcia osobom najbardziej potrzebującym. To także miejsce, w którym kształtują się kolejne pokolenia wolontariuszy, a to stanowi wartość dodaną w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Od dłuższego czasu zarówno w Polsce, jak i w Poznaniu obserwuje się zjawisko malejącego uczestnictwa obywateli w życiu publicznym. Głównym wskaźnikiem jest w tym przypadku udziałw wyborach ogólnopolskich i lokalnych. Frekwencja w wyborach do Sejmu w 2011 r. wyniosła w Poznaniu 62,26%, a w wyborach samorządowych z 2010 r. jedynie 38,4%. W przypadku wyborów do organów jednostek pomocniczych miasta – osiedli wyniosła ona w 2011 r. zaledwie 7%. Z drugiej strony w Poznaniu od kilku lat odnotowywany jest stały wzrost liczby organizacji pozarządowych, co w 2011 r. uplasowało Poznań na drugiej (za Warszawą) pozycji pod względem liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców (4,9). W Poznaniu działają również stowarzyszenia zainteresowane i zaangażowane zarówno w sprawy lokalne, jak i ogólnomiejskie m.in. takie jak: debaty na temat inwestycji w Poznaniu. Realizacja programu służyć ma wyzwoleniu energii społecznej mieszkańców i wykorzystaniu potencjału, jaki daje partycypacja społeczna w kształtowaniu rozwoju miasta.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Dzięki realizacji programu zmienią się postawy społeczne w zakresie aktywności obywatelskiej mieszkańców. Będzie to spowodowane wzmocnieniem nacisku na podnoszenie świadomości mieszkańców poprzez kampanie informacyjno-edukacyjne, nacisk na konsultacje społeczne i współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz wspieranie tych organizacji. Efektem wdrażania programu powinno być zwiększenie liczby osób uczestniczących w organizowanych spotkaniach z mieszkańcami (konsultacjach społecznych) oraz korzystanie z różnych form konsultacyjnych, a także wzrost poczucia związku z miastem oraz chęci angażowania się w jego sprawy sektora organizacji pozarządowych jako naturalnego partnera samorządu lokalnego i mieszkańców.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Podniesienie aktywności obywatelskiej mieszkańców**	Cel operacyjny 2. **Rozwój idei samorządowej oraz poczucia identyfikacji z miastem**	Cel operacyjny 3. **Wzmocnienie i wsparcie sektora organizacji pozarządowych**
1.Wzrost zaangażowania mieszkańców w konsultacje społeczne	1. Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie społeczeństwa obywatelskiego poprzez prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych	1. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia polityk publicznych
2. Wzrost zaangażowania mieszkańców w kształtowanie Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego	2. Systematyczne badanie klimatu społecznego wraz z diagnozą kapitału społecznego mieszkańców	2. Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych
3. Wsparcie realizacji inicjatyw lokalnych	3. Tworzenie warunków do rozwoju jednostek pomocniczych miasta - osiedli	3. Tworzenie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Wspieranie wolontariatu
	2. Stworzenie i prowadzenie interaktywnego portalu do konsultacji społecznych
	3. Upowszechniane dobrych praktyk w zakresie aktywności obywatelskiej
	4. Realizacja kampanii promocyjno-edukacyjnych dotyczących aktywności obywatelskiej i wolontariatu
	5. Wdrażanie innowacyjnych technik konsultacji społecznych
Cel operacyjny 2.	1. Wdrażanie założeń oraz upowszechnianie idei Budżetu Obywatelskiego w jednostkach pomocniczych – osiedlach
	2. Realizacja programów wspierających działania liderów lokalnych
	3. Rozwijanie współpracy międzysektorowej (samorząd, NGO, biznes, uczelnie)
	4. Zbudowanie bazy ekspertów społecznych celem współpracy w procesach konsultacyjnych
Cel operacyjny 3.	1. Innowacyjne formy tworzenia polityk publicznych z udziałem przedstawicieli organizacji pozarządowych
	2. Narzędzia umożliwiające elektroniczne zlecanie zadań publicznych
	3. Prowadzenie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu
	4. Przedsięwzięcia promujące aktywność obywatelską/pozarządową

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Kulturalny Poznań;
2. Metropolitarny Poznań;
3. Poznań wrażliwy społecznie;
4. Sportowy Poznań.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
2. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego;
3. Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie;
4. Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Strategia Wspierania Społeczeństwa Obywatelskiego na lata 2009–2015 (Uchwała Nr 240/2008 Rady Ministrów z 4 listopada 2008 r.);
2. Roczne programy współpracy Miasta Poznania z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
3. Model współpracy administracji publicznej i organizacji pozarządowych.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrzne:

1. Budżet Miasta;
2. Budżet Państwa;
3. Środki unijne.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych w mieście na 1000 mieszkańców;
1.2 Łączne wydatki na realizację zadań zleconych organizacjom pozarządowym na 1 mieszkańca;
1.3 Frekwencja w wyborach do rad osiedli – jednostek pomocniczych miasta;
1.4 Liczba zgłoszeń kandydatów na radnych osiedlowych (ogółem) i w przeliczeniu na osiedle;
1.5 Liczba zgromadzeń publicznych i demonstracji.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Podniesienie aktywności obywatelskiej	Prowadzenie konsultacji społecznych	Liczba konsultacji społecznych	50	75	100
		Liczba osób biorących udział w spotkaniach konsultacyjnych	40	50	60
	Poznański Budżet	Liczba projektów	265	280	300

	Obywatelski	zgłoszonych do PBO	(2012)		
		Liczba głosujących w PBO	20 338 (2012)	25 000	30 000
	Inicjatywy lokalne	Liczba inwestycji realizowanych z udziałem mieszkańców	33	40	50
2. Rozwój idei samorządowej oraz poczucia identyfikacji z miastem	Tworzenie warunków do rozwoju jednostek pomocniczych miasta - osiedli	Liczba uchwał organów osiedla	1 810	1 900	2 000
		Liczba inicjatyw rad osiedli aktywizujących mieszkańców	42 (2012)	85	110
	Prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych	Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych	6	10	20
	Systematyczne badanie klimatu społecznego wraz z diagnozą kapitału społecznego mieszkańców	Liczba przeprowadzonych badań opinii	2	5	10
3. Wzmocnienie i wsparcie sektora organizacji pozarządowych	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji polityk publicznych	Liczba konsultacji z organizacjami pozarządowymi	11 (2012)	20	50
		Liczba organizacji pozarządowych biorących udział w konsultacjach	12 (2013)	15	20
	Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań publicznych	Liczba organizacji pozarządowych składających oferty na realizację zadań publicznych	447	450	480
		Liczba przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe objęte patronatem Prezydenta	146 (2012)	200	250
	Tworzenie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w bazie UMP	489	650	700
		Liczba działających zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, w skład których wchodzą przedstawiciele NGO	5	10	15

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania;
2. Przedstawiciele jednostek samorządowych;
3. Przedstawiciele organizacji pozarządowych;
4. Administracja publiczna.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Organizacje pozarządowe;
2. Jednostki pomocnicze miasta – osiedla;
3. Ciała konsultacyjno-doradcze;
4. Partnerzy branżowi.

XVII Przewodniczący programu:
Anna Szpytko, Dyrektor Biura Prezydenta

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	**Zakres tematyczny**
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Cel operacyjny 3.
Biuro Prezydenta	Cel operacyjny 1. i 2.
Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych	Cel operacyjny 2.
Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Cel operacyjny 1.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
POZNAŃ WRAŻLIWY SPOŁECZNIE	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: jakość życia).

III Cel pośredni:

1. Rozwój kapitału społecznego, budowanie spójności społecznej oraz przeciwdziałanie zjawiskom wykluczenia społecznego.

IV Cel główny programu:

1. Funkcjonowanie Poznania jako miasta wrażliwego na problemy społeczne mieszkańców.

V Cele operacyjne programu:

1. Wdrażanie rozwiązań i instrumentów przyjaznych rodzinie.

Rodzina jest siłą rozwojową miasta decydującą o jego potencjale. Miasto powinno więc stwarzać optymalne warunki dla jej funkcjonowania, a w razie konieczności zapewniać pomoc w opiece i wychowaniu. Stworzenie struktury pozwalającej na godzenie rodzicielstwa z pracą zawodową, tworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 oraz poradnictwo zapewnią poznańskim rodzinom wszechstronną pomoc. W świetle prognoz demograficznych potwierdzających spadkową tendencję liczebności grup dzieci, szczególnej wagi nabierają działania skierowane do rodzin wielodzietnych. Realizacja założonych w ramach celu działań pozwoli m.in. tworzyć dobre warunki dla życia i rozwoju, promować model rodziny wielodzietnej oraz dbać o rozwój kapitału ludzkiego i społecznego. Zapewnienie optymalnych warunków do rozwoju dzieci i młodzieży oraz optymalnej opieki, w tym instytucjonalnej, dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodzicielskiej (w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych o charakterze rodzinnym) jest inwestycją w rozwój miasta i jego społeczny kapitał.

2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin obejmuje działania skierowane zarówno do mieszkańców zagrożonych nieobecnością i nieuczestniczeniem w ważnych sferach codziennego życia, jak również do wszystkich poznaniaków w zakresie zwiększenia ich świadomości na temat bezdomności, żebractwa, migracji ludności, w tym – napływu cudzoziemców i obecności repatriantów.
Beneficjentami są osoby wyizolowane społecznie. Poprzez różne formy pomocy, wykluczeni dotychczas mieszkańcy mogą liczyć na pełne i aktywne uczestnictwo w życiu społecznym oraz wsparcie i aktywizację na rynku pracy. Wdrażanie projektów skierowanych do repatriantów i cudzoziemców ma na celu ich integrację społeczną, pomoc w odnalezieniu się na rynku pracy i otrzymaniu mieszkania oraz wsparcie finansowe i socjalne. Osiągnięcie zakładanych celów działań strategicznych pozwoli na zminimalizowanie zjawisk bezdomności i żebractwa, zaktywizuje osoby dotychczas bezrobotne oraz rozbuduje sferę przedsiębiorczości społecznej dzięki wsparciu powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej.

3. Wzmocnienie samodzielności osób starszych.

Współczesne zmiany demograficzne wskazują na wydłużający się czas trwania życia ludzi oraz związany z tym wzrost liczby osób starszych. Konieczne jest więc utrwalanie znaczenia seniorów w społecznej hierarchii oraz zapewnienie osobom powyżej 60. roku życia odpowiedniej opieki. Celem nadrzędnym działania strategicznego jest zwiększenie szans osób starszych na prowadzenie aktywnego, samodzielnego, niezależnego i godnego życia. Szczególną wartością jest dla nich możliwość pozostania jak najdłużej w miejscu zamieszkania. Zapewnienie mieszkań dostosowanych do potrzeb seniorów, standaryzacja usług opiekuńczych, rozszerzenie zakresu usług medycznych i rehabilitacyjnych oraz oferty pomocy świadczonej przez wolontariuszy pozwoli seniorom jak najdłuższej aktywne uczestniczyć w życiu społecznym. Niezbędnym warunkiem wzmocnienia samodzielności osób starszych jest zapewnienie odpowiedniego zaplecza pomocy medycznej oraz wzrost świadomości mieszkańców na temat problemów seniorów, a także zapewnienia wsparcia i pomocy osobom starszym i rodzinom sprawującym nad nimi opiekę.

4. Stymulowanie rozwoju rynku usług socjalnych.

Zapewnienie odpowiedniego poziomu usług opiekuńczych, dostępności do wysokiej jakości kadry pracowników socjalnych i asystentów rodziny oraz odpowiedniego poziomu świadczonych przez nich usług to podstawowe zadania Miasta. Jest to także szansa na zwiększenie samodzielności życiowej znacznej grupy mieszkańców (osób starszych, niepełnosprawnych i objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodziny) oraz poprawę jakości ich życia. Osiągnięcie założonego celu będzie możliwe dzięki stworzeniu warunków do samoorganizacji społeczności lokalnych ukierunkowanych na rozwijanie pomocy środowiskowej, stymulowaniu rozwoju instytucji i organizacji pozarządowych świadczących usługi socjalne oraz rozwojowi pomocy instytucjonalnej. Adekwatne do potrzeb mieszkańców stymulowanie rozwoju odpowiednich usług jest warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego poznaniakom.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

O potencjale miasta decydują, w ogromnej mierze, jego mieszkańcy. Zapewnienie wsparcia potrzebującym go grupom i pokoleniom poznaniaków pozwoli na rozwój społeczno-gospodarczych obszarów funkcjonowania stolicy Wielkopolski. W 2011 r. opieką żłobkową objętych było mniej niż 10% dzieci w wieku do lat 3. Wielu rodzicom ograniczało to możliwość podjęcia lub kontynuowania pracy zawodowej i wpływało na obniżenie poziomu dochodów w rodzinie. Ponad 8,5 tys. rodzin z dziećmi korzystało ze wsparcia w formie zasiłków rodzinnych

(2011 r., dane GUS), w 667 rodzinach[68] rozpoznano przypadki stosowania przemocy, a nie mniej niż 5,8 tys. rodzin było zagrożonych wykluczeniem społecznym ze względu na ubóstwo. Innymi grupami wymagającymi wsparcia są niepełnosprawni, wymagający działań aktywizujących ich społecznie i zawodowo, oraz osoby starsze, którym w związku ze zmieniającymi się warunkami społecznymi należy zapewnić nie tylko podstawowe warunki bytowe, ale także możliwość poprawy stanu fizycznego i psychicznego. Osoby, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność nie mogą samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, mogą korzystać ze stałej pomocy całodobowej w Domach Pomocy Społecznej lub wsparcia opiekuńczego, terapeutycznego i rehabilitacyjnego w ośrodkach wsparcia oraz w Dziennych Domach Pomocy Społecznej.

Działania Miasta Poznania w zakresie usług społecznych obejmują pomoc w momentach trudnych i kryzysowych pojawiających się w życiu osobistym i zawodowym mieszkańców, a także zapobieganie takim sytuacjom. Do szczególnych wyzwań Miasta należą: opieka nad dziećmi, systemowe wsparcie rodziny w procesie wychowania dzieci, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, aktywizacja społeczno-zawodowa seniorów i niepełnosprawnych oraz stymulacja rozwoju rynku usług socjalnych. Działania podejmowane w wymienionych obszarach wynikają z konieczności zapewnienia mieszkańcom odpowiedniego poziomu życia, gwarantującego rozwój kapitału społecznego, który jest warunkiem rozwoju miasta. Właściwe rozpoznanie potrzeb mieszkańców oraz wdrażanie działań pozwalających na zmniejszenie dysfunkcji społecznych, rozwiązanie trudności życiowych w zakresie opieki nad dzieckiem, aktywizacja zawodowa i społeczna zagrożonych grup społecznych przyczynią się do poprawy jakości życia poznaniaków oraz rozwoju kapitału ludzkiego miasta.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Dostrzeżenie potencjału w każdej z grup społecznych i wsparcie jej rozwoju, o ile tego wymaga, decyduje o potencjale kapitału ludzkiego jako podstawowego czynnika warunkującego rozwój miasta. Założenia programu koncentrują się wokół potrzeb mieszkańców w obszarze usług społecznych. Obejmują wsparcie i pomoc w momentach kryzysowych pojawiających się w życiu osobistym i zawodowym oraz zapobieganie takim sytuacjom. Koncentrują się na zaspokojeniu potrzeb każdego pokolenia poznaniaków. Realizacja programu pozwoli objąć opieką i ochroną przed wszelkimi przejawami przemocy najmłodszych mieszkańców. Rodziny w trudnej sytuacji bytowej i zagrożone wykluczeniem społecznym będą mogły liczyć na wsparcie umożliwiające właściwe funkcjonowanie i wychowanie dzieci. Ponadto dzięki realizacji Programu Integracji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych oraz programu Kierunki działań i zadań Miasta Poznania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych, ich beneficjenci będą mogli w pełni uczestniczyć w życiu społecznym oraz realizować się zawodowo. Osoby starsze uzyskają wsparcie umożliwiające aktywizację społeczną oraz odpowiednią opiekę (socjalną, zdrowotną czy prawną).

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Wdrażanie rozwiązań i instrumentów przyjaznych rodzinie**	Cel operacyjny 2. **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu**	Cel operacyjny 3. **Wzmocnienie samodzielności osób starszych**	Cel operacyjny 4. **Stymulowanie rozwoju rynku usług socjalnych**
1. Osiągnięcie celów Poznańskiego Programu Opieki nad Dziećmi do lat 3	1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin poprzez ich wspieranie i aktywizowanie	1. Wsparcie osób starszych	1. Rozwój i dostosowanie usług socjalnych do potrzeb mieszkańców w miejscu ich zamieszkania, tak aby zmniejszyć liczbę osób oczekujących na umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej o 30%
2. Osiągnięcie celów programu Alternatywne Formy Opieki nad Dziećmi do lat 3	2. Osiągnięcie celów określonych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Procederowi Żebractwa na terenie Poznania	2. Zapewnienie możliwości zachowania przez seniorów zdrowia psychicznego i fizycznego pozwalającego na pozostanie jak najdłużej w miejscu zamieszkania	2. Zwiększenie jakości usług socjalnych poprzez wdrożenie standardów usług skierowanych do mieszkańców Poznania
3. Osiągnięcie celów Programu Wspierania Rodziny w Poznaniu	3. Minimalizowanie zjawiska bezdomności poprzez rozwój i standaryzację usług świadczonych dla osób bezdomnych	3. Rozwój form aktywności społecznej seniorów alternatywnych do pracy zawodowej, w tym rozwój wolontariatu 50+	
4. Osiągnięcie celów Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Poznaniu	4. Rozwój przedsiębiorczości społecznej poprzez wsparcie powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej		
5.Osiągnięcie celów Programu Poznań PRO Rodzina – promocja, rozwój i ochrona rodzin wielodzietnych w Poznaniu (projekt Karta Rodziny Dużej)	5. Osiągnięcie celów Programu Integracji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych		
6.Osiągnięcie celów Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej	6. Osiągnięcie celów programu Kierunki działań i zadań Miasta Poznania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych		

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

[68] Dotyczy rodzin, dla których wszczęto w 2012 r. lub kontynuowano z 2011 r. procedury „Niebieskiej Karty".

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Poznański Program Opieki nad Dziećmi do lat 3
	2. Alternatywne Formy Opieki nad Dziećmi do lat 3
	3. Miejski Program System Wspierania Rodzin
	4. Miejski Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Poznaniu
	5. Program Poznań PRO Rodzina – promocja, rozwój i ochrona rodzin wielodzietnych w Poznaniu (projekt Karta Rodziny Dużej)
	6. Minimalizacja zjawiska przemocy domowej na terenie miasta Poznania
Cel operacyjny 2.	1. Indywidualne formy reintegracji społecznej i zawodowej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym
	2. Miejski Program Przeciwdziałania Procederowi Żebractwa na terenie Poznania
	3. Minimalizacja zjawiska bezdomności na terenie miasta Poznania
	4. Rozwój przedsiębiorczości społecznej
	5. Program Integracji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych
	6. Kierunki działań i zadań Miasta Poznania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych
Cel operacyjny 3.	1. Program Wsparcie i aktywizacja społeczna seniorów
	2. Program Kierunki rozwoju wolontariatu 50+ w Poznaniu
Cel operacyjny 4.	1. Rozwój i dostosowanie usług socjalnych do potrzeb mieszkańców w miejscu ich zamieszkania
	2. Zwiększenie jakości usług socjalnych poprzez wdrożenie standardów usług skierowanych do mieszkańców Poznania

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Kulturalny Poznań;
2. Mieszkajmy w Poznaniu;
3. Obywatelski Poznań;
4. Przestrzenie dla biznesu;
5. Sportowy Poznań;
6. Wysoka jakość edukacji i wychowania;
7. Zdrowy Poznań.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.;
2. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020;
3. Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju – Polska 2030;
4. Strategia Europa 2020.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Miejska Strategia Polityki Społecznej z 2003 r.;
2. Plan Zdrowotny Miasta Poznania na lata 2007–2015;
3. Roczny Program Współpracy Miasta Poznania z Organizacjami Pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, na 2013 r.;
4. Poznań PRO Rodzina – promocja, rozwój i ochrona rodzin wielodzietnych w Poznaniu (projekt Karta Rodziny Dużej);
5. Taki Mały a V.I.P;
6. Dziecko pod parasolem prawa.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Fundusze celowe z budżetu Państwa;
3. Środki unijne z Europejskiego Funduszu Społecznego;
4. Budżet Województwa.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców;
1.2. Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców;
1.3. Liczba dzieci przebywających w punktach opieki w stosunku do liczby populacji dzieci do 3 lat;
1.4. Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy na 10 tys. osób niepełnosprawnych ogółem;
1.5. Liczba podmiotów ekonomii społecznej;
1.6. Liczba ludności w wieku powyżej 60 lat.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Wdrażanie rozwiązań i instrumentów przyjaznych rodzinie	Osiągnięcie celów Poznańskiego Programu Opieki nad Dziećmi do lat 3	Liczba miejsc opieki dla dzieci w wieku do 3 lat ogółem	965	30% populacji, tj. 5 250	30% populacji, tj. 4 590
		Liczba miejsc dofinansowywanych przez Miasto dla dzieci w wieku do 3 lat	296 (2012)	1 750	1 530
	Osiągnięcie celów programu: Alternatywne Formy Opieki nad Dziećmi do lat 3	Liczba dzieci pracowników UMP korzystających z miejsc opieki nad dziećmi	15 (2012)	Program zaplanowany do 2017 r.	Brak możliwości określenia kontynuacji programu
	Osiągnięcie celów Programu Wspierania Rodziny w Poznaniu	Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	70	200	400
		Liczba rodzin korzystających z poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzinnej i zajęć rozwojowych	2 444	2 492	2 541
		Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	1 340	2 445	3 795
	Osiągnięcie celów Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Poznaniu	Udział dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w liczbie dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	77,85	79,4	80,98
		Liczba rodzin zastępczych zawodowych	19 (2012)	54	79
	Osiągnięcie celów Programu Poznań PRO Rodzina – promocja, rozwój i ochrona rodzin wielodzietnych w Poznaniu (projekt Karta Rodziny Dużej)	Liczba partnerów projektu Karty Rodziny Dużej	19 (2013)	150	200
		Liczba wydanych Kart Rodziny Dużej	4 100 (2013)	12 655	11 812
	Osiągnięcie celów Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej	Liczba ofiar przemocy domowej mierzona za pośrednictwem członków zespołów interdyscyplinarnych „Niebieskie Karty”	175	670	737
		Udział procedur „Niebieskiej Karty” zakończonych z powodu zaprzestania przemocy w realizowanej liczbie procedur	15	20	35
2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i rodzin poprzez ich wspieranie i aktywizowanie	Udział osób realizujących indywidualne ścieżki integracji w liczbie wszystkich osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	5,5 (2012)	8	12
		Udział osób korzystających z usług podmiotów zatrudnienia socjalnego w liczbie wszystkich osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	2	3	4
	Osiągnięcie celów określonych w Miejskim Programie Przeciwdziałania Procederowi Żebractwa na terenie Poznania	Liczba osób objętych pomocą w ramach akcji patrolowych	167	160	160
		Liczba osób objętych działaniami streetworkerów	740	740	740
	Minimalizowanie zjawiska bezdomności poprzez rozwój i standaryzację usług świadczonych dla osób bezdomnych	Liczba osób bezdomnych pozostających bez miejsca zamieszkania/pobytu	644	550	400
	Rozwój przedsiębiorczości społecznej poprzez wsparcie powstawania i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej	Liczba spółdzielni socjalnych zarejestrowanych w Poznaniu	25	40	60

	Osiągnięcie celów Programu Integracji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych	Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy	528	1 578	4 728
		Liczba osób korzystających z usług doradczych i asystenckich	77 (2012)	227	667
	Kierunki działań i zadań Miasta Poznania na rzecz integracji społecznej osób niepełnosprawnych	Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej oraz zajęć w środowiskowych domach samopomocy oraz innych placówkach wsparcia i rehabilitacji	2 994 (2013)	3 293	3 622
		Liczba osób niepełnosprawnych otrzymujących wsparcie	3 508 (2013)	3 858	4 243
3. Wzmocnienie samodzielności osób starszych	Wsparcie dla osób starszych	Liczba seniorów objętych wsparciem oferowanym przez Miasto	6 778	3 378	3 715
		Liczba osób w wieku od 61 lat do 81 lat i więcej korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	2 286	2 514	2 765
4. Stymulowanie rozwoju rynku usług socjalnych	Rozwój i dostosowanie usług socjalnych do potrzeb mieszkańców w miejscu ich zamieszkania	Wskaźnik kontraktu socjalnego	6,34	6,03	6,63
		Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej	117	100	71

XV Beneficjenci:

Mieszkańcy Poznania, w tym:

1. Poznańskie rodziny;
2. Dzieci i młodzież;
3. Osoby dorosłe;
4. Osoby powracające na rynek pracy;
5. Osoby niepełnosprawne;
6. Osoby starsze.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Administracja lokalna;
2. Organizacje pozarządowe;
3. Ośrodki szkolne i akademickie;
4. Zakłady pracy, podmioty gospodarcze;
5. Społeczność lokalna;
6. Lokalne, regionalne i ogólnopolskie media.

XVII Przewodniczący programu:

Maria Remiezowicz, Dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	Cel operacyjny 1., 2., 3. i 4.
Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
PRZESTRZENIE DLA BIZNESU	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta (Obszar: Konkurencyjna gospodarka).**

III Cel pośredni:

1. **Poprawa warunków przestrzennych, infrastrukturalnych i prawno-administracyjnych pod kątem funkcjonowania przedsiębiorstw, ze szczególnym uwzględnieniem branż wysokich technologii, branż kreatywnych oraz sektora MŚP.**

IV Cel główny programu:

1. **Zwiększenie dostępności terenów inwestycyjnych w Poznaniu.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Zwiększenie zagospodarowania i adaptacji terenów atrakcyjnych dla działalności gospodarczej, w tym innowacyjnej.**

Realizacja celu pozwoli na uruchomienie rezerw rozwojowych przestrzeni miejskiej, zwłaszcza dla przemysłów przyszłości i gospodarki opartej na wiedzy. Pozwoli zaktywizować działalność inwestycyjną przedsiębiorstw poznańskich i inwestorów zagranicznych, przyczyniając się do dyfuzji innowacji – w obrębie często dotąd zdegradowanej tkanki miejskiej. Wzmocni infrastrukturę instytucji otoczenia biznesu, co pozwoli dostarczyć nowoczesnych usług około biznesowych oraz zaktywizować środowiska twórczej przedsiębiorczości.

2. **Rozwój strategicznego diagnozowania i koordynacji potencjałów miasta wspierających działania inwestycyjne.**

Realizacja celu pozwoli wypracować walory konkurencyjne miasta w obszarze inwestycji i przyciągania nowoczesnego biznesu, stworzy impuls i narzędzia lepszych usług publicznych oraz dopasowanej administracji i edukacji dla potrzeb biznesu, uruchomi procesy rewitalizacji opartej na aktywizacji gospodarczej oraz ścisłej diagnozie potencjałów oraz umożliwi koncentrację i podniesienie efektywności działań.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

W 2012 r. Poznań znajdował się w pierwszej piątce najbardziej atrakcyjnych biznesowo i inwestycyjnie miast w Polsce[69]. Wyrazem tej atrakcyjności jest wysoki poziom przedsiębiorczości mierzony liczbą zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w skali roku oraz najniższy w Polsce wskaźnik bezrobocia. W mieście rocznie powstaje od 7 do 9 tys. nowych firm, w tym od 100 do 200 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. W 2011 r. w przedsiębiorstwach, w tym z udziałem kapitału zagranicznego pracowało ponad 200 tysięcy osób. Zahamowanie gospodarcze spowodowało, że inwestorzy krajowi i zagraniczni stawiają często wysokie wymagania szukając terenów inwestycyjnych, na których mogliby prowadzić własną działalność. Zarówno nowi, jak i już funkcjonujący w mieście i rozwijający swoją działalność przedsiębiorcy, poszukują lokalizacji dostosowanych do potrzeb firm innowacyjnych, w tym z sektorów kreatywnych, high-tech lub z branży zewnętrznych usług biznesowych, szczególnie w zakresie usług finansowo-księgowych oraz informatycznych. Dla utrzymania swojej pozycji konkurencyjnej, Poznań musi stworzyć atrakcyjną ofertę uzbrojonych terenów pod inwestycje biznesowe. Powiązania lokalnego rynku pracy i gospodarki wskazują także, że miasto ponadto powinno podejmować i wspierać inicjatywy mające na celu stymulowanie rozwoju gospodarczego nie tylko obszaru miasta, ale całej aglomeracji miasta i gmin ościennych, przekładającego się na nowe miejsca pracy, oraz utrzymywanie już wytworzonych.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Przestrzeń zwłaszcza w wysoce zurbanizowanej strukturze jest dobrem rzadkim, stanowiącym jednocześnie element niezbędny do prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej. Dla podmiotów gospodarczych istotny jest nie tylko fizyczny rozmiar przestrzeni, na której prowadzą one swoją działalność, ale również jej ukształtowanie, położenie geograficzne i komunikacyjne, ale także aktualna i dopuszczalna forma zagospodarowania, cena, wyposażenie, koszt użytkowania, sąsiedztwo, dostępność do zlokalizowanych na niej i poza nią zasobów oraz zagrożenia dla niej charakterystyczne. Przedmiotem programu jest stworzenie warunków do wsparcia inwestycji w nowe technologie oraz zagospodarowanie i aktywizacja zdegradowanych obszarów, w tym poprzemysłowych i powojskowych zlokalizowanych na obszarze miasta. Realizacja programu będzie możliwa poprzez utworzenie nowej infrastruktury niezbędnej do lokowania przedsiębiorstw z tzw. branży nowych technologii oraz aktywizację (rewitalizację) społeczno-gospodarczą zdegradowanych terenów, w tym poprzemysłowych i powojskowych.

W wyniku realizacji programu polegającego na zagospodarowaniu atrakcyjnych terenów inwestycyjnych przewiduje się również wykształcenie centrów kreatywnej wiedzy zorientowanej na wysokie technologie, w szczególności technologie informacyjno-komunikacyjne oraz wysokospecjalistyczne usługi wspierania biznesu.

Przekształcanie Poznania w miasto sprzyjające rozwojowi firm z sektora innowacyjnej gospodarki wymaga również ścisłego powiązania firm z jednostkami naukowo-badawczymi. Program wspierać będzie powstawanie wyspecjalizowanych instytucji umożliwiających transfer wiedzy oraz technologii i pobudzających przedsiębiorczość. Placówki tego typu pełnić będą przede wszystkim funkcje klastrów,

[69] Dane PAIZ

inkubatorów i punktów doradczych.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Zwiększenie zagospodarowanie i adaptacji terenów atrakcyjnych dla działalności gospodarczej, w tym innowacyjnej**	Cel operacyjny 2. **Rozwój strategicznego diagnozowania i koordynacji potencjałów miasta wspierających działania inwestycyjne**
1.Uzbrojenie nowych terenów inwestycyjnych, w tym objętych statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej	1. Przygotowanie oferty inwestycyjnej i prowadzenie marketingu inwestycyjnego dla terenów inwestycyjnych wraz z działaniami związanymi z obsługą inwestorów kluczowych
2.Tworzenie, wsparcie i promocja inicjatyw klastrowych, inkubatorów przedsiębiorczości, w tym kontynuacja rozbudowy Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego	2. Diagnoza i rozwój predyspozycji i kompetencji zasobów ważnych dla lokalnego rynku pracy
3. Zahamowanie procesu degradacji wartościowych, historycznych układów urbanistycznych i architektury obszarów poprzemysłowych oraz rewitalizacja terenów do nowych potrzeb poprzez nadanie im nowych funkcji	
4. Rozwój infrastruktury i inicjatyw dyfuzji innowacji	
5. Rozwój usług okołobiznesowych podnoszących atrakcyjność inwestycyjną Miasta	

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Uzbrojenie i komercjalizacja terenów inwestycyjnych: - Poznańskiego Centrum Logistycznego Franowo – Żegrze, Teren „A" (SSE A), o łącznej powierzchni 9,888 ha, - Michałowo Sowice (tereny inwestycyjne i inwestycje mieszkaniowe), - Os. Kwiatowe (inwestycje mieszkaniowe)
	2. Zagospodarowanie atrakcyjnych terenów w mieście i przekształcenie ich pod funkcje terenów inwestycyjnych. W ramach projektu planuje się przejęcie atrakcyjnych inwestycyjne terenów, których obecne zagospodarowanie uniemożliwia inwestycje kapitałowe i przeznaczenie ich pod inwestycje
	3. Rozbudowa Poznańskiego Parku Technologiczno – Przemysłowego, który ma sprzyjać rozwojowi innowacji, budowaniu sieci powiązań pomiędzy światem nauki, biznesem i konsumentami. Planowana budowa następujących obiektów: Segment „B" (pow. Uż. 5586m2) i „C" (pow. użytk. 4 361 m^2) przy ul. 28 Czerwca 1956 r.
	4. Rewitalizacja terenów w Śródmieściu – budowa obiektu biurowego przy ul. Za Bramką (pow. użytk. 17 435 m^2)
	5. Rewitalizacja Starej Gazowni – Kombinat Kultury
	6. Podniesienie potencjału istniejących i powstających sieci biznesowych, w tym inicjatyw klastrowych, w szczególności obszarach innowacyjnych tj. programowania, telekomunikacji, przemysłu audio - wizualnego, edukacyjnego oraz sektorów kreatywnych, w tym w szczególności rozbudowa Poznańskiego Klastra Edukacyjnego
	7. Budowa Parku Golfowego
Cel operacyjny 2.	1.Wczesne identyfikowanie i rozwój predyspozycji i kompetencji zasobów ludzkich ważnych dla lokalnego rynku pracy z perspektywy branż kluczowych dla Miasta Poznania
	2.Wdrażane Strategii Pozyskiwania Inwestorów dla Miasta Poznania, jako lokalnego wymiaru regionalnej specjalizacji wraz z towarzyszącymi jej badaniami
	3.Prezentacja ofert inwestycyjnych Miasta w kraju i za granicą na targach inwestycyjnych nieruchomości, imprezach branżowych

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Akademicki i naukowy Poznań;
2. Cyfrowy Poznań;
3. Ekologiczny Poznań;
4. Kulturalny Poznań;
5. Metropolitalny Poznań;
6. Przyjazne Śródmieście;
7. Wiedza dla biznesu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
2. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020;
3. Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki;
4. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030;
5. Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej – Metropolia Poznań 2020.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Miejski Program Rewitalizacji dla Miasta Poznania – trzecia edycja, Uchwala RMP z 17 kwietnia 2012 r.;
2. Zintegrowany Program Odnowy Śródmieścia i Rozwoju Śródmieścia na lata 2014-2020 (Załącznik do Uchwały Nr XL/606/VI/2012 RMP z 6 listopada 2012 r.);
3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania (Uchwała Nr XXXI/299/V/2008 RMP z 18.01.2008 r.)

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Środki unijne;
2. Budżet Miasta;
3. Partnerstwo publiczno – prywatne;
4. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
5. Kapitał prywatny.

XIV. Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1. Miejsce Poznania w rankingu atrakcyjności dla biznesu;
1.2. Liczba instytucji otoczenia biznesu w Poznaniu.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Zwiększenie zagospodarowanie i adaptacji terenów atrakcyjnych dla działalności gospodarczej, w tym innowacyjnej	Uzbrojenie terenów inwestycyjnych objętych statusem Specjalnej Strefy Ekonomicznej	Liczba nowych inwestycji w SSE	0	1	1
	Rozbudowa Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego	Powierzchnia terenów przygotowanych pod lokalizację przedsiębiorstw na obszarze PPTP	1,34	1,67	1,67
		Liczba przedsiębiorstw w PPTP	20	70	70
	Przygotowanie innych terenów inwestycyjnych	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	20,8	20,8	20,8
	Przygotowanie oferty dla inwestorów i prowadzenie marketingu inwestycyjnego	Liczba przedsiębiorstw inwestujących na terenach objętych programem	64	64	64
2. Rozwój strategicznego diagnozowania i koordynacji potencjałów miasta wspierających działania inwestycyjne	Realizacja prac studialno-koncepcyjnych zmierzających do wytypowania obszarów przewidywanych do objęcia rewitalizacją	Powierzchnia zbadanych i zinwentaryzowanych obszarów	1,2	1,2	1,2
		Liczba wdrożonych koncepcji i programów	2	2	2
	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i powojskowych w śródmieściu	Powierzchnia terenów przygotowanych pod inwestycje w śródmieściu	20,8	20,8	20,8
	Rewitalizacja i zagospodarowanie terenów poprzemysłowych i powojskowych poza śródmieściem	Powierzchnia terenów przygotowanych pod inwestycje poza śródmieściem	7,9914	7,9914	7,9914
	Przygotowanie oferty dla inwestorów i prowadzenie marketingu inwestycyjnego	Liczba przedsiębiorstw inwestujących na terenach objętych programem	64	64	64

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania;
2. Przedsiębiorcy – mikro-, małe-, średnie- i duże przedsiębiorstwa;
3. Przedsiębiorstwa działające w obrębie Specjalnej Strefy Ekonomicznej;
4. Inwestorzy zagraniczni;
5. Instytucje otoczenia biznesu;
6. Instytucje kultury;
7. Partnerzy społeczni i gospodarczy;
8. Szkoły i placówki oświatowe;
9. Uczniowie, studenci pracownicy naukowi i dydaktyczni uczelni oraz instytutów badawczych.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Ministerstwo Gospodarki;
2. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego;
3. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego;
4. Przedsiębiorcy;
5. Stowarzyszenia i izby gospodarcze;
6. Właściciele i zarządcy nieruchomości;
7. Uczelnie;
8. Organizacje i instytucje kultury;
9. Klastry, inkubatory, parki naukowo-technologiczne;
10. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;
11. Reprezentanci społeczności lokalnych.

XVII Przewodniczący programu:
Grzegorz Kamiński, Zastępca Dyrektora Biura Koordynacji Projektów

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Biuro Obsługi Inwestorów	Cel operacyjny 1. i 2.
Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa	
Biuro Promocji Miasta	
Wydział Gospodarki Komunalnej i Rolnictwa	
Wydział Gospodarki Nieruchomościami	
Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego	
Wydział Oświaty	
Wydział Rozwoju Miasta	

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:
PRZYJAZNE ŚRÓDMIEŚCIE

nr programu:
nowy

II Cel strategiczny:

1. Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: Jakość życia).

III Cel pośredni:

1. Wyeksponowanie i wzrost atrakcyjności wartościowych układów i elementów przestrzeni Poznania oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych.

IV Cel główny programu:

1. Zintegrowanie działań mających na celu rozwój śródmieścia Poznania, tak aby stanowiło ono wielofunkcyjną dzielnicę wyposażoną w wysokiej jakości infrastrukturę oraz szczególną przestrzeń kulturową, która będzie stanowić czynnik integracji mieszkańców całego miasta.

V Cele operacyjne programu:

1. **Śródmieście jako atrakcyjne i wysokiej jakości miejsce zamieszkania.**

Celem jest realizacja działań i inwestycji, które przyczynią się do polepszenia warunków zamieszkania obecnych mieszkańców śródmieścia (w dużym stopniu osób starszych), jak również działań, które będą czynnikiem zachęcającym do zamieszkania nowych osób – szczególnie młodych rodzin z dziećmi. Dzięki działaniom, takim jak remonty kamienic, poprawią się warunki lokalowe, zyska na atrakcyjności najbliższe otoczenie (podwórka, skwery, miejsca rekreacji jak np. siłownie, place zabaw) oraz rozbudowana zostanie infrastruktura społeczna (żłobki, przedszkola i szkoły), co przyczyni się do stworzenia w śródmieściu przyjaznych warunków zamieszkania.

2. **Śródmieście jako miejsce społecznej aktywności: kulturalnej, gospodarczej i obywatelskiej.**

Celem jest polepszenie warunków do rozwijania w śródmieściu aktywności kulturalnej (np. różnego rodzaju wystaw, festiwali), gospodarczej (zwiększenie liczby przedsiębiorców) i obywatelskiej (działania aktywizujące i integrujące mieszkańców do poczucia odpowiedzialności za swoje miejsce zamieszkania). Spełnienie przyjętych założeń odbywać się będzie dzięki m. in. otwarciu przestrzeni publicznych dla działań kulturalnych, realizacji systemu finansowego i pozafinansowego wsparcia aktywności kulturotwórczej, akcjom promującym prowadzenie działalności gospodarczej w śródmieściu. Za istotne i konieczne do podjęcia uważa się także działania angażujące mieszkańców w procesy przemian przestrzeni śródmieścia w ramach tzw. map potrzeb lokalnych. Określenie preferencji działań w ramach tego celu ma przyczynić się do utworzenia ze śródmieścia miejsca, w którym będą istnieć różnorodne funkcje, wzajemnie się przeplatające i wspierające.

3. **Śródmieście jako atrakcyjna i wysokiej jakości przestrzeń kulturowa.**

Celem jest zadbanie o znajdujące się w śródmieściu obiekty dziedzictwa historycznego i kulturowego, jak również ich ekspozycja i promocja. W ramach realizacji tego celu zaplanowano działania, zmierzające do stworzenia systemu wsparcia remontów zarówno w zasobie prywatnym, jak i miejskim, podkreślenie walorów turystycznych śródmieścia, a także stworzenie Parku Kulturowego oraz podjęcie starań
na rzecz wpisania Poznania na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO. Ponadto w ramach celu planowane są działania z zakresu dbałości o jakość przestrzeni publicznych tak, aby tworzyły one wysokiej jakości reprezentatywną część Poznania.

4. **Śródmieście jako miejsce zrównoważonego transportu (ruch pieszy i rowerowy, transport zbiorowy i samochodowy) oraz dobrej jakości infrastruktury technicznej.**

Celem jest polepszenie warunków do wygodnego przemieszczania się w śródmieściu. W ramach tego celu planowane są działania inwestycyjne z zakresu infrastruktury technicznej poprawiającej funkcjonalność śródmieścia. Realizacja niniejszego celu opierać się będzie na działaniach z zakresu tworzenia udogodnień dla pieszych i rowerzystów w postaci preferencji w poruszaniu się po tej części Poznania, a także poprawy funkcjonalności komunikacji publicznej, poprzez usprawnienia techniczne i dobre skomunikowanie obszaru z całym miastem. Ponadto podjęte będą działania zmierzające do stopniowego uspokajania ruchu samochodowego oraz stworzenia dogodnego systemu parkingowego.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Śródmieście Poznania, rozumiane jako teren 5 osiedli – jednostek pomocniczych miasta, tj.: Stare Miasto, Jeżyce, św. Łazarz, Wilda, Ostrów Tumski – Śródka – Zawady – Komandoria, jest strukturą skupiającą na swoim obszarze największe, w stosunku do pozostałych części miasta, zagęszczenie funkcji o charakterze centrotwórczym, tworzących unikalny system funkcjonalno – przestrzenny. Ze względu na swoją szczególną rolę obszar ten oddziałuje na wizerunek i poziom konkurencyjności całego miasta, przez co wymaga ochrony oraz szczególnego traktowania. Zdiagnozowana sytuacja społeczno-gospodarcza tego obszaru potwierdza jego znaczenie dla miasta, gdyż zamieszkuje go niemalże ¼ ludności Poznania (powierzchniowo z kolei zajmuje on nieco ponad 7,5% miasta). Dane te przekładają się na znacznie wyższą, w stosunku do całego miasta, gęstość zaludnienia wynoszącą 6 263 osób/km^2 (2107 os/km dla całego miasta), przy jednoczesnym ujemnym przyroście rzeczywistego, który w 2012 r. był ujemny i wyniósł - 7,5 ‰ (- 4,17‰ w całym mieście) śródmieście wymaga wprowadzenia praktyk mających na celu przeciwdziałanie tym tendencjom.
Cele, a także planowane działania strategiczne są wynikiem szerokiej debaty publicznej na temat centrum Poznania. W konsultacjach brali udział przedstawiciele różnych środowisk: mieszkańcy, reprezentanci organizacji pozarządowych, środowisk naukowych, władz miasta i inni. Program jest zatem odpowiedzią zarówno na zdiagnozowaną na podstawie badań sytuację jak i na uzyskane w ramach konsultacji społecznych wyniki - przesłanki te wpływają na konieczność zintegrowania działań służących rozwojowi śródmieścia Poznania.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Program służy integracji działań prowadzonych z ramienia Miasta w centralnym obszarze Poznania na rzecz ochrony i rozwoju

najważniejszych wartości, które są w jego granicach skupione. Realizacja działań strategicznych przyczyni się do osiągnięcia równowagi w funkcjonowaniu tej części miasta, tak, by 2030 r. struktura funkcjonalno – przestrzenna śródmieścia Poznania prezentowała wysokiej jakości system przestrzeni publicznych o charakterze centralnym, dobrze zachowanych i atrakcyjnie eksponowanych obiektów dziedzictwa kulturowego, a także aby była miejscem przyjaznym do mieszkania, inwestowania oraz spędzania wolnego czasu. Powstanie tak nowoczesnego, atrakcyjnego i dostępnego śródmieścia oddziaływać będzie na całe miasto – poprawi jego wizerunek, kondycję ekonomiczną oraz będzie elementem przyciągającym do miasta inwestorów i turystów. W programie zawartych jest szereg przedsięwzięć dotyczących poszczególnych sfer funkcjonowania miasta. Zapewniają one zintegrowane zarządzanie procesami oraz wdrażanie zadań prowadzących do odnowy i rozwoju śródmieścia Poznania. Realizacja programu sprawi, że obszar ten będzie tętniącą życiem, atrakcyjną przestrzenią, stwarzającą warunki do rozwoju kapitału społecznego oraz rozwoju aktywności gospodarczej i kulturalnej.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Śródmieście jako atrakcyjne i wysokiej jakości miejsce zamieszkania**	Cel operacyjny 2. **Śródmieście jako miejsce społecznej aktywności: kulturalnej, gospodarczej i obywatelskiej**	Cel operacyjny 3. **Śródmieście jako atrakcyjna i wysokiej jakości przestrzeń kulturowa**	Cel operacyjny 4. **Śródmieście jako miejsce zrównoważonego transportu (ruch pieszy i rowerowy, transport zbiorowy i samochodowy) oraz dobrej jakości infrastruktury technicznej**
1. Kreowanie wysokiej jakości warunków zamieszkania w śródmieściu	1. Stymulowanie aktywności kulturalnej w śródmieściu	1. Tworzenie wysokiej jakości – bezpiecznych, czystych, atrakcyjnych – przestrzeni śródmiejskich	1. Tworzenie dobrych warunków dla pieszych i rowerzystów w śródmieściu
2. Polepszanie jakości śródmiejskich zasobów lokalowych	2. Stymulowanie aktywności gospodarczej w śródmieściu	2. Ochrona, ekspozycja i promocja, dziedzictwa kulturowego znajdującego się w śródmieściu	2. Tworzenie dobrych warunków do korzystania z transportu publicznego w śródmieściu
	3. Rozwijanie partycypacji społecznej w śródmieściu		3. Kreowanie uspokojonego ruchu samochodowego w śródmieściu

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Stymulowanie rozwoju zróżnicowanego rynku mieszkaniowego
	2. Zachęty do remontowania zasobów mieszkaniowych i ich otoczenia
	3. Zapewnienie odpowiedniej infrastruktury społecznej
	4. Ochrona powietrza w śródmieściu
Cel operacyjny 2.	1. Animacja i wsparcie działań aktywizujących życie społeczno-kulturalne pod hasłem „Przyjedź do śródmieścia”
	2. Zachęty dla podmiotów prowadzących działalność kulturalną, społeczną i gospodarczą
	3. Wykorzystanie śródmiejskich przestrzeni publicznych dla działań kulturotwórczych
	4. Stworzenie warunków do funkcjonowania parków naukowo - technologicznych
	5. Zapewnienie mieszkańcom czynnego udziału w programowaniu rozwoju śródmieścia
Cel operacyjny 3.	1. Uzupełnienie struktury urbanistyczno – architektonicznej śródmieścia
	2. Zaakcentowanie ważnych dla wizerunku miasta mikro-wnętrz urbanistycznych w przestrzeniach publicznych
	3. Przyjęcie dla deptaków i reprezentacyjnych ulic Poznania programu ich rozwoju – w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym
	4. Zapewnienie poprawy jakości ładu i estetyki przestrzeni publicznej oraz utrzymania obiektów dziedzictwa kulturowego
	5. Odtwarzanie zadrzewień i zagospodarowywanie terenów zielenią oraz jej ochrona
	6. Stała dbałość o bezpieczeństwo i porządek publiczny, w tym o estetykę i czystość oraz egzekucja przepisów prawnych w tym zakresie
	7. Promowanie ciekawych i zapomnianych miejsc i uatrakcyjnienie turystyczne śródmieścia
	8. Stałe zaznaczanie Poznania, jako kolebki polskiej państwowości i chrześcijaństwa
	9. Podjęcie działań zmierzających do opracowania i utworzenia Parku Kulturowego oraz wpisania Poznania na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO

	10. Ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego
Cel operacyjny 4.	1. Zapewnienie dobrej jakości ruchu pieszego
	2. Poprawa jakości ruchu rowerowego
	3. Poprawa funkcjonalności przestrzeni publicznej powiązanej z obszarem Traktu Królewsko-Cesarskiego
	4. Wyznaczanie stref w tym w formule shared space i „stref 30" na obszarze całego śródmieścia
	5. Zapewnienie dobrych warunków korzystania z transportu zbiorowego
	6. Zapewnienie stopniowego uspokojenia ruchu samochodowego
	7. Realizacja skutecznej polityki parkingowej

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Bezpieczny Poznań;
2. Ekologiczny Poznań;
3. Kulturalny Poznań;
4. Mieszkajmy w Poznaniu;
5. Obywatelski Poznań;
6. Poznań wrażliwy społecznie;
7. Przestrzenie dla biznesu;
8. Rzeka w mieście;
9. Sportowy Poznań;
10. Turystyczny Poznań;
11. Zrównoważony rozwój transportu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Założenia Umowy Partnerstwa 2014–2020 / Krajowy Program Reform;
2. Strategia Rozwoju Kraju 2020;
3. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie;
4. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;
5. Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010–2020.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego;
2. Miejski Program Rewitalizacji dla Poznania – trzecia edycja 2013;
3. Miejska Strategia Polityki Społecznej;
4. Polityka Transportowa Poznania;
5. Zrównoważony Plan Rozwoju Transportu Publicznego na lata 2007–2015;
6. Program Rowerowy Miasta Poznania na lata 2007–2015;
7. Polityka Parkingowa Miasta Poznania;
8. Program Drogowy Miasta Poznania na lata 2008–2015;
9. Miejski Program Zapobiegania Przestępczości oraz Ochrony Bezpieczeństwa Obywateli i Porządku Publicznego;
10. Bezpieczna Dzielnica – Bezpieczny Mieszkaniec;
11. Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Poznania na lata 2009–2013;
12. Strategia Rozwoju Rynku Turystycznego w Poznaniu;
13. Strategia Rozwoju Narodowego Produktu Turystycznego „Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu";
14. Raport o stanie zabytków i założeń programu ochrony zabytków na terenie Miasta Poznania.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrzne:

1. Budżet Miasta;
2. Budżet samorządu Województwa Wielkopolskiego;
3. Budżet Państwa;
4. Środki unijne;
5. Środki prywatne;
6. Środki organizacji pozarządowych.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Dynamika liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w śródmieściu;
1.2 Dynamika liczby pozwoleń na użytkowanie budynków na terenie śródmieścia;
1.3 Wskaźnik przestępczości w śródmieściu.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)

1. Śródmieście jako atrakcyjne i wysokiej jakości miejsce zamieszkania	Kreowanie wysokiej jakości warunków zamieszkania w śródmieściu	Udział liczby dzieci oczekujących na miejsce w przedszkolach w śródmieściu w ogólnej liczbie tych miejsc	1,8	1,0	0,5
	Polepszanie jakości śródmiejskich zasobów lokalowych	Liczba podatników, którzy skorzystali z systemu czasowego zwolnienia z podatku od nieruchomości za przeprowadzone remonty elewacji kamienic	14	30	60
2. Śródmieście jako miejsce społecznej aktywności: kulturalnej, gospodarczej i obywatelskiej	Stymulowanie aktywności kulturalnej w śródmieściu	Liczba uczestników imprez organizowanych przez miejskie instytucje kultury na terenie śródmieścia	70 000 (2012)	85 000	110 000
	Stymulowanie aktywności gospodarczej w śródmieściu	Liczba osób mieszkających w śródmieściu uczestniczących w szkoleniach dla MŚP	nowy wskaźnik	1 100	1 500
	Rozwijanie partycypacji społecznej w śródmieściu	Liczba osób uczestniczących w procesie tworzenia map potrzeb lokalnych	14	50	100
3. Śródmieście jako atrakcyjna i wysokiej jakości przestrzeń kulturowa	Tworzenie wysokiej jakości – bezpiecznych, czystych, atrakcyjnych – przestrzeni śródmiejskich	Liczba interwencji w zakresie zaniedbań porządkowych na terenie referatu Straży Miejskiej Stare Miasto	596	500	400
	Ochrona, ekspozycja i promocja, dziedzictwa kulturowego	Atrakcyjność linii turystycznych miasta Poznania	10 364 (2013)	15 000	20 000
4. Śródmieście jako miejsce zrównoważonego transportu (ruch pieszy i rowerowy, transport zbiorowy i samochodowy) oraz dobrej jakości infrastruktury technicznej	Tworzenie dobrych warunków dla pieszych i rowerzystów w śródmieściu	Stosunek powierzchni śródmieścia objętej „Strefą 30”	2,37 (2013)	16	35
	Tworzenie dobrych warunków do korzystania z transportu publicznego w śródmieściu	Wskaźnik wygody wsiadania z przystanków do taboru komunikacji miejskiej	63,5	80	100
	Kreowanie uspokojonego ruchu samochodowego w śródmieściu	Liczba parkingów kubaturowych i podziemnych w śródmieściu	1	3	6

XV Beneficjenci:

1. Miasto Poznań;
2. Mieszkańcy Poznania;
3. Turyści krajowi i zagraniczni;
4. Instytucje kultury;
5. Podmioty gospodarcze;
6. Organizacje pozarządowe.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Rady osiedli;
2. Stowarzyszenia i organizacje;
3. Instytucje kulturalne;
4. Instytucje naukowe i oświatowe;
5. Podmioty gospodarcze;
6. Mieszkańcy Poznania.

XVII Przewodniczący programu:
Piotr Wiśniewski, Dyrektor Biura Koordynacji Projektów

XVIII Rada programu strategicznego:
(członkowie zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji)

Jednostka	Zakres tematyczny
Biuro Prezydenta	Cel operacyjny 1. i 2.

Biuro Koordynacji Projektów	
Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych	
Biuro Promocji Miasta	Cel operacyjny 1., 2. i 3.
Wydział Kultury i Dziedzictwa	
Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Cel operacyjny 1., 2., 3. i 4.
Wydział Oświaty	Cel operacyjny 1.
Wydział Sportu	
Wydział Finansowy	
Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Straż Miejska	Cel operacyjny 1., 3. i 4.
Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa	Cel operacyjny 1. i 3.
Zarząd Zieleni Miejskiej	
Biuro Nadzoru Właścicielskiego	Cel operacyjny 2.
Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa	
Zarząd Dróg Miejskich	Cel operacyjny 2., 3. i 4.
Zarząd Transportu Miejskiego	
Biuro Obsługi Inwestorów	Cel operacyjny 3.
Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna	
Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych Miasta	
Miejska Pracownia Urbanistyczna	Cel operacyjny 3. i 4.
Wydział Gospodarki Nieruchomościami	
Wydział Ochrony Środowiska	
Wydział Urbanistyki i Architektury	
Centrum Turystyki Kulturowej „Trakt”	

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
RZEKA W MIEŚCIE	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: Jakość życia).

III Cel pośredni:

1. Wzbogacenie oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców i przyjezdnych.

IV Cel główny programu:

1. Aktywizacja terenów nadwarciańskich.

V Cele operacyjne programu:

1. Dostosowanie polityki przestrzennej do potrzeb programu strategicznego.

W trakcie prac nad Strategią rozwoju rzeki Warty dokonano diagnozy stanu terenów nadrzecznych w Poznaniu. Analizom poddany został stan bezpieczeństwa powodziowego w mieście i stan własnościowy gruntów, a także kwestie związane z jakością przestrzeni nadrzecznych oraz ich dostępność dla mieszkańców i turystów. Na podstawie analiz zaproponowano realizację projektów, które tworzą łącznie wariant strategiczny maksymalnej integracji miasta z rzeką. Jednym z kluczowych czynników oddziaływujących na skuteczność wdrożenia wspomnianych projektów jest dostosowanie zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do założeń Strategii rozwoju rzeki Warty. Studium to stanowi bowiem podstawę dla opracowania nowych bądź zmiany już obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

2. Poprawa jakości przestrzeni nadrzecznych.

Tereny nadrzeczne stają się coraz popularniejszym miejscem wypoczynku mieszkańców Poznania, jednak z uwagi na brak ścieżek pieszo-rowerowych oraz infrastruktury towarzyszącej, korzystanie z nich jest znacznie ograniczone. Dzięki poprawie jakości przestrzeni nadrzecznych utworzone zostaną nowe ciągi komunikacyjne oraz miejsca, w których mieszkańcy i turyści będą mogli w wygodny i bezpieczny sposób podziwiać rzekę w mieście. Ponadto w ramach celu operacyjnego zostaną podjęte działania na rzecz wykreowania terenów o funkcjach pozwalających na cykliczną organizację imprez kulturalnych. Jednym z warunków skutecznego podniesienia jakości przestrzeni jest rewitalizacja poprzemysłowych oraz niedoinwestowanych terenów w sąsiedztwie rzeki Warty.

3. Poprawa warunków do uprawiania sportów wodnych.

Jednym z najczęściej zgłaszanych postulatów w ramach przeprowadzonych w 2012 r. konsultacji społecznych poświęconych tematyce zagospodarowania terenów nadrzecznych w Poznaniu było stworzenie w Poznaniu infrastruktury umożliwiającej uprawianie sportów wodnych. Wyniki konsultacji pokazały, że szczególnie odczuwalny jest brak przystani pozwalającej na bezpieczne cumowanie łodzi oraz możliwości wypożyczenia sprzętu wodnego. Dzięki realizacji tego celu operacyjnego powstanie infrastruktura umożliwiająca uprawianie sportów wodnych i rekreacji na rzece.

4. Aktywizacja gospodarcza terenów nadrzecznych.

Warta oraz tereny nadrzeczne stanowią niezwykle urokliwą przestrzeń pozwalającą z jednej strony na odpoczynek na łonie natury, z drugiej – na uprawianie sportu. Ze względu na rozległe tereny zielone i atrakcyjne sąsiedztwo rzeki, oferta mieszkaniowa obejmująca obszary położone w bliskiej odległości od Warty niezmiennie pozostaje jedną z najpopularniejszych lokalizacji do zamieszkania w Poznaniu. Miasto, dostrzegając drzemiący w rzece potencjał, zachęca inwestorów do współpracy m.in. w zakresie tworzenia ogólnodostępnej infrastruktury, która ma służyć mieszkańcom i turystom, a przy tym przyczyniać się do podnoszenia jakości życia w mieście. Przewiduje się realizację działań takich jak: promowanie inwestycji nadrzecznych, budowanie klimatu inwestycyjnego, a także realizację projektów w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Współcześnie rzeka Warta pełni funkcję turystyczną, stanowiąc część Wielkiej Pętli Wielkopolski. Z roku na rok coraz więcej osób zainteresowanych żeglugą śródlądową uczestniczy w rejsach łodziami motorowymi oraz w spływach kajakowych. Ideą programu jest zagospodarowanie terenów nadrzecznych i stworzenie warunków dla aktywnego wypoczynku nad Wartą w Poznaniu. Działania, których realizację zaproponowano w ramach niniejszego programu, koncentrują się w szczególności na poprawie atrakcyjności przestrzeni nadrzecznej oraz budowie obiektów infrastruktury nadbrzeżnej. Obecnie, oprócz obiektów sezonowych, w Poznaniu nie ma stałej infrastruktury pozwalającej na cumowanie jednostek pływających. Ważnym aspektem wpływającym na implementację założeń programu jest współpraca z partnerami prywatnymi, budowanie klimatu dla inwestycji i zachęcanie kapitału prywatnego do inwestowania na terenach nadrzecznych. W ostatnich latach tereny nadbrzeżne stały się też areną licznych imprez kulturalnych i rekreacyjnych, takich jak: KontenerArt, Noc Kupały, Ethno Port Poznań, Poznański Piknik Rodzinny, urodziny mostu bpa Jordana, Śniadanie nad Wartą, obchody rocznicy podpisania Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka i Obywatela czy Pogrzeb Zimy. Powinny być one kontynuowane w przyszłości. Na terenach wokół Warty powinna być prowadzona także działalność komercyjna, która ożywi tę część miasta i sprawi, że więcej osób zechce spędzić wolny czas na świeżym powietrzu w okolicach rzeki, a przedsiębiorcom prowadzącym działalność w branżach takich, jak handlowa, gastronomiczna czy rekreacyjna pozwoli rozwijać swoją działalność gospodarczą na tym obszarze.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Realizacja programu doprowadzi m.in. do budowy przystani, ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż Warty oraz stworzenia warunków do inwestycji komercyjnych, np. osiedli mieszkaniowych czy obiektów gastronomicznych, które ożywią przestrzeń nadrzeczną.

Po zrealizowaniu programu, tj. m.in. wprowadzeniu zmian komunikacyjnych zwiększających dostępność terenów nadrzecznych czy promocji turystycznej Warty, Poznań stanie się ważnym przystankiem dla turystów podróżujących tą rzeką. Ponadto – dzięki poprawie atrakcyjności przestrzeni nadrzecznej – obszary te staną się ważnym miejscem organizacji imprez kulturalnych i rekreacyjnych.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Dostosowanie polityki przestrzennej do potrzeb programu strategicznego**	Cel operacyjny 2. **Poprawa jakości przestrzeni nadrzecznych**	Cel operacyjny 3. **Poprawa warunków dla uprawiania sportów wodnych**	Cel operacyjny 4. **Aktywizacja gospodarcza terenów nadrzecznych**
1. Dostosowanie zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do założeń programu strategicznego uwzględniających kierunki rozwoju przestrzeni nadrzecznych	1. Stworzenie łatwo dostępnych i atrakcyjnych miejsc spotkań dla spacerowiczów, cyklistów i osób podróżujących transportem publicznym w formie małej architektury, ciągów pieszych, dróg rowerowych, ławek itp.	1. Umożliwienie uprawiania różnorodnych sportów wodnych (kajakarstwo, żeglarstwo itp.)	1.Wykreowanie nadwodnych przestrzeni publicznych z możliwością generowania nowych funkcji komercyjnych wzdłuż Warty (gastronomia, usługi, itp.)
2. Zmiana istniejących oraz dostosowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do założeń programu strategicznego	2. Tworzenie terenów dla działań kulturalnych (wykreowanie przestrzeni do inicjowania wydarzeń artystycznych z widokiem na rzekę i miasto)	2. Stworzenie nadbrzeżnej infrastruktury wysokiej jakości, m.in. przystani rzecznej, która stanie się symbolem powrotu miasta nad rzekę	2. Określenie zasad oraz form współpracy Miasta z inwestorami prywatnymi podejmowanej w celu pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania ogólnodostępnej infrastruktury nadrzecznej

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Uwzględnienie założeń programu strategicznego w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
	2. Wywołanie zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wymagających adaptacji do założeń programu strategicznego
	3. Wywołanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających postulowane kierunki realizacji programu strategicznego
Cel operacyjny 2.	1. Realizacja kolejnych fragmentów ciągu pieszo-rowerowego „Wartostrada" oraz rozwój już istniejącego odcinka pozwalający na przekształcenie go w bulwar
	2. Współpraca z innymi gminami w celu utworzenia systemu ścieżek pieszo-rowerowych wzdłuż rzeki Warty
	3. Budowa placów zabaw i boisk oraz utworzenie przestrzeni parkowych w sąsiedztwie rzeki Warty
	4. Utworzenie nowych przystanków „Poznańskiego Roweru Miejskiego" w bliskim sąsiedztwie rzeki Warty
	5. Budowa nowych kładek pieszo-rowerowych ułatwiających komunikację pomiędzy nadrzecznymi terenami rekreacyjnymi
	6. Rozwijanie projektu „Plaża Miejska"
	7. Prowadzenie działań mających na celu rewitalizację zdegradowanych przestrzeni oraz renowację obiektów zabytkowych, m.in. remont i zagospodarowanie budynku Starej Papierni
Cel operacyjny 3.	1. Utworzenie przystani rzecznej z zapleczem dla żeglarzy oraz uruchomienie wypożyczalni sprzętu wodnego
	2. Utworzenie bezpośredniego ciągu komunikacyjnego dla kajakarzy pomiędzy rzeką Wartą a Jeziorem Maltańskim, m.in. poprzez budowę nowego cieku wodnego lub umożliwienie komunikacji rzeką Cybiną
	3. Uruchomienie nowych, atrakcyjnych turystycznie, sezonowych połączeń komunikacyjnych na Warcie (tramwaje wodne, statki wycieczkowe) – współpraca z innymi gminami w celu utworzenia tramwaju wodnego
	4. Realizacja cyklicznych imprez o charakterze ponadlokalnym w celu podniesienia znaczenia Poznania jako ważnego przystanku na Wielkiej Pętli Wielkopolski oraz miasta wykorzystującego potencjał terenów nadrzecznych
Cel operacyjny 4.	1. Utworzenie instytucjonalnej formy współpracy z podmiotami zainteresowanymi rozwojem terenów nadrzecznych i promowanie inwestycji realizujących założenia Strategii rozwoju rzeki Warty, tak aby efektem prowadzonych działań było zwiększenie liczby inwestycji w ogólnodostępną infrastrukturę nadrzeczną, m.in. projekt „Portowo" i zagospodarowanie terenów po Elektrociepłowni Poznań Garbary
	2. Wyeksponowanie i promocja terenów inwestycyjnych w sąsiedztwie rzeki Warty, a w efekcie – pozyskiwanie kapitału zewnętrznego w celu finansowania inwestycji nadrzecznych
	3. Analiza możliwości implementacji projektów „Chwaliszewo" oraz „Północne Wyspy" we współpracy z partnerami zewnętrznymi

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Kulturalny Poznań;
2. Mieszkajmy w Poznaniu;
3. Przyjazne Śródmieście;
4. Sportowy Poznań;
5. Turystyczny Poznań;
6. Zrównoważony rozwój transportu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Wielkopolska 2020 – zaktualizowana Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2020.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Strategia rozwoju rzeki Warty w Poznaniu 2012–2030.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Finansowanie projektów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych;
2. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014–2020;
3. Jessica – obecnie trwa opracowywanie studium ewaluacyjnego na zlecenie Europejskiego Banku Inwestycyjnego oraz Komisji Europejskiej; dzięki działaniom Wydziału Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Poznania jednym z dziewięciu projektów ujętych w studium będzie implementacja Strategii rozwoju rzeki Warty. Termin dostarczenia raportu ze scenariuszami finansowania inwestycji to wrzesień 2013 r.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba mieszkańców strefy nadrzecznej;

1.2 Liczba dni utrzymywania się niskich stanów wody w rzece Warcie.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Dostosowanie polityki przestrzennej do potrzeb programu strategicznego	Dostosowanie zapisów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do założeń programu strategicznego uwzględniających kierunki rozwoju przestrzeni nadrzecznych	Liczba zmian wprowadzonych do Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	0	10	10
	Zmiana istniejących oraz dostosowanie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do założeń programu strategicznego	Liczba uchwalonych nowych/zmienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	0	5	10
2. Poprawa jakości przestrzeni nadrzecznej	Stworzenie łatwo dostępnych i atrakcyjnych miejsc spotkań dla spacerowiczów, cyklistów i osób podróżujących transportem publicznym w formie małej architektury, ciągów pieszych, dróg rowerowych, ławek itp.	Długość ciągu pieszo-rowerowego „Wartostrada”	0	8 000	15 000
		Powierzchnia ciągów pieszo-rowerowych (z wyłączeniem „Wartostrady”), kładek pieszo-rowerowych oraz utworzonych przestrzeni parkowych, placów spotkań, zatoczek z ławkami etc.	0	5 000	30 000
	Kreowanie przestrzeni do inicjowania wydarzeń artystycznych z widokiem na rzekę i miasto	Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych	165 900 (2011)	200 000	300 000
3. Poprawa warunków do uprawiania sportów wodnych	Umożliwienie uprawiania różnorodnych sportów wodnych (wioślarstwo, żeglarstwo itp.)	Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu wodnego w sezonie letnim	0	500	2 000
	Stworzenie infrastruktury nadbrzeżnej wysokiej jakości, m. in. przystani rzecznej, która stanie się symbolem powrotu miasta nad rzekę	Liczba uczestników spływów kajakowych/rejsów motorowych i innych imprez organizowanych na rzece Warcie w Poznaniu	500 (orientacyjna)	1 000	2 000

4. Aktywizacja gospodarcza terenów nadrzecznych	Wykreowanie nadwodnych przestrzeni publicznych z możliwościami generowania nowych funkcji komercyjnych (gastronomia, usługi, działalność artystyczna itp.) wzdłuż Warty	Liczba obiektów o funkcjach komercyjnych zlokalizowanych w sąsiedztwie rzeki Warty	0	4	10
	Określenie zasad oraz form współpracy Miasta z inwestorami prywatnymi podejmowanej w celu pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania ogólnodostępnej infrastruktury nadrzecznej	Liczba nowych inwestycji komercyjnych, których realizacja wiązała się z partycypacją w kosztach budowy infrastruktury ogólnodostępnej	0	2	5
		Liczba przedsięwzięć realizowanych w formule ppp lub innej formie współpracy Miasta z inwestorem	0	2	5

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy;
2. Właściciele nieruchomości;
3. Inwestorzy;
4. Kluby sportowe.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Rada Miasta;
2. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW);
3. Urząd Marszałkowski;
4. Stowarzyszenie Metropolia Poznań;
5. Uczelnie;
6. KuiperCompagnons;
7. Inwestorzy prywatni: SwedeCenter, Dalkia S.A., organizacje sportowe i turystyczne, Rady Osiedli;
8. Właściciele i zarządcy nieruchomości.

XVII Przewodniczący programu:
Bartosz Guss, Dyrektor Wydziału Gospodarki Nieruchomościami

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Biuro Koordynacji Projektów	Cel operacyjny 3. i 4.
Wydział Urbanistyki i Architektury	Cel operacyjny 1. i 2.
Wydział Ochrony Środowiska	Cel operacyjny 2.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
SPORTOWY POZNAŃ	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury, turystyki i sportu (Obszar: Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu).

III Cel pośredni:

1. Wzbogacenie oferty rekreacyjnej i sportowej dla mieszkańców i przyjezdnych.

IV Cel główny programu:

1. **Zwiększenie znaczenia Poznania jako ośrodka sportu i rekreacji rozpoznawalnego za granicą.**

V Cele operacyjne programu:

1. Odpowiednie przygotowanie infrastrukturalne i organizacyjne obiektów i klubów sportowych.

Odpowiednie przygotowanie infrastrukturalne oraz organizacyjne obiektów i klubów sportowych stanowi warunek konieczny, aby otrzymać prawa do organizacji międzynarodowych imprez sportowych. Jednocześnie infrastruktura pełni funkcję swoistego „magnesu" dla mieszkańców i turystów, zachęcając do podejmowania aktywności fizycznej oraz odwiedzenia Poznania. Do ważniejszych zadań należy wybudowanie wielofunkcyjnej hali sportowo – widowiskowej, dzięki której możliwe będzie organizowanie imprez rangi Mistrzostw Europy czy Świata, czy też imprez o charakterze widowiskowym. Realizacja ww. celu operacyjnego zapewni lepsze warunki dla podejmowania przez mieszkańców Poznania aktywności fizycznej i uczestnictwa w wydarzeniach sportowych nie tylko jako w roli obserwatorów.

2. Wzmacnianie wizerunku miasta jako ośrodka sportu.

Poznań może poszczycić się bogatym doświadczeniem jako organizator międzynarodowych imprez sportowych, co stanowi przewagę konkurencyjną miasta w kontekście pozyskiwania kolejnych wydarzeń sportowych. Jednocześnie w zmieniającym się otoczeniu doświadczenia te muszą być często komunikowane, a silna pozycja potwierdzana kolejnymi sukcesami organizacyjnymi. To pozwoli budować wizerunek miasta w oczach jego mieszkańców oraz przyjezdnych jako miejsca, w którym organizowane są ważne i ciekawe wydarzenia sportowe.

3. Propagowanie modelu aktywnego, zdrowego życia wśród mieszkańców Poznania.

Kluczowym czynnikiem wpływającym na popularność rekreacji wśród mieszkańców miasta jest, oprócz przygotowania odpowiedniej infrastruktury sportowo – rekreacyjnej, propagowanie idei zdrowego, aktywnego stylu życia. Te działania muszą być podejmowane już wobec najmłodszych mieszkańców Poznania i dotyczyć powinny wszystkich grup wiekowych. Ponadto Poznań jako centrum sportu musi posiadać sprawnie funkcjonujący ośrodek akademicki przygotowujący kadrę trenerską, menedżerów sportowych o wysokich kwalifikacjach i umiejętnościach, rozbudowany system wolontariatu, sieć animatorów i organizatorów wydarzeń towarzyszących. Wszystkie ww. elementy systemu będą przyczyniać się do propagowania rekreacji i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców, w szczególności wśród dzieci i młodzieży, spośród których wyrosną w przyszłości nie tylko nowe pokolenia sportowców, ale przede wszystkim zdrowi, zainteresowani aktywnością fizyczną dorośli.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Ścieżki rowerowe, boiska do gier zespołowych zlokalizowane w różnych miejscach Poznania, a także inne obiekty sportowo - rekreacyjne przyciągają osoby w różnym wieku i oferują możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu, z czego Poznaniacy chętnie korzystają. Coraz chętniej na świecie, ale także i w Polsce promuje się aktywność fizyczną, ponieważ nie stanowi ona jedynie formy spędzania wolnego czasu, lecz również remedium na coraz częściej występujące negatywne zjawiska takiej jak np. choroby cywilizacyjne (otyłość, cukrzyca, nerwice itp.) lub zachowania patologiczne wśród dzieci i młodzieży, wynikające często z braku właściwie zorganizowanego czasu. Aby liczba mieszkańców aktywnych fizycznie nie malała, a przeciwnie – wzrastała, konieczne jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i promowanie aktywności fizycznej wśród wszystkich grup wiekowych i społecznych.

Taka promocja aktywnego wypoczynku, ale także promocja Poznania jako ważnego ośrodka sportu może być z sukcesem prowadzona m.in. dzięki organizacji w mieście dużych i prestiżowych imprez sportowych o randze międzynarodowej. Niebagatelnym wsparciem w dążeniu do organizacji międzynarodowych imprez sportowych dla tych miast jest nowa infrastruktura, która przyciąga polskie związki sportowe, międzynarodowe federacje oraz inwestorów prywatnych. Zarówno cykliczne imprezy o randze międzynarodowej np.: poznański półmaraton, zawody pływackie, kajakarskie jak i unikatowe zdarzenia sportowe typu Mistrzostwa Europy w Piłce Nożnej UEFA EURO 2012 umacniają pozycję Poznania jako ważnego ośrodka sportu rozpoznawalnego na arenie międzynarodowej. By nie zmarnować tego potencjału, konieczna jest współpraca różnych podmiotów min. związków i federacji sportowych czy prywatnych inwestorów. Nie mniej ważne jest posiadanie sprawnie funkcjonującego ośrodka akademickiego przygotowującego kadrę trenerską, menedżerów sportowych o wysokich kwalifikacjach, a także rozbudowanego systemu wolontariatu oraz sieci animatorów i organizatorów wydarzeń towarzyszących.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Realizacja Programu zapewni porównywalne z innymi metropoliami warunki infrastrukturalne do uprawiania sportu profesjonalnego i rekreacji. Rozpoznanie potrzeb i preferencji mieszkańców Poznania umożliwi rozbudowanie infrastruktury sportowo- rekreacyjnej o miejsca dostosowane do oczekiwań, umożliwiające uprawianie różnych dyscyplin sportowych przez cały rok, także w sezonie zimowym. Zróżnicowana oferta zwiększy szanse Poznania na uzyskanie prawa do organizacji wydarzeń sportowych i przeprowadzenie w mieście imprez międzynarodowych na najwyższym poziomie, a z drugiej strony poszerzy wachlarz dostępnych w Poznaniu form spędzania wolnego czasu. Ważnym elementem Programu będzie propagowanie postaw prosportowych wśród wszystkich grup wiekowych i społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Zaszczepianie zamiłowania do aktywnego wypoczynku i sportu od najmłodszych lat w przyszłości będzie procentować nie tylko zwiększoną liczbą osób czynnie uprawiających sport przez całe życie, ale także zmniejszeniem liczby zachorowań na wiele chorób. Aktywny tryb życia będzie miał także pozytywny wpływ na strukturę zatrudnionych, sport w życiu wielu mieszkańców zmniejszy ryzyko zachorowań, a tym samym pozwoli wydłużyć okres ich aktywności zawodowej. Uprawianie sportu pozwoli także zmniejszyć negatywne zjawiska jak przestępstwa wśród młodzieży, gdyż oferowana im infrastruktura sportowa będzie stanowić

alternatywę spędzania wolnego czasu i zmniejszy liczbę patologicznych zachowań. Oferta sportowa pozwoli także osobom starszym i niepełnosprawnym na ich aktywizację społeczną. Poznań będzie miastem przyjaznym i aktywnym, w którym warto (za)mieszkać, miastem, w którym mieszkańcy i przyjezdni będą czuli się dobrze. Jednocześnie Poznań będzie miastem interesującym dla przyjezdnych, wartym odwiedzenia m.in. ze względu na odbywające się tu liczne międzynarodowe imprezy sportowe oraz szeroką ofertę form spędzania wolnego czasu.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Odpowiednie przygotowanie infrastrukturalne i organizacyjne obiektów i klubów sportowych**	Cel operacyjny 2. **Wzmacnianie wizerunku miasta jako ośrodka sportu**	Cel operacyjny 3. **Propagowanie modelu aktywnego, zdrowego życia wśród mieszkańców Poznania**
1. Rozbudowa infrastruktury rekreacyjno - sportowej	1. Aktywność w staraniach o organizację międzynarodowych imprez sportowych – utrzymanie roli Poznania jako ważnego ośrodka sportu w Polsce oraz zaistnienie w świadomości jako międzynarodowe centrum sportu	1. Promowanie i organizowanie sportu dzieci i młodzieży
2. Doskonalenie poziomu i profesjonalizmu funkcjonowania poznańskich klubów, by mogły uczestniczyć w rozgrywkach międzynarodowych	2. Budowa wizerunku Poznania poprzez aktywność sportową	2. Sport masowy – wspieranie aktywności ruchowej mieszkańców

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach:

Cel operacyjny	Lata 2014–2030
Cel operacyjny 1.	1. Wybudowanie wielofunkcyjnej hali sportowo – widowiskowej mieszczącej kilkunastotysięczną widownię (10 000-12 000), by móc organizować imprezy sportowe o najwyższej randze – MŚ, ME
	2. Przejęcie terenów kompleksu sportowo – rekreacyjnego na Golęcinie od Policji oraz jego rozbudowa
	3. Podniesienie prestiżu Toru Regatowego Malta jako centrum sportów wodnych
	4. Rozbudowa i zwiększenie atrakcyjności kompleksu sportowego – rekreacyjnego wokół Stadionu Miejskiego przy ul. Bułgarskiej
	5. Rozbudowa kompleksu sportowo – rekreacyjnego wokół Areny (modernizacja hali, budowa boisk sportowych i nowoczesnych placów zabaw, modernizacja torów łuczniczych, basenu letniego)
	6. Podniesienie znaczenia „Toru Poznań" jako centrum sportów motorowych
	7. Rozbudowa boisk do hokeja na trawie przy ul. Promienistej
	8. Zwiększenie atrakcyjności kompleksu sportowo – rekreacyjnego „Chwiałka"- modernizacja letniego parku wodnego, wyposażenia obiektu sportowego
	9. Zwiększenie atrakcyjności Ośrodka Przywodnego „Rataje"- budowa całorocznych kortów tenisowych wraz z infrastrukturą sanitarną, zadaszenie skateparku, budowa przystani nad rzeką z polem namiotowym, rozbudowa placów zabaw oraz wybudowanie boisk do zespołowych sportów plażowych
	10. Stworzenie warunków do rozbudowy Akademii Wychowania Fizycznego
	11. Szkolenia z zakresu ekonomiki sportu, organizacji imprez i marketingu sportowego (impreza sportowa jako wydarzenie marketingowe), prawa sportowego oraz pozyskiwania środków z lokalnych i wojewódzkich źródeł, Unii Europejskiej na finansowanie programów związanych ze sportem dla członków i działaczy reprezentujących metropolię poznańską
	12. Systematyczne badania rynkowe mieszkańców (uczestników imprez sportowych)
	13. Organizacja forum wymiany doświadczeń sportowych m.in. pomiędzy klubami poznańskimi a klubami miast partnerskich
Cel operacyjny 2.	1. Współpraca z polskimi związkami sportowymi (PZS), Polskim Komitetem Olimpijskim (PKOl), Ministerstwem Sportu i Turystyki oraz z innymi organizatorami imprez sportowych z Polski i zagranicy
	2. Prowadzenie kalendarza międzynarodowych imprez sportowych wyznacznikiem starań o prawo organizacji tych imprez w Poznaniu
	3. Promocja Poznania jako miasta – kandydata do organizacji imprez sportowych
	4. Promowanie obiektów sportowych jako elementów „tożsamości architektonicznej" miasta i jego sportowego charakteru, a także jako miejsc dających możliwość zaspokajania potrzeb rekreacyjnych i sportowych mieszkańców
	5. Wykorzystywanie międzynarodowych imprez sportowych jako narzędzi tworzenia wizerunku wewnętrznego miasta (kształtowania wizerunku miasta w oczach mieszkańców) oraz wizerunku zewnętrznego (imprezy kształtują specyficzny obraz miasta w oczach przyjezdnych, turystów i mediów)
	6. Komunikowanie poznańskich inicjatyw sportowych oraz osiągnięć poznańskich sportowców

Cel operacyjny 3.	1. Kształtowanie sportowych nawyków u dzieci i młodzieży zgodnie z ustawą o samorządzie lokalnym przy aktywnym udziale placówek oświatowych
	2. Organizacja „małych lig", turniejów dla przedszkolaków, turniejów międzyszkolnych, zawodów między miastami Polski i miastami partnerskimi
	3. Patronat Prezydenta Miasta Poznania nad imprezami sportowymi dzieci i młodzieży
	4. Zapraszanie na imprezy dzieci i młodzieży gwiazd – ikon polskiego sportu
	5. Wykorzystywanie pobytu bądź uczestnictwa w imprezach wybitnych osobowości sportu do udziału w spotkaniach z młodzieżą promujących dyscypliny sportowe i imprezy
	6. Stworzenie sieci animatorów sportu i organizatorów czasu wolnego
	7. Propagowanie wolontariatu w sporcie wśród seniorów, którzy dysponują doświadczeniem i czasem
	8. Promowanie aktywnego trybu życia wśród wszystkich mieszkańców (organizacja lig dzielnicowych, zakładowych, osiedlowych)
	9. Organizacja imprez masowych o charakterze rekreacyjno - sportowym
	10. Współpraca ze szkołami wyższymi w zakresie przygotowania i organizacji praktyk zawodowych jako formy doskonalenia umiejętności przy organizacji tego typu imprez

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Metropolitalny Poznań;
2. Obywatelski Poznań;
4. Rzeka w mieście;
5. Turystyczny Poznań;
6. Zdrowy Poznań.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku;
2. Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej do 2020 roku.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Strategia rozwoju centrum rekreacyjno – sportowego Malta w Poznaniu;
2. Strategia Rozwoju Rzeki Warty w Poznaniu 2012–2030.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Inwestorzy prywatni;
2. Środki unijne;
3. Budżet Miasta;
4. Budżet Województwa;
5. Ministerstwo Sportu i Turystyki.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba klubów sportowych;
1.2 Aktywność fizyczna – ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców;
1.3 Liczba medali zdobytych przez poznańskich zawodników na zawodach rangi ME, MŚ, IO;
1.4 Liczba obiektów sportowo - rekreacyjnych na terenie miasta Poznania;
1.5 Częstotliwość aktywności fizycznej (Badania Jakości Życia).

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Odpowiednie przygotowanie infrastrukturalne i organizacyjne obiektów i klubów sportowych	Rozbudowa infrastruktury sportowe	Liczba nowych obiektów sportowych	16	18	22
		Liczba modernizowanych/ rozbudowywanych obiektów sportowych	7	7	8
	Doskonalenie poziomu i profesjonalizmu funkcjonowania poznańskich klubów	Liczba klubów zajmujących wysokie miejsca (1-3) w międzynarodowych imprezach sportowych rangi klubowych pucharów europejskich, ligach mistrzów itp.	1	2	4
		Liczba przeprowadzonych przez Wydział Sportu lub dotowanych szkoleń dla przedstawicieli klubów	0	2	4

2. Wzmacnianie wizerunku miasta jako ośrodka sportu	Utrzymanie roli ważnego ośrodka sportu krajowego oraz rozwój znaczenia ośrodka sportu międzynarodowego.	Liczba imprez rekreacyjno-sportowych odbywających się w Poznaniu (w tym międzynarodowe)	496 (35)	560 (45)	650 (50)
	Sport jako element tożsamości miasta Poznania i instrument kreowania jego wizerunku	Liczba wejść na stronę www.poznan.pl/sport (wizyty)	117 635	240 000	300 000
		Liczba wejść na stronę www.poznan.pl/sport (unikatowi goście)	92447	150000	400000
3. Propagowanie modelu aktywnego, zdrowego życia wśród mieszkańców Poznania	Promowanie i organizowanie sportu dzieci i młodzieży	Miejsce miasta Poznania w klasyfikacji Współzawodnictwa Dzieci i Młodzieży	2	2	1
		Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniem klubów dotowanych przez miasto Poznań	19000/52 kluby 102 MCS	35000/58 klubów 105MCS	75000/58 klubów 108 MCS
	Wspieranie aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba zorganizowanych imprez masowych o charakterze sportowym	128	140	160
		Liczba osób uczestniczących w Poznań Maraton/ Poznań PółMaraton	3873/2471	10000/8000	20000/15000

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania, Wielkopolski, Polski;
2. Sportowcy poznańscy;
3. Sportowcy spoza Poznania, biorący udział w imprezach sportowych;
4. Turyści, przyjezdni, goście;
5. Dzieci, młodzież, studenci.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Inwestorzy prywatni;
2. Narodowe Związki Sportowe;
3. Międzynarodowe Organizacje Sportowe.

XVII Przewodniczący programu:
Ewa Bąk, Dyrektor Wydziału Sportu

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji	Cel operacyjny 1.
Wydział Sportu	Cel operacyjny 1., 2. i 3.
Eksperci spoza UMP i mjo	

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
TURYSTYCZNY POZNAŃ	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. Zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka wiedzy, kultury,turystyki i sportu (Obszar: Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu).

III Cel pośredni:

1. Uzyskanie przez Poznań rangi międzynarodowego centrum kultury i turystyki.

IV Cel główny programu:

1. Wykreowanie Poznania na jeden z wiodących ośrodków turystyki miejskiej w Polsce i Europie.

V Cele operacyjne programu:

1. Zwiększenie i umacnianie znaczenia miasta jako ośrodka turystyki kulturowej i rekreacyjnej.

Poznań posiada i będzie posiadał w najbliższy latach znakomitą infrastrukturę do uprawiania turystyki kulturowej i rekreacyjnej. Dzięki powstaniu Bramy Poznania – Interaktywnego Centrum Historii Ostrowa Tumskiego oraz kolejnym inwestycjom nad Jeziorem Maltańskim, turystyka kulturowa i rekreacyjna znacznie wzmocnią potencjał turystyczny miasta i przyczynią się do budowy atrakcyjnych produktów turystycznych i w efekcie do wzmocnienia oferty weekendowej miasta i wydłużenia pobytu turystów.

2. Wzmacnianie pozycji Poznania jako ośrodka międzynarodowej turystyki biznesowej.

Dzięki znakomitej infrastrukturze Poznań należy do krajowej czołówki w obszarze turystyki biznesowej. Kolejne inwestycje, budowa zintegrowanej oferty konferencyjnej aglomeracji oraz aktywne pozyskiwanie wydarzeń pozwolą w najbliższych latach umocnić pozycję Poznania jako wiodącego ośrodka międzynarodowej turystyki biznesowej.

3. Promocja walorów turystycznych i biznesowych oraz monitoringu rynku turystycznego w Poznaniu.

Znakomity potencjał turystyczny Poznania nie został jeszcze w pełni odkryty przez turystów. Dzięki zintegrowanym działaniom promocyjnym oferta turystyczna miasta będzie znana, informacja turystyczna nowoczesna i różnorodna, a stały monitoring rynku turystycznego pozwoli odpowiednio dobrać narzędzia promocyjne i błyskawicznie reagować na zmiany w strukturze przyjazdów do Poznania. Poznań stanie się jednym z najchętniej odwiedzanych miast w Polsce.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Wśród pięciu największych miast w Polsce, Poznań zajmuje czwartą pozycję zarówno pod względem liczby noclegów udzielonych w turystycznych obiektach noclegowych jak i liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów w tych obiektach (dane za 2012 r.). Jednocześnie, miasto dysponuje olbrzymim potencjałem dla rozwoju turystyki kulturowej i biznesowej. Narodowa Strategia Rozwoju Kultury wskazuje Poznań jako jedno z pięciu miast w Polsce o największym potencjalne dla rozwoju markowych produktów turystyki kulturowej. W chwili obecnej miasto postrzegane jest głównie jako centrum turystyki biznesowej, dlatego konieczna jest dywersyfikacja oferty turystycznej, tak by do miasta przyciągnąć nowe grupy turystów. Dla osiągnięcia znaczącej pozycji na rynku turystyki, konieczne jest także zintegrowanie oferty różnych instytucji i podmiotów działających w obszarach obsługujących turystów. Doprowadzi to do ukształtowania wizerunku Poznania jako miasta atrakcyjnego turystycznie i oferującego czytelne, rozpoznawalne produkty turystyczne. Poznań należy także do tych dużych i historycznych miast Polski, które spełniają wiele warunków, aby stać się rozpoznawalnym na arenie międzynarodowej miejscem konferencji, kongresów, spotkań oraz imprez kulturalnych i sportowych o randze krajowej i międzynarodowej. Szczególne znaczenie w tym względzie posiada infrastruktura instytucjonalna Międzynarodowych Targów Poznańskich z największymi i nowoczesnymi przestrzeniami przystosowanymi do organizacji różnego rodzaju wydarzeń oraz innych podmiotów, dysponujących odpowiednim zapleczem.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Program polega na zintegrowaniu działań w obszarze turystyki służących budowie kompleksowej oferty turystycznej oraz jej promocji. Stały monitoring rynku turystycznego z jednej strony pozwoli określić istniejący w mieście potencjał, z drugiej określić zmienne oczekiwania różnych grup turystów. Rozpoznając możliwości i preferencje, miasto będzie mogło stworzyć bogatą ofertę turystyczną zarówno przybyłym do Poznania turystom, jak i mieszkańcom. Oferta będzie dostosowana zarówno do zorganizowanych grup, jak i indywidualnych turystów. W wyniku realizacji Programu Poznań stanie się miastem rozpoznawalnym i odwiedzanym przez turystów (szczególnie w okresie mniejszego popytu na turystykę biznesową – w czasie świąt, weekendów, miesięcy wakacyjnych), a średni czas pobytu turysty ulegnie wydłużeniu. Jednocześnie Poznań utrzyma wiodącą pozycję jako miejsce organizowanych konferencji, kongresów, spotkań oraz znaczących imprez kulturalnych i sportowych o randze krajowej i międzynarodowej.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Zwiększenie i umacnianie znaczenia miasta jako ośrodka turystyki kulturowej i rekreacyjnej**	Cel operacyjny 2. **Wzmacnianie pozycji Poznania jako ośrodka międzynarodowej turystyki biznesowej**	Cel operacyjny 3. **Promocja walorów turystycznych i biznesowych oraz monitoring rynku turystycznego w Poznaniu**
1. Zwiększenie atrakcyjności Ostrowa Tumskiego i Śródki	1. Budowa zintegrowanej oferty przemysłu spotkań dla Poznania i regionu	1. Kreowanie publikacji w mediach poprzez wizyty studyjne i współpracę z dziennikarzami
2. Rewitalizacja i adaptacja turystyczno-	2. Aktywne pozyskiwanie wydarzeń we	2. Tworzenie i dystrybucja materiałów

kulturalna elementów XIX-wiecznego pierścienia fortecznego w Poznaniu	współpracy z branżą turystyczną	informacyjnych
3. Wspieranie rozwoju produktów turystycznych, w tym zintegrowanego produktu turystyki kulturowej Trakt Królewsko-Cesarski	3. Wsparcie organizacji kongresów i konferencji	3. Dywersyfikacja kanałów dystrybucji informacji turystycznej w zależności od zidentyfikowanych potrzeb turysty
4. Zaangażowanie poznańskich i metropolitalnych podmiotów i instytucji w celu rozwijania funkcji turystycznych I zintegrowania działań marketingowych	4. Zaangażowanie poznańskich i metropolitalnych podmiotów i instytucji w celu rozwijania funkcji kongresowych oraz spotkań biznesowych	4. Upowszechnienieoraz rozbudowa Poznańskiego Barometru Turystycznego
5. Zwiększenie atrakcyjności i rozwój terenów rekreacyjnych		

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Wprowadzenie nowoczesnych form prezentacji historii (w tym uruchomienie Bramy Poznania - Interaktywnego Centrum Historii Ostrowa Tumskiego)
	2. Rewitalizacja i adaptacja turystyczno-kulturalna elementów XIX-wiecznego pierścienia fortecznego w Poznaniu oraz innych fragmentów dawnych fortyfikacji
	3. Unowocześnienie ekspozycji muzealnych oraz sposobów ich prezentacji
	4. Zintegrowanie oferty turystycznej na obszarze Metropolii Poznań
	5. Wspieranie sieciowania i pakietowania usług turystycznych oraz ich sprzedaży
	6. Zwiększanie kompetencji pracowników branży turystycznej poprzez kompleksowy system szkoleń i prezentacji
	7. Stworzenie turystycznej linii autobusowej łączącej najważniejsze atrakcje turystyczne Poznania
	8. Rozwój terenów wokół Jeziora Maltańskiego
	9. Poprawa jakości przestrzeni Parku Cytadela
	10. Zagospodarowanie lokalnych terenów rekreacyjnych, w tym m.in. Rataje-Park, Park Kasprowicza
	11. Integracja poznańskiego systemu ścieżek pieszo – rowerowych z systemem aglomeracyjnym
Cel operacyjny 2.	1. Stworzenie oraz dystrybucja katalogu oferty kongresowej i konferencyjnej dla obszaru Poznania i regionu
	2. Współpraca z branżą turystyczną przy składaniu ofert na pozyskiwanie wydarzeń
	3. Wspieranie organizacyjne dla konferencji i kongresów
	4. Stworzenie systemu rekomendacji obiektów oraz programu ambasadorów konferencji
	5. Wspieranie inwestycji w infrastrukturę przemysłu spotkań
Cel operacyjny 3.	1. Udział w krajowych i międzynarodowych targach turystycznych i warsztatach B2B oraz organizowanie innych stoisk i prezentacji promujących ofertę turystyczną
	2. Inicjowanie, opracowywanie i prowadzenie dystrybucji wydawnictw promocyjnych
	3. Promocja oferty za pomocą nowoczesnych narzędzi multimedialnych oraz internetu
	4. Wspieranie sprzedaży pakietów usług turystycznych
	5. Przygotowanie i realizacja podróży studyjnych dla dziennikarzy i touroperatorów
	6. Kreowanie i wspieranie wydarzeń oraz projektów wspierających promocję produktów turystycznych
	7. Promocja Poznańskiej Karty Turystycznej wśród turystów i mieszkańców miasta
	8. Integracja działań informacji turystycznej z działaniami promocyjnymi
	9. Zwiększenie zasięgu Poznańskiego Barometru Turystycznego

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Akademicki i naukowy Poznań;

2. Bezpieczny Poznań;
3. Cyfrowy Poznań;
4. Ekologiczny Poznań;
5. Kulturalny Poznań;
6. Metropolitalny Poznań;
7. Przyjazne Śródmieście;
8. Rzeka w mieście;
9. Zrównoważony rozwój transportu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej – Metropolia 2020;
2. „Strategia rozwoju rynku turystycznego w Poznaniu" pod redakcją prof. Stefana Bosiackiego, 2000 r.);
3. „Kierunki rozwoju turystyki do 2015 r." (dokument przygotowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki, przyjęty przez Radę Ministrów 26.09.2008 r.);
4. „Marketingowa Strategia Polski w sektorze turystyki na lata 2008–2015" (dokument przyjęty przez Radę Polskiej Organizacji Turystycznej 16.10.2008 r.);
5. „Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004 –2013" (dokument przygotowany przez Ministerstwo Kultury, przyjęty przez Radę Ministrów 21.09.2004 r.);
6. „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r." (dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19.12.2005 r.);
7. Uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego o udziale Województwa Wielkopolskiego w realizacji Programu „Trakt Królewsko–Cesarski w Poznaniu" z 27 marca 2006 r.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. „Strategia Rozwoju Narodowego Produktu Turystycznego Trakt Królewsko – Cesarski w Poznaniu" (dokument przyjęty przez Radę Miasta Poznania 7.02.2006 r.).

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Środki unijne (w tym w szczególności z Programu Operacyjnego –Inteligentny Rozwój oraz Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego);
3. Środki organizacji, stowarzyszeń i klubów działających na rzecz rozwoju miasta;
4. Środki własne przedsiębiorstw branży turystycznej i paraturystycznej;
5. Składki członkowskie Poznańskiej Organizacji Turystycznej.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba turystów krajowych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania;
1.2 Liczba turystów zagranicznych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania;
1.3 Liczba obiektów z zapleczem konferencyjnym;
1.4 Liczba wydarzeń i imprez międzynarodowych o charakterze konferencyjno-kongresowym.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Zwiększenie i umacnianie znaczenia miasta jako ośrodka turystyki kulturowej i rekreacyjnej.	Zwiększenie atrakcyjności Ostrowa Tumskiego i Śródki	Liczba osób odwiedzających Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego	brak danych	150 000	175 000
	Rewitalizacja i adaptacja turystyczno-kulturalna elementów XIX-wiecznego pierścienia fortecznego w Poznaniu	Liczba osób odwiedzających poznańskie fortyfikacje	2 000	10 000	20 000
	Wspieranie rozwoju produktów turystycznych, w tym zintegrowanego produktu turystyki kulturowej Trakt Królewsko-Cesarski	Liczba dostępnych produktów turystycznych	16	25	30
	Zaangażowanie poznańskich i metropolitalnych podmiotów i instytucji w celu rozwijania funkcji turystycznych i zintegrowania działań marketingowych	Liczba zaangażowanych podmiotów i instytucji (obszar turystyki)	237	350	500
	Zwiększenie atrakcyjności i rozwój terenów	Liczba osób korzystających z terenów rekreacyjnych			

	rekreacyjnych				
2. Wzmacnianie pozycji Poznania jako ośrodka międzynarodowej turystyki biznesowej	Budowa zintegrowanej oferty przemysłu spotkań dla Poznania i regionu	Liczba miejsc konferencyjnych w ofercie Miasta	12 (2012)	40	50
	Aktywne pozyskiwanie wydarzeń we współpracy z branżą turystyczną	Liczba zorganizowanych konferencji i kongresów	1 110	3000	5000
	Wsparcie organizacji kongresów i konferencji	Liczba działań podjętych przy wspieraniu organizowanych wydarzeń	27 (2012)	40	40
	Zaangażowanie poznańskich i metropolitalnych podmiotów i instytucji w celu rozwijania funkcji kongresowych oraz spotkań biznesowych	Liczba zaangażowanych podmiotów i instytucji (obszar targowy, wystawienniczy i kongresowy)	50	75	100
3. Promocja walorów turystycznych i biznesowych oraz monitoring rynku turystycznego w Poznaniu	Kreowanie publikacji w mediach poprzez wizyty studyjne i współpracę z dziennikarzami	Liczba wykreowanych publikacji turystycznych w mediach polskich i zagranicznych	150 (2012)	250	300
	Tworzenie i dystrybucja materiałów informacyjnych	Liczba osób, do których dotarła informacja drukowana lub internetowa	150 000	250 000	500 000
	Dywersyfikacja kanałów dystrybucji informacji turystycznej w zależności od zidentyfikowanych potrzeb turysty	Liczba osób korzystających z informacji turystycznej	200 000	500 000	600 000
	Upowszechnienie oraz rozbudowa Poznańskiego Barometru Turystycznego	Liczba podmiotów uczestniczących w systemie	0	100	200

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania i okolic;
2. Turyści;
3. Branża turystyczna (hotele, restauracje, muzea, inne);
4. Inwestorzy.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna;
2. Wielkopolska Organizacja Turystyczna;
3. Polska Organizacja Turystyczna;
4. Stowarzyszenie Metropolia Poznań;
5. Poland Convention Bureau;
6. Podmioty branży turystycznej (hotele, restauracje, muzea, inne).

XVII Przewodniczący programu:
Jan Mazurczak, Dyrektor Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Wydział Gospodarki Nieruchomościami	Cel operacyjny 1.
Centrum Turystyki Kulturowej Trakt	
Biuro Promocji Miasta	Cel opracyjny 2. i 3.
Zarząd Dróg Miejskich	Cel operacyjny 1., 2. i 3.
Wydawnictwo Miejskie (Centrum Informacji Miejskiej)	

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I. Nazwa programu:	***nr programu:***
WIEDZA DLA BIZNESU	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta (Obszar: Konkurencyjna gospodarka).**

III Cel pośredni:

1. **Wzrost konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w szczególności poprzez rozwój współpracy z poznańskimi uczelniami i instytucjami naukowo-badawczymi.**

IV Cel główny programu:

1. **Rozwój gospodarki innowacyjnej i podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Wsparcie powstawania i rozwoju przedsiębiorstw.**

W ramach tego celu planuje się realizację działań, które wesprą przedsiębiorców w podejmowaniu i rozwijaniu ich działalności gospodarczej w Poznaniu. Realizacji celu służyć będą twarde i miękkie instrumenty wspierania działalności gospodarczej. Instrumenty twarde to poręczenia kredytowe, usługi inkubacji nowych firm, ulgi w podatku od nieruchomości, udostępnianie miejskich lokali użytkowych na dogodnych warunkach najmu. Instrumenty miękkie to działania doradcze i szkoleniowe nastawione na przekazywanie praktycznej wiedzy i umiejętności z zakresu zakładania, bezpiecznego prowadzenia i rozwijania małego biznesu na rynku krajowym i międzynarodowym, kierowane do osób zainteresowanych podjęciem własnej działalności gospodarczej oraz aktywnych przedsiębiorców z różnych branż. Dzięki realizacji tego celu Poznań utrzyma swoją renomę miasta przyjaznego przedsiębiorcom i przedsiębiorczości, co w dalszej perspektywie ugruntuje jego pozycję w budowaniu swojej marki i konkurowaniu z innymi ośrodkami o pozyskanie strategicznych inwestorów.

2. **Promowanie przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych.**

Miasto planuje budować swoją przewagę konkurencyjną m.in. w oparciu o przedsiębiorczość jego mieszkańców. Realizacji celu służyć będą działania informacyjne i promocyjne kierowane do studentów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych, obejmujące podstawy wiedzy z zakresu zakładania i prowadzenia małej firmy, oraz propagowanie przedsiębiorczości jako bardzo pożądanej, społecznie aktywnej i samodzielnej postawy życiowej, a także atrakcyjnej drogi kariery. Podejmowane będą ponadto takie działania promujące w społeczeństwie pozytywny wizerunek poznańskiego przedsiębiorcy i pracodawcy, jak konkurs o tytuł Poznańskiego Lidera Przedsiębiorczości oraz Dni Przedsiębiorczości. Zaplanowane działania przyczynią się do przygotowania kolejnych pokoleń poznaniaków do aktywnego uczestnictwa w życiu gospodarczym miasta.

3. **Promowanie rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych.**

Przedsiębiorstwa innowacyjne odgrywają bardzo istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym regionu. Dzięki nim rozpowszechniane i implementowane są różne rozwiązania pozwalające konkurować zarówno na rynku lokalnym, jak i globalnym rynku. Realizacji celu służyć będą działania informacyjne i promocyjne kierowane do pracowników naukowych uczelni i instytutów naukowo-badawczych oraz do przedsiębiorców, ukierunkowane na propagowanie współpracy w dziedzinie przygotowywania i wdrażania innowacyjnych technologii i rozwiązań dla gospodarki. Promowana będzie oferta poznańskiej nauki dla biznesu, wspólne projekty nauki i biznesu, współpraca w ramach klastrów technologicznych oraz innowacyjne formy biznesowe w sektorach kreatywnych typu Start – up. Dzięki realizacji tego celu zwiększy się liczba innowacyjnych przedsiębiorstw i wdrożonych innowacji, a to podniesie konkurencyjność rodzimych przedsiębiorców i potencjał lokalnej gospodarki.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Poznań ma drugi w Polsce (po Warszawie) wskaźnik przedsiębiorczości mierzony liczbą przedsiębiorstw na 10 tys. mieszkańców, i z roku na rok wskaźnik ten rośnie. Poznań jako centrum regionu koncentruje dużą część działalności innowacyjnej. Pod względem liczby przedsiębiorstw innowacyjnych w 2011 r. Wielkopolska zajmowała 5 pozycję w kraju (z tendencją spadkową) wśród przedsiębiorstw usługowych, a 6 wśród przedsiębiorstw przemysłowych (z tendencją rosnącą). Analiza miejsc koncentracji przedsiębiorstw wskazuje, że w Poznaniu lokalizują się głównie przedsiębiorstwa z działu usług zaawansowanych, takich jak: usługi finansowe, działalność naukowa i techniczna czy usługi związane z rynkiem nieruchomości. Z 29 zdiagnozowanych w Wielkopolsce inicjatyw klastrowych 10 ma swoją siedzibę w Poznaniu. Przeprowadzone w 2012 r. debaty strategiczne wskazują, że wzmacnianie potencjału innowacyjnego i potencjału współpracy przedsiębiorstw powinno być głównym kierunkiem polityki gospodarczej miasta. Dotychczas podejmowane przez władze działania, takie jak: utworzenie Poznańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych, organizowanie profesjonalnych szkoleń doradczych dla działających i przyszłych biznesmenów, promocja najlepszych poznańskich firm sektora MŚP w ramach dorocznego konkursu o tytuł „Poznańskiego Lidera Przedsiębiorczości", wdrożenie systemu informacji dla przedsiębiorców w Wydziale Działalności Gospodarczej i Rolnictwa UMP, którego częścią jest internetowy serwis informacyjny dla przedsiębiorców pn. Firma z zestawem elektronicznych formularzy on line, uruchomienie portalu internetowego pn. Wielkopolska Platforma Innowacyjna, służącego wspieraniu procesu transferu wiedzy i innowacji z poznańskiego sektora nauki do gospodarki, powinny zostać uzupełnione o pakiet działań ukierunkowanych na wzmacnianie innowacyjności przedsiębiorstw oraz ich ekspansji na rynku międzynarodowym.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Samorząd może wspierać rozwój przedsiębiorczości przez inwestycje bezpośrednie oraz tworzenie przyjaznego mu klimatu na różnych polach. Ze względu na wysoki poziom przedsiębiorczości w Poznaniu, za bardziej wskazane należy uznać "miękkie" formy oddziaływania. W odniesieniu do przedsiębiorstw zastosowanie znajdą narzędzia związane z obniżeniem kosztów podejmowania działalności gospodarczej, podniesieniem motywacji przedsiębiorców, doskonaleniem kompetencji biznesowych, udzielaniem bezpośredniej pomocy związanej z działalnością gospodarczą i koordynacją programów wsparcia dla firm. Oprócz wsparcia w powstawaniu nowych przedsiębiorstw, program przyczyni się również do rozwoju przedsiębiorstw już istniejących, w szczególności poprzez wsparcie transferu technologii i pomoc w realizacji przedsięwzięć innowacyjnych, tworzenie i wsparcie rozwoju sieci powiązań biznesowych w postaci klastrów, wspieranie rozwoju na rynku międzynarodowym oraz motywowanie i doskonalenie kompetencji biznesowych. Przykładem tego typu działań jest "Program Wspierania Projektów Innowacyjnych" zakładający rozwój współpracy pomiędzy nauką i biznesem, m.in. poprzez promocję uczelni jako miejsca tworzenia rozwiązań dla gospodarki. Program jest realizowany we współpracy z siedmioma poznańskimi uczelniami wyższymi. Realizacja założonych w programie działań zaowocuje zacieśnieniem powiązań i współpracy między jednostkami naukowymi a przedsiębiorstwami, co przełoży się na rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw funkcjonujących w Poznaniu i przyczyni się do budowania marki Poznania jako centrum gospodarki innowacyjnej, opierającego swój rozwój na wiedzy i wysokich kwalifikacjach kapitału ludzkiego. Miasto Poznań kontynuować będzie także rozbudowę Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Wsparcie powstawania i rozwoju przedsiębiorstw**	Cel operacyjny 2. **Promowanie przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych**	Cel operacyjny 3. **Promowanie rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych**
1. Obniżanie kosztów i ryzyka oraz zwiększenie bezpieczeństwa podejmowania działalności gospodarczej	1. Podwyższanie poziomu nauczania przedsiębiorczości w szkołach	1. Wzmocnienie wykorzystania przez przedsiębiorstwa zasobów Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej
2. Podwyższanie kompetencji biznesowych i menedżerskich przedsiębiorców z sektora MŚP	2. Promowanie najlepszych poznańskich przedsiębiorstw z różnych branż	2. Promowanie rozwoju firm technologicznych
3. Prowadzenie Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy		3. Współpraca z klastrami w branżach innowacyjnych

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Organizowanie oraz promowanie finansowych i merytorycznych instrumentów wspierających zakładanie i rozwój firm na rynku krajowym oraz międzynarodowym
	2. Prowadzenie portalu internetowego dla przedsiębiorców pn. Firma
	3. Prowadzenie Ośrodka Doradczo – Szkoleniowego Wydziału Działalności Gospodarczej i Rolnictwa dla przedsiębiorców sektora MŚP, świadczącego bezpłatne usługi informacyjne, doradcze i szkoleniowe dla osób planujących założenie firmy oraz początkujących i rozwijających się firm
	4. Prowadzenie Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy
Cel operacyjny 2.	1. Prowadzenie programu promocji przedsiębiorczości w poznańskich szkołach ponadgimnazjalnych i na uczelniach
	2. Organizowanie kolejnych edycji Dni Przedsiębiorczości oraz konkursu o tytuł Poznańskiego Lidera Przedsiębiorczości
Cel operacyjny 3.	1. Koordynacja programu promocji i wsparcia dla inicjatyw typu „start up"
	2. Rozbudowa Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej na podstawie analizy jej wykorzystania przez przedsiębiorstwa i ich potrzeb
	3.Współpraca z inicjatywami klastrowymi w branżach tworzących potencjał innowacyjny Poznania

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Akademicki i naukowy Poznań;
2. Cyfrowy Poznań;
3. Przestrzenie dla biznesu;
4. Turystyczny Poznań;
5. Wysoka jakość edukacji i wychowania.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
2. Strategia Europa 2020;
3. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny;
4. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;
5. Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski na lata 2010–2020.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Strategia Akademicka i Naukowa Miasta Poznania;
2. Miejski Program Rewitalizacji dla Miasta Poznania.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrzne:

1. Budżet Miasta;
2. Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny;
3. Programy Ramowe Komisji Europejskiej.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców;

1.2 Liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Wsparcie powstawania i rozwoju przedsiębiorstw	Obniżenie kosztów i ryzyka oraz zwiększenie bezpieczeństwa podejmowania działalności gospodarczej	Liczba udzielonych poręczeń kredytowych	531	600	600
		Liczba odbiorców korzystających z pozostałych działań zmniejszających koszty i ryzyko działalności gospodarczej	491	500	500
	Podwyższenie kompetencji biznesowych i menedżerskich przedsiębiorców z sektora MŚP	Liczba uczestników programów szkoleniowo-doradczych dla MŚP	10 081	10 000	10 000
		Liczba osób korzystających z portali informacyjnych dla MŚP finansowanych przez Miasto	263 713	500 000	500 000
	Prowadzenie Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy	Liczba projektów badawczych i analiz zrealizowanych przez Obserwatorium	0	4	4
2. Promowanie przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych	Podwyższenie poziomu nauczania przedsiębiorczości w szkołach i na uczelniach	Liczba uczniów uczestniczących w programach promujących przedsiębiorczość	297	1 000	1 000
		Liczba studentów uczestniczących w programach promujących przedsiębiorczość	4 000	8 000	8 000
	Promowanie przedsiębiorczości oraz najlepszych przedsiębiorstw z różnych branż	Liczba przedsiębiorstw objętych działaniami promocyjnymi PLP	80	200	400
		Liczba uczestników Dni Przedsiębiorczości	4 000	8 000	8 000
3. Promowanie rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych	Wzmocnienie wykorzystania przez przedsiębiorstwa zasobów Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej	Liczba użytkowników korzystających z ofert Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej	50	100	100
	Promowanie rozwoju firm technologicznych	Liczba uczestników przedsięwzięć promujących powstawanie przedsiębiorstw innowacyjnych w sektorze usług i przemyśle	3	5	5
	Współpraca z klastrami w branżach innowacyjnych	Liczba przedsiębiorstw działających we współpracujących klastrach	70	200	500

XV Beneficjenci:

1. Osoby planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej;
2. Studenci i absolwenci;
3. Uczelnie i instytucje naukowo-badawcze;
4. Mikro, mali i średni przedsiębiorcy;
5. Instytucje oświaty oraz szkolenia zawodowego;
6. Młode przedsiębiorstwa innowacyjne.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Izby i organizacje gospodarcze;
2. Instytucje wsparcia i otoczenia biznesu;
3. Uczelnie i placówki naukowo-badawcze;
4. Administracja lokalna i regionalna;
5. Instytucje oświaty i kształcenia ustawicznego;
6. Media;
7. Organizacje pozarządowe.

XVII Przewodniczący programu:
Joanna Jajus, Dyrektor Wydziału Działalności Gospodarczej i Rolnictwa

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Biuro Obsługi Inwestorów	Cel operacyjny 1.
Wydział Rozwoju Miasta	Cel operacyjny 1. i 2.
Wydział Oświaty i Centrum Doradztwa Zawodowego dla Młodzieży	
Biuro Promocji Miasta	Cel operacyjny 2.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI I WYCHOWANIA	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: Jakość życia).**

III Cel pośredni:

1. **Podniesienie jakości kształcenia, opieki i wychowania.**

IV Cel główny programu:

1. **Podniesienie jakości edukacji przedszkolnej i szkolnej w Poznaniu.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Upowszechnienie edukacji przedszkolnej.**

Efektem osiągnięcia tego celu ma być upowszechnienie edukacji przedszkolnej rozumiane przede wszystkim jako zapewnienie dostępu do edukacji przedszkolnej dla wszystkich dzieci z Miasta Poznania w wieku 3-5 lat. Jest to podstawowe zadanie związane z osiągnięciem w/w celu. Nie jest to jednak zadanie jedyne. Oprócz zapewnienia dostępu do edukacji przedszkolnej ważne jest także zapewnienie odpowiedniej jej jakości. Służy temu między innymi optymalizacja liczby przedszkolaków w oddziale. Optymalna liczba określona została jako 25. Niezbędnymi działaniami dla realizacji celu jest rozwój bazy przedszkolnej oraz restrukturyzacja istniejącej sieci placówek.

2. **Racjonalizacja sieci szkół.**

Racjonalizacja sieci szkół to cel którego realizacja ma zapewnić poprawę oraz prawidłowe, dostosowane do potrzeb, efektywne funkcjonowanie sieci placówek szkolnych. Podstawowym zadaniem jest dostosowanie struktury sieci do aktualnych potrzeb, w głównej mierze wynikających z trendów demograficznych. Równie ważnym aspektem jest zapewnienie komfortu nauczania, który chcemy osiągnąć chociażby poprzez optymalizację systemu zmianowości w szkołach. Niezbędnymi działaniami dla realizacji celu jest ciągły monitoring sieci i bieżące wprowadzanie niezbędnych zmian i usprawnień.

3. **Rozwój cyfrowych form edukacji.**

Celem działań w ramach rozwoju cyfrowych form edukacji ma być wprowadzenie uczestników klasycznego systemu edukacji (szkół, uczniów, nauczycieli i rodziców) w coraz powszechniej panujące w życiu codziennym realia cyfrowe. Cyfryzacja ta zakłada wprowadzanie w trybie on-line zarówno rozwiązań komunikacyjnych jak np. Wi-Fi w szkołach, jak również zintegrowanych systemów e-edukacyjnych.

4. **Rozwój szkolnictwa.**

Prowadzone w ramach tego celu zadania dopełniają i zamykają w spójną całość kroki podjęte przy realizacji celu nr 2 (Racjonalizacja sieci szkół). Efektywnie funkcjonująca sieć placówek szkolnych staje się bazą do dalszego usprawniania i rozwoju procesu edukacji.
Głównym zadaniem w ramach celu jest wspieranie edukacji zawodowej poprzez działania polegające na rozszerzaniu grupy osób objętych kształceniem zawodowym oraz na dostosowywaniu profilu nauczania do potrzeb rynku. W ślad za działaniami związanymi z dostosowywaniem profilu kształcenia zawodowego w placówkach prowadzonych przez Miasto Poznań, jako nieodzowny element występuje monitoring efektów tych poczynań.
W ujęciu aglomeracyjnym istotnym działaniem jest wprowadzenie zintegrowanego systemu naboru do szkół ponadgimnazjalnych dla Miasta Poznania i Powiatu pod kątem potrzeb rynku pracy.
Innym niezwykle ważnym wątkiem jest odkrywanie i wspieranie młodych talentów wśród dzieci i młodzieży jak również wspieranie młodzieży szkół średnich w przygotowaniach do dalszego etapu nauki poprzez współpracę z uczelniami i tworzenie klas akademickich

VI Uzasadnienie realizacji programu:

W 2011 r. wychowaniem przedszkolnym w Poznaniu zostało objętych 90% dzieci w wieku 3-6 lat. Odsetek ten był jednym z najwyższych w porównaniu do innych dużych miast w Polsce, ale potrzeby poznańskiego społeczeństwa w tym zakresie nadal nie są w pełni zaspokojone. Poznańska oświata dysponuje dobrze utrzymaną i zarządzaną bazą oświatową, która powinna być systematycznie poszerzana i ulepszana. Pod względem cyfryzacji, ponad 95% szkół podstawowych i 80% gimnazjów jest wyposażonych w komputery z dostępem do Internetu przeznaczone do użytku uczniów. Na jeden taki komputer przypada średnio 14 uczniów w szkołach podstawowych i 10 w gimnazjach (dane za 2011 r.). O poziomie nauczania świadczą m.in. osiągnięcia uczniów z testów i egzaminów końcowych. W szkołach podstawowych są one mierzone średnim wynikiem testu szóstoklasisty, który w 2013 r. wyniósł przeciętnie 25,76 punktów na 40 możliwych do zdobycia. W porównaniu z innymi dużymi miastami w Polsce taki wynik sytuuje Poznań za Warszawą (29 pkt), Krakowem (28,4 pkt), Wrocławiem (27,2 pkt) i Gdańskiem (26,4). Na poziomie gimnazjalnym w roku 2012 uczniowie uzyskali z końcowego testu z języka polskiego średnio 68,17%, a z matematyki 53,64%. Wyższe wyniki z testów z języka polskiego i matematyki osiągnęli gimnazjaliści w Warszawie (odpowiednio: 72,6% i 58,5%), Krakowie (odpowiednio: 72,9% i 57,21%) i Wrocławiu (odpowiednio: 70,8% i 57,6%). Jeśli chodzi o wyniki egzaminów maturalnych, w 2012 r. świadectwo dojrzałości otrzymało 81,83% zdających maturę w poznańskich szkołach. Więcej osób zdało maturę w Krakowie (86%), Warszawie (85%), Wrocławiu (83,2%) i Łodzi (82%). Obecna sytuacja pod względem poziomu nauczania wskazuje na konieczność podjęcia działań ukierunkowanych na podniesienie jakości kształcenia skutkujące wysokimi efektami nauczania w poznańskich szkołach na wszystkich szczeblach systemu oświatowego.
Duża dynamika zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i Europie wprowadza zmiany na rynku pracy. Zmiany te generują przeobrażenia struktury społecznej Poznania, a wraz z tymi zmieniają się aspiracje i potrzeby mieszkańców miasta. Niewątpliwie w celu zagwarantowania stabilnego rozwoju miasta, niezbędne jest zapewnienie dobrze wykształconych kadr. W związku z tym pojawia się

konieczność dostosowania oferty edukacyjnej w zakresie wprowadzania nowych zawodów oraz specjalności i zapewnienia kształcenia ustawicznego dla dorosłych. Elastyczna oferta kształcenia zapewni kadrę odpowiednio wykwalifikowaną i odpowiadającą na potrzeby rynku pracy oraz pozwoli ograniczyć liczbę zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Realizacja programu doprowadzi do objęcia wychowaniem przedszkolnym wszystkie dzieci zamieszkałe w Poznaniu, poprzez odpowiednio gęstą sieć publicznych przedszkoli uzupełnioną o przedszkola niepubliczne z uwzględnieniem przedszkoli prowadzonych przez zakłady pracy. Struktura placówek edukacyjnych i ich wyposażenie pozwoli na maksymalne wykorzystanie potencjału kadrowego i bazowego oraz zapewni przystosowanie do zmian wynikających z rozwoju miasta i potrzeb społecznych. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji zawodowych nauczycieli przełoży się na lepsze efekty pracy. Zbudowany system wsparcia poznańskich szkół i placówek oświatowych pozwoli na podwyższenie efektywności pracy uczniom osiągającym niskie wyniki, jak również zapewni dalszy rozwój osiągającym wyniki wysokie bądź zadawalające, wesprze indywidualizację nauczania i wychowania oraz działania innowacyjne poznańskich szkół/placówek oświatowych. Współpraca poznańskich szkół i placówek oświatowych ze środowiskiem akademickim zapewni im wysoką jakość kształcenia i wychowania, pozwoli rozwijać się młodzieży szczególnie uzdolnionej, jak również wpłynie na jakość poznańskiej oświaty przez pozyskanie lepiej przygotowanych do pracy pedagogów. Nastąpi rozwój cyfrowych form kształcenia z wykorzystaniem technologii informatycznych i komunikacyjnych (Wi-Fi, platforma e-edukacji).

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Upowszechnienie edukacji przedszkolnej**	Cel operacyjny 2. **Racjonalizacja sieci szkół**	Cel operacyjny 3. **Rozwój cyfrowych form edukacji**	Cel operacyjny 4. **Rozwój szkolnictwa**
1. Zapewnienie miejsc w przedszkolach dla dzieci z Miasta Poznania w wieku 3-5 lat	1. Poprawa efektywności edukacyjnej szkół poprzez poprawę wyników egzaminów zewnętrznych	1. Wprowadzenie Wi-Fi w szkołach dla których organem prowadzącym jest Miasto Poznań	1. Dostosowanie Liceów Ogólnokształcących do trybu edukacji akademickiej
2. Optymalizacja liczby dzieci w oddziałach w przedszkolach tak aby, liczba dzieci w oddziale wynosiła 25	2. Optymalizacja systemu zmianowości w szkołach tak, aby zapewniał odpowiedni komfort nauczania	2. Wprowadzenie systemów e-edukacji pozwalających uczniom, nauczycielom i rodzicom na uzyskanie stałego dostępu do zasobów edukacyjnych	2. Wspieranie rozwoju edukacji zawodowej poprzez rozszerzanie grupy osób objętych kształceniem zawodowym
	3.Zweryfikowanie zapotrzebowania na edukację według typów placówek tak, aby oferta odpowiadała aktualnym potrzebom populacji		3. Inwestycje i remonty w obiektach szkolnych
			4. Wspieranie młodych talentów wśród dzieci i młodzieży

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Restrukturyzacja sieci placówek przedszkolnych
	2. Rozwój bazy przedszkolnej
Cel operacyjny 2.	1. Określenie kryteriów monitoringu sieci i ich wdrożenie
	2. Coroczny przegląd stanu sieci
Cel operacyjny 3.	1. Wprowadzenie Wi-Fi w 80% szkół
	2. Uruchomienie i modyfikacja systemów e-edukacji
Cel operacyjny 4.	1. Dostosowanie profilu nauczania zawodowego do potrzeb rynku
	2. Projekt „Czas zawodowców”
	3. Wprowadzenie zintegrowanego systemu naboru do szkół ponadgimnazjalnych dla Miasta Poznania i Powiatu

	4. Klasy akademickie
	5. Adaptacja budynku na potrzeby LO nr VIII wraz z zagospodarowaniem

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Akademicki i naukowy Poznań;
2. Cyfrowy Poznań;
3. Wiedza dla biznesu.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
2. Strategia Europa 2020;
3. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020;
4. Strategia Rozwoju Uniwersytetu im. A. Mickiewicza na lata 2009–2019;
5. Strategia Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu;
6. Strategia Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu;
7. Strategia Politechniki Poznańskiej;
8. Strategia Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Miejska Strategia Polityki Społecznej.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Środki unijne (w szczególności w ramach programu operacyjnego Kapitał Ludzki);
3. Dotacje celowe z budżetu Państwa.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Zdawalność egzaminu maturalnego;

1.2 Udział osób bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia zakończenia nauki wśród bezrobotnych ogółem.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej	Zapewnienie miejsc w przedszkolach dla dzieci z Miasta Poznania w wieku 3-5 lat	Liczba dzieci w przedszkolach na jedno miejsce	1,14 (2010)	1	1
	Optymalizacja liczby dzieci w oddziałach w przedszkolach tak aby, liczba dzieci w oddziale wynosiła 25	Udział oddziałów przedszkolnych z liczbą dzieci mniejszą niż 25 w oddziale	32 (2012)	0 - 15	0 - 15
2. Racjonalizacja sieci szkół	Poprawa efektywności edukacyjnej szkół poprzez poprawę wyników egzaminów zewnętrznych	Miejsce Miasta Poznania w rankingu wyników egzaminacyjnych wśród innych miast w Polsce	6 (2010)	3	3
	Optymalizacja systemu zmianowości w szkołach tak, aby zapewniał odpowiedni komfort nauczania	Udział szkół ,w których zmianowość jest większa niż 2 zmiany	0 (2012)	0 - 15	0 - 15
	Zweryfikowanie zapotrzebowania na edukację według typów placówek tak, aby oferta odpowiadała aktualnym potrzebom populacji	Udział oddziałów, w których liczba dzieci odbiega od optymalnej liczby dzieci w oddziale dla danego typu placówki	44,5 (2012)	0 - 20	0 - 20
3. Rozwój cyfrowych form edukacji	Wprowadzenie Wi-Fi w szkołach dla których organem prowadzącym jest Miasto Poznań	Udział szkół z Wi-Fi	31 (2012)	80	80
	Wprowadzenie systemów e-edukacji pozwalających uczniom, nauczycielom i rodzicom na uzyskanie stałego dostępu do zasobów edukacyjnych	Udział uczniów i nauczycieli korzystających z systemu	50 (2012)	100	100

4. Rozwój szkolnictwa	Dostosowanie Liceów Ogólnokształcących do trybu edukacji akademickiej	Udział Liceów Ogólnokształcących współpracujących w sposób zorganizowany z uczelniami (klasy akademickie)	40 (2012)	100	100
	Wspieranie rozwoju edukacji zawodowej poprzez rozszerzanie grupy osób objętych kształceniem zawodowym	Udział oddziałów w szkołach edukujących pod kątem zdobywania umiejętności zawodowych	2 (2012)	30	30
	Inwestycje i remonty w obiektach szkolnych	Nakłady remontowo modernizacyjne	19,78 (2012)	39,56	118,68
	Wspieranie młodych talentów wśród dzieci i młodzieży	Procent, o jaki zmieniła się liczba laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych (poziom centralny)	0 (2012)	10	10

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Miasta Poznania – uczniowie, nauczyciele, rodzice.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Wielkopolski Kurator Oświaty;
2. Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu;
3. Wojewódzki Urząd Pracy w Poznaniu;
4. Powiatowy Urząd Pracy;
5. Uczelnie;
6. Samorządy województwa wielkopolskiego, powiatów i gmin ościennych;
7. Pracodawcy i instytucje ich reprezentujące, ze szczególnym uwzględnieniem rzemiosła.

XVII Przewodniczący programu:
Przemysław Foligowski, Dyrektor Wydziału Oświaty

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Szkoły i placówki oświatowe	Cel operacyjny 1., 2., 3., 4.
Wielkopolski Kurator Oświaty	Cel operacyjny 2., 3., 4.
Uczelnie	Cel operacyjny 4.
Powiatowy Urząd Pracy	
Okreowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	Cel operacyjny 2.

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
ZDROWY POZNAŃ	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. **Poprawa jakości życia oraz atrakcyjności przestrzeni i architektury miasta (Obszar: Jakość życia).**

III Cel pośredni:

1. **Podniesienie świadomości prozdrowotnej wśród mieszkańców oraz dostępności do świadczeń zdrowotnych.**

IV Cel główny programu:

1. **Zapewnienie możliwości zachowania przez mieszkańców zdrowia fizycznego i psychicznego.**

V Cele operacyjne programu:

1. **Poprawa jakości opieki zdrowotnej w mieście poprzez rozwój miejskich placówek ochrony zdrowia.**

Miasto Poznań jest organem tworzącym dla trzech podmiotów zapewniających leczenie stacjonarne oraz jednego zakładu leczenia ambulatoryjnego. W ramach pierwszego celu operacyjnego dąży się zatem do poprawy infrastruktury miejskich szpitali poprzez rozbudowę i modernizację obiektów, a także zakup niezbędnego sprzętu medycznego.

2. **Zapobieżenie występowaniu zachorowań i uzależnień oraz promocja zdrowia.**

W ramach programów profilaktycznych oraz programów z zakresu edukacji zdrowotnej opartych na współpracy międzysektorowej Miasto Poznań podejmuje działania mające na celu zapobieganie występowaniu zachorowań i uzależnień wśród mieszkańców Poznania.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Program odpowiada na zdiagnozowane problemy dotyczące zdrowia fizycznego i psychicznego mieszkańców miasta. Do najważniejszych problemów zdrowotnych należą: zachorowalność na choroby układu krążenia, choroby nowotworowe, cukrzycę oraz przewlekłe choroby układu nerwowego. Szczególne znaczenie ma rozbudowa i modernizacja bazy lecznictwa zamkniętego, celem zwiększenia dostępu do usług medycznych (głównie z uwagi na wydłużanie się życia ludzkiego) oraz podniesienia jakości świadczeń zdrowotnych. Dostosowywanie usług medycznych do potrzeb mieszkańców jest podparte opinią ze strony konsultantów wojewódzkich poszczególnych dziedzin medycyny. Celem zdiagnozowania stanu problemów alkoholowych w Poznaniu przeprowadzane są badania ankietowe, zarówno wśród dorosłych mieszkańców Poznania, jak i młodzieży szkolnej. Wyniki badań dostarczają informacji o rozpowszechnieniu używania napojów alkoholowych, rozmiarach konsumpcji alkoholu oraz wzorach picia, co pozwala trafniej skierować działania do określonej grupy odbiorców w ramach programów profilaktycznych.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.

Program jest realizowany systematycznie od 2010 r. Działania z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia przyczyniają się do zwiększenia świadomości indywidualnej i grupowej mieszkańców, natomiast poprzez realizowane inwestycje dąży się do zwiększenia dostępności oraz jakości udzielanych świadczeń. Zakłada się, iż realizacja programu przyczyni się z jednej strony do podniesienia jakości świadczonych usług medycznych, a z drugiej - do zwiększenia odpowiedzialności mieszkańców za własne zdrowie, w tym regularne badania okresowe, prowadzenie zdrowego trybu życia i udział w programach profilaktycznych. Dzięki realizacji programu do 2030 r. zostanie przeprowadzonych ponad 100 programów zdrowotnych z zakresu m. in. profilaktyki raka piersi, raka szyjki macicy i raka prostaty, profilaktyki miażdżycy i oceny ryzyka sercowo-naczyniowego, profilaktyki cukrzycy czy z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu i narkotyków, a zrealizowane inwestycje pozwolą na skuteczniejsze funkcjonowanie opieki zdrowotnej i polepszenie jakości życia mieszkańców poprzez ograniczenie zachowań i nawyków szkodzących zdrowiu i promowanie zdrowego trybu życia.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Poprawa jakości opieki zdrowotnej w mieście poprzez rozwój miejskich placówek ochrony zdrowia.**	Cel operacyjny 2. **Zapobieżenie występowaniu zachorowań i uzależnień oraz promocja zdrowia.**
1. Podniesienie standardu usług medycznych w miejskich zakładach opieki zdrowotnej	1. Opracowanie i realizacja miejskich programów zdrowotnych
2. Dostosowanie systemu usług medycznych w placówkach miejskich do potrzeb zdrowotnych mieszkańców	2. Realizacja innych zadań wynikających z Planu Zdrowotnego Miasta Poznania

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014–2030:

Cel operacyjny	Kluczowe projekty/przedsięwzięcia
Cel operacyjny 1.	1. Zapewnienie właściwej infrastruktury technicznej szpitala – standaryzacja ZOZ Poznań–Jeżyce oraz ZOZ Poznań ul. Szwajcarska
	2. Budowa nowego obiektu dla filii w Owińskach (90 osób)
	3. Dobudowa skrzydła do budynku Zakład Opiekuńczo-Leczniczy i Rehabilitacji Medycznej przy ul. Mogileńskiej (80 miejsc)
	4. Partycypacja Miasta w budowę Zachodniego Centrum Chorób Serca i Naczyń w Poznaniu
	5. Budowa Centrum Zdrowia Psychicznego na 60 miejsc z pełną infrastrukturą
Cel operacyjny 2.	1. Realizacja Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym prowadzenie Ośrodka dla Nietrzeźwych
	2. Realizacja Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Poznaniu
	3. Realizacja Miejskiego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
	4. Realizacja programów zdrowotnych z zakresu profilaktyki m.in. kardiologicznej, onkologicznej, cukrzycy, otyłości, grypy
	5. Realizacja innych działań profilaktycznych i promujących zdrowie, w tym m.in. konferencje, festyny oraz zadania zlecane organizacjom pozarządowym i innym podmiotom uprawnionym, (na podstawie ustawy z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie)

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Mieszkajmy w Poznaniu;
2. Obywatelski Poznań;
3. Poznań wrażliwy społecznie;
4. Sportowy Poznań.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r.;
2. Narodowy Program Zdrowia na lata 2007-2015;
3. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju do roku 2020;
4. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015;
5. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016;
6. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2011-2015.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Miejska Strategia Polityki Społecznej;
2. Plan Zdrowotny Miasta Poznania.

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Budżet Miasta;
2. Budżet Państwa;
3. Środki unijne.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1. Udział leczonych w Poznaniu w zakresie zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu;
1.2. Udział leczonych w Poznaniu w zakresie zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych;
1.3. Udział leczonych w Poznaniu z powodu zaburzeń psychicznych (bez uzależnień);
1.4. Liczba leczonych w Poznaniu w poradniach specjalistycznych z zakresu wybranych chorób: np. kardiologii, onkologii, diabetologii, neurologii, rehabilitacji, chorób zakaźnych;
1.5. Liczba zakontraktowanych podmiotów z zakresu kompetencji lekarza rodzinnego;
1.6. Liczba zakontraktowanych podmiotów z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej;

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Poprawa jakości opieki zdrowotnej w mieście poprzez rozwój miejskich placówek ochrony zdrowia.	1. Podniesienie standardu usług medycznych w miejskich zakładach opieki zdrowotnej	Liczba łóżek w szpitalach miejskich w stosunku do średniej liczby łóżek w szpitalach ogólnych w Poznaniu	0,17	0,17	0,17
	2. Dostosowanie systemu usług medycznych w placówkach miejskich do potrzeb zdrowotnych mieszkańców	Liczba osób oczekujących na specjalistyczne zabiegi medyczne			

		Liczba hospitalizowanych w miejskich zakładach opieki zdrowotnej	58 923	60 000	60 000
		Liczba porad ambulatoryjnych w miejskich zakładach opieki zdrowotnej	227 005	230 000	
2. Zapobieżenie występowaniu zachorowań i uzależnień oraz promocja zdrowia.	1. Opracowanie i realizacja programów zdrowotnych oraz innych zadań z zakresu promocji zdrowia	Liczba osób objętych działaniami edukacyjno-szkoleniowymi	180	200	200
		Liczba osób objętych badaniami profilaktycznymi	6 399	7 000	7 000
		Liczba osób objętych szczepieniami ochronnymi	3 209	5 000	5 000
		Wysokość wydatków poniesionych przez Miasto	3,90	4,0	5,0
	2. Opracowanie i realizacja miejskich programów z zakresu profilaktyki i przeciwdziałania uzależnieniom	Liczba osób objętych działaniami pomocowymi w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	34 000	35 000	35 000
		Liczba osób objętych działaniami pomocowymi w zakresie przeciwdziałania narkomanii	40 800	41 000	41 000
		Wysokość wydatków poniesionych na przeciwdziałanie alkoholizmowi	19,40	22,60	24,70
		Wysokość wydatków poniesionych na przeciwdziałanie narkomanii	1,80	1,89	2,06

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania, ze szczególnym uwzględnieniem: dzieci i młodzieży, osób starszych, osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Wielkopolski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia;
2. Wojewódzka i Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna;
3. Urząd Marszałkowski;
4. Wielkopolski Urząd Wojewódzki;
5. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
6. Krajowe Biuro do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii;
7. Podmioty lecznicze;
8. Organizacje pozarządowe i kościelne;
9. Placówki naukowo-badawcze;
10. Poznańskie ośrodki akademickie i szkolne.

XVII Przewodnicząca programu:
Elżbieta Dybowska, Zastępca Dyrektora Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Zespół doradczy ds. przeciwdziałania i rozwiązywania problemów narkomanii	Cel operacyjny 1. I 2.
Konsultantanci wojewódzcy	
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	

KARTA STRATEGICZNA PROGRAMU

I Nazwa programu:	***nr programu:***
ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ TRANSPORTU	**kontynuowany**

II Cel strategiczny:

1. Utworzenie Metropolii Poznań (Obszar: Metropolia).

III Cel pośredni:

1. Wzrost spójności metropolii poprzez integrację przestrzenno-funkcjonalną miasta Poznania z gminami aglomeracji.

IV Cel główny programu:

1. Zrównoważenie miejskiego i aglomeracyjnego systemu transportowego.

V Cele operacyjne programu:

1. Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego.

Realizacja tego celu pozwoli w większym stopniu wykorzystać transport publiczny przez mieszkańców i przyjezdnych, co przełoży się na zmniejszenie uciążliwości związanych ze zmechanizowanym poruszaniem się po mieście głównie w ramach transportu samochodowego. Dzięki temu ograniczone zostaną poziomy zanieczyszczeń i hałasu, a także skróci się czas dojazdu do miejsca przeznaczenia. Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego możliwe będzie dzięki zaplanowanym działaniom m.in. budowie nowych tras tramwajowych, modernizacji torowisk, wdrożeniu inteligentnego systemu zarządzania ruchem, wprowadzeniu licznych rozwiązań i działań prowadzących do zmniejszenia wytwarzania hałasu (m.in. stosowanie cichych nawierzchni, szlifowanie szyn, cykliczne toczenie kół tramwajowych), atrakcyjnej i przejrzystej ofercie biletowej, zakupowi taboru przyjaznego osobom starszym, niepełnosprawnym oraz rodzinom z dziećmi, a także czytelnej polityce informacyjnej. Realizacja powyższych działań skutkować będzie coraz większą liczbą zadowolonych pasażerów, a to przełoży się na wzrost liczby osób preferujących korzystanie z transportu zbiorowego.

2. Ograniczenie uciążliwości w ruchu drogowym.

Uciążliwości w ruchu drogowym spowodowane są z jednej strony znaczną liczbą pojazdów poruszających się po mieście, a z drugiej niewystarczającą, bądź zniszczoną infrastrukturą drogową. Konieczna jest więc optymalizacja ruchu, która z jednej strony poprawi jakość dróg i nawierzchni, a z drugiej – umożliwi, tym którzy się po tych drogach poruszają, sprawne przemieszczanie. Osiągnięcie tego celu możliwe będzie m.in. dzięki zmianom organizacji ruchu drogowego (np. programy sygnalizacji wpływające na przepustowość skrzyżowań, segregowanie pasów ruchu pojazdów silnikowych, pieszego i rowerowego, oznakowanie), tworzeniu stref parkowania, budowie, przebudowie i remontom nawierzchni ulic. Realizacja powyższego celu skutkować powinna zwiększeniem płynności ruchu i w konsekwencji mniejszym zanieczyszczeniem powietrza.

3. Poprawa jakości podróży niezmotoryzowanych.

Z uwagi na znaczny problem związany z występującymi w mieście uciążliwościami wywołanymi wzmożonym ruchem drogowym, alternatywą powinno być stworzenie dogodnych warunków przemieszczania się tych, którzy mogą i zechcą poruszać się po mieście rowerem bądź na piechotę. Poprawę jakości podróży niezmotoryzowanych planuje się osiągnąć poprzez różnorodne działania, w tym m.in. stworzenie jakościowo przyjaznych przestrzeni dla pieszych, popularyzację podróży rowerowych oraz poprawę bezpieczeństwa. Realizacja tego celu wpłynie pozytywnie na wiele aspektów funkcjonowania miasta. Z jednej strony zmniejszy się uciążliwość w ruchu drogowym, z drugiej poprawi stan środowiska naturalnego i jakość życia w mieście, a także polepszy kondycja fizyczna osób przemieszczających się rowerem bądź piechotą.

4. Poprawa atrakcyjności rozwiązań integrujących transport w metropolii.

Stworzenie zintegrowanego i sprawnego systemu transportu publicznego w metropolii skutkować powinno zacieśnieniem integracji Poznania z pozostałymi gminami w Powiecie Poznańskim i powiatach sąsiadujących. Zarówno Poznań, jak i okoliczne miasta oferują miejsca pracy, nauki czy popularyzacji kultury, tworząc jeden organizm. Dla jego sprawnego funkcjonowania konieczne jest zapewnienie swoistego krwiobiegu transportowego, łączącego wszystkie ośrodki. Dążenie do osiągnięcia takiego rezultatu polegać będzie na polepszeniu oferty przewozowej poprzez m. in.: dalszą integrację systemu transportowego w obszarze metropolii (kolej – bus- tramwaj) wraz z optymalizacją oferty (dowożenie do węzłów przesiadkowych i powiązanie prawie wszystkich punktów sieci osadniczej), budowę systemu parkingów Park&Ride np. przy stacjach kolejowych, integrację systemu opłat w obrębie metropolii (np. wspólny bilet kolej-bus-tram, PEKA), system skutecznej informacji pasażerskiej. Oferty przewozowe poszczególnych przewoźników zostaną zintegrowane i zoptymalizowane, przez co zagęszczona zostanie siatka połączeń. Uatrakcyjniona i dostosowana do potrzeb mieszkańców oferta przewozowa (powiązania prawie wszystkich punktów sieci osadniczej i usługowej w metropolii) doprowadzi do znacznego zwiększenia liczby podróży realizowanych transportem zbiorowym.

VI Uzasadnienie realizacji programu:

Zaproponowane w Programie cele i sposoby ich osiągania wynikają z doświadczenia Poznania i innych tego typu ośrodków w Polsce i na świecie. W Poznaniu ciągle rośnie sieć dróg publicznych – w 2012 r. dróg gminnych o nawierzchni twardej było 554 km (wzrost w stosunku do 2011 r. o 1,7%). W ostatnich latach jakość sieci dróg publicznych nieznacznie się poprawiła, natomiast zaobserwowano znaczne pogorszenie płynności ruchu, głównie z uwagi na skumulowanie w czasie wielu remontów i inwestycji w newralgicznych punktach miasta Równocześnie pomimo dokonanych ostatnio inwestycji poprawiających jakość taboru i sieci torowisk tramwajowych, obserwowany jest jednak spadek zainteresowania mieszkańców korzystaniem z transportu publicznego. Wciąż niewystarczająca jest także sieć ścieżek rowerowych – w latach 2011 i 2012 powstało łącznie 26,45 km nowych dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych, ale potrzeby w tym zakresie są znacznie większe. Poznań prowadzi także działania integrujące sieć transportu w obszarze metropolitalnym, np. poprzez wprowadzenie Poznańskiej Elektronicznej Karty Aglomeracyjnej, obsługę 26 linii autobusowych wykraczających poza Poznań w ramach porozumień z gminami ościennymi oraz współpracę z przewoźnikami kolejowymi w zakresie

wspólnej oferty taryfowej pod nazwą “Bus-Tramwaj-Kolej – Jeden Bilet”. Plan zrównoważenia transportu miejskiego przyjęto już w dokumencie “Polityka transportowa miasta Poznania” uchwalonym przez Radę Miasta. W aspekcie zewnętrznym chodzi o utrzymanie harmonii systemu transportu z jego otoczeniem naturalnym (tj. przyrodniczym), kulturalnym (tj. cywilizacyjnym) oraz społeczno-gospodarczym. Wewnętrzna równowaga polega na zapewnieniu symbiozy pomiędzy ruchem pojazdów komunikacji publicznej, pieszych, rowerów, samochodów i przewozu towarów. Program ma służyć wdrożeniu działań zmierzających do urzeczywistnienia opcji zrównoważonej tj. polegającej na utrzymaniu w równowadze czynnika ekonomicznego, przestrzennego i ekologicznego z oczekiwaniami społecznymi, dotyczącymi dostępności komunikacyjnej i możliwości wyboru środka przewozowego oraz łagodzenia wewnętrznych konfliktów, a także ochrony interesów słabszego uczestnika ruchu. Program ten zakłada silne preferencje dla komunikacji zbiorowej i ruchu niezmotoryzowanego oraz wprowadzenie ograniczeń dla ruchu samochodowego, szczególnie w strefach konfliktowych, z użyciem środków łagodzących uciążliwości transportu.

VII Istota programu, tj. zakres zmiany strategicznej planowany do osiągnięcia za pomocą programu.
Założeniem programu jest osiągnięcie Zrównoważonego Sytemu Transportowego w celu stworzenia warunków do zwiększenia liczby podróży komunikacją zbiorową oraz systematycznego i efektywnego rozwoju układu drogowego. Wzrost liczby pasażerów komunikacji publicznej będzie wynikiem stworzenia możliwości pozostawienia pojazdów na parkingu P&R i skorzystania z komunikacji publicznej. Ponadto organizacja usprawnień organizacji ruchu tj. np. bus pasów czy rozwój nowych tras tramwajowych zwiększy prędkość przejazdu pojazdów komunikacji publicznej. Dogodny system przesiadkowy w postaci zintegrowania różnych środków komunikacji może zachęcić do skorzystania z nich i tym samym do zwiększenia liczby podróżnych. Wprowadzanie stref ograniczonego ruchu oraz wymiana taboru komunikacji publicznej na nowszy, rozwój ścieżek rowerowych wraz z systemem wypożyczalni rowerów zmniejszy zanieczyszczenie powietrza i poziom hałasu w mieście, co wpłynie na podniesienie jakości życia.

VIII Planowane działania strategiczne:

Cel operacyjny 1. **Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego**	Cel operacyjny 2. **Ograniczenie uciążliwości w ruchu drogowym**	Cel operacyjny 3. **Poprawa jakości podróży niezmotoryzowanych**	Cel operacyjny 4. **Poprawa atrakcyjności rozwiązań integrujących transport w metropolii**
1. Sprawny transport – wprowadzenie rozwiązań mających na celu skrócenie czasu podróży oraz poprawę dostępności do komunikacji publicznej (rozwój i modernizacja sieci tramwajowej, wyznaczanie bus pasów) a także poprzez wymianę taboru autobusowego i tramwajowego podwyższającą standard przewozu (np. ciche nawierzchnie, dostosowanie do nowoczesnego taboru) tras tramwajowych.	1. Czytelne parkowanie – Stworzenie (budowa, przebudowa) większej ilości miejsc postojowych dla samochodów na parkingach parkingach buforowych (Park&Go) i stałych) ewentualnie rozbudowa stref płatnego parkowania.	1. Czytelne parkowanie obejmuje swoim zakresem stworzenie nowych miejsc postojowych dla rowerów (stojaki).	1. Sprawny transport działanie mające na celu budowa nowych odcinków tras transportu zbiorowego i stworzenie nowych węzłów przesiadkowych (komunikacji podmiejskiej miejskiej autobusowej i tramwajowej oraz innych środków transportu np. PKP). Optymalizacja układu linii i rozkładów jazdy w celu zapewnienia jak największej częstotliwości połączeń z ościennych gmin do Poznania i odwrotnie oraz jak najlepszych możliwości przesiadek w transporcie kombinowanym.
2. Inteligentny transport – wdrożenie systemu informacji pasażerskiej w postaci wykonania tablic zmiennej treści na przystankach komunikacji publicznej oraz na dworcach i pętlach komunikacji publicznej w ramach ITS i innych projektów, przebudowa sygnalizacji świetlnej z priorytetem dla transportu publicznego.	2. Optymalizacja i rozwój układu drogowego poprzez bieżące utrzymanie dróg, ich odnawianie/przebudowę oraz realizacje nowych inwestycji. Zadanie ma na celu poprawę jakości pasa drogowego a także budowę nowych lokalnych dróg.	2. Rowerem przez Miasto to zadanie związane z budową nowych dróg rowerowych w ramach programu rowerowego oraz przy okazji innych inwestycji prowadzonych przez Zarząd Dróg Miejskich. Zakłada się także stworzenie nowych punktów wypożyczenia rowerów miejskich (System SRM) oraz promowanie ruchu rowerowego jako alternatywnego środka transportu w mieście.	2. Inteligentny transport. W ramach tego zadania przewiduje się ujednolicenie systemu płatności za przejazd świadczony przez różnych, niezależnych przewoźników działających na obszarze Poznania i powiatu poznańskiego (PEKA) wraz ze stosownym systemem rozliczeń, a także wprowadzenie elektronicznej informacji pasażerskiej.
3. Optymalizacja i rozwój układu drogowego poprzez realizację bus pasów wraz ze śluzami.	3. Ekologiczna dostawa towarów – opracowanie mające na celu rozstrzygnięcie o możliwościach i sposobach wprowadzenia rozwiązań dotyczących regulowania dostępu samochodów ciężarowych i dostawczych do określonych obszarów (zwłaszcza w funkcjonalnym śródmieściu i strefach zamieszkania). Zadanie w konsekwencji będzie miało	3. Optymalizacja i rozwój układu drogowego poprzez rewitalizację nawierzchni ciągów pieszych – deptaków, , wraz ze stworzenie warunków do bezpiecznego (oświetlenie, monitoring) poruszania się (pieszych i rowerzystów) i odpoczynku (zieleń, mała architektura).	3. Kolej w mieście to zadanie w zakres którego wchodzi ożywienie dworców i przystanków kolejowych z wykorzystaniem tras PKP w zintegrowanej ofercie przewozowej. Przewiduje się także wypracowanie optymalnego przebiegu tras Kolei Dużych Prędkości w granicach administracyjnych miasta Poznania.

	wpływ na zmniejszenie hałasu, zanieczyszczeń i natężenia ruchu w Mieście.		
			4. Czytelne parkowanie w ramach niniejszego celu to stworzenie mieszkańców aglomeracji możliwości pozostawienia pojazdów na parkingach P&R. Do monitorowania funkcjonowania systemu wykorzystana zostać może PEKA.

IX Kluczowe projekty/przedsięwzięcia w realizacji celów operacyjnych w latach 2014-2030:	
Cel operacyjny	**Kluczowe projekty/przedsięwzięcia**
Cel operacyjny 1.	1. Przebudowa węzła komunikacyjnego Ronda Kaponiera
	2. Praca przewozowa w lokalnym transporcie zbiorowym
	3. System ITS Poznań – (2014-2030) - wdrażanie
	4. Remont węzła most Teatralny
	5. Remont torowiska na ulicy Zeylanda
	6. Rozbudowa systemu sygnalizacji świetlnych, przebudowa skrzyżowań
	7. Budowa trasy transportu publicznego w ulicy Nowej Naramowickiej
	8. Przebudowa trasy tramwajowej w ul. Dąbrowskiego wraz z węzłem przesiadkowym Brama Zachodnia w Poznaniu
	9. Budowa trasy tramwajowej w ul. Ratajczaka wraz z remontem torowiska ulicy Mielżyńskiego oraz przebudowa torowiska w ulicach Wierzbięcice i 28 czerwca 1956 r.
	10. Modernizacja trasy tramwajowej ul. Kórnicka – os. Lecha – Rondo Żegrze
	11. Wymiana i modernizacja taboru tramwajowego i autobusowego
	12. Modernizacja trasy tramwajowej na Bonin i w ciągu ul. Pułaskiego w Poznaniu
	13. Budowa trasy tramwajowej do os. Kopernika wraz z realizacją łącznicy tramwajowej w ul. Grochowskiej (odc. Arciszewskiego – Grunwaldzka)
	14. Powiązanie obsługi lotniska i Kolei Dużych Prędkości z transportem miejskim
	15. Budowa przystanków Wiedeńskich w Poznaniu
	16. Remont torowiska na ulicy Hetmańskiej - wybrane odcinki
	17. Remont torowiska na ulicy Fredry na odcinku od Mostu Teatralnego do Al. Niepodległości
	18. Modernizacja infrastruktury torowo-sieciowej ul. Towarowa od ul. Św. Marcin do ul. Powstańców Wielkopolskich
	19. Modernizacja infrastruktury torowo-sieciowej ul. Pułaskiego od ul. Cichej do ul. Armii Poznań
	20. Modernizacja sieci i kabli trakcyjnych
	21. Przebudowa torowiska tramwajowego na całej długości ulicy Przybyszewskiego w Poznaniu
	22. Modernizacja infrastruktury przystankowej
Cel operacyjny 2.	1. Przebudowa węzła komunikacyjnego Rondo Kaponiera
	2. Modernizacja obiektów Inżynierskich
	3. Budowa węzła drogowego Dębiec
	4. Spalarnia odpadów drogi dojazdowe
	5. Przebudowa Ronda Rataje
	6. Pozostałe w tym: prace przygotowawcze, oczyszczanie zimowe, odbiór wód deszczowych
	7. Ulice lokalne i peryferyjne (realizacja Programu Budowy Ulic Lokalnych i Peryferyjnych)
	8. Budowa systemu wydzielonych pasów ruchu
	9. Węzeł Komunikacyjny Nowa Naramowicka
	10. Estakada Katowicka
	11. Zamknięcie ram komunikacyjnych wraz z niezbędnymi mostami oraz budowa mostu Berdychowskiego wraz z elementami Ringu Stubena (w tym ul. Ewangelicka)
	12. Ul. Nowe Kotowo w tym budowa dwóch wiaduktów nad linią kolejową Poznań Berlin z budowa układu drogowego dla obsługi osiedla Kwiatowego + Ciek Górczyka
	13. Przebudowa wiaduktu w ciągu ul. Kurlandzkiej
	14. Przebudowa ul. Obornickiej
	15. Budowa ulicy Nowej Naramowickiej
	16. Przebudowa mostu Lecha i ulicy Bałtyckiej
	17. Budowa ul. Św. Wawrzyńca z przebudową cieku Bogdanka
	18. Przebudowa ulicy Królowej Jadwigi na odcinku od ul. Matyi do Ronda Rataje + budowa kolektora deszczowego w ul. Królowej Jadwigi
	19. Budowa węzła Koszalińska wraz z połączeniem węzła z Al. Solidarności
	20. Przebudowa ul. Dolna Wilda
	21. Budowa kanalizacji deszczowej Szczepankowo – Spławie - etap I
	22. Budowa kanalizacji deszczowej Szczepankowo – Spławie - etap II
	23. Budowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w osiedlu Ks. I. Skorupki w Poznaniu
	24. budowa kanalizacji deszczowej wraz z niezbędną przebudową układu drogowego dla osiedla Kiekrz
	25. Przebudowy ul. Folwarcznej

	26. Przebudowy ul. Kolejowej
	27. Budowa fragmentu III Ramy komunikacyjnej w Poznaniu od ul. Hetmańskiej do ul. Krzywoustego oraz budowa przedłużenia ul. Hetmańskiej od ronda Żegrze do III Ramy Komunikacyjnej
	28. Przebudowy ul. Pokrzywno
	29. Budowa kolektora deszczowego Piaśnica
	30. Ekologiczna Dostawa Towarów - etap I – Koncepcja organizacji ruchu pojazdów dostawczych w Centrum wraz z promocją ekologicznych rozwiązań i uruchomieniem zatoczek ładunkowych w wybranym obszarze
Cel operacyjny 3.	1. Budowa dróg rowerowych (Program budowy dróg rowerowych): w tym: rozbudowa systemu publicznych, bezpiecznych, parkingów rowerowych w szczególności w obszarze śródmieścia, obiektów użyteczności publicznej stanowiącej cel podróży, węzłów przesiadkowych oraz kluczowych przystanków transportu publicznego w tym stacjach kolejowych – system Bike &Ride
	2. Poznański system rowerów publicznych
	3.ECOTALE (External Costs of Transport and Land Equalisation)
	4. System Informacji Miejskiej
	5. Konserwacja zieleni w pasie drogowym
	6. Budowa oświetlenia ulicznego
	7. Rozbudowa stref ruchu uspokojonego
	8. Rozbudowa i modernizacja sieci dróg rowerowych w ramach realizowanych inwestycji drogowych
	9. Rewitalizacja śródmieścia z uwzględnieniem potrzeb ruchu rowerowego
	10. Budowa miejsc postojowych dla rowerów na parkingach kubaturowych w śródmieściu oraz P&G na obrzeżach Strefy Płatnego Parkowania
	11. Promocja ruchu rowerowego jako alternatywnego środka transportu w mieście rowerowego
	12. Rozbudowa systemu informacji rowerowej
	13. Przebudowa płyty Starego Rynku
	14. Strefa Płatnego Parkowania
	15.Przebudowa ulicy Św. Marcin
Cel operacyjny 4.	1.Poznańska Elektroniczna Karta Aglomeracyjna
	2. Budowa parkingu przy cmentarzu Junikowo w Poznaniu
	3. Badania i opracowanie planu transportowego Aglomeracji Poznańskiej
	4. Budowa Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego – w formule partnerstwa publiczno-prywatnego
	5. Uruchomienie wybranych parkingów P&R: Sobieskiego, Szymanowskiego, Górczyn, Miłostowo
	6. Przedłużanie kolejnych tras tramwajowych do węzłów przesiadkowych (Dębiec)
	7. Wypracowanie optymalnego przebiegu tras Kolei Dużych Prędkości w granicach administracyjnych Poznania
	8. Połączenie dworca Poznań Główny z Lotniskiem Ławica
	9. Budowa dworców i węzłów przesiadkowych w miejscu krzyżowania się środków transportu
	10. Budowa parkingu przesiadkowego Franowo w Poznaniu
	11. Przedłużenie tras tramwajowych w mieście do dworców kolejowych (Poznań - Wschód)

X Powiązanie z innymi programami Strategii:

1. Cyfrowy Poznań;
2. Ekologiczny Poznań;
3. Metropolitalny Poznań;
4. Mieszkajmy w Poznaniu;
5. Przestrzenie dla biznesu;
6. Przyjazne Śródmieście;
7. Turystyczny Poznań.

XI Zgodność założeń programu z dokumentami strategicznymi regionu i kraju:

1. Strategią Rozwoju Kraju 2020 (przyjętą 25 września 2012 r.);
2. Strategię rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce do roku 2013 z grudnia 2008 r.;
3. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie (przyjętą 13 lipca 2010 r.);
4. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko z 21 grudnia 2011 r.;
5. Strategią Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020. (dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w 17.12.2012 r.);
6. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030 (przyjęta uchwałą Rady Ministrów 13 grudnia 2011 r.);
7. Założenia Krajowej Polityki Miejskiej (projekt z 20 lipca 2012 r.);
8. Programu Ochrony Powietrza przyjęty Uchwałą nr XXIX/561/12 sejmiku województwa wielkopolskiego z 17 grudnia 2012 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim.

XII Powiązanie z politykami branżowymi, strategiami szczegółowymi, programami uchwalonymi przez RMP:

1. Polityka Transportowa Miasta Poznania – przyjęta Uchwałą Rady Miasta Poznania z 18 listopada 1999 r.;
2. Zrównoważony Plan Rozwoju Transportu Publicznego na lata 2007–2015 (Poznański Obszar Metropolitalny) – przyjęty Uchwałą Rady Miasta Poznania z 24 października 2006 r. (dokument w trakcie aktualizacji);
3. Program rowerowy Miasta Poznania na lata 2007–2015 - przyjęty Uchwałą Rady Miasta Poznania z 15 stycznia 2008 r.;
4. Program Drogowy dla Miasta Poznania na lata 2008–2015 - przyjęty Uchwałą Rady Miasta Poznania z 16 września 2008 r.;
5. Polityka Parkingowa Miasta Poznania przyjęta Uchwałą Rady Miasta Poznania z 10 czerwca 2008 r. (dokument w trakcie aktualizacji);
6. Program Budowy Dróg Lokalnych na Terenie Miasta Poznania na lata 2005–2015 - przyjęty Zarządzeniem Prezydenta Miasta Poznania nr 43/2005/K z 19.05 2005 r.;

7. Wieloletni Plan Finansowy Miasta Poznania - opracowanie ma charakter kroczący;
8. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Poznania - przyjęte Uchwałą Rady Miasta Poznania z 18 stycznia 2008 r. (dokument w trakcie aktualizacji);
9. Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2009–2012 przyjęty Uchwałą Rady Miasta Poznania z 12 maja 2009 r. (dokument w trakcie aktualizacji).

XIII Potencjalne źródła finansowania, w tym zewnętrznego:

1. Miasto Poznań;
2. Środki unijne;
3. Fundusze Ochrony Środowiska;
4. Dotacje rządowe;
5. Partnerzy zewnętrzni (partnerstwo publiczno-prywatne, koncesja);
6. Fundusze uzyskane przez organizacje non profit.

XIV Wskaźniki realizacji programu strategicznego:

1. wskaźniki kontekstowe:

1.1 Liczba pasażerów transportu publicznego;
1.2 Liczba samochodów osobowych na 1000 mieszkańców;
1.3 Dostępność transportu publicznego = dł w km [A+T]/powierzchnia miasta;
1.4 Liczba mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas drogowy.

2. wskaźniki strategiczne:

Cel operacyjny	Działanie strategiczne	Wskaźnik	Wielkość bazowa (2010 r.)	Planowana wielkość (2020 r.)	Planowana wielkość (2030 r.)
1. Zwiększenie atrakcyjności transportu zbiorowego	Sprawny transport	Udział pojazdów niskopodłogowych komunikacji miejskiej w całkowitej liczbie taboru	Autobusy: 315/317	320/320	320/320
			Tramwaje: 25/214	100/228	150/228
		Liczba kilometrów torowisk tramwajowych	135,408	150	165
	Inteligentny transport – system informacji pasażerskiej	Liczba tablic zmiennej treści na przystankach transportu publicznego	0	70	140
		Liczba tablic zmiennej treści na dworcach i pętlach komunikacji publicznej	7	10	15
	Optymalizacja i rozwój układu drogowego	Liczba kilometrów bus pasów	2,632	10	15
2. Ograniczenie uciążliwości w ruchu drogowym	Czytelne parkowanie	Liczba miejsc na parkingach Park&Go	1822	2350	2500
	Optymalizacja i rozwój układ drogowego	Jakość dróg układu podstawowego	A- 20,3%, B-49,5%, C-7,4%, D-22,8%	A- 22,0%, B-50,0%, C-8,0%, D-20,0%	A- 25,0%, B-50,0%, C-7.0%, D-18,0%
		Liczba km utwardzonych dróg w ramach realizacji Programu Budowy Dróg Lokalnych	24	46	66
		Liczba zatoczek ładunkowych dla pojazdów dostawczych w śródmieściu	0	20	65
	Ekologiczna dostawa towarów	Liczba zatoczek ładunkowych dla pojazdów dostawczych w śródmieściu	0	20	65
3. Poprawa jakości podróży niezmotoryzowanych	Rowerem przez miasto	Liczba kilometrów ścieżek rowerowych	94	150	200
		Liczba punktów wypożyczania rowerów / Liczba rowerów w systemie miejskim	1/80	10/210	12/240

	Optymalizacja i rozwój układ drogowego – ciągi piesze	Liczba km ciągów pieszych /deptaków (wyłączonych z ruchu)	2,844	4,5	8,0
4. Poprawa atrakcyjności rozwiązań integrujących transport w Metropolii	Sprawny transport	Liczba węzłów przesiadkowych	53	65	70
	Inteligentny transport	Liczba użytkowników Poznańskiej Elektronicznej Karty Aglomeracyjnej	brak danych	500 000	600 000
	Kolej w mieście	Liczba stacji kolejowych zintegrowanych z transportem publicznym	7	8	10
		Liczba sprzedanych biletów bus-tramwaj-kolej	0	5 000	10 000
	Czytelne parkowanie	Liczba parkingów Park&Ride	0	2	5
		Liczba pojazdów korzystających z parkingów P&R	0	300	750

XV Beneficjenci:

1. Mieszkańcy Poznania i metropolii Poznań;
2. Inwestorzy;
3. Turyści;
4. Osoby przyjeżdżające do Miasta w celach służbowych i edukacyjnych.

XVI Partnerzy zewnętrzni:

1. Koncesjonariusze;
2. Inwestorzy zewnętrzni.

XVII Przewodniczący programu:
Violetta Wabińska – Chmielewska, Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

XVIII Rada programu strategicznego:

Jednostka	Zakres tematyczny
Zarząd Transportu Miejskiego	Cel operacyjny 1. i 4.
Zarząd Dróg Miejskich	Cel operacyjny 1., 2. i 3
Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Cel operacyjny 2., 3. i 4.

11. System monitoringu

System monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Poznania został opracowany w 2011 r. i przetestowany w 2012 r. przez Wydział Rozwoju Miasta oraz przewodniczących wszystkich programów strategicznych. Obecnie przyjęta wersja jest rezultatem przeprowadzonych prac koncepcyjnych oraz praktycznych prac wdrożeniowych wielu osób zaangażowanych w koordynację i realizację strategii. Główne elementy systemu obejmują:

- Przyjęte koncepcje i założenia teoretyczne,
- Organizację systemu monitoringu,
- System wskaźników kontekstowych i strategicznych.

11.1. Przyjęte koncepcje i założenia teoretyczne

Proponowana koncepcja systemu monitoringu strategicznego jest oparta na najnowszych trendach w tym zakresie, w szczególności:

- Metodologii J. Brysona[70] wykorzystywanej na całym świecie w planowaniu dla instytucji publicznych i non-profit, jednostek terytorialnych oraz instytucji i organizacji skupiających wielu interesariuszy. Jej najważniejsze założenia to podejście procesowe ukierunkowane na pobudzanie zaangażowania interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych w realizację strategii oraz powiązanie procesu planowania, zarządzania i monitorowania strategii w jeden współzależny cykl.
- Nowych metodach monitoringu strategicznego wypracowanych w ramach projektu SCINNOPOLI realizowanego w 2011 r. w ramach programu INTERREG IVC. Podstawowe założenia projektu to bezpośrednie powiązanie wskaźników strategicznych z realizowanymi działaniami oraz mierzenie efektów, na które instytucja wdrażająca ma rzeczywisty wpływ. Monitoringowi podlegają nie tylko realizowane projekty, ale także ich efekty w postaci pożądanych zmian w zachowaniu grup docelowych.
- Nowych koncepcjach monitoringu i ewaluacji przyjętych przez Komisję Europejską i Bank Światowy, w tym w szczególności *impact assessment* i *impact evaluation*.

[70] Bryson J.M., 2004, *Strategic planning for public and nonprofit organizations. A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement,* 3rd Edition, John Wiley and Sons, San Francisco

W ramach tych koncepcji kluczowe jest powiązanie systemu monitoringu i ewaluacji z procesem zmian zachodzących w wyniku procesu strategicznego na bazie tzw. łańcucha wyników.

Kolejną ważną koncepcją jest podejście partycypacyjne. Wynika ono z nowego podejścia do funkcjonowania terytoriów traktowanych dziś jako złożone, dynamiczne i adaptacyjne systemy, w których zmiany są wynikiem działań wielu różnych aktorów (*multi-agent systems*). Władze danej jednostki terytorialnej są jedynie jednym z wielu aktorów i podejmowane przez nie działania tylko w pewnym stopniu generują pożądane zmiany. Odpowiednie zaangażowanie osób, instytucji i organizacji działających na danym obszarze zarówno w proces strategiczny, wdrażanie strategii jak i jej monitorowanie i ewaluację pozwala multiplikować efekty zmian i może prowadzić do zmiany ścieżki rozwoju danego terytorium w długim okresie. Z tego powodu zestawy celów i działań strategicznych oraz wskaźników ich realizacji powinny podlegać uzgodnieniom z aktorami, których dotyczą, w tym z interesariuszami wewnętrznymi – np. pracownikami instytucji wdrażającej.

Wreszcie, zmienia się znaczenie samej funkcji monitoringu strategicznego. Powinien on być przede wszystkim podstawą do podejmowania decyzji i być dopasowany do potrzeb osób na wysokich funkcjach kierowniczych i zarządczych. Z tego powodu musi przekazywać proste i stosunkowo łatwe w interpretacji wyniki, na podstawie których można szybko podjąć decyzję o kierunkach dalszych działań. Ponadto, ze względu na publiczną funkcję dokumentów strategicznych jednostek terytorialnych i zasadę transparentności, wyniki powinny być łatwo dostępne dla szerokiego grona aktorów i interesariuszy strategii, zainteresowanych postępami w jej realizacji. Dane z systemu monitoringu powinny mieć więc funkcję komunikacyjną i możliwość prezentacji graficznej w skróconej formie.

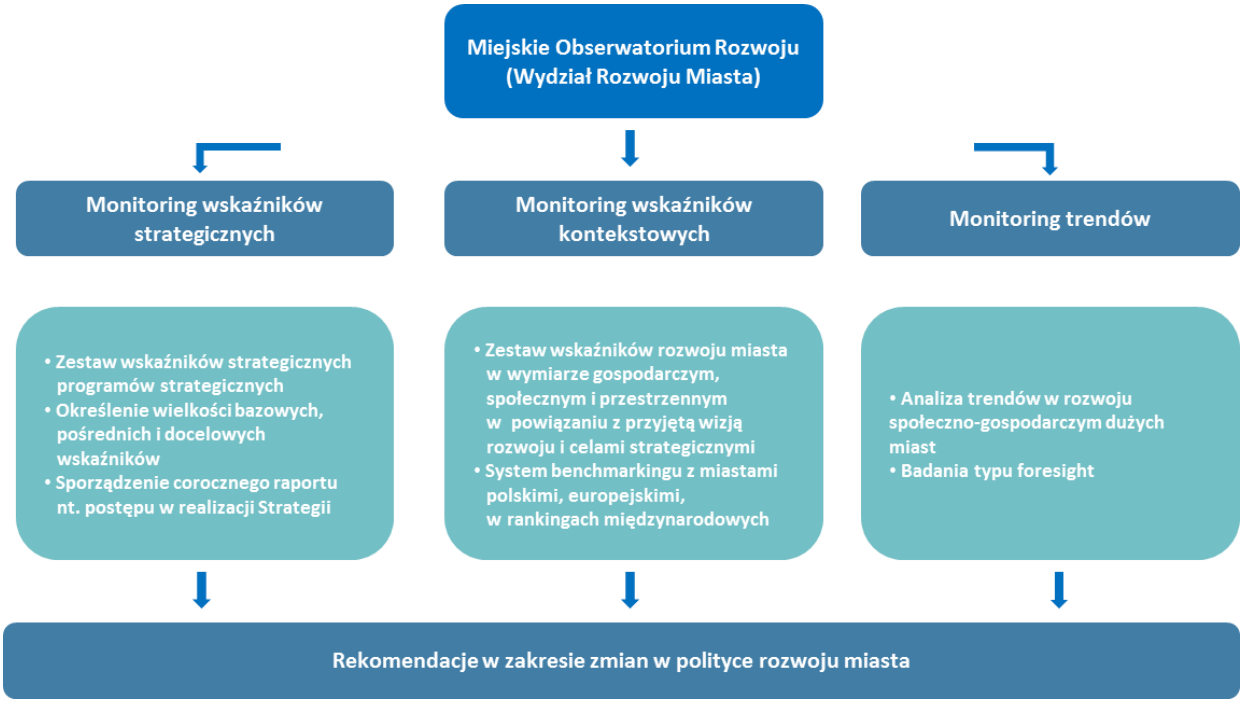
11.2. Organizacja systemu monitoringu

Jednym z głównych założeń systemu monitoringu jest przekonanie, że powinien on odpowiadać na pytanie, w jaki sposób realizacja strategii przyczynia się do realizacji założonej wizji i głównych celów strategicznych. Ze względu na wielowarstwowość i skomplikowanie dokumentu strategicznego, poznański system monitoringu składa się z kilku poziomów:

- Poziomu wskaźników kontekstowych związanych z wizją rozwoju Poznania oraz realizacją celów strategicznych,
- Wskaźników obrazujących realizację programów i działań strategicznych,
- Analizy porównawczej z innymi miastami w Polsce i za granicą,
- Analizy przyszłych trendów rozwojowych.

Podstawowe elementy modelu przedstawiono na Rycinie 1. Można wyznaczyć trzy podstawowe moduły analizy: ogólny poziom rozwoju miasta, poziom realizacji programów strategicznych oraz poziom analizy trendów. Istotna jest także przydzielenie odpowiedzialności za realizację monitoringu konkretnej jednostce (tutaj nazwanej Miejskim Obserwatorium Rozwoju – MOR, której rolę pełni obecnie Wydział Rozwoju Miasta). MOR współpracuje zarówno z bezpośrednimi realizatorami strategii – zarówno wewnątrz Urzędu, jak i w jednostkach podległych, oraz z dysponentami danych statystycznych, w szczególności poznańskim oddziałem GUS specjalizującym się w statystyce miejskiej. Do podstawowych zadań MOR należy:

- Koordynacja zbierania danych w ramach każdego z modułów – we współpracy z realizatorami programów strategicznych,
- Przetwarzanie danych tak, aby była możliwa ich graficzna prezentacja oraz interpretacja,
- Komunikacja wyników monitoringu władzom miasta, realizatorom poszczególnych programów strategicznych, interesariuszom strategii oraz mieszkańcom miasta i obszaru metropolitalnego,
- Przygotowywanie rekomendacji w zakresie zmian polityki rozwoju miasta, zmian w ramach poszczególnych programów strategicznych i całej strategii.

Rysunek 7. Podstawowe moduły systemu monitoringu strategii miasta Poznania

11.3. System wskaźników kontekstowych i strategicznych

Jeżeli chodzi o funkcjonowanie poszczególnych modułów monitoringu, pierwszy poziom stanowią wskaźniki kontekstowe. Funkcjonują one na poziomie przyjętej wizji rozwoju oraz częściowo na poziomie celów strategicznych. Ze względu na bardzo ogólny charakter zarówno wizji, jak i celów, ich powiązanie z działaniami Urzędu Miasta i innych realizatorów strategii następuje poprzez system celów pośrednich i realizujących je programów strategicznych. Wskaźnikiem sytuacji w poszczególnych obszarach mogą być jednak zmiany wskaźników powiązanych z ujętymi w nich zapisami. Przy definiowaniu systemu wskaźników kontekstowych przyjęto następujące zasady:

- Zróżnicowanie wskaźników na poziomie wizji – wskaźniki najbardziej ogólne oraz celów strategicznych oraz wskaźniki bardziej szczegółowe powiązane z obszarami wskazanymi w przyjętych zapisach.
- Minimalizowanie liczby wskaźników – na poziomie wizji przyjęto cztery ogólne wskaźniki, a dla każdego z obszarów wskazanych w celach strategicznych po trzy wskaźniki.
- Maksymalna dostępność danych potrzebnych do analizy – w miarę możliwości brak konieczności prowadzenia dodatkowych badań.

- Graficzna prezentacja wyników umożliwiająca szybką ocenę i porównanie sytuacji w ramach poszczególnych obszarów.
- Powiązanie formy graficznej pulpitu strategicznego z przyjętą w strategii formułą domu strategicznego dla ułatwienia percepcji wyników.

11.4. Wskaźniki kontekstowe powiązane z wizją rozwoju i celami strategicznymi – wskaźniki ogólnego rozwoju miasta

Do wskaźników ogólnego rozwoju miasta należą trendy i zjawiska postrzegane jako "dowód" sukcesu i właściwego kierunku rozwoju miasta, jednak zależne od zespołu czynników wewnętrznych i zewnętrznych. W związku z tym trudno jest udowodnić bezpośredni wpływ jakichkolwiek działań strategicznych na ich zmiany. Wskaźniki kontekstowe są analizowane w porównaniu z innymi miastami referencyjnymi na zasadzie benchmarkingu. W Polsce są to tzw. miasta drugiego rzędu (największe miasta o funkcjach metropolitalnych z wyłączeniem Warszawy jako stolicy kraju). W przyszłości planowane jest także wybranie kilku miast europejskich podobnej wielkości i rangi, w tym miasta drugiego rzędu w innych krajach, nawet jeśli są znacznie większe niż Poznań.

Do podstawowych wskaźników ogólnego rozwoju miasta należą np.:

- PKB per capita,
- Saldo migracji w granicach miasta i w aglomeracji poznańskiej,
- WDB generowane przez sektory wiedzochłonne,
- Stopa bezrobocia.

Grafikę wskaźników kontekstowych wraz z przykładową interpretacją[71] przedstawiono na Rycinie 2. Dla uzyskania możliwości oceny zgodnie z łatwą do intuicyjnej interpretacji logiką świateł drogowych niezbędna jest ocena zmian poszczególnych wskaźników w kolejnych latach. Dla odbiorców wymagających pogłębionej informacji niezbędna jest także poszerzona interpretacja z podaniem szczegółowych danych i dynamiki ich zmian w kontekście ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

[71] Dane i interpretacja przykładowe

Wskaźnik	Grafika	Interpretacja
PKB per capita	↗ ●	PKB rosnące
Saldo migracji	↙ ●	Saldo ujemne, sytuacja negatywna
WDB sektory wiedzochłonne	↗ ●	WDB rośnie, trend pozytywny
Bezrobocie	↙ ●	Bezrobocie spada, trend pozytywny

Rysunek 8. Grafika wskaźników ogólnego rozwoju miasta

Dla prawidłowej interpretacji wskaźników kontekstowych niezbędna jest jej relatywizacja, którą można osiągnąć dzięki porównaniu z miastami podobnej rangi i wielkości. Benchmarking wskaźników kontekstowych powinien dotyczyć miast polskich drugiej rangi – największych miast z wyłączeniem stolicy, a także wybranych miast europejskich podobnej rangi i wielkości. Takie porównanie pozwoli na właściwą ocenę tempa zachodzących zmian. Grafikę dla analizy benchmarkingowej miast polskich przedstawiono na Rycinie 3. Grafika dla porównania z miastami europejskimi wygląda podobnie.

Wskaźnik[72]	Poznań	Wrocław	Gdańsk	Łódź	Kraków	Ocena
PKB per capita	70184	53888	49773	42796	53502	●
Saldo migracji	-4,18	1,37	-	-2,28	-0,97	●
WDB: Sektory wiedzochłonne[73]	3163	4351	3648	3254	3203	●
Bezrobocie	4,2	5,8	6,4	12,1	5,9	●

Rysunek 9. Grafika dla analizy benchmarkingowej

Wskaźniki ogólnego rozwoju miasta wskazują obszary kluczowe z punktu widzenia priorytetyzacji działań i programów strategicznych. Ze względu na bardzo dużą liczbę przyjętych programów strategicznych (18), w zasadzie niemożliwa jest jednoczesna realizacja

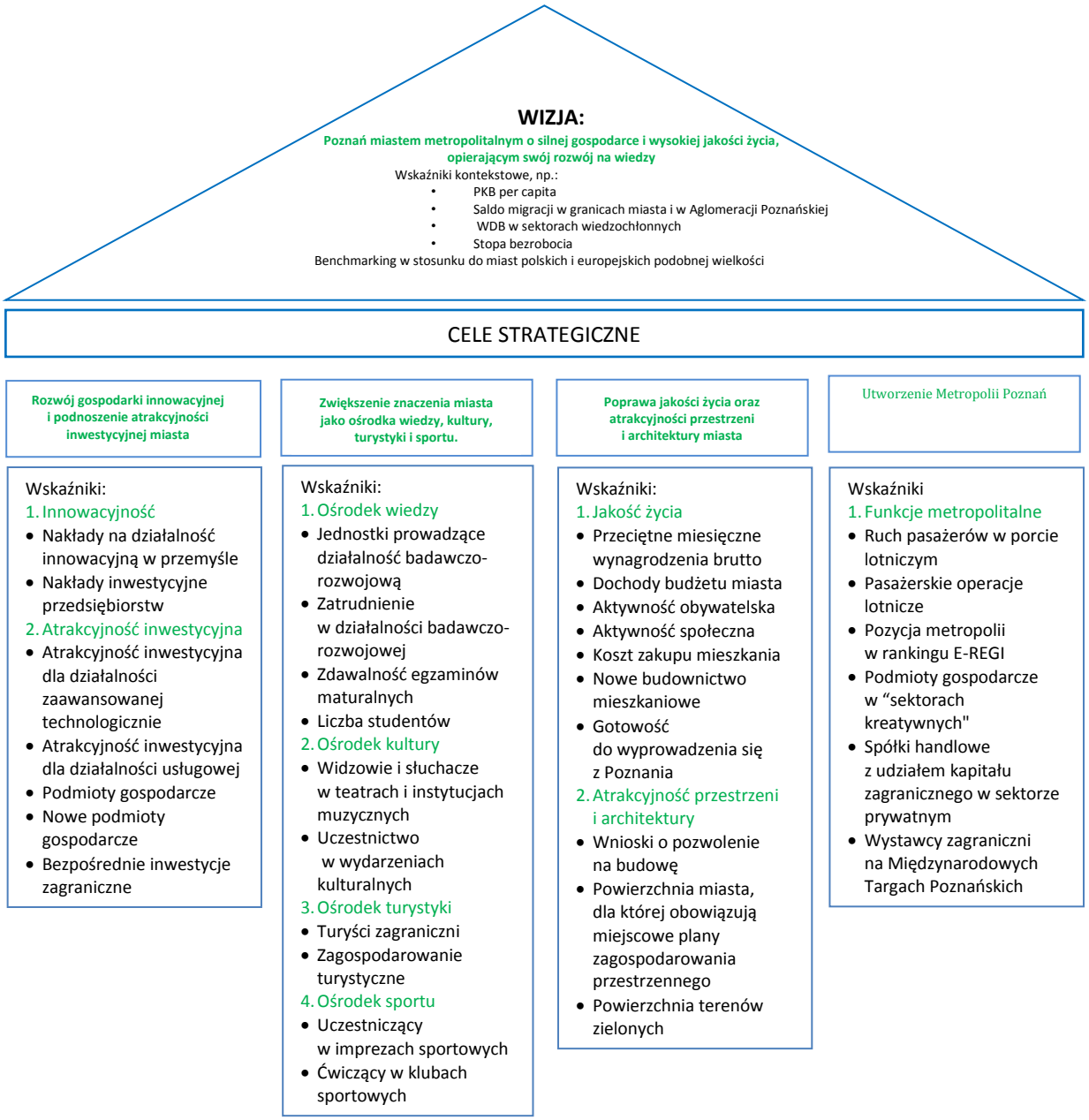
[72] Dane nt. stopy bezrobocia i salda migracji za: GUS Poznań, 2012, Miasta wojewódzkie, podstawowe dane statystyczne, dane nt. PKB i WDB 2009 za BDL (Dane z BDL dla poziomie podregionów)

[73] Działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości – docelowo również dane z innych sekcji obejmujących sektory wiedzochłonne.

zamierzonych działań. W związku z tym, nacisk powinien być kładziony na działania w obszarach wypadających najsłabiej w analizie kontekstowej.

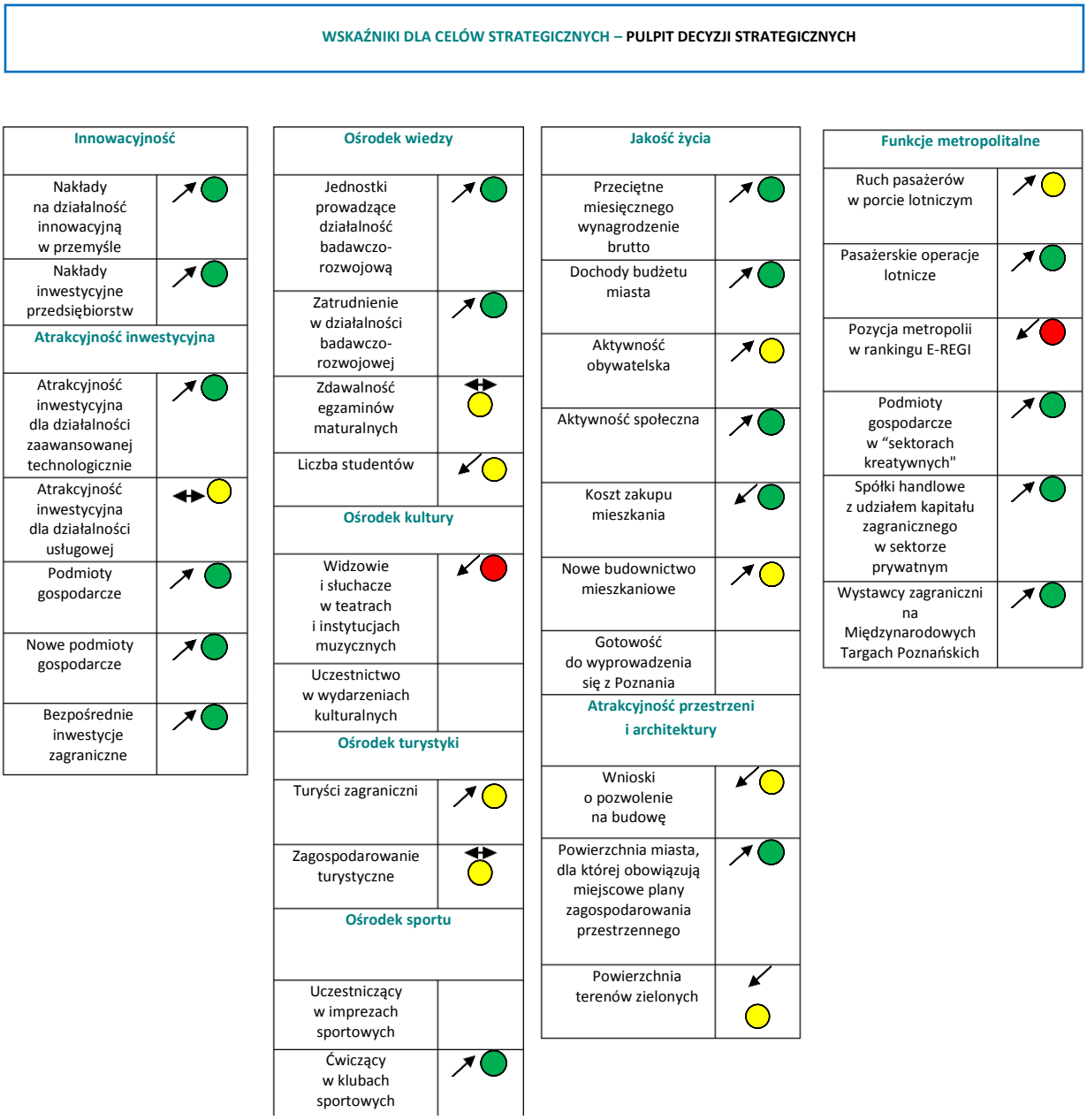
W ramach czterech celów strategicznych wskazano aż dziesięć zróżnicowanych obszarów działań, w niniejszej koncepcji przyjęto założenie, że każdemu z obszarów powinny odpowiadać co najmniej dwa wskaźniki dające podstawowy obraz sytuacji w danym zakresie. Przyjęte wskaźniki mają charakter głównie kontekstowy, a ich zadaniem jest obrazowanie tendencji rozwojowych w ramach poszczególnych obszarów. Są to wskaźniki łatwo dostępne i możliwie najściślej związane poszczególnymi obszarami.

Wskaźniki związane z realizacją celów strategicznych, podobnie jak inne wskaźniki ogólnego rozwoju miasta, w są porównywane ze wskaźnikami miast wybranych do benchmarkingu – istotne jest bowiem nie tylko uzyskanie pozytywnego trendu w zakresie wybranych wskaźników, ale również poprawa relatywnej pozycji Poznania w stosunku do innych miast. W przyszłości wskazane jest także zbieranie wskaźników nie tylko dla granic administracyjnych miasta, ale również dla całego obszaru metropolii Poznań – pozwoli to lepiej uchwycić trendy zachodzące w całym obszarze metropolitalnym (np. wiele podmiotów gospodarczych lokalizuje się poza granicami administracyjnymi miasta, lecz to jego bliskość jest dla nich decydującym czynnikiem lokalizacji.)

Rysunek 10. Wskaźniki kontekstowe dla wizji rozwoju i celów strategicznych

Propozycja grafiki wskaźników dla celów strategicznych (Rys. 11) wykorzystuje koncepcję pulpitu strategicznego. W propozycji grafiki wykorzystano konwencję domu strategicznego.

Rysunek 11. Grafika wskaźników dla celów strategicznycn

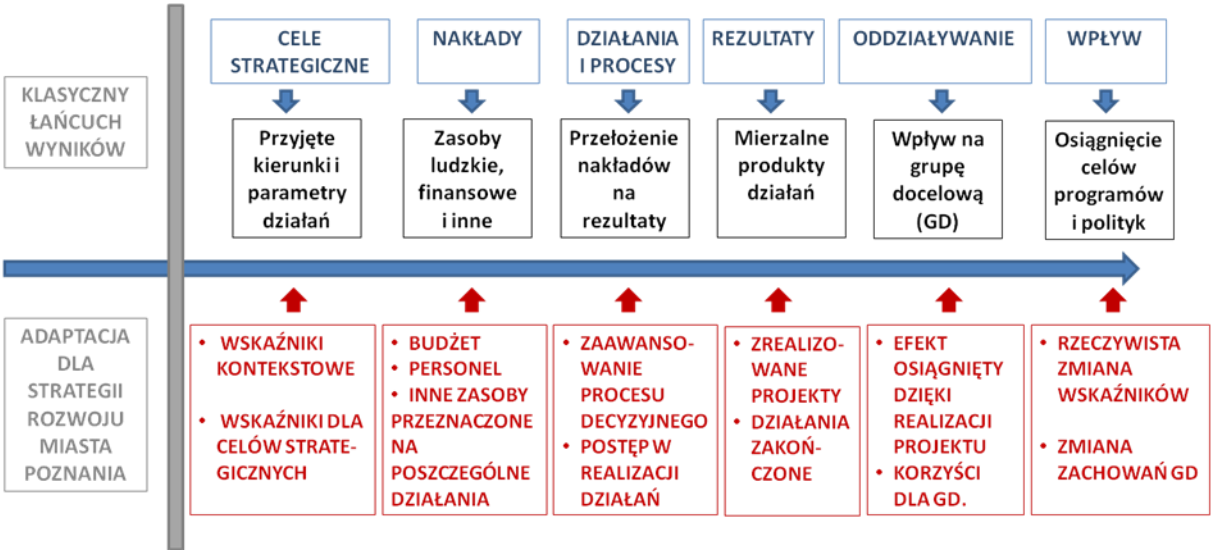
Dla każdego ze wskaźników za pomocą strzałki przedstawiono tendencję w stosunku do poprzedniego okresu badawczego (wzrost, stagnacja, spadek), a za pomocą koloru światła ocenę zjawiska.

[74] Definicje wskaźników zamieszczone są w zał. Nr 5

Pulpit będzie używany jako podstawa ewaluacji całokształtu rozwoju miasta i priorytetyzacji działań strategicznych w obszarach, w których osiągane wyniki są niewystarczające. Brak skuteczności podejmowanych działań może również prowadzić do zmiany odpowiednich programów strategicznych lub do zredefiniowania założonych w nich działań. Analiza dokonana w ramach pulpitu strategicznego jest każdorazowo uzupełniana bardziej szczegółowym raportem z interpretacją w kontekście ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej.

11.5. Wskaźniki realizacji programów i działań strategicznych

W koncepcji monitoringu programów strategicznych wykorzystano strategiczny łańcuch wyników (Rys. 12) obrazujący pełen proces zmiany zachodzący w wyniku realizacji strategii.

Rysunek 12. Proces zmiany zachodzący w wyniku realizacji strategii

Koncepcję łańcucha wywodzącą się z założeń *impact evaluation* zaadaptowano dla potrzeb Strategii Rozwoju Miasta Poznania. Pierwsze z przedstawionych ogniw, cele strategiczne, są tu rozumiane jako cele programu strategicznego i podlegają pomiarowi za pomocą wskaźników kontekstowych oraz wskaźników realizacji działań strategicznych. Kolejne ogniwa, w szczególności nakłady, działania i procesy oraz rezultaty tworzą podstawową grupę wskaźników realizacji programów i działań strategicznych. Do ich oceny powinien zostać wykorzystany system zarządzania projektami. Dwa ostatnie ogniwa – oddziaływanie i wpływ, powinny być kluczowymi wskaźnikami oceniającymi skuteczność

realizowanych programów i działań. Ich badanie powinno służyć refleksji strategicznej i może być przyczynkiem do zmiany danego programu w przypadku stwierdzenia braku jego skuteczności lub niewystarczających środków na osiągnięcie zamierzonych efektów.

Analiza nakładów opiera się na założeniu, że do realizacji każdego programu potrzebne są odpowiednie zasoby ludzkie, finansowe i organizacyjne, bez których niemożliwe jest przeprowadzenie zaplanowanych działań. Każdy program powinien w związku z tym posiadać budżet oraz być przyporządkowany do właściwej jednostki organizacyjnej, a w jej ramach właściwych pracowników. Proponowana ocena nakładów opiera się na zaplanowaniu środków niezbędnych do realizacji poszczególnych programów w kolejnych latach, a następnie porównanie ich z nakładami rzeczywiście przeznaczonymi do realizacji zadań. Taka analiza pozwoli na ocenę efektów działań w odpowiednim kontekście - jeżeli na realizację danego działania zostały przeznaczone niewystarczające zasoby, należy się spodziewać zmniejszenia oczekiwanych efektów. Proponowany system oceny uwzględnia porównanie procenta niezbędnych nakładów z procentem realizacji procesu realizowanym w ramach kolejnego ogniwa.

Kolejnym etapem analizy jest stan realizacji danego programu, czyli zaawansowanie procesów decyzyjnych i działań. Wymaga on zaplanowania sekwencji działań i zakresu decyzji niezbędnych do realizacji danego programu lub działania. Po zakończeniu każdego z działań następuje analiza osiągniętych rezultatów, czyli założonych wyników każdego projektu (np. zakończone/oddane do użytku inwestycje). Analiza rezultatów obejmuje porównanie założeń z osiągniętymi efektami i przyczyny ewentualnych zmian. Powinna się także odnosić do zużytych nakładów i zrealizowanych procesów, np. “inwestycja zrealizowana, nakłady finansowe przekroczono o 30%, czas realizacji zadania terminowy”. Analiza w ramach tego ogniwa ocenia każdy rezultat z punktu widzenia celów programu, np. “projekt kluczowy z punktu widzenia założonych celów”.

Ogniwa oddziaływania i wpływu to ogniwa mierzące rzeczywisty efekt zmiany, do którego powinna prowadzić strategia. Analiza rozpoczyna się od badania rzeczywistych efektów realizacji poszczególnych działań i programów oraz korzyści dla poszczególnych grup docelowych – np. mieszkańców lub przedsiębiorców. Kolejnym etapem jest badanie efektu zmiany - zmian zachowań grup docelowych, np. zachowań innowacyjnych przedsiębiorstw lub stopnia wykorzystania transportu publicznego przez mieszkańców. Efekt zmiany powinien łączyć wskaźniki realizacji działań ze wskaźnikami kontekstowymi. Pierwsza analiza

wpływu i oddziaływania powinna zostać wykonana po realizacji pierwszych działań i przeprowadzeniu pierwszego cyklu monitoringu. Pełna ocena elektów realizacji strategii będzie następować w okresach 5-letnich, zgodnie z cyklem planowania zmian.

11.6. Analiza programów strategicznych

Analiza programów strategicznych następuje na podstawie karty programu strategicznego. Karty programów przedstawiono w tekście strategii. Każdorazowo zawierają one wykaz wskaźników kontekstowych i strategicznych dla danego programu. Dla wskaźników przedstawiono wartości bazowe dla momentu rozpoczęcia realizacji programu (2010 lub 2013), wskaźniki pośrednie (dla 2020 r.) oraz docelowe (dla 2030 r.).

11.7. Analiza trendów

Ze względu na coraz większe tempo zmian społeczno-gospodarczych na całym świecie, planowanie strategiczne podlega ciągle nowym wyzwaniom. Skala zmian wymaga także ciągłej obserwacji nowych trendów i zjawisk tak, aby móc przygotować właściwe narzędzia i instrumenty wspierające rozwój.

Zakres badań wchodzących w monitoring trendów powinien obejmować:

- Trendy rozwoju gospodarczego – analizie mogą podlegać nowe koncepcje w zakresie wzrostu i rozwoju gospodarczego, nowe zjawiska gospodarcze i pojawiające się formy prowadzenia działalności gospodarczej oraz ich konsekwencje dla funkcjonowania miasta, jego budżetu czy sposobu finansowania samorządów.
- Trendy rozwoju społecznego – dla przewidywania niezbędnych usług miejskich i oferty miasta dla jego mieszkańców i przybywających turystów ważne będą zmiany stylu życia, zachodzące procesy demograficzne, ale także zmiany w zakresie wartości i oczekiwań społecznych.
- Trendy rozwoju przestrzennego – badania powinny obejmować zarówno trendy rozwojowe w zakresie rozwoju przestrzennego miast (np. rozlewanie lub kurczenie się miast), jak i nowe rozwiązania problemów przestrzennych i pojawiające się koncepcje

zagospodarowania z analizą ich przydatności. Obszar badań obejmuje także aspekty środowiskowe.

– Trendy w zakresie polityki miejskiej – przedmiotem analizy powinny być także rozwiązania w zakresie planowania rozwoju i zarządzania miastem w różnych dziedzinach wraz z badaniem zasadności i możliwości ich wdrożenia.

12. System wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030

System wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Poznania został dopasowany do istniejącej struktury organizacyjnej Urzędu Miasta. Dyrektorzy Wydziałów, w których kompetencjach leżą kwestie związane z zakresem poszczególnych programów strategicznych, zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Miasta Poznania, zostali Przewodniczącymi programów strategicznych. Do ich obowiązków należy m.in. wyznaczenie Rady programu strategicznego, tj. zespołu osób wdrażających i monitorujących działania strategiczne.

W skład Rady programu strategicznego wchodzą przedstawiciele właściwych jednostek miejskich, instytucji pozarządowych lub partnerzy społeczno-gospodarczy. Rada ma zadanie doradcze, dostarcza danych i informacji niezbędnych dla właściwego planowania działań w ramach programu, często skupia jednostki realizujące wybrane działania strategiczne.

Oprócz współpracy w ramach Rad programu, Przewodniczący współpracują też z partnerami zewnętrznymi, których lista została umieszczona w karcie każdego programu.

Nadzór nad prawidłową realizacją Strategii pełni Komitet Sterujący, odpowiedzialny za integrację procesu zarządzania strategicznego i wieloletniego planowania budżetowego, w którego skład wchodzą dyrektorzy wydziałów i biur UMP i MJO. Zadaniem Komitetu jest rekomendowanie do realizacji zgłoszonych przez Przewodniczących projektów wynikających z poszczególnych programów. Każdy projekt inwestycyjny musi zostać wcześniej zgłoszony za pośrednictwem systemu zarządzania projektami, gdzie wypełnia się formularz inicjujący projekt (PP – Pomysł Projektu), a po wstępnej pozytywnej ocenie przez Komitet, opisuje się pełen zakres projektu wraz ze szczegółowym harmonogramem realizacji i sposobem finansowania (DIP – Dokument Inicjujący Projekt). Formularz ten podlega ostatecznej akceptacji, która jest warunkiem umieszczenia na liście przedsięwzięć rekomendowanych do akceptacji Prezydenta Miasta. Ostatecznym etapem przyznania środków na realizację działań jest podjęcie uchwały przez Radę Miasta.

W odstępach sześciomiesięcznych, Komitet Sterujący odbywa posiedzenie wspólne z Zarządem Miasta w celu monitorowania realizacji całości programów, w tym analizowania pojawiających się problemów i ich rozwiązań. Ocenie podlega wówczas również realizacja

zadań nieinwestycyjnych. Corocznie, po przygotowaniu raportu z monitoringu, Komitet analizuje główne wnioski i decyduje o kontynuacji, ewentualnej konieczności poprawy lub zmiany kierunku działań realizowanych w ramach poszczególnych programów strategicznych.

Organem doradczym dla Komitetu Sterującego w kwestiach merytorycznych, szczególnie w przypadku aktualizacji strategii lub tworzenia nowego dokumentu jest Rada Strategii zrzeszająca uznane autorytety naukowe, przedsiębiorców oraz przedstawicieli instytucji istotnych dla rozwoju Miasta. Zadaniem Rady jest wsparcie w określaniu kierunków rozwojowych oraz wskazywanie nowych wyzwań i problemów.

Bieżącą koordynacją realizacji Strategii zajmuje się Wydział Rozwoju Miasta, którego zadaniem jest bieżąca analiza danych dotyczących rozwoju miasta, wsparcie w tworzeniu i realizacji programów strategicznych oraz opracowanie raportu z monitoringu i prezentacja jego wyników.

13. Załączniki

13.1. Załącznik nr 1

Lista osób zapraszanych
na posiedzenia Rady Strategii Rozwoju Miasta Poznania

Imię i nazwisko	Funkcja
Maciej Banaszak	Poseł na Sejm RP
Jerzy Bartnik	Prezes Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej
Insp. Rafał Batkowski	Wielkopolski Komendant Wojewódzki Policji
Prof. Marcin Berdyszak	Rektor Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu
Włodzimierz Bogaczyk	Redaktor Naczelny „Gazety Wyborczej”
Dr Andrzej Byrt	Prezes Zarządu Międzynarodowych Targów Poznańskich
Lena Bretes-Dorożała	Dyrektor TVP S.A. Poznań
Prof. dr hab. Ryszard Cichocki	Kierownik Zakładu Socjologii Teoretycznej UAM
Paweł Ćwiąkało	Przewodniczący Młodzieżowej Rady Konsultacyjnej
Prof. dr hab. Ryszard Domański	Członek Rzeczywisty PAN, Honorowy Przewodniczący Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Katedra Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej UEP
Prof. dr hab. Rafał Drozdowski	Dyrektor Instytutu Socjologii UAM
Lech Dymarski	Przewodniczący Sejmiku Województwa Wielkopolskiego
Waldy Dzikowski	Poseł na Sejm RP
Tadeusz Dziuba	Poseł na Sejm RP
Arkady Fiedler	Poseł na Sejm RP
Piotr Florek	Wojewoda Wielkopolski
Prof. dr hab. Wanda Gaczek	Kierownik Katedry Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej UEP
Prof. dr hab. Janusz Gadzinowski	Kierownik Katedry Neonatologii Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu
Dr inż. arch. Tadeusz Gałecki	Członek Honorowy Towarzystwa Urbanistów Polskich Oddział w Poznaniu
Grzegorz Ganowicz	Przewodniczący Rady Miasta Poznania
Abp Stanisław Gądecki	Metropolita Poznański
Prof. dr hab. Marian Gorynia	Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu
Tomasz Górski	Poseł na Sejm RP

Prof. dr hab. Bohdan Gruchman	Katedra Europeistyki Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, członek Rady Wydziału Gospodarki Międzynarodowej UEP
Rafał Grupiński	Poseł na Sejm RP
Andrzej Grzyb	Poseł do Parlamentu Europejskiego
Inż. Arch. Jerzy Gurawski	Architekt i scenograf
Prof. dr hab. Marek Hendrykowski	Katedra Filmu, Telewizji i Nowych Mediów UAM
Dariusz Jaworski	Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Sidonia Jędrzejewska	Posłanka do Parlamentu Europejskiego
Filip Kaczmarek	Poseł do Parlamentu Europejskiego
Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek	Dyrektor Centrum Badań Metropolitalnych, Kierownik Zakładu Systemów Osadniczych i Organizacji Terytorialnej Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM
Tomasz Kayser	Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Michael Kleiβ	Prezes Zarządu Volkswagen Poznań Sp. z o.o.
Prof. dr hab. Cezary Kochalski	Prorektor ds. Strategii i Rozwoju UEP
Inż. arch. Piotr Kostka	Prezes Poznańskiego Oddziału SARP
Agnieszka Kozłowska-Rajewicz	Posłanka na Sejm RP, Pełnomocnik Rządu ds. Równego Traktowania
Wojciech Kruk	Prezydent Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej
Mirosław Kruszyński	Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Andrzej Krygier	Dyrektor Zarządu Geodezji i Katastru Miejskiego GEOPOZ
Grażyna Kulczyk	Prezes Fortis Nowy Stary Browar
Prof. dr hab. Andrzej Legocki	Członek Rzeczywisty PAN, Przewodniczący Wydziału Nauk Biologicznych PAN
Prof. dr Halina Lorkowska	Rektor Akademii Muzycznej w Poznaniu
Prof. dr hab. Waldemar Łazuga	Kierownik Zakładu Kultury i Myśli Politycznej UAM
Prof. dr hab. inż. Tomasz Łodygowski	Rektor Politechniki Poznańskiej
Dr Krystyna Łybacka	Posłanka na Sejm RP
Wojciech Majchrzycki	Dyrektor Den Braven East Sp. z o.o.
Prof. dr hab. Bronisław Marciniak	Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
Przemysław Markowski	Przewodniczący Komisji Budżetu, Nadzoru Właścicielskiego, Rozwoju Gospodarczego i Promocji Miasta RMP
Jan Mazurczak	Prezes Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej
Nadbryg. inż. Wojciech Mendelak	Wielkopolski Komendant Wojewódzki Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu

Michał Merczyński	Prezes Zarządu Fundacji Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Malta
Dr Łukasz Mikuła	Przewodniczący Komisji Polityki Przestrzennej RMP
Wojciech Nentwig	Dyrektor Filharmonii Poznańskiej
Paweł Neumann	Dyrektor Centrum Realizacji Inwestycji PKP PLK S.A. w Warszawie, Oddział w Poznaniu
Solange Olszewska	Prezes Zarządu Solaris Bus & Coach S.A.
Adam Pawłowski	Redaktor Naczelny „Polska Głos Wielkopolski”
Marian Przybylski	Prezes Zarządu Instytutu Edukacji Europejskiej
Prof. dr hab. Teresa Rabska	Redaktor Naczelny "Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny"
Prof. dr hab. Jadwiga Rotnicka	Senator RP
Tomasz Sadowski	Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”
Barbara Sajnaj	Skarbnik Miasta Poznania
Dr inż. arch. Stanisław Sipiński	Pracownia Architektoniczna Ewy i Stanisława Sipińskich Sp. z o.o.
Marek Siwiec	Poseł do Parlamentu Europejskiego
Prof. dr hab. Grzegorz Skrzypczak	Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu
Prof. dr hab. med. Jerzy Smorawiński	Rektor Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu
Jerzy Stępień	Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Prof. dr hab. Tadeusz Stryjakiewicz	Dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM Kierownik Zakładu Polityki Regionalnej i Integracji Europejskiej UAM
Prof. dr hab. Wojciech Suchocki	Dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu
Prof. dr hab. Antoni Szczuciński	Przewodniczący Komisji Kultury i Nauki RMP
Paweł Szkotak	Dyrektor Teatru Polskiego
Waldemar Szostak	Dyrektor Oddziału Okręgowego NBP
Bożena Szydłowska	Posłanka na Sejm RP
Krzysztof Szydłowski	Prezes Wielkopolskiej Telewizji Kablowej
Konrad Szymański	Poseł do Parlamentu Europejskiego
Mariusz Szymyślik	Prezes Zarządu „Radia Merkury” S.A.
Stanisław Tamm	Sekretarz Miasta Poznania
Przemysław Trawa	Wiceprezes Zarządu MTP
Adam Trybusz	Kanclerz Loży Wielkopolskiej BCC
Gen. bryg. pil. Włodzimierz Usarek	Dowódca 2. Skrzydła Lotnictwa Taktycznego w Poznaniu
Piotr Voelkel	Prezes Wielkopolskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych

Prof. dr hab. inż. Jan Węglarz	Dyrektor Instytutu Informatyki Politechniki Poznańskiej
Lesław Wiatrowski	Prezes Wielkopolskiego Zrzeszenia Handlu i Usług w Poznaniu
Mariusz Wiśniewski	Przewodniczący Komisji Rewitalizacji RMP
Andrzej Wituski	Dyrektor Międzynarodowych Konkursów im. Henryka Wieniawskiego
Prof. dr hab. Lucyna Wojtasiewicz	Dyrektor Centrum Badania Gospodarki Regionalnej
Marek Woźniak	Marszałek Województwa Wielkopolskiego
Prof. dr hab. Jacek Wysocki	Rektor Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu
Prof. dr hab. Marek Ziółkowski	Senator RP

13.2. Załącznik nr 2

Lista osób zapraszanych na spotkania konsultacyjne w ramach obszaru strategicznego „Konkurencyjna gospodarka”

Imię i nazwisko	Funkcja
Krzysztof Antczak	Dyrektor Banku Gospodarstwa Krajowego Oddział w Poznaniu
Arjan Bakker	Dyrektor Generalny Grupa Allegro Sp. z o.o.
Arch. Piotr Z. Barełkowski	Studio ADS Sp. z o.o.
Jerzy Bartnik	Prezes Wielkopolskiej Izby Rzemieślniczej
Stanisław Bogacki	Prezes Zarządu Solar Company S.A.
Wojciech Buczkowski	Prezes Zarządu Komputronik S.A.
Dr Andrzej Byrt	Prezes Międzynarodowych Targów Poznańskich
Paweł Chudziński	Dyrektor Generalny Aquanet S.A.
Paweł Cieślik	Dyrektor marki W. Kruk
Paweł Cisowski	Dyrektor Generalny Arjohuntleigh Polska Sp. z o.o.
Michał Czekalski	Członek Zarządu Internetowykantor.pl S.A.
Krzysztof Dylikowski	Prezes Zarządu Poznańskiego Funduszu Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.
Sławomir Dębczyński	Dyrektor Verax Systems Sp. z o.o.
Prof. dr hab. Wanda M. Gaczek	Kierownik Katedry Ekonomiki Przestrzennej i Środowiskowej Uniwersytetu Ekonomicznego
Dr Szczepan Gawłowski	Prezydent Wielkopolskiego Klubu Kapitału
Andrzej Głowacki	Prezes Zarządu DGA S.A.
Janusz Gocałek	Prezes Zarządu TALEX S.A.
Werner Gritsch	Prezes Zarządu The Lorenz Bahlsen Snack–World Sp. z o.o.
Michał Grzybkowski	Prezes Zarządu Beyond.pl Sp. z o.o.
Michael Haehnel	Prezes Zarządu NIVEA Polska Sp. z o.o.
Joanna Jajus	Przewodnicząca Programu „Wiedza dla biznesu”
Piotr Janiec	Dyrektor Rynku Lisner Sp. z o.o.
Elżbieta Janus	Przewodnicząca Programu „Przestrzenie dla biznesu”
Henryk Judkowiak	Prezes Zarządu Polska Izba Gospodarcza Importerów, Eksporterów i Kooperacji
Piotr Juskowiak	Manager Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego
Ireneusz Kaczmarek	Prezes Zarządu Poznańskie Zakłady Zielarskie Herbapol S.A.
Michael Kleiβ	Prezes Zarządu Volkswagen Poznań Sp. z o.o.
Karol Klimczak	Prezes Zarządu KKS Lech Poznań S.A.
Michael Kobriger	Prezes Zarządu MAN Bus Sp. z o.o.
Janusz Kosiński	Prezes Zarządu INEA S.A.
Łukasz Kozierowski	Dyrektor Naczelny Prywatna Lecznica Certus Sp. z o.o.

Piotr Kozłowski	Wiceprezes Bridgestone Poznań Sp. z o.o.
Mirosław Piotr Kretkowski	Prezes Zarządu Poznańska Palarnia Kawy Astra Sp. z o.o.
Wojciech Kruk	Prezydent Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej
Grażyna Kulczyk	Prezes Fortis Nowy Stary Browar
Michał Kwiatkiewicz	Prezes Zarządu YES Biżuteria Sp. z o.o.
Ryszard Lorek	Prezes Zarządu SGB-Bank S.A.
Wojciech Majchrzycki	Dyrektor Den Braven East Sp. z o.o.
Marek Majewski	Prezes Zarządu ZETO S.A.
Grzegorz Michalski	Prezes Zarządu WCWI Sp. z o.o.
Janusz Mieloszyk	Dyrektor Generalny EXIDE Technologies S.A.
Michael Ohlsson	Prezes Zarządu IKEA Retail Sp. z o.o.
Solange Olszewska	Prezes Zarządu Solaris Bus & Coach S.A.
Marcin Pankau	Prezes Zarządu Holicon Sp. z o.o.
Piotr Rączyński	Prezes Zarządu Apart Sp. z o.o.
Łukasz Rychlicki	Prezes Zarządu Alba Thyment Polska Sp. z o.o.
Jacek Roszyk	Prezes Zarządu Żabka Polska Sp. z o.o.
Paweł Sawiński	Managing Director Ciber Polska Sp. z o.o.
Dr inż. Maciej Stroiński	Instytut Informatyki Politechniki Poznańskiej
Andrzej Swędrzyński	Członek Zarządu Wikia Sp. z o.o.
Waldemar Szostak	Dyrektor Oddziału Okręgowego NBP
Ryszard Szulc	Prezes Zarządu Ataner Sp. z o.o.
Maria Świderska	Prezes Euroflorist Sp. z o.o.
Jerzy Toczyski	Prezes Zarządu GlaxoSmithKline
Adam Trybusz	Kanclerz Loży Wielkopolskiej Business Centre Club
Piotr Voelkel	Prezes Zarządu Meble VOX Sp. z o.o.
Ewa Voelkel	Prezes Zarządu Pro Design Sp. z o.o.
Prof. dr hab. Inż. Jan Węglarz	Prezes Zarządu Wielkopolskiego Klastra Teleinformatycznego
Lesław Wiatrowski	Prezes Wielkopolskiego Zrzeszenia Handlu i Usług w Poznaniu
Mariusz Wiatrowski	Prezes Zarządu Portu Lotniczego Poznań – Ławica Sp. z o.o.
Piotr Woś	Prezes Zarządu Piotr i Paweł Sp. z o.o.
Wojciech Wrzaskała	Prezes Zarządu Symetria Sp. j.
Krzysztof Zamasz	Prezes Zarządu Enea S.A.

Lista osób zapraszanych na spotkania konsultacyjne
w ramach obszaru strategicznego „Miasto wiedzy, kultury, turystyki i sportu”

Imię i nazwisko	Funkcja
Dr Ewa Bąk	Przewodnicząca Programu „Sportowy Poznań”
Prof. Marcin Berdyszak	Rektor Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu
Stanisław Bogacki	Prezes Zarządu Solar Company S.A.
Marcjanna Burkert	Przewodnicząca Porozumienia Samorządów Uczelni Poznańskich
Wojciech Chomicz	Prezes Wielkopolskiego Okręgowego Związku Koszykówki
Paweł Ćwiąkało	Przewodniczący Młodzieżowej Rady Konsultacyjnej
Marcin Dokowicz	Przewodniczący Poznańskiego Porozumienia Doktorantów
Prof. dr hab. Beata Filipiak	Rektor Wyższej Szkoły Bankowej w Poznaniu
Piotr Frydryszek	-
Prof. dr hab. Grzegorz Gołembski	Kierownik Katedry Turystyki Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu
Prof. dr hab. Marian Gorynia	Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu
Prof. dr hab. Marek Hendrykowski	Katedra Filmu, Telewizji i Nowych Mediów UAM
Anna Hryniewiecka	Dyrektor Centrum Kultury „Zamek”
Robert Kaźmierczak	Przewodniczący Programu „Kulturalny Poznań”
Piotr Kędziora	Oddział Okręgowy NBP
Przemysław Kieliszewski	Dyrektor Teatru Muzycznego w Poznaniu
Prof. dr hab. Cezary Kochalski	Prorektor ds. Strategii i Rozwoju Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu
Prof. dr hab. Hanna Kóčka-Krenz	Prezes Zarządu Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk
Grażyna Kulczyk	Prezes Fortis Nowy Stary Browar
Prof. dr hab. Andrzej Lesicki	Prorektor ds. kadry i rozwoju uczelni Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
Prof. dr Halina Lorkowska	Rektor Akademii Muzycznej w Poznaniu
Prof. dr hab. Inż.Tomasz Łodygowski	Rektor Politechniki Poznańskiej
Prof. dr hab. Bronisław Marciniak	Rektor Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Przewodniczący Kolegium Rektorów Miasta Poznania
Jan Mazurczak	Przewodniczący Programu „Turystyczny Poznań”
Michał Merczyński	Prezes Zarządu Fundacji Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego Malta
Grzegorz Michalski	Prezes Zarządu WCWI Sp. z o.o.
Wojciech Nentwig	Dyrektor Filharmonii Poznańskiej
Andrzej Piechowiak	Przewodniczący Programu „Cyfrowy Poznań”
Joanna Przybylska	Przewodnicząca Studenckiej Rady Miasta Poznania
Marian Przybylski	Prezes Zarządu Instytutu Edukacji Europejskiej
Prof. dr hab.	Rektor Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

Grzegorz Skrzypczak	
Prof. dr hab. inż. Roman Słowiński	Prezes Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu
Prof. dr hab. Jerzy Smorawiński	Rektor Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu
Prof. dr hab. Bogdan Sojkin	Kierownik Katedry Marketingu Produktu UEP
Prof. dr hab. Jacek Sójka	Dyrektor Regionalnego Obserwatorium Kultury
Prof. dr hab. Tadeusz Stryjakiewicz	Dyrektor Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
Prof. dr hab. Wojciech Suchocki	Dyrektor Muzeum Narodowego w Poznaniu
Prof. dr hab. Czesław Szafrański	Prorektor ds. Kadr i Rozwoju Uczelni Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu
Paweł Szkotak	Dyrektor Teatru Polskiego
Konrad Tuszewski	Dyrektor Malta Ski Sp. z o.o.
Prof. dr hab. Andrzej Tykarski	Prorektor ds. Organizacji, Promocji i Rozwoju Uczelni Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu
Piotr Voelkel	Prezes Wielkopolskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych
Prof. dr hab. Tadeusz Wallas	Dziekan Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
Anna Wawdysz	Przewodnicząca Programu „Akademicki i naukowy Poznań”
Andrzej Wituski	Dyrektor Międzynarodowych Konkursów im. Henryka Wieniawskiego
Prof. dr hab. Jacek Wysocki	Rektor Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu

Lista osób zapraszanych na spotkania konsultacyjne w ramach obszaru strategicznego „Jakość życia”

Imię i nazwisko	Funkcja
Bogusław Bajoński	Dyrektor Zarządu Transportu Miejskiego
Prof. dr hab. Ryszard Cichocki	Prodziekan Wydziału Nauk Społecznych UAM; Dyrektor Centrum Badania Jakości Życia
Paweł Ćwiąkało	Przewodniczący Młodzieżowej Rady Konsultacyjnej
Prof. dr hab. Rafał Drozdowski	Dyrektor Instytutu Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza
Elżbieta Dybowska	Przewodnicząca Programu „Zdrowy Poznań”
Przemysław Foligowski	Przewodniczący Programu „Wysoka jakość edukacji i wychowania”
Inż. arch. Krzysztof Frąckowiak	Przewodniczący Rady Wielkopolskiej Okręgowej Izby Architektów
Inż. arch. Jerzy Gurawski	Autorska Pracownia Architektoniczna
Bartosz Guss	Przewodniczący Programu „Rzeka w mieście”
Zofia Hryhorowicz	Dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Poznaniu
Włodzimierz Kałek	Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie
Aleksandra Konieczna	Przewodnicząca Programu „Mieszkajmy w Poznaniu”
Inż. arch. Piotr Kostka	Prezes SARP Oddział w Poznaniu
Prof. dr hab. Marek Krajewski	Kierownik Zakładu Badań Kultury Wizualnej i Materialnej UAM
Tomasz Lisiecki	Dyrektor Zarządu Zieleni Miejskiej
Prof. dr hab. Anna Michalska	Kierownik Zakładu Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej UAM
Andrzej Nowak	Dyrektor Wydziału Urbanistyki i Architektury
Dr Monika Oliwa-Ciesielska	Zakład Badań Problemów Społecznych i Pracy Socjalnej UAM
Prof. dr hab. Jerzy Parysek	Zakład Planowania Przestrzennego UAM
Lech Podbrez	Biuro Koordynacji Projektów
Bożena Przewoźna	Przewodnicząca Programu „Ekologiczny Poznań”
Joanna Przybylska	Przewodnicząca Studenckiej Rady Miasta Poznania
Jarosław Pucek	Dyrektor Zarządu Komunalnych Zasobów Lokalowych
Wojciech Ratman	Komendant Straży Miejskiej Miasta Poznania
Maria Remiezowicz	Przewodnicząca Programu „Poznań wrażliwy społecznie”
Tomasz Sadowski	Fundacja Pomocy Wzajemnej „Barka”
Inż. arch. Piotr Sobczak	Prezes Towarzystwa Urbanistów Polskich Oddział w Poznaniu
Anna Szpytko	Przewodnicząca Programu „Obywatelski Poznań”
Jacek Szukała	Dyrektor Zarządu Dróg Miejskich
Dr Marcin Szymkowiak	Katedra Statystyki Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
Wojciech Tulibacki	Prezes Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego Sp. z o.o.

Elżbieta Walkowiak	Wielkopolski Kurator Oświaty
Hieronim Węclewski	Przewodniczący Programu „Bezpieczny Poznań”
Piotr Wiśniewski	Przewodniczący Programu „Przyjazne Śródmieście”

Lista osób zapraszanych na spotkania konsultacyjne
w ramach obszaru strategicznego „Metropolia”

Imię i nazwisko	Funkcja
Bogusław Bajoński	Dyrektor Zarządu Transportu Miejskiego
Marek Bryl	Dyrektor Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego
Dr Andrzej Byrt	Prezes Zarządu Międzynarodowych Targów Poznańskich
Paweł Chudziński	Dyrektor Generalny Aquanet S.A.
Sławomir Filipiak	Członek Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Poznań, Burmistrz Miasta i Gminy Buk
Przemysław Gonera	Członek Zarządu Związku Międzygminnego „Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej”
Jan Grabkowski	Starosta Poznański
Prof. dr hab. Tomasz Kaczmarek	Dyrektor Centrum Badań Metropolitalnych
Jerzy Kriger	Dyrektor Departamentu Transportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
Wojciech Kruk	Prezydent Wielkopolskiej Izby Przemysłowo-Handlowej
Jerzy Lechnerowski	Członek Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Poznań, Burmistrz Gminy Kórnik
Adam Lewandowski	Wiceprezes Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Poznań, Burmistrz Śremu
Jan Mazurczak	Przewodniczący Programu Turystyczny Poznań, Prezes Zarządu Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej
Maciej Musiał	Dyrektor Biura Stowarzyszenia „Metropolia Poznań”
Mgr inż. Marek Napierała	Dyrektor Oddziału w Poznaniu Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad
Paweł Neumann	Dyrektor Centrum Realizacji Inwestycji PKP PLK S.A. w Warszawie, Oddział w Poznaniu
Prof. dr hab. Jerzy Parysek	Zakład Planowania Przestrzennego UAM
Grzegorz Potrzebowski	Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego
Jeremi Pudliszak	Zastępca Dyrektora Miejskiej Pracowni Urbanistycznej
Zbigniew Rusak	Doradca Starosty
Adam Trybusz	Kanclerz Loży Wielkopolskiej Business Centre Club
Violetta Wabińska-Chmielewska	Przewodnicząca Programu „Zrównoważony rozwój transportu”
Mariusz Wiatrowski	Prezes Zarządu Portu Lotniczego Poznań - Ławica Sp. z o.o.
Mateusz Żmuda	Dyrektor Wielkopolskiego Zakładu Przewozów Regionalnych w Poznaniu

13.3. Załącznik nr 3

Lista Programów strategicznych wraz z Przewodniczącymi programów i Promotorami

Program strategiczny	Przewodniczący	Promotor
Akademicki i naukowy Poznań	Anna Wawdysz, Wydział Rozwoju Miasta	Tomasz J. Kayser, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Bezpieczny Poznań	Hieronim Węclewski, Dyrektor Wydziału Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa	Tomasz J. Kayser, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Cyfrowy Poznań	Andrzej Piechowiak, Dyrektor Wydziału Informatyki	Stanisław Tamm, Sekretarz Miasta Poznania
Ekologiczny Poznań	Bożena Przewoźna, Dyrektor Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Mirosław Kruszyński, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Kulturalny Poznań	Robert Kaźmierczak, Dyrektor Wydziału Kultury i Dziedzictwa	Dariusz Jaworski, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Metropolitalny Poznań	Maciej Musiał, Dyrektor Biura Stowarzyszenia Metropolia Poznań	Tomasz J. Kayser, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Mieszkajmy w Poznaniu	Aleksandra Konieczna, Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Mirosław Kruszyński, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Obywatelski Poznań	Anna Szpytko, Dyrektor Biura Prezydenta	Stanisław Tamm, Sekretarz Miasta Poznania
Poznań wrażliwy społecznie	Maria Remiezowicz, Dyrektor Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych	Jerzy Stępień, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Przestrzenie dla biznesu	Grzegorz Kamiński, Zastępca Dyrektora Biura Koordynacji Projektów	Jerzy Stępień, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Przyjazne Śródmieście	Piotr Wiśniewski, Dyrektor Biura Koordynacji Projektów	Tomasz J. Kayser, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Rzeka w mieście	Bartosz Guss, Dyrektor Wydziału Gospodarki Nieruchomościami	Mirosław Kruszyński, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Sportowy Poznań	Ewa Bąk, Dyrektor Wydziału Sportu	Dariusz Jaworski, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Turystyczny Poznań	Jan Mazurczak, Dyrektor Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej	Tomasz J. Kayser, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania

Wiedza dla biznesu	Joanna Jajus, Dyrektor Wydziału Działalności Gospodarczej i Rolnictwa	Tomasz J. Kayser, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Wysoka jakość edukacji i wychowania	Przemysław Foligowski, Dyrektor Wydziału Oświaty	Dariusz Jaworski, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Zdrowy Poznań	Elżbieta Dybowska, Zastępca Dyrektora Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych	Jerzy Stępień, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania
Zrównoważony rozwój transportu	Violetta Wabińska-Chmielewska, Zastępca Dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	Mirosław Kruszyński, Zastępca Prezydenta Miasta Poznania

13.4. Załącznik nr 4. Wykaz źródeł

1. Literatura

- Bajerski A., 2011, *Organizacja przestrzenna i funkcjonowanie usług edukacyjnych w aglomeracji poznańskiej*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań
- Bank Światowy, 2011, *Impact Evaluation in Practice*, World Bank Washington
- Bryson J. M., 2004, *Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations,* wydanie trzecie
- Bryson J. M., Alston F. K., 2005, *Creating and Implementing Your Strategic Plan,* wydanie drugie
- Bul R., 2013. *Migracje wahadłowe mieszkańców aglomeracji poznańskiej w okresie intensywnej suburbanizacji.* Praca doktorska napisana pod kier. prof. dr hab. Tomasz Kaczmarka. Wydział Nauk geograficznych i Geologicznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.
- Castells M. 1998. The information age: Economy, Society and Culture – The rise of network society, t. II. Blackwell. Oxford.
- Dokumenty rządowe – *Założenia systemu zarządzania rozwojem w Polsce przyjęte przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r.*
- Dokumenty Komisji Europejskiej – *Komunikat KE z 29 czerwca 2011 r. w sprawie wieloletnich ram finansowych*
na okres 2014–2020: Budżet z perspektywy "Europy 2020"
- Gaczek, W., 2011. *Koncepcja wdrażania programu strategicznego Metropolitalny Poznań*. UEP. Poznań. (ekspertyza dla UM w Poznaniu).
- Izdebski W., 2009, *Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju I działalności*, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis, Warszawa
- Jałowiecki B., 2010, *Metropolie XXI wieku w: Europejskie wyzwania dla polskich regionów*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
- Kaczmarek T., 2012. Analiza relacji funkcjonalnych aglomeracji poznańskiej z otoczeniem regionalnym (w kontekście dyfuzyjno-absorpcyjnego modelu rozwoju). Opracowanie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego. Poznań.
- Kaczmarek T., Mikuła Ł., 2007, *Ustroje terytorialno-administracyjne obszarów metropolitalnych w Europie*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

– Kaczmarek, T., Mikuła, Ł., red., 2011. *Koncepcja systemu wdrażania strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej*. CBM UAM. Poznań.

– Majchrzak K. i in., 2011, *Rozwój rtynku turystycznego w Poznaniu w latach 2000-2030*, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

– Matuszczak-Szulc I., Wiśniewski P., 2011, *Integracja systemu zarządzania strategicznego z wieloletnim planowaniem budżetowym na przykładzie Urzędu Miasta Poznania*, w: Kożuch B., Kochalski C. (red.), 2011, *Strategiczne zarządzanie miastem w teorii i praktyce Urzędu Miasta Poznania,* Monografie i Studia Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego nr 7/2011, Kraków

– Matusiak M., 2012, *Koncepcja systemu monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030,* ekspertyza dla Urzędu Miasta Poznania

– Mikuła Ł., 2013. *Polityka przestrzenna a rozwój aglomeracji: pomiędzy konkurencją a integracją.* W: Kształtowanie współczesnej przestrzeni miejskiej. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego (w druku).

– Motek P., Kossowski T., Bogacka E., 2010, *Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej nr 7: Sport w aglomeracji poznańskiej*., Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

– Sassen S., 1991. The global city. Princetown University Press.

– Smętkowski M. i in., 2008, *Metropolis and its Regions - New Relations in the Information Economy*, European Planning Studies

– Soja E., 2000, *Postmetropolis: Critical Studies of Cities and Regions*, Blackwell Publishers Ltd

– Stryjakiewicz T. i in., 2010, *Uwarunkowania, poziom i dynamika rozwoju sektora kreatywnego w poznańskim obszarze metropolitalnym,* Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań

– Strategia rozwoju aglomeracji poznańskiej. Metropolia Poznań 2020. Centrum Badań Metropolitalnych UAM. Poznań, 2011.

– Studium rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej, Centrum Badań Metropolitalnych UAM, Poznań 2012.

2. Publikacje zbiorcze, raporty i rankingi

- Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011, Główny Urząd Statystyczny,
- Ranking E-REGI 2012 (European Regional Growth Index) - LaSalle Investment Management
- Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski. 2012 – Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
- Raporty na temat wielkich miast Polski – Poznań 2011. PwC
- Poland.Research&Forecast Report. 2013 – Colliers International
- Ranking metropolitalności miast polskich, Nordea Metrox 2010
- Ranking miast najbardziej atrakcyjnych dla biznesu, Forbes 2011
- Ranking samorządowy, Rzeczpospolita 2012

3. Opracowania cykliczne

- „Biuletyn Statystyczny Poznań", Urząd Statystyczny w Poznaniu
- „Raport o stanie miasta", Wydział Rozwoju Miasta Poznania
- „Sytuacja społeczno-gospodarcza miasta Poznania w 2012 roku", Wydział Rozwoju Miasta Poznania

4. Źródła danych pierwotnych

- dane Głównego Urzędu Statystycznego
- zasoby Oddziału Statystyki i Analiz, Wydział Rozwoju Miasta UMP
- bazy danych EUROSTAT-u
- dane portalu www.eurocities.eu

5. Plany i programy strategiczne Miasta Poznania

- Miejska Strategia Polityki Społecznej,
- Miejski Program Rewitalizacji dla Miasta Poznania,
- Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Poznania,
- Plan Zdrowotny Miasta Poznania na lata 2010-2014,
- Program Budowy Dróg Lokalnych na Terenie Miasta Poznania na lata 2013–2022,
- Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania,
- Strategia Akademicka i Naukowa Miasta Poznania,

- Strategia Informatyzacji Miasta Poznania,
- Strategia Promocji Marki Poznań,
- Zintegrowana Polityka Transportowa Miasta Poznania.

6. Strategiczne opracowania województwa, kraju i zagraniczne

- Strategia „Europa 2020”
- Raport Polska 2030. Wyzwania Rozwojowe, KPRM, Warszawa 2009
- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015
- Narodowa Strategia Spójności 2007-2013
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010–2020
- Krajowy Program Reform 2013
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku
- Plan Zagospodarowania Województwa Wielkopolskiego

7. Zasoby internetowe

- Poznania – www.poznan.pl
- województwa wielkopolskiego – www.umww.pl
- organów administracji państwa: Ministerstwa Rozwoju Regionalnego – www.mrr.gov.pl, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej – www.mpips.gov.pl, Ministerstwa Gospodarki – www.mg.gov.pl, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – www.premier.gov.pl
- bank danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego – www.stat.gov.pl
- portalu informacyjnego „Gazety Wyborczej” – www.wyborcza.pl
- portalu informacyjnego „Puls Biznesu” – www.pb.pl
- portalu informacyjnego „Rzeczpospolita” – www.rzeczpospolita.pl
- portalu informacyjnego „Gazeta Prawna” – www.gazetaprawna.pl
- portalu informacyjnego „Głos Wielkopolski” – www.gloswielkopolski.pl
- portalu informacyjnego www.epoznan.pl
- portalu Pisma Samorządu Terytorialnego Wspólnota – www.wspolnota.org.pl
- portalu Komisji Europejskiej – www.ec.europa.eu

13.5. Załącznik nr 5. Wskaźniki celów strategicznych

Nazwa wskaźnika	Definicja wskaźnika	Jednostka miary	Źródło pozyskiwania danych	Trendy dla Poznania
Wskaźniki ogólnego rozwoju miasta				
PKB per capita w Poznaniu	Zagregowana wartość dóbr i usług finalnych wytworzonych w Poznaniu	Zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Saldo migracji w granicach miasta Poznania i w aglomeracji poznańskiej metropolii Poznań[75]	Różnica między napływem a odpływem ludności	‰	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
WDB generowane przez sektory wiedzochłonne w Poznaniu	Wartość produktów (wyrobów i usług) wytworzona przez jednostki rynkowe i nierynkowe w Poznaniu pomniejszona o zużycie pośrednie poniesione w związku z jej wytworzeniem	Zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Stopa bezrobocia w Poznaniu	Udział liczby zarejestrowanych bezrobotnych w cywilnej ludności aktywnej zawodowo	%	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Cel strategiczny nr 1				
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle w Poznaniu	Wielkość nakładów przedsiębiorstw przemysłowych na działalność innowacyjną	Mln zł	Urząd Statystyczny w Poznaniu	
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw w Poznaniu	Wielkość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach	Zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Atrakcyjność inwestycyjna dla działalności zaawansowanej technologicznie	Pozycja podregionu poznańskiego w rankingu w kategorii atrakcyjności dla rozwoju działalności zaawansowanej technologicznie	Miejsce w rankingu	Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w Warszawie	
Atrakcyjność inwestycyjna dla działalności usługowej	Pozycja podregionu poznańskiego w rankingu w kategorii atrakcyjności	Miejsce w rankingu	Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową w Warszawie	

[75] Metropolia obejmuje Miasto Poznań, gminy powiatu poznańskiego oraz gminy: Oborniki, Skoki, Śrem i Szamotuły

	inwestycyjnej dla działalności usługowej			
Podmioty gospodarcze w Poznaniu	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON	Liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Nowe podmioty gospodarcze w Poznaniu	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON	Liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Poznaniu	Skumulowana wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych	Tys. USD w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Urząd Miasta Poznania	
Cel strategiczny nr 2				
Jednostki prowadzące działalność badawczo-rozwojową w Poznaniu	Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w dziale 72 PKD – "Badania naukowe i prace rozwojowe"	Liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Zatrudnienie w działalności badawczo-rozwojowej w Poznaniu	Liczba osób z tytułem profesora zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej	Liczba zatrudnionych	Urząd Statystyczny w Poznaniu	
Zdawalność egzaminów maturalnych w Poznaniu	Odsetek liczby uczniów, którzy zdali wszystkie pięć obowiązkowych egzaminów w populacji osób przystępujących po raz pierwszy do matury	%	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu	
Liczba studentów w Poznaniu	Liczba studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych	Liczba studentów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych w Poznaniu	Liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych	Liczba widzów i słuchaczy w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych w Poznaniu	Odsetek respondentów deklarujących udział przynajmniej jeden raz w roku w wydarzeniach kulturalnych zaliczanych do tzw. kultury wysokiej	%	Centrum Badania Jakości Życia	

Turyści zagraniczni w metropolii Poznań	Udział liczby turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów korzystających z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania	%	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Zagospodarowanie turystyczne	Liczba miejsc noclegowych w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania	Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Uczestniczący w imprezach sportowych w Poznaniu	Odsetek respondentów deklarujących w badaniu ankietowym czynny lub bierny udział przynajmniej raz w roku w imprezie sportowej	%	Centrum Badania Jakości Życia	
Ćwiczący w klubach sportowych w Poznaniu	Liczba osób ćwiczących w klubach sportowych	Liczba ćwiczących osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Cel strategiczny nr 3				
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w Poznaniu	Wysokość przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego brutto w sektorze przedsiębiorstw	Zł w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Dochody budżetu Miasta Poznania	Wielkość środków finansowych w budżecie Poznania po stronie dochodowej	Zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Aktywność obywatelska w Poznaniu	Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych do Rady Miasta Poznania	%	Państwowa Komisji Wyborcza	
Aktywność społeczna w Poznaniu	Liczba organizacji pozarządowych, obejmująca fundacje oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne, zarejestrowane w rejestrze REGON	Liczba organizacji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Koszt zakupu mieszkania w Poznaniu	Przeciętna orientacyjna cena zakupu 1 m^2 powierzchni użytkowej mieszkania	Liczba m^2 powierzchni mieszkania możliwa do zakupienia za przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	NBP, Główny Urząd Statystyczny	

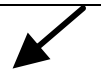
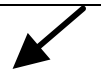
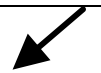
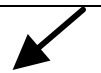
Nowe budownictwo mieszkaniowe w Poznaniu	Liczba nowych mieszkań: dla których uzyskano decyzje pozwolenia na użytkowanie i dla których organ administracji architektoniczno-budowlanej przyjął zawiadomienie o ukończeniu budowy	Liczba mieszkań w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Gotowość do wyprowadzenia się z Poznania	Odsetek respondentów deklarujących w badaniu ankietowym gotowość do wyprowadzenia się z Poznania	%	Centrum Badania Jakości Życia	
Wnioski o pozwolenie na budowę w Poznaniu	Liczba złożonych wniosków (w założeniu kompletnych, zawierających niezbędne informacje i uzgodnienia)	Liczba	Wydział Urbanistyki i Architektury Urzędu Miasta Poznania	
Powierzchnia miasta Poznania objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	Iloraz powierzchni miasta w ha, dla której uchwalono i obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego i ogólnej powierzchni miasta	%	Miejska Pracownia Urbanistyczna	
Powierzchnia terenów zielonych w Poznaniu	Iloraz ogólnej powierzchni terenów zielonych w mieście i całkowitej powierzchni miasta	%	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Cel strategiczny nr 4				
Ruch pasażerów w porcie lotniczym Poznań - Ławica	Pasażerowie przewiezieni transportem lotniczym, korzystający z portu lotniczego Poznań - Ławica	Liczba pasażerów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Pasażerskie operacje lotnicze	Liczba krajów, do których realizowane są regularne pasażerskie operacje lotnicze z portu lotniczego Poznań-Ławica	Liczba	Port Lotniczy Poznań - Ławica	
Pozycja Poznania metropolii w rankingu E-REGI	Pozycja Poznania w rankingu E-REGI (European Regional Growth Index)	Pozycja w rankingu	LaSalle Investment Management	
Podmioty gospodarcze w sektorach kreatywnych w Metropolii Poznań	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w sektorach kreatywnych	Liczba podmiotów w przeliczeniu na 100 000 mieszkańców	Urząd Statystyczny w Poznaniu	

Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego w metropolii Poznań	Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w sektorze prywatnym zarejestrowanych w rejestrze REGON	Liczba podmiotów w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców	Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny	
Wystawcy zagraniczni na Międzynarodowych Targach Poznańskich	Liczba wystawców zagranicznych biorących udział w imprezach targowych i wystawienniczych organizowanych przez Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o.	Liczba	Międzynarodowe Targi Poznańskie Sp. z o.o.	

13.6. Załącznik nr 6.: Definicje wskaźników kontekstowych i strategicznych dla programów strategicznych

Nazwa wskaźnika	Definicja	Jednostka	Źródło pozyskiwania danych	Oczekiwany trend
AKADEMICKI I NAUKOWY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba studentów uczelni poznańskich na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę studentów uczelni poznańskich studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny, coroczna ankieta Wydziału Rozwoju Miasta wśród uczelni poznańskich	
Pozycje uczelni poznańskich w rankingach (Ranking „Rzeczpospolitej" i „Perspektyw")	Wskaźnik określa miejsca uczelni poznańskich w najbardziej znanym rankingu szkół wyższych w Polsce. Uczelnie oceniane są według prestiżu, potencjału naukowego, efektywności naukowej, innowacyjności, warunków studiowania oraz umiędzynarodowienia studiów.	Liczba	Dziennik „Rzeczpospolita" i tygodnik „Perspektywy"	
Udział studentów zagranicznych w ogóle studentów w Poznaniu	Wskaźnik określa procent studentów zagranicznych w grupie studentów poznańskich ogółem.	%	Główny Urząd Statystyczny, coroczna ankieta Wydziału Rozwoju Miasta wśród uczelni poznańskich	
Liczba uczestników studiów doktoranckich na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę studentów studiów III stopnia (studiów doktoranckich) poznańskich uczelni w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Coroczna ankieta Wydziału Rozwoju Miasta wśród uczelni poznańskich	
Liczba absolwentów studiów podyplomowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę absolwentów studiów podyplomowych poznańskich uczelni w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Coroczna ankieta Wydziału Rozwoju Miasta wśród uczelni poznańskich	
Udział osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym do 27 roku życia wśród rejestrujących się po raz pierwszy	Wskaźnik określa procent osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym w wieku do 27 lat w grupie rejestrujących się w danym roku w PUP po raz pierwszy.	%	Powiatowy Urząd Pracy, Główny Urząd Statystyczny	
Wskaźniki strategiczne				
Udział maturzystów gotowych do podjęcia studiów w Poznaniu	Wskaźnik określa procent maturzystów polskich gotowych do podjęcia studiów w Poznaniu (wyniki na podstawie badań corocznie zlecanych przez Miasto).	%	Biuro Promocji Miasta	
Udział poznańskich studentów, którzy poleciliby Poznań jako dobre miejsce do studiowania	Wskaźnik określa procent studentów poznańskich uczelni, którzy poleciliby Poznań jako dobre miejsce do studiowania (wyniki na podstawie badań corocznie zlecanych przez Miasto).	%	Biuro Promocji Miasta	
Liczba odbiorców dofinansowanych działań podnoszących jakość kształcenia	Wskaźnik określa liczbę odbiorców działań podnoszących jakość kształcenia podejmowanych na uczelniach dzięki dofinansowaniu Miasta. Działania obejmują przede wszystkim wykłady otwarte najlepszych na świecie naukowców i artystów.	Liczba	Wydział Rozwoju	
Liczba udzielonych patronatów honorowych wydarzeniom o charakterze akademickim	Wskaźnik określa liczbę udzielonych przez Prezydenta Miasta Poznania patronatów honorowych wydarzeniom o charakterze akademickim, organizowanym przez poznańskie uczelnie i jednostki naukowo-badawcze, organizacje studenckie, organizacje pozarządowe, podmioty prywatne.	Liczba	Biuro Prezydenta	

Liczba osób zgłoszonych do Stypendium Miasta Poznania dla młodych badaczy	Wskaźnik określa liczbę osób zgłoszonych do Stypendium Miasta Poznania dla młodych badaczy, przyznawanego wyróżniającym się badaczom, którzy nie ukończyli 30 roku życia. Stypendium może być przyznane danej osobie tylko raz. Prawo zgłaszania kandydatów przysługuje Radnym Miasta Poznania, członkom Kapituły, władzom Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, uczelniom, placówkom naukowym i stowarzyszeniom naukowym.	Liczba	Wydział Rozwoju	
Liczba osób biorących udział w konkursie „Nagroda za wyróżniającą się pracę magisterską / doktorancką”	Wskaźnik określa liczbę osób zgłaszających swoją pracę magisterską lub doktorską w konkursie „Nagroda Miasta Poznania za wyróżniającą się pracę magisterską” i „Nagroda Miasta Poznania za wyróżniającą się pracę doktorancką”.	Liczba	Wydział Rozwoju	
Obszar gruntów przekazanych pod inwestycje nieodpłatnie lub z bonifikatą	Wskaźnik określa obszar gruntów przekazanych przez Miasto szkołom wyższym i ośrodkom naukowo-badawczym pod inwestycje nieodpłatnie lub z bonifikatą w m^2 w celu wspierania ich rozwoju.	m^2	Biuro Nadzoru Właścicielskiego	
Liczba działań podjętych przy współpracy z przedstawicielami uczelni w celu rozwiązywania problemów miasta	Wskaźnik określa liczbę działań podjętych przy współpracy z przedstawicielami środowiska akademickiego w celu rozwiązywania bieżących problemów miasta. Wskaźnik obejmuje zarówno działania w ramach powstałych Centrów (Centrum Badania Jakości Życia, Centrum Badań Metropolitalnych, Centrum Dokumentacji Audiowizualnej), jak i jednorazowe analizy/ekspertyzy zlecane przez Miasto oraz dofinansowanie projektów badawczych realizowanych na poznańskich uczelniach.	Liczba	Wydział Rozwoju	
Liczba ofert współpracy uczelni i instytutów naukowo-badawczych kierowanych do gospodarki umieszczonych w bazie portalu Wielkopolska Platforma Innowacyjna	Wskaźnik określa liczbę ofert współpracy uczelni i instytutów naukowo-badawczych kierowanych do gospodarki umieszczonych w bazie portalu Wielkopolska Platforma Innowacyjna www.wpi.poznan.pl.	Liczba	Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa	
Kwota zwolnienia z podatku od nieruchomości dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarach parków technologiczno-przemysłowych i naukowo-technologicznych	Wskaźnik określa kwotę zwolnienia z podatku od nieruchomości dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na obszarach parków technologiczno-przemysłowych i naukowo-technologicznych w celu wykorzystania potencjału naukowego poznańskich uczelni i instytutów naukowo-badawczych przez przedsiębiorców i podniesienia poziomu współpracy na styku nauka-biznes.	Kwota w PLN	Wydział Finansowy	
Liczba projektów podjętych przez Miasto w partnerstwie z poznańskimi uczelniami, dofinansowanych przez środki zewnętrzne.	Wskaźnik określa liczbę projektów podjętych do realizacji przez Miasto w partnerstwie z poznańskimi uczelniami w wyniku pozyskania środków finansowych krajowych lub zagranicznych. Wskaźnik obejmuje projekty realizowane partnerstwie, gdzie liderem projektu jest Miasto bądź uczelnia poznańska.	Liczba	Biuro Koordynacji Projektów	
BEZPIECZNY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba przestępstw stwierdzonych ogółem	Wskaźnik określa liczbę przestępstw (wszystkich kategorii) stwierdzonych na terenie Poznania	Liczba	Komenda Miejska Policji w Poznaniu	
Zakłócenia porządku publicznego (liczba interwencji zgłoszonych do SMMP)	Wskaźnik określa liczbę zakłóceń porządku publicznego zgłoszonych do Straży Miejskiej Miasta Poznania	Liczba	Sprawozdania Straży Miejskiej Miasta Poznania	

Liczba pożarów, miejscowych zagrożeń	Wskaźnik określa liczbę pożarów i miejscowych zagrożeń w Poznaniu	Liczba	Komenda Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	
Poczucie bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania (Badanie Jakości Życia)	Zintegrowany wskaźnik poczucia bezpieczeństwa Poznaniaków w miejscu zamieszkania pozyskiwany w badaniach jakości życia mieszkańców Poznania, przeprowadzanych w cyklach 2-4 letnich.	%	Raport z badań „Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania" realizowanych przez Centrum Badania Jakości Życia UAM w cyklach 4-letnich	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba przestępstw stwierdzonych w 6 kategoriach (kradzieże; kradzieże samochodów; włamania; przestępstwa rozbójnicze; bójki, pobicia; uszkodzenia mienia~~)~~	Wskaźnik odnosi się do liczby przestępstw stwierdzonych w następujących kategoriach: kradzieże; kradzieże samochodów; włamania; przestępstwa rozbójnicze; bójki, pobicia; uszkodzenia mienia	Liczba	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Wykrywalność przestępstw w 6 kategoriach: kradzieże, kradzieże samochodów, włamania, przestępstwa rozbójnicze, bójki, pobicia, uszkodzenia mienia	Wskaźnik dotyczy udziału wykrytych (ustalonych) sprawców przestępstw w następujących kategoriach (kradzieże, kradzieże samochodów, włamania, przestępstwa rozbójnicze, bójki, pobicia, uszkodzenia mienia~~)~~ w ogólnej liczbie wykrytych (ustalonych) sprawców	%	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Liczba sprawców popełniających przestępstwa narkotykowe	Wskaźnik odnosi się do liczby ustalonych sprawców przestępstw narkotykowych popełnionych w Poznaniu	Liczba	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Liczba stwierdzonych czynów narkotykowych	Wskaźnik odnosi się do liczby stwierdzonych czynów narkotykowych popełnionych w mieście	Liczba	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Udział czynów karalnych nieletnich w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych	Wskaźnik obrazuje udział nieletnich jako sprawców w ogólnej liczbie stwierdzonych przestępstw	%	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Udział nieletnich sprawców czynów karalnych w liczbie podejrzanych	Wskaźnik obrazuje udział nieletnich jako sprawców w ogólnej liczbie podejrzanych o czyny karalne	%	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Liczba interwencji w zakresie zaniedbań porządkowych	Wskaźnik określa ogólną liczbę interwencji strażników miejskich w zakresie zaniedbań porządkowych	Liczba	Straż Miejska Miasta Poznania	
Liczba interwencji w zakresie niewłaściwego parkowania pojazdów	Wskaźnik określa ogólną liczbę interwencji strażników miejskich w zakresie niewłaściwego parkowania pojazdów	Liczba	Straż Miejska Miasta Poznania	
Średni czas dojazdu policji na miejsce zdarzenia	Wskaźnik obrazuje średni czas dojazdu policji na miejsce zdarzenia liczony od momentu przyjęcia zgłoszenia przez oficera dyżurnego do momentu podjęcia pierwszych czynności przez policjantów na miejscu zdarzenia	Minuty	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Udział odebranych połączeń na nr 986 w ogólnej liczbie połączeń	Wskaźnik obrazuje udział odebranych połączeń na telefon alarmowy straży miejskiej w ogólnej liczbie połączeń wykonanych na ten numer	%	Wydział Zarządzania Kryzysowego i Bezpieczeństwa UMP	

Udział nietrzeźwych kierujących w liczbie kontroli drogowych	Wskaźnik obrazuje udział nietrzeźwych kierujących przypadających na kontrolę drogową	%	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Liczba kolizji/wypadków drogowych	Wskaźnik dotyczy liczby bezwzględnej zgłoszonych policji kolizji i wypadków drogowych	Liczba	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Liczba osób rannych/ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych	Wskaźnik dotyczy liczby bezwzględnej rannych i ofiar śmiertelnych wypadków drogowych	Liczba	Komenda Miejskiej Policji w Poznaniu	
Liczba ofiar śmiertelnych w wyniku zatrucia tlenkiem węgla	Wskaźnik określa liczbę ofiar śmiertelnych w wyniku zatrucia tlenkiem węgla	Liczba	Komenda Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	
Liczba nieprawidłowości z zakresu przestrzegania przepisów ppoż. w obiektach, stwierdzonych podczas kontroli	Wskaźnik określa liczbę nieprawidłowości z zakresu ochrony przeciwpożarowej ujawnionych w obiektach podczas kontroli realizowanych przez Komendę Miejską Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	Liczba	Komenda Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	
Liczba rannych/ofiar śmiertelnych w pożarach	Wskaźnik określa liczbę rannych i ofiar śmiertelnych w pożarach	Liczba	Komenda Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	
Średni czas dojazdu do zdarzenia jednostek ochrony przeciwpożarowej.	Wskaźnik określa średni czas dojazdu do zdarzenia (pożary, zagrożenia miejscowe) jednostek ochrony przeciwpożarowej liczony od zgłoszenia zdarzenia do momentu podjęcia pierwszych czynności przez strażaków na miejscu zdarzenia	Minuty	Komenda Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Poznaniu	
CYFROWY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba podmiotów sektora ICT	Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w sektorze ICT zarejestrowanych w rejestrze REGON, mających na celu produkcję dóbr i usług komunikacyjnych, informatycznych oraz im towarzyszących	Liczba	Urząd Statystyczny w Poznaniu	
Liczba odwiedzających stronę internetową WWW.poznan.pl	Liczba adresów numerycznych hostów klientów (tzw. adresów IP) odwiedzających stronę	Liczba	Wydział Organizacyjny	
Liczba przemysłowych linii produkcyjnych sterowanych komputerowo	Liczba przemysłowych linii produkcyjnych sterowanych komputerowo w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 49 osób	Liczba	Biuletyn statystyczny, Główny Urząd Statystyczny	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba miejskich jednostek organizacyjnych połączonych miejską siecią korporacyjną	Wskaźnik określa liczbę miejskich jednostek organizacyjnych połączonych z miejską siecią korporacyjną rozumianą jako wydzielona sieć teleinformatyczna umożliwiajaca dostęp do zasobów informatycznych UMP oraz innych jednostek, jak np. GEOPOZ (System Informacji Przestrzennej) oraz szerokopasmowego Internetu	Liczba	Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	
Liczba użytkowników sieci bezprzewodowej	Wskaźnik określa liczbę użytkowników korzystających z infrastruktury miejskiej pozwalającej na bezprzewodowy dostęp do sieci Internet	Liczba	Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	
Liczba klientów e-usług	Wskaźnik określa liczbę wszystkich zgłoszeń oraz transakcji zarejestrowanych w systemie e-usług udostępnianych w ramach platformy poznan.pl	Liczba	Wydział Organizacyjny	

Liczba klientów wykorzystujących interfejs programowania aplikacji miejskiej platformy informacyjno-usługowej	Wskaźnik określa liczbę aplikacji wykorzystujących otwarte API Miejskiego Informatora Multimedialnego, Biuletynu Informacji Publicznej oraz usług publikowanych w ramach tych serwisów.	Liczba	Wydział Organizacyjny	
Liczba jednostek objętych jednolitym systemem elektronicznego obiegu dokumentów	Wskaźnik określa liczbę miejskich jednostek organizacyjnych wykorzystujących jednolite oprogramowanie wspomagające obieg dokumentów i spraw zgodnie z wymogami instrukcji kancelaryjnej.	Liczba	Wydział Informatyki	
Liczba jednostek objętych Zintegrowanym Systemem Informatycznym Wspomagającym Zarządzanie Miastem	Wskaźnik określa liczbę miejskich jednostek organizacyjnych wykorzystujących moduły dziedzinowe Zintegrowanego Systemu Informatycznego Wspomagającego Zarządzanie Miastem.	Liczba	Wydział Informatyki	
Liczba uruchomionych procedur wymiany danych z innymi jednostkami administracji publicznej	Wskaźnik określa liczbę uruchomionych procedur elektronicznej wymiany danych z innymi jednostkami administracji publicznej.	Liczba	Wydział Informatyki	
Liczba użytkowników (unique users) Miejskiego Informatora Multimedialnego i Biuletynu Informacji Publicznej	Wskaźnik określa liczbę adresów numerycznych hostów klientów (tzw. adresów IP) odwiedzających strony MiM i BIP.	Liczba	Wydział Organizacyjny	
Liczba uruchomionych elektronicznych usług partycypacyjnych	Wskaźnik określa liczbę usług i systemów umożliwiających użytkownikom zewnętrznym przesyłanie danych i treści (opinie, odpowiedzi na pytania, głosy w ankietach, dane) umożliwiających wpływ na podejmowanie działań i decyzji przez jednostki i podmioty administracji miejskiej.	Liczba	Wydział Organizacyjny, Wydział Informatyki	
EKOLOGICZNY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Zużycie wody przez gospodarstwa domowe na 1 mieszkańca	Wskaźnik określa wielkość zużycia wody przez gospodarstwa domowe na 1 mieszkańca w ciągu roku.	m^3/rok	AQUANET S.A. przy współpracy z Wydziałem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej UMP	
Ocena czystości i porządku w mieście (Badanie Jakości Życia)	Zintegrowany wskaźnik oceny czystości i porządku miasta pozyskiwany w badaniach jakości życia mieszkańców Poznania, przeprowadzanych w cyklach 2-4 letnich.	%	Raport z badań „Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania" realizowanych przez Centrum Badania Jakości Życia UAM	
Ilość odpadów na 1 mieszkańca	Wskaźnik określa ilość wytworzonych odpadów komunalnych przypadającą na jednego mieszkańca.	kg/ mieszkańca	Sprawozdania firm odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Do wyniku dolicza się również zbiórkę w ramach punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	Wskaźnik określa poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych szkła. Wymagane poziomy odzysku zostały ściśle określone w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 29 maja 2012 r. ws. poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.	%	Sprawozdania firm odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Do wyniku dolicza się również wyniki zbiórki tego rodzaju odpadów, prowadzonej w ramach funkcjonowania stacjonarnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.	

Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych	Wskaźnik określa poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych, jakie pochodzą ze strumienia odpadów komunalnych z gospodarstw domowych oraz od innych wytwórców odpadów komunalnych. Wymagane poziomy odzysku zostały ściśle określone w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dn. 29 maja 2012 r. ws. poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych.	%	Sprawozdania firm odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości. Do wyniku dolicza się również wyniki zbiórki tego rodzaju odpadów, prowadzonej w ramach funkcjonowania stacjonarnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	↗
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania	Wskaźnik określa osiągnięty w danym roku kalendarzowym poziom redukcji masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji. Wymagane poziomy redukcji zostały ściśle określone w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 r. ws. poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów.	%	Sprawozdania firm odbierających odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.	↙
Stężenie średnioroczne pyłu PM10	Wskaźnik obrazuje poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego pyłem pochodzącym ze spalania	µg/m^3/rok	dane pozyskiwane ze strony internetowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu	↙
Stężenie średnioroczne bezno(a)piranu w powietrzu	Wskaźnik obrazuje poziom zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego benzo(a)piranu pochodzącego ze spalania głównie paliw stałych w indywidualnych systemach grzewczych	[ng/m3]	dane pozyskiwane ze strony internetowej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu	↙
Wskaźniki strategiczne				
Ilość odpadów ulegających biodegradacji nieprzekazanych do składowania	Wskaźnik określa ilość odpadów ulegających biodegradacji, w tym przede wszystkim odpadów zielonych, jaka zebrana została z terenu miasta Poznania w sposób selektywny, a następnie przekazana do miejsc odzysku.	Mg	Kwartalne sprawozdania otrzymywane do firm odbierających odpady komunalne do właścicieli nieruchomości. Do wyniku dolicza się również wyniki zbiórki tego rodzaju odpadów, prowadzonej w ramach funkcjonowania stacjonarnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	↗
Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie stanu czystościowego miasta	Wskaźnik określa liczbę przeprowadzonych kontroli w zakresie stanu czystościowego terenów miasta, jak chodniki, place, ogólnodostępne tereny zielone, działki niezagospodarowane, itp. Kontrole przeprowadzone są również w wyniku otrzymywanych interwencji mieszkańców, czy innych jednostek.	Liczba	Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	↙
Liczba uporządkowanych nieruchomości Miasta Poznania	Wskaźnik określa liczbę uporządkowanych nieruchomości miejskich, wykonanych na zlecenie Miasta.	Liczba	Wydział Gospodarki Nieruchomościami	↙

Ilość odpadów problemowych przyjętych przez punkty selektywnego zbierania odpadów	Wskaźnik określa ilość odpadów problemowych przyjętych przez stacjonarne i mobilne punkty selektywnego zbierania odpadów komunalnych.	Mg	Zakład Zagospodarowania Odpadów w Poznaniu sp. z o.o., zarządzająca punktami gromadzenia odpadów problemowych	
Liczba zorganizowanych prelekcji/akcji edukacyjnych z zakresu dbania o czystość w mieście	Wskaźnik określa liczbę zrealizowanych spotkań edukacyjnych i odbytych akcji dotyczących problematyki czystości w mieście. Wskaźnik obejmuje również działania edukacyjne prowadzone przez ZM GOAP w zakresie postępowania z odpadami, w tym ich selektywnej zbiórki.	Liczba	Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej oraz i Związek Międzygminny Gospodarka Odpadami Aglomeracji Poznańskiej	
Liczba zorganizowanych przedsięwzięć informacyjno- edukacyjnych i promocyjnych z zakresu ochrony środowiska	Wskaźnik określa liczbę działań, jakie zostały podjęte przez miasto celem zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców	Liczba	Wydział Ochrony Środowiska	
Roczna liczba wejść na stronę internetową www.poznan.pl/środowisko.	Wskaźnik określa liczbę wejść na stronę internetową www.poznan.pl/środowisko w ciągu roku.	tys. wejść/rok	Pozyskiwane od administratora strony www.poznan.pl, tj. Wydziału Organizacyjnego	
Udział mieszkańców i zakładów przemysłowych korzystających z sieci kanalizacyjnej	Wskaźnik określa % mieszkańców i zakładów przemysłowych korzystających z sieci kanalizacyjnej (tj. kanalizacji sanitarnej i ogólnospławnej).	%	AQUANET S.A. przy współpracy z Wydziałem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Urzędu Miasta Poznania	
Długość sieci cieplnej	Wskaźnik określa długość sieci cieplnej w mieście.	km	DALKIA Poznań S.A.	
Udział właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe objętych nowym systemem przejęcia przez Miasto obowiązków w zakresie pozbywania się nieczystości ciekłych	Wskaźnik określa zasięg nowego systemu miejskiego, w którym od właścicieli nieruchomości przejęte zostaną obowiązki w zakresie gospodarowania nieczystościami ciekłymi zgromadzonymi w zbiornikach bezodpływowych. Wskaźnik określa czy nowym systemem objęte są wszystkie zbiorniki bezodpływowe z terenu miasta.	%	Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	
Liczba wydanych decyzji administracyjnych nakazujących wykonanie obowiązku przyłączenia nieruchomości do sieci kanalizacji sanitarnej	Wskaźnik określa liczbę wydanych decyzji administracyjnych nakazujących właścicielom nieruchomości przyłączenie do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej - w przypadku stwierdzenia ich uchylania się od wypełnienia tego obowiązku	Liczba	Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	
Liczba działań ochronnych na rzecz poprawy jakości wód	Wskaźnik określa liczbę działań wpływających na polepszenie jakości wód powierzchniowych w Poznaniu, obejmujących m. in. działania rekultywacyjne na jeziorach np. na j. Strzeszyńskim.	Liczba	2.1. Wydział Ochrony Środowiska	
Dostępność zieleni publicznej	Wskaźnik określa stopień powierzchni zieleni publicznej (uwzględniono tu parki, zieleńce, ogrody, zieleń przydrożna, lasy, cmentarze, zoo, ogrody działkowe, tereny sportowo-rekreacyjne) przypadającej na jednego mieszkańca.	m^2/1 mieszkańca	Bank Danych Lokalnych (BDL).	

Liczba obiektów prawnie chronionych i ich powierzchnia	Wskaźnik określa stopień rozwoju obszarów objętych ochroną prawną na terenie miasta. Rodzaje obiektów i obszarów prawnie chronionych określa ustawa o ochronie przyrody z dnia 12 kwietnia 2004 r. (Dz.U. Nr 92, poz. 880 z późn. zmianami).	Liczba ha	Wydział Ochrony Środowiska	
Liczba nowych i zmodernizowanych szaletów	Wskaźnik określa liczbę toalet nowo postawionych oraz starych zmodernizowanych. Są to toalety, które osiągnęły wysoki standard sanitarny zgodny z obowiązującymi wymogami.	Liczba	Jednostka budżetowa Usługi Komunalne zarządzająca miejskimi toaletami.	
Liczba miejsc w schroniskach dla zwierząt	Wskaźnik określa liczbę miejsc spełniających standardy prawne w funkcjonującym schronisku dla zwierząt	Liczba	Jednostka budżetowa Usługi Komunalne zarządzająca schroniskiem dla zwierząt.	
Liczba psów oddanych do adopcji	Wskaźnik określa liczbę psów ze schroniska oddanych do adopcji nowym właścicielom.	Liczba	Jednostka budżetowa Usługi Komunalne zarządzająca schroniskiem dla zwierząt.	
KULTURALNY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba zwiedzających muzea i ich oddziały na 1000 mieszkańców	Wskaźnik podaje liczbę zwiedzających muzea i ich oddziały zlokalizowane na terenie miasta w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik podaje liczbę czytelników zarejestrowanych w bibliotekach publicznych zlokalizowanych na terenie miasta w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	
Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik podaje liczbę widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych zlokalizowanych na terenie miasta w przeliczeniu na 1000 mieszkańców..	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	
Widzowie w kinach na 1000 mieszkańców	Wskaźnik podaje liczbę widzów w kinach stałych zlokalizowanych na terenie miasta w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	
Liczba kulturalnych imprez masowych	Wskaźnik określa liczbę kulturalnych imprez artystyczno-rozrywkowych (imprez masowych) organizowanych na terenie miasta przez podmioty zewnętrzne, organizacje pozarządowe, miejskie jednostki kulturalne	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa	
Liczba uczestników kulturalnych imprez masowych	Wskaźnik określa liczbę uczestników imprez artystyczno-rozrywkowych (imprez masowych) organizowanych na terenie miasta przez podmioty zewnętrzne, organizacje pozarządowe, miejskie jednostki kulturalnych	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba uczestników wydarzeń realizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe	Wskaźnik określa liczbę uczestników projektów kulturalnych realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz miejskie instytucje kultury na terenie miasta Poznania w skali jednego roku.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	

Liczba nowych przedsięwzięć o charakterze festiwalowym	Wskaźnik określa liczbę nowych przedsięwzięć festiwalowych realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz miejskie instytucje kultury na terenie miasta w skali jednego roku.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa,.dane z rozstrzygnięć konkursów miejskich, marszałkowskich i ministerialnych adresowanych do organizacji pozarządowych oraz poznańskich instytucji kultury.	
Liczba projektów kulturalnych realizowanych przez sektor publiczny wspólnie z sektorem prywatnym lub obywatelskim	Wskaźnik określa liczbę wspólnie – na zasadzie współpracy międzysektorowej - realizowanych projektów w obszarze kultury.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Liczba projektów kulturalnych o charakterze międzypokoleniowym	Wskaźnik określa liczbę projektów kulturalnych o charakterze międzypokoleniowym realizowanych przez organizacje pozarządowe i miejskie instytucje kultury.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Liczba uczestników zrealizowanych projektów z zakresu edukacji kulturalnej	Wskaźnik określa liczbę uczestników projektów z zakresu edukacji kulturalnej zrealizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Udział projektów z zakresu edukacji kulturalnej dofinansowanych z innych źródeł (poza budżetem miejskim) zrealizowanych przez organizacje pozarządowe	Wskaźnik określa udział projektów z zakresu edukacji kulturalnej dofinansowanych z innych źródeł publicznych (poza budżetem miejskim) i prywatnych, realizowanych przez organizacje pozarządowe w ogólnej liczbie projektów z zakresu edukacji kulturalnej realizowanych przez te organizacje	%	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Liczba uczestników lokalnych (w tym osiedlowych i dzielnicowych) wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych	Wskaźnik określa liczbę uczestników lokalnych wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i informacyjnych zrealizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Liczba projektów o charakterze międzykulturowym	Wskaźnik określa liczbę projektów integrujących społeczność lokalną z mniejszościami etnicznymi i religijnymi realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz miejskie instytucje kultury	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Liczba uczestników projektów integrujących społeczność lokalną z mniejszościami etnicznymi i religijnymi	Wskaźnik określa liczbę uczestników projektów integrujących społeczność lokalną z mniejszościami etnicznymi i religijnymi zrealizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	

Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów oraz przestrzeni zaadaptowanych na cele kultury	Wskaźnik określa liczbę nowych i zmodernizowanych obiektów oraz przestrzeni zaadoptowanych na cele kultury przy wsparciu i udziale miasta Poznania.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.Dane ze sprawozdań statystycznych zagregowane na poziomie ogólnopolskim dostępne na portalu Banku Danych Lokalnych (BDL) oraz Systemie Analiz Samorządowych.	
Liczba podmiotów artystycznych zaangażowanych w programy rezydencji artystycznych oraz prezentację i promocję dorobku poznańskich twórców w celu umocnienia ich pozycji na arenie międzynarodowej	Wskaźnik określa liczbę podmiotów artystycznych (organizacji pozarządowych, miejskich instytucji kultury) zaangażowanych w międzynarodową promocję dorobku poznańskich twórców.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Liczba wydarzeń artystycznych stanowiących płaszczyznę mediacji i konfrontacji międzynarodowych	Wskaźnik określa liczbę wydarzeń artystycznych z zakresu współpracy zagranicznej, stanowiących płaszczyznę mediacji i konfrontacji międzynarodowych zrealizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa, dane ze sprawozdań częściowych i końcowych organizacji pozarządowych oraz sprawozdań miejskich instytucji kultury.	
Liczba zasobów zdigitalizowanych i przetłumaczonych	Wskaźnik określa liczbę prezentacji dorobku poznańskich twórców w kraju i za granicą, w tym dorobku laureatów Nagrody Artystycznej i Naukowej Miasta Poznania oraz stypendystów, zdigitalizowanych i przetłumaczonych w ramach projektów zrealizowanych przez miejskie instytucje kultury oraz organizacje pozarządowe.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa UMP oraz miejskich instytucji kultury i organizacji pozarządowych.	
Liczba osób odwiedzających placówki muzealne tematycznie związane z historią i dziedzictwem kulturowym miasta	Wskaźnik określa liczbę osób odwiedzających miejskie placówki muzealne tematycznie związane z historią i dziedzictwem kulturowym miasta	Liczba	Dane ze sprawozdań poznańskich instytucji kultury. Dane ze sprawozdań statystycznych zagregowane na poziomie ogólnopolskim dostępne na portalu Banku Danych Lokalnych (BDL) oraz Systemie Analiz Samorządowych.	
METROPOLITALNY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Saldo migracji w metropolii na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazuje różnicę między napływem (migracją) a odpływem (emigracją) ludności z danego obszaru w określonym czasie. Obszar metropolii rozumiany jest jako Miasto Poznań i gminy Powiatu Poznańskiego		Główny Urząd Statystyczny	
Liczba podmiotów gospodarczych w metropolii na 1000 mieszkańców	Wskaźnik obrazuje liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze metropolii rozumianej jako Miasto Poznań i gminy Powiatu Poznańskiego	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	

Wskaźniki strategiczne				
Liczba gmin, które dostosowały swoje dokumenty planistyczne do ustaleń „Koncepcja kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań”	Wskaźnik określa liczbę gmin, które dostosowały swoje dokumenty planistyczne do ustaleń dokumentu „Koncepcja kierunków rozwoju przestrzennego Metropolii Poznań”	Liczba	Stowarzyszenie Metropolia Poznań	
Liczba metropolitalnych przedsięwzięć z udziałem miasta Poznania	Wskaźnik określa liczbę przedsięwzięć (wszystkich rodzajów), których uczestnikiem było miasto Poznań, a które przyczyniają się do budowania pozycji Poznania jako miasta metropolitalnego	Liczba	Stowarzyszenie Metropolia Poznań	
Liczba zrealizowanych projektów budujących świadomość i tożsamość metropolitalną	Wskaźnik określa liczbę przedsięwzięć skierowanych głównie do mieszkańców, przedsiębiorców i władz samorządowych przyczyniających się do wzmacniania więzi i budowania wspólnej tożsamości metropolitalnej	Liczba	Stowarzyszenie Metropolia Poznań	
Liczba zrealizowanych projektów międzynarodowych o charakterze metropolitalnym	Wskaźnik określa liczbę przedsięwzięć międzynarodowych, których uczestnikiem było Stowarzyszenie Metropolia Poznań	Liczba	Stowarzyszenie Metropolia Poznań	
Wskaźnik rozpoznawalności marki - Ranking siły metropolitalności miast według Nordea Metrox	Wskaźnik obrazuje pozycję Poznania jako metropolii. Ranking operuje trzema wymiarami metropolitalności (jakość życia, poziom rozwoju gospodarczego, usieciowienie w gospodarce lokalnej)	Pozycja w rankingu	Wydział Rozwoju Miasta	
Liczba pasażerów w porcie lotniczym Poznań-Ławica	Wskaźnik określa łączną liczbę pasażerów (odprawionych i przybyłych) obsłużonych w porcie lotniczym	Liczba	Wydział Rozwoju Miasta	
Liczba wystawców biorących udział w imprezach targowych i wystawienniczych na Międzynarodowych Targach Poznańskich	Wskaźnik określa liczbę wystawców (krajowych i zagranicznych) biorących udział w imprezach targowych i wystawienniczych	Liczba	Wydział Rozwoju Miasta	
MIESZKAJMY W POZNANIU				
Wskaźniki kontekstowe				
Komunalne zasoby mieszkaniowe	Wskaźnik określa liczbę mieszkań, które znajdują się w dyspozycji Miasta	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o. w Poznaniu	
Przeciętna powierzchnia użytkowa w lokalach komunalnych	Wskaźnik określa przeciętną wielkość mieszkania w Poznaniu. Pozwala nam określić komfort zamieszkania.	m²	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o. w Poznaniu	
Zasoby mieszkaniowe TBS	Wskaźnik określa liczbę mieszkań znajdujących się w dyspozycji Towarzystwa Budownictwa Społecznego (TBS)	Liczba	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba nowych lokalizacji pod zabudowę komunalną.	Wskaźnik określa liczbę nowych lokalizacji pod zabudowę komunalną. Świadczy on o możliwości powstawania nowych budynków zarówno jednorodzinnych jak i wielorodzinnych co pozwoli na zatrzymanie odpływu mieszkańców Poznania do okolicznych gmin	Liczba	Wydział Gospodarki Nieruchomościami	
Liczba wybudowanych nowych mieszkań komunalnych	Wskaźnik określa liczbę wybudowanych nowych mieszkań komunalnych.	Liczba	Zarząd Komunalnych zasobów lokalowych Sp. z. o.o.	
Liczba mieszkań przygotowanych dla absolwentów	Wskaźnik określa liczbę mieszkań przygotowywanych dla absolwentów poznańskich uczelni wyższych.	Liczba	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	

Liczba przygotowanych mieszkań dla seniorów	Wskaźnik określa liczbę mieszkań przygotowanych dla seniorów.	Liczba	Towarzystwo Budownictwa Społecznego	
Liczba budynków, w przeprowadzono termomodernizację	Wskaźnik określa liczbę budynków, w których została przeprowadzona termomodernizacja	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o. w Poznaniu	
Liczba sprzedanych mieszkań komunalnych	Wskaźnik określa liczbę sprzedanych mieszkań komunalnych oraz pozwala określić, w jaki sposób zmienia się struktura zasobu.	Liczba	Wydział Gospodarki Nieruchomościami	
Liczba mieszkań udostępnionych najemcom	Wskaźnik określa liczbę mieszkań wskazanych osobom posiadającym uprawnienia tj. mających w wyroku sądowym wskazane uprawnienia do otrzymania lokalu socjalnego lub znajdujących się na liście osób uprawnionych do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego bądź mieszkalnego	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych sp. z o.o. w Poznaniu	
Liczba mieszkań zamienionych	Wskaźnik określa liczbę mieszkań zamienionych (w zasobie komunalnym) aby dostosować wielkość mieszkania do potrzeb danej rodziny	Liczba	Biuro Zamiany Mieszkań	
Liczba zagospodarowanych pustostwanów	Wskaźnik określa jaka liczba pustostanów została odzyskana w celu udostępnienia ich osobom oczekującym na mieszkanie znajdujące się w dyspozycji Miasta.	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z. o.o.	
Średnia wysokość czynszu w mieszkaniach komunalnych	Wskaźnik określa średnią wysokość czynszu w mieszkaniach komunalnych. Na podstawie tego wskaźnika można określić atrakcyjność mieszkań komunalnych dla potencjalnych najemców.	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z. o.o.	
Liczba odzyskanych w całości lokali wspólnych	Wskaźnik określa liczbę odzyskanych lokali wspólnych, pozwala on określić jaką liczbą mieszkań będzie dysponowało Miasto.	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z. o.o.	
Liczba zwolnionych lokali przeznaczonych do zagospodarowania na lokale socjalne	Wskaźnik określa liczbę lokali, które zwalniają się a są przeznaczone do zagospodarowania na lokale socjalne.	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z. o.o.	
Liczba przyjętych wniosków w celu realizacja Programu „Przyjazne Podwórko”	Wskaźnik pozwala określić liczbę podwórek, które zostały zmodernizowane w celu poprawy jakości życia w centrum Miasta.	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych Sp. z. o.o.	
OBYWATELSKI POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i innych organizacji społecznych w mieście na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę zarejestrowanych organizacji III sektora działających w mieście w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych oraz Wydział Spraw Obywatelskich	
Łączne wydatki na realizację zadań zleconych organizacjom pozarządowym na 1 mieszkańca	Wskaźnik określa nakłady przeznaczone na realizację kontraktów z organizacjami pozarządowymi w przeliczeniu na 1 mieszkańca.	Kwota w PLN/1 mieszkańca	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Frekwencja w wyborach do rad osiedli – jednostek pomocniczych miasta	Wskaźnik określa procentowy udział osób, które wzięły udział w wyborach do rad osiedli w ogólnej liczbie uprawnionych do głosowania.	%	Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych	

Liczba zgłoszeń kandydatów na radnych osiedlowych (ogółem) i w przeliczeniu na osiedle	Wskaźnik określa liczbę osób kandydujących w wyborach do rad osiedli.	Liczba	Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych	
Liczba zgromadzeń publicznych i demonstracji	Wskaźnik określa liczbę zgłoszeń, który wpłynęły do urzędu z informacją o organizacji zgromadzenia publicznego bądź demonstracji.	Liczba	Wydział Spraw Obywatelskich	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba konsultacji społecznych	Wskaźnik określa liczbę zorganizowanych spotkań z mieszkańcami o charakterze konsultacyjnym na terenie miasta.	Liczba	Biuro Prezydenta	
Liczba osób biorących udział w spotkaniach konsultacyjnych	Wskaźnik określa liczbę uczestników obecnych na konsultacjach społecznych dot. planowania przestrzennego.	Liczba	Biuro Prezydenta	
Liczba projektów zgłoszonych do PBO	Wskaźnik określa liczbę projektów zgłoszonych przez mieszkańców Poznania do realizacji w ramach Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego	Liczba	Biuro Prezydenta	
Liczba głosujących w PBO	Wskaźnik określa liczbę osób biorących udział w głosowaniu w ramach Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego. Uprawnionymi do głosowania są mieszkańcy Poznania, którzy posiadają czynne prawo wyborcze oraz osoby studiujące w Poznaniu niezameldowane w mieście	Liczba	Biuro Prezydenta	
Liczba inwestycji realizowanych z udziałem mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę inwestycji zrealizowanych z udziałem ludności. Chodzi o sytuacje, w której grupa mieszkańców zawiązuje stowarzyszenie oraz zbiera pieniądze na wkład własny i występuje o dofinansowanie 75% z budżetu miasta	Liczba	Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej	
Liczba uchwał organów osiedla	Wskaźnik określa liczbę uchwał podjętych w danym roku kalendarzowym przez władze osiedli, które są jednostkami pomocniczymi miasta	Liczba	Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych	
Liczba inicjatyw rad osiedli aktywizujących mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę różnego rodzaju inicjatyw, które współrealizują bądź uczestniczą w nich mieszkańcy tych osiedli	Liczba	Wydział Wspierania Jednostek Pomocniczych	
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych	Wskaźnik określa liczbę zorganizowanych kampanii informacyjno-edukacyjnych o charakterze promocyjnym na terenie miasta.	Liczba	Biuro Promocji	
Liczba przeprowadzonych badań opinii publicznej	Wskaźnik określa liczbę przeprowadzonych badań opinii na tematy związane z bieżącym działaniem gminy.	Liczba	Biuro Prezydenta, dane zbierane od wydziałów i jednostek miejskich	
Liczba konsultacji z organizacjami pozarządowymi	Wskaźnik określa liczbę konsultacji dotyczących różnych zagadnień, w których uczestniczą organizacje pozarządowe.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba organizacji pozarządowych biorących udział w konsultacjach	Wskaźnik przedstawia liczbę organizacji pozarządowych biorący udział w ogłaszanych przez UMP konsultacjach.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba organizacji pozarządowych składających oferty na realizację zadań publicznych	Wskaźnik określa liczbę organizacji składających oferty w ramach otwartych konkursów ofert oraz procedury tzw. małych grantów.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	

Liczba przedsięwzięć realizowanych przez organizacje pozarządowe objęte patronatem Prezydenta	Wskaźnik określa liczbę przedsięwzięć, o patronat nad którymi występowały organizacje pozarządowe przy okazji realizacji swoich akcji.	Liczba	Biuro Prezydenta	
Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w bazie UMP	Wskaźnik obrazuje liczbę organizacji pozarządowych znajdujących się wykazie prowadzonym przez UMP	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba działających zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, w skład których wchodzą przedstawiciele NGO	Wskaźnik określa liczbę zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, w skład których wchodzą przedstawiciele NGO, np. komisje dialogu obywatelskiego, Poznańska Rada Działalności Pożytku Publicznego.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
POZNAŃ WRAŻLIWY SPOŁECZNIE				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę osób, które otrzymują pomoc pieniężną na mocy decyzji Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jest to miernik liczby osób, które spełniają kryteria dochodowe ww. ustawy.	Liczba	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu	
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę osób, które otrzymują pomoc niepieniężną oraz w formie pracy socjalnej, zgodnie z przepisami określonymi w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Jest to miernik liczby osób, które wykazują trudności i problemy w samodzielnym funkcjonowaniu w środowisku i z tego tytułu otrzymują pomoc.	Liczba	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu	
Liczba dzieci przebywająca w punktach opieki w stosunku do liczby populacji dzieci do 3 lat	Wskaźnik określa liczbę dzieci w wieku 0-3 lata przebywającą w żłobkach publicznych, niepublicznych oraz w klubach dziecięcych prowadzonych przez Miasto Poznań lub działających na jego zlecenie w stosunku do liczby populacji dzieci miasta Poznania w danym roku. Jest to miernik liczby dzieci, które mają zapewnioną opiekę w stosunku liczby dzieci potencjalnie opieki wymagających.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Główny Urząd Statystyczny	
Liczba osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP na 10 tys. niepełnosprawnych ogółem	Wskaźnik określa liczbę osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lekarza orzecznika ZUS lub powiatowego zespołu do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności - mieszkańców Poznania, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Poznaniu jako osoby niepełnosprawne poszukujące pracy w stosunku do liczby mieszkańców Poznania posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w przeliczeniu na 10 tys. Niepełnosprawnych w danym roku. Jest to miernik liczby osób niepełnosprawnych pozostających w stanie aktywności zawodowej w stosunku do wszystkich osób niepełnoprawnych w Poznaniu.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Powiatowy Urząd Pracy	
Liczba podmiotów ekonomii społecznej	Wskaźnik określa liczbę podmiotów ekonomii społecznej, tj: konkretnych form instytucjonalnych, jakich, jak: spółdzielnie pracy, zakłady aktywności zawodowej, spółdzielnie socjalne, kościelne osoby prawne, centra integracji społecznej i kluby integracji społecznej. Jest to miernik liczby podmiotów aktywności społecznej.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych (dane z ROPS)	
Liczba ludności w wieku powyżej 60 lat	Wskaźnik określa liczbę ludności w wieku powyżej 60 lat – w wieku emerytalnym. Wskaźnik umożliwia określenie stopnia i tempa starzenia się miasta i przewidywanie przyszłych potrzeb w zakresie opieki nad osobami starszymi.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba miejsc opieki dla dzieci w wieku do 3 lat ogółem	Wskaźnik określa liczbę punktów/miejsc opieki nad małymi dziećmi w wieku 0-3 lata. Jest to miernik zapewnienia opieki najmłodszym dzieciom.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	

Liczba miejsc dofinansowywanych przez miasto dla dzieci w wieku do 3 lat	Wskaźnik określa liczbę punktów/miejsc opieki nad małymi dziećmi w wieku 0-3 lata, które są dofinansowywane przez miasto. Dotyczy podmiotów działających na zlecenie miasta. Jest to miernik zapewnienia opieki najmłodszym dzieciom w sferze współpracy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami uprawnionymi.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba dzieci pracowników UMP korzystających z miejsc opieki nad dziećmi	Wskaźnik określa liczbę dzieci pracowników UMP korzystających z miejsc opieki nad dziećmi w ramach realizowanego projektu „Alternatywne Formy opieki Nad Dziećmi do lat 3”.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	Wskaźnik określa liczbę rodzin poznańskich, z którymi pracuje asystent rodziny realizując zadania określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba rodzin korzystająca z poradnictwa specjalistycznego, terapii rodzinnej i zajęć rozwojowych	Wskaźnik określa liczbę rodzin, które korzystają z pomocy świadczonej przez punkty specjalistycznego poradnictwa – jednostki miejskie oraz organizacje działające na zlecenie Miasta. Jest to miernik realizacji działań z zakresu wspomagania rozwoju rodziny	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych(dane z jednostek miejskich oraz z organizacji działających na zlecenie Wydziału/ Miasta w obszarze: pomoc społeczna, a także ze sprawozdania MPIPS)	
Liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego	Wskaźnik określa liczbę miejsc w placówkach wsparcia dziennego – jednostce miejskiej, placówkach działających na podstawie ustawy z dnia 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz na podstawie ustawy z dnia 26.10.1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Jest to miernik zapewnienia pomocy dzieciom i młodzieży w formie placówek wsparcia dziennego każdego typu, w tym pomocy socjoterapeutycznej, terapeutycznej, kompensacyjnej, logopedycznej	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych(dane z jednostek miejskich oraz z organizacji działających na zlecenie Wydziału/Miasta w obszarze: pomoc społeczna oraz z Funduszu Alkoholowego)	
Udział dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w liczbie dzieci przebywających w pieczy zastępczej ogółem	Wskaźnik określa udział dzieci, które są umieszczone w rodzinach zastępczych spokrewnionych, niespokrewnionych i zawodowych w ogólnej liczbie dzieci przebywających w pieczy zastępczej, tj. w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych.	%	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba rodzin zastępczych zawodowych	Wskaźnik określa liczbę rodzin zastępczych zawodowych, w tym zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i rodziny zawodowe. Rodziny powinny spełniać warunki określone w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR.	
Liczba partnerów projektu Karta Rodziny Dużej	Wskaźnik określa liczbę partnerów – firm, osób prywatnych, organizacji pozarządowych, spółek Miasta, jednostek miejskich, którzy przystąpili do realizacji projektu Karta Rodziny Dużej, realizowanego w ramach programu Poznań PRO Rodzina – promocja, rozwój i ochrona rodzin wielodzietnych w Poznaniu.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba wydanych Kart Rodziny Dużej	Wskaźnik określa liczbę osób, które otrzymały Kartę Rodziny Dużej. Jest to miernik zainteresowania społecznego Projektem oraz wskaźnik dotyczący liczby rodzin wielodzietnych w Poznaniu.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Poznańskie Centrum Świadczeń	

Liczba ofiar przemocy domowej mierzona za pośrednictwem członków zespołów interdyscyplinarnych „Niebieskie Karty”	Wskaźnik określa liczbę osób, wobec których została zastosowana przemoc domowa, i które założyły Niebieską Kartę sprawcy przemocy.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR – dane ze sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	 [76]
Udział procedur „Niebieskiej Karty” zakończonych z powodu zaprzestania przemocy w realizowanej liczbie procedur	Wskaźnik określa udział procedur zakończonych pomyślnie w ogólnej liczbie procedur „Niebieskiej Karty”	%	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR – dane ze sprawozdania z realizacji Miejskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	
Udział osób realizujących indywidualne ścieżki integracji w liczbie wszystkich osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej	Wskaźnik określa udział osób objętych indywidualnym schematem pracy w formie np. kontraktów socjalnych lub innych form umowy zawartej między klientem a pracownikiem socjalnym w ogólnej liczbie klientów pomocy społecznej (pomoc udzielona w formie świadczeń zakończonych wydaniem decyzji przez dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu)	%	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Udział osób korzystających z usług podmiotów zatrudnienia socjalnego w liczbie wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej	Wskaźnik określa udział osób, które korzystają z pomocy oferowanej przez Centra Integracji Społecznej czy/oraz Kluby Integracji Społecznej w ogólnej liczbie wszystkich klientów pomocy społecznej (pomoc udzielona w formie świadczeń zakończonych wydaniem decyzji przez dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu)	%	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba osób objętych pomocą w ramach akcji patrolowych	Wskaźnik określa liczbę osób, którym została udzielona pomoc podczas patroli realizowanych w ramach programu Przeciwdziałanie Procederowi Żebractwa. Patrol składa się z pracownika MOPR i Policji.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba osób objętych działaniami streetworkerów	Wskaźnik określa liczbę osób, którzy włączyli się w działania prowadzone przez streetworkerów realizowane w ramach programu Przeciwdziałanie Procederowi Żebractwa.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba osób bezdomnych pozostających bez miejsca zamieszkania/pobytu	Wskaźnik określa liczbę osób, które pozostają bez własnego żadnego miejsca pobytu ani zamieszkania, a ostatni ich adres zamieszkania/pobytu był w Poznaniu	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba spółdzielni socjalnych zarejestrowanych w Poznaniu	Wskaźnik określa liczbę spółdzielni socjalnych zarejestrowanych w Poznaniu	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR oraz Regionalny Ośrodek Pomocy Społecznej	
Liczba ofert pracy dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP	Wskaźnik określa liczbę ofert pracy skierowaną wyłącznie dla osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, zarejestrowanych w PUP jako bezrobotni poszukujący pracy.	Liczba	Dane uzyskiwane przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych z PUP.	
Liczba osób korzystających z usług doradczych i asystenckich	Wskaźnik określa liczbę osób, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, a które korzystają z usług doradczych i asystenckich w ramach Programu Integracji i Aktywizacji Zawodowej Osób Niepełnosprawnych.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, Powiatowy Urząd Pracy.	

[76] jako mniejsza liczba ofiar przemocy, a nie mniejsza wykrywalność

Liczba uczestników warsztatów terapii zajęciowej oraz zajęć w środowiskowych domach samopomocy oraz innych placówek wsparcia i rehabilitacji	Wskaźnik określa liczbę osób, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, a które biorą udział w warsztatach terapii zajęciowej, środowiskowych domach samopomocy, innych placówkach wsparcia i rehabilitacji działających na zlecenie Miasta.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba osób niepełnosprawnych otrzymujących wsparcie	Wskaźnik określa liczbę osób, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, a które otrzymują wsparcie w ramach miejskich programów na rzecz niepełnosprawnych	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba seniorów objętych wsparciem oferowanym przez miasto	Wskaźnik określa liczbę osób powyżej 60 roku życia, uczestników DPS, DzDPS, RDPS, ośrodków geriatryczno-gerontologicznych.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Liczba osób w wieku 61 lat do 81 lat i więcej korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	Wskaźnik określa liczbę osób w wieku 61-81 lat i więcej, których stan zdrowia i sytuacja życiowa wymaga zapewnienia pomocy w formie usług opiekuńczych.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Wskaźnik kontraktu socjalnego	Wskaźnik określa liczbę osób, które zawarły z pracownikiem socjalnym MOPR kontrakt socjalny w danej sprawie, w danym problemie.	%	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
Wskaźnik dostępności kadry pracy socjalnej	Wskaźnik określa liczbę osób, które zawarły z pracownikiem socjalnym MOPR kontrakt socjalny w danej sprawie, w danym problemie.	Liczba	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych, MOPR	
PRZESTRZENIE DLA BIZNESU				
Wskaźniki kontekstowe				
Miejsce Poznania w rankingu atrakcyjności dla biznesu	Wskaźnik określa atrakcyjność Poznania dla lokowania biznesu w porównaniu z innymi miastami w Polsce	Miejsce w rankingu	Magazyn FORBES	
Liczba instytucji otoczenia biznesu w Poznaniu	Wskaźnik określa liczbę funkcjonujących w mieście instytucji otoczenia biznesu, do których zalicza się: uczelnie wyższe, preinkubatory i akademickie inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii, fundusze kapitału zalążkowego, lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych, inkubatory przedsiębiorczości, inkubatory technologiczne, ośrodki szkoleniowo-doradcze, platformy technologiczne, parki technologiczne i sieci aniołów biznesu.	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Wskaźniki strategiczne				
Tereny przygotowane pod inwestycje	Wskaźnik obejmuje powierzchnię terenów przygotowanych pod inwestycje w SSE	ha	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	Wskaźnik obejmuje powierzchnię terenów zagospodarowanych oraz zrewitalizowanych pod inwestycje na terenie miasta	ha	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Liczba przedsiębiorstw w PPTP	Wskaźnik obejmuje liczbę firm w Poznańskim Parku Technologiczno-Przemysłowym	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	

Powierzchnia udostępnionego budynku Za Bramką	Wskaźnik obejmuje powierzchnię wielofunkcyjnego budynku przy ulicy Za Bramką	m^2	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Liczba zrealizowanych inwestycji na terenie Starej Gazowni	W ramach wskaźnika planuje się wskazanie liczby inwestycji na terenie Starej Gazowni. W ramach wskaźnika ujmowane będą inwestycje infrastrukturalne oraz działania aktywizujące teren.	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Liczba inwestycji w nowych i istniejących sieciach biznesowych	Wskaźnik obejmie zrealizowane nowe projekty w istniejących lub nowo powstałych sieciach – parki, inkubatory, klastry itp.	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Liczba zrealizowanych inwestycji w pole golfowe	Wskaźnik obejmuje liczbę inwestycji dotyczących utworzenia pola golfowego jako usługi wspierającej atrakcyjności inwestycyjną	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Liczba wdrożonych narzędzi rozwoju predyspozycji i kompetencji zasobów ludzkich ważnych dla lokalnego rynku pracy	Wskaźnik obejmie liczbę wdrożonych rozwiązań diagnozujących predyspozycje i kompetencje zasobów lokalnego rynku pracy	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Liczba przedsiębiorstw, którym udzielono wsparcia wskutek wdrożenia strategii	W ramach wskaźnika planowane jest badanie liczby przedsiębiorstw o kluczowym charakterze dla gospodarki miasta, którym udzielane jest wsparcie w zakresie inwestycji dzięki wdrożenie Strategii Pozyskiwania Inwestorów dla Miasta Poznania.	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
Liczba imprez targowych, na których prezentowana jest oferta inwestycyjna miasta	Wskaźnik obejmuje liczbę specjalistycznych imprez z branży inwestycyjnej gdzie prezentowana jest oferta Miasta Poznania	Liczba	Informacje od BOI, WGKM, BKP, WGN, WRM	
PRZYJAZNE ŚRÓDMIEŚCIE				
Wskaźniki kontekstowe				
Dynamika liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w Śródmieściu	Wskaźnik określa dynamikę przyrostu zarejestrowanych w rejestrze REGON firm na terenie Śródmieścia	Liczba	Wydział Rozwoju Miasta	
Dynamika liczby pozwoleń na użytkowanie budynków na terenie Śródmieścia	Wskaźnik określa liczbę wydanych pozwoleń na użytkowanie powierzchni mieszkalnych, handlowych, biurowych itp. w Śródmieściu	Liczba	Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego	
Wskaźnik przestępczości w Śródmieściu	Wskaźnik określa liczbę przestępstw wszystkich kategorii stwierdzonych w Śródmieściu.	Liczba	Komenda Miejska Policji w Poznaniu	
Wskaźniki strategiczne				
Udział liczby dzieci oczekujących na miejsce w przedszkolach w Śródmieściu w ogólnej liczbie tych miejsc	Wskaźnik określa udział dzieci w wieku 3 i 4 lat zgłoszonych do przedszkoli na terenie Śródmieścia, które oczekują na miejsce, w liczby miejsc w tych przedszkolach	%	Wydział Oświaty	

Liczba podatników, którzy skorzystali z systemu czasowego zwolnienia z podatku od nieruchomości za przeprowadzone remonty elewacji kamienic	Wskaźnik określa liczbę podatników, którzy w danym roku skorzystali z systemu czasowego zwolnienia z podatku od nieruchomości za przeprowadzone remonty elewacji śródmiejskich kamienic na podstawie uchwał Rady Miasta Poznania Nr LXXVII/1167//V/2010 z dnia 21 września 2010 r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości budynków lub ich części, znajdujących się na obszarze Miasta Poznania uznanym za pomnik historii oraz Nr XXXIX/588/VI/2012 z dnia 16 października 2012 r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości budynków lub ich części, znajdujących się na obszarze jednostek pomocniczych (...) lub wpisanych indywidualnie do rejestru zabytków, w których wykonano remont elewacji.	Liczba	Wydział Finansowy	
Liczba uczestników imprez organizowanych przez miejskie instytucje kultury na terenie Śródmieścia	Wskaźnik określa liczbę osób, które uczestniczyły w imprezach organizowanych przez miejskie instytucje kultury w Śródmieściu w danym roku.	Liczba	Wydział Kultury i Dziedzictwa	
Liczba osób mieszkających w Śródmieściu uczestniczących w szkoleniach dla MSP	Wskaźnik określa liczbę osób zamieszkałych w Śródmieściu, które wzięły udział w szkoleniach dla małych i średnich przedsiębiorstw, zorganizowanych przez Miasto Poznań.	Liczba	Wydział Działalności Gospodarczej i Rolnictwa	
Liczba osób uczestniczących w procesie tworzenia map potrzeb lokalnych	Wskaźnik określa stopień partycypacji społecznej mieszkańców Śródmieścia i ich zaangażowania w sprawy lokalne i ogólnomiejskie.	Liczba	Biuro Koordynacji Projektów	
Liczba interwencji w zakresie zaniedbań porządkowych na terenie referatu Straży Miejskiej Miasta Poznania - Stare Miasto	Wskaźnik określa stopień porządku przestrzeni publicznej na terenie referatu Straży Miejskiej Stare Miasto. Ten obszar zajmuje ok. 1/6 powierzchni Śródmieścia i jest obszarem o największym nagromadzeniu tego typu interwencji w Poznaniu, w związku z czym został wybrany jako obszar reprezentatywny dla całego Śródmieścia.	Liczba	Straż Miejska Miasta Poznania	
Atrakcyjność linii turystycznych miasta Poznania	Wskaźnik określa liczbę osób korzystających z linii turystycznych działających w Poznaniu.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Powierzchnia Śródmieścia objęta „Strefą 30”	Wskaźnik określa udział powierzchni objętej „Strefą 30” w całkowitej powierzchni Śródmieścia.	%	Zarząd Dróg Miejskich	
Wskaźnik wygody wsiadania z przystanków do taboru komunikacji miejskiej	Wskaźnik określa udział przystanków przystosowanych do taboru niskopodłogowego w całkowitej liczbie przystanków w Śródmieściu.	%	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne	
Liczba parkingów kubaturowych i podziemnych w Śródmieściu	Wskaźnik określa liczbę parkingów kubaturowych i podziemnych powstałych z udziałem Miasta Poznania zlokalizowanych na terenie Śródmieścia.	Liczba	Zarząd Dróg Miejskich	
RZEKA W MIEŚCIE				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba mieszkańców strefy nadrzecznej	Wskaźnik obrazujący liczbę mieszkańców na obszarze osiedli graniczących z rzeką Wartą.	Liczba	Dane z Wydziału Wspierania Jednostek Pomocniczych	
Liczba dni utrzymywania się niskich stanów wody w rzece Warcie	Wskaźnik obrazuje możliwość żeglugi rzeką Wartą przez określoną liczbę dni w roku.	Liczba	Dane z Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej	

Wskaźniki strategiczne				
Liczba zmian wprowadzonych do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego	Na etapie opracowywania Strategii rozwoju rzeki Warty zdiagnozowano niespójność postulowanych kierunków rozwoju terenów nadrzecznych z istniejącymi dokumentami planistycznymi. Wskaźnik obrazuje skuteczność implementacji założeń programu strategicznego w polityce przestrzennej miasta.	Liczba	Dane z Miejskiej Pracowni Urbanistycznej	
Liczba uchwalonych nowych/zmienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	Wskaźnik obrazuje liczbę uchwalonych nowych/zmienionych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniających spójną wizję rozwoju terenów nadwarciańskich w Poznaniu.	Liczba	Dane z Miejskiej Pracowni Urbanistycznej	
Długość ciągu pieszo-rowerowego „Wartostrada”	Wskaźnik określa łączną długość systemu ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż rzeki Warty.	Metry bieżące	Dane z Wydziału Ochrony Środowiska lub jednostek odpowiedzialnych za realizację kolejnych odcinków ciągu	
Powierzchnia ciągów pieszo-rowerowych (z wyłączeniem „Wartostrady”), kładek pieszo-rowerowych oraz utworzonych przestrzeni parkowych, placów spotkań, zatoczek z ławeczkami itp.	Wskaźnik mierzony liczbą metrów kwadratowych pozwala ocenić powierzchnię terenów rekreacyjnych wysokiej jakości (np. przestrzenie parkowe).	m^2	Dane od jednostek realizujących konkretne inwestycje, oraz dane na podstawie pomiaru wykonanego przy użyciu Mapy Miejskiej	
Liczba osób uczestniczących w wydarzeniach kulturalnych	Wskaźnik wyrażony liczbą uczestników wydarzeń kulturalnych organizowanych nad rzeką.	Liczba	Dane pochodzące od organizatora	
Liczba osób korzystających z wypożyczalni sprzętu wodnego w sezonie letnim	Wskaźnik mierzony liczbą osób (wypożyczeń) korzystających z wypożyczalni sprzętu wodnego.	Liczba	Dane od operatora wypożyczalni	
Liczba uczestników spływów kajakowych/rejsów motorowych i innych imprez organizowanych na rzece Warcie w Poznaniu	Wskaźnik mierzony liczbą osób uczestniczących w wydarzeniach mających na celu upowszechnienie sportów wodnych.	Liczba	Dane od jednostek organizujących imprezy, klubów kajakowych/żeglarskich itp.	
Liczba obiektów o funkcjach komercyjnych zlokalizowanych w sąsiedztwie rzeki Warty	Wskaźnik wyrażony liczbą obiektów pełniących funkcje komercyjne (usługi, gastronomia).	Liczba	Dane pochodzące w Wydziału Działalności Gospodarczej i Rolnictwa	
Liczba nowych inwestycji komercyjnych, których realizacja wiązała się z partycypacją w kosztach budowy infrastruktury ogólnodostępnej	Wskaźnik oznacza liczbę rozpoczętych inwestycji prywatnych (np. osiedla mieszkaniowe, centra handlowo-usługowe), w ramach których inwestor sfinansował elementy publicznej infrastruktury (ławki, ciągi pieszo-rowerowe, kładki etc.) lub partycypował w tych kosztach budowy.	Liczba	Dane pochodzące od wydziału/jednostki współpracującej z inwestorem przy realizacji inwestycji	
Liczba przedsięwzięć realizowanych w formule partnerstwa publiczno-prywatnego lub innej formie współpracy Miasta z inwestorem	Wskaźnik wyrażony liczbą nowych inwestycji zrealizowanych (np. oddanych do użytku) w strefie nadrzecznej.	Liczba	Dane pochodzące od wydziału/jednostki współpracującej z inwestorem przy realizacji inwestycji	
SPORTOWY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba klubów sportowych	Wskaźnik określa liczbę stowarzyszeń, klubów sportowych i UKS (uczniowskich klubów sportowych) zarejestrowanych w Wydziale Sportu, KRS	Liczba	Wydział Sportu KRS	

Aktywność fizyczna – ćwiczący w klubach sportowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik podaje liczbę osób ćwiczących w klubach sportowych (łącznie z wyznaniowymi i uczniowskimi) ujętych w sprawozdawczości Głównego Urzędu Statystycznego w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Klub sportowy rozumiany jest jako organizacja prowadząca działalność sportową i funkcjonująca jako osoba prawna.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny, Banku Danych Lokalnych (BDL)	
Liczba medali zdobytych przez poznańskich zawodników na zawodach rangi Mistrzostw Europy i Mistrzostw Świata, Igrzysk Olimpijskich	Wskaźnik określa sumę medali zdobytych przez poznańskich zawodników na zawodach rangi Mistrzostw Europy i Mistrzostw Świata (dyscyplin olimpijskich) w danym roku kalendarzowym	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba obiektów sportowo- rekreacyjnych na terenie miasta Poznania	Wskaźnik określa sumę znajdujących się na terenie miasta Poznania obiektów sportowo- rekreacyjnych obejmujących: pływalnie kryte, kąpieliska i pływalnie odkryte, boiska, lodowiska, kręgielnie, tory łucznicze, strzelnice, przystanie, hipodromy, tory samochodowe, tory regatowe, tory saneczkowe, stoki narciarskie, skateparki, pola golfowe, korty do squasha, ściany wspinaczkowe, korty tenisowe, hale i sale sportowe, stadiony.	Liczba	Wydział Sportu	
Częstotliwość aktywności fizycznej (Badania Jakości Życia)	Wskaźnik aktywności fizycznej Poznaniaków pozyskiwany w badaniach jakości życia mieszkańców Poznania, przeprowadzanych w cyklach 2-4 letnich.	%	Raport z badań „Wskaźniki jakości życia mieszkańców Poznania" realizowanych przez Centrum Badania Jakości Życia UAM	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba nowych obiektów sportowych	Wskaźnik określa liczbę nowych obiektów oddanych do użytku w danym roku kalendarzowym na terenie miasta.	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba modernizowanych/rozbudowanych obiektów sportowych	Wskaźnik określa liczbę poddanych modernizacji obiektów w danym roku kalendarzowym na terenie miasta.	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba klubów zajmujących wysokie miejsca (1-3) w międzynarodowych imprezach sportowych rangi klubowych pucharów europejskich, ligach mistrzów itp.	Wskaźnik określa liczbę klubów, które w danym roku kalendarzowym zdobyły miejsca 1-3 w rozgrywkach rangi klubowych pucharów europejskich	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba przeprowadzonych przez Wydział Sportu lub dotowanych szkoleń dla przedstawicieli klubów	Wskaźnik określa liczbę szkoleń, które zostały przeprowadzone lub dotowane w danym roku kalendarzowym przez Wydział Sportu dla przedstawicieli klubów.	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba imprez rekreacyjno- sportowych odbywających się w Poznaniu (w tym międzynarodowe)	Wskaźnik określa sumę imprez sportowych: lokalnych, krajowych, międzynarodowych, które w danym roku kalendarzowym odbyły się w Poznaniu	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba wejść na stronę www.poznan.pl/sport (wizyty)	Wskaźnik określa sumę wizyt na stronie www.poznan.pl/sport w danym roku kalendarzowym	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba wejść na stronę www.poznan.pl/sport (unikatowi goście)	Wskaźnik określa sumę unikatowych gości pojawiających się na stronie www.poznan.pl/sport w danym roku kalendarzowym	Liczba	Wydział Sportu	

Miejsce miasta Poznania w klasyfikacji Współzawodnictwa Dzieci i Młodzieży	Wskaźnik określa miejsce miasta Poznania w klasyfikacji Współzawodnictwa Dzieci i Młodzieży prowadzonej przez Ministerstwo Sportu i Turystyki	Liczba	Ministerstwo Sportu i Turystyki	
Liczba dzieci i młodzieży objętych działaniem klubów dotowanych przez miasto Poznań	Wskaźnik określa liczbę dzieci i młodzieży objętych działaniem klubów sportowych dotowanych przez miasto Poznań	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba zorganizowanych imprez masowych o charakterze sportowym	Wskaźnik określa liczbę organizowanych imprez masowych o charakterze sportowym w danym roku kalendarzowym na terenie miasta	Liczba	Wydział Sportu	
Liczba osób uczestniczących w Poznań Maraton/Poznań Półmaraton	Wskaźnik określa liczbę osób uczestniczących w imprezie organizowanej przez miasto Poznań, którzy ukończyli bieg w czasie regulaminowym 6h.	Liczba	Poznański Ośrodek Sportu i Rekreacji	
TURYSTYCZNY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba turystów krajowych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania	Wskaźnik podaje liczbę turystów krajowych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych w granicach miasta.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych (BDL)	
Liczba turystów zagranicznych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania	Wskaźnik podaje liczbę turystów zagranicznych korzystających z noclegów w turystycznych obiektach zbiorowego zakwaterowania zlokalizowanych w granicach miasta.	Liczba	Główny Urząd Statystyczny - Bank Danych Lokalnych (BDL)	
Liczba obiektów z zapleczem konferencyjnym	Wskaźnik obejmuje liczbę obiektów z zapleczem konferencyjnym obrazując atrakcyjność miasta dla turystyki biznesowej	Liczba	Centralne lub Lokalne Organizacje Turystyczne	
Liczba wydarzeń i imprez międzynarodowych o charakterze konferencyjno-kongresowym	Wskaźnik obejmuje liczbę zorganizowanych kongresów i konferencji o międzynarodowym charakterze	Liczba	Poznan Convention Bureau	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba osób odwiedzających Interaktywne Centrum Historii Ostrowa Tumskiego	Wskaźnik obejmuje liczbę odwiedzających Bramę Poznania – ICHOT, nową atrakcję turystyczną obszaru Ostrowa Tumskiego i Śródki.	Liczba	Brama Poznania - ICHOT	
Liczba osób odwiedzających poznańskie fortyfikacje	Wskaźnik określa liczbę osób odwiedzających poszczególne elementy XIX-wiecznego pierścienia fortecznego zlokalizowane w różnych częściach Poznania.	Liczba	Zarząd Komunalnych Zasobów Lokalowych	
Liczba dostępnych produktów turystycznych	Wskaźnik określa liczbę produktów turystycznych oferowanych przez różne podmioty i instytucje działające w branży turystycznej. Produkt turystyczny to dobra i usługi nabywane przez turystę rozumiany w kategoriach: Wydarzenie, Impreza, Obiekt, Szlak i Obszar.	Liczba	Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna, instytucje oferujące produkty turystyczne	
Liczba zaangażowanych podmiotów i instytucji (obszar turystyki)	Wskaźnik określi liczbę podmiotów i instytucji działających w branży turystycznej, którzy współtworzą wspólną ofertę turystyczną i ją promują.	Liczba	Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna	
Liczba osób korzystających z terenów rekreacyjnych	Wskaźnik określi liczbę osób odwiedzających tereny rekreacyjne. Dla potrzeb wskaźnika zostanie opracowany tzw. koszyk terenów rekreacyjnych, których frekwencja jest możliwa do oszacowania	Liczba	Poznański Barometr Turystyczny	

Liczba miejsc konferencyjnych w ofercie Miasta	Wskaźnik określa liczbę miejsc konferencyjnych dostępnych w mieście	Liczba	Poznań Convention Bureau	
Liczba zorganizowanych konferencji i kongresów	Wskaźnik określa liczbę konferencji i kongresów (innych niż o charakterze międzynarodowym) organizowanych w Poznaniu.	Liczba	Poznań Convention Bureau, Poland Convention Bureau	
Liczba działań podjętych przy wspieraniu organizowanych wydarzeń	Wskaźnik określa liczbę działań podjętych dla wsparcia organizacji kongresów i konferencji, jak np. organizowanie podróży studyjnej, punktów informacji turystycznej podczas wydarzeń, etc.	Liczba	Poznań Convention Bureau	
Liczba zaangażowanych podmiotów i instytucji (obszar targowy, wystawienniczy i kongresowy)	Wskaźnik określa liczbę podmiotów i instytucji, zaangażowanych w rozwijanie funkcji targowo-wystawienniczych, kongresowych oraz spotkań biznesowych.	Liczba	Poznań Convention Bureau	
Liczba wykreowanych publikacji turystycznych w mediach polskich i zagranicznych	Wskaźnik określi liczbę publikacji promujących Poznań i region jako atrakcyjne turystycznie w mediach polskich i zagranicznych	Liczba	Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna, monitoring mediów	
Liczba osób, do których dotarła informacja drukowana lub internetowa	Wskaźnik określi liczbę osób, do których dotarła informacja turystyczna za pośrednictwem materiałów drukowanych lub stron internetowych	Liczba	Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna,	
Liczba osób korzystających z informacji turystycznej	Wskaźnik pokazuje liczbę osób, którzy skorzystały z usług punktów informacji turystycznej.	Liczba	Punkty informacji turystycznej (CIM, CIT)	
Liczba podmiotów uczestniczących w systemie	Wskaźnik określi liczbę podmiotów uczestniczących w systemie monitoringu ruchu turystycznego - Poznańskiego Barometru Turystycznego.	Liczba	Poznański Barometr Turystyczny	
WIEDZA DLA BIZNESU				
Wskaźniki kontekstowe				
Liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	
Liczba mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	Wskaźnik określa liczbę mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zarejestrowanych w rejestrze REGON na terenie miasta	Liczba	Główny Urząd Statystyczny	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba udzielonych poręczeń kredytowych	Wskaźnik określa liczbę poręczeń kredytowych udzielonych w ciągu roku przez Poznański Fundusz Poręczeń Kredytowych sp. z o.o.	Liczba	Dane uzyskiwane od zarządu spółki	
Liczba odbiorców korzystających z pozostałych działań zmniejszających koszty i ryzyko działalności gospodarczej	Wskaźnik określa liczbę różnych działań Miasta sprzyjających obniżeniu ryzyka podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez firmy sektora MŚP	Liczba	Dane własne WDGR oraz uzyskiwane od jednostek miejskich i współpracujących, które takie działania prowadzą	
Liczba uczestników programów szkoleniowo-doradczych dla MŚP	Wskaźnik określa liczbę osób (planujących założenie firmy lub przedsiębiorców z sektora MSP) uczestniczących w szkoleniach lub korzystających z różnych form doradztwa organizowanych lub finansowanych przez Miasto	Liczba	Dane własne WDGR oraz uzyskiwane od jednostek miejskich i współpracujących, które takie działania prowadzą.	

Liczba osób korzystających z portali informacyjnych dla MŚP finansowanych przez Miasto	Wskaźnik określa liczbę wejść na miejskie portale informacyjne dla MSP w ciągu roku (takie jak Firma, e-giełda, Dni Przedsiębiorczości, Poznański Lider Przedsiębiorczości, Ośrodek Doradczo – Szkoleniowy, profil na Facebook i inne)	Liczba	Dane własne WDGR oraz uzyskiwane od jednostek miejskich i współpracujących, które takie działania prowadzą.	
Liczba projektów badawczych i analiz zrealizowanych przez Obserwatorium	Wskaźnik określa liczbę jednostkowych projektów badawczych i analiz zleconych lub zrealizowanych przez Obserwatorium Gospodarki i Rynku Pracy w ciągu roku	Liczba	Dane uzyskiwane od jednostki odpowiedzialnej za prowadzenie Obserwatorium.	
Liczba uczniów uczestniczących w programach promujących przedsiębiorczość	Wskaźnik określa liczbę uczniów szkół ponadpodstawowych, uczestniczących w organizowanych z udziałem Miasta programach promujących postawy przedsiębiorcze (GPS Przedsiębiorczego Ucznia, Dni Przedsiębiorczości i In.)	Liczba	Dane uzyskiwane od jednostek odpowiedzialnych za promowanie postaw przedsiębiorczych wśród uczniów szkół ponad podstawowych (CDZM i In.).	
Liczba studentów uczestniczących w programach promujących przedsiębiorczość	Wskaźnik określa liczbę studentów i doktorantów szkół wyższych, uczestniczących w organizowanych z udziałem Miasta programach promujących przedsiębiorczość i postawy przedsiębiorcze (Dni Przedsiębiorczości i In.)	Liczba	Dane uzyskiwane od jednostek odpowiedzialnych za promowanie przedsiębiorczości i postaw przedsiębiorczych wśród studentów i doktorantów szkół wyższych (WDGR, WRM, PPNT FUAM, biura karier i In.).	
Liczba przedsiębiorstw objętych działaniami promocyjnymi PLP	Wskaźnik określa liczbę promowanych przez Miasto laureatów konkursu o tytuł Poznańskiego Lidera Przedsiębiorczości oraz innych konkursów i rankingów organizowanych przez Miasto	Liczba	Dane zbierane przez WDGR oraz innych organizatorów poszczególnych konkursów i rankingów	
Liczba uczestników Dni Przedsiębiorczości	Wskaźnik określa liczbę uczestników wszystkich organizowanych z udziałem Miasta imprez w ramach Dni Przedsiębiorczości, Forum Gospodarcze Metropolii Poznań, Targi Usług dla Biznesu, forum start – up i.t.p.) ogółem	Liczba	Dane własne WDGR oraz uzyskiwane od jednostek współpracujących,	
Liczba użytkowników korzystających z ofert Wielkopolskiej Platformy Innowacyjnej	Wskaźnik określa liczbę wejść na portal WPI w ciągu roku	Liczba	Dane własne WDGR oraz współpracujących uczelni	
Liczba uczestników przedsięwzięć promujących powstawanie przedsiębiorstw innowacyjnych w sektorze usług i przemyśle	Wskaźnik określa liczbę uczestników wszystkich organizowanych z udziałem Miasta przedsięwzięć i imprez promujących przedsiębiorczość innowacyjną w danym roku kalendarzowym, takich, jak Dni Przedsiębiorczości, forum start – up i.t.p.	Liczba	Dane własne WDGR oraz uzyskiwane od jednostek współpracujących,	
Liczba przedsiębiorstw działających we współpracujących klastrach	Wskaźnik określa liczbę przedsiębiorstw działających w klastrach, z którymi współpracuje Miasto	Liczba	Dane własne WDGR oraz uzyskiwane od jednostek miejskich i współpracujących, które takie działania prowadzą	
WYSOKA JAKOŚĆ EDUKACJI I WYCHOWANIA				
Wskaźniki kontekstowe				

Zdawalność egzaminu maturalnego	Wskaźnik określa, jaki procent uczniów przystępujących do egzaminu maturalnego zdaje ten egzamin	%	Dane z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej	
Udział osób bezrobotnych do 12 miesięcy od dnia zakończenia nauki wśród bezrobotnych ogółem	Wskaźnik określa, jaki procent absolwentów w pierwszym roku po zakończeniu nauki jest bezrobotna w odniesieniu do bezrobotnych ogółem	%	Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu	
Wskaźniki strategiczne				
Liczba dzieci w przedszkolach na jedno miejsce	Wskaźnik określa, w jakim stopniu przygotowane miejsca w przedszkolach odpowiadają zapotrzebowaniu demograficznemu	Liczba	Dane własne Wydziału Oświaty Dane z Wydziału Spraw Obywatelskich	
Udział oddziałów przedszkolnych z liczbą dzieci mniejszą niż 25 w oddziale	Wskaźnik określa udział oddziałów przedszkolnych, w których liczba dzieci jest mniejsza niż 25 w ogólnej liczbie oddziałów przedszkolnych	%	Dane własne Wydziału Oświaty	
Miejsce Miasta Poznania w rankingu wyników egzaminacyjnych wśród innych miast w Polsce	Wskaźnik określa pozycję miasta w rankingu wyników egzaminów danego typu wśród wybranych miast	Liczba	Dane własne Wydziału Oświaty Dane z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej	
Udział szkół, w których zmianowość jest większa niż 2 zmiany	Wskaźnik określa, jaka część szkół pośród wszystkich szkół, dla których organem prowadzącym jest miasto Poznań, posiada więcej niż dwie zmiany	%	Dane własne Wydziału Oświaty	
Udział oddziałów, w których liczba dzieci odbiega od optymalnej liczby dzieci w oddziale dla danego typu placówki	Wskaźnik określa, w jakim stopniu liczba dzieci w oddziale odbiega od określonej liczby dzieci w oddziałach danego typu placówki	%	Dane własne Wydziału Oświaty	
Udział szkół z Wi-Fi	Wskaźnik określa, jaka część szkół, dla których organem prowadzącym jest miasto Poznań posiada bezprzewodową sieć komputerową (Wi-Fi)	%	Dane własne Wydziału Oświaty	
Udział uczniów i nauczycieli korzystających z systemu	Wskaźnik określa, jaka część uczniów i nauczycieli korzysta z platformy e-edukacja	%	Dane własne Wydziału Oświaty	
Udział Liceów Ogólnokształcących współpracujących w sposób zorganizowany z uczelniami (klasy akademickie)	Wskaźnik określa, jaka część Liceów Ogólnokształcących współpracuje z uczelniami wyższymi w sposób zorganizowany, gdzie głównym wyznacznikiem tej współpracy są klasy akademickie	%	Dane własne Wydziału Oświaty	
Udział oddziałów w szkołach edukujących pod kątem zdobywania umiejętności zawodowych	Wskaźnik określa, w jakim stopniu wzrosła (w odniesieniu do wartości bazowej) liczba oddziałów w szkołach edukujących pod kątem zdobywania umiejętności zawodowych	%	Dane własne Wydziału Oświaty	

Nakłady remontowo-modernizacyjne	Wskaźnik określa jaka kwota przeznaczana jest na remont lub modernizację metra kwadratowego placówek edukacyjnych	PLN/m^2	Wydział Oświaty	
Procent, o jaki zmieniła się liczba laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych (poziom centralny)	Wskaźnik określa w jakim stopniu wzrosła (w odniesieniu do wartości bazowej) liczba poznańskich laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych na poziomie centralnym	%	Wydział Oświaty	
ZDROWY POZNAŃ				
Wskaźniki kontekstowe				
Udział leczonych w Poznaniu w zakresie zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu	Wskaźnik określa udział mieszkańców Poznania leczonych z uzależnienia od alkoholu w ogólnej liczbie osób leczonych w Wielkopolsce	%	Dane ze sprawozdań statystycznych zagregowane na poziomie ogólnopolskim udostępnione przez Wielkopolskie Centrum Zdrowia Publicznego w Informatorze Liczbowym Ochrony Zdrowia Województwa Wielkopolskiego	
Udział leczonych w Poznaniu w zakresie zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych	Wskaźnik określa udział mieszkańców Poznania leczonych z uzależnienia od substancji psychoaktywnych w ogólnej liczbie osób leczonych w Wielkopolsce	%	Dane ze sprawozdań statystycznych zagregowane na poziomie ogólnopolskim udostępnione przez Wielkopolskie Centrum Zdrowia Publicznego w Informatorze Liczbowym Ochrony Zdrowia Województwa Wielkopolskiego	
Udział leczonych w Poznaniu z powodu zaburzeń psychicznych (bez uzależnień)	Wskaźnik określa udział mieszkańców Poznania leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w ogólnej liczbie osób leczonych w Wielkopolsce	%	Dane ze sprawozdań statystycznych zagregowane na poziomie ogólnopolskim udostępnione przez Wielkopolskie Centrum Zdrowia Publicznego w Informatorze Liczbowym Ochrony Zdrowia Województwa Wielkopolskiego	
Liczba leczonych w Poznaniu w poradniach specjalistycznych z zakresu wybranych chorób: np. kardiologii, onkologii, diabetologii, neurologii, rehabilitacji, chorób zakaźnych	Wskaźnik określa skalę problemu w zakresie stanu zdrowia mieszkańców Poznania	Liczba	Dane ze sprawozdań statystycznych zagregowane na poziomie ogólnopolskim udostępnione przez Wielkopolskie Centrum Zdrowia Publicznego w Informatorze Liczbowym Ochrony Zdrowia Województwa Wielkopolskiego	
Liczba zakontraktowanych podmiotów z zakresu kompetencji lekarza rodzinnego	Wskaźnik określa skalę dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej na terenie Poznania	Liczba	Dane ze sprawozdań statystycznych WOW NFZ	
Liczba zakontraktowanych podmiotów z zakresu specjalistycznej opieki zdrowotnej	Wskaźnik określa skalę dostępności do specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie Poznania	Liczba	Dane ze sprawozdań statystycznych WOW NFZ	

Wskaźniki strategiczne				
Liczba łóżek w szpitalach miejskich w stosunku do średniej liczby łóżek w szpitalach ogólnych w Poznaniu	Wskaźnik określa bazę łóżkową na terenie miasta Poznania	Liczba	Dane ze sprawozdań statystycznych zagregowane na poziomie ogólnopolskim udostępnione przez Wielkopolskie Centrum Zdrowia Publicznego w Informatorze Liczbowym Ochrony Zdrowia Województwa Wielkopolskiego	
Liczba osób oczekujących na specjalistyczne zabiegi medyczne	Wskaźnik określa liczbę pacjentów oczekujących na specjalistyczne zabiegi medyczne w miejskich zakładach opieki zdrowotnej	Liczba	Dane zebrane z opracowań własnych miejskich zakładów opieki zdrowotnej	
Liczba hospitalizowanych w miejskich zakładach opieki zdrowotnej	Wskaźnik określa liczbę mieszkańców Poznania leczonych w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej, dla których Miasto Poznań jest podmiotem tworzącym	Liczba	Dane zebrane ze sprawozdań z umów zawartych z WOW NFZ	
Liczba porad ambulatoryjnych w miejskich zakładach opieki zdrowotnej	Wskaźnik określa liczbę świadczeń zdrowotnych udzielonych przez lekarzy w warunkach ambulatoryjnych w placówkach miejskich służby zdrowia	Liczba	Dane zebrane ze sprawozdań z umów zawartych z WOW NFZ, oraz opracowania własne miejskich zakładów opieki zdrowotnej	
Liczba osób objętych działaniami edukacyjno-szkoleniowymi	Wskaźnik określa beneficjentów działań edukacyjno-szkoleniowych organizowanych przez miasto i jego jednostki	Liczba	Sprawozdanie z Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Miasta Poznania	
Liczba osób objętych badaniami profilaktycznymi	Wskaźnik określa beneficjentów badań profilaktycznych organizowanych przez miasto i jego jednostki	Liczba	Sprawozdanie z Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Miasta Poznania oraz sprawozdanie z realizacji poszczególnych zadań	
Liczba osób objętych szczepieniami ochronnymi	Wskaźnik określa liczbę osób objętych szczepieniami ochronnymi w placówkach miejskich służby zdrowia	Liczba	Sprawozdanie z Sytuacji Społeczno-Gospodarczej Miasta Poznania oraz sprawozdanie z realizacji poszczególnych zadań	
Wysokość wydatków poniesionych przez Miasto	Wskaźnik określa wysokość środków finansowych poniesionych na realizację działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia, w przeliczeniu na jednego mieszkańca Poznania	Kwota PLN/1 mieszkaniec	Dane ze sprawozdań statystycznych zbierane przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba osób objętych działaniami pomocowymi w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Wskaźnik określa beneficjentów objętych działaniami w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Poznaniu	Liczba	Dane ze sprawozdań statystycznych zbierane przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Liczba osób objętych działaniami pomocowymi w zakresie przeciwdziałania narkomanii	Wskaźnik określa beneficjentów objętych działaniami w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Poznaniu	Liczba	Dane ze sprawozdań statystycznych zbierane przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych	
Wysokość wydatków poniesionych na przeciwdziałanie alkoholizmowi	Wskaźnik określa wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Poznaniu, w przeliczeniu na jednego mieszkańca	Kwota PLN/1 mieszkaniec	Dane ze sprawozdań statystycznych zbierane przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych.	
Wysokość wydatków poniesionych na przeciwdziałanie narkomanii	Wskaźnik określa wysokość środków finansowych poniesionych na realizację zadań w ramach Miejskiego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Poznaniu, w przeliczeniu na jednego mieszkańca	Kwota PLN/1 mieszkaniec	Dane ze sprawozdań statystycznych zbierane przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych.	
ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ TRANSPORTU				

Wskaźniki kontekstowe				
Liczba pasażerów transportu publicznego	Wskaźnik określa liczbę pasażerów transportu publicznego Miasta Poznania.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba samochodów osobowych na 1000 mieszkańców	Wskaźnik określa liczbę samochodów osobowych zarejestrowanych na koniec danego roku w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.	Liczba	Urząd Statystyczny w Poznaniu	
Dostępność transportu publicznego = dł w km [A+T]/powierzchnia miasta	Wskaźnik określa długość kilometrów linii transportu publicznego sumarycznie autobusowego i tramwajowego Miasta Poznania, przypadającą na km^2 powierzchni.	km/km^2	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas drogowy	Wskaźnik określa liczbę mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas drogowy w oparciu o mapy akustyczne Poznania tworzone co 5 lat	Liczba	Mapa akustyczna – Wydział Ochrony Środowiska	
Wskaźniki strategiczne				
Udział pojazdów niskopodłogowych komunikacji miejskiej w całkowitej liczbie taboru	Wskaźnik określa udział autobusów i tramwajów o podwoziu niskopodłogowym w całkowitej liczbie taboru autobusowego i tramwajowego.	%	Dane Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego Sp. z o.o.	
Liczba kilometrów torowisk tramwajowych	Wskaźnik określa faktyczną długość dostępnych dla pasażerów tras transportu szynowego.	kmtp	Dane Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego Sp. z o.o.	
Liczba tablic zmiennej treści na przystankach transportu publicznego	Wskaźnik określa liczbę tablic elektronicznych umieszczonych na przystankach autobusowych i tramwajowych transportu publicznego.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba tablic zmiennej treści na dworcach i pętlach komunikacji publicznej	Wskaźnik określa liczbę tablic elektronicznych umieszczonych na dworcach autobusowych i pętlach tramwajowych komunikacji publicznej.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba kilometrów bus pasów	Wskaźnik określa liczbę kilometrów pasów drogowych wydzielonych dla przejazdu autobusów komunikacji publicznej w celu zwiększenia prędkości przejazdu podróżnych	km	Zarząd Dróg Miejskich	
Liczba miejsc na parkingach Park&Go	Wskaźnik określa liczbę miejsc na parkingach typu parkuj i idź (obejmując parkingi stałe i buforowe).	Liczba	Zarząd Dróg Miejskich	
Jakość dróg układu podstawowego	Udział procentowy poszczególnych stanów (A,B,C,D) jakości nawierzchni dróg -na podstawie badania, wykonywanego przez Zarząd Dróg Miejskich. Na jakość poszczególnych stanów składa się wypadkowa wskaźnika równości poprzecznej, podłużnej, spękań uzyskiwana z Systemu Wspomagania Zarządzania Siecią Ulic: A - dobry B - zadowalający, C – niezadowalający (planowanie wykonanie zabiegów), D- zły (natychmiastowe wykonanie zabiegów)	%	Zarząd Dróg Miejskich	Dla kategorii A,B : Dla kategorii C,D:

Liczba km utwardzonych dróg w ramach realizacji Programu Budowy Dróg Lokalnych na terenie Miasta Poznania	Wskaźnik określa ilość kilometrów utwardzonych dróg w ramach realizacji Programu Budowy Dróg Lokalnych na terenie Miasta Poznania.	km	Zarząd Dróg Miejskich	
Liczba zatoczek ładunkowych dla pojazdów dostawczych w Centrum	Wskaźnik określi liczbę miejsc przeznaczonych wyłącznie do za/wyładunku towarów w Centrum w stosunku do ilości podmiotów gospodarczych funkcjonujących w centrum.	Liczba	Wydział Działalności Gospodarczej (podmioty); Zarząd Dróg Miejskich (liczba miejsc)	
Liczba kilometrów ścieżek rowerowych	Wskaźnik określa liczbę kilometrów ścieżek rowerowych zarządzanych przez Zarząd Dróg Miejskich.	km	Zarząd Dróg Miejskich	
Liczba punktów wypożyczania rowerów / Liczba rowerów w systemie miejskim	Wskaźnik określa liczbę punktów wypożyczenia rowerów oraz liczbę dostępnych rowerów w systemie miejskim.	Liczba	Zarząd Dróg Miejskich	
Liczba km ciągów pieszych /deptaków (wyłączonych z ruchu)	Wskaźnik określa liczbę kilometrów ciągów pieszych wyłączonych z ruchu zmotoryzowanego i dostępnych tylko dla pieszych i rowerzystów celem uspokojenia ruchu drogowego w mieście	km	Zarząd Dróg Miejskich	
Liczba węzłów przesiadkowych	Wskaźnik określa liczbę miejsc, w których można dokonać zmiany środka transportu tj. z tramwaju na autobus zarówno w komunikacji miejskiej jak i podmiejskiej, z pociągu na komunikację publiczną i z samolotu na komunikacje publiczną.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba użytkowników Poznańskiej Elektronicznej Karty Aglomeracyjnej	Wskaźnik określa liczbę użytkowników Poznańskiej Elektronicznej Karty Aglomeracyjnej jako nośnika biletów (komunikacji publicznej).	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba stacji kolejowych zintegrowanych z transportem publicznym	Wskaźnik określa liczbę stacji PKP, w których można dokonać zmiany środka transportu tj. z pociągu na miejski transport publiczny.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba sprzedanych biletów bus-tramwaj-kolej	Wskaźnik określa liczbę użytkowników wspólnego biletu aglomeracyjnego na różne środki transportu tj.: bus, tramwaj i kolej.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba parkingów Park&Ride	Wskaźnik określa liczbę parkingów typu parkuj i jedź zlokalizowanych na terenie miasta.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	
Liczba pojazdów korzystających z parkingów P&R	Wskaźnik określa liczbę pojazdów korzystających z parkingów typu parkuj i jedź.	Liczba	Zarząd Transportu Miejskiego	

Spis wykresów

Wykres 1. Produkt krajowy brutto *per capita* wybranych miast 22
Wykres 2. Struktura wytworzenia wartości dodanej brutto wybranych miast (stan w 2010 r.) 24
Wykres 3. Zmiany struktury wytwarzania wartości dodanej brutto w Poznaniu 24
Wykres 4. Poznań. Struktura podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sekcji 26
Wykres 5. Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego w Poznaniu 29
Wykres 6. Wskaźnik rentowności obrotów brutto w przedsiębiorstwach przemysłowych 30
Wykres 7. Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle 33
Wykres 8. Struktura wydatkowania nakładów na działalnośc innowacyjną w przemyśle Poznania 35
Wykres 9. Nakłady na działalność badawczą i rozwojową w stosunku do produktu krajowego brutto 38
Wykres 10. Struktura wydatkowania bieżących nakładów na działalność badawczą i rozwojową 39
Wykres 11. Poznań. Zatrudnieni w sektorze badawczo-rozwojowym w jednostkach przeliczeniowych EPC 40
Wykres 12. Poznań. Zmiany liczby pracujących w sektorze przedsiębiorstw wybranych branż 44
Wykres 13. Zmiany liczby bezrobotnych w wybranych miastach 45
Wykres 14. Średnie wyniki sprawdzianu uczniów szóstej klasy szkoły podstawowej w 2013 r. W największych miastach w Polsce jako % średniego wyniku w całej Polsce 59
Wykres 15. Dynamika zmian średnich wyników sprawdzianu szóstoklasistów (jako % średniego wyniku w całej Polsce) w latach 2009–2013 w największych miastach w Polsce .. 59
Wykres 16. Średnie wyniki egzaminu gimnazjalnego w 2013 r. w największych miastach w Polsce jako % średniego wyniku w całej Polsce 60
Wykres 17. Dynamika zmian średnich wyników egzaminu gimnazjalnego (jako % średniego wyniku w całej Polsce) w latach 2009-2013 w największych miastach w Polsce 61
Wykres 18. Liczba studentów [w tys.] w 2012 r. w największych miastach w Polsce 62

Wykres 19. Dynamika liczby studentów [w tys.] w latach 2006-2012 w największych miastach w Polsce 63
Wykres 20. Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych [w tys.] w największych miastach w Polsce w latach 2006-2011 65
Wykres 21. Liczba osób zwiedzających muzea i galerie sztuki [w tys.] w największych miastach w Polsce w latach 2006-2011 66
Wykres 22. Liczba widzów w kinach [w mln.] w największych miastach w Polsce 66
Wykres 23. Dynamika liczby turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania w największych miastach w Polsce w latach 2006-2012 68
Wykres 24. Dynamika liczby korzystających z turystycznych obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców, w największych miastach w Polsce w latach 2006-2012 69
Wykres 25. Dynamika liczby turystów zagranicznych korzystających z turystycznych obiektów noclegowych na 1000 mieszkańców, w największych miastach w Polsce w latach 2006–2012 69
Wykres 26. Dynamika liczby sekcji sportowych oraz osób prowadzących zawodowo zajęcia sportowe w latach 2004-2012 78
Wykres 27. Członkowie sekcji sportów zespołowych w latach 2004-2012 78
Wykres 28. Liczba juniorów w klubach najpopularniejszych sportów młodzieżowych w Poznaniu w latach 2008–2012 80
Wykres 29. Ludność w aglomeracji poznańskiej w latach 1998-2011Źródło: GUS 87
Wykres 30. Struktura powierzchni Poznania w 2012 r. 93
Wykres 31. Struktura terenów zielonych w Poznaniu w 2011 r. 93
Wykres 32. Mieszkania w Poznaniu na przestrzeni lat 2000–2012 95
Wykres 33. Mieszkania przekazane do użytku w Poznaniu na przestrzeni lat 2000–2012 96
Wykres 34. Dynamika liczby oddanych do użytku mieszkań w latach 1995–2011 96
Wykres 35. Zmiany liczby ludności w aglomeracji poznańskiej w latach 1998-2011 104
Wykres 36. Prognoza zmian liczby ludności do 2035 roku (wg GUS) 106
Wykres 37. Operacje lotnicze w porcie Ławica w latach 1996-2012 115
Wykres 38. Dynamika przyrostu samochodów osobowych w Poznaniu w latach 2000-2012 119
Wykres 39. Ruch pasażerski w transporcie publicznym Poznania w latach 1995-2011 119
ykres 40. Najważniejsze problemy rozwoju miasta w opinii mieszkańców 175

Wykres 41. Preferowane kierunki rozwoju miasta w opinii mieszkańców 175
Wykres 42. Najważniejsze wyzwania rozwoju miasta (1 z 4) 176

Spis tabel

Tabela 1. Wartość dodana brutto na 1 pracującego 23
Tabela 2. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w zł 31
Tabela 3. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca 32
Tabela 4. Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle w stosunku do wartości produkcji sprzedanej 34
Tabela 5. Sprzedaż produktów nowych i zmodernizowanych w przemyśle Poznania 36
Tabela 6. Przedsiębiorczość wybranych miast 42
Tabela 7. Pracujący w gospodarce narodowej wg faktycznego miejsca pracy, tys. 43
Tabela 8. Bezrobotni zarejestrowani, w tys. 45
Tabela 9. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto ogółem Rok poprzeni=100 46
Tabela 10. Dochody własne na 1 mieszkańca, zł 48
Tabela 11. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 roku 49
Tabela 12. Analiza SWOT dla wyzwania „Silny ośrodek gospodarczy ze znaczącą rolą firm rodzimych, wysoką wydajnością pracy i innowacyjnością, usieciowieniem wewnętrznym i zewnętrznym, wykorzystujący kapitał wiedzy oraz konkurujący z powodzeniem na rynku globalnym” 50
Tabela 13. Analiza SWOT dla wyzwania „Poznań miastem atrakcyjnym dla działalności gospodarczej oraz atrakcyjnym pod względem ekonomicznym i społecznym dla osób o wysokich kwalifikacjach i osób kreatywnych” 52
Tabela 14. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 r. 70
Tabela 15. Analiza SWOT dla wyzwania „Poprawa jakości kształcenia i wspieranie młodych talentów” 71
Tabela 16. Analiza SWOT dla wyzwania „Poznań centrum uniwersyteckim o europejskim znaczeniu” 72
Tabela 17. Analiza SWOT dla wyzwania „Wzmocnienie pozycji kultury i wzrost poziomu uczestnictwa w kulturze” 75
Tabela 18. Analiza SWOT dla wyzwania „Wzbogacenie oferty i budowa wyrazistego wizerunku turystycznego miasta” 76
Tabela 19. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 r. 97

Tabela 20. Analiza SWOT dla wyzwania „Utrzymanie dodatniego salda migracji w metropolii Poznań oraz zahamowanie spadku liczby ludności miasta Poznania” 98
Tabela 21. Analiza SWOT dla wyzwania „Wypracowanie systemu działań mających na celu zapewnienie spójności społecznej mieszkańców Poznania oraz wspieranie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym” 99
Tabela 22. Analiza SWOT dla wyzwania „Poprawa zagospodarowania i wykorzystanie przestrzeni miejskiej, w szczególności w śródmieściu” 100
Tabela 23. Zmiany liczby ludności w aglomeracji poznańskiej w latach 2000-2011..... 104
Tabela 24. Połączenia i pasażerowie na lotnisku-Ławica w latach 2009-2012 114
Tabela 25. Potencjał naukowy Poznania na tle innych dużych miast kraju 116
Tabela 26. Projektowany Przebieg tras kolei metropolitalnej 124
Tabela 27. Rekomendacje zmian w zakresie wyzwań określonych w 2009 r. 126
Tabela 28. Analiza SWOT dla wyzwania „Poprawa spójności terytorialnej metropolii Poznań” 127
Tabela 29. Analiza SWOT dla wyzwania „Rozwój funkcji metropolitalnych” 130
Tabela 30. Analiza SWOT dla wyzwania „Optymalizacja transportu w mieście oraz metropolii Poznań” 132
Tabela 31. Wartościowanie analizy SWOT – hierarchizacja i wagowanie 139
Tabela 32. Analiza relacji 143
Tabela 33. Wartościowanie analizy SWOT – hierarchizacja i wagowanie 145
Tabela 34. Analiza relacji 149
Tabela 35. Wartościowanie analizy SWOT – hierarchizacja i wagowanie 151
Tabela 36. Analiza relacji 157
Tabela 37. Rangowanie wyzwań strategicznych w ramach konsultacji społecznych 173
Tabela 38. Zestawienie wyzwań strategicznych wygenerowanych w procesie aktualizacji strategii..... 179
Tabela 39. Szacunkowy koszt realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030... 201

Spis rysunków

Rysunek 1. Cykl strategiczny – stała poprawa jakości 10
Rysunek 2. Główne etapy procesu monitoringu i aktualizacji Strategii 13
Rysunek 3. Drzewo problemów 144
Rysunek 4. Drzewo problemów 150
Rysunek 5. Drzewo problemów 158
Rysunek 6. Zaktualizowane drzewo celów dla Strategii Rozwoju Miasta Poznania 185
Rysunek 7. Podstawowe moduły systemu monitoringu strategii miasta Poznania 283
Rysunek 8. Grafika wskaźników ogólnego rozwoju miasta 285
Rysunek 9. Grafika dla analizy benchmarkingowej 285
Rysunek 10. Wskaźniki kontekstowe dla wizji rozwoju i celów strategicznych 287
Rysunek 11. Grafika wskaźników dla celów strategicznych 288
Rysunek 12. Proces zmiany zachodzący w wyniku realizacji strategii 289